לקוטי מוהר"ן

עם פרוש

דרך הש"ר

תורות א'-ל'

על פי השעורים של
הרב יהושע-שי ראובן שליט"א

כסלו ה'תשפ"ב

הזמנות, הערות והארות:

טלפון: **050-4142701**

דוא"ל: **JSR@hayashar.com**

האתר הרשמי: **hayashar.com**

מצוה לשכפל להעתיק ולהפיץ לזכוי הרבים
ולהגדיל תורה ולהאדירה
והאומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם

הסכמת מו"ר הגאון הרב **יעקב עטיה** זצוק"ל
ראש מוסדות "**בית יעקב**" לספרי "ושמחת בחייך"

מוסדות בית יעקב

כתובת הרבנית 6 רמת הנציא
ת"ד 2035 בת ים 59120
טל' 03-5517298 , 03-5510991 , 03-5531253 , 03-5831214 :פקס

כולל אברכים • תלמיד תורה • גני ילדים • בייס בנות • בית מנוחת • מקוה טהרה

בס"ד

לסדר "וצויתי את ברכתי לכם" שנת תשע"ד

לכבוד ידידנו ואהובנו מעלת האברך היקר והנעלה שוקד ומתמיד בבית מדרשנו,לומד על מנת ללמד זוכה ומזכה את הרבים בדברים היוצאים מן הלב

מהר"ר יהושוע שי ראובן שליט"א

אחרי שים שלום טובה וברכה בחיבה ואהב"ר

אשריך שהנך זוכה להעלות על הכתב מדברות קודש שזכית להשמיע ברבים וע"ז הנך מוסיף להרבות לקרב לבבות אחב"י לאבינו שבשמים,הוא יתב"ש יזכה אותך להוסיף לעלות ולהתעלות בתורה וירא"ש טהורה ותזכה ללמוד וללמד ולהרבות כבוד שמים להגדיל תורה ולהאדירה כיר"א.

קראת לספרך"**ושמחת בחייך**"- אשריו למי שזוכה לקיים "עבדו את ה' בשמחה"

וכבר כתב הרמב"ם בסוף הל' לולב "השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בהן עבודה גדולה היא וכו' ואין הגדולה והכבוד אלא לשמוח לפני ה' וכו' "ושם כ' ההמ"ג "ועיקר הדבר הוא שאין ראוי לו לאדם לעשות המצוות מצד שהן חובה עליו והוא מוכרח ואנוס בעשייתן אלא חייב לעשותן והוא שמח בעשייתן וכו'".

ועיין במ"ב ס"י תרס"ט סקי"א "שרבינו האר"י ז"ל גילה לאיש סודו שכל המעלות העליונות שהשיג בחכמה וברוה"ק באה לו ע"י שהיה שמח בכול עוז בעשייה של מצוה".

והאורחות צדיקים כתב בשער השמחה "כל העושה מצוה בשמחה יש לו שכר אלף ידות יותר ממי שהמצוה עליו למשא וכו'".

יה"ר שתזכה להרבות גבולך בתלמידים ויפוצו מעיינותך הברוכים חוצה בכתב ובעל פה ובעל הרחמים ייהא בעזרך לזכות ולזכות את הרבים בחיבורים מועילים להגדיל תורה ולהאדירה מתוך נחת שלוה והרחבה ותמיד תזכה לקרב לבבות אחב"י לאבינו שבשמים ויחד עם נו"ב תחי' תזכו לראות נחת דקדושה מכל צאצאיכם ותזכו לראותם פורחים ומשגשגים בתורה וירא"ש טהורה כאוות נפשכם הטהורה באו"ט דשנים ורעננים לעבוית"ש כיר"א.

בברכת התורה

שלך- יעקב

בעזרת ראובן בלז יעקב

שלמה לוי

דרך הישׁ"ר

hayashar.com

הרב **יהושע שי ראובן** שליט"א

בורא עולם

אוהב את כולם

ניתן למצוא באתר הרשמי של הרב:

- ספרי הרב במהדורה דיגיטלית להורדה חינם.
- מאמרים במחשבה יהודית חיובית.
- שעורים מצולמים:
  - פרשת השבוע.
  - לקוטי מוהר"ן.
  - תניא.
  - נקודה למחשבה - מוסר.
  - שעור מרכזי בחסידות.
- לוח ברכות מלא / זמני השבוע.
- יצירת קשר לשאלות ותשובות עם הרב.

תוכן עניינים

פתיחה 1

אשרי תמימי דרך 7

אמור אל הכהנים 18

אקרוקתא 27

אנכי ה' אלקיך 36

בחצוצרות וקול שופר 48

קרא את יהושע 61

ואלה המשפטים 72

ראיתי והנה מנורת זהב 81

תהומות יכסיומו 95

ואלה המשפטים 103

אני ה' הוא שמי 113
תהילה לדוד 124
אשרי העם 135
להמשיך שלום 145
ואתם תהיו לי 156
רבי יוחנן משתעי 164
ויהי הם מריקים שקיהם 169
רבי יונתן משתעי 187
תפילה לחבקוק 203
תשעה תיקונין 220
עתיקא תמיר וסתים 233
חותם בתוך חותם 247
הוי לן כדניתא דילדה 270
אמצעותא דעלמא היכא 281
אחוי לן מנא 293
רציצא 303
בני לן ביתא 314
האי גברא 326
מישרא דסכינא 343
תיקון הכללי 361

פתיחה

הוֹדוּ לַה׳ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. אוֹדֶה לַה׳ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר מְזַכֶּה אוֹתִי לִלְמֹד וּלְלַמֵּד מִתּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה לִמְסֹר שִׁיעוּרִים וּלְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים. מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ ה׳ אֱלֹקַי וֵאלֹקֵי אֲבוֹתַי שֶׁשַּׂמְתָּ חֶלְקִי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ מַשְׁכִּים לְדִבְרֵי תוֹרָה עָמֵל וּמְקַבֵּל שָׂכָר וְרָץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. עַל שֶׁהִנְּךָ מַרְעִיף עָלַי מֵאַהֲבָתְךָ וּמִבִּרְכוֹתֶיךָ וּמְלֵוֶה אוֹתִי בְּכָל צַעַד וְשַׁעַל בְּחַיַּי, וְשֶׁאֲנִי זוֹכֶה לַחֲסוֹת בְּצִלְךָ וּבְהַשְׁגָּחָתְךָ הַפְּרָטִית, שָׂמֵחַ וּבָטוּחַ כְּגָמֵל עֲלֵי אִמּוֹ, וְהִנְּךָ מְמַלֵּא אֶת חַיַּי בְּאוֹר וְשִׂמְחָה וְהוֹדָאָה.

סֵפֶר זֶה נִכְתַּב בְּעִקְבוֹת סִדְרָה שֶׁל שִׁעוּרִים שֶׁהֶעֱבַרְנוּ עִם חֲבוּרָה שֶׁל תַּלְמִידִים שֶׁבִּקְּשׁוּ לְהִתְקָרֵב אֶל תּוֹרָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב. סֵפֶר לִקּוּטֵי

מוֹהַר"ן בְּרֵבּוֹ סָתוּם וְחָתוּם, עַד שֶׁהֵעִיד אֶחָד מִגְּדוֹלֵי הַדּוֹר הַקּוֹדֵם כִּי בְּכָל דּוֹר יֵשׁ אוּלַי אַרְבָּעָה אֲנָשִׁים הַמְּסֻגָּלִים לְלַמֵּד סֵפֶר זֶה עַל כָּל פְּרָטָיו.

גַּם רַבִּי נַחְמָן עָצְמוֹ בִּקֵּשׁ מֵרַבִּי נָתָן תַּלְמִידוֹ לִכְתֹּב סְפָרִים נוֹסָפִים בְּעִקְבוֹת לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן שֶׁתִּהְיֶה מַטָּרָתָם לְפָרֵשׁ לְהַפְשִׁיט וּלְהוֹרִיד אֶת הַתּוֹרוֹת לְיוֹתֵר וְיוֹתֵר אֲנָשִׁים, וְכָךְ בָּאוּ לָעוֹלָם הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים "שִׂיחוֹת הָרָ"ן" "הִשְׁתַּפְּכוּת הַנֶּפֶשׁ" "מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" "לִקּוּטֵי תְּפִלּוֹת" וְ"לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת".

אַף עַל פִּי כֵן נוֹתְרוּ הַדְּבָרִים גְּבוֹהִים וּסְתוּמִים בְּחֶלְקָם וְלֹא נִתַּן לָרֶדֶת לְסוֹף עֹמֶק דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, וְאֵין אָנוּ אֶלָּא כִּדְוֹלִים כּוֹס שֶׁל מַיִם מִתּוֹךְ הַיָּם הַגָּדוֹל, וְאֵין אָנוּ מִתְיַמְּרִים לְהָבִין וּלְהַעֲבִיר אֶת כָּל דִּבְרֵי רַבִּי נַחְמָן.

יָחַד עִם זֹאת, רַבֵּנוּ לֹא כָּתַב אֶת הַדְּבָרִים עַל מְנָת שֶׁיִּהְיוּ מֻנָּחִים עַל מַדָּף, אֶלָּא שֶׁכָּל יְהוּדִי יַעֲסֹק בְּסִפְרֵים אֵלֶּה כְּמִיטַב הַיְכֹלֶת וְהַכֵּלִים שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁהוּא מִסְתַּיֵּעַ בְּסִפְרֵי אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלָּמְדוּ תּוֹרָה תַּלְמִיד מִפִּי רַב עַד לְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְתַלְמִידוֹ הַגָּדוֹל רַבִּי נָתָן.

וּכְבָר שָׁאַל רַבִּי נָתָן אֶת רַבִּי נַחְמָן עַל כָּל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמְּפָרְשִׁים אֶת דִּבְרֵי הָעֲנָקִים שֶׁל הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים, וּמִכֹּל דִּבּוּר וְדִבּוּר יוֹצְאוֹת כַּמָּה וְכַמָּה דֵּעוֹת וּמַשְׁמָעוּיוֹת שׁוֹנוֹת, וַהֲיִתָּכֵן שֶׁאוֹתוֹ חָכָם שֶׁכָּתַב אֶת הַדְּבָרִים הִתְכַּוֵּן לְכָל הַפֵּרוּשִׁים הַנַּ"ל?

וְעָנָה לוֹ רַבִּי נַחְמָן כִּי יָדוּעַ שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּכְתְּבָה עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְכוֹלָה לְהָכִיל אֵינְסוֹף מַשְׁמָעוּיוֹת בְּכָל מִלָּה וּבְכָל אוֹת, אֲבָל אֵצֶל תַּלְמִיד חָכָם יִתָּכֵן שֶׁלֹּא זוֹ הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ שֶׁלּוֹ בְּמַה שֶׁכָּתַב שֶׁדְּבָרָיו יָכִילוּ פֵּרוּשִׁים עַל פֵּרוּשִׁים שׁוֹנִים, אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁתַּלְמִיד חָכָם שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעָרֵב בִּכְתִיבָתוֹ שֶׁיִּכְתֹּב דַּוְקָא כָּךְ וְלֹא אַחֶרֶת,

וְשֶׁהַמִּלִּים שֶׁלּוֹ יָכִילוּ אֶת אוֹתָם פֵּרוּשִׁים שֶׁיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם בְּעָתִיד, גַּם אִם לֹא עַל כָּךְ דִּבֵּר הַכּוֹתֵב עַצְמוֹ.

עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה כַּאֲשֶׁר מְדֻבָּר בְּתַלְמִיד חָכָם וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁעָמַל וְהִתְבּוֹדֵד וְהִתְחַבֵּר אֶל קוֹנוֹ וְהֶעֱלָה עַל הַכְּתָב סֵפֶר קָדוֹשׁ כְּלִקּוּטֵי מוֹהֲר״ן וְנִפְּה אֶת מִלּוֹתָיו נַפָּה אַחַר נַפָּה, שֶׁיִּדִּיעָתוֹ שֶׁלּוֹ אָכֵן תָּכִיל אֶת כָּל הַפֵּרוּשִׁים הַנַּ״ל, שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁדְּבָרָיו יִתְקַדְּשׁוּ וְיָכִילוּ עוֹד מַשְׁמָעוּיוֹת וְכֻלָּן מִמְּקוֹר אֶחָד וְכֻלָּן אֱמֶת, מֵחַיּוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף וּמְקָרְבוֹת אֶת בָּנָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶל אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם.

אֵין בְּחִבּוּר זֶה הַיְכֹלֶת כַּמּוּבָן לְהָכִיל אֶת כָּל כַּוָּנוֹתָיו שֶׁל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְיֵשׁ שֶׁיִּלְמְדוּ בַּסֵּפֶר עַצְמוֹ וְיִמְצְאוּ בּוֹ מַטְמוֹנִים רַבִּים שֶׁנָּשְׂרוּ מִבֵּין יָדֵינוּ עֵת גֵּרְדְנוּ אֶת פֵּרוּשֵׁנוּ מֵעַל פְּנֵי הַשֶּׁטַח. אַךְ כֵּיוָן שֶׁכָּל מַסָּע גָּדוֹל מַתְחִיל בְּצַעַד קָטָן, בִּקַּשְׁנוּ לְסַיֵּעַ וּלְהִסְתַּיֵּעַ בְּבִצּוּעַ צְעָדִים רִאשׁוֹנִים אֵלֶּה בְּסֵפֶר עָמוֹק זֶה, עַל מְנָת לְחַזֵּק אֶת הָאֲנָשִׁים שֶׁלֹּא לְפַחֵד מִסֵּפֶר זֶה וּלְהַנִּיחוֹ עָזוּב עַל הַמַּדָּף כַּעֲצַת יֵצֶר הָרַע.

לָכֵן בְּכָתְבֵנוּ פֵּרוּשׁ שֶׁל הַתּוֹרוֹת מֵהַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ ״לִקּוּטֵי מוֹהֲר״ן״, נִצְמְדְנוּ אֶל פְּרוּשׁ הַפְּשָׁט, כְּשֶׁאָנוּ מְדַלְגִים עַל חֵלֶק מֵהַדִּבּוּרִים הָעֲמֻקִּים יוֹתֵר וּמַצְרִיכִים יְדִיעוֹת גְּדוֹלוֹת בַּקַּבָּלָה, עַל מְנָת לְהָקֵל עַל הַקּוֹרֵא הַמַּתְחִיל לְהָבִין וְלִלְמֹד מִכָּל תּוֹרָה מַשֶּׁהוּ מַעֲשִׂי לַעֲבוֹדַת ה׳.

וְכָךְ כָּתַבְנוּ בְּסוֹף הַפֵּרוּשׁ שֶׁל כָּל תּוֹרָה גַּם מָה הַנְּקֻדּוֹת הָעוֹלוֹת מִמֶּנָּה הַקְּשׁוּרוֹת לַעֲבוֹדַת ה׳ שֶׁלָּנוּ, עַל מְנָת שֶׁנּוּכַל לְהָבִין וְלִפְעֹל עַל פִּי הָעֵצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ וּלְהִתְעַלּוֹת וּלְהִשְׁתַּנּוֹת לְטוֹבָה, כְּשֶׁאָנוּ מִתְגַּבְּרִים עַל כָּל הַמַּלְכּוֹדוֹת שֶׁיֵּצֶר הָרַע (הוּא הַכֹּחַ הַמְּדַמֶּה) מַשְׁפִּיעַ וְיוֹצֵר בְּמֹחֲנוּ לְהַרְפּוֹת אֶת יָדֵינוּ.

בְּמַהֲלַךְ הַשִּׂעוּרִים שֶׁזָּכִיתִי לִמְסֹר, רָאִיתִי כִּיצַד יֵשׁ בְּכֹחָהּ שֶׁל מִלָּה טוֹבָה וּמַחֲשָׁבָה חִיּוּבִית לְהַדְלִיק לָאֲנָשִׁים אוֹר בָּעֵינַיִם, לְהַכְנִיס בָּהֶם רוּחַ חֲדָשָׁה וּלְחַמֵּשׁ אוֹתָם בְּכוֹחוֹת מְחֻדָּשִׁים לְהִלָּחֵם בַּיֵּצֶר הָרָע וּבְמִקְרִים רַבִּים אַף לְנַצֵּחַ, לְאַחַר שֶׁהֵם לְמֵדִים לְזַהוֹת אֶת הָאוֹיֵב וְדַרְכֵי פְּעֻלָּתוֹ, וּמַצְלִיחִים סוֹף סוֹף גַּם לְהַפּוֹת בּוֹ בַּחֲזָרָה. יְדִיעָה זוֹ הִיא שֶׁעוֹדָדָה אוֹתִי לְהַעֲלוֹת אֶת הַדְּבָרִים עַל הַכְּתָב, כְּדֵי לְחַזֵּק וְלוּ יְהוּדִי אֶחָד שֶׁיֵּצֶר הָרַע מְבַקֵּשׁ לְהַגְדִּיל לוֹ אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת הַשְּׁלִילִיּוֹת וּלְגָרֵר אוֹתוֹ לִזְרוֹעוֹת הַיֵּאוּשׁ חַס וְשָׁלוֹם. וְאִם יִהְיֶה יְהוּדִי אֶחָד שֶׁבִּזְכוּת הַנֶּאֱמָר כָּאן יִתְחַזֵּק לְהָשִׁיב מִלְחָמָה שַׁעֲרָה - דַּיֵּנוּ, שֶׁכֵּן כָּל יְהוּדִי הוּא עוֹלָם וּמְלוֹאוֹ עֲבוּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֵין לוֹ תַּחֲלִיף בְּעֵינָיו.

וְנִזְכֹּר אֶת דְּבָרָיו שֶׁל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ שֶׁהֵרִים יָדָיו וְזָעַק בְּקוֹל: "וְהָעִקָּר שֶׁיֵּדַע כִּי אֵין יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל". וְעַל יְדֵי הִתְקָרְבוּתֵנוּ לִדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים נִזְכֶּה גַּם אָנוּ לִמְצוֹא אֶת הַפֹּחַ לָקוּם בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וּלְהַמְשִׁיךְ הָלְאָה בְּשִׂמְחָה, וְלַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְבוֹרֵא עוֹלָם.

מוֹדֶה אֲנִי לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל שֶׁזִּכָּה אוֹתִי לַחֲסוֹת תַּחַת כְּנָפָיו וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, וּלְשַׂמֵּחַ וּלְחַזֵּק אֲחֵרִים שֶׁיּוּכְלוּ גַּם הֵם לִשְׂמֹחַ כָּמוֹנִי וְיוֹתֵר מִמֶּנִּי בְּאַהֲבַת ה' יִתְבָּרַךְ וּבַעֲבוֹדָתוֹ. וְכֵן עַל כָּל הַטּוֹבוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה עִמִּי וַאֲשֶׁר לְוָה אוֹתִי כָּל חַיַּי, שׁוֹמֵר וְדוֹאֵג לְכָל מַחְסוֹרִי כְּאַב רַחֲמָן עַל בְּנוֹ הַקָּטָן. וְגַם אִם אֶחְיֶה אֶלֶף שָׁנִים לֹא אוּכַל לְהַתְחִיל לְהוֹדוֹת וְלוּ עַל חֶסֶד אֶחָד מִשְּׁלַל הַחֲסָדִים שֶׁבּוֹרֵא עוֹלָם עָשָׂה וְעוֹשֶׂה עִמִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם.

תּוֹדָה מְיוּחֶדֶת לְמוֹר אָבִי הַיָּקָר ר' **אֱלִיָּהוּ רָאוּבֵן** הי"ו אֲשֶׁר הֶעֱנִיק לִי אַהֲבַת תּוֹרָה אֱמוּנָה תְּמִימָה וְכִבּוּד תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וּלְאִמִּי הַמְּנוּחָה מָרַת **שׁוּלַמִּית רָאוּבֵן** ז"ל אֲשֶׁר גִּלְמָה בְּמַהוּתָהּ הִוּגְמָא חַיָּה לְמִדּוֹת טוֹבוֹת בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ שֶׁל הִסְתַּפְּקוּת

בַּמּוּעָט עַיִן טוֹבָה וְחִיּוּךְ נִצְחִי הַמְלֶוֶּה בִּשְׁתֵּי מִלִּים שֶׁתָּמִיד שָׂרוּ עַל שִׂפְתוֹתֶיהָ: "בָּרוּךְ ה'".

רַבָּה הַהוֹדָיָה לְמוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ בָּעַל הָאַכְסַנְיָא הָרַב **רָמִי נֶדֶב** שְׁלִיטָ"א, רֹאשׁ מוֹסְדוֹת "תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים" בְּחולון, אֲשֶׁר מוֹסֵר נֶפֶשׁ לְזִכּוּי הָרַבִּים לְשֵׁם שָׁמַיִם, וּלְהַגְדִּיל תּוֹרָה וּלְהַאֲדִירָהּ, וְנָתַן לָנוּ אֶת הַמָּקוֹם וְהָאֶפְשָׁרוּת לְהַעֲבִיר אֶת שִׁעוּרֵנוּ, תּוֹךְ שֶׁהוּא שָׂמֵחַ וְטוֹרֵחַ לְהַרְחִיב אֶת לִמּוּד הַתּוֹרָה וְזִכּוּי הָרַבִּים בַּמָּקוֹם וּמְאָרֵחַ בּוֹ כָּל רַב וְתַלְמִיד חָכָם שֶׁמְּחַפֵּשׂ מָקוֹם לְהַעֲבִיר שִׁעוּר תּוֹרָה לְזִכּוּי הָרַבִּים. ה' יִתְבָּרַךְ יְשַׁלֵּם שְׂכָרוֹ וְיִזְכֶּה הוּא וּבֵיתוֹ לְרִוּוּת נַחַת רוּחַ מִכָּל יוֹצְאֵי חֲלָצָיו, וּבְכָל אֲשֶׁר יִפְנֶה יַצְלִיחַ וְיִפְרְצוּ מִפְעֲלֵי הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ בָּאָרֶץ וּבָעוֹלָם כֻּלּוֹ.

בִּרְכַּת שָׁמַיִם לָרַב הַגָּאוֹן **מְנַשֶּׁה לִינֶנְפֶלְד** שְׁלִיטָ"א רֹאשׁ יְשִׁיבַת "חֶסֶד לְאַבְרָהָם" בָּעִיר בַּת-יָם תובב"א, אֲשֶׁר זָכִיתִי לִלְמֹד בִּישִׁיבָתוֹ וְלִרְאוֹת אַהֲבַת תּוֹרָה מַהִי, וְנָתַן לָנוּ לָחוּשׁ וְלַחֲווֹת שֶׁאֵין דָּבָר מָתוֹק יוֹתֵר מִתּוֹרַת מֹשֶׁה וְכָל הַבְּלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה מִתְגַּמְּדִים אֶל מוּל סַגִּיוֹת אַבֵּיי וְרָבָא.

הַכָּרַת הַטּוֹב עֲמוּקָה בִּלְבִּי לָרַב **דָּוִד סְחַייק** שְׁלִיטָ"א אֲשֶׁר סִיַּע לִי רַבּוֹת בַּעֲרִיכַת הַפְּרָקִים עִם הֶאָרוֹת וְהֶעָרוֹת בּוֹנוֹת שֶׁהוֹסִיפוּ רַבּוֹת לִגְמָר הַמְּלָאכָה וּלְהוֹצָאַת הַסֵּפֶר לָאוֹר. ה' יִתְבָּרַךְ יְשַׁלֵּם שְׂכָרוֹ וְיִרְאֶה נַחַת מִכָּל יוֹצְאֵי חֲלָצָיו.

כָּאן מָקוֹם אִתִּי לְהוֹדוֹת לְחָמִי הַנִּכְבָּד הָאָדוֹן **סַבִּיחַ הַלְבּוֹס** ז"ל שֶׁהִתְקַיֵּם בּוֹ מַאֲמַר חַז"ל (אבות א, יז): "וְלֹא מָצָאתִי לַגּוּף טוֹב אֶלָּא **שְׁתִיקָה** וְלֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא **הַמַּעֲשֶׂה**", וְהִוָּה עֲבוּרֵנוּ דֻּגְמָא לַיְּהוּדִים הַתְּמִימִים שֶׁל פַּעַם שֶׁהִתְעַסְּקוּ בָּעִקָּר, שֶׁהוּא הַמִּשְׁפָּחָה וְהָעֲזָרָה לַזּוּלָת, וְזָנְחוּ אֶת הַטָּפֵל שֶׁל הֲנָאוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה. יְהִי זִכְרוֹ בָּרוּךְ.

בִּרְכַּת וְהַכְּרַת הַטּוֹב לַחֲמוֹתִי הַיְקָרָה הַגְּבֶרֶת **בַּרְטִינָה הַלְבּוֹס** תִּחְיֶה אֲשֶׁר מְסַיַּעַת בְּיָדִי רַבּוֹת עַל מְנָת שֶׁאוּכַל לְפַנּוֹת אֶת זְמַנִּי וּמִרְצִי לְלִמּוּד הַתּוֹרָה וְזִכּוּי הָרַבִּים וּמְהַוָּה כָּתֵף תּוֹמֶכֶת וּמִשְׁעֶנֶת חֲזָקָה. זְכוּת גְּדוֹלָה וְשֻׁתָּפוּת מְלֵאָה יֵשׁ לָהּ בְּכָל תּוֹרָתִי וְלִמּוּדִי, בְּזִכּוּי הָרַבִּים וְגַם בַּסֵּפֶר הַזֶּה שֶׁיּוֹצֵא לָאוֹר. ה' יְשַׁלֵּם שְׂכָרָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבַבָּא, וּתְבֹרַךְ בְּכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה.

וְאֶקְבַּע בְּרָכָה לְעַצְמָהּ לִנְוֹת בֵּיתִי מִנָּשִׁים בָּאֹהֶל תְּבֹרַךְ, בִּבְחִינַת שֶׁלִּי וְשֶׁלָּכֶם שֶׁלָּהּ הוּא, אֲשֶׁר מַשְׁקִיעָה יָמִים וְלֵילוֹת עַל מְנָת שֶׁאוּכַל לִשְׁקֹד עַל לִמּוּדַי לְלֹא הַפְרָעָה, כְּשֶׁהִיא נוֹטֶלֶת עַל כְּתֵפָהּ אֶת נִיהוּל הַבַּיִת וְגִדּוּל יְלָדֵינוּ, מִיַּעֲצֶת, תּוֹמֶכֶת וְדוֹחֶפֶת אוֹתִי לַעֲלוֹת מַעְלָה בְּמַדְרֵגוֹת עֲבוֹדַת ה'. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשַׁלֵּם שְׂכָרָהּ וְיַאֲרִיךְ יָמֶיהָ בַּטּוֹב וּשְׁנוֹתֶיהָ בַּנְּעִימִים. זְכוּת זִכּוּי הָרַבִּים תַּעֲמֹד לָנוּ וּלְזַרְעֵנוּ וְלֹא תָּמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּינוּ וּמִפִּי זַרְעֵנוּ עַד עוֹלָם, וְיַחַד נִזְכֶּה לְלַוּוֹת אֶת יְלָדֵינוּ לְתוֹרָה וּלְמִצְוֹת וּלְחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְנִרְוֶה נַחַת יְהוּדִית אֲמִתִּית מִכָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵינוּ, אָמֵן.

וְהִנְנִי חוֹתֵם בִּבְרָכָה הַיּוֹם
י"ג לְחֹדֶשׁ חֶשְׁוָן, תשפ"ב לְפ"ק.
יְהוֹשֻׁעַ-שַׁי רְאוּבֵן

אשרי תמימי דרך

דַּע, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה נִתְקַבְּלִים כָּל הַתְּפִלּוֹת וְכָל הַבַּקָּשׁוֹת שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים וּמִתְפַּלְּלִים וְהַחֵן וְהַחֲשִׁיבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִתְעַלֶּה וְנִתְרוֹמֵם בְּפִנֵי כָּל מִי שֶׁצְּרִיכִין, הֵן בָּרוּחָנִי הֵן בַּגַּשְׁמִי.

הַקֶּשֶׁר הֶחָזָק בְּיוֹתֵר שֶׁל כָּל יְהוּדִי עִם אָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם עוֹבֵר דֶּרֶךְ הַדִּבּוּר עִמּוֹ, הַתְּפִלָּה וְהַבַּקָּשׁוֹת שֶׁאָנוּ מְבִיאִים לְפָנָיו, כְּיֶלֶד הַמִּתְחַטֵּא עַל אָבִיו. שֶׁכֵּן אַבָּא שֶׁאוֹהֵב אֶת בְּנוֹ הַקָּטָן מִתְעַנֵּג עַל הַדִּבּוּרִים וְהַהוֹדָיוֹת שֶׁבְּנוֹ אוֹמֵר לְפָנָיו.

וּכְפִי שֶׁרָאִינוּ בְּמַסֶּכֶת תַּעֲנִית[1] (פ״ג מ״ח) **שֶׁהָיְתָה שְׁנַת בַּצֹּרֶת קָשָׁה וּפָנוּ אֶל חוֹנִי הַמְעַגֵּל שֶׁיִּתְפַּלֵּל אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּרְדוּ**

---

[1] וְזוֹ לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה: מַעֲשֶׂה שֶׁאָמְרוּ לוֹ לְחוֹנִי הַמְעַגֵּל: ״הִתְפַּלֵּל שֶׁיֵּרְדוּ גְּשָׁמִים״. אָמַר לָהֶם: ״צְאוּ וְהַכְנִיסוּ תַּנּוּרֵי פְסָחִים בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִמּוֹקוּ״. הִתְפַּלֵּל וְלֹא

גְּשָׁמִים. חוֹנִי הִתְפַּלֵּל וְלֹא נַעֲנָה, מֶה עָשָׂה? חַג עִגּוּל וְאָמַר כִּי לֹא יֵצֵא מִמֶּנּוּ עַד שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹרִיד גֶּשֶׁם. מִיַּד הֵחֵלּוּ לָרֶדֶת טִפּוֹת. פָּנָה חוֹנִי אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאָמַר כִּי לֹא לְכָךְ הִתְכַּוֵּן אֶלָּא לְגֶשֶׁם חָזָק שֶׁיְּמַלֵּא אֶת בּוֹרוֹת הַמַּיִם. הַגֶּשֶׁם הָפַךְ לְמָטָר וּסְעָרָה, פָּנָה חוֹנִי אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאָמַר לוֹ כִּי לֹא לְכָךְ הִתְפַּלֵּל, אֶלָּא לְגִשְׁמֵי בְּרָכָה וְהֵחֵלּוּ לָרֶדֶת גִּשְׁמֵי בְּרָכָה.

שָׁלַח אֵלָיו הַנָּשִׂיא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן שָׁטַח: "אִלְמָלֵא חוֹנִי אַתָּה, גּוֹזְרִנִי עָלֶיךָ נִדּוּי. אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה לְךָ, שֶׁאַתָּה מִתְחַטֵּא לִפְנֵי הַמָּקוֹם וְעוֹשֶׂה לְךָ רְצוֹנְךָ כְּבֵן שֶׁהוּא מִתְחַטֵּא עַל אָבִיו וְעוֹשֶׂה לוֹ רְצוֹנוֹ. וְעָלֶיךָ הַכָּתוּב אוֹמֵר (משלי כג, כה): יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ, וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ".

כֵּיוָן שֶׁחוֹנִי **מָצָא חֵן** בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לֹא רַק שֶׁלֹּא כַּעַס עָלָיו שֶׁ"מַּטְרִיחַ" אוֹתוֹ בְּבַקָּשׁוֹתָיו, אֶלָּא מָשַׁךְ אוֹתוֹ שֶׁיְּבַקֵּשׁ עוֹד וְעוֹד לַמְרוֹת שֶׁיָּדַע מֵרֹאשׁ מָה הוּא מְבַקֵּשׁ, רַק כִּי הוּא מִתְעַנֵּג עַל דִּבּוּרוֹ עִמּוֹ.

אַךְ כֵּיצַד אֶפְשָׁר לִמְצוֹא דֶּרֶךְ לְלִבּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּהְיֶה חֲשׁוּבִים וּמוֹצְאֵי חֵן בְּעֵינָיו עַל מְנַת שֶׁתִּתְקַבֵּלְנָה הַתְּפִלּוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת שֶׁלָּנוּ? עַל זֶה אוֹמֵר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ:

> עַל יְדֵי הַתּוֹרָה נִתְעַלֶּה הַחֵן וְהַחֲשִׁיבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת (משלי ה, יט): 'אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חֵן' שֶׁמַּעֲלָה חֵן עַל לוֹמְדֶיהָ (ערובין נד:). וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַבְּלִין כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת".

יָרְדוּ גְּשָׁמִים. מֶה עָשָׂה? עָג עוּגָה וְעָמַד בְּתוֹכָהּ וְאָמַר לְפָנָיו: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, בָּנֶיךָ שָׂמוּ פְּנֵיהֶם עָלַי שֶׁאֲנִי כְּבֶן בַּיִת לְפָנֶיךָ. נִשְׁבָּע אֲנִי בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁאֵינִי זָז מִכָּאן עַד שֶׁתְּרַחֵם עַל בָּנֶיךָ". הִתְחִילוּ גְּשָׁמִים מְנַטְּפִין. אָמַר: "לֹא כָךְ שָׁאַלְתִּי, אֶלָּא גִּשְׁמֵי בוֹרוֹת שִׂיחִין וּמְעָרוֹת". הִתְחִילוּ לְיָרֵד בְּזַעַף, אָמַר: "לֹא כָךְ שָׁאַלְתִּי, אֶלָּא גִּשְׁמֵי רָצוֹן בְּרָכָה וּנְדָבָה". יָרְדוּ כִּתְקָנָן, עַד שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִירוּשָׁלַיִם לְהַר הַבַּיִת מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים...

הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא לְבוּשׁ שֶׁל הָרָצוֹן הַפְּנִימִי שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כְּיָון שְׁאֲנַחְנוּ לֹא מְסֻגָּלִים לְהָכִיל בְּרֹאשֵׁנוּ וּלְהָבִין אֶת הַבּוֹרֵא וְאֶת רְצוֹנוֹתָיו כִּי הוּא אֵינְסוֹף, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם שֶׁלָּנוּ שֶׁהוּא עוֹלָם הַהַסְתָּרָה, עַל יְדֵי שֶׁהוּא "מַסְתִּיר" וּ"מַגְשִׁים" אֶת אוֹר הָאֵינְסוֹף לְעוֹלָם גַּשְׁמִי בּוֹ אֲנַחְנוּ קַיָּמִים בְּגוּף, חוֹשְׁבִים מְדַבְּרִים וְעוֹשִׂים. כָּל אֵלֶּה הֵם לְבוּשֵׁי הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ שֶׁהִיא דָּבָר רוּחָנִי בְּיוֹתֵר.

כָּךְ גַּם הָרָצוֹן שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא אֵינְסוֹף וְאֵין בַּיְכֹלֶת שֶׁלָּנוּ לַהֲבִינוֹ, וְלָכֵן הָרָצוֹן עָצְמוֹ מֻלְבָּשׁ בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, בַּמָּה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹמֵר לָנוּ כִּי הוּא רוֹצֶה שֶׁנַּעֲשֶׂה וְכֵיצַד לִפְסֹק אֶת דִּין הַתּוֹרָה בְּמִקְרֶה כָּזֶה אוֹ אַחֵר. עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ לוֹמְדִים אֶת הַתּוֹרָה אָנוּ "לוֹבְשִׁים" אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנַעֲשָׂה חִבּוּר וְיִחוּד עִם בּוֹרֵא עוֹלָם, וְיֵשׁ לָנוּ אֶת הַיְכֹלֶת לִהְיוֹת מַמָּשׁ אֶחָד עִם הַבּוֹרֵא. לָכֵן בְּמַצַּב כָּזֶה הַתְּפִלּוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת שֶׁלָּנוּ נַעֲנוֹת כִּי אָנוּ נִמְצָאִים בְּקִרְבּוֹ שֶׁל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, עִם כָּל הַחֲשִׁיבוּת וְהַחֵן שֶׁיֵּשׁ בַּדָּבָר.

אַךְ קָשֶׁה, כִּי אָנוּ רוֹאִים שֶׁבָּרוּךְ הַשֵּׁם הִתְרַבָּה לִמּוּד הַתּוֹרָה בָּאָרֶץ וּבָעוֹלָם, וְאַף עַל פִּי כֵן הַחֵן וְהַחֲשִׁיבוּת בִּידֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם כַּיּוֹם, וְאִלּוּ הַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ לֹא נַעֲנוֹת. אִם כֵּן מָה חָסֵר בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁלָּנוּ? עַל אֵיזֶה לִמּוּד תּוֹרָה מְדֻבָּר שֶׁיּוֹצֵר אֶת הַחֵן וְהַחֲשִׁיבוּת שֶׁלָּנוּ בִּפְנֵי בּוֹרֵא עוֹלָם?

מַסְבִּיר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ:

> כִּי אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי צָרִיךְ תָּמִיד לְהִסְתַּכֵּל בְּהַשֵּׂכֶל שֶׁל כָּל דָּבָר, וּלְקַשֵּׁר עַצְמוֹ אֶל הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, כְּדֵי שֶׁיָּאִיר לוֹ הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַדָּבָר. כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא אוֹר גָּדוֹל וּמֵאִיר לוֹ בְּכָל דְּרָכָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת ח, א): 'חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו'.

כַּאֲשֶׁר בּוֹרֵא עוֹלָם בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, מֵהָעוֹלָמוֹת הָרוּחָנִיִּים הַדַּקִּיקִים וְהַטְּהוֹרִים וְעַד עוֹלָם הָעַשְׂיָה הַגַּשְׁמִי הַגַּס וְהֶעָכוּר שֶׁלָּנוּ וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁתַּחְתָּיו, הָרָצוֹן הַפְּנִימִי וְהָעֹנֶג הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם הָיָה שֶׁיִּמְצְאוּ אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, וּכְכָל שֶׁאוֹתוֹ אָדָם רָחוֹק יוֹתֵר מִנְּסָּה לְהִתְקָרֵב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַדָּבָר עוֹשֶׂה נַחַת רוּחַ גְּדוֹלָה וְרַעַשׁ גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

אִם יְהוּדִי הָיָה יוֹדֵעַ כַּמָּה נַחַת רוּחַ וְהִתְפָּאֲרוּת יֵשׁ לְבוֹרֵא עוֹלָם בּוֹ עַל כָּל מַעֲשֶׂה קָטָן שֶׁהוּא מַצְלִיחַ לַעֲשׂוֹת כְּלַפֵּי שָׁמַיִם כְּנֶגֶד כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַמְנִיעוֹת שֶׁעָלָיו, הָיְתָה מִתְבַּטֶּלֶת לוֹ הַבְּחִירָה הַחוֹפְשִׁית וְהָיָה מִתְבַּטֵּל בִּפְנֵי בּוֹרֵא עוֹלָם וּמִתְאַחֵד עִם רְצוֹנוֹ.

נִמְצָא כִּי כָּל דָּבָר שֶׁאָנוּ רוֹאִים בַּבְּרִיאָה מֵכִיל בְּתוֹכוֹ אוֹר אֱלוֹקִי שֶׁמְּחַיֶּה אוֹתוֹ. רַבֵּנוּ מְכַנֶּה אֶת הָאוֹר הָאֱלֹקִי הַזֶּה "הַשֵּׂכֶל שֶׁבְּכָל דָּבָר", וְלָכֵן מִי שֶׁמְּחַפֵּשׂ אֶת הָאֱלֹקוּת בְּכָל מָה שֶׁקּוֹרֶה סְבִיבוֹ, בְּמַחְשָׁבוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת בְּרֹאשׁוֹ בַּדִּבּוּרִים שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ וּמַשְׁמִיעַ בַּמַּרְאוֹת שֶׁהוּא רוֹאֶה וּבַמַּעֲשִׂים שֶׁעוֹשֶׂה אוֹ עוֹשִׂים סְבִיבוֹ יִזְכֶּה לִרְאוֹת אֱלֹקוּת בְּכָל דָּבָר וּלְיִחוּד מְיֻחָד עִם בּוֹרֵא עוֹלָם.

יֵשׁ לִזְכֹּר כִּי יִשְׂרָאֵל נוֹצְרוּ מִמַּחְשַׁבְתּוֹ שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם, אֲנַחְנוּ הָרָצוֹן הַפְּנִימִי שֶׁלּוֹ וְחֵלֶק מֵחָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ. חָכְמָה זוֹ מֻסְתֶּרֶת בְּתוֹךְ הָאֱלֹקוּת שֶׁמְּחַיָּה כָּל דָּבָר, וְעַל יְדֵי הַחִפּוּשׂ וְהַהִתְבּוֹנְנוּת שֶׁלָּנוּ הֵיכָן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּהַסְתָּרָה סְבִיבֵנוּ, אֲנַחְנוּ מְקַבְּלִים מֵהַחָכְמָה הַזּוֹ וְהִיא מְאִירָה לָנוּ. אֶת הַחִבּוּר לְחָכְמָה זוֹ אָנוּ מְתָאֲרִים בָּאוֹת **ח**[2].

---

[2] הָאוֹר הָאֵינְסוֹפִי יוֹרֵד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת דֶּרֶךְ עֶשֶׂר סְפִירוֹת: כֶּתֶר חָכְמָה בִּינָה חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת נֶצַח הוֹד יְסוֹד מַלְכוּת. סְפִירַת **הַכֶּתֶר** מְיַצֶּגֶת אֶת הַצַּד הַפְּנִימִי הַנִּסְתָּר שֶׁל חָכְמַת הָאֱלֹקִים וְהָרָצוֹן הַפְּנִימִי שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מֵעַל לַהֲבָנָתֵנוּ. סְפִירַת **הַחָכְמָה** מְיַצֶּגֶת אֶת הַחָכְמָה וְהָאוֹר שֶׁאֲנַחְנוּ מְסֻגָּלִים לְהָכִיל

הִתְבּוֹנְנוּת כָּזוֹ שֶׁתְּזַכֶּה אוֹתָנוּ לִרְאוֹת אֱלֹקוּת בְּכָל דָּבָר הִיא דָּבָר קָשֶׁה מְאֹד. הַהִסְתָּרָה הִיא כְּבֵדָה מְאֹד וְאָנוּ רוֹאִים אֶת "הַמַּעֲטָפוֹת" וְלֹא אֶת הָאוֹר שֶׁהֵן מְכִילוֹת. אֲפִילוּ בִּפְסִיקַת דִּינֵי תּוֹרָה אָמְרוּ חֲכָמִים (ב"ב קלא., סנהדרין ו:, נדה כ:): "אֵין לַדַּיָּן אֶלָּא מָה שֶׁעֵינָיו רוֹאוֹת", שֶׁכֹּחַ הַהִסְתָּרָה הוּא כֹּה כָּבֵד שֶׁגַּם דַּיָּן עִם חָכְמַת הַתּוֹרָה יָכוֹל לִטְעוֹת בַּדִּין בְּשֶׁל הַפַּחַ הַמְּדַמֶּה שֶׁל "הַמְּצִיאוּת" בָּעוֹלָם שֶׁלָּנוּ.

וְאִם כֵּן, כֵּיצַד בְּכָל זֹאת נוּכַל לְהִתְחַבֵּר אֶל הָאוֹר וּלְקַבֵּל מֵהַחָכְמָה הָאֱלֹקִית כְּשֶׁאֲנַחְנוּ לֹא מַצְלִיחִים לְהִתְרוֹמֵם מֵהַהִסְתָּרוֹת שֶׁל הָאוֹר הָאֱלֹקִי? הֲרֵי אָנוּ חַיִּים בְּמַחְשָׁבָה שֶׁל "מָה שֶּׁאֲנִי רוֹאֶה אֲמִתִּי וּמָה שֶּׁאֲנִי לֹא רוֹאֶה לֹא אֲמִתִּי", וְאִלּוּ הָאֱמֶת הִיא בְּדִיּוּק לְהֶפֶךְ - "מָה שֶּׁאֲנִי רוֹאֶה זֶה לֹא אֲמִתִּי (זוֹ מַעֲטָפָה וּלְבוּשׁ דִּמְיוֹנִי סְבִיב אוֹר אֱלוֹקִי שֶׁמְּחַיֶּה אוֹתוֹ), וּמָה שֶּׁאֲנִי לֹא רוֹאֶה (הָאוֹר הָאֱלֹקִי שֶׁבִּפְנִים) הוּא הָאֲמִתִּי"!

עַל כֵּן אוֹמֵר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ:

> אַף מֻחְמֶּצֶת שֶׁאוֹר הַשֵּׂכֶל גָּדוֹל מְאֹד, אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת אֵלָיו כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת **נוּן** שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים עב, יז): 'לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ', וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: 'לְשׁוֹן מַלְכוּת'[3]. וְזֶה בְּחִינַת לְבָנָה, כִּי הַלְּבָנָה אֵין לָהּ אוֹר מֵעַצְמָהּ כִּי אִם מָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מֵהַשֶּׁמֶשׁ (זהר ויחי רלח. ורמט:). וְזֶהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת דְּלֵית לָהּ מִגָּרְמָהּ כְּלוּם אֶלָּא מָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מִן הַחִיצוֹנִים שֶׁהִיא בְּחִינַת חָכְמָה בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ כַּנַּ"ל, וְנַעֲשָׂה (ישעיהו ל, כו): "אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה.

בְּהִתְחַבְּרוּת שֶׁלָּנוּ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. סְפִירַת **הַבִּינָה** מְיַצֶּגֶת אֶת הַהִתְבּוֹנְנוּת וְהַחִפּוּשׂ שֶׁל "הַשֵּׂכֶל" בְּכָל דָּבָר, שֶׁדַּרְכּוֹ אֲנַחְנוּ מִתְחַבְּרִים לַחָכְמָה. סְפִירָה זוֹ הִיא הַשְּׁמִינִית מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה וְלָכֵן סִימָנָהּ הוּא הָאוֹת **ח'** (זוהר פנחס, רמה:).

[3] וְלָכֵן סִימָנָהּ שֶׁל סְפִירַת הַמַּלְכוּת הִיא הָאוֹת **נ'**.

הָאוֹר הָאֱלֹקִי הוּא גָּדוֹל מִכְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ יְשִׁירוֹת וּלְהָכִילוֹ, כְּמוֹ אוֹר שֶׁל שֶׁמֶשׁ שֶׁאָדָם לֹא יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל עַל הַחַמָּה יְשִׁירוֹת אֶלָּא רַק עַל קַרְנֶיהָ. וּכְדֵי לִזְכּוֹת בְּכָל זֹאת שֶׁהָאוֹר יַעֲבוֹר דַּרְכֵּנוּ, צָרִיךְ אֶת מִדַּת הָעֲנָוָה וְהַהִתְבַּטְלוּת. וְזֶה בְּחִינַת סְפִירַת הַמַּלְכוּת, שֶׁכָּל הַסְּפִירוֹת שֶׁמַּעְלֶיהָ מַעֲבִירוֹת אֶת הָאוֹר אַחַת מִן הַשְּׁנֵיָה וּמוֹסִיפוֹת לָאוֹר לְבוּשׁ אַחַר לְבוּשׁ, וְאִלּוּ סְפִירַת הַמַּלְכוּת מְקַבֶּלֶת אֶת הָאוֹר מֵהֶן וּמַעֲבִירָה לָעוֹלָם מִתַּחְתֶּיהָ מִבְּלִי לְהוֹסִיף מֵעַצְמָהּ, כִּי אֵין לָהּ אוֹר מִשֶּׁלָּהּ, וְדַוְקָא בְּשֶׁל כָּךְ כָּל הָאוֹר מִן הַכֶּתֶר וְהַחָכְמָה עוֹבְרִים דַּרְכָּהּ, שֶׁאֵין בָּהּ מֵעַצְמָהּ לַעֲצֹר מֵהָאוֹר מִלַּעֲבֹר.

רַבֵּנוּ מַמְשִׁיל זֹאת לְשֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה[4]. הַיָּרֵחַ הוּא גּוּשׁ אֶבֶן קַר לְלֹא אוֹר מִשֶּׁל עַצְמוֹ. הַלְּבָנָה מְבַצַּעַת סִיבּוּב שֶׁל 29 וַחֲצִי יָמִים וְתשצ"ג חֲלָקִים[5] (כַּאֲשֶׁר בְּמִנְיַן הַחֳדָשִׁים הָעִבְרִי אֲנוּ מוֹנִים אֶת חֳדְשֵׁי הַשָּׁנָה לְסֵרוּגִין חֹדֶשׁ שֶׁל 30 יוֹם וּלְאַחֲרָיו חֹדֶשׁ שֶׁל 29 יוֹם), נְקוּדַת אֶמְצַע הַחֹדֶשׁ הִיא הַתְּקוּפָה בָּהּ הַלְּבָנָה עוֹמֶדֶת מוּל הַשֶּׁמֶשׁ בְּמִסְגֶּרֶת סִיבּוּבָהּ, וְאָז הִיא מְאִירָה בִּמְלֹאָהּ. לְאַחַר מִכֵּן הִיא מִתְרַחֶקֶת וּמִתְמַעֶטֶת עַד שֶׁנֶּעֱלֶמֶת לְאַחַר חֲצִי סִיבּוּב (סוֹף חֹדֶשׁ) וְחוֹזֶרֶת וּמִתְמַלֵּאת עַד אֶמְצַע חֹדֶשׁ הַבָּא.

נִמְצָא שֶׁכַּאֲשֶׁר הַלְּבָנָה "מִתְבַּטֶּלֶת" בִּפְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ וְעוֹמֶדֶת לְפָנֶיהָ, דַּוְקָא אָז כָּל אוֹר הַחַמָּה מַגִּיעַ וְעוֹבֵר דַּרְכָּהּ וְהִיא זוֹכָה לְהָאִיר בִּמְלֹאָהּ, וְאִלּוּ כַּאֲשֶׁר הַלְּבָנָה מִתְרַחֶקֶת מֵהַשֶּׁמֶשׁ,

---

4 חַז"ל הִשְׁווּ אֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְחַמָּה וְיהוֹשֻׁעַ לְלְבָנָה (ב"ב עה.), וְעַל יְדֵי הָעֲנָוָה שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהִתְבַּטֵּל בִּפְנֵי מֹשֶׁה כְּמוֹ הַלְּבָנָה בִּפְנֵי הַחַמָּה זָכָה שֶׁתִּמַּסֵּר לוֹ הַתּוֹרָה וְהַהַנְהָגָה, וְזָכָה לְתֹאַר הַנַּעֲלֶה "עֶבֶד ה'" כְּמוֹ רַבּוֹ מֹשֶׁה. וְכֵן רָאִינוּ בְּרַבִּי חַיִּים וִיטָאל שֶׁהָיָה תַּלְמִיד חָכָם עָצוּם בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְהִתְבַּטֵּל בִּפְנֵי הָאֲרִיזַ"ל וְזָכָה לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ אֶת תּוֹרַת הַקַּבָּלָה, וְרַבִּי נָתָן שֶׁהָיָה תַּלְמִיד חָכָם עָצוּם בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְהִתְבַּטֵּל לְרַבִּי נַחְמָן וְזָכָה לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ אֶת תּוֹרָתוֹ.

5 הַשָּׁעָה מְחֻלֶּקֶת לְתתר"פ (1080) חֲלָקִים וְאִם כֵּן תשצ"ג (793) חֲלָקִי הַשָּׁעָה הֵם 44 דַּקּוֹת וְ-3 וּשְׁלִישׁ שְׁנִיּוֹת.

כִּמְבַקֶּשֶׁת "לִהְיוֹת מִישֶׁהִי בִּפְנֵי עַצְמָהּ" דַּוְקָא אָז הַחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ וְגוֹבֵר.

אִם כֵּן הַהִתְבַּטְּלוּת הִיא דֶּרֶךְ לָתֵת לָאוֹר הָאֱלֹקִי לְהַגִּיעַ מֵהַמָּקוֹם הֲכִי גָּבוֹהַּ (חָכְמָה, **ח'**) לַמָּקוֹם הֲכִי נָמוּךְ (מַלְכוּת, **נ'**) וְלָתֵת לָאוֹר לְהָאִיר בְּאוֹתוֹ אָדָם. וְזֶה בְּחִינַת "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה", אוֹתוֹ אוֹר מַמָּשׁ אוֹתָהּ חָכְמָה אֱלֹקִית שֶׁבַּהַסְתָּרָה הִיא מַגִּיעָה אֶל זֶה שֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ וּמְאִירָה בּוֹ בְּשְׁלֵמוּתָהּ.

כָּךְ גַּם מִי שֶׁהוּא בְּחִינַת "לְבָנָה", שֶׁהוּא מַרְגִּישׁ שֶׁהוּא קָטָן וְאֵין מִמֶּנּוּ כְּלוּם, דַּוְקָא בּוֹ יָכוֹל לְהָאִיר אוֹר אֱלֹקִי גָּדוֹל עַל יְדֵי שֶׁיִּתְבַּטֵּל אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיִזְכֶּה עַל יְדֵי כָּךְ לִרְאוֹת אֶת "הַשֵּׂכֶל" וְהָאֱלֹקוּת שֶׁבְּכָל דָּבָר.

אַךְ יֵשׁ מִי שֶׁבּוֹחֵר לְאַמֵּץ אֶת עוֹלָם הַהַסְתָּרָה וְלֹא לְהִתְבּוֹנֵן פְּנִימָה אֶל הָאֱלֹקוּת שֶׁבּוֹ וְלִרְאוֹת אֶת הַשֵּׂכֶל בְּכָל דָּבָר, וְאֵינוֹ מִתְבַּטֵּל בִּפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁהוּא מַעֲבִיר אוֹתוֹ, אֶלָּא רוֹאֶה בָּהֶם מַמָּשׁ, שֶׁפְּלוֹנִי עָשָׂה כָּךְ וְאַלְמוֹנִי אָמַר כָּךְ, אֵין לוֹ פַּרְנָסָה כִּי פִּטְרוּ אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדָה פְּלוֹנִית, וְהַבְּרִיאוּת שֶׁלּוֹ נֶהֱרָסָה בִּגְלַל מִקְרֶה אַלְמוֹנִי וְכֵן הָלְאָה. רַבֵּנוּ קוֹרֵא לְכָךְ: "הַחָכְמָה וְהַמַּלְכוּת שֶׁל עֵשָׂו", וְזוֹ הַמִּלְחָמָה הָאֲמִתִּית שֶׁל יֵצֶר הַטּוֹב וְיֵצֶר הָרַע בְּקִרְבֵּנוּ, לְהִתְבּוֹנֵן אוֹ לֹא לְהִתְבּוֹנֵן:

אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַשֵּׁר עַצְמוֹ אֶל הַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה וְהַחִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, זֶה בְּחִינַת עֵשָׂו שֶׁבְּזֶה אֶת הַבְּכוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית כה, לד): 'וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה', דְּהַיְנוּ הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל, בְּחִינַת (משלי יח, ב): 'לֹא יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה כִּי אִם בְּהִתְגַּלּוֹת לִבּוֹ'. וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, בְּחִינַת לְבָנָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (ישעיהו כד, כג): 'וְחָפְרָה הַלְּבָנָה' וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר הָרַע, כִּי הַיֵּצֶר טוֹב נִקְרָא 'מִסְכֵּן וְחָכָם' (קהלת ד, יג)... בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת עָנְיָה וְדַלָּה דְּלֵית לָהּ

מִגָּרְמָהּ כְּלוּם כִּי אִם מָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מֵחָכְמָה, וְיֵצֶר הָרַע נִקְרָא 'מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל' (שם), בְּחִינַת מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא שֶׁאֵינָהּ חֲפֵצָה בְּחָכְמָה וְשֵׂכֶל, בְּחִינַת 'לֹא יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה' וְכוּ', כַּנַּ"ל.

נִמְצָא שֶׁמַּעֲכֵב אֶת הַיְּהוּדִי מִלְּהַחֲזִיר אֶת הַחֲשִׁיבוּת וְהַחֵן אֵלָיו הוּא יֵצֶר הָרַע שֶׁמְּבַלְבֵּל אוֹתוֹ בָּהַסְתָּרָה לְהַעֲבִיר אֶת שְׁנוֹתָיו מִבְּלִי לְחַפֵּשׂ אֶת הַשֵּׂכֶל וְהַחַיּוּת הָאֱלוֹקִית שֶׁבְּכָל דָּבָר וּלְהִסְתַּפֵּק בְּמַה שֶׁעֵינָיו רוֹאוֹת (שֶׁזֶּה דַּוְקָא לֹא אֱמֶת!), **וּמִמֵּילָא אֵין הַתְּפִלּוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת שֶׁלּוֹ נַעֲנוֹת וְהוּא לֹא מַצְלִיחַ לְהִתְחַבֵּר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם, לַמְרוֹת שֶׁזֶּה הָרָצוֹן הַפְּנִימִי שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהוּא חָפֵץ בָּהִתְקָרְבוּת שֶׁלָּנוּ אֵלָיו אַף יוֹתֵר מֵאִתָּנוּ, שֶׁכֵּן בַּצַּד שֶׁלּוֹ אֵין הַסְתָּרָה וְהוּא רוֹאֶה וְאוֹהֵב אוֹתָנוּ בְּכָל רֶגַע.**

אָז כֵּיצַד מִתְגַּבְּרִים עַל הַיֵּצֶר וְהַהַסְתָּרָה? אוֹמֵר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ:

וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִתֵּן כֹּחַ לִבְחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהִתְגַּבֵּר עַל מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ברכות ה.): 'לְעוֹלָם יַרְגִּיז אָדָם יִצְרוֹ טוֹב עַל יִצְרוֹ רָע'. וְעַל יְדֵי מָה נוֹתֵן כֹּחַ לְמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה? עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּכֹחַ (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם: 'לְעוֹלָם יַרְגִּיז וְכוּ' - אִי אָזֵיל מוֹטָב, וְאִם לָאו - יֵעָסֵק בַּתּוֹרָה). וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קדושין ל.): 'אִם פָּגַע בְּךָ מְנַוָּל זֶה, מָשְׁכֵהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ'. כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה נוֹתֵן כֹּחַ לְמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וַאֲזַי מְקַבֶּלֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת **נ'** חִיּוּת מִן הַחָכְמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת **ח'**, וְנִתְחַבֵּר וְנִתְקַשֵּׁר הַ**ח'** וְהַ**נ'**, וְנַעֲשֶׂה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה.

כָּעֵת הֵבַנּוּ אֵיזוֹ תּוֹרָה יֵשׁ לָהּ חֲשִׁיבוּת וְחֵן בְּפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, תּוֹרָה לִשְׁמָהּ, בָּהּ אָדָם מִתְבַּטֵּל לְבוֹרֵא עוֹלָם וּמְחַפֵּשׂ אֶת הָאוֹר הָאֱלֹקִי שֶׁבָּהּ, וְהַתּוֹרָה הִיא מְקוֹר הָאוֹר הָאֱלֹקִי הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר בָּעוֹלָם שֶׁלָּנוּ, אוֹר גָּלוּי מַמָּשׁ לְמִי שֶׁעָמֵל לִשְׁמָהּ מִתּוֹךְ הִתְבַּטְּלוּת.

וְאָמְנָם אָמְרוּ חֲזַ״ל (פסחים נ:): ״לְעוֹלָם יַעֲסֹק אָדָם בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ בָּא לִשְׁמָהּ״. פֵּרוּשׁ שֶׁרֹבֶּנוּ נִגָּשִׁים לַתּוֹרָה עִם מוֹחִין קְטַנִּים וְאֵין לָנוּ מֵשָׂג מָה הָאוֹר שֶׁהַתּוֹרָה מְכִילָה וְאָנוּ לוֹמְדִים כִּי הֻבַּנּוּ שֶׁיֵּשׁ חוֹבָה וּמִצְוָה לִלְמֹד, וְכֵן אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עַל יָדָהּ גַּם עֹשֶׁר וְכָבוֹד, תַּפְקִידִים וְחָכְמָה, אַךְ נַמְשִׁיךְ לִלְמֹד בְּתִקְוָה שֶׁנִּזְכֶּה עִם הַזְּמַן לִלְמֹד גַּם לִשְׁמָהּ.

אֲבָל לְמַעֲשֶׂה הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁבָּהּ יִסְתַּתֵּר מֵאִתָּנוּ עַד שֶׁנְּבַקֵּשׁ לְהִתְבַּטֵּל וּלְחַפֵּשׂ אֶת הָאֱלֹקוּת שֶׁבָּהּ. וְלָכֵן יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁלָּמְדוּ הַרְבֵּה תּוֹרָה וְהַתּוֹרָה לֹא לִמְּדָה אוֹתָם דָּבָר, כִּי הֵם לֹא חִפְּשׂוּ אֶת הָאֱלֹקוּת שֶׁבָּהּ אֶלָּא אֶת טוֹבָתָם שֶׁלָּהֶם, לְהִתְגַּדֵּר וּלְהִתְכַּבֵּד. וְעַל זֶה אָמְרָה הַגְּמָרָא (ב״מ פה:) שֶׁלֹּא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא עַל שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה, כְּלוֹמַר לָמְדוּ אוֹתָהּ כְּמוֹ עוֹד חָכְמָה כְּשְׁאָר חָכְמוֹת הָעוֹלָם. וְכִי רָאִינוּ פַּעַם אָדָם שֶׁלּוֹמֵד רְפוּאָה אוֹ עֲרִיכַת דִּין שֶׁמְּבָרֵךְ עַל לִמּוּדָיו? וּלְעֻמַּת זֹאת כַּמָּה כָּבוֹד וּתְאָרִים הוּא מְחַפֵּשׂ לְעַצְמוֹ בְּלִמּוּד זֶה?!

אַךְ כַּאֲשֶׁר אָדָם מִתְבַּטֵּל לִרְצוֹן הַבּוֹרֵא הַמִּתְבַּטֵּא בְּמַה שֶּׁקּוֹרֶה לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּמְחַפֵּשׂ לְהִתְבּוֹנֵן בָּאֱלֹקוּת שֶׁבְּכָל דָּבָר וּמָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לִרְמֹז לוֹ וּלְאֵיזֶה כִּוּוּן לִדְחֹף אוֹתוֹ שֶׁיִּתְקָרֵב אֵלָיו יוֹתֵר, יִזְכֶּה גַּם לִלְמֹד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ וְלִרְאוֹת אֶת הָאֱלֹקוּת שֶׁבְּכָל דָּבָר, וְכָךְ לְחַבֵּר בֵּין שְׁתֵּי הַמִּדּוֹת הַלָּלוּ שֶׁל הַהִתְבּוֹנְנוּת (ח) וְהַהִתְבַּטְלוּת (נ), וּבָחִבּוּר נוֹצָר **חֵן**, שֶׁהַחֵן וְהַחֲשִׁיבוּת שֶׁלּוֹ בְּפְנֵי בּוֹרֵא עוֹלָם עוֹלִים וּתְפִלּוֹתָיו וּבַקָּשׁוֹתָיו מִתְקַבְּלוֹת, וּכְפִי שֶׁמַּסְבִּיר רַבֵּנוּ:

וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַבְּלִים כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת, כִּי עִקַּר מָה שֶׁאֵין נִתְקַבְּלִין הַבַּקָּשׁוֹת הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין לְהַדְּבָרִים חֵן וְאֵין

נִכְנָסִין בְּלֵב שֶׁל זֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁין מִמֶּנּוּ, כְּאִלּוּ אֵין בְּלִבּוֹ מָקוֹם שֶׁיִּכָּנְסוּ הַדְּבָרִים בְּלִבּוֹ מֵחֲמַת שֶׁאֵין לְהַמְּבַקֵּשׁ חֵן שֶׁיִּכָּנְסוּ הַדְּבָרִים בְּלִבּוֹ שֶׁל זֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁין מִמֶּנּוּ. אֲבָל עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַבְּרִין וְנִתְקַשְּׁרִין הַ**נ'** וְהַ**ח'** כַּנַּ"ל וְנַעֲשֶׂה חֵן, וְעַל כֵּן נִקְרֵאת הַתּוֹרָה (משלי ה, יט): 'יַעֲלַת חֵן', וַאֲזַי זוֹכֶה שֶׁדְּבָרָיו הֵם דִּבְרֵי חֵן, וַאֲזַי נִתְקַבְּלִין דְּבָרָיו וּבַקָּשׁוֹתָיו, כְּמוֹ מִי שֶׁמְּדַבֵּר דִּבְרֵי חֵן שֶׁנִּכְנָסִין הַדְּבָרִים בְּלֵב הַמִּתְבַּקֵּשׁ דְּהַיְנוּ זֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁין מִמֶּנּוּ. וְזֶה בְּחִינַת **ת'**. הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁנִּתְחַבְּרוּ וְנִתְקַשְּׁרוּ הַחֵי"ת וְהַנּו"ן וְנַעֲשָׂה בְּחִינַת חֵי"ן - עַל יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה בְּחִינַת תָּי"ו, שֶׁהוּא לְשׁוֹן חֲקִיקָה וּרְשִׁימָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל ט, ד): 'וְהִתְוִיתָ תָּו', כִּי עַל יְדֵי הַחֵן נֶחְקַק וְנִרְשָׁם מָקוֹם בְּלֵב הַמִּתְבַּקֵּשׁ לְקַבֵּל הַבַּקָּשָׁה, כִּי עַל יְדֵי הַחֵן נִתְקַבְּלוּ דְּבָרָיו. נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת הַחֵי"ן חָקַק מָקוֹם בְּלֵב זֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁין מִמֶּנּוּ כְּדֵי שֶׁיִּכָּנְסוּ דְּבָרָיו בְּלִבּוֹ וְיִקַּבֵּל בַּקָּשָׁתוֹ. וְהַחֲקִיקָה וּרְשִׁימָה זֶה בְּחִינַת תָּי"ו כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (קהלת ט, יז): 'דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים'. **נַחַת** דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּחִינַת **חֵן** הַנַּ"ל וְהַ**ת'** הַנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אוֹתִיּוֹת 'נַחַת', וְאָז נִשְׁמָעִים דְּבָרָיו, וְנִתְקַבֵּל בַּקָּשָׁתוֹ כַּנַּ"ל.

כְּדֵי שֶׁבַּקָּשָׁה שֶׁלָּנוּ תִּתְקַבֵּל בִּפְנֵי מִי שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ, אָנוּ צְרִיכִים לַחֲקוֹק שְׂכֵל אֶל לִבּוֹ, וְזֶה בְּחִינַת "לַחֲקוֹק תָּו", עֲשֵׂית סִימָן וּמָקוֹם בַּדָּבָר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר לְהַכְנִיס לְתוֹכוֹ דָּבָר אַחֵר, וְכֵן שֶׁמַּצְמִידִים אֶת הָאוֹתִיּוֹת חֵנ מִתְקַבֶּלֶת צוּרַת ת, לְרַמֵּז שֶׁעַל יְדֵי הַהִתְבּוֹנְנוּת וְהַהִתְבַּטְלוּת נוֹצַר הַתָּו, הָרֹשֶׁם וְהַהֶדֶף לְלִבּוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְקִבַּלְנוּ אוֹתִיּוֹת "נחת", שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים נַחַת רוּחַ לְבוֹרֵא עוֹלָם וְהוּא מְחַכֶּה כָּעֵת שֶׁנַּשְׁמִיעַ אֶת תְּפִלּוֹתֵינוּ וּבַקָּשׁוֹתֵינוּ בְּפָנָיו, כְּבֵן שֶׁהוּא מִתְחַטֵּא עַל אָבִיו, וְלִגְרֹם לְעֹנֶג בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים.

העולה מן התורה:

- כָּל יְהוּדִי מִכָּל מָקוֹם בּוֹ הוּא נִמְצָא, בָּהַסְתָּרָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר מֵהַצַּד שֶׁלּוֹ, מִצִּדּוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא גָּלוּי וְאָהוּב וּמְחַפְּשִׂים אַחֲרָיו, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵאִיר לוֹ אֶת הַדֶּרֶךְ בְּאוֹר גָּדוֹל בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ.
- כְּדֵי שֶׁהָאוֹר הַזֶּה יַגִּיעַ אֵלֵינוּ צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ אֶת הַשֵּׂכֶל בְּכָל דָּבָר, כְּלוֹמַר אֶת הַחַיּוּת וְהָאֱלֹקוּת שֶׁמִּתְחַיָּה כָּל דָּבָר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.
- כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ לָנוּ כֵּלִים לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר הַגָּדוֹל הַנַּ"ל, עָלֵינוּ לְהִתְבַּטֵּל בִּפְנֵי רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁמִתְלַבֵּשׁ בְּכָל מָה שֶׁקּוֹרֶה לָנוּ.
- עַל יְדֵי הַהִתְבַּטְּלוּת וְחִפּוּשׂ הַשֵּׂכֶל וְהָאֱלֹקוּת נוֹכַל לְהִתְחַבֵּר אֶל הַתּוֹרָה לִלְמֹד לִשְׁמָהּ, וְכָל חֵלֶק קָטָן שֶׁנִּתְפֹּס בָּהּ כָּל עוֹד הוּא עַל מְנָת לְחַפֵּשׂ אֶת הַחִבּוּר לָאוֹר הָאֱלֹקִי שֶׁבָּהּ, הֲרֵי זֶה עוֹשֶׂה אֶת הַנַּחַת רוּחַ הָאֲמִתִּית לְבוֹרֵא עוֹלָם וּמַעֲלֶה אֶת הַחֵן וְהַחֲשִׁיבוּת שֶׁלָּנוּ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.
- גַּם אִם בְּעוֹלָם הַסְתָּרָה אָנוּ "רוֹאִים" כִּי אָנוּ בַּמָּקוֹם הַנָּמוּךְ בְּיוֹתֵר שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת, מָה שֶּׁאָנוּ רוֹאִים אֵינוֹ אֲמִתִּי וּמָה שֶּׁאָנוּ לֹא רוֹאִים הוּא הָאֲמִתִּי, וְאִם נְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו אָז הוּא רוֹאֶה אוֹתָנוּ וְיָאִיר לָנוּ.

אמור אל הכהנים

כִּי עִקַּר כְּלִי זֵינוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הוּא הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹטֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיהו מח): "וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ", וּמִשָּׁם עִקַּר חִיּוּתוֹ. וְכָל מִלְחַמְתּוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה וְכָל הַכְּבִישׁוֹת שֶׁיִּכְבֹּשׁ - הַכֹּל מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם יא): "וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה'" וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת חֹטֶם, וְזֶה עִקַּר כְּלִי זֵינוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית מח): "בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי". וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: 'תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים מד): "כִּי לֹא בְקַשְׁתִּי אֶבְטָח וְכוּ' בֵּאלֹהִים הִלַּלְנוּ" בְּחִינַת: "וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ".

כֹּחַ הַדִּבּוּר שֶׁל הַיְהוּדִי הוּא הַחִבּוּר הֶחָזָק בְּיוֹתֵר בֵּינוֹ לְבֵין בּוֹרֵא עוֹלָם. יְמֵי הַמָּשִׁיחַ הֵם בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַסּוֹפִי בּוֹ יִהְיֶה הַדִּבּוּר שֶׁל הַיְהוּדִי בִּשְׂלֵמוּתוֹ, וְיוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְדַבֵּר עִם בּוֹרֵא עוֹלָם יְשִׁירוֹת וּלְלֹא הַפְרָעוֹת, וּלְהַרְגִּישׁ אֶת הַיִּחוּד שֶׁלּוֹ עִם

הַשְׁכִּינָה. וְכָךְ יִהְיֶה כְּשֶׁמָּשִׁיחַ יַגִּיעַ הוּא יִכְבֹּשׁ וְינַצֵּחַ בַּמִּלְחָמוֹת עַל יְדֵי דִּבּוּר בִּלְבַד וּלְלֹא כָּל כְּלֵי נֶשֶׁק אוֹ צָבָא וַחֲיָלִים.

וְכָל יְהוּדִי בְּכָל דּוֹר צָרִיךְ לַעֲבֹד עַל עַצְמוֹ עַל מְנָת לְהַגִּיעַ לַמָּשִׁיחַ הָאִישִׁי שֶׁלּוֹ לַגְּאֻלָּה הָאִישִׁית שֶׁלּוֹ וְלִשְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה וְהַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ בְּחַיָּיו עִם בּוֹרֵא עוֹלָם. עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר וְהַתְּפִלָּה יוּכַל כָּל יְהוּדִי "לְהִלָּחֵם אֶת הַמִּלְחָמוֹת שֶׁלּוֹ" בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּהַצְלָחָה.

אֲבָל אֵיךְ מַגִּיעִים לִשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר וְהַתְּפִלָּה? אוֹמֵר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ:

> וְזֶה הַכְּלִי זַיִן צָרִיךְ לְקַבֵּל עַל יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף, הַיְנוּ שְׁמִירַת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים מה): "חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם קלב): "מִפְּרִי בִטְנְךָ אָשִׁית לְכִסֵּא לָךְ" - זֶה בְּחִינַת מָשִׁיחַ, בְּחִינַת תְּפִלָּה. "אִם יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ בְּרִיתִי" (שם), הַיְנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף. וְיוֹסֵף שֶׁשָּׁמַר אֶת הַבְּרִית, נָטַל אֶת הַבְּכוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה בְּחִינוֹת פִּי שְׁנַיִם, כִּי הַתְּפִלָּה הוּא פִּי שְׁנַיִם. שְׁנַיִם - שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם וּשְׁאֵלַת צְרָכָיו. וְהוּא בְּחִינַת (שם קמט): "וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם". בְּחִינַת שְׁתֵּי פִּיּוֹת, בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם. וְנִטַּל מֵרְאוּבֵן עַל יְדֵי שֶׁחִלֵּל יְצוּעֵי אָבִיו, כִּי הִיא תָּלוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית.

יָדוּעַ כִּי הַבְּרִית הַכְּרוּתָה לַשְּׁפָתַיִם מְחֻבֶּרֶת לִבְרִית הַיְסוֹד, וְאִם כֵּן שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר וְהַתְּפִלָּה קְשׁוּרִים יְשִׁירוֹת לִשְׁמִירַת בְּרִית הַיְסוֹד. וּכְפִי שֶׁרַבֵּנוּ מְגַלֶּה לָנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (תורה יט) כִּי בְּכָל לְשׁוֹנוֹת הַלַּעַז כְּרוּכוֹת תַּאֲוֹות אֲחֵרוֹת וְכֻלָּן יַחְדָּיו מִתְחַבְּרוֹת לְתַאֲוַת הַנְּאוּף, וְעַל יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, הִיא שְׁמִירַת הַלָּשׁוֹן וּשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר, אֵין לַשָּׁפוֹת הַזָּרוֹת נְגִיעָה בָּהּ וְלַתַּאֲוֹות וְלָהֶרְהוּרִים לְהִכָּנֵס אֶל רֹאשֵׁנוּ וְלִבֵּנוּ, וּמִמֵּילָא אָנוּ יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל לְלֹא הַפְרָעָה.

נִמְצָא כִּי שְׁמִירַת הַלָּשׁוֹן וּשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּרִים מְסַיְּעִים לְהָגֵן עָלֵינוּ מִבְּחִינַת תַּאֲוַת עֲרָיוֹת, וּלְהֵפֶךְ שְׁמִירַת הַבְּרִית מְסַיַּעַת לָנוּ בִּשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר, כִּי הַפֶּה וְהַיְסוֹד כְּרוּכִים זֶה בָּזֶה[6]. וְזֶה בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁבַּנְּסִיּוֹנוֹת שֶׁלּוֹ הוּא שָׁמַר עַל הַבְּרִית וְתִקֵּן אֶת סְפִירַת הַיְסוֹד, וְאַחַר כָּךְ זָכָה גַּם לְמַלְכוּת שֶׁכֵּן תָּמִיד הִתְפַּלֵּל וְשָׁמַר עַל שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, וְלָכֵן זָכָה שֶׁבַּחִבּוּר שֶׁל הַיְסוֹד (שְׁמִירַת הַבְּרִית) עִם הַמַּלְכוּת (שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ) לְקַבֵּל אֶת כָּל הַשֶּׁפַע וְלִמְלֹךְ בְּמֶשֶׁךְ 80 שָׁנָה (80 גִּימַטְרִיָּא יְסוֹד).

אֲבָל יֵדַע הַיְהוּדִי הַשּׁוֹמֵר עַל לְשׁוֹנוֹ וְעַל בְּרִיתוֹ, שֶׁהַדָּבָר יַשְׁפִּיעַ עַל תְּפִלּוֹתָיו וְעָלָיו לִהְיוֹת מוּכָן לִקְרַאת הַנִּסָּיוֹן שֶׁיְּקַבֵּל בִּתְפִלּוֹת אֵלּוּ. וְזֶה שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ:

> וּמִי שֶׁזָּכָה לַחֲרֵב הַזֶּה, צָרִיךְ לֵידַע אֵיךְ לִלְחֹם עִם הַחֶרֶב, שֶׁפֹּא יַטֶּה אוֹתָהּ לְיָמִין אוֹ לִשְׂמֹאל, וְשֶׁיְּהֵא קוֹלֵעַ אֶל הַשְּׂעָרָה וְלֹא יַחֲטֹא.

יֵצֶר הָרַע חֲרוֹאֶה אֶת הַיְהוּדִי הַמִּתְאַמֵּץ לִשְׁמוֹר עַל שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר וְעַל הַבְּרִית עַל מְנָת לִזְכּוֹת לַתְּפִלָּה בְּחִינַת מְשִׁיחַ וּלְהִתְחַבֵּר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, רוֹדֵף אוֹתוֹ לְהַפִּילוֹ וּלְהָסִיט אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא כְּחֶרֶב יָמִינָה (חֶסֶד) אוֹ שְׂמֹאלָהּ (גְּבוּרָה).

כָּךְ הַיֵּצֶר יִדְחֹף אֶת הַיְהוּדִי לְכִוּוּן שְׂמֹאל לַגְּבוּרָה וְלַדִּינִים, עַל יְדֵי שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּכָל כֹּחוֹ עֲבוּר דָּבָר מְסֻיָּם וּמִיָּד לְצַפּוֹת לִזְכּוֹת לַדָּבָר עֲבוּרוֹ הִתְפַּלֵּל, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל הוּא "עִיּוֹן תְּפִלָּה" שֶׁגּוֹרֵם בַּשָּׁמַיִם לְדַקְדֵּק עִמּוֹ וּלְעַכֵּב אֶת תְּפִלָּתוֹ וּלְהָבִיא לְמַפַּח נֶפֶשׁ, שֶׁהִנֵּה הוּא הִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי וְלֹא נַעֲנָה וְהַיְהוּדִי נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ.

---

[6] הַבְּרִית הִיא כְּנֶגֶד סְפִירַת הַיְסוֹד, וְהַפֶּה הוּא כְּנֶגֶד סְפִירַת הַמַּלְכוּת שֶׁאֲמוּרָה לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר מִסְּפִירַת הַיְסוֹד, וְעַל יְדֵי שֶׁפּוֹגְמִים בַּבְּרִית אוֹ בַּפֶּה אָנוּ עוֹשִׂים פֵּרוּד בֵּין הַיְסוֹד לַמַּלְכוּת וּמַפְרִיעִים לַשֶּׁפַע לַעֲבוֹר בֵּינֵיהֶם, וּמְאַפְשְׁרִים לַחִיצוֹנִים וְלַקְלִפּוֹת לֶאֱחֹז בָּנוּ, וְזֶה מְקוֹר הַתַּאֲוֹת וְהָרְהוּרֵי הָעֲבֵרָה.

וְכַאֲשֶׁר יִתְגַּבֵּר עַל כָּךְ הַיְּהוּדִי וַיִּתְפַּלֵּל לְלֹא הַמַּחְשָׁבוֹת שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ וְהַכֹּל חֶסֶד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיִזְכֶּה בְּחֶסֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְקַבֵּל אֶת מְבֻקָּשׁוֹ, מִיַּד יַטֶּה הַיֵּצֶר אֶת הַחֶרֶב לְכִוּוּן יָמִין (חֶסֶד) וְיֹאמַר לוֹ כִּי אִם הַחֶסֶד שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא אֵינְסוֹפִי וְהוּא נוֹתֵן לְכֻלָּם גַּם אִם לֹא מַגִּיעַ לָהֶם כִּי הוּא אוֹהֵב אוֹתָם, אָז לָמָּה לְהִתְפַּלֵּל? מִמֵּילָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ מָה הוּא רוֹצֶה וְיִתֵּן לוֹ בְּשֶׁל חַסְדּוֹ הָאֵינְסוֹפִי, וּבְכָךְ יִמָּנַע מִמֶּנּוּ הַיֵּצֶר לְהִתְפַּלֵּל אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

אֶלָּא עַל הַיְּהוּדִי לְהַמְשִׁיךְ לְהִתְפַּלֵּל לְשֵׁם הַתְּפִלָּה עַצְמָהּ, הַזְּכוּת לְדַבֵּר עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ, לְבַקֵּשׁ וְלָדַעַת שֶׁמְּקַבֵּל מִצַּד הַחֶסֶד בִּלְבַד.

אֲבָל כֵּיצַד אֶפְשָׁר לְהִתְגַּבֵּר עַל מַחְשָׁבוֹת הַיֵּצֶר שֶׁמֵּסִיט אֶת חֶרֶב הַתְּפִלָּה יָמִין וּשְׂמֹאלָה? אוֹמֵר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ:

וְזֶה אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כִּי מִשְׁפָּט הוּא עֲמוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, הַיְנוּ שֶׁקּוֹלֵעַ עִם כְּלִי זֵינוֹ אֶל הַמָּקוֹם הַצָּרִיךְ, וְאֵינוֹ מַטֶּה לְיָמִין וְלֹא לִשְׂמֹאל, אֶלָּא לָאֶמְצַע... וְעַל יְדֵי מָה זוֹכֶה לִבְחִינַת מִשְׁפָּט? עַל יְדֵי צְדָקָה. שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה אוֹחֲזִין בְּמִדַּת הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים לג): "צִדְקַת ה' עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו". וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: "מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב" וְכוּ'. כִּי צְדָקָה הוּא עַל יְדֵי מִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים עח): "אֱלֹהִים שֹׁפֵט, זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים". שֶׁמּוֹרִישׁ לָזֶה, וּמַעֲשִׁיר לָזֶה. וּכְשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה הוּא בִּבְחִינַת 'זֶה יַשְׁפִּיל', שֶׁמְּחַשֵּׁר מָמוֹנוֹ, וּבִבְחִינַת 'וְזֶה יָרִים', שֶׁמַּעֲשִׁיר לָעָנִי. נִמְצָא, שֶׁאוֹחֵז עַל יְדֵי זֶה בְּמִדַּת מִשְׁפָּט. וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט. שֶׁיְּהֵא קוֹלֵעַ אֶל הַשְּׁעָרָה וְלֹא יַחֲטִא.

הַמִּדָּה הַמְאַוָּנֶת בֵּין חֶסֶד לַגְּבוּרָה הִיא מִדַּת הַתִּפְאֶרֶת הַמְכִילָה אֶת שְׁתֵּיהֶן. עַל יְדֵי מַתָּן צְדָקָה אֲנִי מַחְסִיר מֵהַמָּמוֹן שֶׁלִּי (דִּין, גְּבוּרָה) וַאֲנִי מַעֲשִׁיר אֶת הֶעָנִי הַזָּקוּק לַכֶּסֶף (חֶסֶד), וְלָכֵן מַתָּן צְדָקָה מְסַיֵּעַ בְּיָדִי לְכַוֵּן בַּתְּפִלָּה.

יֵשׁ לָדַעַת כִּי יֵשׁ לָנוּ שְׁתֵּי נְפָשׁוֹת, אֱלֹקִית וּבְהֵמִית. לַנְּשָׁמָה הַכּוֹלֶלֶת שֶׁלָּנוּ יֵשׁ שְׁלוֹשָׁה לְבוּשִׁים: מַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה.

אֲבָל הַחֲלוּקָה שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת בַּלְּבוּשִׁים אֵינָהּ שָׁוָה, כִּי הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית הִיא שְׁאַחְרָאִית עַל הַדִּבּוּר וְהַמַּעֲשֶׂה וְנִלְחֶמֶת בַּנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית עַל הַמַּחְשָׁבָה עַל מְנָת לְהִשְׁתַּלֵּט עַל כָּל חֶלְקֵי הַנְּשָׁמָה וְהַגּוּף יַחְדָּיו. נִמְצָא כִּי כַּאֲשֶׁר הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית גּוֹבֶרֶת עַל הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית בַּמַּחְשָׁבָה אֲזַי הַבְּהֵמִית הִיא שֶׁמִּדַּבֶּרֶת אוֹ עוֹשָׂה בִּידֵי הַגּוּף אֶת הַמִּצְוֹות.

וְאִם עַל יְדֵי כָּל קִיּוּם מִצְוָה הַנֶּפֶשׁ הוֹפֶכֶת לְמֶרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה, הֲרֵי שֶׁעַל יְדֵי מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל קְדֻשָּׁה הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית הִיא מֶרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה וְאִלּוּ עַל יְדֵי דִּבּוּרִים וּמַעֲשִׂים שֶׁל קְדֻשָּׁה הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית הוֹפֶכֶת לְמֶרְכָּבָה לַקְּדֻשָּׁה וְהָאָדָם מִתְעַלֶּה וּמִתְיַחֵד יוֹתֵר עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וּבְעוֹד שֶׁמִּצְוַת תַּלְמוּד תּוֹרָה הִיא הַמִּצְוָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר לַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית כִּי הִיא מִתְבַּצַּעַת בְּרָמַת הַמַּחְשָׁבָה וּמִשָּׁם הוֹפֶכֶת אֶת הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית בְּכָל הַגּוּף לַמֶּרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה, הֲרֵי שֶׁהַמִּצְוָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר בַּמַּעֲשֶׂה עֲבוּר הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית הִיא מִצְוַת הַצְּדָקָה, שְׁכֵן הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית קְשׁוּרָה בְּמָמוֹן בְּכָל אֵיבְרֶיהָ, וְכַאֲשֶׁר אָדָם נוֹתֵן מִכַּסְפּוֹ הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית מַרְגִּישָׁה שֶׁהִיא מוֹסֶרֶת מַמָּשׁ אֵיבָר מֵאֵיבְרֶיהָ. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי מִצְוַת הַצְּדָקָה כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית הוֹפֶכֶת לְמֶרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה, וּמִמֵּילָא בְּהִתְעַלּוּת רוּחָנִית כָּזוֹ הִיא מִפְרִיעָה פַּחוֹת לַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית לְהִתְפַּלֵּל, כִּי הַבְּהֵמִית הִתְעַלְּתָה וְהִתְקַדְּשָׁה בְּעַצְמָהּ.

וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ יֵצֶר רַע כָּל כָּךְ בִּנְתִינַת מָמוֹן וּמְמַּילָא נוֹצַר פֶּתַח לַקְּלִפָּה לְהִלָּחֵם בַּנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית בַּמַּחְשָׁבָה, וְזֶה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ:

וְעִקַּר שֶׁל הַמַּחְשָׁבוֹת זָרוֹת הֵם עַל יְדֵי קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט, כִּי מִשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת עֵינִין. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית יד): "וַיָּבֹאוּ אֶל עֵין מִשְׁפָּט". וְזֶה בְּחִינַת: "עֵין יַעֲקֹב" (דברים לג). וְעַל יְדֵי קִלְקוּל מִשְׁפָּט בָּא קִלְקוּל לָעֵינִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם טז): "כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר עֵינֵי חֲכָמִים", וְזֶה בְּחִינַת מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבְּתִפְלָה, שֶׁהֵם עֲנָנִין דְּמַכְסִין עַל עֵינִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איכה ג): "סַכּוֹתָה בֶעָנָן לָךְ" וְכוּ'. וּלְעָתִיד שֶׁיִּתְתַּקֵּן בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיהו א): "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה". אֲזַי יִתְעַבֵּר עֲנָנִין דְּמְכַסִּין עַל עֵינָא. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם נב): "כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן", וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא יוֹסֵף (בראשית מט): "בֵּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן".

נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שֶׁאָנוּ לֹא מִתְאַמְּצִים לְהִלָּחֵם בְּתַאֲוַת הַמָּמוֹן וּבִפְתִיחַת הַיָּד לִצְדָקוֹת, אָנוּ מוֹנְעִים מֵהַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית לְהִכָּנַע כְּלָל לַשִּׂכְינָה, וְאָז יֵשׁ אֲחִיזָה לַקְּלִפּוֹת לִשְׁלֹחַ לָנוּ מַחֲשָׁבוֹת לֹא טוֹבוֹת וְלִטְרֹף לָנוּ אֶת הַתְּפִלּוֹת.

וְזֶהוּ אֶחָד מִן הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יְתַקְּנוּ בִּימוֹת הַמָּשִׁיחַ שֶׁהוּא מְתַקֵּן בְּמִדּוֹתָיו, בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית וּשְׁלֵמוּת הַלָּשׁוֹן, וּמְמַּילָא בְּיָמָיו יְתַקֵּן יֵצֶר הָרַע שֶׁל הַמָּמוֹן וְהַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ תִּהְיֶינָה לְלֹא מְנִיעוֹת.

אֲבָל עַד שֶׁיָּבוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, כַּאֲשֶׁר אָנוּ עֲדַיִן נֶאֱבָקִים בְּיֵצֶר הָרַע לִשְׁמוֹר עַל הַבְּרִית וְהַלָּשׁוֹן וְיֵצֶר הָרַע שֶׁפּוֹגֵעַ בְּמִדַּת הַצְּדָקָה שֶׁלָּנוּ, וְהַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ מֵפְרָעוֹת לְלֹא הֶפְסֵק, מָה בְּכָל זֹאת אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כְּדֵי שֶׁהַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ תִּהְיֶינָה יוֹתֵר מְדֻיָּקוֹת וּמוֹעִילוֹת עַל אַף כָּל הַמְּנִיעוֹת הַנַּ"ל? עַל כָּךְ אוֹמֵר רַבֵּנוּ:

וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְכַוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ, שֶׁיִּקָּשֵׁר עַצְמוֹ לַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר, כִּי כָּל צַדִּיק שֶׁבַּדּוֹר הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ, שֶׁהַצַּדִּיקִים קוֹרִין זֶה לָזֶה מֹשֶׁה, כְּמוֹ 'מֹשֶׁה שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ'. וּמֹשֶׁה זֶה בְּחִינַת מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) : "עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה" - 'דָּא מֹשֶׁה מָשִׁיחַ'. וְכָל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה שֶׁכָּל אֶחָד מִתְפַּלֵּל הוּא בְּחִינַת אֵיבָר מֵהַשְּׁכִינָה, שֶׁהֵם אֲבָרֵי הַמִּשְׁכָּן, שֶׁאֵין שׁוּם אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יָכוֹל לַאֲעָלָא שְׁיָפָא בִּשְׁיָפָא כָּל חַד לְדוּכְתֵּיהּ, אֶלָּא מֹשֶׁה בִּלְחוּד, בִּשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְהָבִיא וּלְקַשֵּׁר כָּל הַתְּפִלּוֹת לְצַדִּיק הַדּוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות לט) : "וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה". וְהוּא יוֹדֵעַ לַאֲעָלָא שְׁיָפָא בִּשְׁיָפָא וְלַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ קוֹמָה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם מ) : "וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן ".

יֵשׁ עִנְיָן רַב לְקַשֵּׁר עַצְמֵנוּ לִפְנֵי הַתְּפִלָּה עִם הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי כָּל צַדִּיק בְּדוֹרוֹ הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁכָּל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים הֵם נִיצוֹצוֹת שֶׁל הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, וּמְמֵילָא כְּשֶׁם שֶׁבְּדוֹר הַמִּדְבָּר כָּל הָעָם הֵבִיאוּ אֶת הֶחָמָרִים לַמִּשְׁכָּן מִבְּלִי שֶׁיֵּדְעוּ מָה עוֹשִׂים עִם הַדְּבָרִים וְהַכֹּל הִגִּיעַ אֶל מֹשֶׁה וְהוּא זֶה שֶׁיָּדַע כָּל דָּבָר לְאָן הוּא הוֹלֵךְ, כָּךְ הַצַּדִּיקִים יוֹדְעִים לְקַחַת אֶת הַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ וּלְהַעֲלוֹת אוֹתָן אֶל הַמְּקוֹמוֹת הַנְּכוֹנִים, וְעַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מְקַשְּׁרִים עַצְמֵנוּ וּתְפִלּוֹתֵינוּ לַצַּדִּיקִים, הֵם מַצְלִיחִים לַעֲקֹף אֶת הַמְקַטְרְגִים וְהַמְנִיעוֹת וּלְהַעֲבִיר אֶת הַתְּפִלּוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְכֵן עַל יְדֵי הַקְּשׁוּר לַצַּדִּיקִים אָנוּ זוֹכִים לְעֵרֶךְ נוֹסַף, כְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ:

וְכָל הַתּוֹרָה שֶׁאָדָם לוֹמֵד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת, כָּל הָאוֹתִיּוֹת הֵם נִיצוֹצֵי נְשָׁמוֹת, וְהֵם נִתְלַבְּשִׁים בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה, וְנִתְחַדְּשִׁים שָׁם בִּבְחִינַת עִבּוּר (כְּמוּבָא בַּגִּלְגּוּלִים, שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת בָּאִים בְּתוֹךְ הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת עִבּוּר וְנִתְחַדְּשִׁים שָׁם). וְזֶהוּ (תהלים יט) : "הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל", הַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁהוּא אֵשׁ וּמַיִם, הַיְנוּ בְּחִינַת הַנְּשָׁמוֹת. וּבָאִים בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת "כְּבוֹד אֵל" כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים סח) :

״שִׂימוּ כָבוֹד תְּהִלָּתוֹ״ בְּחִינַת: ״תְּהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ״. וְהַנְּשָׁמוֹת עִם הַתְּפִלָּה, הַנִּקְרָא כָּבוֹד, עַל שֵׁם שֶׁהִיא מַלְבֶּשֶׁת אוֹתָם, כִּי ׳רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לְמָאנֵיהּ מְכַבְּדוּתָא׳, וְעַל יְדֵי זֶה נִקְרֵאת כְּבוֹד אֵל. וְהֵן מְאִירִין זֶה לָזֶה; הַנְּשָׁמוֹת מְאִירִין לְהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין, וְהַתְּפִלָּה מְאִירָה לְהַנְּשָׁמוֹת בִּבְחִינַת חִדּוּשִׁין, שֶׁהִיא מְחַדֶּשֶׁת אוֹתָם בִּבְחִינַת עִבּוּר, וְהַנְּשָׁמוֹת הַמְלֻבָּשִׁין בַּתְּפִלָּה, הַמּוּבָאוֹת לַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר הֵם בִּבְחִינַת: ״בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ״.

כֵּיוָן שֶׁהַתְּפִלּוֹת הַיּוֹצְאוֹת מִן לִבֵּנוּ וְהַדִּבּוּר שֶׁהוּא כִּסֵּא נִשְׁמָתֵנוּ, הֲרֵי שֶׁהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַמִּתְעוֹרְרִים בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְווֹת נִכְרָכִים בְּתוֹךְ מִילּוֹת הַתְּפִלָּה, וּכְמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּתוֹרָה א׳ שֶׁהַתְּפִלּוֹת הָעוֹלוֹת מִתּוֹךְ לְמוּד תּוֹרָה הֵן הַגְּבוֹהוֹת בְּיוֹתֵר, מִמֵּילָא הַצַּדִּיקִים מַעֲלִים לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא רַק אֶת הַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ אֶלָּא אוֹתָנוּ מַמָּשׁ. וְכָךְ הַצַּדִּיקִים מִתְפָּאֲרִים בָּנוּ בִּפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים אֶת קִרְבָתוֹ וּלְהִתְעַלּוֹת מֵעַל מִגְבָּלוֹת וּמְנִיעוֹת הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי, וְהַדָּבָר עוֹשֶׂה נַחַת רוּחַ לְבוֹרֵא עוֹלָם וּתְפִלּוֹתֵינוּ מִתְקַבְּלוֹת, וְנַעֲשָׂה יִחוּד גָּדוֹל בֵּינֵינוּ לְבוֹרֵא עוֹלָם וְזוֹ הַגְּאֻלָּה הָאֲמִתִּית שֶׁלָּנוּ בְּחִינַת יְמוֹת מָשִׁיחַ.

העולה מן התורה:

- עַל יְדֵי תְּפִלָּה יֵשׁ יְחוּד גָּדוֹל בֵּינֵינוּ לְבוֹרֵא עוֹלָם שֶׁיָּכוֹל לְהָבִיא לָנוּ לִגְאֻלָּה אִישִׁית.
- כְּדֵי לְהִתְגַּבֵּר עַל הַמְנִיעוֹת וְהַהַפְרָעוֹת בַּתְּפִלָּה עָלֵינוּ לִשְׁמוֹר עַל הַבְּרִית, כִּי הַיְסוֹד וְהַפֶּה כְּרוּכִים זֶה בָּזֶה.
- כְּמוֹ כֵּן לֹא לִפּוֹל בְּרוּחֲנוּ כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁהַתְּפִלּוֹת לֹא מִתְקַבְּלוֹת מִיָּד, וְלֹא לִסְמֹךְ עַל חַסְדּוֹ הָאֵינְסוֹפִי שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתֵּן לָנוּ גַּם אִם לֹא נְבַקֵּשׁ, כִּי עֶצֶם הַבַּקָּשָׁה וְהַדִּבּוּר עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵם שֶׁיּוֹצְרִים אֶת הַיִּחוּד וְהַחִבּוּר עִם בּוֹרֵא עוֹלָם.
- וְעַל יְדֵי מַתָּן צְדָקָה אֲנַחְנוּ מִתְגַּבְּרִים לְהַמְשִׁיךְ וּלְהִתְפַּלֵּל וְלֹא לְהִתְיָאֵשׁ כְּשֶׁלֹּא רוֹאִים תּוֹצָאוֹת, אוֹ לִסְמֹךְ עַל הַחֶסֶד כְּדֵי לְהִמָּנַע מִתְּפִלָּה.
- עָלֵינוּ לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמֵנוּ לְצַדִּיקֵי הָאֱמֶת בַּתְּפִלָּה, שֶׁהֵם נִיצוֹצוֹת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וּכְפִי שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ יָדַע לְקַחֵת אֶת הֶחָמָרִים שֶׁתָּרְמוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַמִּשְׁכָּן וְלָשִׂים כָּל דָּבָר בַּמָּקוֹם הָרָאוּי, כָּךְ צַדִּיקֵי הָאֱמֶת מַעֲלִים אֶת הַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ מֵעַל לַמְקַטְרְגִים וּמַנִּיחִים אוֹתָן בִּפְנֵי בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁתֵּעָשֶׂנָּה אֶת פְּעֻלָּתָן.

אקרוקתא

הִנֵּה מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ נְגִינָה מִמְּנַגֵּן רָשָׁע, קָשֶׁה לוֹ לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא.
וּכְשֶׁשּׁוֹמֵעַ מִמְּנַגֵּן כָּשֵׁר וְהָגוּן, אֲזַי טוֹב לוֹ, כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר.

כֹּחַ הַנִּגּוּן מַשְׁפִּיעַ יְשִׁירוּת עַל נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם בְּשֶׁל הַמָּקוֹם הַגָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ הוּא מַגִּיעַ. עַל יְדֵי נִגּוּנִים יֵשׁ כֹּחַ לְהַשְׁפִּיעַ עַל רִגְשׁוֹתָיו שֶׁל אָדָם, לִגְרֹם לוֹ לִשְׂמְחָה וְרִגַּע מֵחַד, אוֹ לְעַצְבוּת וָכַעַס מֵאִידָךְ. בְּעוֹד שֶׁמַּרְאוֹת דִּבּוּרִים עוֹבְרִים דֶּרֶךְ מַסַּכֵּי הָעֵינַיִם וְהַמֹּחַ מְעַבֵּד אֶת הַתְּמוּנוֹת וְיָכוֹל לִבְרֹר מִתּוֹכָם בְּמַה לְהִתְמַקֵּד, הַנִּגּוּן עוֹבֵר דֶּרֶךְ הָאָזְנַיִם יְשִׁירוּת אֶל הַנְּשָׁמָה, וְהַהַשְׁפָּעָה הִיא הַרְבֵּה יוֹתֵר מְהִירָה וַחֲזָקָה, וְאִם לֹא נִזָּהֵרִים הִיא מַשְׁפִּיעָה עָלֵינוּ מִבְּלִי שֶׁתִּהְיֶה לָנוּ יְכֹלֶת הִתְנַגְּדוּת טוֹבָה כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לְעִנְיַן דִּבּוּר וּמַרְאוֹת.

כִּי הִנֵּה קוֹל הַנְּגִינָה נִמְשֶׁכֶת מִן הַצִּפֳּרִים, כִּדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (ויקרא רבה, טז) : מִפְּנֵי מָה מְצֹרָע טָהֳרָתוֹ תְּלוּיָה בִּשְׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת? יָבוֹא קַלַּנְיָא וִיכַפֵּר עַל קַלַּנְיָא. כִּי נִלְקָה מֵחֲמַת קוֹלוֹ שֶׁדִּבֵּר לְשׁוֹן הָרַע. נִמְצָא, מִי שֶׁהוּא כָּשֵׁר, נִמְשֶׁכֶת הַנְּגִינָה שֶׁלּוֹ מִן הַשְּׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת. וְכָתוּב בַּזֹּהַר (ויקרא נג:) שֶׁהַשְּׁתֵּי צִפֳּרִים הַנַּ"ל, יוֹנְקִים מֵאֲתַר דִּנְבִיאִים יָנְקִין. לְכָךְ נִקְרָא הַמְנַגֵּן חַזָּן מִלְּשׁוֹן חָזוֹן, הַיְנוּ לְשׁוֹן נְבוּאָה, כִּי לוֹקֵחַ הַנְּגִינָה מֵאֲתַר דִּנְבִיאִים יָנְקִין.

רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ מַסְבִּיר כִּי מְנַגֵּן כָּשֵׁר מוֹשֵׁךְ אֶת הַנִּגּוּן הַכָּשֵׁר מִמְּקוֹם גָּבוֹהַּ (סְפִירוֹת נֶצַח וְהוֹד בְּעוֹלָם הָאֲצִילוּת) **הַנִּקְרָא "שְׁתֵּי צִפּוֹרִים", שֶׁמִּמֶּנּוּ יָרְדָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל הַנְּבִיאִים. וְרָאִינוּ בַּנְּבִיאִים כְּשֶׁשָּׂרְתָה עֲלֵיהֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הֵם הִתְפַּשְּׁטוּ מִגַּשְׁמִיּוּתָם שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה וְדִבְקוּ אֶת כָּל מַחְשְׁבוֹתֵיהֶם לְבוֹרֵא עוֹלָם, עַד שֶׁפְּעָמִים נִרְאוּ מַמָּשׁ כְּשׁוֹטִים כְּלַפֵּי חוּץ, כִּי גּוּפָם רָטַט מַמָּשׁ תַּחַת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁשָּׂרְתָה עֲלֵיהֶם.**

כָּךְ עַל יְדֵי נִגּוּנִים אָדָם יָכוֹל לְהִתְחַבֵּר אֶל אוֹתוֹ מָקוֹם גָּבוֹהַּ וּבְנִגּוּן שֶׁל שִׂמְחָה יְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְבוֹרֵא עוֹלָם בְּשִׂמְחָה, וּבְנִגּוּן שֶׁל הִתְעוֹרְרוּת וְהִשְׁתַּפְּכוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא יְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְבוֹרֵא עוֹלָם מִתּוֹךְ כְּסוּפִים לְקֻרְבָּתוֹ. וְלָכֵן נִגּוּנִים חֲשׁוּבִים מְאֹד לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁכֵּן הֵם מַגְבִּירִים אֶת רִגְשׁוֹת הַשִּׂמְחָה וְהַכְּסוּפִים לִדְבֵקוּת בְּבוֹרֵא עוֹלָם.

וּכְשֶׁהַמְנַגֵּן הוּא רָשָׁע, אֲזַי הוּא לוֹקֵחַ הַנְּגִינָה שֶׁלּוֹ מִצִּפֳּרִים אֲחֵרוֹת שֶׁבַּקְלִפָּה. וְכָתוּב בַּזֹּהַר : כִּי הַצִּפֳּרִים שֶׁבַּקְלִפָּה יוֹנְקִין מִדַּדֵּי הַמַּלְכוּת. וְכַד אִתְפְּלֵג לֵילְיָא כְּדֵין כָּרוֹזָא כָּרֵז : "כַּצִּפֳּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפַּח כָּהֶם יוּקְשִׁים בְּנֵי אָדָם" (זוהר ויחי רי"ז : ועיין בע"ח שער הקליפות פ"ב).

וְכֵיוָן שֶׁזֶּה כְּנֶגֶד זֶה בָּרָא ה' אֶת הָעוֹלָם, הָרֵי שֶׁיֵּשׁ אֶת הַמְנַגֵּן הָרָשָׁע שֶׁכֹּחַ הַנִּגּוּן שֶׁלּוֹ מַגִּיעַ מִמָּקוֹם אַחֵר שֶׁבַּקְלִפָּה (בְּעוֹלָם

הַבְּרִיאָה שֶׁתַּחַת עוֹלָם הָאֲצִילוּת), וְעַל יְדֵי הַנִּגּוּנִים הָרָעִים יֵשׁ כֹּחַ לַקְּלִפָּה לִינוֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה וּלְהַשְׁפִּיעַ רָעָה עַל הָאָדָם, בְּנִגּוּנִים שֶׁל הוֹלֻלוּת וּפְרִיצוּת מֻחַד, וְשֶׁל עַצְבוּת וְיֵאוּשׁ מֵאִידָךְ.

הַנִּגּוּן הֲלֹא כָּשֵׁר וְהַמְנַגֵּן הֲלֹא כָּשֵׁר מַשְׁפִּיעִים עַל הָאָדָם לְרָעָה וּמְסִיטִים אוֹתוֹ מִדַּרְכּוֹ הַיָּשָׁר. וּבְעוֹד שֶׁמֹּחַ הָאָדָם יָכוֹל לְהִתְגּוֹנֵן מְעַט טוֹב יוֹתֵר מִזֶּה מַרְאוֹת וְדִבּוּרִים שֶׁמְּנַסָּה הַקְּלִפָּה לַחְשֹׁף לוֹ בְּכֹחַ נֶגֶד אֱמוּנָתוֹ, הֲרֵי שֶׁהַנִּגּוּנִים חוֹדְרִים יְשִׁירוֹת לְתוֹךְ נִשְׁמָתוֹ וּמְסִיטִים אֶת רִגְשׁוֹתָיו מִבְּלִי לְהַבְחִין. הַנִּגּוּנִים מוֹשְׁכִים אֶת הָאָדָם לְתַאֲוֹת וּלְמִדּוֹת רָעוֹת וְהַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה מִבְּלִי שֶׁיִּתֵּן לִבּוֹ לְכָךְ וְיִמְצָא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ.

הַהַשְׁפָּעָה הָעִקָּרִית נוֹבַעַת מֵהַנִּגּוּן וְלֹא מֵהַמִּלִּים, וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר לוֹקְחִים נִגּוּן שֶׁל שִׁיר פָּרוּץ וּמְחַבְּרִים לוֹ מִלִּים כְּשֵׁרוֹת, עֲדַיִן הַשְׁפָּעַת הַנִּגּוּן הִיא רָעָה וּמַרְחִיקָה אוֹתָנוּ מֵה' יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן יֵשׁ לָשִׂים דֶּגֶשׁ עַל חִבּוּר נִגּוּן כָּשֵׁר מִלְּכַתְּחִלָּה, וְלֹא לְהַעֲתִיק מִנִּגּוּנֵי הַגּוֹיִם הַמּוֹשְׁכִים אֶת מַחֲשָׁבוֹת הָאָדָם לָעֲרָיוֹת וְתַאֲוֹת.

אָדָם יָשִׂים לִבּוֹ לַנִּגּוּנִים שֶׁהוּא חוֹשֵׁף אֶת עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם, לְכַשְׁרוּת הַמְנַגְּנִים וְאַף לִכְלֵי הַנְּגִינָה הַמִּעֹרָבִים בַּנִּגּוּן. כְּלֵי הַתֻּפִּים וַאֲחֵרִים שֶׁמַּקִּישִׁים בָּהֶם בְּאֵזוֹר הַמָּתְנַיִם וְהָאַגָּן מְעוֹרְרִים אֶת הַתַּאֲוָה לָעֲרָיוֹת, וְנִמְצָאִים הַרְבֵּה בְּתַרְבּוּיוֹת שְׁטוּפוֹת זִמָּה וּבְרִקּוּדֵי פְּרִיצוּת אָיוֹמִים. כְּלֵי הַמֵּיתָר שֶׁבְּאֵזוֹר הֶחָזֶה מַשְׁפִּיעִים עַל הַרְגָּשׁוֹת שֶׁבַּלֵּב וְיכוֹלִים לְעוֹרֵר רְגָשׁוֹת פְּנִימִיִּים יוֹתֵר וּלְהָבִיא לְהִשְׁתּוֹלְלוּת וְאִבּוּד שְׁלִיטָה, וְאִלּוּ הַכִּנּוֹרוֹת וּכְלֵי הַנְּשִׁיפָה הַמִּתְמַקְּדִים בְּאֵזוֹר הָרֹאשׁ הֵם כְּנֶגֶד חָכְמָה בִּינָה וְדַעַת, וְיכוֹלִים לְהַשְׁפִּיעַ עַל הַשְׂקָפוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם וַהֲבָנָתוֹ.

לְעַמַּת זֹאת נִגּוּנִים כְּשֵׁרִים בִּכְלֵי מֵיתָר הַמְכֻוָּנִים אֶל הַלֵּב וְאֶל הָרֹאשׁ מְבִיאִים לְהִתְעַלּוּת רוּחָנִית, עַד שֶׁבִּזְמַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אִם

אָדָם הָיָה שׁוֹמֵעַ אֶת נִגּוּנֵי הַלְוִיִּם מִחוּץ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ נִשְׁמָתוֹ הָיְתָה יוֹצֵאת מִגּוּפוֹ ! וְכֵן הַנְּבִיאִים נִגְּנוּ לִפְנֵיהֶם עַל מְנָת שֶׁתִּצְלַח עֲלֵיהֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

וְכָךְ רָאִינוּ שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִשְׁתַּמְּשׁוּ הַרְבֵּה בְּכִנּוֹרוֹת וְשׁוֹפָרוֹת שֶׁהֵן כְּנֶגֶד הָרֹאשׁ, וְכֵן הַחֲפִים שֶׁנִּגְּנוּ בָּהֶם הַיְהוּדִים בַּתּוֹרָה הַכַּוָּנָה לְתוֹף מִרְיָם שֶׁמְּכֻוָּן גַּם הוּא לַחֵלֶק הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַגּוּף כְּנֶגֶד הָרֹאשׁ, וְלֹא תֻפֵּי הָאַגָּן שֶׁל הַתַּרְבּוּיוֹת הַפְּרוּצוֹת הַמְבַקְּשׁוֹת לְהַגְבִּיר אֶת יֵצֶר הָעֲרָיוֹת.

וּכְבָר אָמְרוּ גְּדוֹלֵי הַחֲסִידוּת שֶׁכַּאֲשֶׁר יָרְדָה הַחֲסִידוּת לָעוֹלָם וּבִקְּשָׁה לְחַזֵּק אֶת הָעוֹלָם הַיְּהוּדִי בַּנִּגּוּנִים הַחֲסִידִים הַמְקוֹרִיִּים שֶׁמַּשְׁפִּיעִים רַבּוֹת עַל הַנֶּפֶשׁ לְטוֹבָה, הֵקִימָה הַקְּלִפָּה בָּעוֹלָם אֶת מוֹצַארְט בֶּטְהוֹבֶן וּבַאךְ מִגְּדוֹלֵי הַמְנַגְּנִים שֶׁל הַקְּלִפָּה הַטְּמֵאָה, שֶׁהַיְצִירוֹת שֶׁלָּהֶן הִשְׁפִּיעוּ רַבּוֹת עַל נֶפֶשׁ שׁוֹמְעֵיהֶם וְהִדִּיחוּ אוֹתָם מִדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר.

תַּרְבּוּת הַקְּלִפָּה הַנָּכְרִית מַחְשִׁיבָה רַבּוֹת אֶת כֹּחַ הַנִּגּוּן וְשׁוֹתֶלֶת אוֹתוֹ בְּ"פַס קוֹל" שֶׁל דְּבָרִים מְצֻלָּמִים, וְכָךְ הַנִּגּוּן מַשְׁפִּיעַ עַל הַצּוֹפֶה לְתַרְגֵּם רֶגֶשׁ כְּלַפֵּי הַתְּמוּנָה שֶׁאֵינוֹ נוֹבֵעַ מֵהַמַּרְאֶה עַצְמוֹ אֶלָּא מֵהַקּוֹל הַמְנַגֵּן בְּשֶׁקֶט בָּרֶקַע וְכִמְעַט וְאֵינוֹ מֻרְגָּשׁ, וּמַשְׁפִּיעִים עַל הַצּוֹפֶה לִבְכּוֹת לִצְחוֹק לִכְעוֹס אוֹ לְהִתְעַצֵּב וְכַדּוֹ'. מִכָּאן רוֹאִים עַד כַּמָּה מְסֻכָּן הַדָּבָר וְצָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ.

אֲבָל כִּיצַד בְּאֱמֶת נִתָּן לְהִשָּׁמֵר מִנִּגּוּן לֹא כָּשֵׁר וְמִמְּנַגֵּן לֹא כָּשֵׁר גַּם בְּשׁוּגֵג אוֹ בְּאֹנֶס, זֹאת כַּאֲשֶׁר בְּקַלּוּת אֶפְשָׁר "לִשְׁתּוֹל" אֶת הַנִּגּוּנִים בַּסְּבִיבָה שֶׁלָּנוּ מִבְּלִי שֶׁנּוּכַל לָתֵת לְכָךְ אֶת לִבֵּנוּ? אוֹמֵר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ:

> וְהַתִּקּוּן הוּא שֶׁיּוּכַל לִשְׁמֹעַ נְגִינָה מִכָּל אָדָם, הוּא עַל יְדֵי שֶׁיִּלְמַד בַּלַּיְלָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, הַיְנוּ גְּמָרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת לַיְלָה. כִּדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (שוח"ט תהלים יט) 'כְּשֶׁהָיָה מֹשֶׁה בָּהָר

אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, לֹא הָיָה יוֹדֵעַ מָתַי יוֹם וּמָתַי לַיְלָה, רַק עַל יְדֵי זֶה כְּשֶׁהָיָה לוֹמֵד תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא יוֹם, וּכְשֶׁלָּמַד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא לַיְלָה׳. נִמְצָא, שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִיא בְּחִינַת לַיְלָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סנהדרין כד.): ״בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי״ - ׳זֶה תַּלְמוּד בַּבְלִי׳. וּכְתִיב (בראשית א): ״וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה״. הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁיִּלְמַד שַׁ״ס יְתַקֵּן הַשִּׁית עִזְקָאִין שֶׁבַּקָּנֶה, שֶׁמֵּהֶם יוֹצֵא הַקּוֹל. וְזֶהוּ (איכה ב): ״קוּמִי רֹנִּי בַּלַּיְלָה״, הַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה תְּקוּמָה לְהָרְנָה, הַיְנוּ עַל יְדֵי הַלַּיְלָה שֶׁהִיא גְּמָרָא שַׁ״ס.

כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לָאָדָם יְכֹלֶת לְהִתְמוֹדֵד מוּל נִגּוּנִים לֹא כְּשֵׁרִים עָלָיו לִלְמֹד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא גְּמָרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה, כְּפִי שֶׁאוֹמֵר הַמִּדְרָשׁ שֶׁבְּ-40 יוֹם שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה בְּהַר סִינַי, בַּיּוֹם לָמַד תּוֹרָה בִּכְתָב וּבַלַּיְלָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת לַיְלָה. שֶׁעַל יְדֵי שֶׁלּוֹמֵד שִׁשָּׁה סְדָרִים שֶׁל הַשַּׁ״ס (זְרָעִים-מוֹעֵד-נָשִׁים-נְזִיקִין-קָדָשִׁים-טָהֳרוֹת) הוּא מְתַקֵּן אֶת שֵׁשׁ הַטַּבָּעוֹת שֶׁבַּקָּנֶה שֶׁמֵּהֶם יוֹצֵא הַקּוֹל.

לְמוּד הַגְּמָרָא (הִיא הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה) מְהַוֶּה הֲגָנָה מִפְּנֵי הַנִּגּוּנִים הָרָעִים, כֵּיוָן שֶׁהַגְּמָרָא מַחְבֶּרֶת אוֹתָנוּ יְשִׁירוֹת אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם. הַתַּלְמוּד הַבַּבְלִי[7] מֵכִיל אֶת הָאוֹר הַגָּנוּז, וְלָכֵן גַּם אִם אָדָם לִבּוֹ חוֹשֵׁק לְהַמְשִׁיךְ וְלִלְמֹד בִּשְׁאָר חֶלְקֵי הַתּוֹרָה, וְלִלְמֹד בַּהֲלָכָה וּבָאַגָּדָה, בִּפְשָׁט וּבְסוֹד, לְעוֹלָם לֹא יָמוּשׁ מֵהַגְּמָרָא עַצְמָהּ וְיַקְדִּישׁ גַּם לָהּ חֵלֶק מִזְּמַן הַלִּמּוּד שֶׁלּוֹ בְּכָל יוֹם, כִּי דַּוְקָא הַחִבּוּר אֵלֶיהָ מְצַחְצֵחַ אֶת הַנֶּפֶשׁ וּמַרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת הַקְּלִפּוֹת, וּמְמַיְלָא

---

7 נְקֻבַת הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי הִיא הַקְּלִפָּה הַקָּשָׁה הַנִּקְרֵאת (אָסוּר לְבַטֵּא אֶת שְׁמָהּ בְּקוֹל) לִילִי״ת, שֶׁמְּנָיְנָה בְּגִימַטְרִיָּא הוּא 480, וְזֶהוּ גַּם מִנְיַן הַמִּלָּה ״תַּלְמוּד״, שֶׁכֵּן הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִיא הַכֹּחַ שֶׁמֵּגֵן עָלֵינוּ מֵאוֹתָהּ קְלִפָּה שֶׁמַּחְטִיאָה אוֹתָנוּ.

גַּם מְגִנָּה עָלָיו מִפְּנֵי נִגּוּנִים רָעִים וּמַחְשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים לֹא טוֹבִים.

אֲבָל כֵּיוָן שֶׁכָּל הַמַּעֲלוֹת שֶׁל הַלִּמּוּד הֵם בְּעִקָּר לְמִי שֶׁלּוֹמֵד לִשְׁמָהּ, לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְבוֹרֵא עוֹלָם מִתּוֹךְ יְדִיעָה שֶׁעֶצֶם הַיְגִיעָה בַּגְּמָרָא מְשַׂמַּחַת אֶת בּוֹרֵא עוֹלָם, וְלָאוֹ דַּוְקָא הָהֶסְפֵּקִים וְעֹמֶק הָעִיּוּן, וְכָל מָה שֶׁיִּלְמַד עַד הֵיכָן שֶׁיָּדוֹ מַשֶּׂגֶת הוּא רְצוֹן ה' הָאֲמִתִּי וְרַק שֶׁלֹּא יַעֲזוֹב אֶת הַגְּמָרָא, הֲרֵי מִי שֶׁלּוֹמֵד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ אֶלָּא לְהַשָּׂגַת מַטָּרוֹת אֲחֵרוֹת עַדַיִן חָשׁוּף כִּבְיָכוֹל לְהַשְׁפָּעַת הַנִּגּוּנִים הֲלֹא טוֹבִים. עַל כָּךְ אוֹמֵר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ:

> אַךְ כְּשֶׁלּוֹמֵד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, הַיְנוּ בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְקָרֵא רַבִּי הַלִּמּוּד אֵינוֹ בַּחֲשִׁיבוּת כָּל כָּךְ. וּכְשֶׁלּוֹמֵד בַּלַּיְלָה, חוּט שֶׁל חֶסֶד נִמְשָׁךְ עָלָיו (חגיגה יב) וּמָגֵן עָלָיו שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ הַמַּחְשָׁבָה הַנַּ"ל.

כְּשֶׁלּוֹמֵד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ שֶׁיִּקָּרֵא רַבִּי לִמּוּד זֶה אֵינוֹ חָשׁוּב כָּל כָּךְ כְּמוֹ לִמּוּד שֶׁל אָדָם שֶׁמִּתְכַּוֵּן בְּלִמּוּדוֹ לְהַרְבּוֹת כְּבוֹד שָׁמַיִם וְלַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲזַי צָרִיךְ לִלְמֹד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בַּלַּיְלָה, כִּי אָז נִמְשָׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד שֶׁמְּרוֹמֵם וּמְטַהֵר אוֹתוֹ שֶׁלֹּא תַּזִּיק לוֹ הַמַּחְשָׁבָה שֶׁל הַלִּמּוּד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ.

כֵּיוָן שֶׁבַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה יֵשׁ חִלּוּפֵי מִשְׁמָרוֹת בַּשָּׁמַיִם, כְּשֶׁהַחֲצִי הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַלַּיְלָה נִקְרָא "לֵיל" וְהוּא זְמַן שֶׁל מִדַּת הַדִּין, וְאִלּוּ מֵחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְעַד עֲמוּד הַשַּׁחַר הוּא נִקְרָא "לַיְלָה" וְאָז נִפְתָּח חַלּוֹן גָּדוֹל שֶׁל חֶסֶד. וְלָכֵן מִי שֶׁלּוֹמֵד בַּחֲצִי הַשֵּׁנִי שֶׁל הַלַּיְלָה חוּט הַחֶסֶד שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו מָגֵן עָלָיו מִנִּגּוּנִים רָעִים שֶׁנֶּחְשָׁף אֲלֵיהֶם בְּשׁוֹגֵג אוֹ בְּאֹנֶס גַּם אִם הוּא לוֹמֵד עִם נְגִיעוֹת וְלֹא לִשְׁמָהּ מַמָּשׁ ! הַחוּט שֶׁל הַחֶסֶד בַּשָּׁעוֹת הַלָּלוּ מַטֶּה אֶת לִבּוֹ שֶׁל הָאָדָם לְכִוּוּן הַלִּמּוּד לִשְׁמָהּ לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְבוֹרֵא עוֹלָם, וְזֹאת מִכֹּחַ שְׁעַת הָרָצוֹן עַצְמָהּ שֶׁל חֲצִי הַלַּיְלָה הַשֵּׁנִי.

וְזוֹ הַסְּבָּה שֶׁבַּחֲסִידוּת הָיוּ נוֹהֲגִים הַקַּדְמוֹנִים לִישׁוֹן מְעַט בַּחֲצִי הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַלַּיְלָה שֶׁהוּא זְמַן הַדִּינִים וּלְהִתְעוֹרֵר בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה בְּחִלּוּפֵי הַמִּשְׁמָרוֹת שֶׁל הַדִּין וְהַחֶסֶד, לַעֲשׂוֹת תִּקּוּן חֲצוֹת שֶׁהוּא צַעַר עַל גָּלוּת הַשְּׁכִינָה וְכִסּוּפִים לְהִתְדַּבְּקוּת בַּה׳ יִתְבָּרַךְ, וּלְאַחַר מִכֵּן הָיוּ לְמִדִּים עַד הַבֹּקֶר.

חוּט הַחֶסֶד שֶׁנִּמְשַׁךְ בַּחֲצִי הַשֵּׁנִי שֶׁל הַלַּיְלָה גּוֹרֵם גַּם לַלּוֹמֵד לְהָבִין וּלְהַסְפִּיק יוֹתֵר מִבְּכָל שָׁעָה אַחֶרֶת בַּיּוֹם, כִּי הוּא לוֹמֵד בְּחֶסֶד ה׳ וּבְצֵל הַשְּׁכִינָה, וְכַאֲשֶׁר מְחַבֵּר אֶת סוֹף הַלַּיְלָה לִתְחִלַּת הַיּוֹם חוּט הַחֶסֶד שֶׁנִּמְשַׁךְ עָלָיו בַּלַּיְלָה מַמְשִׁיךְ אִתּוֹ לְכָל הַיּוֹם לַמָּחָרָת וּמָגֵן עָלָיו מִפְּנֵי מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים, וּמְנַגּוּנִים לֹא כְּשֵׁרִים שֶׁל מְנַגְּנִים מֵהַקְּלִפָּה אֲלֵיהֶם הוּא נֶחְשָׁף בְּשׁוֹגֵג אוֹ בְּאֹנֶס (שֶׁכֵּן כָּל הַבָּא לְהִטָּמֵא בְּמֵזִיד פּוֹתְחִין לוֹ) וְכָךְ זוֹכֶה לְהִטָּהֵר.

וּבְשָׁבִיל זֶה מַרְגְּלָא בְּפוּמָא דְּאִנְשֵׁי עַכְשָׁו לוֹמַר, שֶׁהַחֲזָנִים הֵם שׁוֹטִים, וְאֵינָם בְּנֵי דֵּעָה. כִּי עַכְשָׁו מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה בְּגָלוּת. וְעַל כֵּן הַנְּגִינָה שֶׁהִיא נִמְשֶׁכֶת מֵאֲחַר דִּנְבִיאִים מִבְּחִינַת מֹחִין וְדַעַת דְּמַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה, וְעַכְשָׁו שֶׁהַמַּלְכוּת בְּגָלוּת, וְעַל כֵּן הַנְּגִינָה נִפְגֶּמֶת, וְעַל כֵּן הַחַזָּנִים הֵם בְּלֹא דַּעַת, כִּי אֵין לָהֶם כֹּחַ עַכְשָׁו לְהַמְשִׁיךְ הַנְּגִינָה מִשָּׁרְשָׁהּ שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין וְדַעַת שֶׁל מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה, כַּנַּ״ל. אֲבָל לֶעָתִיד שֶׁיִּתְעַלֶּה מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה, וְיִהְיֶה ״ה׳ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ״, אֲזַי תִּתְעַלֶּה וְתִשְׁתַּלֵּם הַנְּגִינָה בִּבְחִינַת דַּעַת דְּמַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשֶׁכֶת הַנְּגִינָה כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ (תהלים מז) : ״כִּי מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ אֱלֹהִים, זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל״. כִּי אֲזַי כְּשֶׁיִּהְיֶה ה׳ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וְיִתְעַלֶּה מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה, אֲזַי : ״זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל״, הַיְנוּ שֶׁהַחַזָּנִים הַמְזַמְּרִים יִהְיוּ בְּדַעַת וּבְשֵׂכֶל. עַל יְדֵי שֶׁיִּתְעַלֶּה מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה, וְיִתְבַּלּוּ הַנְּגִינָה מִשָּׁרְשָׁהּ שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת וּמֹחִין שֶׁל מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ״ל :

רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ מְסַיֵּם כִּי מֵאָז שֶׁחָרַב הַבַּיִת וְהַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת לֹא רַק שֶׁהַנְּבוּאָה פָּסְקָה אֶלָּא גַּם הַחִבּוּר וְהַיְנִיקָה מֵהַמָּקוֹר 'שְׁתֵּי צִפּוֹרִים' שֶׁהוּא מְקוֹר הַנִּגּוּן הַכָּשֵׁר נֶחְלָשׁ וְרוֹב הַמְנַגְּנִים בְּיָמֵינוּ נִגְינָתָם פְּגוּמָה וְהֵם מִתְחַבְּרִים אֶל הַקְּלִפָּה הַיּוֹנֶקֶת מֵאוֹתוֹ מָקוֹם וְהַנִּגּוּנִים שֶׁלָּהֶם נְגוּעִים (לְשֵׁם מָמוֹן אוֹ כָּבוֹד) וּמַשְׁפִּיעִים עָלֵינוּ לְרָעָה, וְאָנוּ זְקוּקִים לְהִשָּׁמֵר מִפְּנֵיהֶם. אַךְ לִכְשֶׁיָּבֹא הַמָּשִׁיחַ וְהַשְּׁכִינָה תָּשׁוּב מִגָּלוּתָהּ, נְקַבֵּל אֶת כָּל הַנִּגּוּנִים מִשָּׁרְשָׁם וְתִגְדַּל מַלְכוּת הַקְּדֻשָּׁה.

העולה מן התורה:

- נִגּוּן מֵאָדָם כָּשֵׁר מְקָרֵב אוֹתָנוּ לַעֲבוֹדַת ה׳ וְנִגּוּן מֵאָדָם לֹא כָּשֵׁר מַרְחִיק אוֹתָנוּ וּמוֹשֵׁךְ אוֹתָנוּ לְתַאֲוֹוֹת וְהַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה.
- עַל יְדֵי לִמּוּד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה - תַּלְמוּד בַּבְלִי - אֶפְשָׁר לְהָגֵן עַל עַצְמֵנוּ מִפְּנֵי נִגּוּנִים לֹא כְּשֵׁרִים.
- אִם הַלִּמּוּד הוּא לֹא לִשְׁמָהּ, עֲדַיִן יֵשׁ יְכֹלֶת לְנִגּוּן לֹא כָּשֵׁר לִפְעָמִים.
- עַל יְדֵי לִמּוּד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בַּלַּיְלָה דַּוְקָא, אָנוּ מוֹשְׁכִים עַל עַצְמֵנוּ חוּט שֶׁל חֶסֶד שֶׁמַּטָּה אוֹתָנוּ לִלְמֹד כְּדֵי לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְבוֹרֵא עוֹלָם, וּמָגֵן עָלֵינוּ מִנִּגּוּן לֹא כָּשֵׁר גַּם בְּלִמּוּד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ.

אנכי ה' אלקיך

כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁכָּל מְאֹרְעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ, זֹאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים נו): "בַּה' אֲהַלֵּל דָּבָר בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר" (עיין ברכות ס:). וְזֹאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פסחים נ): "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד" וְכוּ', וְהִקְשׁוּ: וְכִי הָאִידָּנָא לָאו הוּא אֶחָד? וְתֵרְצוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: הָאִידָּנָא מְבָרְכִין עַל הַטּוֹבָה הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, וְעַל הָרָעָה דַּיָּן הָאֱמֶת. וּלְעָתִיד כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, שֶׁיִּהְיֶה שֵׁם ה' וְשֵׁם אֱלֹקִים אַחְדּוּת אֶחָד.

חֲזַ"ל תִּקְנוּ לָנוּ בְּרָכוֹת לְגַבֵּי הַמְּצָוּוֹת וְהַמְּאֹרָעוֹת הָעוֹבְרִים עָלֵינוּ. בֵּין הַבְּרָכוֹת אָנוּ מְבָרְכִים עַל דְּבָרִים טוֹבִים "בָּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב" וְעַל דְּבָרִים "רָעִים" כְּגוֹן פְּטִירָה שֶׁל קָרוֹב "בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת". פֵּרוּשׁ הַבְּרָכָה הִיא שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים כִּי מֵה' יִתְבָּרַךְ לֹא יוֹצֵא רַע וְהוּא דָּן אוֹתָנוּ דִּין אֱמֶת אֲבָל אָנוּ לֹא יְכוֹלִים לְבָרֵךְ עַל

כָּךְ כְּעַל טוֹבָה כִּי אֵין לָנוּ דַּעַת מַסְפִּיק לְהָבִין מָה הַטּוֹב שֶׁבַּדָּבָר, אֶלָּא רַק לְקַבֵּל אֶת הַדִּין.

אֲבָל אָמְרוּ חֲז"ל כִּי לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁיְּבַטֵּל יֵצֶר הָרַע, שֶׁהוּא הַכֹּחַ הַמְּדַמֶּה שֶׁמְּבַלְבֵּל אֶת מַחְשְׁבוֹתֵינוּ וּמֵצֵר אֶת דַּעְתֵּנוּ, תֵּרַחֵב הַדַּעַת בָּעוֹלָם וְנוּכַל לִרְאוֹת בְּכָל דָּבָר וּבְכָל מְאֹרָע אֶת הַטּוֹב וְהָרַחֲמִים שֶׁבּוֹ, וּנְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר "הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב", כִּי נִזְכֶּה לְהָבִין אֶת הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁל מַעְלָה מֵאֲחוֹרֵי הַדָּבָר וְלָמָּה הוּא רַק טוֹב בְּשָׁרְשׁוֹ.

וּמִי שֶׁעוֹבֵד עַל עַצְמוֹ לְהַגִּיעַ לְדַרְגָּה כָּזוֹ שֶׁהוּא מֵבִין כְּבָר עַתָּה כִּי כָּל מָה שֶׁקּוֹרֶה לוֹ זֶה לְטוֹבָתוֹ, וְלֹא רַק "מְקַבֵּל אֶת הַדִּין עָלָיו" אֶלָּא שָׂמֵחַ בַּדָּבָר כִּי יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל זֶה חֶסֶד וְאַהֲבַת הַשֵּׁם וּלְתַקְּנוֹ הַנִּצְחִי, הֲרֵי שֶׁכְּבָר עַתָּה הוּא חַי בִּבְחִינַת "הָעוֹלָם הַבָּא".

אֲבָל כֵּיצַד אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְדַרְגָּה כָּזוֹ? מָה מוֹנֵעַ מֵאִתָּנוּ לִרְאוֹת אֶת הַטּוֹב כְּבָר עַכְשָׁו?

וְזֹאת הַבְּחִינָה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, אֶלָּא כְּשֶׁמַּעֲלֶה בְּחִינַת מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה מֵהַגָּלוּת מֵבִין הָעַפּוּ"ם. כִּי עַכְשָׁו הַמַּלְכוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה לְהָעַפּוּ"ם, וּבְשָׁבִיל זֶה נִקְרָאִים עֲבוֹדַת אֱלִילִים שֶׁלָּהֶם בְּשֵׁם אֱלֹהִים, כִּי יוֹנְקִים מִבְּחִינַת מַלְכוּת הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים עד) : "וֵאלֹקִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם". וּכְשֶׁמַּעֲלִין בְּחִינַת מַלְכוּת מִבֵּין הָעַפּוּ"ם, אֲזַי נִתְקַיֵּם (שם מז) : "כִּי מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ אֱלֹקִים".

כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא עָשָׂה זֹאת עַל יְדֵי שְׁלִיחָה שֶׁל אוֹר שֶׁעָבַר דֶּרֶךְ כֵּלִים גַּם הֵם מֵאוֹר הַנִּקְרָאִים סְפִירוֹת, וְכֵן מֵ-22 אוֹתִיּוֹת הָא"ב שֶׁגַּם הֵם כֵּלִים שֶׁל אוֹר, וְכָךְ הָאוֹר יוֹרֵד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְעוֹבֵר מֵעוֹלָם לְעוֹלָם, וְכָל

עוֹלָם מֵרְכָּב מֵ-10 סְפִירוֹת, וְהָאוֹר הָעוֹבֵר מִסְּפִירָה לִסְפִירָה הוֹלֵךְ וּמִצְטַמְצֵם וְהוֹפֵךְ גַּס עַד שֶׁנּוֹצַר עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַגַּשְׁמִי שֶׁבּוֹ אָנוּ חַיִּים.

הַסְּפִירָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּכָל עוֹלָם הִיא סְפִירַת הַמַּלְכוּת, וְהִיא מַעֲבִירָה אֶת הָאוֹר מֵהָעוֹלָם שֶׁלְּפָה לָעוֹלָם תַּחְתֶּיהָ כְּשֶׁהוּא מְצֻמְצָם יוֹתֵר. הָאוֹר הָאֱלֹקִי הַמִּתְנוֹצֵץ בִּסְפִירַת הַמַּלְכוּת הִיא הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, הוּא הַחִבּוּר שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אַךְ כַּאֲשֶׁר נוֹצַר נִתּוּק בֵּין סְפִירַת הַמַּלְכוּת לַסְּפִירוֹת שֶׁמֵּעֲלֶיהָ וְיֵשׁ בְּעָיָה בְּמַעֲבָר הָאוֹר וְהַחִבּוּר לַמָּקוֹר שֶׁהוּא הַבּוֹרֵא, הֲרֵי זֶה נִקְרָא "גָּלוּת הַשְּׁכִינָה", שֶׁהַמַּלְכוּת אֵינָהּ בִּמְקוֹמָהּ.

וְהַגָּלוּת הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁעוֹבֵר הַיְּהוּדִי הִיא גָּלוּת הַדַּעַת, שֶׁהוּא מִתְרַחֵק מִשַּׂלְוַת נַפְשׁוֹ וְאָז מַתְחִיל לִרְאוֹת "רַע". וְאָמְרוּ חֲזַ"ל כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנָסָת בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת (סוטה ג:), וְהַכַּוָּנָה הִיא לְגָלוּת הַדַּעַת שֶׁמַּטְבִּיעָה אוֹתָנוּ בַּעֲוֹנוֹת שֶׁלָּנוּ וַאֲנַחְנוּ הוֹלְכִים וּמִתְרַחֲקִים. וְזֶה בְּחִינַת "עֲבוֹדָה זָרָה", שֶׁאֲנַחְנוּ כְּבָר לֹא רוֹאִים אֶת הָאֱלֹקוּת בְּכָל מָקוֹם.

וַעֲוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם הֵם עַל עַצְמוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לב): "וַתְּהִי עֲוֹנֹתָם עַל עַצְמוֹתָם". וְכָל עֲבֵרָה יֵשׁ לָהּ צֵרוּף אוֹתִיּוֹת, וּכְשֶׁעָבַר אֵיזֶה עֲבֵרָה, אֲזַי נֶחְקַק צֵרוּף רַע עַל עַצְמוֹתָיו וְעַל יָדֵי זֶה מַכְנִיס בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל הַלָּאו הַזֶּה שֶׁעָבַר בְּתוֹךְ הַטֻּמְאָה. הַיְנוּ שֶׁמַּכְנִיס בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּבֶּר אֶחָד לָדוֹר, הוּא מַכְנִיס אוֹתָהּ בְּתוֹךְ הָעַכּוּ"ם, וְנוֹתֵן לָהֶם מֶמְשָׁלָה. לְמָשָׁל, אִם עָבַר עַל דִּבּוּר שֶׁל הַלָּאו לֹא יִהְיֶה לְךָ (שמות כ) אֲזַי מַחֲרִיב הַצֵּרוּף הַטּוֹב שֶׁל הַדִּבּוּר, וּבוֹנֶה צֵרוּף רַע, וְנֶחְקַק הַצֵּרוּף הַזֶּה עַל עַצְמוֹתָיו, וְנוֹקֵם בּוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ירמיהו ה): "עֲוֹנוֹתֵיכֶם הִטּוּ אֵלֶּה", וּכְתִיב (תהלים לד): "תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה".

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "הִלְבִּישׁ" אֶת כָּל רְצוֹנוֹתָיו בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְכַאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ חוֹשְׁבִים וּמְדַבְּרִים דִּבְרֵי תּוֹרָה וְעוֹשִׂים מִצְוֹות מַעֲשִׂיּוֹת, הֲרֵי הַמַּחְשָׁבָה הַדִּבּוּר וְהַמַּעֲשֶׂה הֵם לְבוּשֵׁי הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ, וַאֲנַחְנוּ מִתְקַדְּשִׁים. אֲבָל עַל יְדֵי בְּטוּל מִצְוֹות וַעֲשַׂיַּת עֲבֵרוֹת בְּמַחְשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה הֲרֵי שֶׁלְּבוּשֵׁי הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ נִקְשָׁרִים לַקְּלִפָּה לַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַדָּבָר עוֹשֶׂה רֹשֶׁם עַל גּוּפֵנוּ וְנִשְׁמָתֵנוּ.

מִכֵּיוָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם מִצְּרוּפֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן אוֹר אֵינְסוֹף הַמְצֻמְצָם לְתוֹךְ כֵּלִים אֵלּוּ, כַּאֲשֶׁר יְהוּדִי חוֹשֵׁב מְדַבֵּר וְעוֹשֶׂה מִצְוֹות וְלוֹמֵד תּוֹרָה הוּא יוֹצֵר בַּפַּעַל צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת חֲדָשִׁים מֵהָאוֹר הַזֶּה, צֵרוּף חִיּוּבִי. וְאִם חָלִילָה הוּא חוֹשֵׁב מְדַבֵּר וְעוֹשֶׂה עֲבֵרוֹת אוֹ מְבַטֵּל מִצְוֹות, הוּא עוֹשֶׂה צֵרוּף רַע, וְכֵיוָן שֶׁהוּא עַצְמוֹ מֶרְכָּב מֵאוֹתוֹ אוֹר, הַצֵּרוּף הַזֶּה לֹא רַק שֶׁנִּכְנַס לְהֶרְכֵּב הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּמַשְׁפִּיעַ עָלָיו לְרָעָה, אֶלָּא הוּא נֶחְקַק בְּעַצְמוּתָיו שֶׁל אוֹתוֹ יְהוּדִי, וְהוֹפֵךְ לִמְקוֹר מְשִׁיכָה לְנִסְיוֹנוֹת מְנִיעוֹת הַפְּרָעוֹת וְיִסּוּרִים.

נִמְצָא שֶׁכְּדֵי לְהוֹצִיא אֶת הָרַע הַנַּ"ל מִקִּרְבֵּנוּ, אָנוּ נִדְרָשִׁים לְהוֹצִיא מִתּוֹכֵנוּ אֶת צֵרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת הָרָעִים, וּלְתַקֵּן אֶת הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת שֶׁלָּנוּ שֶׁגָּרְמוּ לָנוּ לַחֲטֹא וּלְיַצֵּר אוֹתָן מִלְּכַתְּחִלָּה. זֹאת נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁנְּבִין אֶת הַמָּקוֹר לַמִּדּוֹת הָרָעוֹת וְאֶת דַּרְכֵי הַטִּפּוּל.

כִּי זֶה יָדוּעַ, שֶׁכָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן נִמְשָׁכִין מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, מֵאַרְבַּע מָרוֹת, כַּמּוּבָא בְּמִשְׁנַת חֲסִידִים: 'עַצְבוּת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן נִמְשָׁכִין מִדּוֹמֵם', 'תַּאֲווֹת רָעוֹת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן נִמְשָׁכִין מִצּוֹמֵחַ', 'דְּבָרִים בְּטֵלִים וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן נִמְשָׁכִין מֵחַי'. 'גַּאֲוָה וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן נִמְשָׁכִין מִמְּדַבֵּר'.

הָעוֹלָם מֵרְכָּב מֵאַרְבַּע יְסוֹדוֹת רוּחָנִיִּים עָפָר-מַיִם-רוּחַ-אֵשׁ, שֶׁהֵם אַרְבַּע קְבוּצוֹת שֶׁל תְּכוּנוֹת וּמִדּוֹת בָּאָדָם. כְּמוֹ כֵּן הֵן כְּנֶגֶד אַרְבַּע צוּרוֹת הַנֶּפֶשׁ בָּעוֹלָם: דּוֹמֵם-צוֹמֵחַ-חַי-מְדַבֵּר (כִּי בְּכֻלָּם יֵשׁ נֶפֶשׁ בַּהֲמִית מֵחַיָּה, כּוֹלֵל בַּדּוֹמֵם:) וְהֵן כְּנֶגֶד אַרְבַּע מָרוֹת שֶׁבְּגוּף: מָרָה שְׁחוֹרָה מָרָה לְבָנָה מָרָה יְרָקָה וּמָרָה אֲדֻמָּה.

יְסוֹד הֶעָפָר הוּא כְּנֶגֶד נֶפֶשׁ הַ"דּוֹמֵם". תְּכוּנוֹת הֶעָפָר הֵן קוֹר וּכְבֵדוּת, וְהֵן מוֹשְׁכוֹת אֶת הָאָדָם לְתְכוּנוֹת שֶׁל עַצְבוּת וְעַצְלוּת. יְסוֹד זֶה מַשְׁפִּיעַ עַל הַמָּרָה הַשְּׁחוֹרָה בְּגוּפֵנוּ, וּמִכָּאן יָצָא הַבִּטּוּי עַל אֲנָשִׁים מְדֻכָּאִים שֶׁהֵם "שְׁקוּעִים בְּמָרָה שְׁחוֹרָה". כָּךְ יְסוֹד זֶה מַכְבִּיד עָלֵינוּ בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁאָנוּ עַצְלָנִים וּכְבֵדִים וְקָרִים. כְּמוֹ כֵּן הוּא מַעֲצִיב אוֹתָנוּ וּמְדַכֵּא אוֹתָנוּ וּמְמַלֵּא לְלֹא שִׂמְחָה אָנוּ מְאַבְּדִים אֶת כָּל שַׁלְוַת הַדַּעַת וּמִשָּׁם הַדֶּרֶךְ קְצָרָה לִפְעֹל לֹא נָכוֹן וּלְיַצֵּר עוֹד צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת רָעִים שֶׁיַּחְקְקוּ בְּעַצְמוֹתֵינוּ.

יְסוֹד הַמַּיִם הוּא כְּנֶגֶד נֶפֶשׁ "הַצּוֹמֵחַ", שֶׁכֵּן הַמַּיִם מַצְמִיחִים אֶת הַדְּבָרִים שֶׁאָנוּ מִתְאַוִּים אֲלֵיהֶם, וּמִכָּאן נוֹצַר הַחֶשְׁק לְתַאֲוֹת אֲכִילָה מָמוֹן וַעֲרָיוֹת. וּכְמוֹ שֶׁהֶעָפָר מְקָרֵר וּמַכְבִּיד אוֹתָנוּ בִּקְדֻשָּׁה, כָּךְ יְסוֹד הַמַּיִם מוֹשֵׁךְ אוֹתָנוּ לְתַעֲנוּגוֹת הַגּוּף וּמַכְנִיס בָּנוּ צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת רָעִים אֲחֵרִים. תְּאֲוָה זוֹ מַשְׁפִּיעָה עַל הַמָּרָה הַלְּבָנָה שֶׁבְּגוּפֵנוּ.

יְסוֹד הָרוּחַ הוּא כְּנֶגֶד נֶפֶשׁ "הֶחָי", מִלְּשׁוֹן "**רוּחַ** חַיִּים". יְסוֹד זֶה שֶׁמַּשְׁפִּיעַ עַל הַמָּרָה הַיְרֻקָּה בְּגוּפֵנוּ, אַחֲרָאי עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶם מַמָּשׁ כְּמוֹ רוּחַ, וּבָהֶם לְשׁוֹן הָרַע, רְכִילוּת, לֵיצָנוּת וְכַדּוֹמֶה, וּבִלְשׁוֹן הָעָם: "לַעֲשׂוֹת רוּחַ".

יְסוֹד הָאֵשׁ הוּא כְּנֶגֶד נֶפֶשׁ "הַמְדַבֵּר", וּמַשְׁפִּיעַ עַל הַמָּרָה הָאֲדֻמָּה שֶׁבְּגוּף. וּכְמוֹ שֶׁאֵשׁ דַּרְכָּהּ לִהְיוֹת חַמָּה וְלַעֲלוֹת כְּלַפֵּי מַעְלָה וּלְהִתְפַּשֵּׁט, כָּךְ הַתְּכוּנוֹת הָרָעוֹת הַיּוֹצְאוֹת מִיְּסוֹד זֶה וּבְהֵן גַּאֲוָה כָּבוֹד קַפְּדָנוּת קִנְאָה וְכָעַס.

וּמִי שֶׁרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ, צָרִיךְ לְשַׁבֵּר כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת, וְיַסֵּפֵר לְפָנַי הַתַּלְמִיד חָכָם, הַיְנוּ וִדּוּי דְּבָרִים. וְהַתַּלְמִיד חָכָם יְפָרֵשׁ וִיבָרֵר לוֹ דֶּרֶךְ לְפִי שׂוֹרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ. וְיֵשׁ שִׁלָּשׁ בְּחִינוֹת בְּהִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיקִים, שֶׁעַל יְדֵי שִׁלָּשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ נִתְתַּקֵּן הַכֹּל.

הַתִּקּוּן לַמִּדּוֹת שֶׁהֵשְׁחִתוּ מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵלּוּ הוּא עַל יְדֵי הֲלִיכָה לְתַלְמִיד חָכָם, כֵּיוָן שֶׁהַכֹּחַ הַמְטַהֵר הֶחָזָק בְּיוֹתֵר בַּטֶּבַע הוּא אֵשׁ וְהַתּוֹרָה הִיא אֵשׁ, וְתַלְמִיד חָכָם הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, לָכֵן הַהֲלִיכָה לְתַלְמִיד חָכָם שְׁקוּלָה לְאֵשׁ הַמְטַהֶרֶת אוֹתָנוּ. וְזֹאת בִּתְנַאי שֶׁמִּדֶּבֶר בְּתַלְמִיד חָכָם עָנָו הַמְבַטֵּל עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ וְנוֹחַ לַבְּרִיּוֹת, וּמְמֻלָּא שֶׁהוּא עוֹבֵד קָשֶׁה עַל עַצְמוֹ וּמְטַהֵר עַצְמוֹ בִּפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, זוֹכֶה הוּא בְּכָךְ לְהַעֲבִיר לְאֵלֶּה שֶׁבָּאִים אֵלָיו, כִּי נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים הֵם נְשָׁמוֹת כְּלָלִיּוֹת, שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁלָּהֶם הִיא מִכְלוֹל שֶׁל נִיצוֹצוֹת הַקְּשׁוּרִים לַנְּשָׁמוֹת הַפְּרָטִיּוֹת שֶׁל אֵלֶּה שֶׁיֵּחָשְׁבוּ לְתַלְמִידֵיהֶם שֶׁדְּבֵקִים בָּהֶם וְלוֹמְדִים מֵהֶם.

הַבְּחִינָה הָרִאשׁוֹנָה: כְּשֶׁרוֹאֶה אֶת הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיהו ס): "וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ". וְזֹאת הַבְּחִינָה מְבַטֶּלֶת הַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשְּׁנֵי הַיְסוֹדוֹת: 'הוֹמֶם' 'צוֹמֵחַ', הַיְנוּ עֲצְבוּת וְתוֹלְדוֹתֶיהָ, וְתַאֲוֹת רָעוֹת, כִּי צַדִּיק הַדּוֹר נִקְרָא אֵם, עַל שֵׁם שֶׁהוּא מֵיניק לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹר תּוֹרָתוֹ, וְהַתּוֹרָה נִקְרֵאת חָלָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ד): "דְּבַשׁ וְחָלָב תַּחַת לְשׁוֹנֵךְ". וְזֶה אָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ, כְּשֶׁהַתִּינוֹק הוּא בְּעַצְבוּת וַעֲצָלוּת, כְּשֶׁרוֹאֶה אֶת אִמּוֹ הוּא נִתְעוֹרֵר בִּזְרִיזוּת גָּדוֹל לִקְרַאת אִמּוֹ, הַיְנוּ לְשָׁרְשׁוֹ. גַּם אָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ, כְּשֶׁהַתִּינוֹק עוֹסֵק בְּדִבְרֵי שְׁטוּת שֶׁלּוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּאֲוָה גְּדוֹלָה לְזֶה, אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁרוֹאֶה אֶת אִמּוֹ, הוּא מַשְׁלִיךְ כָּל תַּאֲוֹוֹתָיו אַחַר כְּתֵפָיו, וּמוֹשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ לְאִמּוֹ. נִמְצָא, שֶׁנִּתְבַּטְּלִין הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל שְׁנֵי הַיְסוֹדוֹת: 'הוֹמֶם' 'צוֹמֵחַ', עַל יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת פְּנֵי הַצַּדִּיק.

הַתִּקּוּן הַשָּׁלֵם נַעֲשָׂה בִּשְׁלוֹשָׁה שְׁלַבִּים. הַשָּׁלָב הָרִאשׁוֹן הוּא עֶצֶם רְאִיַּת הַצַּדִּיק. כַּאֲשֶׁר אָדָם נִמְצָא בְּקִרְבַת הַתַּלְמִיד חָכָם, רַק הַשְׁהוּת הַמְשֻׁתֶּפֶת עִמּוֹ וְהַהִתְבּוֹנְנוּת בּוֹ מְתַקְּנִים אֶת שְׁנֵי הַיְסוֹדוֹת הַנִּמּוֹכִים "דּוֹמֶם" וְ"צוֹמֵחַ" שֶׁהֵם יְסוֹדוֹת "עָפָר" וּ"מַיִם". וּכְמוֹ תְּינוֹק שֶׁבּוֹכֶה וְעָצוּב (עָפָר) אוֹ שֶׁמְּשַׂחֵק בְּתַאֲוָה בְּלִכְלוּךְ בְּחוֹל וּבְבוֹץ (מַיִם) וְנִרְאֶה כֻּלּוֹ שָׁקוּעַ בְּתוֹךְ עַצְמוֹ וְעוֹלָמוֹ, וְהִנֵּה רַק אִמּוֹ נִכְנֶסֶת אֶל הַחֶדֶר וְהוּא מַבְחִין בָּהּ, מִיַּד קָם מֵעֲצִבּוֹנוֹ אוֹ מִמִּשְׂחָקוֹ בַּבּוֹץ וּבָאַשְׁפָּה, וְרָץ מִיַּד אֶל חֵיק אִמּוֹ בְּשִׂמְחָה וְאֹשֶׁר. כָּךְ עֶצֶם הַנּוֹכְחוּת שֶׁל הַצַּדִּיק עִמָּנוּ מוֹצִיאָה אוֹתָנוּ מֵהֲעַצְלוּת וְעַצְבוּת מֻחָד, וּמֵהַתַּאֲוֹת הַנִּמּוּכוֹת מֵאִידָךְ.

הַבְּחִינָה הַשְּׁנִיָּה: הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לְתַלְמִיד חָכָם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל שְׁנֵי יְסוֹדוֹת: 'חַי' 'מְדַבֵּר', שֶׁהֵן בְּחִינַת 'חַיָּה רָעָה וְלִסְטִים', שֶׁהֵן דְּבָרִים בְּטֵלִים וְגַאֲוָה וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן. כִּי עַל יְדֵי דְּבָרִים בְּטֵלִים וּלְשׁוֹן הָרַע, בָּא עֲנִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות ד): "כִּי מֵתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים", זֶהוּ עֲנִיּוּת (נדרים סד). גַּם בַּגַּאֲוָה אָמְרוּ (קדושין מט:) (ע"ש ועיין סוכה כט: ועיין מגילה יג: בְּרַשִׁ"י ד"ה ואם הגיס): 'סִימָן לְגַסּוּת הָרוּחַ - עֲנִיּוּת'. וְעַל יְדֵי צְדָקָה נִתְעַשֵּׁר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (גטין ז:): 'אִם שְׁלֵמִים וְכֵן רַבִּים וְכֵן נָגוּד וְעָבָר וְעִנְּתֵךְ לֹא אֲעַנֵּךְ', שׁוּב אֵין מַרְאִין לוֹ סִימָנֵי עֲנִיּוּת.

הַשָּׁלָב הַשֵּׁנִי הוּא נְתִינַת צְדָקָה לַצַּדִּיק, פִּדְיוֹן נֶפֶשׁ. יָדוּעַ כִּי כָּל מִצְוָה שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים מַשְׁפִּיעָה עַל אֵיבָר אַחַר מִגּוּפֵנוּ, לְמַעֵט שְׁתֵּי מִצְווֹת שֶׁמַּשְׁפִּיעוֹת עַל כָּל הַנְּשָׁמָה וּלְבוּשֶׁיהָ, מִצְוַת תַּלְמוּד תּוֹרָה שֶׁנִּכְנֶסֶת בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל הָאָדָם וְהוֹפֶכֶת אֶת הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית לְמֶרְכָּבָה לַשְׁכִינָה, שֶׁנּוֹצֵר יִחוּד עֶלְיוֹן עִם בּוֹרֵא עוֹלָם, וְהַמִּצְוָה הַשְּׁנִיָּה הִיא צְדָקָה, כִּי הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית כְּרוּכָה אַחַר הַמָּמוֹן, שֶׁהֲרֵי הִיא שִׁעְבְּדָה אֶת כָּל הַגּוּף הַזְּמַן וְהַכֹּחַ לְהַשִּׂיג

וְלִצְבֹּר מָמוֹן זֶה[8], וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם מְקַיֵּם מִצְוַת צְדָקָה הוֹפֶכֶת הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית לְמֶרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה וּמִתְקַדֶּשֶׁת וְזֶה יְחוּד גָּבוֹהַּ יוֹתֵר.

וּמֵאַחַר וְיסוֹד הָרוּחַ (״חֶ״י) הוּא כְּנֶגֶד לְשׁוֹן הָרַע וְיסוֹד הָאֵשׁ (״מְדַבֵּר״) הוּא נֶגֶד הַגַּאֲוָה וְגַסּוּת הָרוּחַ, וְגִילוּ לָנוּ חַז״ל שֶׁשְּׁתֵּי עֲבֵרוֹת אֵלּוּ גּוֹרְמוֹת בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר לַעֲנִיּוּת, הֲרֵי שֶׁבְּמִצְוַת הַצְּדָקָה לַצַּדִּיק הוּא מְתַקֵּן פְּגַם זֶה. וְכֵיוָן שֶׁחַז״ל אָמְרוּ לָנוּ כִּי אֵין עָנִי וְאֵין עָשִׁיר אֶלָּא מִדַּעַת (נדרים מא.), הֲרֵי שֶׁעַל יְדֵי הַצְּדָקָה זוֹכֶה לְתַקֵּן אֶת פְּגַם הַדַּעַת.

הַבְּחִינָה הַשְּׁלִישִׁית: כְּשֶׁמִּתְוַדֶּה וְדוּי דְּבָרִים לִפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַתַּלְמִיד חָכָם מַדְרִיךְ אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר לְפִי שִׂרְשׁ נִשְׁמָתוֹ. וְזֶה 'הִגִּיעַ לְפָרָשַׁת דְּרָכִים', וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוטה כא): 'זֶה תַּלְמִיד חָכָם וְיוֹם הַמִּיתָה', זֶה בְּחִינַת וְדוּי דְּבָרִים לִפְנֵי 'תַּלְמִיד חָכָם'. 'יוֹם הַמִּיתָה', רָמַז עַל וְדוּי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סנהדרין מג:): 'כָּל הַמּוּמָתִין מִתְוַדִּין'. וְזֶה נִקְרָא פָּרָשַׁת דְּרָכִים כִּי הַתַּלְמִיד חָכָם מַפְרִישׁ לוֹ דֶּרֶךְ לְפִי שִׂרְשׁ נִשְׁמָתוֹ, אָז נִצּוֹל מִכֻּלָּם. כִּי קֹדֶם שֶׁהִתְוַדָּה, אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה אֵצֶל הַתַּלְמִיד חָכָם, וְנָתַן לוֹ מָמוֹן, עֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶהוּ דֶּרֶךְ הוּא מְהַלֵּךְ, כִּי ״יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לְפָנֵי אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי מָוֶת״ (משלי יד), אֲבָל 'כְּשֶׁהִגִּיעַ לְפָרָשַׁת דְּרָכִים - זֶה תַּלְמִיד חָכָם וְיוֹם הַמִּיתָה; הֵינוּ וְדוּי דְּבָרִים לִפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם, אָז נִצּוֹל מִכֻּלָּם

הַשָּׁלָב הַשְּׁלִישִׁי וְהָאַחֲרוֹן נוֹעָד לְהוֹצִיא אֶת צְרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת הָרָעִים שֶׁנֶּחְקְקוּ בְּעַצְמוֹתֵינוּ, אֶת רֹשֶׁם הֶעֱבֵירָה וְהַקְּלִקּוּל

---

[8] וְאָכֵן רָאִינוּ כִּי הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית נִקְרֵאת ״דָּם״, שֶׁנֶּאֱמַר ״וְהַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ״, וְגַם מָמוֹן וְכֶסֶף נִקְרָאִים ״דָּמִים״, וְנִמְצָא שֶׁהַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית מְחֻבֶּרֶת בְּכָל מְאֹדָהּ לַמָּמוֹן וּמְסָרֶבֶת לְהִתְנַתֵּק מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן כְּשֶׁהִיא מְוַתֶּרֶת עָלָיו מֵרָצוֹן לְצֹרֶךְ מִצְוָה אֵין תִּקּוּן גָּדוֹל וְהִתְעַלּוּת גְּבוֹהָה יוֹתֵר מִכָּךְ לָנֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁל הָאָדָם.

שֶׁנִּדְבְּקוּ בָּנוּ כְּקִלְפָּה קָשָׁה וּמְחֻבֶּרֶת בָּנוּ. שָׁלָב זֶה הוּא עַל יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים בְּפָנֵי הַתַּלְמִיד-חָכָם. הַוִּדּוּי וְהַחֲרָטָה יוֹצְרִים צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת חֲדָשִׁים הַמְבַטְּלִים אֶת אֵלּוּ שֶׁבְּקִרְבֵּנוּ, כִּי כַּאֲשֶׁר אָדָם מוֹצִיא מִתּוֹכוֹ דִּבְרֵי וִדּוּי וַחֲרָטָה וְכִסּוּפִים לִתְשׁוּבָה וְתִקּוּן, הָאוֹתִיּוֹת מֵהַצֵּרוּף הָרַע מִתְנַתְּקוֹת מִתּוֹכוֹ וּמִתְחַבְּרוֹת מֵחָדָשׁ בְּצֵרוּף טוֹב הַמִּתְחַבֵּר לָעוֹלָם וְהָרוֹשֶׁם הָרַע שֶׁהָיָה בְּקִרְבּוֹ נֶעְלָם.

אֲזַי זוֹכֶה הַיְּהוּדִי שֶׁמִּתְקָרֵב לַצַּדִּיק נוֹתֵן לוֹ צְדָקָה וּמִתְוַדֶּה בְּפָנָיו, לְתַקֵּן אֶת הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת וְלִזְכּוֹת לְעֲצוֹת לַעֲלוֹת עַל דֶּרֶךְ הַיָּשָׁר כְּשֶׁהוּא מוֹחֵק אֶת הָרוֹשֶׁם שֶׁל הָעֲוונוֹת שֶׁהָיוּ חֲקוּקוֹת בּוֹ וּלְהִתְחַבֵּר בְּצוּרָה יְשָׁרָה אֶל ה' יִתְבָּרַךְ, וּמְמֵילָא לִרְאוֹת אֶת הַטּוֹב שֶׁבְּכָל דָּבָר, לְאַחַר שֶׁהֵסִיר אֶת כָּל הַמָּסָכִים הַמַּפְרִיעִים.

וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִים, שֶׁלִּפְעָמִים נִתְלַהֵב אָדָם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְאוֹמֵר כַּמָּה תֵּבוֹת בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל, זֶה בְּחֶמְלַת ה' עָלָיו, שֶׁנִּפְתַּח לוֹ אוֹר אֵין סוֹף וְהֵאִיר לוֹ. וּכְשֶׁרוֹאֶה אָדָם הַהִתְנוֹצְצוּת הַזֹּאת, אַף עַל גַּב דְּאֵיהוּ לֹא חֲזֵי מַגָּלֵיהּ חֲזֵי (מגילה ג.), תֵּכֶף נִתְלַהֵב נִשְׁמָתוֹ לִדְבֵקוּת גָּדוֹל, לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּאוֹר אֵין סוֹף, וּכְשֶׁעוֹבֵר הִתְגַּלּוּת אֵין סוֹף, לְפִי מִנְיַן הַתֵּבוֹת שֶׁנִּפְתְּחוּ וְהִתְנוֹצְצוּ, כָּל אֵלּוּ הַתֵּבוֹת אוֹמֵר בְּדִבֵקוּת גָּדוֹל וּבְמְסִירַת נַפְשׁוֹ וּבְבִטּוּל כֹּחוֹתָיו. וּבְשָׁעָה שֶׁנִּתְבַּטֵּל לְגַבֵּי אֵין סוֹף, אֲזַי הוּא בְּבְחִינַת : "וְלֹא יָדַע אִישׁ", שֶׁאֲפִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵעַצְמוֹ. אֲבָל זֹאת הַבְּחִינָה צָרִיךְ לִהְיוֹת רָצוֹא וָש�ُוב, כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם יְשׁוּתוֹ. נִמְצָא כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת וָשׁוּב, אֲזַי צָרִיךְ לְהַרְאוֹת גַּם לְדַעְתּוֹ. כִּי מִתְּחִלָּה, בִּשְׁעַת דְּבֵקוּת הָיָה נִתְבַּטֵּל הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב : "וְלֹא יָדַע אִישׁ", וּכְשֶׁהוּא בִּבְחִינַת וָשׁוּב, שָׁשָׁב (לְדַעְתּוֹ) לְיִשּׁוּתוֹ, אָז שָׁב לְדַעְתּוֹ, וּכְשֶׁשָּׁב לְדַעְתּוֹ, אָז הוּא יוֹדֵעַ אַחְדוּת הַאֵין סוֹף וְטוּבוֹ, וַאֲזַי אֵין חִלּוּק בֵּין ה' לֵאלֹהִים, בֵּין מִדַּת הַדִּין לְמַדְּתּ הָרַחֲמִים. כִּי בְּאֵין סוֹף אֵין שַׁיָּךְ, חַס וְשָׁלוֹם, שְׁנוּי רָצוֹן, כִּי הַשְּׁנוּיִים אֵינוֹ אֶלָּא בְּשִׁנּוּי הַתְּמוּנוֹת, אֲבָל עַל יְדֵי הַדְּבֵקוּת שֶׁל אָדָם בָּאֵין סוֹף, שָׁשָׁם אֵין שְׁנוּי רָצוֹן,

כִּי שָׁם רָצוֹן פָּשׁוּט, וְאַחַר כָּךְ נִשְׁאַר בּוֹ רְשִׁימוּ מֵאַחְדוּת הַזֹּאת, וְאַחַר כָּךְ נַעֲשָׂה בִּבְחִינַת וָשׁוֹב, אֲזַי הָרְשִׁימוּ מַרְאֶה לָדַעַת, שֶׁיֵּדַע שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב וְכֻלּוֹ אֶחָד.

וְכַאֲשֶׁר ה' יִתְבָּרַךְ רוֹאֶה עַד כַּמָּה טָרַח הַיְהוּדִי לְהִתְעַלּוֹת כְּדֵי לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, אֲזַי הוּא מַקְרִין לוֹ יְשִׁירוּת מֵהָאוֹר אֵינְסוֹף וְאוֹתוֹ יְהוּדִי זוֹכֶה לִטְעֹם חִבּוּר עֶלְיוֹן מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא לִזְמַן קָצַר, אִם בִּתְפִלָּה וְאִם בְּלִמּוּד אוֹ בְּכָל מִצְוָה אַחֶרֶת, וּמִיַּד הָאוֹר נִלְקָח מִמֶּנּוּ, כִּי אֵין לָאָדָם יְכֹלֶת לְהִשָּׁאֵר בְּגוּפוֹ כְּשֶׁהוּא מְחֻבָּר לְאוֹר זֶה.

בִּזְמַן שֶׁהוּא מְחֻבָּר לָאוֹר אֵינְסוֹף הוּא זוֹכֶה לִרְאוֹת שֶׁבַּשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל טוֹב וְהַכֹּל חֶסֶד. וּכְשֶׁהָאוֹר נִלְקָח חֲזָרָה הוּא מַשְׁאִיר אַחֲרָיו רֹשֶׁם בְּאוֹתוֹ יְהוּדִי, וּכְמוֹ שֶׁהָעֲוונוֹת עָשׂוּ בּוֹ רֹשֶׁם וּמָשְׁכוּ אוֹתוֹ מַטָּה, כָּעֵת בְּעִקְבוֹת הַיְגִיעָה שֶׁלּוֹ הוּא מְקַבֵּל חִבּוּרִים קְצָרִים לָאוֹר אֵינְסוֹף שֶׁיַּעֲשׂוּ בּוֹ רֹשֶׁם שֶׁיִּמְשֹׁךְ אוֹתוֹ מַעְלָה בְּרָצוֹן לְהִתְקַדֵּשׁ וְלִטְעֹם מִמֶּנּוּ שׁוּב וְשׁוּב, וְיֵצֵר בּוֹ כְּסוּפִים לְהַמְשִׁיךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וּלְהִתְחַבֵּר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם[9].

---

[9] וּבְמָקוֹם אַחֵר הִמְשִׁיל זֹאת רַבֵּנוּ לְתִינוֹק שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ סַכָּרִיָּה וְלוֹקְחִים אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. וְאִם בְּטֶרֶם הָיְתָה הַסַּכָּרִיָּה בְּיָדוֹ לִבּוֹ חָשַׁק בָּהּ מְעַט אַךְ עֲדַיִן יָכוֹל הָיָה לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִמֶּנָּה לַדְּבָרִים אֲחֵרִים, עַתָּה שֶׁהַסַּכָּרִיָּה כְּבָר הָיְתָה בְּיָדוֹ וְנִלְקְחָה מִמֶּנּוּ, נוֹתַר הָרֹשֶׁם שֶׁלָּהּ בְּמוֹחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ, וְהוּא מוֹאֵס בְּכָל שְׁאַר הַתַּאֲווֹת וְנַפְשׁוֹ חוֹשֶׁקֶת רַק בְּאוֹתָהּ סַכָּרִיָּה וְקַבָּלָתָהּ בַּחֲזָרָה.

העולה מן התורה:

- כַּאֲשֶׁר אָדָם עוֹשֶׂה עֲבֵרוֹת וּמְבַטֵּל מִצְוֹות הוּא פּוֹגֵם בְּצִרּוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן הַכֹּחַ הָרוּחָנִי שֶׁמְּחַיֶּה כָּל דָּבָר, וְהָאָדָם יוֹצֵר צֵרוּף רַע שֶׁמַּשְׁפִּיעַ עַל הָעוֹלָם וְנֶחְקָק גַּם בָּעַצָמוֹת שֶׁלּוֹ. כָּךְ אָדָם לֹא מְסֻגָּל לִרְאוֹת אֶת הַטּוֹב שֶׁבְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם.
- כְּדֵי לְהִתְעַלּוֹת וּלְהִתְחַבֵּר שׁוּב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ וְלִרְאוֹת טוֹב בְּכָל דָּבָר שֶׁזֶּה מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, עַל הָאָדָם לְהַדְבֵּק בְּתַלְמִיד חָכָם וּבְכָךְ לְתַקֵּן אֶת גִּלּוּת הַדַּעַת וְהַמִּדּוֹת הַמֻּשְׁחָתוֹת וְרֹשֶׁם הָעֲבֵרוֹת שֶׁבְּעַצְמוֹתָיו.
- הַתִּקּוּן מֵרְכָּב מִ-3 שְׁלַבִּים. שָׁלָב רִאשׁוֹן הוּא לְהִדָּבֵק בְּתַלְמִיד חָכָם עָנָו שֶׁמְּעוֹרֵר אֶת נַפְשׁוֹ. עֶצֶם הַהִתְבּוֹנְנוּת בַּצַּדִּיק מְתַקֶּנֶת אֶת הַמִּדּוֹת הַמֻּשְׁפָּעוֹת מֵהַיְסוֹדוֹת הָרוּחָנִיִּים עָפָר וּמַיִם, הַמּוֹשְׁכִים אוֹתוֹ לְעַצְבוּת וְעַצְלוּת וּמְרָדָף אַחַר תַּאֲוֹות וְתַעֲנוּגֵי הַגּוּף.
- בַּשָּׁלָב הַשֵּׁנִי יֵשׁ לָתֵת צְדָקָה לַצַּדִּיק שֶׁהוּא פְּדְיוֹן נֶפֶשׁ, וּבְכָךְ לְתַקֵּן אֶת הַמִּדּוֹת הַמֻּשְׁפָּעוֹת מֵהַיְסוֹדוֹת רוּחַ וָאֵשׁ הַמּוֹשְׁכִים אוֹתָנוּ לִלְשׁוֹן הָרַע וּרְכִילוּת, כַּעַס גַּאֲוָה וְקַפְּדָנוּת, עֲוֹונוֹת הַגּוֹרְמִים לְעָנִי, וְהָאָדָם זוֹכֶה לְתַקֵּן בִּצְדָקָה לְתַלְמִיד חָכָם וְלִהְיוֹת עָשִׁיר בְּדַעַת.
- בַּשָּׁלָב הַשְּׁלִישִׁי יֵשׁ לַעֲשׂוֹת וּדּוּי דְּבָרִים וַחֲרָטָה בִּפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם שֶׁיִּתֵּן לוֹ עֵצוֹת וְדֶרֶךְ בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ. הַוִּדּוּי מְפָרֵק אֶת צֵרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת הָרָעִים שֶׁחֲקוּקִים בְּעַצְמוֹתָיו וְיוֹצֵר צֵרוּף חָדָשׁ וְטוֹב הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ הַחוּצָה וּמִתְחַבֵּר לָעוֹלָם, וּמוֹחֵק אֶת הָרֹשֶׁם הָרַע שֶׁהָיָה בּוֹ.

- בְּעִקְבוֹת שְׁלוֹשֶׁת שְׁלַבֵּי הַטָּהֳרָה מוּל הַתַּלְמִיד חָכָם, זוֹכֶה הָאָדָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ לְהִתְחַבֵּר אֶל אוֹר הָאֵינְסוֹף וְאָז דַּעְתּוֹ מִתְרַחֶבֶת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת לְהָבִין שֶׁהַכֹּל טוֹב. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לוֹקֵחַ אָז אֶת הָאוֹר חֲזָרָה כֵּיוָן שֶׁאֵין לַנֶּשָׁמָה יְכֹלֶת לְהִשָּׁאֵר מְחֻבֶּרֶת לָאוֹר הַזֶּה בְּתוֹךְ הַגּוּף, אֲבָל גַּם לְאַחַר לְקִיחַת הָאוֹר חֲזָרָה נוֹתַר רֹשֶׁם מִמֶּנּוּ, שֶׁגּוֹרֵם לְאָדָם לְהַמְשִׁיךְ לִכְסֹף אֵלָיו וּלְהַמְשִׁיךְ לְהִתְעַלּוֹת וְלַעֲלוֹת בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר.

בחצוצרות וקול שופר

כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לוֹמַר: כָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִילִי (סנהדרין לז.). נִמְצָא כְּשֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בִּשְׁבִילִי, צָרִיךְ אֲנִי לִרְאוֹת וּלְעַיֵּן בְּכָל עֵת בְּתִקּוּן הָעוֹלָם, וּלְמַלְּאוֹת חִסָּרוֹן הָעוֹלָם, וּלְהִתְפַּלֵּל בַּעֲבוּרָם. וְעִנְיַן הַתְּפִלָּה הֵן בִּשְׁנֵי פָּנִים: הַיְנוּ קוֹדֶם גְּזַר דִּין מִתְפַּלְּלִין כְּסֵדֶר הַתְּפִלָּה, וְאֵין צָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ הַתְּפִלָּה, אֲבָל לְאַחַר גְּזַר דִּין צָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ הַתְּפִלָּה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבִינוּ הַמַּלְאָכִים הָעוֹמְדִים לִשְׁמֹאל, וְלֹא יְקַטְרְגוּ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דניאל ד): "בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָמִין", הַיְנוּ לְאַחַר גְּזַר דִּין, אָז "בְּמַאֲמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתִּין", אֲזַי הַצַּדִּיקִים מַלְבִּישִׁים שְׁאֵלָתָם בְּמַאֲמָר.

כָּל יְהוּדִי הוּא חֵלֶק מִכְּלָל נִשְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אַחֲרָיוּת לְקִיּוּמָם שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהֲרֵי כָּל תַּכְלִית הַבְּרִיאָה הִיא שֶׁכָּל נְשָׁמָה שֶׁל יְהוּדִי תְּגַלֶּה אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בָּהַסְתָּרָה שֶׁל

הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְתַמְלִיךְ אוֹתוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנִים, וְלָכֵן יֵשׁ צֹרֶךְ בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁרַק בּוֹ אֶפְשָׁר לְהַמְלִיךְ אֶת הַמֶּלֶךְ מִתּוֹךְ הַהַסְתָּרָה וּבְכָךְ לִגְרֹם לוֹ לְנַחַת רוּחַ.

וְהַכְּלִי הָעִקָּרִי לִשְׁמוֹר עַל קִיּוּמוֹ וְתִקּוּנוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הוּא הַתְּפִלָּה, כְּפִי שֶׁרָאִינוּ בִּבְרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת כָּל הָעֵצִים וְהַצְּמָחִים אַךְ שָׁמַר אוֹתָם מִתַּחַת לְפְנֵי הָאֲדָמָה וְלֹא יָצְאוּ עַד הַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן הִתְפַּלֵּל לַגֶּשֶׁם וְאָז כָּל הַבְּרִיאָה יָצְאָה הַחוּצָה בִּשְׁלֵמוּתָהּ. כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּדִבּוּרוֹ וּתְפִלָּתוֹ שֶׁל הַיְהוּדִי.

אַךְ כֵּיוָן שֶׁפְּעָמִים יֵשׁ קְטָרוּגִים וּמְנִיעוֹת בַּתְּפִלָּה כִּי יֵשׁ גְּזֵרוֹת שֶׁמִּדַּת הַדִּין מְעַנְיֶנֶת שֶׁהַיְהוּדִי לֹא יְבַטֵּל אוֹתָן בִּתְפִלּוֹת, לָכֵן בְּאוֹתָן פְּעָמִים יֵשׁ לְהַסְתִּיר אֶת הַתְּפִלָּה בַּמִּלִּים הַנֶּאֱמָרוֹת כְּדֶרֶךְ מָשָׁל, עַל מְנָת שֶׁרַק בּוֹרֵא עוֹלָם יָבִין אֶת הַכַּוָּנָה וְלֹא יִהְיוּ עָלֶיהָ קְטָרוּגִים וְכָךְ אֶפְשָׁר לְבַטֵּל גְּזֵרוֹת לְאַחַר שֶׁנִּגְזְרוּ. אַךְ אִם טֶרֶם נִגְזְרָה גְּזֵרָה אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל בְּגָלוּי וּלְבַקֵּשׁ לְבַטְּלָהּ.

כֵּיצַד אֶפְשָׁר לָדַעַת הַאִם כְּבָר נִגְזְרָה גְּזֵרָה חָלִילָה אוֹ שֶׁעֲדַיִן לֹא הֶחְלִיטוּ לְמַעְלָה, וּלְהַתְאִים אֶת סוּג הַתְּפִלָּה וְהַזְּעָקָה לְבִטּוּלָהּ? עַל זֶה עוֹנֶה רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ:

אֲבָל אֵיךְ יָדְעִינַן בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין בֵּין לְאַחַר גְּזַר דִּין - עַל יְדֵי הַמִּצְוֹות שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים, יְכוֹלִין אֲנַחְנוּ לֵידַע בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין לְאַחַר גְּזַר דִּין. וְדַוְקָא כְּשֶׁעוֹשִׂין הַמִּצְוֹות בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ, עַד שֶׁאֵין רוֹצֶה בְּשׂוּם שָׂכָר עוֹלָם הַבָּא, אֶלָּא הוּא רוֹצֶה שֶׁיְּזַמְּנִין לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִצְוָה אַחֶרֶת בְּשָׂכַר מִצְוָה זֹאת, כְּמַאֲמָר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אבות ד): 'שְׂכַר מִצְוָה מִצְוָה', כִּי הוּא נֶהֱנָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ. וְזֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין נְבוּאַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְבֵין נְבוּאַת שְׁאָר נְבִיאִים, כְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י: "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת וכו' זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה'" (במדבר ל),

פֶּרֶשׁ רַשִׁ"י: כָּל הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ בְּ"כֹּה אָמַר ה'", נוֹסַף עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה, שֶׁהִתְנַבֵּא: בְּ"זֶה הַדָּבָר". כִּי בְּחִינַת "כֹּה" הוּא אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, וְ"זֶה הַדָּבָר" הוּא בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה. וְאֵלּוּ הַשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת נְבִיאוּת יֵשׁ בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא. יֵשׁ אָדָם הָעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בִּשְׂכַר עוֹלָם הַבָּא, שֶׁאֵינוֹ נֶהֱנֶה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ, אִלּוּ לֹא הָיוּ נוֹתְנִין לוֹ עוֹלָם הַבָּא בִּשְׂכָרָהּ, לֹא הָיָה עוֹשֶׂה אוֹתָהּ, וְזֶה בְּחִינַת "כֹּה", אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה. כְּמוֹ אָדָם שֶׁרוֹאֶה אֵיזֶה דָּבָר מֻרְחָק (עיין זוהר ויחי קכ), כֵּן הוּא עוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בִּשְׂכַר עוֹלָם הַבָּא לְעֵת רָחוֹק, הַיְנוּ אַחַר עוֹלָם הַזֶּה... אֲבָל נָבִיא שֶׁמִּתְנַבֵּא בְּ"זֶה הַדָּבָר", שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה בִּשְׂכַר הַמִּצְוֹת, אֶלָּא רוֹצֶה בַּמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ, שֶׁהוּא מְשַׂמֵּחַ כָּל כָּךְ בַּעֲשָׂיָתָהּ, עַד שֶׁמְּמָאֵס בְּכָל מִין שָׂכָר, נִמְצָא שֶׁעוֹלָם הַבָּא שֶׁלּוֹ בְּהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ. וְזֶה בְּחִינַת נָבִיא, הַיְנוּ שִׁלּוּם שָׂכָר, בִּבְחִינַת: "זֶה הַדָּבָר", בִּבְחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה, כְּמוֹ אָדָם הָרוֹאֶה דָּבָר מִקָּרוֹב בִּרְאִיָּה יָפָה וּבָרָה, כְּמוֹ כֵן הוּא נֶהֱנֶה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ, וּשְׂכָרוֹ נֶגֶד עֵינָיו. וּמִי שֶׁהוּא בַּמַּדְרֵגָה הַזֹּאת, שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ, עַד שֶׁאֵין רוֹצֶה בְּשׂוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בִּשְׁבִילָהּ, הוּא יָכוֹל לֵידַע בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין לְאַחַר גְּזַר דִּין.

כְּדֵי לָדַעַת מָה קוֹרֶה לְמַעְלָה אִם אָנוּ לִפְנֵי אוֹ אַחֲרֵי גְּזֵרָה, צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּחִינַת "נָבִיא הָרוֹאֶה בְּאַסְפַּקְלַרְיָא מְאִירָה", כְּלוֹמַר שֶׁלִּבּוֹ נָקִי וּרְאִיָּתוֹ רוּחָנִית שֶׁיָּכוֹל לִרְאוֹת לְלֹא הַפְרָעוֹת אֶת הַמִּתְרַחֵשׁ לְמַעְלָה. לְדַרְגָּה כָּזוֹ מַגִּיעִים אִם עוֹבְדִים אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה וּשְׂמֵחִים בַּמִּצְוֹת עַצְמָן וְלֹא בִּשְׂכָרָן. כִּי מִי שֶׁעוֹבֵד עֲבוּר הַשָּׂכָר שֶׁל הַמִּצְוָה וּלְלֹא שָׂכָר וְעֹנֶשׁ לֹא הָיָה טוֹרֵחַ לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת אוֹ לְהִמָּנַע מֵעֲבֵרוֹת, הֲרֵי שֶׁגַּם לוֹ מַגִּיעַ שָׂכָר אַף זֶה רַק בָּעוֹלָם הַבָּא וְנִמְצָא שֶׁאֵינוֹ שָׂמֵחַ בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת אֶלָּא רַק בְּתַשְׁלוּם שְׂכָרָן.

אֲבָל מִי שֶׁעוֹבֵד מִתּוֹךְ אַהֲבַת ה׳ יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁהוּא שָׂמֵחַ מֵעֶצֶם עֲשַׂיַּת הַמִּצְוָה וְהַפְרִישָׁה מֵהָעֲבֵרָה עַצְמָהּ, בִּידִיעָה גְּמוּרָה כִּי בְּכָךְ הוּא עוֹשֶׂה כְּבָר עַתָּה נַחַת רוּחַ עֲצוּמָה לַה׳ יִתְבָּרַךְ וּמְשַׂמֵּחַ אוֹתוֹ, הוּא שְׁזוֹכֶה לָדַעַת אִם בַּשָּׁמַיִם יֵשׁ גְּזֵרָה אוֹ לֹא. וּמַדּוּעַ?

כִּי הַמִּצְוֹת הֵם קוֹמָה שְׁלֵמָה, וְהֵם מַחַיִּין אֶת כָּל הַקּוֹמוֹת, הֵן קוֹמַת אָדָם, הֵן קוֹמַת עוֹלָם, הֵן קוֹמַת שָׁנָה, כִּי עוֹלָם שָׁנָה נָפֶשׁ, הֵן מְקַבְּלִין הַחַיּוֹת מֵהַמִּצְוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים לג) : ״וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה״, וּכְתִיב (שם קיט) : ״כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה״. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא אַחְדוּת פָּשׁוּט עִם הַמִּצְוֹת. וּכְשֶׁמַּעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּתִקּוּנָן וּכְסִדְרָן, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׂמַח בָּהֶם וּמִתְעַנֵּג בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם קד) : ״יִשְׂמַח ה׳ בְּמַעֲשָׂיו״. כְּמוֹ בָּעַל מְלָאכָה, שֶׁעוֹשֶׂה אֵיזֶה כְּלִי, וְהַכְּלִי הוּא יָפֶה, אֲזַי הוּא מִתְעַנֵּג בּוֹ, וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִיא מֵלְבָּשֶׁת בְּהַמִּצְוֹת, כִּי הֵם אַחְדוּתוֹ. וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ, נִמְצָא כְּשֶׁנִּכְנָס בְּהַשִּׂמְחָה שֶׁבַּמִּצְוָה, הוּא נִכְנָס בְּשִׂמְחַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁמְּשַׂמֵּחַ בְּמַעֲשָׂיו, וְזֶה (שם קמט) : ״יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו״. נִמְצָא כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה צַעַר וְדִין בְּעוֹלָם שָׁנָה נֶפֶשׁ, אֲזַי בְּוַדַּאי נִגְרָע מִשִּׂמְחַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית ו) : ״וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ״, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (סנהדרין מו.) : ״שְׁכִינָה מָה אוֹמֶרֶת - קַלֵּנִי מֵרֹאשִׁי וְכוּ׳. וְזֶה שֶׁנִּכְנָס בְּתוֹךְ הַשִּׂמְחָה. יָכוֹל בְּוַדַּאי לֵידַע לְפִי עִנְיָן הַשִּׂמְחָה אִם הוּא קֹדֶם גְּזַר דִּין, אִם הוּא לְאַחַר גְּזַר דִּין. גַּם יָכוֹל לֵידַע עַל אֵיזֶהוּ חֵלֶק מֵהַקּוֹמָה נִגְזַר הַדִּין, כִּי יוֹדֵעַ לְפִי קוֹמַת הַמִּצְוֹת. אִם אֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּשִׂמְחָה רָאשֵׁי הַמִּצְוֹת, הֵינוּ מִצְוֹת הַתְּלוּיִים בָּרֹאשׁ, יֵדַע שֶׁהַדִּין נִגְזַר עַל רָאשֵׁי עוֹלָם שָׁנָה נֶפֶשׁ, וְכֵן בְּשִׁאָר קוֹמַת הַמִּצְוֹת. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מכילתא ועין ביצה טז.) : ׳בְּשַׁבָּת - זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת׳, הֵינוּ שִׂמְחַת וְתַעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, יַרְגִּישׁ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁהֵן

בְּחִינַת מַעֲשֶׂה הַמִּצְוֹות, שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ עוֹלָם שָׁנָה נֶפֶשׁ. וְזֶהוּ (דברים כד) : "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ", שֶׁיִּהְיֶה שְׂכָרוֹ מֵהַמִּצְוֹות בְּעַצְמָן, "וְלֹא תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ", שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה הַמִּצְוֹות בִּשְׂכַר עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהִיא אַחַר בִּיאַת שִׁמְשׁוֹ אַחַר מוֹתוֹ.

כֵּיוָן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ שָׂמַח בַּעֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹות שֶׁל הַיְּהוּדִי, וְשִׂמְחָה זוֹ נִכְלֶלֶת בְּתוֹךְ הַמִּצְוָה עַצְמָהּ, כָּךְ כְּשֶׁהַיְּהוּדִי שָׂמֵחַ גַּם הוּא בַּעֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה - הַשִּׂמְחָה שֶׁלּוֹ מִתְחַבֶּרֶת לַשִּׂמְחָה שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם. וְכַאֲשֶׁר חֲלִילָה יֵשׁ גְּזֵרָה בַּשָּׁמַיִם וּמִדַּת הַדִּין גָּרְמָה לִגְזֵרַת עֹנֶשׁ עַל יִשְׂרָאֵל הָרֵי שְׁנֶחְסֶרֶת מֵהַשִּׂמְחָה שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם כִּי הוּא עָצוּב שֶׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְהֵעָנֵשׁ, וּמִמֵּילָא זֶה שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוֹות בְּשִׂמְחָה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁלּוֹ מִתְחַבֶּרֶת לְזוֹ שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם הוּא מַרְגִּישׁ אֶת הַחִסָּרוֹן שֶׁל שִׂמְחַת ה' בְּאוֹתָהּ מִצְוָה, וְיָכוֹל לָדַעַת שֶׁיֵּשׁ גְּזֵרָה וְאַף עַל פִּי הֵיא נִגְזָרָה, שֶׁכֵּן לְכָל מִצְוָה יֵשׁ קוֹמָה מְשֻׁלָּל עַצְמָהּ וּכְנֶגְדָּהּ חֵלֶק רוּחָנִי מוּל אֵיבָר גַּשְׁמִי בְּגוּפֵנוּ, וּכְשֶׁהוּא מַרְגִּישׁ חִסָּרוֹן בַּשִּׂמְחָה בְּאוֹתָהּ קוֹמָה הוּא מְזַהֶה אֶת אוֹתָהּ מִצְוָה שֶׁנִּמְנְעוּ מִמֶּנָּה אוֹ אֶת אוֹתָהּ עֲבֵרָה שֶׁבִּגְלָלָהּ נִגְזְרָה הַגְּזֵרָה.

וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים ד) : "נָתַתָּ שִׂמְחָה בְּלִבִּי". וְאִי אֶפְשָׁר לַלֵּב לִשְׂמֹחַ, אֶלָּא עַד שֶׁיָּסִיר עַקְמוּמִיּוּת שֶׁבְּלִבּוֹ, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יַשְׁרוּת לֵב, וְאָז יִזְכֶּה לְשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם צז) : "וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה". וְעַקְמוּמִיּוּת שֶׁבַּלֵּב מַפְשִׁיטִין עַל יְדֵי רָעָמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ברכות נט.) : 'לֹא נִבְרְאוּ רָעָמִים אֶלָּא לְפַשֵּׁט עַקְמִימוּת שֶׁבַּלֵּב', וּרְעָמִים הוּא בְּחִינַת קוֹל שֶׁאָדָם מוֹצִיא בְּכֹחַ בְּתִפְלָּתוֹ, וּמִזֶּה נַעֲשֶׂה רָעָמִים. כִּי אִיתָא בַּזֹּהַר (פינחס רלה:) 'כַּד קָלָא נָפֵיק וְאַעָרָא בָּעֲבֵי מִטָרָא אִשְׁתַּמַּע קָלָא לְבַרְיָתָא וְדָא אִינּוּן רָעָמִים', וְעִקַּר הָרָעָמִים הֵם מִגְּבוּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב כו) : "וְרַעַם גְּבוּרֹתָו מִי יִתְבּוֹנָן".

וּבְשָׁבִיל זֶה אָנוּ מְבָרְכִין: שֶׁכֹּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ וְכוּ׳. וְהַגְּבוּרוֹת הֵם בְּחִינַת כֹּחַ וּגְבוּרָה, שֶׁאָדָם מוֹצִיא אֶת הַקּוֹל בְּכֹחַ גָּדוֹל, וְהַקּוֹל הַזֶּה פּוֹגֵעַ בָּעֲבֵי מִטְרָא, הַיְנוּ בְּחִינַת מֹחִין, שֶׁמִּשָּׁם יוֹרְדִין טִפִּין טִפִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (פִּינְחָס רלה:): ״בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן״ - ׳מִן לִבּוּנָא דְּמֹחָא׳. וּכְשֶׁפּוֹגֵעַ בָּעֲבֵי מִטְרָא, אֲזַי אֶשְׁתַּמַּע קָלָא לְבַרְיָתָא, הַיְנוּ בְּחִינַת רְעָמִים, וְזֶהוּ (תהלים עז): ״קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל״, הַיְנוּ בְּגַלְגַּלְתָּא דְּמֹחָא, כַּד אַעָרָא בְּגַלְגַּלְתָּא דְּמֹחָא, נַעֲשֶׂה מֵהַקּוֹל רְעָמִים, וְנִשְׁמָע לִבְרְיָתָא. וְזֶה (שם מט): ״פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת״, הַיְנוּ הַדִּבּוּר הַיּוֹצֵא מִפִּי פּוֹגֵעַ בְּחָכְמָה, הַיְנוּ בְּגַלְגַּלְתָּא דְּמֹחָא, וְעַל יְדֵי זֶה: ״וְהָגוּת לִבִּי״ וְכוּ׳, הַיְנוּ שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל יְדֵי זֶה הָרַעַם, נִתְעוֹרֵר הַלֵּב... וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ברכות ו:) ׳מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין׳, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאָה, קוֹלוֹ נַעֲשֶׂה רְעָמִים, כִּי רַעַם מִסְטָרָא דִּיצְחָק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב כו): ״וְרַעַם גְּבוּרָתוֹ״, וְעַל יְדֵי זֶה דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין, הַיְנוּ מִשְׁתַּמַּע קָלָא לְבַרְיָתָא... וְזֶה בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר, דְּא שׁוֹפַר שֶׁל אַיִל, אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק (זוהר פנחס רלה:) בְּחִינַת: ״וְרַעַם גְּבוּרָתוֹ״. וְזֶהוּ (תהלים פט): ״אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה״, ׳יוֹדְעֵי׳ דַּיְקָא, שֶׁיִּפְגַּע הַקּוֹל בַּמֹּחַ, בְּחִינוֹת עֲבֵי מִטְרָא, וְיִהְיֶה בִּבְחִינַת רְעָמִים, וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ תְּקִיעַת שׁוֹפָר מֵאִישׁ יָרֵא וְחָרֵד, בְּוַדַּאי לֹא יִדְאַג כָּל הַשָּׁנָה מֵרְעָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים עָלֶיהָם נְגִלֵּיתָ, וּבְקוֹל שׁוֹפָר עֲלֵיהֶם הוֹפָעְתָּ״, שֶׁבְּקוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹפִיעַ עֲלֵיהֶם מִקּוֹלוֹת וּבְרָקִים.

וּכְדֵי שֶׁאֲנַחְנוּ נַגִּיעַ לְשִׂמְחָה כָּזוֹ בַּעֲבוֹדַת ה׳ שֶׁלָּנוּ שֶׁנּוּכַל לְהִתְאַחֵד עִם שִׂמְחַת ה׳ עַצְמוֹ בַּמִּצְווֹת וּלְהַרְגִּישׁ בְּחֶסְרוֹנָן בִּזְמַן גְּזֵרוֹת, עָלֵינוּ לְיַשֵּׁר אֶת הָעַקְמוּמִיּוּת שֶׁבַּלֵּב וּלְהִתְמַלֵּא בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה בְּלֵב נָקִי, אָז הַשִּׂמְחָה תִּהְיֶה שְׁלֵמָה. וּכְדֵי לְיַשֵּׁר אֶת הָעַקְמוּמִיּוּת צָרִיךְ רְעָמִים. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ״ל כִּי הָרְעָמִים נוֹעָדוּ לְיַשֵּׁר אֶת עַקְמוּמִיּוּת לִבֵּנוּ וְכֵן בְּקוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁאָמוּר לְשַׁבֵּר אֶת

לִבֵּנוּ וְלִגְרֹם לָנוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה מְלֵאָה, כְּדְּ קוֹל עָצוּם אָמוּר לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ וּלְסַלֵּק מֵעָלֵינוּ כָּל מִינֵי קְלִפּוֹת הַמַּרְדִּימוֹת אוֹתָנוּ בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ.

וְהָרְעָמִים הֵם הַקּוֹל שֶׁלָּנוּ שֶׁנִּזְעָק בַּתְּפִלּוֹת וּבָהִתְבּוֹדְדוּת כְּלַפֵּי שָׁמַיִם, כִּי הַדִּבּוּר הוּא הַקּוֹל שֶׁל הַנְּשָׁמָה הָאֱלֹקִית שֶׁלָּנוּ הַכְּלוּאָה בְּפְנִים תַּחַת הַקְּלִפּוֹת, וְכַאֲשֶׁר יְהוּדִי צוֹעֵק הוּא נוֹתֵן לַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ לִשְׁבֹּר אֶת הַחוֹמוֹת מֵעָלֶיהָ וּלְיַשֵּׁר אֶת הָעַקְמוּמִיּוּת שֶׁבַּלֵּב. וְזֶה הָעִנְיָן שֶׁל קְרִיאָה בְּקוֹל וְדִבּוּר בְּקוֹל בְּהִתְבּוֹדְדוּת כִּי הַקּוֹל מְעוֹרֵר אֶת הַכַּוָּנָה וְשׁוֹבֵר אֶת הַמַּחְסוֹמִים, וְלָכֵן קָשֶׁה לָנוּ לְדַבֵּר עִם ה' יִתְבָּרַךְ וּלְהוֹצִיא קוֹלֵנוּ, כִּי הַבּוּשָׁה הַמּוֹנַעַת מֵאִתָּנוּ הִיא מֵהַקְּלִפּוֹת וְהָעַקְמוּמִיּוּת שֶׁבְּלִבֵּנוּ שֶׁמְּבַקְּשׁוֹת לְהַפְרִיעַ לַקּוֹל לְהִשָּׁמַע פֶּן נְעוֹרֵר אֶת עַצְמֵנוּ וְנִבְרַח מֵאֲחִיזָתָן.

אָז כְּיצַד נִתְגַּבֵּר עַל הַמְּנִיעוֹת וְנִתֵּן לַקּוֹל לְהִשָּׁמַע וּלְהִתְעוֹרֵר עַל מְנָת לְיַשֵּׁר הָעַקְמוּמִיּוּת שֶׁבַּלֵּב וְלַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה?

צָרִיךְ לְבַטֵּל אֶת הַמֹּחִין מֻחְכָּמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת. מֵחָמֵץ שֶׁלֹּא יַחְמִיץ אֶת חָכְמָתוֹ בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּבְתַאֲווֹת, כְּדֵי כְּשֶׁיּוֹצִיא אֶת הַקּוֹל וְיִפְגַּע בְּמֹחוֹ, יִתְעַבֵּד מִמֶּנּוּ רַעַם, אֲבָל כְּשֶׁגַּלְגַּלְתָּא דְּמֹחָא אָטוּם בְּטֻמְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ויקרא יא): "וְנִטְמֵתֶם בָּם", אֲזַי אֵין קוֹלוֹ נִשְׁמַע. גַּם יִשְׁמֹר יִרְאָתוֹ, שֶׁמִּמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת הַקּוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו", שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ יִרְאָה חִיצוֹנִית, וְזֶה (אבות ג): 'אִם אֵין חָכְמָה אֵין יִרְאָה, אִם אֵין יִרְאָה אֵין חָכְמָה'.

וְזֶהוּ (שבת נו: ובסנהדרין כא.): 'יָרַד גַּבְרִיאֵל וְנָעַץ קָנֶה בַּיָּם'. פֵּרוּשׁ: מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַגְּבוּרוֹת, הַיְנוּ יִרְאָה חִיצוֹנִית, נַעַץ קָנֶה בְּיַם הַחָכְמָה. קָנֶה דָּא בְּחִינַת קוֹל הַיּוֹצֵא מֵהַקָּנֶה (ברכות סא. ועיין זוהר פנחס רלד.) הַיְנוּ עַל יְדֵי הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַגְּבוּרוֹת, שֶׁהִיא בְּחִינַת סוּפְיָתָא דְּדַהֲבָא, יִרְאָה חִיצוֹנִית, נִשְׁאַר הַקּוֹל נָעוּץ בַּאֲטִימַת הַשֵּׂכֶל, וְלֹא יִשְׁתַּמֵּעַ לְבִרְיָתָא.

וְעִקָּר לִשְׁמֹר מִחוֹ שֶׁלֹּא יַחְמִיץ, וְזֶהוּ (תהלים סח): ״גְּעַר חַיַּת קָנֶה״, כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר (פינחס רנב): קָנֶה חֵי״ת תְּשַׁבֵּר וְתַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה הֵ״א, וְתַעֲשֶׂה מֵאוֹתִיּוֹת חָמֵץ - מַצָּה, הַיְנוּ שֶׁלֹּא תַּחֲמִיץ חָכְמָתֶךָ. וְזֶהוּ לְשׁוֹן גְּעַר - לְשׁוֹן מְרִיבָה, כִּי מַצָּה - לְשׁוֹן מְרִיבָה. דְּצַדִּיקַיָּא עָבְדִין מַצּוּתָא בְּסִטְרִין אַחֲרָנִין, דְּלֹא יִתְקָרְבוּ לְמַשְׁכְּנָא דְּקֻדְשָׁה. הַיְנוּ כְּשֶׁתִּשְׁמֹר אֶת חָכְמָתֶךָ שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בּוֹ חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁלֹּא תְּהַרְהֵר בְּהַרְהוּרִים רָעִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת קָנֶה דְּסִטְרָא אַחֲרָא, כְּנֶגֶד ׳קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִּינָה׳ דְּקֻדְשָׁה, עַל יְדֵי זֶה תִּנָּצֵל מִבְּחִינַת חָמֵץ, שֶׁהִיא סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּדְאִיתָא מַחְמֶצֶת, תָּמָן סִטְרָא דְּמוֹתָא.

וְיָדוּעַ בְּמַדָּע הָאַקוּסְטִיקָה כִּי כְּכָל שֶׁהֶחָלָל בַּחֲדֶר רֵיק כָּךְ הַקּוֹל נִשְׁמַע בּוֹ יוֹתֵר חָזָק, וּכְכָל שֶׁהוּא מָלֵא בַּחֲפָצִים הֵם בּוֹלְעִים אֶת הַקּוֹל וְהוּא נִשְׁמַע פָּחוֹת חָזָק. וְאִם כֵּן כְּדֵי שֶׁהַקּוֹל יִשָּׁמַע בְּלִבֵּנוּ וְיַזְעֲזֵעַ אוֹתָנוּ, צָרִיךְ שֶׁהַלֵּב יִהְיֶה רֵיק מִדְּבָרִים מְיֻתָּרִים שֶׁיִּבְלְעוּ אֶת הַקּוֹל הַזֶּה.

כָּךְ צָרִיךְ לְרוֹקֵן אֶת הָרֹאשׁ מֵחָכְמוֹת זָרוֹת וּמַחְשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת כִּי הֵן בּוֹלְעוֹת אֶת קוֹל הַתְּפִלָּה שֶׁמְּבַקֵּשׁ לְהָעִיר אוֹתָנוּ לַעֲבוֹדַת ה׳ יִתְבָּרַךְ. וְעַל יְדֵי שֶׁמַּזִּין עַצְמוֹ בְּעוֹד חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת כָּךְ הוּא מַגְדִּיל אֶת הַמַּחְשָׁבוֹת הַזָּרוֹת שֶׁיְּכוֹלוֹת לְהִכָּנֵס אֶל רֹאשׁוֹ וּלְבַלְבֵּל אוֹתוֹ.

אָדָם קוֹרֵא עִתּוֹן, רוֹאֶה טֶלֶוִיזְיָה, סְתָם מִתְעַנְיֵן בַּחֲדָשׁוֹת... כָּל הַיְדִיעוֹת הַמַּרְאוֹת וְהַקּוֹלוֹת מְמַלְּאִים אֶת רֹאשׁוֹ, יוֹצְרִים תְּמוּנוֹת שֶׁמּוֹפִיעוֹת בְּרֹאשׁוֹ בִּזְמַן הַתְּפִלָּה, וּמְמַלְּאוֹת אֶת רֹאשׁוֹ כְּדֵי שֶׁקּוֹל הַתְּפִלָּה לֹא יִרְעַם בְּתוֹכוֹ וְיעוֹרֵר אֶת לִבּוֹ.

הַמַּחְשָׁבָה הַדִּבּוּר וְהַמַּעֲשֶׂה הֵם הַלְּבוּשִׁים שֶׁל הַנְּשָׁמָה, וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר אָנוּ חוֹשְׁבִים מְדַבְּרִים וְעוֹשִׂים דְּבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶם שַׂיָּכוּת לַעֲבוֹדַת ה׳, אֲנַחְנוּ מַרְחִיקִים אֶת עַצְמֵנוּ מִבּוֹרֵא עוֹלָם בְּאוֹתָם

רָגְעִים וּמַלְבִּישִׁים אֶת נִשְׁמָתֵנוּ בְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁפִּרוּשָׁהּ מָקוֹם שֶׁפָּנוּי מֵאֱלֹקוּת כְּבָיְכוֹל (כִּי הַקְּלִפּוֹת הֵן מָקוֹם הַהֶסְתֵּר הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁנִּבְרָא). **וְגַם כַּאֲשֶׁר הַיְהוּדִי חוֹשֵׁב וּמְדַבֵּר וְעוֹשֶׂה מִצְווֹת וּמַלְבִּישׁ נִשְׁמָתוֹ בִּקְדֻשָּׁה, הָרֹשֶׁם מֵהִתְלַבְּשׁוּת הַקְּלִפּוֹת מְמַלֵּא אֶת רֹאשׁוֹ וְאֵין מָקוֹם לְהִתְלַבְּשׁוּת הַקְּדֻשָּׁה לַעֲשׂוֹת אֶת הָרֹשֶׁם הַמָּלֵא וְהַקּוֹל הַשָּׁלֵם שֶׁיְּכוֹל הָיָה לִהְיוֹת אִם לֹא הָיָה מְמַלֵּא לִבּוֹ בַּחָכְמוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת וְהַמַּחְשָׁבוֹת הַזָּרוֹת.**

וְתַאֲמִין, כִּי כָּל מַצּוּתָא וּמְרִיבָה שָׁיֵּשׁ בֵּין הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים, אֵין זֶה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּגָרְשׁוּ סִטְרִין אַחֲרָנִין, וְזֶה פֵּרוּשׁ (משלי טו) : "אֹזֶן שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין" - לָשׁוֹן תְּלוּנָה וּמְרִיבָה (ועיין זוהר חדש ס' ויצא וילן שם כד"א וילונו העם). כְּשֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ מְרִיבוֹת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים תֵּדַע, שֶׁזֶּה מַשְׁמִיעִין אוֹתְךָ תּוֹכָחָה, עַל שֶׁפָּגַמְתָּ בְּטִפֵּי מֹחַךְ, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר (משלי ב) : "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן, וְלֹא יַשִּׂיגוּ אׇרְחוֹת חַיִּים", שָׁאַתָּה דָּבוּק בְּסִטְרָא דְּמוֹתָא, בְּחִינַת חָמֵץ, בְּחִינַת יֶרֶד גַּבְרִיאֵל וְכוּ', וְתֵדַע שֶׁנַּעֲץ קָנֶה, הַיְנוּ חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת נְעוּצִים בְּיַם חָכְמָתְךָ, וּבְוַדַּאי אִם לֹא הָיָה נִפְגָּם מֹחַךְ, לֹא הָיָה נִשְׁמָע לְךָ מְרִיבוֹת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים, וְאֵין הַמְרִיבָה אֶלָּא בִּשְׁבִילְךָ, כְּדֵי שֶׁתָּשׁוּב מִמָּוֶת לְחַיִּים, מֵחָמֵץ לְמַצָּה, מֵחֵי"ת לְהֵ"א, וְתָשׁוּב מִיְּרָאָה רָעָה, מִקּוֹל פָּגוּם, מֵחָכְמָה פְּגוּמָה לְיִרְאָה טוֹבָה, לְקוֹל טוֹב, לְחָכְמָה טוֹבָה.

וּכְשֶׁתִּשְׁמֹר אֶת מֹחַךְ מִבְּחִינַת חָמֵץ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה אָטוּם, אָזַי יִפָּגַע קוֹלְךָ בְּגַלְגַּלְתְּךָ, וְיִתְעַבֵּד רַעַם, וְיִתְפַּשֵּׁט עַקְמוּמִיּוּת שֶׁבְּלִבְּךָ, וְאָז תִּזְכֶּה לִשְׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב : "וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה", וְזֶה פֵּרוּשׁ (תהלים פא) : "אֶעֱנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם, אֶבְחָנְךָ עַל מֵי מְרִיבָה סֶלָה", 'מֵי מְרִיבָה' זֶה בְּחִינַת מַצָּה, בְּחִינַת מָחִין. עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה רְעָמִים.

וּמְכֻיָּן שֶׁהַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים הֵם אֵלֶּה שֶׁיְּכוֹלִים לְיַשֵּׁר עַקְמוּמִיּוּת לְבָבוֹ וּלְמַלֵּא אוֹתָנוּ בְּקֻדֻּשָּׁה בְּמַחְשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה,

יֵצֶר הָרַע מַסִּית אוֹתָנוּ לִרְאוֹת מַחֲלוֹקוֹת כְּבְיָכוֹל בֵּין הַצַּדִּיקִים, עַל מְנָת שֶׁנִּתְרַחֵק מֵהֶם וְאָז נִפּוֹל בִּרְשָׁתוֹ. וְצָרִיךְ לָדַעַת הַיְהוּדִי כִּי אֵין בֶּאֱמֶת מַחְלֹקֶת בֵּין צַדִּיקֵי הָאֱמֶת, כִּי הֵם פּוֹעֲלִים נֶגֶד הַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּדַרְכֵיהֶם שֶׁלָּהֶם, וּמִשָּׁמַיִם יֵשׁ כָּאן תּוֹכֵחָה לְגַבֵּינוּ שֶׁאִם לָנוּ זֶה נִרְאָה כִּי יֵשׁ מַחְלֹקֶת בֵּין הַצַּדִּיקִים, אֵין זֶה כְּדֵי שֶׁנִּתְפֹּס צַד" חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁנַּעֲשֶׂה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ מָה לֹא טוֹב אֶצְלֵנוּ וְדָרוּשׁ תִּקּוּן שֶׁמַּרְאִים לָנוּ כָּךְ מִשָּׁמַיִם, שֶׁאִם לֹא הָיוּ לָנוּ חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְהָיְתָה לָנוּ דַּעַת תּוֹרָה נְקִיָּה לֹא הָיִינוּ רוֹאִים שׁוּם מַחְלֹקֶת בֵּין הַצַּדִּיקִים.

וְעַל יְדֵי שֶׁמְּנַקֶּה אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ מִמַּחְשָׁבוֹת זָרוֹת וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אֲזַי הָרְעָמִים מְיַשְּׁרִים אֶת הָעַקְמוּמִיּוֹת שֶׁבְּלִבּוֹ וְהוּא יָכוֹל לְעוֹרֵר אֶת עַצְמוֹ בְּקוֹל הַתְּפִלָּה, וּלְהִתְקָרֵב אֶל הָעֲבוֹדָה בְּשִׂמְחָה. אַךְ כְּיָון שֶׁהַקּוֹל הוּא רַק לְעוֹרֵר אֶת הַיִּרְאָה, עַדַיִן חֲסֵרָה לַשִּׂמְחָה מִדַּת הָאַהֲבָה, וְלָכֵן אוֹמֵר רַבֵּנוּ:

וְתֵדַע, שֶׁצָּרִיךְ לְשַׁתֵּף הַגְּבוּרוֹת בַּחֲסָדִים, שְׂמָאלָא בִּימִינָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים כ) : "בִּגְבֻרוֹת יֶשַׁע יְמִינוֹ", כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת עַל יְדֵי הַחֲסָדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם קיח) : "שֵׁב לִימִינִי". וְכֵן צָרִיךְ לְשַׁתֵּף הָאַהֲבָה עִם הַיִּרְאָה כְּדֵי שֶׁיִּתְעַבֵּד רָעָמִים, וְזֶה מִסִּטְרָא דִּימִינָא, מֹחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא (תקון ע). וְזֶה "יַעֲשֶׂב הַיָּם", הַיְנוּ יָם הַחָכְמָה, "לִפְנוֹת בֹּקֶר" דָּא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם (עיין זוהר תרומה קע:) בְּחִינַת : "אַבְרָהָם אוֹהֲבִי" (ישעיהו מא). "לְאֵיתָנוֹ" דָּא גְּבוּרוֹת הַיְנוּ בְּחִינַת : "קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל". וְזֶהוּ (שיר השירים ח) : "מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה", כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת עַל יְדֵי הָאַהֲבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב : "שֵׁב לִימִינִי" וְכוּ'. וְזֶהוּ פֶּרוּשׁ (תהלים כט) : "אֵל הַכָּבוֹד" 'אֵל' דָּא חֶסֶד. 'כָּבוֹד' דָּא חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ג) : "כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ". 'הִרְעִים' דָּא בְּחִינַת רָעָמִים, הַיְנוּ הַגְּבוּרוֹת בְּחִינַת רָעָמִים צָרִיךְ לְשַׁתֵּף עִמָּהֶם

אַהֲבָה כְּדֵי שֶׁיִּפְגְּעוּ בַּכָּבוֹד, בִּבְחִינַת חָכְמָה שֶׁיִּתְעַבֵּד מֵהֶם רָעָמִים, וְתִתְגַּבֵּר עַל אוֹרֶבְיךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "שֵׁב לִימִינִי" וְכוּ'.

עַל הַיְהוּדִי לְעָרֵב חֶסֶד עִם הַיִּרְאָה, אַהֲבַת ה' יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ יִרְאָתָה כִּי ה' יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב אוֹתָנוּ וְשָׂמֵחַ בָּנוּ בְּכָל מַעֲשֶׂה שֶׁאֲנַחְנוּ עוֹשִׂים, וְיֵשׁ לוֹ נַחַת וְשִׂמְחָה מִכָּל מְצָוָה הַיּוֹצֵאת תַּחַת יָדֵינוּ בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל מַצָּב בּוֹ נִהְיֶה, כִּי אֲנַחְנוּ הַיְלָדִים שֶׁלּוֹ וּמְבַקְּשִׁים לְהַמְלִיךְ אוֹתוֹ בְּתוֹךְ עוֹלָם הַהַסְתָּרָה. הַיִּרְאָה הַזּוֹ מַחֲזֶקֶת אוֹתָנוּ בְּאַהֲבָה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאוֹהֵב אוֹתָנוּ וְשָׂמֵחַ בָּנוּ, וּמְסַיַּעַת לָנוּ לְסַלֵּק אֶת הַמַּחְשָׁבוֹת הַזָּרוֹת וְהַחָכְמוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהִכְנִיסוּ לְלִבֵּנוּ[10], וּמְפַנֶּה אֶת הַמָּקוֹם לָרַעַם הַנּוֹצֵר מִקּוֹל הַתְּפִלָּה מִיִּרְאָה, וְהַשְׁלוּב שֶׁל אַהֲבָה וְיִרְאָה עוֹזֵר לָנוּ לְהִתְחַבֵּר אֶל ה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲבֹד אוֹתוֹ מִשִּׂמְחָה, וְאָז לְהִתְחַבֵּר אֶל הַשִּׂמְחָה שֶׁלּוֹ מֵאִתָּנוּ.

---

10 שֶׁכֵּן כַּאֲשֶׁר אָנוּ אוֹהֲבִים מִישֶׁהוּ אֲנַחְנוּ לֹא עוֹשִׂים פְּעֻלּוֹת שֶׁמַּרְחִיקוֹת אוֹתוֹ מֵאִתָּנוּ, וְכֵיוָן שֶׁמַּחְשָׁבוֹת זָרוֹת וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת מַרְחִיקוֹת אֶת ה' מֵאִתָּנוּ, מִמֵּילָא כַּאֲשֶׁר אָנוּ אוֹהֲבִים אֶת ה' שֶׁאוֹהֵב אוֹתָנוּ, אֲנַחְנוּ מְסַלְּקִים מֵרֹאשֵׁנוּ אֶת הַמַּחְשָׁבוֹת וְהַחָכְמוֹת שֶׁמַּרְחִיקוֹת אוֹתוֹ.

העולה מן התורה:

- כַּאֲשֶׁר אָדָם מִתְפַּלֵּל עַל צָרָה צָרִיךְ לָדַעַת אִם זֶה לִפְנֵי גְּזַר דִּין שֶׁאָז יִתְפַּלֵּל בִּפְשִׁיטוּת, אוֹ אַחֲרֵי גְּזַר דִּין וְאָז צָרִיךְ לַעֲטֹף הַתְּפִלָּה בְּסִפּוּרִים וּמַאֲמָרִים וְלֹא לְהִתְפַּלֵּל יְשִׁירוֹת כְּדֵי לְהִתְחַמֵּק מִקָּטְרוּג.
- וְהַיְכֹלֶת לָדַעַת אִם נִמְצָאִים לִפְנֵי אוֹ אַחֲרֵי גְּזַר דִּין הוּא עַל יְדֵי שֶׁעוֹשִׂים מִצְווֹת בְּשִׂמְחָה, וְאָז נִכְלָלִים בְּשִׂמְחַת ה׳ בְּמִצְווֹת, וּכְשֶׁיֵּשׁ גְּזַר דִּין יֵשׁ חִסָּרוֹן בְּשִׂמְחַת ה׳, וְהָאָדָם הַשָּׂמֵחַ בְּמִצְווֹת מַרְגִּישׁ חִסָּרוֹן זֶה וְיוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ גְּזַר דִּין. וְכֵיוָן שֶׁהַמִּצְווֹת מְחֻלָּקוֹת לְקוֹמוֹת (רֹאשׁ, גּוּף, גַּפַּיִם) וְכֵן הַנֶּפֶשׁ (נֶפֶשׁ) מָקוֹם (עוֹלָם) וְהַזְּמַן (שָׁנָה), יָכוֹל לָדַעַת עַל יְדֵי הַחִסָּרוֹן בְּשִׂמְחָה בְּמִצְוָה מְסֻיֶּמֶת בְּאֵיזוֹ קוֹמָה נִגְזַר הַדִּין וּלְהִתְפַּלֵּל לְבַטְּלוֹ.
- וּכְדֵי לְשָׁמוֹחַ בַּמִּצְווֹת צָרִיךְ לְיַשֵּׁר אֶת עַקְמוּמִיּוּת הַלֵּב עַל יְדֵי קוֹל שֶׁל תְּפִלָּה בְּכֹחַ שֶׁמַּכֶּה בְּמוֹחוֹ וּמְעוֹרֶרֶת אֶת כַּוָּנָתוֹ. וּכְדֵי שֶׁיִּזְּצֵר רַעַם מֵהַקּוֹל הַמַּכֶּה בַּמֹּחַ וְיוֹרֵד אֶל הַלֵּב, צָרִיךְ לְפַנּוֹת אֶת הַמֹּחַ מֵחָכְמוֹת וְיִרְאוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁתִּהְיֶה רַק חָכְמַת הַתּוֹרָה וְיִרְאַת ה׳.
- וְאִם הוּא רוֹאֶה מַחְלֹקֶת בֵּין צַדִּיקִים יֵדַע שֶׁפָּגַם בְּמוֹחוֹ (עַל יְדֵי הַכְנָסַת חָכְמוֹת וְיִרְאוֹת חִיצוֹנִיּוֹת) וְהַיְצֶר מְנַסֶּה לְהַרְחִיקוֹ מֵהַצַּדִּיקִים שֶׁלֹּא יְתַקְּנוּ אוֹתוֹ, וְעַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ לִדְבֹק בָּהֶם מְתַקֵּן אֶת הַפְּגָם בְּמוֹחוֹ שֶׁיִּכָּנֵס הַקּוֹל.
- וְצָרִיךְ לְשַׁלֵּב אַהֲבָה (חֶסֶד) עִם יִרְאָה (גְּבוּרוֹת), שֶׁעַל יְדֵי אַהֲבַת ה׳ הוּא מְנַקֶּה אֶת מֹחַ מֵחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמֵהַרְהוּרִים רָעִים,

וּמִמֵּילָא עַל יְדֵי הַיִּרְאָה - הַקּוֹל (הַיּוֹצֵא מִגְּבוּרוֹת) פּוֹגֵשׁ בְּמֹחַ נָקִי וְלֹא אָטוּם וְנוֹצַר הָרַעַם, הוּא הַהִתְעוֹרְרוּת הַיּוֹרֶדֶת לַלֵּב וּמְיַשֶּׁרֶת הָעַקְמוּמִיּוּת, אָז יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מִצְווֹת בְּשִׂמְחָה, לְגַלּוֹת הֵיכָן יֵשׁ גֶּזֶר דִּין וּלְבַטֵּל אוֹתוֹ בִּתְפִלָּה מֻלְבֶּשֶׁת בְּסִפּוּרִים וּמַאֲמָרִים, וּבְכַוָּנַת הַלֵּב.

קרא את יהושע

כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְמַעֵט בִּכְבוֹד עַצְמוֹ וּלְהַרְבּוֹת בִּכְבוֹד הַמָּקוֹם (עיין תנד"א פי"ג, מ"ר בְּמִדְבָּר פי"ד). כִּי מִי שֶׁרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד אֵינוֹ זוֹכֶה לְכָבוֹד אֱלֹקִים אֶלָּא לְכָבוֹד שֶׁל מְלָכִים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (משלי כה): "וּכְבֹד מְלָכִים חֲקֹר דָּבָר", וְהַכֹּל חוֹקְרִים אַחֲרָיו וְשׁוֹאֲלִים: מִי הוּא זֶה וְאֵיזֶהוּ שֶׁחוֹלְקִים לוֹ כָּבוֹד הַזֶּה וְחוֹלְקִים עָלָיו שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לַכָּבוֹד הַזֶּה. אֲבָל מִי שֶׁבּוֹרֵחַ מִן הַכָּבוֹד, שֶׁמְּמַעֵט בִּכְבוֹד עַצְמוֹ וּמְרַבֶּה בִּכְבוֹד הַמָּקוֹם, אֲזַי הוּא זוֹכֶה לְכָבוֹד אֱלֹהִים, וְאָז אֵין בְּנֵי אָדָם חוֹקְרִים עַל כְּבוֹדוֹ אִם הוּא רָאוּי אִם לָאו, וְעָלָיו נֶאֱמַר (שם): "כְּבֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר", כִּי אָסוּר לַחְקֹר עַל הַכָּבוֹד הַזֶּה.

כַּאֲשֶׁר יְהוּדִי מְבַקֵּשׁ לְהִתְקָרֵב אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם וְלַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, עָלָיו לָדַעַת כִּי יֵשׁ קְלִפָּה קָשָׁה אַחַת שֶׁהִיא מְאֹד

מְעַכֶּבֶת וְהִיא קְלִפַּת הַגַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד. אָדָם הָרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָכוֹל לִהְיוֹת בְּמְחִצָּתוֹ. הַכָּבוֹד מָנַע מֵרַבִּים וְטוֹבִים שֶׁנָּפְלוּ לָקוּם מִנְּפִילָתָם.

יָרְבְעָם בֶּן נְבָט הָיָה תַּלְמִיד חָכָם עָצוּם בְּדוֹרוֹ, עַד שֶׁכֻּלָּם נֶחְשָׁבוּ כְּעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה לְעֻמָּתוֹ. לְאַחַר שֶׁנִּפְטַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, הַנָּבִיא אָחִיָּה הַשִּׁילוֹנִי אָמַר לוֹ כִּי הוּא אָמוּר לִהְיוֹת הַמֶּלֶךְ הָרִאשׁוֹן שֶׁל מַמְלֶכֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁתִּבָּנֶה מֵ-10 מִתּוֹךְ 12 שְׁבָטִים שֶׁיִּקָּרְעוּ מֵהַמַּמְלָכָה בְּרֵאשׁוּת רְחַבְעָם בֶּן שְׁלֹמֹה, שֶׁיִּהְיֶה מֶלֶךְ יְהוּדָה הָרִאשׁוֹן. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁיָּרְבְעָם חָשַׁשׁ שֶׁשְּׁבָרְגָלִים כֻּלָּם יַעֲלוּ לִירוּשָׁלַיִם וְיִרְאוּ אֶת הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם יוֹשֵׁב בַּעֲזָרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, דָּבָר הַמּוֹתָר רַק לַמְּלָכִים מִזַּרְעוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, יִנְטְשׁוּ אֶת יָרְבְעָם וְיֵלְכוּ אֵלָיו, מָנַע מֵהֶם מִלַּעֲלוֹת לִירוּשָׁלַיִם וְהִמְצִיא לְכֻלָּם חַגִּים מִשֶּׁלּוֹ וְהֶחְטִיא אוֹתָם בָּעֲבוֹדָה זָרָה בָּהּ דָּבְקוּ לְדוֹרוֹת עַד שֶׁגֵּרְשׁוּ עַשֶּׂרֶת הַשְּׁבָטִים וְאָבְדוּ מֵאִתָּנוּ...

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹפִיעַ לוֹ בַּחֲלוֹם וְאָמַר לוֹ כִּי אִם יַחְזֹר בּוֹ אַחֲרֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁעָשָׂה עֲדַיִן יְקַבֵּל אוֹתוֹ וְיִטַּיֵּל עִמּוֹ בְּגַן עֵדֶן יָחַד עִם דָּוִד בֶּן יִשַׁי מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל ! יָרְבְעָם שָׁאַל מִי יֵלֵךְ בָּרֹאשׁ וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ שֶׁדָּוִד בָּרֹאשׁ יָרְבְעָם וְתֵר וְאִבֵּד אֶת הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁלּוֹ ! עַד כְּדֵי כָּךְ הַכָּבוֹד מַעֲבִיר אֶת הָאָדָם עַל דַּעְתּוֹ וְעַל דַּעַת קוֹנוֹ !

וְיֵשׁ כְּנֶגֶד אֶת עוֹבְדֵי ה׳ הַבּוֹרְחִים מֵהַכָּבוֹד כְּמֵאֵשׁ. כְּמוֹ שֶׁהָאֵשׁ שׁוֹרֶפֶת אֶת כָּל הַנִּקְרָא בִּדַרְכָּהּ, כָּךְ הַכָּבוֹד מַפְחִיד אוֹתָם שֶׁיִּשְׁרֹף אֶת נִשְׁמָתָם וְאֶת עוֹלָמָם הַבָּא.

כָּךְ יֵשׁ שְׁנֵי סוּגֵי כָּבוֹד בָּעוֹלָם. יֵשׁ כְּבוֹד מְלָכִים, מִי שֶׁרוֹדֵף אַחֲרֵי הַכָּבוֹד וּפוֹעֵל פְּעֻלּוֹת שֶׁיַּכִּירוּ בּוֹ וּבִגְדֻלָּתוֹ, וְכֻלָּם חוֹקְרִים אַחַר הַכָּבוֹד הַזֶּה וְהַאִם בֶּאֱמֶת מַגִּיעַ לוֹ. אֲנָשִׁים כָּאֵלֶּה שְׁנוּיִים בְּמַחֲלֹקֶת וְסוֹף שֶׁבָּזִים לָהֶם, כִּי כָּל הָרָץ אַחֲרֵי הַכָּבוֹד הַכָּבוֹד בּוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ.

לְעֵמַת זֹאת יֵשׁ כְּבוֹד אֱלֹקִים, אֵלֶּה שֶׁבָּרְחוּ מִן הַכָּבוֹד בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבְקְשׁוּ רַק לַעֲבוֹד אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם וְהֵם זוֹכִים לְכָבוֹד אֱלֹקִי, שֶׁהֲרֵי לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַדַּאי שֶׁמַּגִּיעַ הַכָּבוֹד. וְכָךְ צוֹמְחִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים יִרְאֵי שָׁמַיִם שֶׁרַק בִּקְשׁוּ לִדְבֹּק בַּה׳ יִתְבָּרַךְ וְגָדְלוּ וְצָמְחוּ בְּהֶסְתֵּר מֵעֵין כָּל, וְאַחֲרֵי עַשְׂרוֹת שָׁנִים הֵם הוֹפְכִים לְמַנְהִיגִים שֶׁל דּוֹר שָׁלֵם וְכֻלָּם נוֹהֲרִים לִשְׁמוֹעַ אֶת עֲצָתָם, וְאֵין מִי שֶׁחוֹלֵק אַחַר כְּבוֹדָם, וְכָל מִי שֶׁמְּדַבֵּר עֲלֵיהֶם סָרָה מִיַּד נִדָּחָה הַצִּדָּה וּמְגֻנֶּה, כִּי לָהֶם יָאֶה הַכָּבוֹד.

וּמַסְבִּיר רַבֵּנוּ כִּי לְכָבוֹד אֱלֹקִי זוֹכֶה בָּעַל הַתְּשׁוּבָה, אֲבָל מַהוּ הָעִקָּר שֶׁל תְּשׁוּבָה זוֹ?

וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַכָּבוֹד הַזֶּה, אֶלָּא עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה - כְּשֶׁשְּׁמַע בְּזִיּוֹנוֹ, יִדֹּם וְיִשְׁתֹּק, כִּי לֵית כָּבוֹד בְּלֹא כַ״ף (זוהר פנחס רנה:). וְהַכַ״ף הוּא כֶּתֶר (שם ובתיקונים), בְּחִינַת אֶהְיֶה, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי אֶהְיֶה דָּא אָנָא זָמִין לְמֶהֱוֵי. הַיְנוּ קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה, עֲדַיִן אֵין לוֹ הֲוָיָה, כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא נִתְהַוָּה בָּעוֹלָם, כִּי טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא מִשֶּׁנִּבְרָא, וּכְשֶׁבָּא לְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, אָז הוּא בִּבְחִינַת אֶהְיֶה, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הֲוָיָה בָּעוֹלָם, הַיְנוּ אָנָא זָמִין לְמֶהֱוֵי. וְזֶה בְּחִינַת כֶּתֶר, כִּי כֶּתֶר לְשׁוֹן הַמְתָּנָה, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יומא לח: לט.): ׳הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ מָשָׁל לְאֶחָד, שֶׁבָּא לִקְנוֹת אֲפַרְסְמוֹן. אוֹמְרִים לוֹ: הַמְתֵּן וְכוּ׳, וְזֶה בְּחִינַת כֶּתֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב לו): ״כֶּתֶר לִי זְעִיר וַאֲחַוֶּךָּ״. אֲבָל קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה אֲזַי בְּחִינַת אֶהְיֶה בְּהַסְתָּרַת פָּנִים מִמֶּנּוּ, כִּי עֲדַיִן לֹא הֵכִין אֶת עַצְמוֹ לְמֶהֱוֵי בָּעוֹלָם, וְהַסְתָּרַת פְּנֵי אֶהְיֶה גִּימַטְרִיָּא דָּם, הַיְנוּ שְׁפִיכוּת דָּמִים וּבְזִיּוֹנוֹת, עַל שֵׁם (שמואל א ב): ״וּבְזֵי יֵקָלּוּ״, כִּי עֲדַיִן הַדָּם שֶׁבַּחֲלַל הַשְּׁמָאלִי שֶׁבַּלֵּב, שֶׁשָּׁם מְדוֹר הַיֵּצֶר הָרַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת י): ״וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ״, עֲדַיִן הוּא בְּתִקֻּף וְעֹז. וּבִשְׁבִיל זֶה בָּאִין עָלָיו בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים...

כַּאֲשֶׁר אָדָם מְבַקֵּשׁ לָצֵאת מִן הַטֻּמְאָה וְלָבֹא אֶל הַקְּדֻשָּׁה הוּא חַיָּב לָדַעַת כִּי יֵשׁ כָּאן שְׁנֵי שִׁלַּבִּים. הַשָּׁלָב הָרִאשׁוֹן הוּא הַיְצִיאָה מֵהַטֻּמְאָה וְזֹאת יֵשׁ לַעֲשׂוֹת מְיַד, לִפְרֹשׁ מִן הָעֲבֵרוֹת וּמֵהָרַע, אֲבָל הַכְּנִיסָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה תָּמִיד כְּרוּכָה בְּהַמְתָּנָה, שֶׁאוֹמְרִים לוֹ מִשָּׁמַיִם "תְּחַכֶּה". הַהַמְתָּנָה הַזּוֹ יְכוֹלָה לְבַלְבֵּל וּלְהַחֲלִישׁ יְדֵיהֶם שֶׁל הַשָּׁבִים שֶׁהִנֵּה עָזְבוּ אֶת דַּרְכָּם הָרָעָה אֲבָל לֹא מַרְגִּישִׁים אֶת הַקְּדֻשָּׁה, אֶלָּא רַק אֶת הַחִסָּרוֹן שֶׁל הַדֶּרֶךְ הָרָעָה שֶׁנָּטְשׁוּ וּלְבַסּוֹף נִשְׁבָּרִים וְחוֹזְרִים אֵלֶיהָ. רַבֵּנוּ מְגַלֶּה לָהֶם שֶׁהַפְּרִישָׁה מֵהַטֻּמְאָה נֶעֱשְׂתָה אָמְנָם כְּאַחַת, אֲבָל הַפְּרִישָׁה אֵין פֵּרוּשָׁהּ כְּנִיסָה מִיָּדִית לִקְדֻשָּׁה, לְשָׁם כָּךְ צָרִיךְ לְהַמְתִּין.

וּמַדּוּעַ? כֵּיוָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה שֶׁהַנִּכְנָס אֶל הַקְּדֻשָּׁה יִדְבַּק בּוֹ. וּכְדֵי לְהִדָּבֵק בּוֹ יֵשׁ לְהָסִיר מֵעַל הָאָדָם אֶת הַקְּלִפָּה שֶׁתַּפְרִיעַ לוֹ לְהִדָּבֵק וּתְהַוֶּה חוֹצֵץ בֵּינוֹ לַקְּדֻשָּׁה. וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא פָּרַשׁ מֵהַמַּעֲשִׂים הָרָעִים, הַקְּלִפָּה שֶׁגָּרְמָה לוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת אוֹתָם דְּבָרִים הִיא קְלִפַּת הַגַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד עֲדַיִן נִמְצֵאת בְּתוֹכוֹ, וְאִם לֹא יָסִירוּ אוֹתוֹ מִמֶּנָּה הוּא לֹא יוּכַל לְהִכָּנֵס אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְיַחְזֹר לְסוּרוֹ.

אַךְ כֵּיצַד מְסִירִים אֶת הַקְּלִפָּה הַקָּשָׁה הַזּוֹ, שֶׁשָּׁרְשָׁהּ הוּא מִיסוֹד אֵשׁ, שֶׁהוּא הֶחָזָק בְּיוֹתֵר מִכָּל אַרְבַּעַת הַיְסוֹדוֹת הָרוּחָנִיִּים (אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר, וְעַיֵּן עוֹד בְּתוֹרָה ד) הַמַּרְכִּיבִים אוֹתוֹ?

וְתִקּוּן לְזֶה, שֶׁיֵּהָפֵךְ דָּם לְדָם, שֶׁיִּהְיֶה מִן הַשּׂוֹמְעִים חֶרְפָּתָם וְאֵינָם מְשִׁיבִים וְלֹא יְדַקְדֵּק עַל בְּזָיוֹן כְּבוֹדוֹ. וּכְשֶׁמְּקַיֵּם דִּם לַה', אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַפִּיל לוֹ חֲלָלִים חֲלָלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים לו) : "דּוֹם לַה' וְהִתְחוֹלֵל לוֹ" וְהוּא יַפִּיל לְךָ חֲלָלִים (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל גטין ז.), הַיְנוּ : "וְלִבְּי חָלַל בְּקִרְבִּי" (תהלים קט), הַיְנוּ עַל יְדֵי זֶה נִתְמַעֵט הַדָּם שֶׁבַּחֲלַל הַשְּׂמָאלִי, וְזֶה בְּחִינַת זְבִיחַת הַיֵּצֶר הָרַע, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְכָבוֹד אֱלֹקִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב

(שם ט) : "זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי", וְדָרַשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סנהדרין מג:) עַל זְבִיחַת הַיֵּצֶר הָרַע.

הַתִּקּוּן הָעִקָּרִי לַתְּשׁוּבָה הוּא לִשְׁמוֹעַ אֶת בְּזִיּוֹנוֹ וְלִשְׁתֹּק. כִּיָּוָן שֶׁיֵּצֶר הָרַע הוּא הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית שֶׁלָּנוּ שׁוֹכֶן בַּדָּם שֶׁבַּחֲלַל הַלֵּב הַשְׁמָאלִי וּמִשָּׁם זוֹרֵם בְּכָל גּוּפֵנוּ וְנַפְשֵׁנוּ וּמְחַמֵּם אוֹתָנוּ, הֲרֵי הַכָּבוֹד הוּא הַחֹם וְהָאֵשׁ שְׁמַעֲלִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה וּמִשָּׁם הוּא רָץ לַחֲטֹא וְלִפְגּוֹם, אֲבָל כַּאֲשֶׁר מְבַזִּים אֶת הָאָדָם וּפוֹגְעִים בִּכְבוֹדוֹ וְהוּא לֹא יוֹצֵא לַמִּלְחָמָה אֶלָּא שׁוֹתֵק וּמִתְבַּיֵּשׁ וּמְקַבֵּל אֶת הַדִּין בְּאַהֲבָה, שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ הַדָּבָר, הֲרֵי זֶה שָׁקוּל לִשְׁפִיכַת הַדָּם הַזֶּה מִקִּרְבּוֹ.

כְּבָר אָמְרוּ חֲז"ל כִּי כָּל הַמְּבַיֵּשׁ אֶת חֲבֵרוֹ כְּאִלּוּ שָׁפַךְ אֶת דָּמוֹ, וְכֵן רוֹאִים כִּי הָאָדָם נִהְיָה תְּחִלָּה אָדֹם כִּי כָּל הַדָּם מִצְטַבֵּר בּוֹ וּמְאַיֵּם לִפְרוֹץ הַחוּצָה, וְאָז כְּשֶׁהוּא שׁוֹתֵק הַדָּם אוֹזֵל וְהָאָדָם נִהְיָה לָבָן וְחִוֵּר כַּסִּיד, וְזֶה כִּשְׁפִיכוּת דַּמִּים מַמָּשׁ. וְאִם כֵּן מִי שֶׁבִּזּוּ אוֹתוֹ וְשָׁתַק, הֲרֵי הַדָּם שֶׁהִצְטַבֵּר וְאָזַל מִמֶּנּוּ הוּא הַדָּם הֶעָכוּר שֶׁבַּצַּד הַשְּׂמָאלִי שֶׁל לִבּוֹ, יֵצֶר הָרַע שֶׁבּוֹעֵר בּוֹ וְרוֹדֵף אַחַר כָּבוֹד וְגַאֲוָה, וּבִשְׁתִיקָה עַל בִּזְיוֹנוֹ הוּא שׁוֹפֵךְ אוֹתוֹ הַחוּצָה מִקִּרְבּוֹ.

וְצָרִיךְ לֶאֱחֹז תָּמִיד בְּמִדַּת הַתְּשׁוּבָה, כִּי מִי יֹאמַר: "זִכִּיתִי לִבִּי, טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתַי" (משלי כ), כִּי בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם אוֹמֵר: חָטָאתִי, עָוִיתִי, פָּשַׁעְתִּי, אֲפִלּוּ זֶה אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר בְּדַבֵּר לִבָּב בְּלִי פְּנִיָּה... נִמְצָא, שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הַתְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה, הַיְנוּ עַל חָטָאתִי, עָוִיתִי, פָּשַׁעְתִּי שֶׁאָמַר, כִּי עָלָיו נֶאֱמַר (ישעיהו כט) : "בִּשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי", כִּי עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה זוֹכֶה לִכְבוֹד ה', "וְלִבּוֹ רִחַק מִמֶּנִּי". וַאֲפִלּוּ אִם יוֹדֵעַ אָדָם בְּעַצְמוֹ, שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה. כִּי מִתְּחִלָּה כְּשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה עָשָׂה לְפִי

הַשָּׂגָתוֹ, וְאַחַר כָּךְ בְּוַדַּאי כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, בְּוַדַּאי הוּא מַכִּיר וּמַשִּׂיג יוֹתֵר אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא לְפִי הַשָּׂגָתוֹ שֶׁמַּשִּׂיג עַכְשָׁו, בְּוַדַּאי הַשָּׂגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה הוּא בְּבְחִינַת גַּשְׁמִיּוּת. נִמְצָא, שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הַשָּׂגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה, עַל שֶׁהִתְגַּשֵּׁם אֶת רוֹמְמוֹת אֵלְקוּתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ שַׁבָּת, הַיְנוּ כֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים ל) : "וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹקֶיךָ", כִּי עִקַּר עוֹלָם הַבָּא הוּא הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ירמיהו לא) : "יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם". נִמְצָא בְּכָל עֵת שֶׁמַּשִּׂיגוּ הַשָּׂגָה יְתֵרָה, אֲזַי יֵעָשׂוּ תְּשׁוּבָה עַל הַהַשָּׂגָה הָרִאשׁוֹנָה. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שם בסנהדרין) : 'כָּל הַזּוֹבֵחַ אֶת יִצְרוֹ', הַיְנוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת : "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי", בְּחִינַת דֹּם לַה', בְּחִינַת אהי-ה, בְּחִינַת כֶּתֶר, בְּחִינַת כָּבוֹד, כַּנַּ"ל, 'וּמִתְוַדֶּה עָלָיו', הַיְנוּ שֶׁמִּתְוַדֶּה עַל זְבִיחַת יִצְרוֹ, הַיְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָתוֹ וְהַשָּׂגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה, 'כְּאִלּוּ כִּבְּדוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת'. כִּי תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה, בְּחִינַת כָּבוֹד עוֹלָם הַזֶּה. וְאַחַר הַתְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכֶה לְהַשָּׂגָה יְתֵרָה, וּמַכִּיר בְּיוֹתֵר אֶת רוֹמְמוֹת אֱלֹקוּתוֹ, וְעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָתוֹ...

הַכְנִיסָה לַקְּדֻשָּׁה הִיא עַל יְדֵי הַמְתָּנָה וּבְהַדְרָגָה, כְּיָוֹן שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁאָדָם זוֹכֶה וְנִכְנָס עוֹד צָעַד לַקְּדֻשָּׁה הוּא זוֹכֶה לַהַשָּׂגוֹת חֲדָשׁוֹת, וְכַאֲשֶׁר הוּא מַבִּיט אֲחוֹרָה הוּא מֵבִין כִּי קֹדֶם דַּעְתּוֹ הָיְתָה גַּסָּה וְגַשְׁמִית יוֹתֵר וְכִי מָה שֶׁהָיְתָה תְּשׁוּבָה טוֹבָה בְּדַעְתּוֹ הַקּוֹדֶמֶת, הֲרֵי שֶׁבְּהַשָּׂגוֹת הַחֲדָשׁוֹת הוּא מוֹצֵא שֶׁהַתְּשׁוּבָה אֵינָהּ שְׁלֵמָה וְהוּא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל הַתְּשׁוּבָה עַצְמָהּ, וְהוּא מַמְשִׁיךְ לְעַדֵּן אֶת מִדּוֹתָיו וּבְעִקָּר אֶת מִדַּת הָעֲנָוָה שֶׁמְּסַלֵּק אֶת יֵצֶר הָרַע מִקִּרְבּוֹ, הַקְּפָדוֹת שְׂנְאוֹת וְאַהֲבַת הַכָּבוֹד, וְאָז נִכְנָסֶת בּוֹ עוֹד קְדֻשָּׁה שֶׁמַּרְחִיבָה אֶת הַשָּׂגוֹתָיו וְהוּא מְגַלֶּה עוֹד שְׂכָבוֹת עֲדִינוּת וַעֲמוּקוֹת יוֹתֵר שֶׁל כָּבוֹד וּשְׁאָר הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת וּמְבַעֵר גַּם אוֹתָן. וְכָךְ הוּא עוֹלֶה מַעְלָה מַעְלָה בַּעֲבוֹדַת ה' וְנִמְצָא כָּל חַיָּיו

בִּתְשׁוּבָה, שֶׁהוּא שָׁב בְּכָל פַּעַם עַל הַתְּשׁוּבָה הַקּוֹדֶמֶת שֶׁלּוֹ בְּעִקְבוֹת הַשָּׂגוֹת חֲדָשׁוֹת שֶׁל קְדֻשָּׁה שֶׁהוּא מְקַבֵּל.

וּכְשֶׁרוֹצֶה אָדָם לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת לוֹ שְׁנֵי בְּקִיאוּת, הַיְנוּ בָּקִי בְּרָצוֹא, בָּקִי בְּשׁוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: 'זַכָּאָה מָאן דְּעָיֵל וְנָפֵק' (זהר ויקהל ריג:, האזינו רצב:). וְזֶה בְּחִינַת (תהלים קלט) : "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם - שָׁם אַתָּה", בְּחִינַת עֲלִיָּה, בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא. "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל - הִנָּךְ", בְּחִינַת יְרִידָה, בְּחִינַת בָּקִי בְּשׁוֹב... וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵלּוּ הַשְּׁנֵי בְּקִיאוּת הַנַּ"ל, אֲזַי הוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה וְזוֹכֶה לִכְבוֹד ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ" הַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לַכָּתֵר, כִּי לֵית כָּבוֹד בְּלֹא כַּף, וְאָז יְמִין ה' פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל תְּשׁוּבָתוֹ...

וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ שֶׁהַשָּׂלָב הֶחָשׁוּב בְּיוֹתֵר לְמִי שֶׁעוֹלֶה בְּמַעֲלוֹת הַתְּשׁוּבָה הוּא עִנְיַן שֶׁיִּהְיֶה בָּקִי בְּרָצוֹא וּבָקִי בְּשׁוֹב, וּמַסְבִּיר רַבִּי נָתָן בַּסּוֹף הַתּוֹרָה:

וְעִקַּר הַדָּבָר, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם, כְּשֶׁהוּא בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד, וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא מְחַזֵּק עַצְמוֹ וּמַאֲמִין שֶׁגַּם שָׁם יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה עֲדַיִן, כִּי גַּם שָׁם נִמְצָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת: "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ", אֲזַי מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַקְּדֻשָּׁה מִשֶּׁם הַקָּדוֹשׁ הַוָּיָה בְּמִלּוּי ס"ג, שֶׁהוּא מֵחַיָּה אֶת כָּל הַנִּסּוֹגִים אָחוֹר מִקְּדֻשָּׁתוֹ לְהַחֲזִיקָם לְבַל יִפְּלוּ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת בָּקִי בְּשׁוֹב, שֶׁזֶּה הַבְּקִיאוּת הוּא בְּחִינַת שֵׁם יַבַ"ק הַקָּדוֹשׁ, בְּחִינַת שֵׁם ס"ג. וְכֵן כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לָבוֹא לְאֵיזוֹ מַדְרֵגָה בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה, וְאַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ עוֹמֵד שָׁם, וְהוּא מִתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר לַעֲלוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אֲזַי מַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה עַל עַצְמוֹ מִשֶּׁם הַקָּדוֹשׁ אֶהְיֶ-ה בְּמִלּוּי קס"א, שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא. כִּי הָאָדָם כְּפִי תְּנוּעוֹתָיו וּכְפִי הִתְחַזְּקוּתוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כֵּן גּוֹרֵם לְיַחֵד הַשָּׁמוֹת לְמַעְלָה וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם וְהָבֵן הֵיטֵב.

הִתְקַדְּמוּת פְּרוּשָׁה אִי עֲמִידָה בַּמָּקוֹם. גַּם אִם חָלִילָה נוֹפֵל מֵאוֹתָהּ נְקוּדָה לֹא יֵשֵׁב שָׁם בִּנְפִילָתוֹ אֶלָּא יֵדַע שֶׁגַּם שָׁם נִמְצָא אִתּוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שְׁיִלַּוֶּה אוֹתוֹ וְיִמְשֹׁךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשָּׁה אֶל הַמָּקוֹם הַנָּמוּךְ בּוֹ הוּא נִמְצָא וּמִשָּׁם יִתְרוֹמֵם חֲזָרָה, כִּי הַתְּשׁוּבָה אֵינָהּ פְּרוּשָׁהּ שֶׁאֵין נְפִילוֹת, אֶלָּא הַקִּימָה מִן הַנְּפִילוֹת וְהַבַּקָּשָׁה בְּכָל פַּעַם לְהַמְלִיךְ עַל עַצְמֵנוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בָּהַסְתָּרָה, וְיֵשׁ שָׁם קָדוֹשׁ מִשְׁמוֹתָיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמְּמֻנּוּ הוּא מַשְׁפִּיעַ עַל מִי שֶׁמְּחַפֵּשׂ אוֹתוֹ בַּמְּקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים בְּיוֹתֵר אֲלֵיהֶם הוּא נָפַל, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הַיְכֹלֶת לְאוֹתוֹ אָדָם לָצֵאת מִשָּׁם וְלָשׁוּב חֲזָרָה וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הָעֲבֵרוֹת, וְזֶה "בָּקִי בְּשׁוֹב".

וְגַם אִם הִגִּיעַ לְמָקוֹם שֶׁל קְדֻשָּׁה חַיָּב לְהַמְשִׁיךְ לִצְעֹד קָדִימָה, וְיִמְשֹׁךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר מִשָּׁם קָדוֹשׁ אַחֵר שֶׁיַּצְלִיחַ לְהִתְעַלּוֹת וּלְהִתְעַדֵּן מִשָּׁלָב לְשָׁלָב וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הַתְּשׁוּבָה, וְזֶה "בָּקִי בְּרָצוֹא".

וְכָאן רַבִּי נָתָן מְבָאֵר נְקוּדָה עֲקָרִית בְּתוֹרָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ לְגַבֵּי קַבָּלַת הַבְּזִיונוֹת בִּשְׁתִיקָה וְהַהִתְעַלּוּת בַּתְּשׁוּבָה:

וְהִנֵּה מְבֹאָר לָעֵיל, שֶׁעַל יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִיקָה שֶׁשּׁוֹתְקִין לַחֲבֵרוֹ כְּשֶׁמְּבַזִּין אוֹתוֹ, עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת כֶּתֶר כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם, כִּי 'סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה' כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד לָדוּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת, וַאֲפִלּוּ הַחוֹלְקִים עָלָיו וּמְבַזִּין אוֹתוֹ, צָרִיךְ לְדוּנָם לְכַף זְכוּת וְלִשְׁתּוֹק לָהֶם, וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת כֶּתֶר. כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ: 'מָשָׁל לְאֶחָד, שֶׁמָּצָא אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כֶּתֶר. אָמַר לוֹ: בִּשְׁבִיל מִי, אָמַר לוֹ: בִּשְׁבִיל הַמֶּלֶךְ. אָמַר לוֹ: כֵּיוָן שֶׁהוּא לְצָרְךְ הַמֶּלֶךְ, כָּל אֶבֶן טוֹב שֶׁתִּמְצָא, תִּקְבָּעֶנּוּ בּוֹ' (ויקרא רבה פרשה ב), כָּךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת כֶּתֶר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְצָרִיךְ לְהַכְנִיס בּוֹ כָּל מִין אֲבָנִים טוֹבוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְמְצֹא, דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר כָּל צַד זְכוּת וְדָבָר טוֹב שֶׁאֶפְשָׁר לְמְצֹא בְּיִשְׂרָאֵל, וְלִדּוֹן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת, כִּי הֵם בְּחִינַת כֶּתֶר

לְהַשִּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנִּזְכָּר לָעֵיל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: 'הֱוֵי דָּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת'. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁדָּנִים אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה שׁוֹתְקִין לוֹ כְּשֶׁמְּבַזֶּה אוֹתוֹ, כִּי מוֹצְאִין בּוֹ זְכוּת, שֶׁאֵינוֹ חַיָּב כָּל כָּךְ בְּמַה שֶׁמְּבַזֶּה אוֹתוֹ, כִּי לְפִי דַּעְתּוֹ וּסְבָרָתוֹ נִדְמֶה לוֹ שֶׁרָאוּי לוֹ לְבַזּוֹת אוֹתוֹ וְכוּ', עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת כֶּתֶר, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִיקָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת כֶּתֶר, כַּנַּ"ל. וְהָבֵן.

כֵּיוָן שֶׁקִּלְפַּת הַגַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד גּוֹרְמִים לְהִתְרַחֲקוּת וְהִתְגַּבְּרוּת יֵצֶר הָרַע בַּחֲלַל הַשְׁמָאלִי שֶׁל הַלֵּב, הַתִּקּוּן הוּא בְּזִיּוֹנוֹת שֶׁמְּשַׁבְּרִים אֶת הַגַּאֲוָה וְשׁוֹפְכִים אֶת הַדָּם הֶעָכוּר הַזֶּה מִתּוֹכֵנוּ, נִמְצָא שֶׁמִּי שֶׁמְּבַזֶּה אוֹתָנוּ הוּא שָׁלִיחַ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעוֹזֵר לָנוּ לְהִתְעַלּוֹת בַּעֲבוֹדַת ה', וְלָכֵן עָלֵינוּ לְלַמֵּד כַּף זְכוּת עַל כָּל יְהוּדִי כּוֹלֵל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁמְּבַזֶּה אוֹתָנוּ!

כֵּיוָן שֶׁכָּל יְהוּדִי הוּא יַהֲלוֹם בַּכֶּתֶר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְכָל אֶחָד יֵשׁ מַסְלוּל מְשֻׁלּוֹ לְהִתְקָרֵב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ, וְהַכֶּתֶר לֹא שָׁלֵם עַד שֶׁכֻּלָּנוּ מֻצָּבִים בּוֹ, נִמְצָא שֶׁהַשְׁלֵמוּת שֶׁלִּי מַגִּיעָה עַל יְדֵי הֲעָלָיָה שֶׁל הַכְּלָל, וְלָכֵן עַל יְדֵי לִמּוּד כַּף זְכוּת אֲנִי מַעֲלֶה אֶת כֻּלָּם וּבְתוֹכָם אֶת עַצְמִי, וְעַל יְדֵי שֶׁאֲנִי מְלַמֵּד זְכוּת וּבְפָרָט עַל מִי שֶׁבִּזָּה אוֹתִי בְּפָרָט הֲרֵי אֲנִי שׁוֹבֵר בְּכָךְ אֶת מִדַּת הַגַּאֲוָה שֶׁהִיא זוֹ שֶׁנִּפְגָּעָה וּמְבַקֶּשֶׁת לִנְקֹם וְלִנְטֹר, וַהֲרֵי אֲנִי זוֹכֶה לְהִתְעַלּוֹת גְּדוֹלָה וּלְפַנּוֹת אֶת לִבִּי לַה' יִתְבָּרַךְ, וְזוֹכֶה לְכָבוֹד אֱלֹקִי.

העולה מן התורה:

- אָדָם שֶׁנּוֹהֵג בַּעֲנָוָה וּצְנִיעוּת וְלֹא חַס עַל כְּבוֹדוֹ אֶלָּא רַק מְבַקֵּשׁ לְהַרְבּוֹת כְּבוֹד שָׁמַיִם, זוֹכֶה לְהִתְיַחֵד עִם ה' וּלְקַבֵּל כָּבוֹד אֱלֹקִי שֶׁלֹּא חוֹלְקִים עָלָיו.
- וּכְדֵי לִזְכּוֹת בְּכָבוֹד אֱלֹקִי זֶה, יֵשׁ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שֶׁעִקָּרָהּ לִשְׁמוֹעַ בִּזְיוֹנוֹת וְלִשְׂחֹק, כִּי הַבִּזְיוֹנוֹת נוֹעָדוּ לִגְרֹם לוֹ לָחוּשׁ בּוּשָׁה עַל הָעֲוֹונוֹת וּבְכָךְ "נִשְׁפַּךְ דָּמוֹ" הוּא דָּם יֵצֶר הָרַע בַּחֲלַל הַשְּׂמָאלִי שֶׁל הַלֵּב שֶׁגּוֹרֵם לַגַּאֲוָה וְכָבוֹד שֶׁהֵם שֹׂרֶשׁ הָעֲבֵרוֹת.
- וְצָרִיךְ לָדַעַת כִּי אַף שֶׁבָּרַח מֵהֵר מִן הַחֹשֶׁךְ, הַכְּנִיסָה לַקְּדֻשָּׁה הִיא אֲרֻכָּה הַכּוֹלֶלֶת הַמְתָּנָה, כִּי יֵשׁ שְׁכָבוֹת עַל גַּבֵּי שְׁכָבוֹת שֶׁל גַּאֲוָה שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲלוֹת מַעְלָה וּלְגָרֵשׁ אוֹתָן מִתּוֹכֵנוּ.
- וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הַתְּשׁוּבָה, כִּי כָּל תְּשׁוּבָה נַעֲשֵׂית לְפִי הַשָּׂגוֹתָיו בְּאוֹתוֹ זְמַן, וּבְעִקְבוֹת הַתְּשׁוּבָה שֶׁמִּתְקָרֵב אֶל ה' וְהַשָּׂגוֹתָיו גְּדֵלִים הוּא רוֹאֶה עַד כַּמָּה הַתְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה לוֹקָה וְחוֹזֵר עָלֶיהָ בִּתְשׁוּבָה וְזוֹכֶה לַהַשָּׂגוֹת חֲדָשׁוֹת וְחוֹזֵר חָלִילָה.
- וּכְדֵי לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה וְלִתְשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה עָלָיו לָדַעַת וְלִזְכֹּר כִּי יֵשׁ עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת, וּבְעַלְיָה יִזְכּוֹר כִּי עֲדַיִן רָחוֹק מֵה' וְצָרִיךְ לַעֲלוֹת עוֹד לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וְלֹא יַעֲמוֹד בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, וּבִזְכוּת רָצוֹן זֶה יִמְשֹׁךְ אֵלָיו אוֹר מִשָּׁם קָדוֹשׁ, בְּחִינַת "בָּקִי בְּרָצוֹא", וּבִירִידָה יִזְכּוֹר שֶׁה' עִמּוֹ וִיבַקֵּשׁ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו גַּם מִשָּׁם וְיִמְשֹׁךְ אוֹר מִשָּׁם קָדוֹשׁ אַחֵר בְּחִינַת "בָּקִי בְּשׁוּב".

- וילַמֵּד כַּף זְכוּת עַל כָּל יְהוּדִי, כֵּיוָן שֶׁהַהִתְעַלוּת שֶׁל כָּל יְהוּדִי כְּרוּכָה בָּהִתְעַלוּת הַכְּלָלִית שֶׁל כְּלָל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּבֵינֵיהֶם יְלַמֵּד זְכוּת עַל אֵלֶּה שֶׁבְּזוּ אוֹתוֹ כִּי בְּכָךְ זוֹבֵחַ לְגַמְרֵי אֶת יֵצֶר הַגַּאֲוָה וְזוֹכֶה לְהִתְעַלוּת מַעְלָה בַּעֲבוֹדַת ה׳ יִתְבָּרַךְ.

ואלה המשפטים

דַּע כִּי עִקַּר הַגְּלוּת אֵינוֹ אֶלָּא בִּשְׁבִיל חִסָּרוֹן אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ד) : "תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה" (עיין תנחומא פ' בשלח פ"י). וֶאֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות יז) : "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה" וְתַרְגּוּמוֹ : 'פְּרִישָׁן בְּצְלוֹ'. וְזֶה בְּחִינַת נְסִיּם לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע כִּי הַתְּפִלָּה לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע, כִּי הַטֶּבַע מְחַיֵּב כֵּן וְהַתְּפִלָּה מְשַׁנָּה הַטֶּבַע וְזֶה דָּבָר גֵּס, וְלָזֶה צָרִיךְ אֱמוּנָה שֶׁיַּאֲמִין שֶׁיֵּשׁ מְחַדֵּשׁ וּבְיָדוֹ לְחַדֵּשׁ דָּבָר כִּרְצוֹנוֹ.

בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה יֶשְׁנָן חָמֵשׁ דַּרְגּוֹת שֶׁל חַיּוּת אֶלְקִית: דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי (בַּעֲלֵי חַיִּים) **מְדַבֵּר** (בְּנֵי אָדָם) **וְיִשְׂרָאֵל. הַהֶבְדֵּל בֵּין דַּרְגַּת הַמְדַבֵּר לְשְׁאָר בַּעֲלֵי הַחַיִּים הוּא בַּיְכֹלֶת שֶׁלּוֹ לְבַטֵּא אֶת עַצְמוֹ בְּדִבּוּר, שֶׁהוּא כֹּחַ הַנֶּפֶשׁ הַפּוֹעֶלֶת בְּתוֹכוֹ. לְעֻמַּת זֹאת דַּרְגָּה הַחֲמִישִׁית "יִשְׂרָאֵל" הִיא שֶׁל הַמְדַבֵּר בָּעַל הָאֱמוּנָה וְהַתְּפִלָּה,**

וּכְפִי שֶׁהַהֶבְדֵּל בֵּין אָדָם לְבַעַל חַיִּים הוּא הֶבְדֵּל שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כָּךְ הַהֶבְדֵּל בֵּין יְהוּדִי מַאֲמִין וּמִתְפַּלֵּל לְבֵין גּוֹי.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הַטֶּבַע עַל פִּי חֻקִּים שֶׁכָּל אַרְבַּע הַדְּרָגוֹת כְּפוּפוֹת אֵלָיו: הַדּוֹמֵם הַצּוֹמֵחַ הָחַי וְהַמְדַבֵּר. לָכֵן גּוֹיִם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת מַפּוֹת אַסְטְרוֹלוֹגִיּוֹת וְלָדַעַת פַּחוֹת אוֹ יוֹתֵר מָה יִקְרֶה עִמָּם בַּחֲמִשִּׁים הַשָּׁנָה הַקְּרוֹבוֹת, בְּעוֹד שֶׁיִּשְׂרָאֵל (שֶׁהוּא דַּרְגָּה בִּפְנֵי עַצְמָהּ) שֶׁיַּעֲשֶׂה מַפָּה כָּזוֹ לְעַצְמוֹ הִיא יְכוֹלָה לִהְיוֹת חַסְרַת מַשְׁמָעוּת אַחֲרֵי חָמֵשׁ דַּקּוֹת.

וְהַסִּבָּה הִיא כִּי יִשְׂרָאֵל שֶׁגַּם נוֹלְדוּ תַּחַת חֻקֵּי הַטֶּבַע, קִבְּלוּ בְּיָדָם כְּלִי לְהִתְעַלּוֹת מֵעַל הַטֶּבַע וּמֵעַל חֻקָּיו, מָה שֶׁלֹּא קִבְּלוּ הָאֻמּוֹת. הַכְּלִי הַזֶּה הוּא אֶמְצָעִי לְהִתְחַבֵּר אֶל מִי שֶׁבָּרָא אֶת הַטֶּבַע וְחֻקָּיו וְיָכוֹל לְשַׁחֵק בָּהֶם וּלְשַׁנּוֹת אוֹתָם.

כְּלִי זֶה הוּא הַתְּפִלָּה, הַדִּבּוּר עִם בּוֹרֵא עוֹלָם. אֲבָל הַמָּנוֹעַ שֶׁמַּפְעִיל אֶת הַכְּלִי הוּא אֱמוּנָה, וְלָכֵן כְּשֶׁיֵּשׁ פְּגַם בָּאֱמוּנָה יֵשׁ פְּגַם בַּתְּפִלָּה וְהִיא לֹא עוֹשָׂה אֶת פְּעֻלָּתָהּ לְהִתְעַלּוֹת מֵעַל לְחֻקֵּי הַטֶּבַע. כִּי כְּדֵי שֶׁנִּתְקַשֵּׁר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם בַּתְּפִלָּה שֶׁיְּשַׁנֶּה אֶת הַחֻקִּים עֲבוּרֵנוּ וַעֲבוּר צָרְכֵּנוּ, אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהַאֲמִין שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁשּׁוֹמֵעַ אֶת הַתְּפִלָּה וְיִקַּבֵּל אוֹתָהּ. כִּי אִם אֲנִי מִתְפַּלֵּל אֶל ה׳ יִתְבָּרַךְ וְלֹא מַאֲמִין חָלִילָה שֶׁיֵּשׁ מִישֶׁהוּ שֶׁשּׁוֹמֵעַ אוֹתִי שֶׁהוּא בָּעַל כֹּחַ לְחַדֵּשׁ אֶת הַבְּרִיאָה, וַדַּאי שֶׁהַתְּפִלָּה לֹא תַּעֲשֶׂה פְּעֻלָּתָהּ.

וְעִקַּר אֱמוּנָה בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת נְסִים אֵינוֹ אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים לז): ״שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה״. וְשָׁם עִקַּר עֲלִיּוֹת הַתְּפִלּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית כח): ״וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם״. וּבִשְׁבִיל זֶה, כְּשֶׁפָּגַם אַבְרָהָם ״בַּמָּה אֵדָע״ (שם טו), וּבָזֶה פָּגַם בִּירֵאַת אֶרֶץ שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה בְּחִינַת תְּפִלָּה, הָיָה גָּלוּת מִצְרַיִם. וְדַוְקָא יַעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרַיִם, כִּי הֵם בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר נֶסְחָאוֹת הַתְּפִלָּה, וְהוֹרִיד אוֹתָם בַּגָּלוּת.

וּמְצָרִים הוּא הִפּוּךְ הַנְּפָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות יד) : "וּמִצְרַיִם נָסִים לִקְרָאתוֹ", שֶׁאֵין שָׁם מָקוֹם הַנְּפָשִׁים, וְאֵין שָׁם מָקוֹם הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם ט) : "כִּצֵּאתִי אֶת הָעִיר אֶפְרֹשׂ אֶת כַּפַּי". וְכָל הַגָּלֻיּוֹת מְכֻנִּים בְּשֵׁם מִצְרַיִם (ב"ר טז) עַל שׁוּם שֶׁהֵם מְצֵרִים לְיִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בֶּאֱמוּנָה בַּתְּפִלָּה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הוּא יוֹרֵד לַגָּלוּת.

רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ מַסְבִּיר כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה וְהַתְּפִלָּה תָּלוּי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וּכְבָר אָמְרוּ חַז"ל שֶׁמֵּרֹגַע שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יָצָא מִמִּצְרַיִם וְנִכְנַס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֵין הַשְׁכִינָה שׁוֹרָה מִחוּץ לְאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ, וְלָכֵן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא בְּחִינַת חִבּוּר יָשִׁיר לְבוֹרֵא עוֹלָם וְהַשְׁגָּחָתוֹ, כִּי"ן שֶׁלְּכָל אֶרֶץ בָּעוֹלָם יֵשׁ שַׂר מִשֶּׁלָּהּ בַּשָּׁמַיִם וּלְכָל עַם בָּעוֹלָם יֵשׁ שַׂר מִשֶּׁלּוֹ בַּשָּׁמַיִם, וְרַק עַם יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שַׁיָּכִים לְהַשְׁגָּחָתוֹ שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם, וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר יְהוּדִי יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יֵשׁ כָּאן הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית יוֹתֵר מִכָּל אָדָם בְּכָל מָקוֹם אַחֵר בָּעוֹלָם. וְאִם הוּא גָּר בִּירוּשָׁלַיִם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, כִּי הוּא מִתְקָרֵב אֶל קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים שָׁם הַשְׁכִינָה מֵעוֹלָם לֹא עָזְבָה גַּם אַחֲרֵי חׇרְבַּן הַבַּיִת.

וְאוֹתוֹ מָקוֹם הוּא הַפֶּתַח לְכָל הַתְּפִלּוֹת בְּכָל הָעוֹלָם, הַמַּגִּיעוֹת לְאוֹתוֹ שַׁעַר וּמִשָּׁם עוֹלוֹת לַשָּׁמַיִם, וְלָכֵן בַּתְּפִלּוֹת כֻּלָּנוּ מְכַוְּנִים לִירוּשָׁלַיִם וְלַקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, כִּי מִשָּׁם עוֹלָה הַתְּפִלָּה הַשָּׁמַיְמָה.

נִמְצָא שֶׁהַגָּלוּת מִן הָאָרֶץ מְסַמֶּלֶת הִתְרַחֲקוּת מִן ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ פְּגַם בָּאֱמוּנָה וּנְפִילָה לִידֵי יֵצֶר הָרַע הַנִּקְרָא מִצְרַיִם, שֶׁהֵם הֵפֶךְ הָאֱמוּנָה, שֶׁעָסְקוּ בִּכְשָׁפִים וְהִסְתִּירוּ אֶת הַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ וְהֶעֱבִירוּ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל לַעֲבוֹדָה זָרָה וּבְכָךְ נָפְלוּ לְעַבְדוּת וְכִמְעַט אָבְדוּ מִן הָעוֹלָם.

וְהַגָּלוּת הַקָּשָׁה בְּיוֹתֵר הִיא גָּלוּת הַדַּעַת, שֶׁאָדָם שֶׁנִּפְגָּמָה אֱמוּנָתוֹ לֹא מוֹצֵא שַׁלְוַת נֶפֶשׁ וּמַרְגּוֹעַ, כְּמוֹ גֵּר חֲסַר בַּיִת שֶׁנּוֹדֵד

מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְלֹא מוֹצֵא מְנוּחָה לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ, וְאִלּוּ אֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת "אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל", שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית קֶבַע בּוֹ הוּא יָכוֹל לָנוּחַ לְקַבֵּל כֹּחוֹת וּלְיַשֵּׁב אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ וְדַעוֹתָיו.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סנהדרין צז.): 'אֵין מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד בָּא אֶלָּא עַד שֶׁתִּכְלֶה פְּרוּטָה מִן הַכִּיס', הַיְנוּ שֶׁיִּכְלוּ הָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁאֵין לָהֶם אֱמוּנָה בְּנְפָשִׁים, וּמְכַסִּים כָּל הַנְּפָשִׁים בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע. כִּי עִקַּר הַנְּפָשִׁים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי (תענית י.) 'אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שׁוֹתָה תְּחִלָּה', וּשְׁתִיָּתָהּ מֵהַתְּהוֹמוֹת, שֶׁהֵם לְשׁוֹן: "וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר" (רות א), שֶׁעַל דָּבָר נִסְּי תְּמֵהִין הָעוֹלָם. וְזֶה (תהלים מב): "תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא", כִּי יֵשׁ נִסִּין עִלָּאִין שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּהוֹם עִלָּאָה, וְיֵשׁ נִסִּים תַּתָּאִין שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּהוֹמָא תַּתָּאָה. וּמַלְאַךְ שֶׁכְּלוּל מִכָּל הַנְּפָשִׁים, מִשְּׁנֵי הַתְּהוֹמוֹת, דָּמְיָא לְעֻגְלָא (תענית כה.) שֶׁהוּא בְּחִינַת עִגּוּלִים בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים פט): "וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ" וּפְרִיטָא שְׁפָוָתֵהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם נא): "אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח", וְהוּא כְּלָלוּת הַנְּפָשִׁים. וְזֶה פֵּרוּשׁ: 'עַד שֶׁתִּכְלֶה פְּרוּטָה מִן הַכִּיס', כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם הַמְּכַסִּים כְּלָלִיּוּת הַנְּפָשִׁים, הַכְּלוּלִים בְּמַלְאַךְ דִּפְרִיטָא שְׁפָוָתֵהּ, מְכַסִּים בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע. וּכְשֶׁתִּכְלֶה זֹאת וְתִתְרַבֶּה אֱמוּנָה בָּעוֹלָם, אָז יָבוֹא מָשִׁיחַ, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה תָּלוּי בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "תְּבוֹאִי תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה".

וְכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ פְּגַם בָּאֱמוּנָה, יֵשׁ כֹּחַ לַקְּלִפּוֹת לְחַזֵּק אֶת הָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהַכּוֹפְרִים לְהַכְחִישׁ אֶת הַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַסְתִּיר אֶת כָּל הַנְּפָשִׁים תַּחַת חֻקֵּי הַטֶּבַע, וּבְכָךְ לְהַאֲרִיךְ אֶת הַגָּלוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כֵּיוָן שֶׁכָּל כֹּחַ הַתְּפִלָּה הוּא בָּאֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ מִי שֶׁיָּכוֹל לְחַדֵּשׁ אֶת הַטֶּבַע בְּכָל רֶגַע, וְעַל יְדֵי תְּפִלּוֹת כָּאֵלֶּה אֶפְשָׁר לְהָבִיא מָשִׁיחַ, וְכָךְ גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַצְמָם יָצְאוּ מֵעַבְדוּת מִצְרַיִם, כְּשֶׁהִתְחַזְּקוּ בֶּאֱמוּנָה וְהִתְפַּלְּלוּ אֶל ה' שֶׁיִּגְאָלֵם, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ב): "וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל

מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעָקוּ וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה", שֶׁבִּקְּשׁוּ לְהָמִית אֶת שִׁלְטוֹן הַמְּלוּכָה שֶׁל יֵצֶר הָרַע, וּמָאֲסוּ בָּעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלּוֹ שֶׁמַּחְלִישָׁה אֶת הָאֱמוּנָה, וְצָעֲקוּ בְּלֵב שָׁלֵם אֶל ה' יִתְבָּרַךְ, וּמִיַּד הַתְּפִלָּה נֶעֱנְתָה וְנַעֲשָׂה לָהֶם נֵס מֵעַל הַטֶּבַע וַעֲלוּ מִמ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה לְמ"ט שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, וְיָצְאוּ מֵהָאָרֶץ הַמְכֻשֶּׁפֶת וְהַחֲזָקָה בְּיוֹתֵר שֶׁאִישׁ מֵעוֹלָם לֹא יָכוֹל הָיָה לָצֵאת מִשָּׁם בְּחֻקֵּי הַטֶּבַע.

אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לֶאֱמוּנָה אֶלָּא עַל יְדֵי אֱמֶת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (בלק קצח:): 'וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו וְהָאֱמוּנָה' וְכוּ' (ישעיהו יא) - הַיְנוּ צֶדֶק, הַיְנוּ אֱמוּנָה. וְאָמְרוּ שָׁם: 'אֱמוּנָה אִתְקְרִיאַת, כַּד אִתְחַבַּר בָּהּ אֱמֶת'. וְאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לֶאֱמֶת אֶלָּא עַל יְדֵי הִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיקִים וְיֵלֵךְ בְּדַרְכָּם עֲצָתָם, וְעַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל מֵהֶם עֲצָתָם נֶחְקַק בּוֹ אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים נא): "הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ" - כְּשֶׁאַתָּה חָפֵץ אֱמֶת - "בַּטֻּחוֹת וּבְסָתֻם חָכְמָה תוֹדִיעֵנִי".

אֲבָל כְּדֵי לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה כָּזוֹ שֶׁבָּהּ הַתְּפִלָּה שֶׁלָּנוּ תְּשַׁנֶּה אֶת חֻקֵּי הַטֶּבַע, וְתוֹצִיא אוֹתָנוּ מִמִּצָרִים, אָנוּ זְקוּקִים לְגַלּוֹת לִמְצוֹא וְלֶאֱחֹז בָּאֱמֶת, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁנִּדְבָּק בְּאַנְשֵׁי הָאֱמֶת הֵם הַצַּדִּיקִים הָעֲנָוִים שֶׁיִּתְּנוּ לָנוּ אֶת עֲצָתָם, וְעַל יְדֵי שֶׁנִּשְׁמָע לְעֵצוֹת הַצַּדִּיקִים הָאֱמֶת תִּכָּנֵס מִתּוֹכָם לְתוֹכֵנוּ וְנֶאֱחֹז בְּמִדָּה זוֹ וְזֶה יְחַזֵּק אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁלָּנוּ בְּבוֹרֵא עוֹלָם וּבְכֹחַ הַדִּבּוּר וְהַתְּפִלָּה אֵלָיו לְשַׁנּוֹת וּלְהִתְעַלּוֹת מֵעַל לַטֶּבַע. וְזֶה עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁדָּבְקוּ בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיָה צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, וּכְפִי שֶׁאָמַר רַשִׁ"י עַל הַפָּסוּק (שמות יד): "וַיַּעֲשׂוּ כֵן" - לְהַגִּיד שִׁבְחָן שֶׁשָּׁמְעוּ לְקוֹל מֹשֶׁה, וְלֹא אָמְרוּ: 'הֵיאַךְ נִתְקָרֵב אֶל רִדְפֵינוּ, אָנוּ צְרִיכִים לִבְרֹחַ', אֶלָּא אָמְרוּ: 'אֵין לָנוּ אֶלָּא דִּבְרֵי בֶּן עַמְרָם'.

וְעַד כַּמָּה מַשְׁפִּיעוֹת הַדְּבֵקוּת בַּצַּדִּיק וְקַבָּלַת עֲצוֹתָיו עַל עֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ? מַסְבִּיר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ:

כִּי הָעֵצוֹת שֶׁמְּקַבֵּל מֵהֶם הוּא בְּחִינַת נְשׁוּאִין וְזִוּוּג, וּכְשֶׁמְּקַבְּלִין עֵצוֹת מֵרָשָׁעִים, הוּא בְּחִינַת נְשׁוּאִין בַּקְּלִפָּה. "הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי" (בראשית ג) - לְשׁוֹן נְשׂוּאִין, עֵצוֹת הַנָּחָשׁ שֶׁקִּבְּלָה הוּא בְּחִינַת נְשׂוּאִין, וְעַל יְדֵי נְשׂוּאִין הֵטִיל בָּהּ זֻהֲמָא. וּבַמַּעֲמָד הַר סִינַי פָּסְקָה זֻהֲמָתָן (שבת קמו. עין רש"י שם), כִּי שָׁם קִבְּלוּ תַּרְי"ג עֲטִין דִּקְדֻשָּׁה (זהר יתרו פב:), וְהָיְתָה לָהֶם נְשׂוּאִין בַּקְּדֻשָּׁה. וְלָמָּה נִקְרָא עֵצָה בִּבְחִינַת נְשׂוּאִין? כִּי (ברכות סא.) 'הַכְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת', וּכְלָיוֹת הֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה, כְּלֵי הַזֶּרַע. נִמְצָא, כְּשֶׁמְּקַבְּלִין עֵצָה מֵאָדָם, כְּאִלּוּ מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ זֶרַע. וְהַכֹּל לְפִי אָדָם, אִם רָשָׁע אוֹ צַדִּיק. וּבְשָׁבִיל זֶה הַתּוֹרָה מַתְּישׁ כֹּחַ (סנהדרין כו:) וְנִקְרֵאת 'תּוּשִׁיָּה', כִּי הֵם תַּרְי"ג עֲטִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ח) : "לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה". וְעֵצוֹת הֵם בְּמָקוֹם נְשׂוּאִין, בְּחִינַת זִוּוּג הַמַּתִּישׁ כֹּחַ. וַעֲצַת הַצַּדִּיק הוּא כֶּלוֹ זֶרַע אֱמֶת. וְזֶה פֵּרוּשׁ (ירמיה ב) : "וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק" - בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זכריה י) : "אֶשְׁרְקָה לָהֶם וַאֲקַבְּצֵם", וְעַל יְדֵי מָה? עַל יְדֵי "כֶּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת" (ירמיה שם) - עַל יְדֵי עֲצַת הַצַּדִּיקִים תָּבוֹא לָאֱמֶת. וְעַל יְדֵי זֶה נִקְרֵאת אֱמוּנָה, כַּד אִתְחַבַּר בָּהּ אֱמֶת, וְעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל, כִּי הוּא מְקַבֵּל טִפֵּי הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַצַּדִּיק עַל יְדֵי עֵצָה שֶׁמְּקַבֵּל מִמֶּנּוּ. וְזֶה : "הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת" - בַּכְּלָיוֹת ; "חָכְמָה תוֹדִיעֵנִי" - שֶׁאָזְכֶּה לְקַבֵּל טִפֵּי הַמֹּחַ, טִפֵּי הַשֵּׂכֶל, עַל יְדֵי עֵצָה שֶׁאֲקַבֵּל מֵהֶם ; וְאָז אָזְכֶּה לָאֱמֶת, כִּי הַטִּפֵּי הַשֵּׂכֶל נִקְרָא "כֶּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת" (ירמיהו ב).

עֵצוֹת יוֹצְאוֹת מִמֹּחוֹ שֶׁל אָדָם אֶחָד וְנִכְנָסוֹת לְזֶה שֶׁמְּקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְדוֹמֶה הַדָּבָר לְזֶרַע הַיּוֹצֵא מִמֹּחוֹ שֶׁל הָאָב וְיוֹצֵר חַיִּים בָּאֵם שֶׁהֵם חֵלֶק מִגּוּפָהּ. כָּךְ הָעֵצוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק הֵן טִפּוֹת הַנִּכְנָסוֹת בְּמוֹחוֹ שֶׁל הַמְּקַבֵּל, וְכֵינָן שְׁנִזְרְעוּ שֶׁל הַצַּדִּיק הִיא אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, כָּךְ הַטִּפּוֹת שֶׁנִּכְנָסוֹת בְּמְקַבֵּל הֶעָצָה הוֹפְכוֹת לֶאֱמֶת וֶאֱמוּנָה פְּנִימִית שֶׁלּוֹ וּמְמַלְּאָ מַשְׁפִּיעַ הַדָּבָר עַל עֲבוֹדַת ה' שֶׁלּוֹ.

אֶלָּא שֶׁמַּזְהִיר רַבֵּנוּ כִּי בּוֹרֵא עוֹלָם בָּרָא אֶת הַבְּרִיאָה בְּמִדַּת זֶה כְּנֶגֶד זֶה, וְלָכֵן כְּנֶגֶד עֵצוֹת הַצַּדִּיק יֵשׁ אֶת עֵצוֹת הַנָּחָשׁ הוּא יֵצֶר הָרַע, שֶׁמַּטְרָתָן הַפּוּכָה לְקָרֵר אוֹתָנוּ וּלְהַרְחִיק אוֹתָנוּ מִן הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי סְפֵקוֹת וַחֲקִירוֹת. וְהַגְּאֻלָּה שֶׁלָּנוּ תְּלוּיָה רַבּוֹת בְּכָךְ שֶׁנִּשְׁמֹר מֵעֲצוֹתָיו שֶׁל הַנָּחָשׁ שֶׁלֹּא יְזַהֵם אוֹתָנוּ, עַל מְנָת שֶׁנִּהְיֶה כְּלִי טָהוֹר וְנָקִי לְקַבֵּל עֵצוֹת הַצַּדִּיק.

אַךְ כֵּיצַד אֶפְשָׁר לְהִשָּׁמֵר מֵעֵצוֹת הַנָּחָשׁ?

וְדַע, שֶׁעַל יְדֵי מִצְוַת צִיצִית הָאָדָם נִצּוֹל מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ, מִנִּשּׁוּאִין שֶׁל רָשָׁע, מִבְּחִינַת נאוף, כִּי צִיצִית שְׁמִירָה לְנִאוּף; כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תקון יח): 'וַיִּסַּח שָׁם וַיֵּפֶת אֶת הַשִּׂמְלָה וַיָּשִׂימוּ עַל שְׁכֶם שְׁנֵיהֶם' (בראשית ט) - זֶה בְּחִינַת צִיצִית. 'וְעֶרְוַת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ' - כִּי צִיצִית מְכַסֶּה עַל עֶרְיִין. אֲבָל חָם, דְּהוּא יֵצֶר הָרַע, דמחמם גּוּפֵהּ דְּבַר נָשׁ בַּעֲבֵרָה, הוּא אָרוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם): 'אָרוּר כְּנָעַן', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם ג): 'אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה'. וְהַשִּׂמְלָה הֵינוּ צִיצִית, הוּא שְׁמִירָה מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ, מֵהֶחֱמַת הַנָּחָשׁ. וְזֶה בְּחִינַת (שם מט): 'בֵּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן' - בְּשְׁבִיל צִיצִית, לְשׁוֹן (שיר השירים ב): "מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים", עַל יְדֵי זֶה זָכָה לְבֶן פֹּרָת, שֶׁנִּשְׁמַר מִנִּשּׁוּאִין שֶׁל נָחָשׁ, מִזִּוּוּג שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְזָכָה לְזִוּוּגָא דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶה: "פֹּרָת", לְשׁוֹן זִוּוּג, לְשׁוֹן: "פְּרוּ וּרְבוּ". וְעִקַּר הַנִּאוּף תָּלוּי בָּעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (סוטה ט:): 'שִׁמְשׁוֹן הָלַךְ אַחַר עֵינָיו', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר טו): "וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם", וּשְׁמִירַת צִיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינַיִם, הוּא שְׁמִירָה מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ, וְיָכוֹל לְקַבֵּל הָעֵצוֹת מִצַּדִּיק, שֶׁהוּא כֶּלֶה זֶרַע אֱמֶת.

מַסְבִּיר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ כִּי כֵּינָן שֶׁהַנַּחַשׁ מְנַסֶּה לְהַטְעוֹת אוֹתָנוּ בְּמַרְאוֹת הָעֵינַיִם, שֶׁהֵרֵי הָעֵינַיִם הֵם הַחֲלוֹנוֹת שֶׁל הַנְּשָׁמָה וְעַל יְדֵי שֶׁהוּא מְזַהֵם אוֹתָן וּמַכְנִיס דֶּרֶךְ הַמַּרְאוֹת מַחֲשָׁבוֹת לֹא טוֹבוֹת וּבְעִקָּר מַחֲשָׁבוֹת הַנִּאוּף שֶׁהֵן מַרְחִיקוֹת אֶת הָאָדָם וּמְקָרְרוֹת אֶת אֱמוּנָתוֹ, הַמָּגֵן הַטּוֹב בְּיוֹתֵר הוּא שֶׁאָדָם יִשְׁמֹר עַל

מִצְוַת צִיצִית וְיִלְבַּשׁ אוֹתָהּ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ. וּמְיֻחֶדֶת מִצְוָה זוֹ כִּי בְּכָל רֶגַע שֶׁלּוֹבֵשׁ אֶת הַצִּיצִית נֶחְשָׁב כְּמִצְוָה חֲדָשָׁה בְּפָנֵי עַצְמָהּ וּקְדֻשָּׁתָהּ עוֹטֶפֶת אֶת גּוּפוֹ וְאֶת לִבּוֹ, וְחוֹצֶצֶת בֵּינוֹ לְבֵין הָרְשָׁעִים הַמְבַקְשִׁים לָתֵת לָנוּ עֵצוֹת הַנָּחָשׁ לִכְפֹּר וּלְכַסּוֹת הַכֹּל בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, בְּעוֹד שֶׁהַצִּיצִית מַזְכִּירָה לָנוּ בְּכָל שְׁנִיָּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁנָּתַן לָנוּ תּוֹרָה וּמִצְוֹות, וּמִתְחַזְּקִים אֲנַחְנוּ בֶּאֱמוּנָה וּמִתְפַּלְלִים אֵלָיו וְזוֹכִים לְנִסִּים מֵעַל לַטֶּבַע, וּלְסַיֵּם אֶת גְּלוּת הַדַּעַת וּלְיַשֵּׁב דַּעְתֵּנוּ וְאָז לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה.

העולה מן התורה:

- הַתְּפִלָּה הִיא מֵעַל לַטֶּבַע וְיכוֹלָה לְשַׁנּוֹת חֻקֵּי הַטֶּבַע בְּחִינַת נֵס.
- כְּדֵי שֶׁתְּפִלָּה תִּפְעָל וְתָבִיא לְנֵס מֵעַל לַטֶּבַע צָרִיךְ אֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁיָּכוֹל לְשַׁנּוֹת וּלְחַדֵּשׁ אֶת הַחֻקִּים.
- כַּאֲשֶׁר יֵשׁ לִי פְּגָם בֶּאֱמוּנָה יֵשׁ פְּגַם בַּתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵס מֵעַל לַטֶּבַע, וַאֲנַחְנוּ גּוֹלִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּלוֹמַר גָּלוּת הַדַּעַת וְאֵין לָנוּ יְשׁוּב הַדַּעַת וְשִׂמְחָה.
- כְּדֵי לְהַשִּׂיג אֱמוּנָה שְׁלֵמָה אֲמִתִּית צָרִיךְ לְחַבֵּר אוֹתָהּ עִם אֱמֶת שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת עִם הַצַּדִּיק וְקַבָּלַת עֲצָתוֹ, שֶׁהָעֵצָה יוֹצֵאת מֵרֹאשׁוֹ וְנִכְנֶסֶת בְּתוֹךְ הַמְקַבֵּל וְנוֹטַעַת בּוֹ אֱמֶת וֶאֱמוּנָה.
- וּכְדֵי שֶׁעֲצַת הַצַּדִּיק תִּתְקַבֵּל יֵשׁ לְהִתְרַחֵק מֵעֲצַת הָרָשָׁע וְהָאֶפִּיקוֹרֶס שֶׁמַּרְחִיקָה אוֹתָנוּ מֵהַקְּדוּשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמְעַכֶּבֶת אֶת הַגְּאֻלָּה, כִּי הָרָשָׁע מְכַסֶּה אֶת כָּל הַנִּסִּים בְּמַעֲטָה שֶׁל חֻקֵּי הַטֶּבַע וּמַחְלִישׁ אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁלָּנוּ.
- עַל יְדֵי מִצְוַת צִיצִית יָכוֹל לְהִנָּצֵל מֵעֲצוֹת הַנָּחָשׁ שֶׁמַּחְלִישׁ אוֹתָנוּ דֶּרֶךְ הָעֵינַיִם לְזֵהֶם אֶת הַמַּחְשָׁבוֹת שֶׁלָּנוּ בַּעֲרָיוֹת וְנַאוּף כְּפִרְיָה וְאֶפִּיקוֹרְסִיוּת. וְעַל יְדֵי הַצִּיצִית אָנוּ מִתְחַזְּקִים בְּכָל רֶגַע שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא לָעוֹלָם שֶׁמְּחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וּבְכָךְ הוֹפְכִים לִהְיוֹת כְּלִי קִבּוּל לְקַבֵּל עֵצָה מֵהַצַּדִּיק וּלְחַבֵּר אֱמוּנָה עִם אֱמֶת וּלְהָבִיא לִגְאֻלָּה וְלַחֲזוֹר מִגָּלוּת הַדַּעַת לְיִשּׁוּב הַדַּעַת וְשִׂמְחָה.

ראיתי והנה מנורת זהב

הִנֵּה יָקָר גְּנוּחֵי וְנֹהַ (שְׁקוֹרִין קֶרֶעכְץ) מֵאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי, כִּי הוּא שְׁלֵמוּת הַחָסְרוֹנוֹת. כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת הַנְּשִׁימָה, שֶׁהוּא הָרוּחַ חַיִּים, נִבְרָא הָעוֹלָם... וְהוּא גַּם כֵּן חִיּוּת הָאָדָם, כִּי חִיּוּת הָאָדָם הוּא הַנְּשִׁימָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב): "וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים", וּכְתִיב (שם ז): "כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו". וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים: 'אִם תֶּחְסַר הַנְּשִׁימָה - תֶּחְסַר הַחַיִּים'. נִמְצָא, כִּי עִקַּר חִיּוּת כָּל הַדְּבָרִים הוּא בִּבְחִינַת רוּחַ, וּכְשֶׁיֵּשׁ חְסָרוֹן בְּאֵיזֶה דָּבָר, עִקַּר הַחְסָרוֹן הוּא בִּבְחִינַת הַחִיּוּת שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר, לַאֲשֶׁר

הָרוּחַ הוּא הַמְקַיֵּם הַדָּבָר. וְהָאֲנָחָה הוּא אֲרִיכַת הַנְּשִׁימָה, וְהוּא בִּבְחִינַת "אֶרֶךְ אַפַּיִם", דְּהַיְנוּ מַאֲרִיךְ רוּחַהּ. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמִּתְאַנֵּחַ עַל הַחִסָּרוֹן וּמַאֲרִיךְ רוּחַהּ, הוּא מַמְשִׁיךְ רוּחַ הַחַיִּים לְהַחִסָּרוֹן, כִּי עִקַּר הַחִסָּרוֹן הוּא הִסְתַּלְּקוּת הָרוּחַ חַיִּים כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הָאֲנָחָה מַשְׁלִים הַחִסָּרוֹן.

כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, מֵהָרוּחָנִים וְהַזַּכִּים בְּיוֹתֵר וְעַד עוֹלָמֵנוּ הַגַּס הָעָב וְהַגַּשְׁמִי, הָאוֹר אֵינְסוֹף הִקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת מִבַּחוּץ וְעָבַר בְּתוֹכָם מִבְּפָנִים וְנִמְצָא הוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה וְנוֹתֵן לָהּ חִיּוּת בְּכָל רֶגַע וְרֶגַע. אַךְ בְּעוֹד שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת מֵעַל עוֹלָמֵנוּ הֵם אוֹר גָּלוּי בִּלְבַד, אָנוּ גָּרִים בְּעוֹלָם הַהֶסְתֵּר בּוֹ הָאוֹר נִרְאָה לָנוּ כְּגוּף גַּשְׁמִי וְחֹמֶר מַמָּשׁ.

אֲבָל עַל הַיְּהוּדִי לָדַעַת כִּי כָּל דָּבָר הַנִּרְאֶה גַּשְׁמִי בְּעֵינָיו וְחָשׁ בְּיָדָיו וְרוֹאֶה בְּעֵינָיו וְשׁוֹמֵעַ בְּאָזְנָיו וּמֵרִיחַ בְּאַפּוֹ, הַכֹּל הַכֹּל מְקַבֵּל חִיּוּתוֹ מֵאוֹר אֵינְסוֹף, וּבְהֶעְדֵּר הָאוֹר כָּבֶה וְנִגְמָר קִיּוּמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ דָּבָר. לָכֵן כַּאֲשֶׁר אָנוּ מַרְגִּישִׁים חִסָּרוֹן גַּשְׁמִי שֶׁל דָּבָר, זֶה נוֹבֵעַ מֵהֶעְדֵּר הָאוֹר הָרוּחָנִי הַמְקַיֵּם אוֹתוֹ. וְכָךְ גַּם בְּגוּפוֹ שֶׁל אָדָם, כְּנֶגֶד כָּל אֵיבָר בְּגוּפוֹ יֵשׁ אוֹר אֵינְסוֹף הַמְקַיֵּם אוֹתוֹ, וְכַאֲשֶׁר אוֹתוֹ אוֹר נֶחְסַר מֵאוֹתוֹ אֵבָר, הָאֵבָר הַגַּשְׁמִי מִתְנַוֵּן וְחוֹלֶה וּמְאַבֵּד חִיּוּתוֹ.

לָכֵן עַל מְנָת לְהַשְׁלִים אֶת הַחִסָּרוֹן שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בְּחַיֵּינוּ, אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהַשְׁלִים אֶת חֶסְרוֹן הָרוּחַ שֶׁמַּחֲיָה אֶת אוֹתוֹ דָּבָר כִּי הוּא זֶה שֶׁנֶּעְדָּר, וְרַק עַל יְדֵי מְשִׁיכַת הָרוּחַ חֲזָרָה אֶל מְקוֹם הַחִסָּרוֹן, יִתְמַלֵּא הַחִסָּרוֹן גַּם בְּצוּרָה גַּשְׁמִית כִּי יֵשׁ אוֹר רוּחָנִי שֶׁיְּחַיֶּה אוֹתוֹ. וְעַל הַיְּהוּדִי לְקַבֵּל רוּחַ חַיִּים וְלִמְשֹׁךְ אֵלָיו מֵהָאוֹר הֶחָסֵר לְהַחַיּוֹת וּלְקַיֵּם וּלְהַשְׁלִים אֶת הַחִסָּרוֹן הַגַּשְׁמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ.

אַךְ מֵהֵיכָן מְקַבְּלִים אֶת הָרוּחַ הַחַסֵּרָה? אוֹמֵר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ:

אַךְ מֵאַיִן מְקַבְּלִין הָרוּחַ חַיִּים? דַּע, שֶׁעִקַּר הָרוּחַ חַיִּים מְקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר, כִּי עִקַּר רוּחַ הַחַיִּים הוּא בְּהַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם א): "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם" - הוּא הַתּוֹרָה, וְהַצַּדִּיקִים דְּבֵקִים בַּתּוֹרָה, וְעַל כֵּן עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים הוּא אֶצְלָם. וּכְשֶׁהוּא מְקֻשָּׁר לְהַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר, כְּשֶׁהוּא מִתְאַוֶּנַח וּמַאֲרִיךְ רוּחֵהּ, מַמְשִׁיךְ רוּחַ הַחַיִּים מֵהַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, שֶׁהוּא דָּבוּק בְּהַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם הָרוּחַ. וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא הַצַּדִּיק (במדבר כז): "אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ" - "שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַלֵּךְ נֶגֶד רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד" (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם). כִּי הַצַּדִּיק מַמְשִׁיךְ וּמַשְׁלִים הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּנַּ"ל.

כָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקרא עג:) **כִּי יִשְׂרָאֵל הַתּוֹרָה וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחֻבָּרִים בְּקֶשֶׁר מְשֻׁלָּשׁ וּבְיִחוּד עֶלְיוֹן, וְכַאֲשֶׁר הַצַּדִּיק דָּבוּק בַּתּוֹרָה הוּא דָּבֵק בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמְמַיְלָא הוּא מְחֻבָּר אֶל מְקוֹר רוּחַ הַחַיִּים, וְלָכֵן מִי שֶׁמְּחֻבָּר לַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, הַצַּדִּיק יָכוֹל לְמָשׁוֹךְ מֵהָרוּחַ הַזּוֹ אֶל הַתַּלְמִיד וּלְהַשְׁלִים לוֹ אֶת חֶסְרוֹנוֹ.**

אֲבָל הִנֵּה אָנוּ רוֹאִים שֶׁגַּם רְשָׁעִים מוֹשְׁכִים לְעַצְמָם חִיּוּת, וְכֵיוָן שֶׁהֵם לֹא דְּבֵקִים בַּצַּדִּיק אֶלָּא לְהֶפֶךְ רוֹדְפִים אַחֲרָיו וּמְצִיקִים לוֹ, מֵהֵיכָן הֵם מַשִּׁיגִים אֶת אוֹתָהּ חִיּוּת וּמוֹשְׁכִים רוּחַ לְעַצְמָם?

אַךְ רְשָׁעִים הַדּוֹבְרִים עַל צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה וּבוּז, מֵאַיִן מְקַבְּלִין הֵם הָרוּחַ לְהַשְׁלִים הַחִסָּרוֹן? אַךְ דַּע שֶׁיֵּשׁ רַב דְּקְלִפָּה וְהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּעֵשָׂו (בראשית לג): "יֵשׁ לִי רַב", וְהוּא בְּחִינַת אַלּוּפֵי עֵשָׂו, וּכְמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם אוּנְקְלוֹס: "רַבְרְבֵי עֵשָׂו" - בְּחִינַת הָרַב דְּקְלִפָּה. וּמֵהֶם מְקַבְּלִין הָרְשָׁעִים הָרוּחַ, וְהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַטֻּמְאָה, בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם

כז: "הֵן עֲשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִיר" (עיין תיקון סט). וְעַל כֵּן הָרוּחַ שֶׁלָּהֶם גָּדוֹל וְתַקִּיף לְפִי שָׂעָה כְּמוֹ רוּחַ סְעָרָה שֶׁהוּא גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ.

כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת הָרוּחָנִיִּים עַד לָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי שֶׁלָּנוּ וְהָאוֹר הָאֱלֹקִי עָבַר בֵּינֵיהֶם וְהָלָךְ וְהִצְטַמְצֵם וְלָבַשׁ צוּרָה עָבָה וְגַסָּה שֶׁל חֹמֶר שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁלָּנוּ, הֲרֵי שֶׁלְּצַד צִמְצוּם הָאוֹר נוֹצְרוּ הַקְּלִפּוֹת שֶׁבָּהֶן הָאוֹר הַפְּנִימִי נֶעְדָּר וְקִיּוּמָם הוּא מֵאוֹר חִיצוֹנִי שֶׁמְּחַיֶּה אוֹתָם מַסְפִּיק כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּטְּלוּ. וְהַקְּלִפּוֹת הָאֵלֶּה שׁוֹאֲבוֹת אֶת כֹּחָן מֵחִבּוּרָן הַחִיצוֹנִי לַקְּדֻשָּׁה, וְכַאֲשֶׁר אָדָם מַרְשִׁיעַ וְנוֹפֵל לִידֵיהֶם, פְּעָמִים שֶׁהֵם מְחַזְּקִים אוֹתוֹ וּמַגְדִּילִים אוֹתוֹ, בְּחִינַת "רָשָׁע וְטוֹב לוֹ", כִּי עַל יְדֵי הַצְלָחָתוֹ הוּא מַגְדִּיל אֶת רִשְׁעוּתוֹ וּמַרְשִׁיעַ אֲחֵרִים, וּקְדֻשַּׁת כֻּלָּם נוֹפֶלֶת לִידֵי הַקְּלִפּוֹת וְהֵן מִתְחַזְּקוֹת יוֹתֵר.

נִמְצָא כִּי פְּעָמִים הַקְּלִפָּה מַמְלִיכָה "אֲלוּפִים" שֶׁפּוֹרְצִים בִּסְעָרָה וְכוֹבְשִׁים אֶת הָעוֹלָם, וַאֲפִילוּ צַדִּיקִים לֹא גְּמוּרִים אֵינָם יְכוֹלִים לַעֲמוֹד בִּפְנֵיהֶם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. הֵם נִדְמִים לְסַעֲרַת טוֹרְנָדוֹ שֶׁקָּמָה לְשָׁעָה וּמַחֲרֶבֶת אֶת כָּל מָה שֶׁעוֹמֵד בְּפָנֶיהָ וְאָז הִיא נֶעֱלֶמֶת וּמַשְׁאִירָה אַחֲרֶיהָ הֶרֶס וְחָרְבָּן. כָּךְ הַקְּלִפָּה מְבַקֶּשֶׁת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאַלּוּפֶיהָ, אוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁהִרְשִׁיעוּ וְנָפְלוּ לְיָדֶיהָ, עַל מְנָת שֶׁיִּזָּרְעוּ הַרְבֵּה רַע בָּעוֹלָם מִמֶּנּוּ הַקְּלִפּוֹת יִשְׁאֲבוּ יוֹתֵר חִיּוּת.

אַךְ יֵשׁ לִזְכֹּר כִּי עָלֶיהָ זוֹ שֶׁל הַקְּלִפָּה הִיא תָּמִיד זְמַנִּית כְּמוֹ רוּחַ סְעָרָה, וּבְסוֹפָהּ הִיא גַּם מַשְׁלִיכָה וְזוֹרֶקֶת אֶת הָאַלּוּף בּוֹ הִשְׁתַּמְּשָׁה לְהַגְדִּיל אֶת כֹּחָהּ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וְהִטְבַּע כָּךְ שֶׁהַקְּלִפּוֹת לֹא יוּכְלוּ לְהַמְלִיךְ אֶת אַלּוּפֵם לִזְמַן אָרוֹךְ, אֶלָּא כָּל הַצְלָחָתָם הִיא עֲרָאִית.

וְעַל כֵּן: "כָּל צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם" (תהלים י) - "יָפִיחַ" דַּיְקָא, שֶׁמִּתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם עַל יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ פִּיו, שֶׁהוּא גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ, אַךְ שֶׁאֵין לוֹ קִיּוּם כְּלָל וּלְסוֹף כָּלֶה וְנֶאֱבָד, וּמְסָעֵר גּוּפֵהּ וְנִשְׁמָתֵהּ (עיין תיקון יח), וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים ז): "וּמְשַׁלֵּם לְשׂנְאָיו אֶל פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ", 'וּמְשַׁלֵּם' - לְשׁוֹן שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן שֶׁנִּמְשַׁךְ לוֹ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת אֲרִיכַת הָרוּחַ. וְזֶהוּ: 'אֶל פָּנָיו', כִּי פָּנָיו הוּא בְּחִינַת הָרוּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיהו ג): "הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָּם" - זֶה הַחֹטֶם (ביבמות קכ.), שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים", "כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו". אַךְ הוּא לְהַאֲבִידוֹ, כִּי אַף שֶׁהוּא גָּדוֹל לְפִי שָׁעָה - לְסוֹף נֶאֱבָד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת (ירושלמי תענית פ"ב ה"א): אֶרֶךְ אַפַּיִם לָרְשָׁעִים (ועיין עירובין כב). כִּי הָרוּחַ הַנְּשִׁימָה הוּא בִּבְחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם; וְהַיְנוּ מַאֲרִיךְ אַפֵּהּ וְגָבֵי דִּילֵהּ (ב"ר פ' סז). כִּי אַף שֶׁלְּפִי שָׁעָה הָרוּחַ גָּדוֹל וְתַקִּיף, בְּחִינַת מַאֲרִיךְ אַפֵּהּ, אַךְ לְסוֹף גָּבֵי דִּילֵהּ כַּנַּ"ל.

לְעֵמַת זֹאת יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בַּצַּדִּיק מְקַבְּלִים רוּחַ חִיּוּת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה מֵהַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה וְהוּא מַשְׁלִים לָהֶם אֶת הַחֶסְרוֹנוֹת.

וּמַסְבִּיר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ:

וְעַל כֵּן נִקְרָאִים יִשְׂרָאֵל (ישעיהו נד) "עֲנִיָּה סוֹעֲרָה", כִּי הֵם עַכְשָׁו תַּחַת מֶמְשֶׁלֶת עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר, בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה הַנַּ"ל. אַךְ הַדָּבוּק בַּצַּדִּיקִים מְקַבֵּל הָרוּחַ חַיִּים, שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן, מֵהַצַּדִּיק וְהָרַב דְּקְדֻשָּׁה. וְעַל כֵּן "וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה" (משלי טז), כִּי הַחִסָּרוֹן הוּא מֵחֲמַת עֲוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שבת נה.): 'אֵין מִיתָה בְּלֹא חֵטְא וְאֵין יִסּוּרִים בְּלֹא עָוֹן', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים פט): "וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם". וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק, הַמַּמְשִׁיךְ רוּחַ הַחַיִּים וּמַשְׁלִים הַחִסָּרוֹן, מְכַפֵּר הֶעָוֹן. וְהוּא מִגְּדֶל רַחֲמָנוּת וַחֲנִינוּת מֵהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁצִּמְצֵם עַצְמוֹ לִהְיוֹת הָרוּחַ חַיִּים אֵצֶל הַצַּדִּיקִים, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם

יְקַבְּלוּ הָרוּחַ חַיִּים מֵהַתּוֹרָה, וְהֵם מַמְשִׁיכִין רוּחַ הַחַיִּים אֶל הַחֶסְרוֹנוֹת וּבָזֶה מְכַפְּרִין הָעֲוֹנוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת (שמות לד): "ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם". 'אֶרֶךְ אַפַּיִם' - הוּא בְּחִינַת הָרוּחַ, שֶׁהוּא מַאֲרִיךְ רוּחֵהּ, בְּחִינַת אֲנָחָה עַל הַחִסָּרוֹן, וְהַיְנוּ "וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת", כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁמְּקַבְּלִין הָרוּחַ חַיִּים מֵהַצַּדִּיק רַב דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא "רַב חֶסֶד", הֵפֶךְ עִשָּׂו רַב דִּקְלִפָּה, שֶׁהוּא אַדְמוֹנִי, תֹּקֶף הַדִּין. וְהַיְנוּ "וֶאֱמֶת", כִּי הַצַּדִּיק מְקַבֵּל הָרוּחַ חַיִּים מֵהַתּוֹרָה, שֶׁנִּקְרֵאת (מלאכי ב): "תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ". וְהַיְנוּ "נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים", 'לָאֲלָפִים' - זֶה בְּחִינַת אַלּוּפֵי עֵשָׂו, רַבְרְבֵי עֵשָׂו שֶׁהֵם רַב דִּקְלִפָּה. וְזֶהוּ: "נֹצֵר חֶסֶד" - שֶׁחֶסֶד, בְּחִינַת הָרַב דִּקְדֻשָּׁה, נוֹצֵר וּמַמְתִּיק בְּחִינַת אַלּוּפֵי עֵשָׂו, רַבְרְבֵי עֵשָׂו. וְעַל כֵּן "נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע", כִּי עַל יְדֵי רוּחַ הַחַיִּים, שְׁעֹלֵמוּת הַחִסָּרוֹן, שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵהַצַּדִּיק עַל יְדֵי אֲנָחָה, עַל יְדֵי זֶה נִתְכַּפְּרִין הָעֲוֹנוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה" כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע", כַּנַּ"ל.

הִנֵּה נִמְצָא כִּי כָּל אֵיבְרֵי גּוּפֵנוּ הֵם כְּנֶגֶד מִצְוֹות הַתּוֹרָה וְיֵשׁ כְּנֶגְדָּן רוּחַ אֱלֹקִית הַמְּחַיָּה אוֹתָם. וְכַאֲשֶׁר יֵשׁ חִסָּרוֹן נַשְׁמִי בְּחַיֵּינוּ סִימָן שֶׁבְּשֶׁל עֲוֹונוֹתֵינוּ פָּרָחָה הַחִיּוּת הָרוּחָנִית מֵאוֹתוֹ מָקוֹם וּמְמֵילָא גַּם הַחִיּוּת הַגַּשְׁמִית אַחֲרֶיהָ. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁצַּדִּיק הָאֱמֶת דָּבוּק לָאֱמֶת שֶׁהִיא הַתּוֹרָה וּמְחֻבָּר לְרוּחַ הַחַיִּים לְמַעְלָה, הֲרֵי שֶׁעַל יְדֵי דְּבֵקוּת בַּצַּדִּיק שְׁמוֹשֵׁךְ לָנוּ חִיּוּת חֲזָרָה, עַל כָּרְחָךְ שֶׁגַּם נִטְהָרִים עֲוֹונוֹתֵינוּ, שֶׁהֲרֵי הָרוּחַ עָזְבָה בִּגְלַל אוֹתָם עֲוֹונוֹת, וְאִם הַצַּדִּיק מְבַקֵּשׁ לְהַחְזִיר הָרוּחַ לְאוֹתוֹ מָקוֹם הוּא חַיָּב לְסַלֵּק אֶת רֹשֶׁם הֶעָוֹן שֶׁנִּמְצָא שָׁם שֶׁמְּסַלֵּק אֶת הָרוּחַ מִלְּהִשָּׁאֵר שָׁם.

לָכֵן עַל יְדֵי דְּבֵקוּת בַּצַּדִּיק אָנוּ זוֹכִים לַתִּקּוּן שֶׁלָּנוּ וְלִשְׁלֵמוּת הַחֶסְרוֹנוֹת, כִּי הֶעְדֵּר הָרוּחַ נָבַע בְּשֶׁל כְּשָׁלִים שֶׁלָּנוּ שֶׁעָשׂוּ רֹשֶׁם בְּגוּפֵנוּ שֶׁמָּנַע מֵהָרוּחַ מִלָּשׁוּב, וְהַצַּדִּיק מְתַקֵּן וּמְנַקֶּה אֶת אוֹתוֹ

רֹשֶׁם וְכָךְ כָּל הָרוּחַ וְהַחִיּוּת חוֹזְרִים וְאוֹתוֹ אָדָם מַשְׁלִים אֶת חֶסְרוֹנוֹ.

וְהִנֵּה, כְּשֶׁמִּתְאַגְּחַ מַמְשִׁיךְ רוּחַ הַחַיִּים אֶל הַחִסָּרוֹן, שֶׁמִּתְאַגְּחַ עָלָיו וּמַשְׁלִים אוֹתוֹ. אַךְ לְהִתְגָּרוֹת בָּרָשָׁעִים אִי אֶפְשָׁר, כִּי כְּשֶׁמִּתְגָּרֶה בְּהָרָשָׁע, וְהוּא מִתְאַגְּחַ וּמַמְשִׁיךְ הָרוּחַ מֵהָרַב שֶׁלּוֹ דִּקְלִפָּה, וְהָרוּחַ שֶׁלּוֹ גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ, וְעַל כֵּן "כָּל צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם", כַּנַּ"ל, וְיוּכַל לְהַזִּיק לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן לָאו כָּל אָדָם יָכוֹל לְהִתְגָּרוֹת בָּרָשָׁעִים, אִם לֹא מִי שֶׁהוּא צַדִּיק גָּמוּר. וְצַדִּיק גָּמוּר הוּא, כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת (משלי יב) "לֹא יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן", דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָר גֵּרֵשׁ וּבִטֵּל כָּל הָרַע שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁבָּטוּחַ שֶׁלֹּא יֶאֱרַע לוֹ שׁוּם מִכְשׁוֹל עֲבֵרָה: וְהָעִנְיָן - כִּי יֵשׁ אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת: אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר, וּלְמָעְלָה בְּשָׁרְשָׁם הֵם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הוי"ה (עיין סוף תיקון כב) וּלְמַטָּה הֵם מְעֹרָבִים טוֹב וְרַע. וְהַצַּדִּיק גָּמוּר שֶׁהִבְדִּיל וְהִפְרִישׁ הָרַע מִן הַטּוֹב לְגַמְרֵי, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַר לוֹ שׁוּם רַע מֵאַחַד מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם כְּלָל הַמִּדּוֹת כַּיָּדוּעַ, וּכְשֶׁהוּא בִּבְחִינָה זוֹ מֻתָּר לְהִתְגָּרוֹת בָּרְשָׁעִים: וְהָעִנְיָן - כִּי כָּל רָשָׁע, הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ צִנּוֹר שֶׁיְּקַבֵּל דֶּרֶךְ שָׁם הָרוּחַ שֶׁלּוֹ לְהַשְׁלִים הַחִסָּרוֹן, וְהַצִּנּוֹר הוּא - דֶּרֶךְ הַמִּדָּה רָעָה מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהַמַּמְשִׁיךְ וְהַגְּבִיר - הוּא הַדֶּרֶךְ וְהַצִּנּוֹר שֶׁמְּקַבֵּל דֶּרֶךְ שָׁם הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלּוֹ לְהַשְׁלִים חִסָּרוֹנוֹ. וּכְשֶׁהַצַּדִּיק רוֹצֶה לְהַשְׁפִּילוֹ, הוּא מֻכְרָח לֵירֵד לְהַמִּדָּה רָעָה הַהִיא שֶׁהִגְבִּיר עָלָיו הָרָשָׁע, לְהַכְנִיעָהּ וּלְקַלְקֵל הַצִּנּוֹר הַהוּא שֶׁל הָרָשָׁע, שֶׁמְּקַבֵּל מִשָּׁם הַחִיּוּת שֶׁלּוֹ. וְעַל כֵּן מֻכְרָח שֶׁיִּהְיֶה זֶה הַצַּדִּיק צַדִּיק גָּמוּר, שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם רַע, לְמַעַן לֹא יִהְיֶה כֹּחַ לְהָרוּחַ סְעָרָה, שֶׁהוּא הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל הָרָשָׁע, לִשְׁלֹט וּלְהַזִּיק, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַצַּדִּיק בְּעֵת שֶׁיּוֹרֵד לְהַמִּדָּה רָעָה שֶׁל הָרָשָׁע לְקַלְקְלָהּ, כִּי אֵין לְהָרַע שׁוּם תְּפִיסָה וַאֲחִיזָה בְּהַצַּדִּיק גָּמוּר, וְאֵין לוֹ מָקוֹם לֶאֱחֹז בּוֹ...

מָה שֶׁאֵין כֵּן צַדִּיק שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר, אַף שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם עֲבֵרָה, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא הִבְדִּיל הָרַע לְגַמְרֵי וְהָרָע עֲדַיִן בְּכֹחַ, וְעַל כֵּן אָסוּר לוֹ לְהִתְגָּרוֹת בָּרְשָׁעִים, כִּי יֵשׁ מָקוֹם לְהָרַע לָאֲחֹז בּוֹ, וְיוּכַל לְהַזִּיק לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, הָאַרִיכוּת רוּחַ שֶׁל הָרָשָׁע, שֶׁהוּא גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ בִּבְחִינַת רוּחַ סְעָרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ברכות ז:): "וְהַכְּתִיב: "אַל תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים"? (תהלים לז) 'מִי שֶׁלִּבּוֹ נוֹקְפוֹ אוֹמֵר בֵּן', פֶּרֶשׁ רַשִׁ"י: 'הַיְרֵא מֵעֲבֵרוֹת שֶׁבְּיָדוֹ' - 'שֶׁבְּיָדוֹ' דַּיְקָא. זֶהוּ שֶׁאָמַרְנוּ, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין לוֹ שׁוּם עֲבֵרָה, רַק שֶׁהוּא יָרֵא עֲדַיִן מֵעֲבֵרוֹת שֶׁבְּיָדוֹ וְכֹחוֹ לַעֲשׂוֹת, כִּי הָרַע עֲדַיִן בְּכֹחַ, כִּי לֹא זָכָה עֲדַיִן לְבִחִינַת לֹא יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן, וְאֵינוֹ בָּטוּחַ עֲדַיִן שֶׁלֹּא יֵאָרַע לוֹ מִכְשׁוֹל עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן אָסוּר לוֹ לְהִתְגָּרוֹת בָּרְשָׁעִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ: "תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ" (חבקוק א), וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בבא מציעא עא, ברכות ז:): 'צַדִּיק מִמֶּנּוּ בּוֹלְעִי' - 'בּוֹלְעִי' דַּיְקָא, כִּי הוּא בּוֹלֵעַ אוֹתוֹ מַמָּשׁ בַּאֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ, אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ בּוֹלֵעַ, כִּי אֵין לִבּוֹ נוֹקְפוֹ מֵחֲשָׁשׁ מִכְשׁוֹל עֲבֵרָה כַּנַּ"ל, כִּי כְּבָר בִּטֵּל הָרַע לְגַמְרֵי מִכָּל הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲווֹת שֶׁל כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. וְעַל כֵּן זֶה הַצַּדִּיק גָּמוּר וְכָל הַנִּלְוִים אֵלָיו מֻתָּרִים לְהִתְגָּרוֹת בָּרְשָׁעִים, כִּי זֶה הַצַּדִּיק יָכוֹל לֵירֵד לְתוֹךְ כָּל הַצִּנּוֹרוֹת שֶׁל כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהִגְבִּירוּ עַל עַצְמָם וּלְשָׁבְרָם וּלְבַטְּלָם, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ, כַּנַּ"ל.

וּלְמַעֲשֶׂה יֵשׁ שְׁנֵי סוּגֵי צַדִּיקִים, צַדִּיק גָּמוּר וְצַדִּיק לֹא גָּמוּר, וְכֵיוָן שֶׁשְּׁנֵיהֶם לֹא עוֹשִׂים עֲבֵרוֹת שֶׁהֲרֵי הֵם צַדִּיקִים, מַהוּ הַהֶבְדֵּל בֵּינֵיהֶם? אֶלָּא שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּמוּר הוּא מִי שֶׁבִּטֵּל אֶת הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁבְּתוֹכוֹ הִיא יֵצֶר הָרַע וְהִיא כְּפוּפָה בְּאֹפֶן מֻחְלָט לַטּוֹב. הוּא מוֹאֵס בְּכָל מָה שֶׁאֵינוֹ רְצוֹן ה' וּמִמֵּילָא אֵין לַקְלִפָּה שׁוּם קֶשֶׁר אֵלָיו וְאֵין בּוֹ נְקוּדָה לֶאֱחֹז בָּהּ. צַדִּיק כָּזֶה יָכוֹל לְהִתְחַקּוֹת אַחַר מְקוֹר הַחִיּוּת שֶׁל הַקְּלִפּוֹת וְלַנְּתֵק לָהֶם אֶת

צִינוֹרוֹת הַשֶּׁפַע שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מִלְמַעְלָה וּלְהָבִיא לְמַפַּלְתָּם, וְזֹאת בִּזְכוּת כֹּחַ הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ.

הַצַּדִּיק הֲלֹא גָּמוּר הוּא מִי שֶׁבִּטֵּל אֶת יִצֶר הָרַע בְּרֹב. הַיֵּצֶר אֵינוֹ מֵרְגָּשׁ וְלֹא טוֹרֵד אוֹתוֹ אֲפִילוּ בְּמַחְשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, אֲבָל יֵשׁ בּוֹ נְקוּדָה קְטַנָּה וּרְדוּמָה בְּתוֹךְ הַלֵּב, וְאוֹתוֹ צַדִּיק יָרֵא כָּל הַזְּמַן מִפְּנֵי רָשָׁע גָּמוּר אַלּוּף שֶׁל הַקְּלִפָּה, שֶׁמָּא הוּא יַצְלִיחַ לֶאֱחֹז בְּאוֹתָהּ נְקוּדָה רְדוּמָה בְּלִבּוֹ וּלְעוֹרֵר אוֹתוֹ וּלְהַפִּיל אֶת הַצַּדִּיק הֲלֹא גָּמוּר בְּיָדוֹ.

וְלָכֵן רַק מִי שֶׁהוּא צַדִּיק גָּמוּר יָכוֹל לְהִתְגָּרוֹת בְּאוֹתָם רְשָׁעִים אַלּוּפֵי עֵשָׂו וְלֹא לִירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי אֵין בּוֹ שׁוּם נְקוּדָה פְּנִימִית שֶׁהַקְּלִפָּה יְכוֹלָה לֶאֱחֹז בָּהּ. אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ צַדִּיק גָּמוּר עָלָיו לְהִתְרַחֵק מֵהָרָשָׁע שֶׁהַשָּׂעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ, כִּי הוּא כְּרוּחַ סְעָרָה שֶׁמְּשַׁבֶּרֶת כָּל מָה שֶׁעוֹמֵד בְּדַרְכָּהּ עַד שֶׁהִיא דּוֹעֶכֶת וְנֶעֱלֶמֶת בְּאוֹתָהּ מְהִירוּת שֶׁהִיא הוֹפִיעָה וּשָׁבָרָה.

וּמֵהֵיכָן מוֹשְׁכִים אֶת מִדַּת "הַצַּדִּיק הַגָּמוּר" עַל מְנָת לְבַטֵּל אֶת כָּל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁבָּהֶן הַקְּלִפָּה יְכוֹלָה לֶאֱחֹז בָּנוּ? כֵּיצַד אָנוּ מוֹצְאִים אֶת הַמִּדָּה הַזּוֹ שֶׁל בֵּרוּר הַטּוֹב מִתּוֹךְ הָרַע?

וְלָבוֹא לְזֶה - לְהַפְרִישׁ וּלְהַבְדִּיל וּלְבַטֵּל הָרַע מֵהַטּוֹב - הוּא עַל יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה, וְלִמּוּד הַתּוֹרָה יִהְיֶה לָלוּן לְעָמְקָהּ שֶׁל הֲלָכָה (עיין זוהר בהר קיא:) הַיְנוּ לִלְמֹד פּוֹסְקִים. כִּי יֵשׁ בְּהַתּוֹרָה אֲחִיזַת הַטּוֹב וְהָרָע, שֶׁנֶּאֱחָזִין מִבְּחִינַת אִסּוּר וְהֶתֵּר, טָמֵא וְטָהוֹר, כָּשֵׁר וּפָסוּל, שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה. וְכָל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵר הַהֲלָכָה הוּא מְעָרֵב טוֹב וְרַע, וְעַל כֵּן אֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְרִישׁ וּלְבַטֵּל הָרַע מֵהַטּוֹב, וְהוּא בְּבְחִינַת (משלי יא) : "וְדֹרֵשׁ רָעָה תְּבוֹאֶנּוּ", עַד אֲשֶׁר הוּא מְעַיֵּן וּמְבָרֵר הַפְּסַק הֲלָכָה וּמְבָרֵר הָאָסוּר וְהַמֻּתָּר וְכוּ', דְּהַיְנוּ

עַל יְדֵי לִמּוּד פּוֹסְקִים, אֲזַי מַפְרִישׁ הַטּוֹב מֵהָרַע (עיין זוהר בהר דף קיא). אַךְ לִזְכּוֹת לָזֶה הַשֵּׂכֶל, שֶׁיּוּכַל לָלוּן לְעָמְקָהּ שֶׁל הֲלָכָה, הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַשֵּׂכֶל.

אָמְרוּ חֲזַ"ל (קידושין ל:): בָּרָאתִי יֵצֶר הָרַע - בָּרָאתִי לוֹ תּוֹרָה תְּבָלִין. הַתּוֹרָה מְכִילָה אֶת הָאוֹר אֵינְסוֹף בְּאוֹתִיּוֹתֶיהָ וְעַל יְדֵי הֶעָמָל וְהַלִּמּוּד שֶׁל הַתּוֹרָה יֵשׁ יְחוּד עִם הָאוֹר אֵינְסוֹף הַיּוֹצֵא מִן בּוֹרֵא עוֹלָם וְיֵשׁ יְחוּד עִם בּוֹרֵא עוֹלָם עַצְמוֹ וְעִם מְקוֹר הַחִיּוּת שֶׁמְּחַיֶּה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְלָכֵן עַל יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה יְהוּדִי יָכוֹל לִמְשׁוֹךְ לְעַצְמוֹ אֶת הַשֶּׁפַע הַמַּשְׂלִים אֶת כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת וְלִבְרֹר אֶת הַטּוֹב מִתּוֹךְ הָרַע. עַל הַיְּהוּדִי לִלְמֹד תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְשֶׁבְּעַל פֶּה, מִשְׁנָה וּגְמָרָא כְּדֵי לְהִתְחַקּוֹת אַחַר הַבָּסִיס לַהֲלָכָה, וּמִשָּׁם לָאַחֲרוֹנִים בַּטּוּר וּבֵית יוֹסֵף שֶׁסִּכְּמוּ אֶת דִּבְרֵי הָרִאשׁוֹנִים עַל הַגְּמָרָא לַהֲלָכָה וְעַל חִבּוּר שֻׁלְחָן עָרוּךְ וְנוֹשְׁאֵי כֵּלָיו וְעַד לַהֲלָכָה בְּיָמֵינוּ, כִּי הֲלָכָה פְּרוּשָׁהּ לִפְסֹק וּלְהַפְרִיד בֵּין הָעִקָּר לַפְּסֹלֶת, וְזֶה בֵּרוּר בֵּין טוֹב לְרָע[11].

וּכְדֵי לִזְכּוֹת לְמוֹחִין לִלְמֹד וּלְהָבִין אֶת הַהֲלָכָה עַל כָּל חֲלָקֶיהָ וּמְקוֹרוֹתֶיהָ, לְכָךְ צָרִיךְ אָדָם לְהִתְפַּלֵּל עַל מְנָת לִמְשׁוֹךְ לְעַצְמוֹ מֵהַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁיִּפְתְּחוּ אֶת לִבּוֹ וְרֹאשׁוֹ בַּתּוֹרָה. וְלָכֵן בְּכָל מָקוֹם בּוֹ אָדָם נִתְקָל בְּלִמּוּדוֹ יֵדַע אוֹ שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עַל כָּךְ אוֹ שֶׁהִתְפַּלֵּל אֲבָל לֹא מַסְפִּיק, כִּי חָכְמַת הַתּוֹרָה לֹא שַׁיֶּכֶת לַחֲכָמִים

---

11 וּמַסְבִּיר רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (תורה סב) כִּי הַקְּלִפּוֹת שׁוֹאֲבוֹת כֹּחַ לַמַּחֲלוֹקוֹת שֶׁל הַשְּׁמָאָה לְמִלְחָמוֹת וְלָרַע, מֵהַמַּחֲלוֹקוֹת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהֵם הַמְּקוֹמוֹת בַּגְּמָרָא שֶׁלֹּא נִפְסְקָה הֲלָכָה בְּרוּרָה וְנִשְׁאֲרוּ שָׁם לְלֹא הַכְרָעָה בֵּין הַדֵּעוֹת הַשּׁוֹנוֹת. וְכַאֲשֶׁר תַּלְמִידֵי חֲכָמִים לוֹמְדִים לְעָמְקָהּ שֶׁל הֲלָכָה וּמַכְרִיעִים אֶת הַהֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה וּמְסַיְּמִים בְּכָךְ מַחְלֹקֶת שֶׁל קְדֻשָּׁה, מְמֵילָא הֵם מַכְרִיעִים מַחְלֹקֶת בַּשְּׁמָאָה, שֶׁהֲרֵי לַקְּלִפָּה אֵין יוֹתֵר מָקוֹר לִשְׁאֹב לָהּ חִיּוּת, וְנִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי לִמּוּד הַהֲלָכוֹת מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם.

אֶלָּא לְיִרְאֵי ה׳ הַמִּתְפַּלְלִים אֵלָיו וּמְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ שֶׁיִּפְתַּח לָבָם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ״ל (מגילה ו:): לְאוֹקְמֵי גִּירְסָא - סַיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא (לְהַעֲמִיד אֶת הַשְּׁמוּעָה, כְּלוֹמַר לְהָבִין וְלִזְכֹּר אֶת הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ לוֹמְדִים - צָרִיךְ עֶזְרָה מֵהַשָּׁמַיִם, הֱיֵינוּ לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּךְ וְלִזְכּוֹת לְכָךְ בְּמַתָּנָה וְחֶסֶד עֶלְיוֹן).

וְצַדִּיק הָאֱמֶת הוּא בָּעַל תְּפִלָּה וְחָכָם בַּתּוֹרָה, וְלָכֵן הוּא שֶׁאוֹחֵז בָּאֱמֶת בְּיָדוֹ יָכוֹל לְהִתְגָּרוֹת בַּקְּלִפָּה, וְהַדְּבֵקִים בּוֹ גַּם הֵם יְכוֹלִים לַעֲמֹד תַּחַת חֲסוּתוֹ וְלֹא לְפַחֵד מֵהַקְּלִפָּה וּמֵרָשָׁע אַלּוּף עֵשָׂו שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה כִּי צַדִּיק הָאֱמֶת חוֹפֵף וּמָגֵן עָלָיו, וְכֵיוָן שֶׁלַּקְּלִפָּה אֵין אֲחִיזָה בְּצַדִּיק גָּמוּר לָכֵן הִיא לֹא יְכוֹלָה לָגַעַת גַּם בְּאֵלֶּה הָעוֹמְדִים מֵאֲחוֹרָיו. וְכַאֲשֶׁר דְּבֵקִים בְּצַדִּיק הָאֱמֶת וּלְמֵדִים תּוֹרָה וּמִתְפַּלְלִים, אָנוּ נִשְׁמָרִים מִן הַקְּלִפָּה וּמַשְׁלִימִים אֶת הַחֶסְרוֹנוֹת עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁמּוֹשֵׁךְ רוּחַ חִיּוּת חֲדָשָׁה לִמְקוֹמוֹת שֶׁנֶּחְסַר מִמֶּנּוּ וּמוֹחֵק אֶת רֹשֶׁם הָעֲוונוֹת שֶׁעָשִׂינוּ שֶׁסִּלְקוּ אֶת הָרוּחַ וּמָנְעוּ מִמֶּנָּה לָשׁוּב עַד כֹּה.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵנוּ (כתובות קיא:): כָּל הַדָּבֵק בְּתַלְמִיד חָכָם כְּאִלּוּ דָּבֵק בַּשְּׁכִינָה, כִּי עַל יְדֵי הַהִדַּבְּקוּת בְּחָכָם לִלְמֹד מִמֶּנּוּ אֶת עֲבוֹדַת ה׳, אֶת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְאֶת דֶּרֶךְ הַתְּפִלָּה מֵעַמְקָא דְּלִבָּא, זוֹכֶה הַתַּלְמִיד שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו שְׁכִינָה וְיַשְׁלִימוּ חֶסְרוֹנוֹתָיו וְלֹא יִפָּחֵד מֵאִישׁ.

וְזֶהוּ בְּחִינוֹת אַרְבַּע צִיצִית, כִּי אַרְבַּע צִיצִית הֵם בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לז): ״כֹּה אָמַר ה׳ מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ״, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הָרוּחַ סְעָרָה, שֶׁהוּא הָרוּחַ שֶׁל הַמִּתְנַגְּדִים הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁמַּמְשִׁיכִין אֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁלָּהֶם מֵהָרַב דִּקְלִפָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר כַּנַּ״ל. וְעַל כֵּן צִיצִית הוּא לְשׁוֹן שֵׂעָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם ח):

"וַיִּקָּחֵנִי בְּצִיצִת רֹאשִׁי". כִּי עַל יָדָם נִכְנַע עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר, בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת טַלִּית קָטָן שֶׁנִּתְעַטֵּף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְסִדֵּר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת (ראש השנה יז:), כִּי הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הֵן בְּחִינוֹת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת טַלִּית, שֶׁהוּא אַרְבַּע כְּנָפוֹת, בְּחִינוֹת הָרוּחַ מֵאַרְבַּע רוּחוֹת כַּנַּ"ל. וְהַיְנוּ טַלִּית קָטָן - הֵפֶךְ בְּחִינוֹת רוּחַ דִּקְלִפָּה, בְּחִינַת עֵשָׂו, שֶׁהוּא "אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר" (בראשית כה), וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: 'כְּטַלִּית' - כְּטַלִּית דַּיְקָא, בְּחִינַת טַלִּית דִּקְלִפָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת טַלִּית אָדֹם, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָרוּחַ שֶׁל הָרְשָׁעִים כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי טַלִּית דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת טַלִּית קָטָן, מַכְנִיעִין אוֹתוֹ, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים כַּנַּ"ל.

מִצְוָה נוֹסֶפֶת שֶׁתִּסַּיֵּעַ בְּיָדֵינוּ וְתָגֵן עָלֵינוּ מִן הַקְּלִפּוֹת הִיא מִצְוַת הַצִּיצִית שֶׁגַּם הִיא עוֹטֶפֶת אוֹתָנוּ כְּמוֹ קְרָבָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, וּמְחַבֶּרֶת אוֹתָנוּ אֶל מְקוֹר הַקְּדֻשָּׁה וּמַכְנִיסָה אוֹתָנוּ תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, וְלָכֵן כָּל הַמְבַקֵּשׁ לִבְרֹחַ מֵהַשְׁפָּעַת הַקְּלִפּוֹת וְלֹא לְהִפָּגַע מִן הָרְשָׁעִים הַפּוֹרְצִים כִּסְעָרָה וְדוֹרְסִים כָּל הָעוֹמֵד בְּדַרְכָּם, צָרִיךְ לִלְבֹּשׁ צִיצִית שֶׁתָּגֵן עָלָיו וְתִמְשֹׁךְ לוֹ חִיּוּת מִמְּקוֹר הַחַיִּים.

העולה מן התורה:

- חִסָּרוֹן שֶׁל אָדָם בְּחַיָּיו נַעֲשָׂה מֵחֶסְרוֹן הָרוּחַ הַמְּחַיָּה אוֹתוֹ דָּבָר, וְעַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל מַטָּה שֶׁל תְּפִלָּה וַאֲנָחָה הוּא מוֹשֵׁךְ רוּחַ חַיִּים שֶׁמְּמַלֵּא אֶת הַחִסָּרוֹן וּמַשְׁלִים אוֹתוֹ.
- הַצַּדִּיק שֶׁדָּבוּק בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא רוּחַ אֱלֹקִים שֶׁעִמָּהּ בָּרָא ה׳ יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם, מַעֲבִיר אֶת רוּחַ הַחַיִּים לְכָל מִי שֶׁדָּבֵק בּוֹ וְשׁוֹמֵעַ לַעֲצָתוֹ, וּבְכָךְ הַצַּדִּיק מַשְׁלִים לוֹ אֶת חֶסְרוֹנוֹתָיו.
- הָרְשָׁעִים הָרְחוֹקִים מֵהַצַּדִּיק מְקַבְּלִים אֶת רוּחַ הַחַיִּים שֶׁלָּהֶם מֵהַקְּלִפָּה ״רוּחַ סְעָרָה״, שֶׁה׳ מַאֲרִיךְ עִמָּם אַף וְנוֹתֵן לָהֶם רוּחַ רַבָּה שֶׁסּוֹעֶרֶת וּגְדֵלָה בְּעָצְמָה וּבִמְהִירוּת בְּטֶרֶם תֵּעָלֵם מִן הָעוֹלָם.
- הָרוּחַ שֶׁל הָרְשָׁעִים הִיא חֲזָקָה וְאָסוּר לַעֲמֹד בִּדְרָכָם, אֲבָל הַדְּבֵקִים בַּצַּדִּיק עֲדַיִן מְקַבְּלִים רוּחַ חַיִּים גַּם תַּחַת הַצְּלָחָתוֹ שֶׁל הָרָשָׁע.
- חִסָּרוֹן הָרוּחַ שֶׁגּוֹרֵם לְחֶסְרוֹנוֹתָיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל נוֹבְעִים מֵעֲוֹנוֹתָיו, וְנִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיק הַמַּשְׁלִים אֶת רוּחוֹ מְכַפֵּר בְּכָךְ גַּם עַל עֲוֹנוֹתָיו, וְעַל יְדֵי הַדְּבֵקוּת בַּצַּדִּיק וּבְעֵצוֹתָיו נִצָּל מֵהַקְּלִפָּה.
- וְאַף עַל פִּי שֶׁהָרָשָׁע בְּשִׁיאוֹ הוּא רוּחַ סְעָרָה שֶׁגַּם צַדִּיקִים לֹא יְכוֹלִים לַעֲמֹד בְּדַרְכּוֹ, צַדִּיק גָּמוּר שֶׁבָּרַר כָּל הַטּוֹב מֵהָרַע וְאֵין בּוֹ מְעַט רַע שֶׁיְּכוֹלָה הַקְּלִפָּה לְהֶאָחֵז בּוֹ, הוּא יָכוֹל לָרֶדֶת אֶל תְּהוֹמוֹת הַקְּלִפָּה וְלַנָּתֵק אֶת מְקוֹר הַחִבּוּר שֶׁל הַקְּלִפָּה אֶל הַקְּדֻשָּׁה בְּאַרְבַּעַת הַיְסוֹדוֹת אֵשׁ-רוּחַ-מַיִם-עָפָר.

וְלֹא רַק שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַכְנִיעַ אֶת הַקְּלִפָּה, גַּם הַנִּלְוִים אֵלָיו לֹא צְרִיכִים לְפַחֵד מֵאוֹתוֹ רָשָׁע.

- וְהַפֹּחַ לִבְרֹר אֶת הַטּוֹב מֵהָרַע הוּא עַל יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה, שֶׁעַל יְדֵי לִמּוּד הֲלָכָה בְּרוּר בֵּין טָהוֹר לְטַמֵּא וּמַפְרִישׁ טוֹב מֵרָע, וְעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה מְקַבֵּל אֶת הַשֵּׂכֶל לָדַעַת אֶת הַהֲלָכָה לְבוּרָהּ.
- וְכֵן יֵשׁ בְּמִצְוַת צִיצִית לְהָגֵן בְּאַרְבַּע כְּנָפוֹתֶיהָ מִפְּנֵי הָרַע שֶׁבְּאַרְבָּעָה הַיְסוֹדוֹת שֶׁבְּיָדֵי הַקְּלִפָּה, וּלְהִתְחַבֵּר לַטּוֹב שֶׁבְּאוֹתָם יְסוֹדוֹת, שֶׁשָּׁרְשָׁן בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הוי"ה, וְעַל יְדֵי צִיצִית תְּפִלָּה וְתוֹרָה מַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ רוּחַ חַיִּים.

תהומות יכסיומו

כִּי עִקַּר הַחִיּוּת מְקַבְּלִין מֵהַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים מב): ״תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי״. וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל כֹּחוֹ, כִּי כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכָל כֹּחוֹ וּמַכְנִיס כֹּחוֹ בְּאוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה, אֲזַי נִתְחַדֵּשׁ כֹּחוֹ שָׁם, בִּבְחִינַת (איכה ג): ״חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים [רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ]״ וְכוּ׳. כִּי אֱמוּנָה הִיא תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות יז): ״וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה״, תַּרְגּוּמוֹ: ׳פְּרִישָׁן בְּצַלּוֹ׳.

עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה הָאָדָם מוֹשֵׁךְ אֵלָיו חִיּוּת רוּחָנִית וְנַשְׁמִית. כַּאֲשֶׁר הוּא מְכַוֵּן בַּתְּפִלָּה בְּהִתְעוֹרְרוּת וּבְהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב, אָז מִתְחַדְּשִׁים הַכֹּחוֹת הָרוּחָנִיִּים וְהַנַּשְׁמִיִּים שֶׁלּוֹ.

הַכֹּחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה הוּא עַל יְדֵי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהָאָדָם חוֹתֵךְ בְּדִבּוּרוֹ וּמוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו. כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת

הָעוֹלָם הוּא הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹתִיּוֹת כְּכְלִי לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר אֵינְסוֹף, וְעַל יְדֵי צֵרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת וּלְהַשְׁפִּיעַ עַל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ בְּכְלָל, וְעַל הַמִּתְפַּלֵּל בִּפְרָט. וְלָכֵן יֵשׁ חֲשִׁיבוּת שֶׁאָדָם יִתְפַּלֵּל וְיוֹצִיא בְּפִיו, וּכְפִי שֶׁמַּסְבִּיר רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (לקו"מ לד, ג) כִּי אָמְנָם ה' יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ מָה אָנוּ רוֹצִים וּמָה אָנוּ צְרִיכִים, אֲבָל עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה אָנוּ יוֹצְרִים אֶת הַכֵּלִי שֶׁמְּקַבֵּל אֶת הַשֶּׁפַע שֶׁהִתְפַּלַּלְנוּ עָלָיו.

וְכַאֲשֶׁר אָדָם מוֹצִיא אֶת הַמִּלִּים מִפִּיו וְיוֹצֵר מְצִיאוּת שֶׁל כְּלִי שֶׁמְּקַבֵּל אֶת הַשֶּׁפַע, הַדָּבָר מְחַזֵּק אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהַכֹּל עַל יְדֵי מִילּוֹת הַתְּפִלָּה הוּא מִתְיַחֵד יִחוּד עֶלְיוֹן עִם בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁמְּקַבֵּל אֶת הַתְּפִלָּה מִן הַצַּד הַשֵּׁנִי, וּמַאֲפְשֵׁר לַמִּתְפַּלֵּל עַל יְדֵי מִילּוֹת הַתְּפִלָּה לְהִתְעָרֵב וּלְהִשְׁתַּתֵּף בַּבְּרִיאָה עַצְמָהּ. וְכֵיוָן שֶׁבּוֹרֵא עוֹלָם מְחַדֵּשׁ אֶת הַבְּרִיאָה בְּכָל רֶגַע וָרֶגַע, הֲרֵי שֶׁעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה אֲנַחְנוּ מִתְחַבְּרִים אֶל הִתְחַדְּשׁוּת זוֹ וְשׁוֹאֲבִים מִשָּׁם כֹּחוֹת חֲדָשִׁים לְהֶמְשֵׁךְ עֲבוֹדָתֵנוּ.

וְדַע, שֶׁיֵּשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים, כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עָשָׂר מַזָּלוֹת (תקון יח, ובתקון כא), וְכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט יֵשׁ לוֹ נֶסְחָא מְיֻחֶדֶת וְיֵשׁ לוֹ שַׁעַר מְיֻחָד לִכָּנֵס דֶּרֶךְ שָׁם תְּפִלָּתוֹ, וְכָל שֵׁבֶט מְעוֹרֵר בִּתְפִלָּתוֹ כֹּחַ מַזָּלוֹ שֶׁבִּשְׁנַיִם עָשָׂר מַזָּלוֹת... וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: 'קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו כְּקְרִיעַת יָם סוּף' (פסחים קיח.) וְ'קָשֶׁה זִוּוּגוֹ כְּקְרִיעַת יָם סוּף' (סוטה ב). כִּי הַיָּם סוּף נִקְרָע לִשְׁנַיִם עָשָׂר קְרָעִים, כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים (פרד"א מב, עיין תקון כא נט.), וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלָּתָם גּוֹרְמִים זִוּוּגָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים סח): "סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת" - 'רֹכֵב', דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, 'עֲרָבוֹת', דָּא שְׁכִינְתֵּהּ, שֶׁנִּתְעָרֵב בָּהּ כָּל הַגְּוָנִין, וּלְפִי הַזִּוּוּג שֶׁגּוֹרֵם בִּתְפִלָּתוֹ כֵּן זוֹכֶה לְזִוּוּגוֹ... וְגַם יִשְׂרָאֵל מְפָרְנְסִים לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם בִּתְפִלָּתָם (עיין זוהר ויקרא ז: פנחס רכו. רמא:) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קה): "וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק", 'וְחֹק לִשְׁנָא דְּמְזוֹנָא הוּא' (ביצה טז.), 'וְאֵין עֲמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה'

(ברכות ו:)... וּכְפִי שֶׁמְּפָרֵשׁ לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם בִּתְפִלָּתוֹ, כֵּן נוֹתְנִין לוֹ פַּרְנָסָתוֹ. וְזֶה: 'קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו כִּקְרִיעַת יָם סוּף', הֵינוּ מְזוֹנוֹת נִתְחַלֵּק לִשְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבִילִים, לְפִי שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ. וְצָרִיךְ לְזֶה זְכוּת גָּדוֹל, שֶׁיִּזְכֶּה אָדָם לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּתוֹ דָּרֶךְ שַׁעַר הַשַּׁיָּךְ לְשִׁבְטוֹ... וְיַעֲקֹב, שֶׁהוּא כָּלוּל כָּל הַשְּׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים, וְהָיָה יוֹדֵעַ כָּל מַטֶּה וּמַטֶּה בְּשָׁרְשׁוֹ... שֶׁהָיָה מְאַסֵּף כָּל הַתְּפִלּוֹת.

לְכָל שֵׁבֶט בְּיִשְׂרָאֵל יֵשׁ מַזָּל מְשֻׁלּוֹ וְשַׁעַר תְּפִלָּה מְיֻחָד מִשֶּׁלּוֹ בַּשָּׁמַיִם מִשָּׁם הוּא מוֹשֵׁךְ לְעַצְמוֹ חַיּוּת[12]. וּמָה שֶּׁאָמְרוּ חַזַ״ל כִּי קָשִׁים פַּרְנָסָתוֹ וְזִוּוּגוֹ שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יָם סוּף, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַיָּם נִקְרָע לִ-12 גְּזָרִים עֲבוּר כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט, כָּךְ הַקְּשִׁי בִּמְצִיאַת זִוּוּג וּפַרְנָסָה כָּרוּךְ בַּקְּשִׁי לִמְצוֹא אֶת הַשַּׁעַר שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁל הַשֵּׁבֶט שֶׁהוּא מִשְׁתַּיֵּךְ אֵלָיו, וְאִם מוֹצֵא אוֹתוֹ חֲרִי שֶׁהַזִּוּוּג וְהַפַּרְנָסָה אֵינָם קָשִׁים, אֶלָּא הוּא מוֹשֵׁךְ אֶת חִיּוּתָם בַּתְּפִלָּה מֵאוֹתוֹ חֵלוֹן שֶׁל שֶׁפַע אֵלָיו הוּא שַׁיָּךְ. וְעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה הוּא גּוֹרֵם לְ״זִוּוּג״ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַשְּׁכִינָה (זֵעִיר אַנְפִּין וְהַמַּלְכוּת), וְכֵן הוּא ״מְפָרְנֵס״ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתְּפִלָּה שֶׁמַּשְׁפִּיעִים שֶׁפַע עַל עוֹלָמוֹת שֶׁל מַעְלָה, וְלָכֵן כְּשֶׁמַּכְנִיס כֹּחוֹ בַּתְּפִלָּה וְעוֹשֶׂה זִוּוּג וּפַרְנָסָה לְמַעְלָה, זוֹכֶה לְזִוּוּג וּפַרְנָסָה שֶׁל מַטָּה.

וּבְזוֹ מְתֹרֶצֶת הַקֻּשְׁיָא הַמְּפֹרְסֶמֶת עַל דִּבְרֵי חַזַ״ל שֶׁקָּשִׁים הַמְּזוֹנוֹת וְהַפַּרְנָסָה כִּקְרִיעַת יָם סוּף, וַהֲרֵי אֶת יָם סוּף בּוֹרֵא עוֹלָם קָרַע וְכִי שַׁיָּךְ לוֹמַר שֶׁקָּשֶׁה לוֹ? אֶלָּא שֶׁבְּאֱמֶת כַּאֲשֶׁר אָדָם מִתְפַּלֵּל אֶל הַחֵלוֹן הַנָּכוֹן שׁוּם דָּבָר לֹא קָשֶׁה, אַךְ כְּדֵי לִמְצוֹא אֶת הַחֵלוֹן הַנָּכוֹן וְלֹא לְהִתְבַּלְבֵּל צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה, וְזֶה הַדָּבָר

---

12 וּבְמָקוֹם אַחֵר (ליקומ״ת עג) כָּתַב כִּי יֵשׁ לְכָל שֵׁבֶט חֲלוֹנוֹת תְּפִלָּה כַּמִּסְפָּר אוֹתִיּוֹת שֵׁם הַשֵּׁבֶט, כְּגוֹן שֶׁלְּשֵׁבֶט רְאוּבֵן יֵשׁ 5 חֲלוֹנוֹת תְּפִלָּה, לְיוֹסֵף יֵשׁ 4 חֲלוֹנוֹת, לְלֵוִי יֵשׁ 3 וּלְגָד יֵשׁ 2 וְכֵן הָלְאָה. סַךְ הַכֹּל 49 חֲלוֹנוֹת תְּפִלָּה שׁוֹנִים בַּשָּׁמַיִם.

הַיְחִיד שֶׁבּוֹרֵא עוֹלָם הוֹתִיר בְּיָדֵינוּ - לְהַאֲמִין אוֹ לֹא לְהַאֲמִין, וְכֵיוָן שֶׁתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, הֲרֵי כְּשֶׁהָאֱמוּנָה הִיא שְׁלֵמָה, כְּלוֹמַר כַּאֲשֶׁר הַתְּפִלָּה מוּצֵאת דַּרְכָּהּ לַחֲלוֹן הַנָּכוֹן, אֲזַי גַּם הַיָּם נִקְרָע לְלֹא קֹשִׁי, כִּי הַקֹּשִׁי הוּא רַק מֵהַצַּד שֶׁלָּנוּ שֶׁמִּתְבּוֹנֵן וְלֹא מִצִּדּוֹ שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם, וְאִם נַבִּיט בְּעֵינַיִם מַאֲמִינוֹת גַּם לָנוּ לֹא יִהְיֶה קֹשִׁי.

אָז מָה מַפְרִיעַ לָנוּ לְהִתְפַּלֵּל וּלְקַבֵּל אֶת הַשֶּׁפַע שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לָתֵת לָנוּ?

אֲבָל כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל, אֲזַי בָּאִים מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וּקְלִפּוֹת וּמְסַבְּבִין אוֹתוֹ, וְנִשְׁאָר בַּחֹשֶׁךְ וְאֵין יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל... שֶׁהָרְשָׁעִים, הַיְנוּ הַקְּלִפּוֹת, מְסַבְּבִין אוֹתוֹ... וְדַע שֶׁיֵּשׁ פְּתָחִים הַרְבֵּה בַּחֹשֶׁךְ הַזֶּה לָצֵאת מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יומא לח:): 'הַבָּא לִטָּמֵא, פּוֹתְחִין לוֹ - יֵשׁ לוֹ פְּתָחִים הַרְבֵּה' (עיין תו' שבת קד. בד"ה איתי). נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ פְּתָחִים הַרְבֵּה בַּחֹשֶׁךְ גַּם לָצֵאת מִשָּׁם. אֲבָל הָאָדָם הוּא עִוֵּר וְאֵין יוֹדֵעַ לִמְצֹא הַפֶּתַח. וְדַע, שֶׁעַל יְדֵי אֱמֶת זוֹכֶה לִמְצֹא הַפֶּתַח, כִּי עִקַּר אוֹר הַמְּאִיר הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים כז): "ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי". וְעַל יְדֵי שֶׁקֶר הוּא מְסַלֵּק אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות כ): "לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹקֶיךָ לַשָּׁוְא", כִּי עַל יְדֵי שָׁוְא מְסַלֵּק אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי "דִּבֶּר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי" (תהלים קא). אֲבָל עַל יְדֵי אֱמֶת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹכֵן עִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם קמה): "קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל" וְכוּ', וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמּוֹ, הוּא מֵאִיר לוֹ אֵיךְ לִיצֵא מֵהַחֹשֶׁךְ הַמּוֹנֵעַ אוֹתוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "ה' אוֹרִי".

בִּזְמַן הַתְּפִלָּה יֵשׁ קְלִפּוֹת וּמַחְשָׁבוֹת זָרוֹת הַמַּפְרִיעוֹת לַיְּהוּדִי לְמְשׁוֹךְ אֵלָיו הַשֶּׁפַע בַּתְּפִלָּה וְהוּא נִשְׁאָר בַּחֹשֶׁךְ. כֵּיוָן שֶׁהַתְּפִלָּה הִיא חִבּוּר עֶלְיוֹן לְבוֹרֵא עוֹלָם, מִדַּת הַדִּין מְבַקֶּשֶׁת לְהַפְרִיעַ וּלְהַשְׁאִיר אֶת הָאָדָם קָרוֹב אֵלֶיהָ, וְעַל יְדֵי הַסָּחַת דַּעַת וְהַפְרָעוֹת וּמַחְשָׁבוֹת זָרוֹת, אָדָם לֹא מַצְלִיחַ לִמְצֹא אֶת חַלּוֹן הַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ

וּלְהִתְפַּלֵּל בְּיִשּׁוּב הַדַּעַת. עַל יְדֵי הַהַפְרָעוֹת הַקְּלִפָּה רוֹצָה לְיַאֵשׁ אוֹתָנוּ וּלְהַרְפּוֹת יָדֵינוּ מִן הַתְּפִלָּה, וְאָז חַס וְשָׁלוֹם נִשְׁאַר בַּחֹשֶׁךְ שֶׁנִּקְלַעְנוּ אֵלָיו.

וּמָה שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (יומא לח:) "הַבָּא לְטַמֵּא פּוֹתְחִין לוֹ", כְּלוֹמַר שֶׁלֹּא נוֹטְלִים אֶת הַבְּחִירָה חוֹפְשִׁית מִן הָאָדָם וְהוּא יָכוֹל לַחֲטֹא וְלִפּוֹל בַּפֶּתַח שֶׁבּוֹחֵר לְהִכָּנֵס בּוֹ אֶל תּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְהַקְּלִפָּה, אוֹמֵר רַבֵּנוּ שֶׁיִּזְכֹּר כִּי כְּשֵׁם שֶׁנִּפָּל אֶל הַחֹשֶׁךְ דֶּרֶךְ הַפְּתָחִים שֶׁפָּתְחוּ לוֹ, כָּךְ הוּא יָכוֹל לָצֵאת מֵהֶם. וְנִמְצָא שֶׁעִקַּר הַדְּבָרִים הוּא "שֶׁהַבָּא לְטַמֵּא" שֶׁזֶּה שֶׁבּוֹחֵר לְהִכָּנֵס לַחֹשֶׁךְ "פּוֹתְחִין לוֹ", מְכִינִים לוֹ פֶּתַח שֶׁיּוּכַל לָצֵאת מִשָּׁם כְּשֶׁיִּרְצֶה. אָמְנָם בּוֹרֵא עוֹלָם לֹא מִתְעָרֵב לָנוּ בַּבְּחִירָה אֲבָל הוּא תָּמִיד מֵכִין לָנוּ דֶּרֶךְ לַחְזֹר אֵלָיו אִם נִרְצֶה וְלֹא סוֹתֵם עָלֵינוּ אֶת הַגּוֹלָל.

אֲבָל כֵּיצַד נִמְצָא אֶת הַפֶּתַח? אוֹמֵר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ:

וְזֶה פֵּרוּשׁ (בראשית ו): "צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה", פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: יֵשׁ אוֹמְרִים חַלּוֹן, וְיֵשׁ אוֹמְרִים אֶבֶן טוֹב', וְהַחִלּוּק שֶׁבֵּין חַלּוֹן לְאֶבֶן טוֹב - כִּי הַחַלּוֹן אֵין לוֹ אוֹר בְּעַצְמוֹ, אֶלָּא דֶּרֶךְ שָׁם נִכְנַס הָאוֹר אֲבָל כְּשֶׁאֵין אוֹר אֵין מֵאִיר. אֲבָל אֶבֶן טוֹב, אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין אוֹר מְבַחוּץ הוּא מֵאִיר בְּעַצְמוֹ. כֵּן יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁדִּבּוּרָם הוּא חַלּוֹן, וְאֵין כֹּחַ לְהָאִיר לָהֶם בְּעַצְמָם... וְיֵשׁ שֶׁאֲמִירָתָם נַעֲשָׂה אֶבֶן טוֹב וּמֵאִיר.

וְדַע, שֶׁהַכֹּל לְפִי גֹּדֶל הָאֱמֶת, כִּי עִקַּר הָאוֹר הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא עֶצֶם הָאֱמֶת, וְעִקַּר הִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ אֶלָּא אֶל הָאֱמֶת. וְזֶה: "וְאֶל אַמָּה תְּכַלֶּנָּה מִלְמַעְלָה", לשון (ש"ב יג): "וַתְּכַל דָּוִד". אַמָּה - הִיא ה' מוֹצָאוֹת, הַכְּלוּלִים מֵאֵשׁ וּמַיִם, הַיְנוּ שֶׁתִּרְאֶה שֶׁיֵּצְאוּ הַדִּבּוּרִים מִפִּיךָ בֶּאֱמֶת, וְאָז יִשְׁתּוֹקֵק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִלְמַעְלָה לִשְׁכֹּן אֶצְלְךָ. וּכְשֶׁיִּשְׁכֹּן אֶצְלְךָ, הוּא יָאִיר לְךָ. וְזֶה: אַמָּה תְּכַלֶּנָּה מִלְמַעְלָה - רָאשֵׁי תֵּבוֹת אֱמֶת, כִּי עַל יְדֵי אֱמֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

הוּא חוֹמֵד מִלְמַעְלָה לִשְׁכֹּן עִם הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו" וְכוּ'. וְאָז: "וּפָתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תְּשִׂים", הַיְנוּ הַתֵּבָה הַיּוֹצֵאת בֶּאֱמֶת, הִיא תָּשִׂים לְךָ פֶּתַח בַּחֹשֶׁךְ שֶׁאַתָּה נִצּוֹד בּוֹ... כִּי מִתְּחִלָּה לֹא הָיָה יָכוֹל לְדַבֵּר מֵחֲמַת הַחֹשֶׁךְ הַסּוֹבֵב אוֹתוֹ, וְעַל יְדֵי שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וּמִתְפַּלֵּל הֵיטֵב, עַל יְדֵי זֶה הוּא מְתַקֵּן "תַּחְתִּים שְׁנִים וּשְׁלִשִׁים", הַיְנוּ עוֹלָם הַשָּׁפֵל וְעוֹלָם הַגַּלְגַּלִּים וְעוֹלָם הַשֵּׂכֶל (אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל רַק כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה, כִּי "לֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד").

וְהַדֶּרֶךְ לִמְצוֹא אֶת הַפֶּתַח בַּחֹשֶׁךְ הִיא עַל יְדֵי שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּמָקוֹר שֶׁל אוֹר. יֵשׁ מְקוֹר אוֹר חִיצוֹנִי בְּחִינַת "חַלּוֹן", וְזֶה כַּאֲשֶׁר הוּא מִתְחַבֵּר אֶל צַדִּיק שֶׁיָּאִיר לוֹ. וְיֵשׁ מְקוֹר אוֹר בְּחִינַת "אֶבֶן טוֹב" שֶׁהוּא מֵאִיר לְעַצְמוֹ עַל יְדֵי שֶׁאוֹחֵז בְּמִדַּת הָאֱמֶת, שֶׁהִיא חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמֵּאִיר לוֹ, וְלַקְלִפּוֹת אֵין אֲחִיזָה בָּאֱמֶת, לָכֵן הָאוֹר שֶׁל הָאֱמֶת מְסַלֵּק אֶת הַחֹשֶׁךְ וְהוּא רוֹאֶה אֶת הַפֶּתַח לָצֵאת.

וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְקַשֵּׁר אֶת תְּפִלָּתוֹ לְצַדִּיק הַדּוֹר. וְהַצַּדִּיק יוֹדֵעַ לְכַוֵּן הַשַּׁעֲרִים וּלְהַעֲלוֹת כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה לָשַׁעַר הַשַּׁיָּךְ. כִּי כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (שבת קא:): 'מֹשֶׁה, שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ', וּכְתִיב (בראשית מט): "עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה" - 'דָּא מֹשֶׁה' (זהר בראשית כה:), וּמָשִׁיחַ הוּא כָּלוּל כָּל הַתְּפִלּוֹת.

וּכְפִי שֶׁרָאִינוּ לָעֵיל, לְכָל שֵׁבֶט בְּיִשְׂרָאֵל יֵשׁ מַזָּל מְשֻׁלּוֹ וְשַׁעַר תְּפִלָּה מְיֻחָד מְשֻׁלּוֹ בַּשָּׁמַיִם מִשָּׁם הוּא מוֹשֵׁךְ לְעַצְמוֹ חִיּוּת, אַךְ כַּיּוֹם בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ אָנוּ לֹא יוֹדְעִים כָּל אֶחָד לְכַוֵּן לַחַלּוֹן שֶׁלּוֹ אוֹ אֲפִילוּ לָדַעַת בְּוַדָּאוּת לְאֵיזֶה שֵׁבֶט אָנוּ שַׁיָּכִים, וְלָכֵן יֵשׁ חֲשִׁיבוּת לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמֵנוּ בַּתְּפִלּוֹת לְצַדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁיֵּדְעוּ לְמָשׁוֹךְ אֶת הַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ לְבוֹרֵא עוֹלָם לַמָּקוֹם הַמַּתְאִים, דְּגְמַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁקִּבֵּל אֶת הַכֵּלִים שֶׁהִתְנַדְּבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַמִּשְׁכָּן וְיָדַע כָּל דָּבָר הֵיכָן לְהַכְנִיסוֹ וּלְאֵיזֶה שִׁמּוּשׁ, וּבָנָה בַּכֵּלִים מִשְׁכַּן לְבוֹרֵא עוֹלָם,

כָּךְ הַצַּדִּיקִים מְכַוְּנִים אֶת הַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ אֶל הַחַלּוֹן הַנָּכוֹן שֶׁמִּשָּׁם תַּעֲלֶנָּה לְמַעְלָה.

וְאֵלּוּ בְּנֵי אָדָם הַמַּכְחִישִׁים כָּל הַנִּסִּים וְאוֹמְרִים שֶׁהַכֹּל דֶּרֶךְ הַטֶּבַע, וְאִם רוֹאִים אֵיזֶהוּ נֵס, הֵם מְכַסִּים אֶת הַנֵּס עִם דֶּרֶךְ הַטֶּבַע, שֶׁאוֹמְרִים שֶׁזֶּה דֶּרֶךְ הַטְּבָעִים - נִמְצָא שֶׁפּוֹגְמִים בַּתְּפִלָּה כִּי הַתְּפִלָּה הִיא נִסִּים שֶׁמְּשַׁנָּה אֶת הַטֶּבַע, וּפוֹגְמִים בָּאֱמוּנָה שֶׁאֵין מַאֲמִינִים בְּהַשְׁגָּחַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וּפוֹגְמִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא מָקוֹם הַנִּסִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ", וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ: 'אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שׁוֹתָה תְּחִלָּה', כִּי שָׁם הַתְּהוֹמוֹת מְקוֹם הַנִּסִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַתְּהֹם כָּל הָעִיר". וְעַל יְדֵי זֶה צָרִיךְ לִפֹּל בְּגָלוּת מִצְרַיִם, כִּי זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה כַּנַּ"ל.

וּלְעֻמַּת הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּאִירִים לָנוּ וּמְקָרְבִים אוֹתָנוּ אֶל הַתּוֹרָה וְאֶל הָאֱמֶת עַל מְנָת שֶׁנִּזְכֶּה לְהָאִיר בְּעַצְמֵנוּ, לְחַזֵּק אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁלָּנוּ וּבְכָךְ אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁלָּנוּ וְאֶת הַחִבּוּר לְבוֹרֵא עוֹלָם, זֶה כְּנֶגֶד זֶה יֵשׁ אֲנָשִׁים הַפּוֹעֲלִים הָפוּךְ עַל מְנָת לְקַרֵר אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁלָּנוּ. אֵלֶּה אֲשֶׁר מְבַקְּשִׁים לְהַשְׁאִיר אֶת ה' בְּהַסְתָּרָה וּלְתָרֵץ הַכֹּל בְּחִינַת "טֶבַע" וּבְכָךְ לְהַחְלִישׁ אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁלָּנוּ, כִּי יוֹצְרִים סְפֵקוֹת בָּאֱמוּנָה שֶׁלָּנוּ בְּבוֹרֵא עוֹלָם שֶׁנִּמְצָא וְשׁוֹמֵעַ אוֹתָנוּ.

וְלָכֵן עָלֵינוּ לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, וְלַעֲבֹד אֶת ה' בִּתְמִימוּת, כְּשֶׁדְּבֵקִים בַּתּוֹרָה וּבְמִדַּת הָאֱמֶת, וּמְמֵילָא ה' יִתְבָּרַךְ יָאִיר לָנוּ מִתּוֹךְ הַהַסְתָּרָה, וְהָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה תִּתְלַבֵּשׁ בַּתְּפִלָּה וְיִהְיֶה לָנוּ דִּבּוּר וְיִחוּד עֶלְיוֹן עִם בּוֹרֵא עוֹלָם, וְנִמְשֹׁךְ מִלְמַעְלָה חִיּוּת לָנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, עַל מְנָת לְהַמְשִׁיךְ בַּעֲבוֹדָתֵנוּ וּבְהַשָּׁגַת תַּכְלִיתֵנוּ.

העולה מן התורה:

- הַתְּפִלָּה הִיא הַדֶּרֶךְ לִמְשׁוֹךְ אֶת הַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע הָרוּחָנִי וְהַגַּשְׁמִי שֶׁלָּנוּ וּלְחַדֵּשׁ כֹּחוֹתֵינוּ.
- כְּדֵי שֶׁנַּצְלִיחַ לְהַשִּׂיג הַחִיּוּת בַּתְּפִלָּה, צָרִיךְ לָדַעַת אֶת שַׁעַר הַשֵּׁבֶט שֶׁהַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ מִשְׁתַּיְכוֹת אֵלָיו, וְכָךְ לַעֲשׂוֹת יִחוּד בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַשְּׁכִינָה, וּלְהַשְׁפִּיעַ שֶׁפַע בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְלִמְשׁךְ מִשָּׁם חֲזָרָה שֶׁפַע עֲבוּרֵנוּ.
- וּכְדֵי לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ שֶׁבְּגָלָלוֹ יֵשׁ לָנוּ הַפְרָעוֹת בַּתְּפִלָּה וּמַחְשָׁבוֹת זָרוֹת, יֵשׁ לֶאֱחֹז בְּמִדַּת הָאֱמֶת, וּכְדֵי שֶׁהַתְּפִלּוֹת יִתְקַבְּלוּ צָרִיךְ לִלְמֹד תּוֹרָה, שֶׁמִּמֶּנָּה יֵצְאוּ הַתְּפִלּוֹת.
- וְלָכֵן יֵשׁ לָנוּ לְקַשֵּׁר אֶת הַתְּפִלָּה לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁאוֹחֲזִים בְּמִדַּת הָאֱמֶת וּבַתּוֹרָה.
- וְיֵשׁ לְהִמָּנַע מִלְּהֶחָשֵׁף לְדֵעוֹת הַמַּסְבִּירוֹת הַכֹּל בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, כִּי הֵן גּוֹרְמוֹת לִפְגָם בָּאֱמוּנָה, וְאָז הַתְּפִלָּה בְּגָלוּת וְאִי אֶפְשָׁר לְכַוֵּן וּלְהוֹרִיד אֵלֵינוּ בַּתְּפִלָּה אֶת הַשֶּׁפַע הַמְּיֻעָד לָנוּ.

ואלה המשפטים

כְּשֶׁיֵּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, דִּינִים עַל יִשְׂרָאֵל - עַל יְדֵי רְקוּדִים וְהַמְחָאַת כַּף אֶל כַּף נַעֲשֶׂה הַמְתָּקַת הַדִּינִים.

רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ מְגַלֶּה לָנוּ בְּתוֹרָה זוֹ אֶת אַחַת הַדְּרָכִים לְהַמְתָּקַת דִּינִים, בִּפְשָׁט וּבְרֶמֶז. רְקוּדִים וּמְחִיאַת כַּף עִנְיָנָם בְּטוּי שֶׁל שִׂמְחָה, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ חֲשִׁיבוּת רַבָּה לַהֲסָרַת דִּינִים. מְקוֹר הַדִּינִים הוּא בִּסְפִירַת הַבִּינָה שֶׁהִיא מָקוֹם בּוֹ אֵין שְׁלִיטָה לָרַע וְלַקְלִפּוֹת, וְלָכֵן הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ הוּא טוֹב כְּחֶסֶד. אֶלָּא בִּירִידַת הָאוֹר בַּסְּפִירוֹת וּבָעוֹלָמוֹת עַד לִסְפִירַת הַמַּלְכוּת וְעַד לְעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַגַּשְׁמִי שֶׁלָּנוּ נוֹצְרוּ גַּם הַקְלִפּוֹת, וְאָז הַדִּין בָּעוֹלָם הַזֶּה מִתְבַּטֵּא גַּם בַּדְּבָרִים הַנֶּחְשָׁבִים "רָעִים" בְּעֵינֵינוּ.

וְעַל מְנָת לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁם, כְּלוֹמַר לְהַחְזִיר אֶת הָאוֹר וּלְהַדְבֵּק אֶל מְקוֹר הַדִּין שֶׁהוּא סְפִירַת הַבִּינָה, צָרִיךְ לְהִתְחַבֵּר אֶל הַשִּׂמְחָה שֶׁשָּׁרְשָׁהּ גַּם בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, כִּי הֵיכָן שֶׁאֵין צִמְצוּם וְאֵין קְלִפּוֹת יֵשׁ שִׂמְחָה טְהוֹרָה וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה לְמָטָּה מִתְחַבְּרִים אֶל הַשִּׂמְחָה לְמַעְלָה.

וּכְדֵי לְהִתְחַבֵּר אֶל הַשִּׂמְחָה לְמַעְלָה צָרִיךְ לָדַעַת וּלְהָבִין מָה מֵבִיא שִׂמְחָה לְבוֹרֵא עוֹלָם. וְעַל זֶה אוֹמֵר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ:

כִּי עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא, שֶׁגַּם הָעַכּוּ"ם יֵדְעוּ שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים שֹׁלֵיט וּמוֹשֵׁל, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (ויתרו סט:): 'כַּד אַתָּא יִתְרוֹ וְאָמַר: "כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָּדוֹל ה'" וְכוּ', כְּדֵין אִתְיַקַּר וְאִתְעַלָּא שְׁמָא עִלָּאָה'.

בּוֹרֵא עוֹלָם בָּרָא אֶת הָעוֹלָם שֶׁלָּנוּ עַל מְנָת שֶׁנִּמְצָא אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַסְּתָרָה וְנַמְלִיךְ אוֹתוֹ עָלֵינוּ, וּבְכָךְ מַלְכוּתוֹ תַּגִּיעַ לִשְׁלֵמוּת, שֶׁהֲרֵי בְּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים הוּא נִמְצָא בְּגָלוּי וְכֻלָּם מַכִּירִים בְּמַלְכוּתוֹ וּמִתְבַּטְּלִים אֵלָיו, אֲבָל כְּדֵי לִמְלֹךְ בַּ"תַּחְתּוֹנִים", צָרִיךְ הָיָה לִיצוֹר מְצִיאוּת שֶׁל בְּחִירָה חוֹפְשִׁית, בָּהּ אָדָם מְחַפֵּשׂ אֶת הָאֱמֶת וּמַגִּיעַ אֶל ה' יִתְבָּרַךְ וּמַכִּיר בּוֹ וּבְגַדְלוּתוֹ וּמַמְלִיךְ אוֹתוֹ עָלָיו, הֲרֵי זוֹ מַלְכוּת שְׁלֵמָה וּבוֹרֵא עוֹלָם שָׂמֵחַ בְּכָךְ וּבִשְׁבִיל הֲנָאָה זוֹ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם.

וּכְכָל שֶׁהָאָדָם רָחוֹק יוֹתֵר מִבּוֹרֵא עוֹלָם וּמְגַלֶּה אוֹתוֹ וּמַמְלִיךְ אוֹתוֹ, נַחַת הָרוּחַ לְבוֹרֵא עוֹלָם גְּדוֹלָה יוֹתֵר, שֶׁהֲרֵי כְּכָל שֶׁקְּרוֹבִים יוֹתֵר אֶל הַמֶּלֶךְ מַכִּירִים בְּגַדְלוּתוֹ בְּיֶתֶר קַלּוּת, וְדַוְקָא זֶה שֶׁרָחוֹק וְיָכוֹל הָיָה לְהַעֲבִיר אֶת כָּל חַיָּיו מִבְּלִי לְהַכִּיר אֶת הַמֶּלֶךְ וְקִיּוּמוֹ וּמְחַפֵּשׂ וּמוֹצֵא אוֹתוֹ וּמַמְלִיךְ אוֹתוֹ עָלָיו, הֲרֵי זוֹ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בַּשָּׁמַיִם.

וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂמֵחַ וּשְׁמוֹ מִתְיַקֵּר כְּשֶׁהַגּוֹיִם מַכִּירִים בּוֹ, כִּי בְּנַשְׁמִיּוּתָם וַעֲכִירוּת הַחֹמֶר שֶׁלָּהֶם הֵם רְחוֹקִים

מִמֶּנּוּ בְּיוֹתֵר, וּכְשֶׁאֶחָד מֵהֶם מִתְגַּיֵּר וּמִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם וּמַמְלִיךְ אוֹתוֹ יֵשׁ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַרְבֵּה נַחַת מֵהַדָּבָר. וְלָכֵן בַּתּוֹרָה קָרְאוּ אֶת הַפָּרָשָׁה שֶׁעָסְקָה בְּמַתַּן תּוֹרָה עַל שְׁמוֹ שֶׁל יִתְרוֹ, כִּי גּוֹי שֶׁהָיָה כֹּהֵן שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה וְעָבַד אֶת כָּל הָעֲבוֹדוֹת בָּעוֹלָם, דַּוְקָא הוּא זוֹרֵק כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ וּמַגִּיעַ אֶל הַמִּדְבָּר לִדְבֹּק בַּה׳ יִתְבָּרַךְ, זֶה עוֹשֶׂה רַעַשׁ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

אֲבָל כֵּיצַד הַגּוֹיִם יְכוֹלִים לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג אֶת גַּדְלוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא?

וְלָעַכּוּ״ם אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לֵידַע גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיהו ב) : ״בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ וְנֵלְכָה בְּאוֹר ה׳״, כִּי הוּא גִּלָּה אֱלֹקוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִשְּׁאָר הָאָבוֹת... וְזֶה פֵּרוּשׁ (תהלים מח) : ״גָּדוֹל ה׳ וּמְהֻלָּל מְאֹד״, כְּלוֹמַר אֵימָתַי גָּדוֹל ה׳? כְּשֶׁהוּא מְהֻלָּל מְאֹד מִסְּטָרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַכּוּ״ם, כְּשֶׁהוּא מְהֻלָּל מֵהֶם, אֲזַי הוּא גָּדוֹל, כִּי הוּא עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ. וְאֵימָתַי הוּא מְהֻלָּל מֵהֶם? ״בְּעִיר אֱלֹקֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ״, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁבְּחִינַת הַר נַעֲשָׂה עִיר אֱלֹקֵינוּ, שֶׁהוּא יִשּׁוּב בְּנֵי אָדָם... דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמַּעֲלִין אֶת בְּחִינַת הַתְּפִלָּה מִבְּחִינַת הַר לִבְחִינַת עִיר וּבַיִת, שֶׁאָז יֵשׁ גַּם לָעַכּוּ״ם הַשָּׂגָה בַּנַּ״ל, אָז דַּיְקָא גָּדוֹל ה׳, כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁגַּם הָרְחוֹקִים יוֹדְעִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ״ל.

וְעִנְיָן זֶה - לְהַעֲלוֹת הַתְּפִלָּה מִבְּחִינַת הַר וְעָשָׂה לִבְחִינַת בַּיִת, בְּחִינַת עִיר אֱלֹקֵינוּ, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ גַּם לָעַכּוּ״ם, שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם גַּם כֵּן הַשָּׂגָה בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ - אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲשׂוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בבא בתרא קטז.) : ׳מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חוֹלֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, יֵלֵךְ אֵצֶל חָכָם וְיִבַקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים׳, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה אֵינָם יוֹדְעִים כִּי אִם צַדִּיקֵי הַדּוֹר.

נִמְצָא כִּי צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם בַּעֲלֵי תְּפִלָּה הֵם אֵלֶּה שֶׁיְּכוֹלִים בְּאֶמְצָעוּת הַתְּפִלָּה לְמְשׁוֹךְ הַשָּׁגוֹת אֱלֹקִיּוֹת גַּם לָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר, וְלָכֵן עַל יְדֵי שֶׁהוֹלְכִים לַצַּדִּיקִים אֲנָשִׁים מוֹשְׁכִים אֲלֵיהֶם יְשׁוּעוֹת, שֶׁאֵינָן מַגִּיעוֹת מֵהַצַּדִּיק עַצְמוֹ, אֶלָּא מֵהַחִבּוּר שֶׁלּוֹ אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם עַל יְדֵי תְּפִלּוֹת בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהֵם הוֹפְכִים לִהְיוֹת צְנוֹר עֲבוּר בּוֹרֵא עוֹלָם לְהוֹרִיד שֶׁפַע אֶל מִי שֶׁבָּא אֶל הַצַּדִּיק שֶׁיּוֹדֵעַ כֵּיצַד לְהִתְפַּלֵּל, וְכָךְ בּוֹרֵא עוֹלָם מְרַפֵּא אֶת יְלָדָיו וְנוֹתֵן לָהֶם כֵּלִים לְהִתְחַבֵּר אֵלָיו יְשִׁירוֹת.

וְכֵיוָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת תְּפִלּוֹת הַצַּדִּיקִים, הוּא שׁוֹלֵחַ אֲלֵיהֶם אֶת הָאֲנָשִׁים הַמְבַקְשִׁים שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עֲלֵיהֶם, וְהַבּוֹרֵא מְסַדֵּר אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁתַּעֲלֶה וְתַעֲזֹר לְאוֹתָם יְהוּדִים, עַל מְנָת שֶׁהַצַּדִּיק יַמְשִׁיךְ לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו וְיִגְרֹם לוֹ לְנַחַת רוּחַ.

אֲבָל כֵּיוָן שֶׁיֵּצֶר הָרַע לֹא רוֹצֶה שֶׁנִּתְחַבֵּר אֶל הַצַּדִּיקִים, עַל מְנָת שֶׁלֹּא נוּכַל חָלִילָה לְמְצוֹא אֶת הַדֶּרֶךְ אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם, לָכֵן הוּא מֵקִים עָלֵינוּ אַנְשֵׁי שֶׁקֶר וּמִרְמָה שֶׁיַּטְעוּ אוֹתָנוּ מֵהַדֶּרֶךְ וּמִן הַצַּדִּיק. וְכָךְ מַסְבִּיר רַבֵּנוּ:

כִּי יֵשׁ בַּעֲלֵי גַּאֲוָה, שֶׁאֵינָם רוֹצִים שֶׁיֵּלְכוּ לַצַּדִּיקִים, וְאוֹמְרִים שֶׁהֵן בְּעַצְמָם יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל, וּמוֹנְעִים גַּם אֲחֵרִים כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם צַעַר אוֹ חוֹלֶה לֵילֵךְ לַצַּדִּיקִים... כִּי בֶּאֱמֶת צַדִּיק מוֹשֵׁל בִּתְפִלָּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ש"ב כג): "צַדִּיק מוֹשֵׁל" וְכוּ', וְהוּא מִתְגָּאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁיָּכוֹל לְהִתְפַּלֵּל וְיֵשׁ לוֹ הַמָּמְשָׁלָה, וְעַל כֵּן מְכֻוָּן בַּשֵּׁם אֲבִימֶלֶךְ, כִּי הוּא רוֹצֶה לִמְלֹךְ וְאוֹמֵר: אָנֹא אֶמְלֹךְ... כִּי 'הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים' (חולין ס:) וּמְשַׁגֵּר תְּפִלָּה סְדוּרָה בְּפִיו, כְּדֵי שֶׁיֵּהָנֶה מִתְּפִלָּתוֹ... אֲבָל אִלּוּ הַבַּעֲלֵי גַּאֲוָה מְעַכְּבִים תַּאֲוָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֵינָם מְבַקְשִׁים מַצְדִּיקִים שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עֲלֵיהֶם, כִּי חוֹשְׁבִים שֶׁהִתְעַנּוּ וְסִגְּפוּ אֶת עַצְמָם, וּבָזֶה הֵם צַדִּיקִים. אֲבָל הָאֱמֶת אֵינוֹ כֵן, כִּי כָּל הַתַּעֲנִיתִים שֶׁהִתְעַנּוּ, אֵין זֶה אֶלָּא כְּמוֹ שַׂק שֶׁיֵּשׁ

בּוֹ חוֹרִים הַרְבֵּה, וּכְשֶׁמְּרִיקִים אֶת הַשַּׂק, אַף עַל פִּי כֵן נִשְׁאֲרוּ בּוֹ הַחוֹרִים. וְהַגּוּף נִקְרָא שַׂק, כְּמַאֲמָר הַתַּנָּא: שִׁינְּנָא, שָׂרֵי שַׂקְּךָ (שבת קנב:). וְאִם הִתְבּוֹנְנוּ בְּעַצְמָן הָיוּ רוֹאִים, אַחַר כָּל הַתַּעֲנִיתִים עֲדַיִן נִשְׁאֲרוּ אֶצְלָם כָּל תַּאֲוָתָם קְשׁוּרִים בְּשַׂקָּם, הַיְנוּ בְּגוּפָם, וְלֹא תַּאֲוָתָם בִּלְבַד נִשְׁאַר קָשׁוּר בְּגוּפָם, כִּי אִם גַּם תַּאֲוַת אֲבִיהֶם שֶׁיֵּשׁ אֶצְלָם מִשְּׁעַת הַהוֹלָדָה, מֵחֲמַת שֶׁאֹא נִתְקַדֵּשׁ אָבִיו בִּשְׁעַת זִוּוּג, גַּם זֶה קָשׁוּר בְּגוּפָם עֲדַיִן. וּבְנַדַּאי אִלּוּ הָיוּ רוֹאִים אֶת כָּל זֶה, חֲרָדָה גְּדוֹלָה הָיָה נוֹפֵל עֲלֵיהֶם, כִּי הָיוּ רוֹאִים אֵיךְ הֵם עוֹמְדִים בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה וּשְׁפֵלָה...

אוֹתָם בַּעֲלֵי גַּאֲוָה וְצַדִּיקִים בְּעֵינֵי עַצְמָם מְבַקְּשִׁים לְהַרְחִיק אֲנָשִׁים מַצְדִּיקֵי הָאֱמֶת. הֵם אוֹחֲזִים בְּעַצְמָם בְּמַדְרֵגוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל קְדֻשָּׁה, תַּעֲנִיּוֹת וּסְגוּפִים וּמַחֲזִיקִים אֶת עַצְמָם לְבַעֲלֵי תְּפִלָּה, אֲבָל הַכֹּל מֵלֹא בְּגַאֲוָה וְהֵם רְחוֹקִים מִן ה' יִתְבָּרַךְ וְלָכֵן רְחוֹקִים גַּם מִצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמְּחֻבָּר אֶל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת תְּפִלָּתָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים וּמִתְאַוֶּה אֲלֵיהֶן, וְלָכֵן הוּא שׁוֹלֵחַ אֲלֵיהֶם אֶת כָּל אוֹתָם יְהוּדִים עִם בְּעָיוֹת שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עֲלֵיהֶם וּמְסַדֵּר לָהֶם אֶת הַתְּפִלּוֹת כְּדֵי שֶׁתִּתְקַבֵּלְנָה, כִּי הוּא אוֹהֵב גַּם אֶת הַיְהוּדִים שֶׁמִּדַּת הַדִּין נִמְתְּחָה עֲלֵיהֶם וּמַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים עַל יְדֵי צַדִּיקֵי הָאֱמֶת בְּשֶׁל נַחַת הָרוּחַ שֶׁעוֹשִׂים לוֹ בִּתְפִלָּתָם.

אֲבָל בַּעֲלֵי הַגַּאֲוָה שֶׁמַּרְחִיקִים אֶת הָאֲנָשִׁים מֵהַצַּדִּיקִים, לְמַעֲשֶׂה בְּכָךְ מוֹנְעִים מֵאוֹתָם צַדִּיקִים לְהִתְפַּלֵּל לְבוֹרֵא עוֹלָם עַל אוֹתָם יְהוּדִים, וְנִמְצָא שֶׁבְּשֶׁל אוֹתָם חַכְמֵי שֶׁקֶר וּבַעֲלֵי גַּאֲוָה גַּם הַיְהוּדִים עַצְמָם נוֹתְרוּ עִם הַבְּעָיוֹת, וְגַם לְבוֹרֵא עוֹלָם מוֹנְעִים אֶת נַחַת הָרוּחַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִתְּפִלּוֹת הַצַּדִּיקִים.

וְאִם אוֹתָם בַּעֲלֵי גַּאֲוָה הָיוּ רוֹאִים אֶת שִׁפְלוּתָם הָאֲמִתִּית, עַד כַּמָּה הֵם רְחוֹקִים מִבּוֹרֵא עוֹלָם עִם כָּל הַיְדִיעוֹת שֶׁלָּהֶם בַּתּוֹרָה

וְהַתַּעֲנִיּוֹת וְהַסִּגּוּפִים, עַד שֶׁהֵם וַעֲבוֹדָתָם כְּשֵׁק מַלֵּא חוֹרִים שֶׁכָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁלָּהֶם נוֹפֶלֶת הַחוּצָה וּמָה שֶׁנּוֹתֵר הוּא רַק רוּחַ שֶׁל גַּאֲוָה סְרוּחָה, הֵם הָיוּ מִתְבַּיְּשִׁים וּמַסְתִּירִים אֶת עַצְמָם וּמְחַפְּשִׂים תִּקּוּן לְנַפְשָׁם, בְּמָקוֹם הִתְגַּדְּלוּת עַל אֲחֵרִים.

אֲבָל גַּם לָהֶם, כְּמוֹ לְכָל יְהוּדִי, יֵשׁ תִּקּוּן:

וְהָעֵצָה הַיְעוּצָה לְבַטֵּל הַגַּאֲוָה, שֶׁהִיא הָעֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי טז): "תּוֹעֲבַת ה' כָּל גְּבַהּ לֵב" (כמו שדרשו רז"ל סוטה ד:), הָעִקָּר הוּא עַל יְדֵי הִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיקִים, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תקון כא מח:): 'בְּתִרְוִיעָה דְּאִיהוּ רוּחָא, אִתְעֲבִיר אֵל אַחֵר', וְצַדִּיק הוּא בְּחִינַת רוּחָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר כז): "אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ", וְעַל יָדוֹ נִכְנָע רוּחַ גָּבוֹהַּ, אֵל אַחֵר, וַנַּעֲשֶׂה מֵאַחֵר - אֶחָד, כִּי הוּא קוּצָא דְּאוֹת ד' (תקון כא נה:), שֶׁמִּמֶּנּוּ אַרְבַּע רוּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לז): "כֹּה אָמַר ה' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ". וְזֶה לְשׁוֹן תְּרוּעָה, לְשׁוֹן (תהלים ב): "תְּרֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל" (תקון יח ותקון כא), כִּי הוּא מַשְׁבֵּר רוּחַ גָּבוֹהַּ, אֵל אַחֵר, כְּפֵירוֹת.

הַגַּאֲוָה מְשׁוּלָה לַעֲבוֹדָה זָרָה, כִּי פֵּרוּשׁ עֲבוֹדָה זָרָה הִיא "אֱלֹהִים אֲחֵרִים", שֶׁיֵּשׁ מְצִיאוּת מִלְּבַד בּוֹרֵא עוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, וּבְעוֹד שֶׁבַּעֲבוֹדָה זָרָה מַכִּירִים כִּבְיָכוֹל בִּמְצִיאוּת שֶׁל כֹּחַ חִיצוֹנִי אַחֵר, הַגַּאֲוָתָן מַכִּיר בְּעַצְמוֹ כְּכֹחַ כָּזֶה וְהוּא כִּבְיָכוֹל "יֵשׁוּת" בְּנוֹסָף לְבוֹרֵא עוֹלָם. וְעַל יְדֵי הִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיק שֶׁמְּחֻבָּר לְבוֹרֵא עוֹלָם, יָכוֹל בָּעַל הַגַּאֲוָה לִלְמֹד וְלִרְאוֹת וּלְהָבִין אֶת מְקוֹמוֹ הָאֲמִתִּי, וּכְשֶׁנִּכְנָע לַצַּדִּיק זוֹכֶה שֶׁזֶּה יוֹרִיד לוֹ שֶׁפַע מִלְמַעְלָה שֶׁאִתּוֹ יָכוֹל לַעֲבוֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת.

נִמְצָא אָז שֶׁגַּם אוֹתוֹ בָּעַל גַּאֲוָה שֶׁיִּתָּכֵן וְלָמַד הַרְבֵּה תּוֹרָה וְעוֹשֶׂה תַּעֲנִיּוֹת וְסִגּוּפִים לְמַעֲשֶׂה הוּא רָחוֹק מִבּוֹרֵא עוֹלָם כְּמוֹ גּוֹי, וְעַל יְדֵי שֶׁמִּתְקָרֵב לַצַּדִּיק הוּא מַכִּיר לָרִאשׁוֹנָה בֶּאֱמֶת בְּבוֹרֵא עוֹלָם וּבְגַדְלוּתוֹ וּמַמְלִיךְ אוֹתוֹ עָלָיו, וּבַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה בְּחַיָּיו בֶּאֱמֶת עוֹשֶׂה נַחַת רוּחַ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וּכְדֵי לְבַטֵּל אֶת הַחָרוֹן אַף שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם בִּגְלַל עֲבוֹדָה זָרָה וְגַאֲוָה, יֵשׁ לַעֲשׂוֹת שִׂמְחָה שֶׁמַּמְתִּיקָה אֶת הַדִּינִים, וְזֶה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ:

וְזֶה בְּחִינַת רִקּוּדִין וְהַמְחָאַת כַּף. כִּי רִקּוּדִין וְהַמְחָאַת כַּף נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הָרוּחַ שֶׁבַּלֵּב, כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ, כִּי עַל יְדֵי שִׂמְחַת הַלֵּב הוּא מְרַקֵּד וּמַכֶּה כַּף אֶל כַּף... הֵינוּ עַל יְדֵי הָרוּחַ שֶׁבַּלֵּב בָּאִים הָרִקּוּדִין, הֵינוּ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ כַּנַּ"ל, נִתְבַּטֵּל הַגַּאֲוָה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים לו): "אַל תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה", וְנִתְבַּטֵּל הָעֲבוֹדַת אֱלִילִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם" (בראשית יח) - "זֶה עֲבוֹדַת אֱלִילִים" (ב"מ פו: ומובא ברש"י שם). וּכְשֶׁנִּתְעַלֶּה הָרַגְלַיִן עַל יְדֵי הָרִקּוּדִין, בְּחִינַת נָשָׂא לִבּוֹ אֶת רַגְלָיו, וְנִתְבַּטֵּל הַגַּאֲוָה, הֵינוּ הָעֲבוֹדָה זָרָה, עַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין הַדִּינִים, כִּי 'כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדָה זָרָה בָּעוֹלָם, חָרוֹן אַף בָּעוֹלָם' (ספרי, ראה), וּכְשֶׁנִּתְעַבֵּר הָעֲבוֹדָה זָרָה, נִתְעַבֵּר הַחָרוֹן אַף וְנִמְשָׁכִין חֲסָדִים, וְאָז הָרַגְלַיִן הֵם בְּבְחִינַת "רַגְלֵי חֲסִידָו" (ש"א ב) הֵינוּ בְּבְחִינַת חֲסָדִים, הֵינוּ בְּחִינַת "חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים" (ישעיהו נה) 'הַנֶּאֱמָנִים' דַּיְקָא, כִּי נִתְבַּטְּלוּ הַמִּינוּת וְהַכְּפִירוֹת...

מִדַּת הַדִּין נִמְתֶּקֶת כִּי יֵשׁ חָרוֹן אַף שֶׁל ה' בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדָה זָרָה וְגַם גַּאֲוָה הִיא בְּחִינָה זוֹ, וְעַל יְדֵי שִׂמְחַת הַלֵּב חָרוֹן הָאַף נֶעְלָם. כָּךְ אָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ שֶׁאָדָם כּוֹעֵס מֵקֶף בַּאֲנָשִׁים הָאוֹהֲבִים אוֹתוֹ וּמְנַסִּים לְשַׂמְּחוֹ, סוֹפוֹ שֶׁהַשִּׂמְחָה מְפַיֶּסֶת אוֹתוֹ וְהוּא מִצְטָרֵף אֵלֶיהָ כִּי הוּא חָשׁ אֶת אַהֲבַת הָאֲנָשִׁים הַשְּׂמֵחִים בּוֹ וּבְקִרְבָתוֹ.

וְהָרִקּוּדִים וּמְחִיאַת הַכַּף הֵם בְּטוּי לְשִׂמְחָה שֶׁפּוֹרֶצֶת מִן הַלֵּב, וְכַאֲשֶׁר אָנוּ מִתְקָרְבִים לַצַּדִּיק שֶׁשָּׂמֵחַ בְּבוֹרֵא עוֹלָם וּבְאַהֲבָתוֹ אֵלֵינוּ, וְאָנוּ נִדְבָּקִים בְּשִׂמְחָה זוֹ וְרוֹקְדִים וּמוֹחֲאִים כַּף בְּעַצְמֵנוּ, כְּלוֹמַר שֶׁלִּבֵּנוּ שָׂלָנוּ מִתְמַלֵּא גַּם הוּא בְּשִׂמְחָה

מֵאֲהַבְתָּנוּ לְבוֹרֵא עוֹלָם, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַתְפִּיס וְשָׂמֵחַ בְּבָנָיו הָרְחוֹקִים שֶׁהֵחֵלּוּ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, וְשִׂמְחָה זוֹ עוֹלָה עַל חֲרוֹן הַאַף שֶׁהָיָה לוֹ בְּשֶׁל הָעֲבוֹדָה זָרָה, וּמִמֵּילָא מִתְמַתְּקִים כָּל הַדִּינִים שֶׁנִּגְזְרוּ מֵחֲרוֹן אַף זֶה.

וּמִלְבַד עִנְיַן שִׂמְחַת הַלֵּב הַמִּתְבַּטֵּאת בִּרְקוּדִים וּבְמָחְיאַת כַּף כִּפְשׁוּטוֹ, יֵשׁ רֶבֶד נוֹסָף הַנִּרְמָז בְּעִנְיַן הַיָּדַיִם (מָחְיאַת כַּף) וְהָרַגְלַיִם (רְקוּד), וּמַסְבִּיר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ:

וְהַתּוֹרָה הִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת יָדַיִן וְרַגְלַיִן, כִּי יֵשׁ בְּהַתּוֹרָה נִגְלֶה וְנִסְתָּר: נִגְלֶה הוּא בְּחִינַת יָדַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן הַחֹר" - 'מִן הַחֹר', הַיְנוּ חָרוּת עַל הַלֻּחוֹת (שמות לב), שֶׁהוּא בַּנִּגְלֶה, וְנִסְתָּר הֵם בְּחִינוֹת רַגְלַיִן, כְּמַאֲמָר חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוכה מט:): "חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ" - 'מָה יֵּרֶךְ בַּסֵּתֶר' וְכוּ'. וּכְלָלִיּוֹת הַתּוֹרָה נִקְרֵאת לֵב, שֶׁמַּתְחֶלֶת בְּ"בֵּית" וּמְסַיֶּמֶת בְּ"לַמֵּד", שֶׁשָּׁם מִשְׁכַּן הָרוּחַ דְּנָשִׁיב בְּשִׁית פִּרְקִין דִּדְרוֹעִין וְשִׁית פִּרְקִין דְּרַגְלַיִן, הַיְנוּ בַּנִּגְלֶה וּבַנִּסְתָּר.

וּכְבָר לִמֵּד רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (תורה א) כִּי הַתְּפִלּוֹת מִתְקַבְּלוֹת כְּשֶׁהֵן יוֹצְאוֹת מִן לִמּוּד הַתּוֹרָה, וְכָאן מַסְבִּיר רַבֵּנוּ כִּי יֵשׁ לָנוּ שְׁתֵּי תּוֹרוֹת, תּוֹרָה שֶׁבַּנִּגְלֶה וְתוֹרָה שֶׁבַּנִּסְתָּר - הַתּוֹרָה שֶׁבַּנִּגְלֶה הִיא בְּחִינַת יָדַיִם - מְחִיאַת כַּף, וְעַל יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ עוֹלוֹת לְמַעְלָה, וְאָז אָנוּ זוֹכִים לְשֶׁפַע גָּדוֹל שֶׁבִּזְכוּתוֹ אָנוּ מִתְחַבְּרִים לְתוֹרָה שֶׁבַּנִּסְתָּר שֶׁהִיא בְּחִינַת רַגְלַיִם - רְקוּד.

כַּאֲשֶׁר אָדָם לוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה וּמְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹות הוּא הוֹפֵךְ לִכְלִי מֶרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה הַמִּתְלַבֶּשֶׁת עַל לְבוּשֵׁי נִשְׁמָתוֹ - הַמַּחְשָׁבָה, הַדִּבּוּר וְהַמַּעֲשֶׂה, וְהַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ נוֹשֵׂאת אֶת הַשְּׁכִינָה מַמָּשׁ. יְחוּד כָּזֶה עִם בּוֹרֵא עוֹלָם יִתְּכֵן רַק בָּעוֹלָם הַזֶּה, כַּאֲשֶׁר בּוֹ אָנוּ יְכוֹלִים לִלְמֹד תּוֹרָה עַל מְנָת לְקַיֵּם אוֹתָהּ, וְהַחִבּוּר עִם בּוֹרֵא

עוֹלָם יוֹצֵר שִׂמְחָה בָּנוּ וּמְשַׂמֵּחַ גַּם אֶת בּוֹרֵא עוֹלָם כִּי אָנוּ מַמְלִיכִים אוֹתוֹ עָלֵינוּ.

נִמְצָא שֶׁמְּחִיאַת הַכַּף וְהָרִקּוּד שֶׁמַּמְתִּיקִים אֶת הַדִּינִים הֵם לְמוּד הַתּוֹרָה בַּנִּגְלֶה וּבַנִּסְתָּר עִם תְּפִלּוֹת לְהָבִין אֶת הַתּוֹרָה וּלְהִתְקָרֵב דַּרְכָּהּ לְבוֹרֵא עוֹלָם, וְהֵן גַּם בְּטוּי גַּשְׁמִי לַשִּׂמְחָה שֶׁלָּנוּ בְּבוֹרֵא עוֹלָם וְשֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם בָּנוּ, כִּי אָנוּ מַמְתִּיקִים אֶת הַדִּינִים וּמְסַלְּקִים אֶת חֲרוֹן הָאַף שֶׁבָּא לָעוֹלָם בִּגְלַל עֲבוֹדָה זָרָה וְגַאֲוָה, וְנִדְבָּקִים בְּצַדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁה׳ חָפֵץ בִּתְפִלָּתָם וְהֵם מוֹשְׁכִים לָנוּ שֶׁפַע שֶׁעוֹזֵר לָנוּ לְהַכִּיר בְּבוֹרֵא עוֹלָם וּלְהַמְלִיךְ אוֹתוֹ עָלֵינוּ, שֶׁזּוֹ נַחַת הָרוּחַ הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁיֵּשׁ לְבוֹרֵא עוֹלָם וְרַק אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לָתֵת לוֹ אוֹתָהּ.

וְלֹא רַק זֹאת, אֶלָּא כְּכָל שֶׁאֲנַחְנוּ רְחוֹקִים יוֹתֵר מֵה׳ יִתְבָּרַךְ, כָּךְ הוּא שָׂמֵחַ בָּנוּ יוֹתֵר כְּשֶׁאָנוּ מַכִּירִים בּוֹ מֵהַמָּקוֹם בּוֹ אָנוּ נִמְצָאִים וְשָׁבִים אֵלָיו.

העולה מן התורה:

- עַל יְדֵי אֲחִיזַת קְלִפַּת הַגַּאֲוָה בָּנוּ, שֶׁהַגַּאֲוָה הִיא עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ, אָנוּ גּוֹרְמִים לְדִינִים וַחֲרוֹן אַף.
- כְּשֶׁמִּתְקָרְבִים לַצַּדִּיק נִמְשָׁךְ לָנוּ רוּחַ קְדֻשָּׁה שֶׁמַּכְנִיסָה שִׂמְחָה לַלֵּב וְרוֹקְדִים וּמוֹחֲאִים כַּף, שֶׁהֵם בְּטוּי לְשִׂמְחָה זוֹ.
- יֵשׁ בַּעֲלֵי גַּאֲוָה שֶׁמַּחְזִיקִים עַצְמָם צַדִּיקִים בְּתַעֲנִיּוֹת וְסִגּוּפִים שֶׁעוֹשִׂים, וּמוֹנְעִים מֵאֲנָשִׁים לְהִתְקָרֵב לַצַּדִּיק שֶׁיִּתְפַּלֵּל עֲבוּרָם, וּמוֹנְעִים אֶת נַחַת הָרוּחַ שֶׁיֵּשׁ לְבוֹרֵא עוֹלָם מִתְּפִלּוֹת הַצַּדִּיקִים.
- הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת תְּפִלּוֹת הַצַּדִּיק, וְלָכֵן כְּשֶׁמִּתְקָרְבִים אֵלָיו, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסַדֵּר אֶת תְּפִלָּתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק עָלֵינוּ שֶׁתִּתְקַבֵּל, כִּי הוּא חָפֵץ בַּתְּפִלָּה עַצְמָהּ.
- בְּרוּחַ קְדֻשָּׁה זוֹ שֶׁל הַהִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיק, מְתַקְּנִים אֶת הַבְּחִינוֹת הָרוּחָנִיּוּת שֶׁל "יָדַיִם" וְ"רַגְלַיִם" וְשׁוֹבְרִים אֶת יֵצֶר הָרַע שֶׁל הַגַּאֲוָה.
- גַּם עַל יְדֵי לְמוּד תּוֹרָה בַּנִּגְלֶה (יָדַיִם) וּבַנִּסְתָּר (רַגְלַיִם) שׁוֹבְרִים אֶת קְלִפַּת הַגַּאֲוָה, וְזוֹכִים לְהַמְלִיךְ אֶת בּוֹרֵא עוֹלָם עָלֵינוּ וּלְהִתְחַבֵּר אֵלָיו בַּתְּפִלָּה וְלִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה וּלְהַמְתָּקַת הַדִּינִים.

אני ה׳ הוא שמי

כִּי יֵשׁ יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה, הַיְנוּ: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד (זהר בראשית יח:) וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה זֹאת עַל יָדוֹ, עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לָבוֹא לְתִבּוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ. כִּי מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה הוּא עֲדַיִן רָחוֹק מִתִּבּוּנוֹת הַתּוֹרָה, רַק עַל יְדֵי אֶמְצָעוּת הַדִּבּוּר יָכוֹל לָבוֹא לְתִבּוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ, הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁהוּא מְדַבֵּר בְּהַתּוֹרָה בְּדִבּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ד): "כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם" - 'לְמוֹצִיאֵיהֶם בַּפֶּה' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ערובין נד.), מֵאִיר לוֹ הַדִּבּוּר בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ברכות כב.): 'פְּתַח פִּיךָ וְיָאִירוּ דְּבָרֶיךָ'. וּבְכָל פַּעַם וּפַעַם עַל יְדֵי כָּל

תְּשׁוּבָה וּתְשׁוּבָה הוּא הוֹלֵךְ מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה, עַד שֶׁיּוֹצֵא מִמַּדְרֵגָה פְּחוּתָה וּבָא לְתִבּוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ.

בְּכָל יוֹם אָנוּ קוֹרְאִים קְרִיאַת שְׁמַע בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב. בִּקְרִיאַת שְׁמַע אָנוּ אוֹמְרִים בְּקוֹל "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד", וְאַחֲרָיו בְּלַחַשׁ "בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד". וּלְמַעֲשֶׂה שְׁנֵי מִשְׁפָּטִים הַלָּלוּ הֵם כְּנֶגֶד יְחוּד עֶלְיוֹן וְיִחוּד תַּחְתּוֹן שֶׁיֵּשׁ לָנוּ עִם בּוֹרֵא עוֹלָם, בְּבוֹאֵנוּ לְקַבֵּל עַל עַצְמֵנוּ עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם.

פֵּרוּשׁ "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" הוּא שֶׁה' הוּא אֶחָד, כְּלוֹמַר אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ וְהַכֹּל בָּטֵל אֵלָיו כְּאַיִן. לְעֻמַּת זֹאת "בָּרוּךְ שֵׁם" וְגוֹ' הוּא יִחוּד תַּחְתּוֹן שֶׁאָדָם מֵבִין כִּי הַכֹּל נִבְרָא וְנַעֲשָׂה לְפִי רְצוֹנוֹ שֶׁל ה' שֶׁנִּמְצָא בְּכָל מָקוֹם. הַהֶבְדֵּל בֵּין יִחוּד תַּחְתּוֹן לְיִחוּד עֶלְיוֹן הוּא שֶׁבְּיִחוּד תַּחְתּוֹן עֲדַיִן יֵשׁ לָנוּ קְצָת יֵשׁוּת, שֶׁאָנוּ מַרְגִּישִׁים שֶׁיֵּשׁ אוֹתָנוּ מוּל בּוֹרֵא עוֹלָם וְאָנוּ מַכִּירִים בּוֹ וּבִגְדֻלָּתוֹ וְעוֹבְדִים אוֹתוֹ, וְאִלּוּ בְּיִחוּד עֶלְיוֹן יֵשׁ רַק אֶת בּוֹרֵא עוֹלָם וְאָנוּ מִתְבַּטְּלִים בְּתוֹכוֹ בְּבִטּוּל גָּמוּר, וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר בְּ"פִּנְחָס אֱלִיָּהוּ": אַנְתְּ הוּא חַד וְלָא בְּחֶשְׁבַּן, כְּלוֹמַר שֶׁה' הוּא אֶחָד שֶׁלֹּא שֶׁל חֶשְׁבּוֹן שֶׁיֵּשׁ אַחֲרָיו גַּם שְׁנַיִם וּשְׁלוֹשָׁה וְאַרְבָּעָה, אֶלָּא הוּא אֶחָד שֶׁאֵין שֵׁנִי לוֹ כִּי רַק הוּא קַיָּם.

וְכָל יְהוּדִי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה מַגִּיעַ לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה וּלְעָמְקָהּ עַל פִּי הַדֶּרֶךְ בָּהּ הוּא אוֹחֵז בְּאוֹתוֹ רֶגַע. וְכֵיוָן שֶׁהוּא מַתְחִיל תָּמִיד בְּדַרְכּוֹ לְיִחוּד תַּחְתּוֹן, שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁהַכֹּל לְפִי רְצוֹנוֹ וְנִמְצָא עִמּוֹ בְּכָל מָקוֹם, אִם יִרְצֶה לְהַעֲלוֹת אֶת עַצְמוֹ צָרִיךְ לִלְמֹד תּוֹרָה בְּקוֹל.

הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁמֵּהֶם בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, וְעַל יְדֵי הוֹצָאַת הַתּוֹרָה בְּקוֹל, קְרִי צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת וְשֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים מִתּוֹךְ הַתּוֹרָה עַצְמָהּ, הָרֵי שֶׁאוֹתִיּוֹת אֵלֶּה הֵן כֵּלִים הַנּוֹשְׂאִים אוֹר אֵינְסוֹף מִבּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁכָּל רְצוֹנוֹתָיו הֻכְנְסוּ לַתּוֹרָה. וּמִכָּאן שֶׁכְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה בְּקוֹל, הָאוֹר

הַיּוֹצֵא מִן הַצְּרוּפִים מֵאִיר לְתוֹכוֹ, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עֲלֵיהֶם יֵשׁ חֹשֶׁךְ שֶׁכָּעֵת מוּאָר וְהוּא רוֹאֶה מָה הוּא צָרִיךְ לְתַקֵּן וְכָךְ הוּא מִתְקָרֵב יוֹתֵר אֶל ה' וְזוֹכֶה לְהָבִין אֶת תְּבוּנוֹת וְעֹמֶק הַתּוֹרָה בְּדַרְכּוֹ לְיִחוּד עֶלְיוֹן.

אֶלָּא כְּדֵי שֶׁהַדִּבּוּר שֶׁל הַלִּמּוּד יָאִיר לוֹ לֹא מַסְפִּיק רַק לְהַשְׁמִיעַ קוֹל אֶלָּא צָרִיךְ לִזְכּוֹת לְכָךְ עַל יְדֵי עֲבוֹדָה מַקְדִּימָה לַלִּמּוּד, וְכָךְ מַסְבִּיר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ:

אַךְ לַדִּבּוּר שֶׁיָּאִיר לוֹ אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי כָּבוֹד, הַיְנוּ שֶׁיִּרְאֶה שֶׁיִּהְיֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁיִּהְיֶה כְּבוֹדוֹ לְאֵין נֶגֶד כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ עַל יְדֵי עֲנָוָה וְקַטְנוּת. כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַדִּבּוּר הוּא מִכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים כד): "מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד", הַיְנוּ מַלְכוּת פֶּה (תקו"ז בהקדמה שניה, פתח אליהו). כִּי כְּשֶׁהַתּוֹרָה בָּאָה לְתוֹךְ דִּבּוּרִים פְּגוּמִים לְפֶה פָּגוּם, לֹא דַּי שֶׁאֵין דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה מְאִירִים לוֹ כִּי אִם גַּם הַתּוֹרָה עַצְמָהּ נִתְנַשֵּׁם וְנִתְחַשֵּׁךְ שָׁם מִפִּיו... כִּי עַל יְדֵי שֶׁאֵין מַשְׂגִּיחִין שֶׁיִּהְיֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת הַיְנוּ עַל יְדֵי גַּדְלוּת, עַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לִפְתֹּחַ פֶּה... כְּמַעֲשֶׂה דְּלֵוִי בַּר סִיסִי שֶׁהֶעֱלוּהוּ לַבִּימָה וְטָעַת רוּחוֹ עָלָיו וְלֹא אֲנִיבוּן (ירושלמי יבמות פרק יב). כִּי עַל יְדֵי הַגַּאֲוָה, הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת אֱלִילִים (סוטה ד:). וּבַעֲבוֹדַת אֱלִילִים כְּתִיב: "פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ" (דברים ז), "וְכָל הָעוֹמֵד לְשָׁרֵף כְּשָׂרוּף דָּמֵי, וּכְתוּתֵי מִכְתָּת שְׁעוֹרָהּ", כַּמּוּבָא בַּגְּמָרָא (ראש השנה כח.) לְעִנְיָן שׁוֹפַר שֶׁל עֲבוֹדַת אֱלִילִים; וְכֵיוָן שֶׁמִּכְתָּת כָּתִית שְׁעוֹרָהּ, אֵין לוֹ כְּלֵי הַדִּבּוּר לְדַבֵּר עִמָּהֶם. אַךְ כְּשֶׁהוּא נִזָּהָר וְשׁוֹמֵר כְּבוֹד הַשֵּׁם שֶׁיִּהְיֶה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהוּא נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס, עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְדַבֵּר דִּבּוּרִים הַמְּאִירִים, בְּבְחִינַת (יחזקאל מג): "וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבֹדוֹ", וְהֵם מְאִירִים לוֹ לְתִשּׁוּבָה, וְיָכוֹל לָבוֹא לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ כַּנַּ"ל.

אֲבָל כְּדֵי שֶׁהָאוֹר הָאֱלֹקִי שֶׁל הַתּוֹרָה יָאִיר לָנוּ בַּמְּקוֹמוֹת הַחֲשׁוּכִים, צָרִיךְ לְהָסִיר אֶת הַמָּסָךְ שֶׁמּוֹנֵעַ מֵהָאוֹר מִלְּהִכָּנֵס וְזֶהוּ הַכָּבוֹד וְהַגַּאֲוָה הָאִישִׁית שֶׁלָּנוּ. כַּאֲשֶׁר לְאָדָם יֵשׁ כָּבוֹד וְגַאֲוָה וְיֵשׁ בּוֹ "יֵשׁוּת" וּ"מָמָשׁוּת", אֲזַי יֵשׁ כָּאן מְצִיאוּת הַתּוֹפֶסֶת מָקוֹם שֶׁבּוֹ הָאוֹר הָיָה אָמוּר לַעֲבוֹר וְחוֹסֶמֶת אוֹתוֹ. נִמְצָא שֶׁהַכָּבוֹד לֹא רַק שֶׁהִנּוֹ אֶחָד הַדְּבָרִים הַגּוֹרְמִים לְאָדָם לְהִכָּנֵס לַחֹשֶׁךְ מִלְּכַתְּחִלָּה, אֶלָּא הוּא גַּם מוֹנֵעַ מֵהָאוֹר שֶׁל הַתּוֹרָה מִלְּהִכָּנֵס פְּנִימָה וּלְהָאִיר עַל כָּל מָה שֶׁאָנוּ אֲמוּרִים לְתַקֵּן וּלְהִתְקַדֵּם הָלְאָה בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה מִלֵּאָה.

וְכָךְ מְסֻפָּר עַל לֵוִי בַּר סִיסִי שֶׁהָיָה תַּלְמִידוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא, וְכַאֲשֶׁר פָּנוּ אֶל רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא וּבִקְּשׁוּ מִמֶּנּוּ תַּלְמִיד חָכָם שֶׁיְּנַהֵיג אוֹתָם בָּעִיר שֶׁלָּהֶם שָׁלַח לָהֶם אֶת לֵוִי אֲלֵיהֶם. הֵם שָׁאֲלוּ אוֹתוֹ שְׁאֵלוֹת בַּהֲלָכָה וּבְאַגָּדָה וְלֹא יָדַע לַעֲנוֹת עַל דָּבָר. שָׁבוּ אֶל הַנָּשִׂיא וְאָמְרוּ לוֹ כִּי שָׁלַח לָהֶם אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ לִלְמֹד. הֻפְתַּע הַנָּשִׂיא וְאָמַר שֶׁשָּׁלַח לָהֶם חָכָם כְּמוֹהוּ מַמָּשׁ. הוּא קָרָא לְלֵוִי אֵלָיו וּמִיָּד כְּשֶׁזֶּה נִכְנַס אֶל הַחֶדֶר שָׁאַל אוֹתוֹ אֶת שְׁלוֹשֶׁת הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁשָּׁאֲלוּ אוֹתוֹ אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם וְלֵוִי עָנָה עַל כֻּלָּם מִיָּד. שָׁאַל הַנָּשִׂיא אִם כֵּן מַדּוּעַ לֹא עָנָה לָהֶם? אָמַר לֵוִי כִּי כְּשֶׁהִגִּיעַ עָשׂוּ בַּמָּה גְּבוֹהָה לִכְבוֹדוֹ, הֶעֱלוּ אוֹתוֹ לְשָׁם וַעֲשׂוּ לוֹ כָּבוֹד גָּדוֹל, עַד שֶׁנִּשְׁתַּכְּחָה מִמֶּנּוּ הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ! כִּי הַגַּאֲוָה הִיא מָסָךְ גָּדוֹל הַמּוֹנֵעַ מֵאוֹר הַתּוֹרָה לְהָאִיר בָּאָדָם.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר אָדָם פּוֹעֵל לְהַגְדִּיל וּלְהַשְׁלִים אֶת כְּבוֹד הַשֵּׁם בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁבּוֹ הוּא מוֹלֵךְ בְּהֶסְתֵּר, אֲזַי זוֹכֶה לְתִקּוּן שָׁלֵם וְשֶׁהָאוֹר יָאִיר בּוֹ, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, שֶׁהֲרֵי כָּבוֹד אֲמִתִּי מַגִּיעַ לְמִי שֶׁהַכֹּל בֶּאֱמֶת שֶׁלּוֹ וְזֶה רַק בּוֹרֵא עוֹלָם.

וְכָבוֹד בִּשְׁלֵמוּת, אֵינוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי וַא"ו שֶׁמַּמְשִׁיךְ לְתוֹכָהּ, כִּי בְּלֹא וַא"ו נִשְׁאַר כְּבַד פֶּה (שמות ד), וְעַל יְדֵי וָא"ו הוּא בִּבְחִינַת (תהלים ט): "כָּבוֹד וְלֹא יִדֹּם", כִּי כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר וָא"ו, הוּא

מוֹסִיף (פסחים ה.), הַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹסָפוֹת קְדֻשָּׁה, הַיְנוּ שְׁמִירַת הַבְּרִית, כְּמַאֲמָר חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: 'כָּל מָקוֹם שָׁאַתָּה מוֹצֵא גְּדֶר עֶרְוָה, אַתָּה מוֹצֵא קְדֻשָּׁה' (ויקרא רבה כה), כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, גֵּאוּת וְנֵאוּף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זָ"ל (סוטה ד.) עַל פָּסוּק (משלי ו): "וְאֵשֶׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יְקָרָה תָּצוּד". וְעַל כֵּן בְּרִית מְכֻנֶּה בְּשֵׁם שַׁדַּ"י, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית לה): "אֲנִי אֵל שַׁדַּי פְּרֵה וּרְבֵה", כִּי שַׁדַּי הוּא בְּחִינַת 'שֶׁיֵּשׁ דַּי בֶּאֱלִקּוּתִי לְכָל בְּרִיָּה' (כמובא בפירש"י לך לך יז). וּכְשֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר הַבְּרִית, הַיְנוּ עַל יְדֵי גֵּאוּת, הוּא עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ עֲבוֹדַת אֱלִילִים, הוּא מַרְאֶה שֶׁאֵין דַּי לוֹ בֶּאֱלִקּוּתוֹ עַד שֶׁצָּרִיךְ עֲבוֹדַת אֱלִילִים, וְעַל כֵּן פּוֹגֵם בְּשַׁדַּי, שֶׁיֵּשׁ דַּי בֶּאֱלִקּוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה. וּכְשֶׁשּׁוֹמֵר הַבְּרִית, הוּא זוֹכֶה לָאוֹר הַמֵּאִיר לוֹ לַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל.

וּכְדֵי לְהַגִּיעַ לִכְבוֹד ה' בִּשְׁלֵמוּת זֶה עַל יְדֵי תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁכֵּן גַּאֲוָה וְנֵאוּף הוֹלְכִים יָד בְּיָד (כְּלוֹמַר הַגַּאֲוָתָן יִפּוֹל בְּנֵאוּף, וְהַנּוֹאֵף יִפּוֹל בְּגַאֲוָה), **וְעַל יְדֵי שֶׁלֹּא שׁוֹמֵר אֶת הַבְּרִית נִכְשָׁל בָּעֲבוֹדָה זָרָה** (גַּאֲוָה) **כִּי מַרְאֶה שֶׁלֹּא דַּי בֶּאֱלִקּוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ אֶלָּא צָרִיךְ עוֹד מִישֶׁהוּ, וּבַמִּקְרֶה שֶׁל הַגַּאֲוָתָן זֶה הוּא עַצְמוֹ.**

וְכֵן רָאִינוּ בְּהָמָן הָרָשָׁע שֶׁרָדַף אַחַר הַכָּבוֹד וְעָשָׂה אֶת עַצְמוֹ לַעֲבוֹדָה זָרָה וְדָרַשׁ שֶׁיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ, וְכֵן הָיָה רוֹדֵף אַחַר הַנֵּאוּף וְאָמְרוּ חֲזַ"ל שֶׁהָיוּ לוֹ 208 יְלָדִים! וְאַף עַל פִּי שֶׁהָיָה לוֹ כְּמַעַט כָּל מָה שֶׁרָצָה, כּוֹלֵל שִׁלִּיטָה בַּפּעַל עַל כָּל הַמְּדִינוֹת שֶׁאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מָלַךְ עֲלֵיהֶם, וְגָזַר מִיתָה עַל כָּל הַיְהוּדִים, עֲדַיִן תַּאֲוָתוֹ לְכָבוֹד בָּעֲרָה בּוֹ כָּל כָּךְ שֶׁמַּרְאֶה מָרְדְּכַי שֶׁלֹּא מִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ הֶעֱבִירוֹ עַל דַּעְתּוֹ וּלְבַסּוֹף אִבֵּד אֶת הַכֹּל וְנִתְלָה עַל עֵץ.

וּנְפִילָתוֹ שֶׁלּוֹ הָיְתָה בַּמִּשְׁתֶּה עִם אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כְּשֶׁהַמֶּלֶךְ יָצָא כּוֹעֵס מֵהַחֶדֶר לְאַחַר שֶׁאֶסְתֵּר גִּלְּתָה לוֹ כִּי הָמָן גָּזַר עָלֶיהָ מִיתָה,

וְהַמָּן נִצֹּל אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת לְהִתְחַנֵּן בִּפְנֵי אֶסְתֵּר עַל חַיָּיו, אֶלָּא שֶׁאָז בָּא מַלְאַךְ וְכָפָה אוֹתוֹ עַל הַמִּלָּה, וּכְשֶׁהַמֶּלֶךְ נִכְנַס פְּנִימָה חָשַׁב כִּי הָמָן בָּא לִפְגֹּעַ בְּאִשְׁתּוֹ וְגָזַר עָלָיו מִיתָה, וְנִמְצָא כִּי תַּאֲוֹת הַגַּאֲוָה וְהַנַּאוּף הוֹצִיאוּ אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם!

וּכְשֶׁשּׁוֹמֵר הַיִּשְׂרְאֵל עַל הַבְּרִית, הוּא זוֹכֶה לְאוֹר שֶׁיָּאִיר לוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. וְרַבֵּנוּ מַרְחִיב עַל עִנְיַן הָאוֹר שֶׁיֵּשׁ לְשׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַנִּשְׁמָר מִן הַגַּאֲוָה:

וְאוֹר הַזֶּה הוּא בְּחִינַת טָל אוֹרוֹת (ישעיה כו) הַכְּלוּלִים בְּוַא"ו שֶׁל כָּבוֹד, בְּבְחִינַת (איוב לג): "חָן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר". 'פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ' - הֵם בְּחִינַת טָל אוֹרוֹת שֶׁל מִלּוּי שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת רִאשׁוֹנוֹת (פרוש, כִּי שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת רִאשׁוֹנוֹת שֶׁל שֵׁם הֲוָיָה בְּמִלּוּי אַלְפִּין הֵם בְּגִימַטְרִיָּא ט"ל, וְהֵם בְּחִינַת טָל אוֹרוֹת, וְהֵם כְּלוּלִים בְּוַא"ו שֶׁל הַשֵּׁם). (עיין זוהר תצא ר"פ) 'עִם גָּבֶר' - שֶׁהֵם כְּלוּלִים בַּבְּרִית, כִּי כְּאִישׁ גְּבוּרָתוֹ (עיין ב"מ פד:)... אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר הַבְּרִית הוּא מְקַלְקֵל הַטַּ"ל אוֹרוֹת וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עֹל הַפַּרְנָסָה, הַיְנוּ ט"ל מְלָאכוֹת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (ח"ג רמד.): 'מָאן דְּזָרַק פֵּרוּרִין דְּנַהֲמָא, עָנְיוּת רָדֵף אַבַּתְרֵהּ, כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּזָרַק פֵּרוּרִין דְּמֹחָא'... כִּי ל"ט מְלָאכוֹת גָּמְרִינַן מִמִּשְׁכָּן (שבת מט:). וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת בְּרִיתוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה הַל"ט מְלָאכוֹת - הֵם בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, הַיְנוּ מִשְׁכַּן בִּבְנָיָנהּ, בְּחִינַת ל"ט אוֹרוֹת. אַךְ מִי שֶׁפּוֹגֵם בַּבְּרִית - הַמְּלָאכוֹת שֶׁלּוֹ הֵם בִּבְחִינַת מִשְׁכַּן בְּחֻרְבָּנָהּ, בִּבְחִינַת ל"ט מַלְקוֹת (תקון מח), בְּחִינַת (דברים כה): "אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יֹסִיף", הַיְנוּ בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹסְפוֹת כַּנַּ"ל.

מַסְבִּיר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ כִּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית יֵשׁ פַּעֲמַיִם בְּחִינַת 39, שֶׁהֵן כְּנֶגֶד 39 אוֹרוֹת לְמִי שֶׁשּׁוֹמֵר הַבְּרִית וּ-39 מַלְקוֹת. כִּי יֵשׁ 39 מְלָאכוֹת הָאֲסוּרוֹת בְּשַׁבָּת הַנִּלְמָדוֹת מִ-39 מְלָאכוֹת שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים בַּמִּשְׁכָּן, וְנִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שֶׁאָדָם שׁוֹמֵר אֶת הַבְּרִית מֵאִיר לוֹ אוֹר לְכָל הַמְּלָאכוֹת וּפַרְנָסָתוֹ בְּקַלּוּת, וְאִלּוּ לַפּוֹגֵם בַּבְּרִית

מַגִּיעַ אוֹר פָּגוּם שֶׁל 39 מַלְקוֹת וְאָז 39 הַמְּלָאכוֹת הֵן בְּקִשְׁי, שֶׁיֵּשׁ לוֹ קְשָׁיֵי פַּרְנָסָה.

וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּזֹּהַר שְׁמִי שֶׁזּוֹרֵק פֵּרוּרֵי לֶחֶם לַפַּח קָשֶׁה לַעֲנִיּוּת, כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁזּוֹרֵק פֵּרוּרִים מִמֹּחוֹ, שֶׁכֵּן הַנִּיצוֹץ הָרוּחָנִי שֶׁל זַרְעוֹ מְקוֹרוֹ בַּמֹּחַ מִשְׁכַּן הַנְּשָׁמָה, וּבְכָל פַּעַם שֶׁמּוֹצִיא זֶרַע לְבַטָּלָה נִקְרָע חֵלֶק מִמֹּחוֹ וּמִנִּשְׁמָתוֹ, וְזֶה וַדַּאי קָשֶׁה לַעֲנִיּוּת, שֶׁכֵּן אֵין עָנִי אֶלָּא מִדַּעַת וּפוֹגֵם לֹא רַק בְּפַרְנָסָתוֹ הַגַּשְׁמִית אֶלָּא בְּדַעְתּוֹ הָרוּחָנִית. וּכְבָר הִזְהִירוּ אוֹתָנוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁאָדָם שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת אֵין לוֹ שׁוּם קִנְיָן בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְכֵיוָן שֶׁפְּגַם בַּבְּרִית הוּא פְּגַם בַּדַּעַת, מְמֵילָא הוּא מַשְׁפִּיעַ עַל הַפַּרְנָסָה שֶׁנִּגְזָרָה עָלָיו מִשָּׁמַיִם, כֵּיוָן שֶׁהוּא מְשַׁנֶּה אֶת עַצְמוֹ וְאֶת נִשְׁמָתוֹ שֶׁנִּגְזַר עָלֶיהָ שֶׁפַע מְסֻיָּם וּמַמְעִיט אוֹתָהּ, וּמְמֵילָא מַמְעִיט גַּם אֶת פַּרְנָסָתָהּ.

וּשְׁמִירַת הַבְּרִית יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי בְּחִינוֹת: יֵשׁ מִי שֶׁזּוֹכֶה בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא שׁוֹמֵר אֶת בְּרִיתוֹ עַל פִּי הַתּוֹרָה, שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא מִדִּינֵי הַתּוֹרָה, וְיֵשׁ מִי שֶׁהוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית שֶׁזּוֹכֶה מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת. וְהוּא בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה. וְזֶה בְּחִינַת שַׁדַּי שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁאָמַר לְעוֹלָמוֹ דַּי (בראשית רבה מו, חגיגה יב) שֶׁצִּמְצֵם אֶת עַצְמוֹ מִכָּל הַמְּלָאכוֹת וְזֶה בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה. וְיֵשׁ בְּחִינַת שַׁדַּי שֶׁל חֹל, שֶׁגַּם בְּחֹל יֵשׁ צִמְצוּמִים מִמְּלָאכָה לַחֲבֵרְתָּהּ, וְזֶה בְּחִינַת מט״ט, שֶׁשִּׁלְטָנוּתָהּ שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁשְּׁמוֹ כְּשֵׁם רַבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות כג): כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ (כמובא בפירש״י שם), וְזֶה בְּחִינַת יְחוּדָא תַּתָּאָה, הַיְנוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמט״ט בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל וּמַנְהִיג הָעוֹלָם עַל יָדוֹ.

רַבֵּנוּ מַסְבִּיר כִּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת: יְחוּד תַּחְתּוֹן שֶׁהוּא זִוּוּג בִּימֵי הַחֹל (וְהוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית כַּמּוּבָן) וְיִחוּד עֶלְיוֹן שֶׁהוּא זִוּוּג מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת. יְחוּד עֶלְיוֹן בְּחִינַת שַׁבָּת שֵׁה׳ יִתְבָּרַךְ

שָׁבַת מִכָּל מְלָאכָה, כָּךְ הַזִּוּוּג מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת שֶׁפָּרַשׁ הָאָדָם מִן הַתַּאֲוָה לְגַמְרֵי וְטָהֵר עַצְמוֹ, שֶׁצִּמְצֵם אֶת עַצְמוֹ מִכָּל הַמְּלָאכוֹת[13]. וְזִוּוּג שֶׁל יוֹם חוֹל כְּנֶגֶד יְחוּד תַּחְתּוֹן שֶׁה' מַלְבִּישׁ עַצְמוֹ בְּשַׂר הַפָּנִים שֶׁל מַעְלָה (הַמַּלְאָךְ מטטרו"ן שֶׁשְּׁמוֹ בְּגִימַטְרִיָּא הוּא כְּמִנְיַן "שַׁדַּי" שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ), וּמַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם בַּטֶּבַע, שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מְלָאכוֹת וְדַרְכָּן ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה אֶת פְּעֻלּוֹתָיו וְנִמְצָא שֶׁגַּם כָּאן הַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי ה', רַק שֶׁלָּאָדָם נִרְאֶה בָּהֶסְתֵּר כְּאִלּוּ הוּא עוֹשֶׂה.

כְּלוֹמַר יֵשׁ שְׁתֵּי דְּרָגוֹת בַּעֲבוֹדַת ה' בְּהֶתְאֵם לְכֵלָיו שֶׁל הָאָדָם וְהָעֲבוֹדָה הָאִישִׁית שֶׁלּוֹ. רֶבֶנוּ כְּכֻלָּנוּ נִמְצָאִים בְּדַרְגָּה שֶׁל יְחוּד תַּחְתּוֹן, שֶׁאָנוּ מְבִינִים כִּי בּוֹרֵא עוֹלָם מְנַהֵל אֶת כָּל הַטֶּבַע וְכָל הִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים הִיא כְּדֵי לְקַבֵּל שֶׁפַע מִלְמַעְלָה לְפִי חֻקֵּי הַטֶּבַע שֶׁבּוֹרֵא עוֹלָם בָּרָא. בְּיִחוּד זֶה יֵשׁ בְּעֶצֶם הַנְהָגַת ה' בְּהֶסְתֵּר כִּי אָנוּ יְכוֹלִים לִטְעוֹת וְלַחְשֹׁב שֶׁהַהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁלָּנוּ הִיא שְׁמְבִיאָה לְהַצְלָחוֹת וּלְכִשְׁלוֹנוֹת שֶׁלָּנוּ, וְהַיְחוּד הַתַּחְתּוֹן הוּא הַהֶבְנָה כִּי הַהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁלָּנוּ הִיא מִצְוָה וְאִלּוּ הַהַצְלָחָה וְהַכִּשָּׁלוֹן הֵם בִּידֵי ה'.

אֲבָל הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת יְחוּד עֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּכָלָל מְבַטֵּל אֶת הַיֵּשׁוּת שֶׁלּוֹ בְּפָנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּמֵבִין כִּי אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ וְהַכֹּל נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִמֵּילָא אֵין דָּבָר הַחוֹסֵם אֶת הָאוֹר שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ לַעֲבוֹר דַּרְכּוֹ. וְלָכֵן אַף עַל פִּי שֶׁרֻבֵּנוּ כְּכֻלָּנוּ לֹא יְכוֹלִים לְהַגִּיעַ לְדַרְגַּת צַדִּיק[14], עַל יְדֵי דְּבֵקוּת בַּצַּדִּיק שֶׁהוּא עַצְמוֹ מְחֻבָּר בְּיִחוּד

---

13 וְכָתַב רַבִּי נָתָן כִּי בַּדּוֹרוֹת הַחַלָּשִׁים שֶׁלָּנוּ אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִתְקַדֵּשׁ בְּיִחוּד הַתַּחְתּוֹן, כְּלוֹמַר לֹא לִפְגֹּם בַּעֲבָרָה חַס וְשָׁלוֹם, וְרַק עַל זֶה יֵשׁ לָנוּ מִלְחָמוֹת וּמְנִיעוֹת רַבּוֹת, וְלִדְבֹק בַּצַּדִּיק שֶׁלּוֹ יֵשׁ יְחוּד עֶלְיוֹן וְזִוּוּג מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת.

14 וְזוֹ טָעוּת שֶׁרַבִּים נוֹפְלִים בָּהּ בְּמַחְשָׁבָה כִּי הֵם מִתְבַּקְּשִׁים לִהְיוֹת צַדִּיקִים, וּבַמְּעִידָה הָרִאשׁוֹנָה רוֹאִים עַצְמָם כְּצַדִּיקִים שֶׁנָּפְלוּ וּמִתְיָאֲשִׁים. אַךְ לְמַעֲשֶׂה הָעֲבוֹדָה שֶׁלָּנוּ הִיא לְהִתְמוֹדֵד עִם יֵצֶר הָרַע שֶׁלְּעוֹלָם לֹא נֶחְלָשׁ וּבְכָל זֹאת

עֶלְיוֹן, אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים שֶׁהָאוֹר הַזֶּה יָאִיר לָנוּ, כִּי עַל יְדֵי הַהִדַּבְּקוּת בַּצַּדִּיק אָנוּ גַּם זוֹכִים לַעֲבוֹד עַל הָעֲנָוָה שֶׁלָּנוּ וְעַל שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁלָּנוּ וְנוֹתְנִים לָאוֹר לְהִכָּנֵס פְּנִימָה.

וְזֶה בְּחִינַת הֵלָּכָה וְקַבָּלָה. קַבָּלָה הִיא בְּחִינַת (תהלים כט): ״הַשְׁתַּחֲווּ לַה׳ בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ״ רָאשֵׁי תֵּבוֹת קַבָּלָה, וַהֲלָכָה הִיא בְּחִינַת (שם ק): ״הָרִיעוּ לַה׳ כָּל הָאָרֶץ״ רָאשֵׁי תֵּבוֹת הֲלָכָה, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת. ״הַשְׁתַּחֲווּ לַה׳ בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ״ זֶה בְּחִינַת יִחוּדָא עִלָּאָה, הַיְנוּ זִוּוּג שֶׁל שַׁבָּת, וְזֶה בְּחִינַת בְּרִית עִלָּאָה, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַהִשְׁתַּחֲוָיָה... ״הָרִיעוּ לַה׳ כָּל הָאָרֶץ״ זֶה בְּחִינַת יִחוּדָא תַּתָּאָה, הַיְנוּ זִוּוּג שֶׁל חֹל, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מט״ט, שֶׁשֶּׁלְטְנוּתָהּ שִׁשִּׁית יְמֵי הַחֹל, שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה... וְזֶה בְּחִינַת רָזִין, וְרָזִין דְּרָזִין. רָזִין - הוּא בְּחִינַת הֲלָכָה, רָזִין דְּרָזִין - הוּא בְּחִינַת קַבָּלָה. הִתְלַבְּשׁוּת הַקַּבָּלָה בַּהֲלָכָה - הוּא בְּחִינַת הַנְהָגַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׁשָּׁה יְמֵי הַחֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּדָא תַּתָּאָה. וְזֶה בְּחִינַת (ישעיה כד) ״צְבִי לַצַּדִּיק וְאָמַר רָזִי לִי רָזִי לִי״. ׳צְבִי לַצַּדִּיק׳ - הַיְנוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַזִּוּוּג, יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי רָזִין, הַיְנוּ יִחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הֲלָכָה וְקַבָּלָה, בְּחִינַת רָזִין וְרָזִין דְּרָזִין... נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ״ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה... זִוּוּג שֶׁל שַׁבָּת וְזִוּוּג שֶׁל חֹל, בְּחִינַת הֲלָכָה וְקַבָּלָה, רָזִין וְרָזִין דְּרָזִין - אֲזַי הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ״ל. וְעַל יְדֵי הַכָּבוֹד זוֹכֶה לְדִבּוּר הַמֵּאִיר, וְעַל יְדֵי הַדִּבּוּר יָכוֹל לָבוֹא לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ כַּנַּ״ל.

וּמוֹסִיף רַבֵּנוּ שֶׁיִּחוּד תַּחְתּוֹן הוּא נֶגֶד הֲלָכָה, וְיִחוּד עֶלְיוֹן הוּא נֶגֶד קַבָּלָה (תּוֹרַת הַסּוֹד)**, וְלָכֵן עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּיִחוּד תַּחְתּוֹן זוֹכֶה שֶׁהַתּוֹרָה מְאִירָה לוֹ לִלְמֹד הֲלָכָה, וּכְשֶׁעוֹלֶה**

לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו, כַּאֲשֶׁר אָנוּ נֶעֱזָרִים בְּצַדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁהֵם מְעַשִּׂים וְה׳ פִּזֵּר אוֹתָם בְּכָל דּוֹר, וְהַמִּלְחָמָה לְלֹא יֵאוּשׁ בַּייָצֶר הִיא שֶׁעוֹשָׂה נַחַת רוּחַ לְבוֹרֵא עוֹלָם.

לִשְׁמִירַת הַבְּרִית בְּיִחוּד עֶלְיוֹן, זוֹכֶה לְהָבִין גַּם אֶת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה.

בַּיִחוּד הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא מֵבִין כִּי יֵשׁ בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁנּוֹתֵן לוֹ שֶׂפַע וַהֲדָרָךְ לְהִתְחַבֵּר אֵלָיו הוּא לְמוּד הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת, אֲזַי הוּא לוֹמֵד הֲלָכָה עַל מְנָת לִבְנוֹת אֶת הַכֵּלִים שֶׁדַּרְכָּם בּוֹרֵא עוֹלָם מִתְקַשֵּׁר עִמּוֹ וּמַעֲבִיר לוֹ אֶת הַשֶּׂפַע הַנַּ"ל. אֲבָל בַּיִחוּד עֶלְיוֹן מֵבִין כִּי אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ וּלְמַעֲשֶׂה מִתְיַחֵד וּמִתְבַּטֵּל בְּאֵינְסוֹף, הֲרֵי שָׁם הַמָּקוֹר לְתוֹרַת הַנִּסְתָּר, שֶׁהֲרֵי שָׁם אֵין הֶסְתֵּר וְהַכֹּל מוּבָן וּבָרוּר, כִּי אֵין גְּבוּלוֹת וּמַחְסוֹמִים הַמַּגְבִּילִים אוֹתָנוּ כְּמוֹ בָּעוֹלָם הַגַּשְׁמִי בּוֹ אָנוּ נִמְצָאִים.

וְלָכֵן כְּדֵי שֶׁנַּגִּיעַ אֶל הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן כְּמוֹ צַדִּיק הָאֱמֶת, יֵשׁ לְהִדַּבֵּק בְּצַדִּיק הָאֱמֶת עַל מְנָת שֶׁעַל יְדֵי הַדְּבֵקוּת בּוֹ נִזְכֶּה לְבַטֵּל אֶת הַגַּאֲוָה וְלִשְׁמוֹר אֶת הַבְּרִית, וְאָז כְּשֶׁנִּלְמַד תּוֹרָה בְּקוֹל בְּחִינַת הֲלָכָה, נִזְכֶּה לְיִחוּד תַּחְתּוֹן שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים אֶת רָצוֹן ה' וּמִשָּׁם נַעֲלֶה וְנִתְחַבֵּר לְיִחוּד עֶלְיוֹן שֶׁיֵּשׁ לַצַּדִּיק שֶׁאֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ וְנִזְכֶּה לִלְמֹד אֶת תּוֹרַת הַנִּסְתָּר וּלְהַגִּיעַ לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְלִשְׁלֵמוּת הַכָּבוֹד שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כְּשֶׁאָנוּ מִתְבַּטְּלִים לוֹ גַּם בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן שֶׁלָּנוּ אוֹתוֹ הוּא מַנְהִיג בְּהֶסְתֵּר.

העולה מן התורה:

- הוֹרָדַת אוֹר מִתְּבוּנוֹת הַתּוֹרָה וְעָמְקָהּ (יְחוּד עֶלְיוֹן) לִמְקוֹמוֹ בָּאָרֶץ בַּדַּרְגָּה הַפְּחוּתָה דְּתַחְתּוֹן), הוּא עַל יְדֵי דִּבּוּר - לִמּוּד תּוֹרָה בְּקוֹל. הָאוֹר מֵאִיר לוֹ הֵיכָן עָלָיו לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְכָךְ הוּא מִתְעַלֶּה מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה.
- כְּדֵי שֶׁיָּאִיר לוֹ הַדִּבּוּר וְלֹא יַחֲשִׁיךְ לוֹ, עָלָיו לְבַטֵּל אֶת הַגַּאֲוָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁמְּעַוֶּתֶת אֶת הָאוֹר וְלֹא מֵאִיר לוֹ לְתַקֵּן וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה.
- וּכְדֵי לִזְכּוֹת לַעֲנָוָה וְהִתְבַּטְּלוּת זֶה עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁכָּל הַפּוֹגֵם בַּבְּרִית נִכְשָׁל בְּגַאֲוָה, וּלְהֵפֶךְ, וּמִמֵּילָא לֹא יָכוֹל לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר.
- פְּגַם הַבְּרִית גַּם גּוֹרֵם לְעִנְיַי שְׁמִי (פַּרְנָסָה קָשָׁה) וּלְעִנְיַי רוּחָנִי (שֶׁהַזֶּרַע נִתְלַשׁ מִמֹּחוֹ וּמִנִּשְׁמָתוֹ, וְאֵין עָנִי אֶלָּא מִדַּעַת), וְאִלּוּ שׁוֹמֵר הַבְּרִית זוֹכֶה לְפַרְנָסָה בְּשֶׂפַע וּלְדַעַת.
- שְׁמִירַת הַבְּרִית מִתְחַלֶּקֶת לְיִחוּד תַּחְתּוֹן (לִפְרֹשׁ מֵהָעֲבֵרָה, וְלִפְעֹל עַל פִּי הַהֲלָכָה) וְאָז זוֹכֶה לְהָבִין אֶת הַהֲלָכָה, וְיִחוּד עֶלְיוֹן (שֶׁמִּתְקַדֵּשׁ וּמִטַּהֵר וּפוֹרֵשׁ מֵהַתַּאֲוָה כְּלָל, שֶׁזּוֹ בְּחִינַת הַצַּדִּיק) שֶׁאָז זוֹכֶה לְהָבִין אֶת הַקַּבָּלָה, כְּלוֹמַר סוֹדוֹת הַתּוֹרָה.
- וְעַל יְדֵי הִדָּבְקוּת בַּצַּדִּיק שֶׁהוּא מַחֲזִיק בְּיִחוּד עֶלְיוֹן, זוֹכִים גַּם אָנוּ לְקַבֵּל מֵהָאוֹר שֶׁל תְּבוּנוֹת הַתּוֹרָה וְעָמְקָהּ.

תהילה לדוד

מָה שֶׁאָנוּ רוֹאִים, שֶׁעַל פִּי הֶרֹב הַלּוֹמְדִים חוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים, וְדוֹבְרִים עַל הַצַּדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה וּבוּז, זֶהוּ מְכֻוָּן גָּדוֹל מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי יֵשׁ בְּחִינַת יַעֲקֹב וְלָבָן : יַעֲקֹב הוּא הַצַּדִּיק הַמְחֻדָּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְתָא וְלוֹמֵד תּוֹרָתוֹ לִשְׁמָהּ, וְטוּבוֹ גָּנוּז וְשָׁמוּר וְצָפוּן לֶעָתִיד... וְלָבָן הוּא הַלִּמּוּד חָכָם, שֵׂד יְהוּדִי (עיין זוהר פנחס רנג:) שֶׁתּוֹרָתוֹ לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר, וְתַלְמִיד חָכָם כָּזֶה, נִבְלָה טוֹבָה הֵימֶנּוּ (ויקרא רבה א, עין מתנות כהונה). וְזֶה יָדוּעַ שֶׁאֵינוֹ נִקְרָא תַּלְמִיד חָכָם אֶלָּא עַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי זֶה שֶׁיּוֹדֵעַ לִלְמֹד חֻמָּשׁ אֵינוֹ נִקְרָא תַּלְמִיד חָכָם, אֶלָּא זֶה שֶׁהוּא בָּקִי בִּגְמָרָא וּפוֹסְקִים. וּכְשֶׁלּוֹמֵד בְּלֹא דַּעַת נִקְרָא לָבָן עַל שֵׁם עַרְמוּמִיּוּת שֶׁנִּכְנַס בּוֹ, וְשׂוֹנֵא וְרוֹדֵף אֶת הַצַּדִּיקִים, צַדִּיק עֶלְיוֹן וְצַדִּיק תַּחְתּוֹן.

רַבִּים מַאֲמִינִים כִּי מִי שֶׁלּוֹמֵד יוֹתֵר תּוֹרָה הוּא יוֹתֵר צַדִּיק בְּהַגְדָּרָתוֹ הָרוּחָנִית, אַךְ לְמַעֲשֶׂה אָנוּ רוֹאִים לַמְּדָנִים גְּדוֹלִים וְאַנְשֵׁי סֵפֶר שֶׁכּוֹתְבִים וּמְחַדְּשִׁים בַּהֲלָכָה וּבָאַגָּדָה, וְאַף עַל פִּי כֵן אָנוּ רוֹאִים כִּי הֵם חוֹלְקִים עַל גְּדוֹלֵי הַדּוֹר וְהַצַּדִּיקִים, וַאֲנַחְנוּ לֹא מְבִינִים מֵהֵיכָן מַגִּיעַ הַדָּבָר. מָה גַּם שֶׁגְּדוֹלֵי הַדּוֹר וְהַצַּדִּיקִים לֹא עוֹנִים לְאוֹתָם לַמְּדָנִים הַחוֹלְקִים עֲלֵיהֶם, וְיֵשׁ לָדַעַת כִּי יֵשׁ עִנְיָן לְכָךְ מֵאֵת ה׳ יִתְבָּרַךְ וְיֵשׁ כָּאן תִּקּוּן גָּדוֹל.

כַּאֲשֶׁר פָּרְצָה תּוֹרַת הַחֲסִידוּת שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְהֶחֱלָה לְהִתְפָּרְסֵם בָּעוֹלָם, קָמוּ עָלֶיהָ הַרְבֵּה חוֹלְקִים, רַבָּנִים גְּדוֹלִים וְרָאשֵׁי קְהִלּוֹת, לַמְּדָנִים גְּדוֹלִים וּפוֹסְקֵי הֲלָכָה, עַד שֶׁרַבִּים הִתְבַּלְבְּלוּ וְהִתְרַחֲקוּ מִן הַחֲסִידוּת כְּאִלּוּ הָיְתָה כַּת חַס וְשָׁלוֹם. וְאַף עַל פִּי שֶׁרָדְפוּ אֶת הַחֲסִידִים עַד חָרְמָה וּפְעָמִים עַד פְּגִיעָה בַּנֶּפֶשׁ מַמָּשׁ, רָאשֵׁי הַחֲסִידוּת הוֹרוּ בְּכָל תֹּקֶף לְתַלְמִידֵיהֶם כִּי אֵין לְהָשִׁיב וְלִמְחוֹת עַל כְּבוֹדָם, כִּי זֶה חֵלֶק מֵהַתִּקּוּן שֶׁל הָעוֹלָם, תִּקּוּן שֶׁהַחֲסִידוּת נוֹעֲדָה לְזָרֵז וּלְהַרְחִיב.

הַיּוֹם בָּרוּךְ הַשֵּׁם יוֹתֵר וְיוֹתֵר נוֹכְחִים לָדַעַת כִּי דַּרְכּוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב שֶׁהִתְגַּלְתָה תַּחַת הִתְנַגְּדוּת גְּדוֹלָה הִיא הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁהַדּוֹר הָאַחֲרוֹן צָרִיךְ לוֹ בְּעַקִּיבְתָא דִּמְשִׁיחָא, וּבֵין הַמִּתְנַגְּדִים הִתְגַּלּוּ מִלְחָמוֹת וּמַחְלוֹקוֹת בֵּינָם לְבֵין עַצְמָם, עַד שֶׁכֻּלָּם מְחַפְּשִׂים אֶת הַחֲסִידוּת לְהָאִיר לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ, וְלַעֲבֹר אֶת הַסִּבּוּב הָאַחֲרוֹן בַּמִּלְחָמָה עִם יֵצֶר הָרַע הַנִּמְשָׁכֶת אַלְפֵי שָׁנִים.

אַךְ צָרִיךְ לְהָבִין כֵּיצַד אֲנָשִׁים שְׁלוֹמְדִים וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה יְכוֹלִים לִהְיוֹת בְּחֹשֶׁךְ גָּדוֹל, לַחְלֹק עַל צַדִּיקִים וּגְדוֹלֵי דּוֹר וְהַתּוֹרָה לֹא מְסַיַּעַת בְּיָדָם וּמְטַהֶרֶת אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁתָּמִיד לָמַדְנוּ שֶׁבְּכֹחָהּ לַעֲשׂוֹת?

וְהָאֱמֶת הִיא שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי סוּגֵי לַמְדָנִים, יֵשׁ אֶת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא לוֹמֵד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ וְהוּא בְּחִינַת "יַעֲקֹב", וְיֵשׁ לַמְדָן שֶׁלּוֹמֵד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ[15] וְהוּא בְּחִינַת "לָבָן" שֵׁד יְהוּדִי. וְהַהַגְדָּרָה לְתַלְמִיד חָכָם הִיא הַלּוֹמֵד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה תַּלְמוּד וּפוֹסְקִים. כְּלוֹמַר גַּם לַמְדָן וּפוֹסֵק שֶׁנֶּחְשָׁב לְתַלְמִיד חָכָם יָכוֹל לִהְיוֹת רָחוֹק מֵהַמַּסְלוּל וּלְהֶחָשֵׁב שֵׁד יְהוּדִי בִּכְלָל!

וּשְׁנֵי צַדִּיקִים אֵלּוּ הֵם זֶה הַצַּדִּיק שֶׁחִדֵּשׁ זֹאת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה - זֶה צַדִּיק עֶלְיוֹן, וְצַדִּיק הַתַּחְתּוֹן זֶה שֶׁלּוֹמֵד הַחִדּוּשִׁין. וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הַיְנוּ שְׁכִינְתָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בפתח אליהו): 'מַלְכוּת פֶּה, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קָרֵינַן לַהּ'. וּכְשֶׁהַשְּׁכִינָה הַנִּקְרָא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בָּאָה בְּתוֹךְ תַּלְמִיד חָכָם שֵׁד יְהוּדִי, זֶה נִקְרָא גָּלוּת הַשְּׁכִינָה, וְאָז יֵשׁ לוֹ פֶּה לְדַבֵּר עַל צַדִּיק עָתָק וְכוּ'. וּכְשֶׁהָאָדָם לוֹמֵד בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה אֵיזֶה דִּין וּפְסַק, שֶׁחִדֵּשׁ אֵיזֶה תַּנָּא אוֹ צַדִּיק אַחֵר, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְשִׁיקִין (עיין זוהר פנחס רכ). וּנְשִׁיקִין זֶה בְּחִינַת הִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא, כִּי הַפְּסַק הַזֶּה הוּא דִּבּוּרוֹ שֶׁל הַתַּנָּא וְדִבּוּר הוּא הַחִיּוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב): "וְלִנְפָשׁ חַיָּה", וְתַרְגּוּמוֹ: 'לְרוּחַ מְמַלְלָא'. וְרוּחַ מְמַלְלָא, הַיְנוּ הַנֶּפֶשׁ חַיָּה, הִיא בָּאָה מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם א): "וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה". נִמְצָא, בְּשָׁעָה שֶׁמְּחַדֵּשׁ הַתַּנָּא אֵיזֶה חִדּוּשׁ וּמְדַבֵּר זֶה הַחִדּוּשׁ, זֶה הַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ הִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁחִדֵּשׁ, כִּי מִשָּׁם מוֹצָאָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה". נִמְצָא עַכְשָׁו כְּשֶׁלּוֹמְדִים אֶת הַחִדּוּשׁ הַזֶּה, וּכְשֶׁמַּכְנִיסִין הַלִּמּוּד וְהַחִדּוּשׁ בְּתוֹךְ פֶּה, נִמְצָא שֶׁמִּדַּבְּקִין רוּחַ הַצַּדִּיק שֶׁחִדֵּשׁ זֶה הַחִדּוּשׁ עִם

---

15 יֵשׁ שְׁנֵי סוּגֵי לַמְדָנִים שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, יֵשׁ שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לִמּוּד לִשְׁמָהּ לַעֲשׂוֹת נַחַת לַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְהוּא גַּם הָיָה רוֹצֶה בְּמִדָּה זוֹ, אֲלָא שֶׁכָּעֵת הוּא אוֹחֵז בְּלִמּוּד עַל מְנָת שֶׁיִּקָּרֵא רַבִּי אוֹ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה, וְעָלָיו נֶאֱמַר לְעוֹלָם יִלְמַד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ יָבוֹא לִשְׁמָהּ. אֲבָל יֵשׁ הַלּוֹמֵד עַל מְנָת לְקַנְטֵר וּלְהִשְׂתַּמֵּשׁ בַּתּוֹרָה כִּכְלִי לְהַשָּׂגַת מַטְרוֹתָיו וְאֵין לוֹ שׁוּם כַּוָּנָה אוֹ רָצוֹן לִלְמֹד לִשְׁמָהּ אֲלָא לְהִשְׂתַּמֵּשׁ בַּתּוֹרָה כְּאֶמְצָעִי לְהַשִּׂיג אֶת מַטְרוֹתָיו מִבְּלִי לַעֲבוֹד עַל עַצְמוֹ, וְעָלָיו אָמְרוּ חַזַ"ל שֶׁטּוֹב שֶׁהָיְתָה מִתְהַפֶּכֶת שִׁלְיָתוֹ עָלָיו בְּלִדָתוֹ!

רוּחַ מְמַלְּלָא, הַיְנוּ עִם הַדִּבּוּר הַלּוֹמֵד זֶה הַחִדּוּשׁ עַכְשָׁו. וְזֹאת הַהִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא נִקְרָא נְשִׁיקִין (זוהר משפטים קכד: תרומה קמו פקודי רנו:). נִמְצָא, כְּשֶׁלּוֹמְדִין אֵיזֶה הֲלָכָה שֶׁחִדְּשׁוּ הַתַּנָּאִים, עַל יְדֵי זֶה נִתְדַּבֵּק רוּחַ הַתַּנָּא עִם רוּחַ הַלּוֹמֵד, וְדוֹמֶה כְּאִלּוּ נוֹשֵׁק אֶת עַצְמוֹ עִם הַתַּנָּא. אֲבָל תַּלְמִיד חָכָם שֶׁד יְהוּדִי כְּשֶׁלּוֹמֵד גְּמָרָא אוֹ פְּסַק דִּין, עָלָיו כָּתוּב (משלי כז) : "וְנַעְתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא", כִּי הַתַּנָּא אֵינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל רוּחוֹ שֶׁל תַּלְמִיד חָכָם שֶׁד יְהוּדִאין, כִּי מִי יָכוֹל לִסְבֹּל לְנַשֵּׁק אֶת עַצְמוֹ עִם נְבֵלָה, כָּל שֶׁכֵּן שֶׁנִּבְלָה טוֹבָה הֵימֶנּוּ. וַאֲפִלּוּ צַדִּיקִים שֶׁכְּבָר הָלְכוּ לְעוֹלָמָם, וּכְשֶׁאָנוּ לְומְדִין תּוֹרוֹתֵיהֶם, עַל יְדֵי זֶה נִתְדַּבֵּק רוּחָם בְּרוּחֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יבמות צז) : 'שִׂפְתוֹתֵיהֶם דּוֹבְבוֹת בַּקֶּבֶר', וְזֶה עַל יְדֵי בְּחִינַת נְשִׁיקָה.

כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ צַדִּיק עֶלְיוֹן וְצַדִּיק תַּחְתּוֹן. הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן הוּא הָאָמוֹרָא אוֹ הַתַּנָּא שֶׁחִדְּשׁוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁמּוֹפִיעָה בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְאִלּוּ הַצַּדִּיק הַתַּחְתּוֹן הוּא זֶה שֶׁלּוֹמֵד אֶת חִדּוּשָׁיו שֶׁל הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן. וּבְכָל פַּעַם שֶׁלּוֹמֵד אֶת תּוֹרַת הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן דְּבֵקָה בּוֹ. זֹאת כֵּיוָן שֶׁכַּאֲשֶׁר הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן מְחַדֵּשׁ אֶת הַתּוֹרָה בְּעַל פֶּה (שֶׁהִיא בְּחִינַת סְפִירַת מַלְכוּת) הוּא הוֹפֵךְ לְחֵלֶק מִמֶּנָּה, וְכַאֲשֶׁר הַצַּדִּיק הַתַּחְתּוֹן לוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה, הוּא מִתְחַבֵּר לְמַהוּת הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן שֶׁהִתְחַבְּרָה בַּתּוֹרָה עַצְמָהּ, וְנִהְיָה חִבּוּר בֵּין עֶלְיוֹן לַתַּחְתּוֹן דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה, וְהוּא בְּחִינַת "נְשִׁיקָה", שֶׁנּוֹשְׁקִים הַנְּשָׁמוֹת זֶה לָזֶה.

וּמְסֻפָּר עַל הַמַּגִּיד מִמֶּזְרִיטְשׁ שֶׁהִגִּיעַ בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה אֶל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לְתִהוֹת עַל קַנְקַנּוֹ וּמָצָא כִּי רַבִּי יִשְׂרָאֵל נִרְאָה כְּאָדָם פָּשׁוּט וְלֹא לַמְּדָן, שֶׁכֵּן הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הִסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ. וּבְטֶרֶם קָם לְהַפְרֵד מִמֶּנּוּ, שָׁאַל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב אֶת הַמַּגִּיד אִם הוּא יוֹדֵעַ לִלְמֹד זֹהַר וְנָתַן לוֹ לִקְרֹא מַאֲמָר מְסֻיָּם וְדָרַשׁ מִמֶּנּוּ

לְהַסְבִּירוֹ. לְאַחַר שֶׁזֶּה קָרָא וְהִסְבִּיר, עָנָה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב כִּי אֵין זֶה הַפְּשָׁט, עָצַם אֶת עֵינָיו וְהִתְחִיל לְהַסְבִּיר וְאָז שָׁמַע קוֹל רַעַשׁ. הוּא פָּקַח אֶת עֵינָיו וְרָאָה אֶת הַמַּגִּיד שֶׁנָּפַל עַל הָרִצְפָּה. כְּשֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ מָה קָרָה הוּא עָנָה כִּי כְּשֶׁרַבִּי יִשְׂרָאֵל הִתְחִיל לְקָרֹא הוֹפִיעַ לְיָדוֹ אִישׁ זָקֵן וְהָדוּר פָּנִים שֶׁעָמַד לְיָדוֹ. עָנָה לוֹ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב כִּי הָיָה זֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁכֵּיוָן שֶׁהִזְכִּיר אֶת חִדּוּשָׁיו יָרְדָה נִשְׁמָתוֹ וְנֶעֱמְדָה לְיָדוֹ, וְכִי אֵין זֶה קוֹרֶה לַמַּגִּיד? הַמַּגִּיד שֶׁעָנָה בְּשִׁלִּילָה סִפֵּר לְאַחַר מִכֵּן שֶׁבְּאוֹתוֹ רֶגַע יָדַע כִּי מָצָא אֶת רַבּוֹ הֶחָדָשׁ...

אֲבָל כְּשֶׁהַלַּמְדָן שֵׁד יְהוּדִי לוֹמֵד תּוֹרָה לֹא לִשְׁמָהּ וּמַזְכִּיר אֶת דִּבְרֵי הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן, הוּא מֵצַר לַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן שֶׁחָשׁ כְּאִלּוּ רוֹדְפִים אוֹתוֹ, וְזֶה בְּחִינַת גָּלוּת הַשְּׁכִינָה. הָרֵי בְּכָל פַּעַם שֶׁלּוֹמְדִים אֶת חִדּוּשֵׁי הַצַּדִּיק נִשְׁמָתוֹ יוֹרֶדֶת, וְכָאן הִיא נִקְשֶׁרֶת אֶל הַלַּמְדָן שֶׁלּוֹמֵד לֹא לִשְׁמָהּ וְיוֹצֵר מַחֲלוֹקוֹת וְאֵין רָצוֹן לַצַּדִּיק לִדְבֹּק בּוֹ.

> וְאִם יִקָּשֶׁה לְךָ הֲלֹא תֵּכֶף כְּשֶׁלּוֹמֵד הַלַּמְדָן הַחִדּוּשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָיָה לוֹ לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, וְאֵיךְ מֻנִּיחַ הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֶת הַלַּמְדָן לֵילֵךְ בְּרִשְׁעָתוֹ? תְּשׁוּבָה עַל זֶה... בְּשָׁעָה שֶׁהִגִּיד הַצַּדִּיק הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִגִּיד אוֹתָהּ בִּבְחִינוֹת (הושע יד) : "וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם"... כִּי כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה, נִכְנָס בּוֹ עַרְמוּמִיּוּת... שֶׁהָעַרְמוּמִיּוּת בָּא בְּנָקֵל וּבִמְהִירוּת יוֹתֵר לָאָדָם, כִּי הַקְּדֻשָּׁה צָרִיךְ סִיּוּעַ מִלְּעֵלָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (יומא לח ע"ב עבודה זרה נה) : 'הַבָּא לְטַהֵר, מְסַיְּעִין לוֹ', אֲבָל הָעַרְמוּמִיּוּת פּוֹתְחִין, יֵשׁ לוֹ פְּתָחִים הַרְבֵּה (עיין שבת קד. תד"ה איתי) וּבָא לוֹ בְּנָקֵל.

וְהַשְּׁאֵלָה הַגְּדוֹלָה הִיא, הָרֵי הַלַּמְדָן שֶׁלּוֹמֵד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא עַצְמָהּ תּוֹרַת אֱמֶת וְאִם כֵּן הָיְתָה צְרִיכָה לְהָאִיר לוֹ וְשֶׁיָּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה אַף לְלֹא כַּוָּנָה, כִּי הִיא כֹּחַ מְטַהֵר וּמָגֵן, וְאִם כֵּן כֵּיצַד שְׁאוֹתוֹ לַמְדָן רַק מַרְשִׁיעַ יוֹתֵר וְחוֹלֵק עַל צַדִּיקֵי הַדּוֹר? אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ בַּתּוֹרָה גַּם עָרְמָה, וְכַאֲשֶׁר לוֹמֵד לֹא

לִשְׁמָהּ הוּא מִתְחַבֵּר אֶל הַצַּד שֶׁל הָעֲרָמָה וְרַק גַּדֵּל בְּרַמָּאוּת וּבְמִדּוֹתָיו הַמַּשְׁחָתוֹת, בְּחִינַת "וּפִשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָּם", וְיוֹתֵר קַל לְזֶה שֶׁלּוֹמֵד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ לְהִכָּשֵׁל בְּעֲרָמוּמִיּוּת וּלְהַגְדִּיל חֲטָאָיו, מֵאֲשֶׁר לִלְמֹד לִשְׁמָהּ וְלַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שֶׁלְּזֶה צָרִיךְ סִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא.

וְאִם יִקָּשֶׁה לְךָ אִם הַתַּנָּא הָיָה צַדִּיק גָּמוּר אֵיךְ בָּא זֶה הַדָּבָר שֶׁאוֹמֵר תּוֹרָתוֹ שֶׁיְּכוֹל לִסְבֹּל שְׁנֵי מַשְׁמָעוּת: מַשְׁמָעוּת טוֹב דְּהַיְנוּ 'וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם' וּמַשְׁמָעוּת לְהַפּוּךְ דְּהַיְנוּ 'וּפִשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם'? אֲבָל דַּע שֶׁהַתַּנָּא הָיָה צַדִּיק גָּמוּר וְתוֹרָתוֹ זַכָּה מִבְּלִי פְּסֹלֶת, וּמָה שֶׁנִּרְאֶה בָּהּ מַשְׁמָעוּת עֲרָמוּמִיּוּת זֶה כִּי כָּל הָעוֹלָם מְקַבְּלִים פַּרְנָסָתָם מִשְּׁמֹאלָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ג): "בְּשְׁמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד" - בְּשָׁבִיל זֶה נָפַל הַתַּנָּא בִּשְׁעַת אֲמִירַת תּוֹרָתוֹ לְאֵיזֶה שְׁגִיאָה דַּקָּה כַּחוּט הַשְּׂעָרָה, לִבְחִינַת שְׁמֹאלָהּ, כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת שְׁמֹאלָהּ יְקַבֵּל שֶׁפַע וּפַרְנָסָתוֹ לָעוֹלָם, וּלְהַמְשִׁיךְ לָהֶם עֹשֶׁר וְכָבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "בְּשְׁמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד"... וְעַל זֶה צָרִיךְ הַלַּמְדָן לֵידַע קֹדֶם לִמּוּדוֹ שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁיּוֹשֵׁב לִלְמֹד הַצַּדִּיק שֶׁבְּגַן עֵדֶן צַיִּת לְקַלֵּהּ... הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי לִמּוּדוֹ מִתְדַּבֵּק רוּחַ הַתַּנָּא בְּרוּחוֹ, זֶה בְּחִינַת נְשִׁיקִין... וְרוּחַ הַתַּנָּא מוֹדִיעַ לְהַלַּמְדָן, שֶׁלֹּא בָּא הַתַּנָּא לִבְחִינָה הַזֹּאת שֶׁיִּסְבֹּל תּוֹרָתוֹ מַשְׁמָעוּת עֲרָמוּמִיּוּת אֶלָּא מִתּוֹךְ אֹנֶס... כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם שֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת... אֲבָל תַּלְמִיד חָכָם שֵׁד יְהוּדִי אֵינוֹ רוֹאֶה כָּל אֵלֶּה... חוֹשֵׁב וְאוֹמֵר שֶׁגַּם הַתַּנָּא לֹא אָמַר תּוֹרָתוֹ אֶלָּא בְּעֲרָמוּמִיּוּת וְאֵין בָּהּ שׁוּם צַד כַּשְׁרוּת וְחוֹשֵׁב... שֶׁכֻּלּוֹ רַמָּאוּת חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵינוֹ רוֹצֶה לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, וְדוֹבֵר עַל צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה וָבוּז.

אַךְ מֵהֵיכָן נִכְנְסָה עֲרָמוּמִיּוּת לַתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן שֶׁחִדֵּשׁ בַּתּוֹרָה הָיָה צַדִּיק גָּמוּר שֶׁוַּדַּאי לָמַד לִשְׁמָהּ לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרוֹ, וְלָכֵן הַלּוֹמֵד אֶת תּוֹרָתוֹ וְנִדְבַּק בּוֹ צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ

בִּלְבַד? אֶלָּא שֶׁהַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן הָיָה צָרִיךְ לְהוֹרִיד שֶׁפַע לָעוֹלָם וּלְפַרְנְסוֹ עַל יְדֵי לְמוּדוֹ, וּמֵאָז שֶׁחָרַב הַבַּיִת כָּל הַשֶּׁפַע נִמְצָא בַּקְּלִפּוֹת, וְלַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן אֵין קֶשֶׁר לַקְּלִפּוֹת לְהוֹצִיא מִשָּׁם הַשֶּׁפַע, לָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹרֵם לַצַּדִּיק לִשְׁגִּיאָה דַּקָּה מִן הַדַּקָּה בְּלִמּוּדוֹ שֶׁנּוֹשֶׁקֶת לַקְּלִפָּה וּמִשָּׁם הוּא מוֹצִיא אֶת הַשֶּׁפַע לָזוּן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ.

בִּשְׁגִיאָה זוֹ שֶׁיָּנַק אֶת הַשֶּׁפַע, נִדְבְּקָה הָעַרְמוּמִיּוֹת בְּחִינַת הַקְּלִפָּה, וְאֵלֶיהָ מִתְחַבֵּר הַלַּמְדָן שֵׁד יְהוּדִי, וְעַרְמוּמִיּוּת זוֹ רַק מְקַלְקֶלֶת אוֹתוֹ יוֹתֵר בְּמָקוֹם שֶׁיַּחְזוֹר לַמּוּטָב, וְכָךְ מֵאוֹתָהּ תּוֹרָה שֶׁלָּמַד צַדִּיק עֶלְיוֹן לִשְׁמָהּ יֵשׁ שְׁנֵי מְקוֹמוֹת חִבּוּר, אֶחָד לַקְּדֻשָּׁה מִצַּד הַלִּמּוּד לִשְׁמָהּ, וְאַחַד לְהַרְשִׁיעַ מִצַּד נְשִׁיקַת הַקְּלִפָּה שֶׁהֵבִיאָה לְהַכְנָסַת הָעַרְמוּמִיּוֹת לַתּוֹרָה.

וּמִכָּאן הַלַּמְדָן מוֹצֵא מְקוֹמוֹ לַחֲלֹק עַל הַצַּדִּיקִים, שֶׁכֵּן הוּא מֵבִין שֶׁהָעַרְמָה בָּאָה מֵהַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן וְתוֹרָתוֹ וְאִם כֵּן כֻּלָּם עַרְמוּמִיִּים בְּעֵינָיו, וְהוּא חוֹלֵק עַל צַדִּיקִים שֶׁנֶּחְשָׁבִים כְּעוֹבְדִים בִּתְמִימוּת, כֵּיוָן שֶׁמִּבְּחִינָתוֹ כֻּלָּם עַרְמוּמִיִּים כָּמוֹהוּ. וּבִרְדִיפָתוֹ אֶת הַצַּדִּיק הַתַּחְתּוֹן הוּא רוֹדֵף גַּם אֶת הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן, כִּי לַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן חָסֵר הַלִּמּוּד שֶׁל הַצַּדִּיק הַתַּחְתּוֹן שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָתוֹ לִשְׁמָהּ וּמִתְחַבֵּר אֶל רוּחוֹ.

וְדַע שֶׁזֶּה מְכֻוָּן מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַפִּיל אֵיזֶה צַדִּיק גָּדוֹל בְּפִיו שֶׁל הַלַּמְדָן, הַיְנוּ הַלַּמְדָן דּוֹבֵר רָעוֹת עַל הַצַּדִּיק, כְּדֵי שֶׁהַצַּדִּיק יִקַּח הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, הַיְנוּ הַשְּׁכִינָה, מֵהַגְּלוּת שֶׁבְּפֶה הַלַּמְדָן וְגַם אוֹתָהּ לְשָׁרְשָׁהּ מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה: מִתְּחִלָּה לִבְחִינַת חִבּוּק, וְאַחַר כָּךְ לִבְחִינַת נְשׁוּק, וְאַחַר כָּךְ לִבְחִינַת זִוּוּג... וְהַצַּדִּיק שֶׁנּוֹפֵל לְתוֹךְ פֶּה הַלַּמְדָן, שֶׁהַלַּמְדָן דּוֹבֵר עָלָיו עָתָק, וְהוּא מֵבִין שֶׁאֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁהַלַּמְדָן דּוֹבֵר עָלָיו הֵם צְרוּפִים מֵאוֹתִיּוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּמֵבִין מֵאֵיזֶה הֲלָכוֹת נַעֲשׂוּ הַדִּבּוּרִים אֵלּוּ, וּמְקַבֵּל אוֹתָם בְּשִׂמְחָה

וּבְאַהֲבָה... כְּשֶׁהַצַּדִּיק מַשְׂכִּיל בְּחָכְמָתוֹ וְיוֹדֵעַ מֵאֵיזֶה צֵרוּפִין שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נַעֲשָׂה אֵלּוּ הַצֵּרוּפִין שֶׁהַלַּמְדָן דּוֹבֵר עָלָיו, וְהַצַּדִּיק לוֹמֵד אֵלּוּ הַצֵּרוּפִין וְעוֹשֶׂה מֵהֶם צָרוֹף הֲלָכָה שֶׁהָיָה מְקוֹדָם שֶׁנִּתְקַלְקֵל - כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ זֹאת הַחָכְמָה, אֲזַי עַל יְדֵי הַחָכְמָה הַזֹּאת הַשְּׁכִינָה הִיא מִבְּחִינוֹת (שיר השירים ב) : "שׂוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים", מִבְּחִינַת נְשִׁיקִין, בְּחִינַת "שִׁפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים", בְּחִינַת אִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא, וְאָז מִתְעוֹרֵר זִווּגָא דְּגוּפָא בְּגוּפָא, שֶׁהַשְּׁכִינָה בֵּין תְּרֵין צַדִּיקַיָּא יָתְבָא, בֵּין צַדִּיק עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא הַתַּנָּא שֶׁחִדֵּשׁ זֹאת הַתּוֹרָה וְעַכְשָׁו מַשְׁפִּיעַ בָּהּ, וּבֵין צַדִּיק הַתַּחְתּוֹן, הַלּוֹמֵד לְהַתּוֹרָה וּמַעֲלֶה לְהַשְּׁכִינָה מִזִּין נוּקְבִין כְּדֵי שֶׁתִּתְדַּבֵּק.

וְהַסִּבָּה שֶׁצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת לֹא עוֹנִים לָרְדִיפוֹת שֶׁל הַלַּמְדָנִים שֶׁלּוֹמְדִים שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, כִּי הֵם יוֹדְעִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הוּא זֶה שֶׁכֵּוַן שֶׁהַלַּמְדָן שֵׁד יְהוּדִי לֹא יִסְתַּפֵּק בְּלִמּוּדוֹ הַקָּלוֹקֵל אֶלָּא יַחֲלֹק עַל צַדִּיק הָאֱמֶת, וְזֹאת כֵּיוָן שֶׁהַדִּבּוּר שֶׁל הַשֵּׁד יְהוּדִי מֵכִיל בְּתוֹכוֹ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁל הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן וְזוֹ הַשְּׁכִינָה שֶׁבַּגָּלוּת וְיֵשׁ לְהַצִּילָהּ.

כְּלוֹמַר כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ נִבְרָא מִצֵּרוּפֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם כֵּלִים מֵאוֹר טָהוֹר שֶׁעַל יְדֵי צֵרוּפָיו הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם וּמִשְׁתַּנֶּה בְּכָל רֶגַע. וְעַל יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה הַצַּדִּיקִים הָעֶלְיוֹנִים יָצְרוּ צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת חֲדָשִׁים שֶׁהוֹרִידוּ שֶׁפַע לָעוֹלָם, וְהֵם חֵלֶק מֵהַתּוֹרָה שֶׁהֵם הֵבִיאוּ לָעוֹלָם. כַּאֲשֶׁר הַלַּמְדָן לָמַד אֶת תּוֹרָתָם הָאוֹתִיּוֹת נָפְלוּ בְּיָדָיו וְהוּא יָצָר צֵרוּפִים רָעִים לָעוֹלָם, וְעַל יְדֵי שֶׁהוּא פּוֹעֵר אֶת פִּיו עַל הַצַּדִּיק, הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ מֵרְכָּב מֵאוֹתָן אוֹתִיּוֹת שֶׁל תּוֹרַת הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן.

לָכֵן הַצַּדִּיק הַתַּחְתּוֹן מְעֻנְיָן שֶׁאוֹתוֹ לַמְדָן יוֹצִיא מִפִּיו וְיִשַּׁחְרֵר אֶת כָּל אוֹתָן אוֹתִיּוֹת, וְאָז הוּא לוֹקֵחַ אֶת הַדִּבּוּר

וּמַחֲזִירוֹ לְשָׁרְשׁוֹ, כִּי דִּבּוּרָיו שֶׁל הַלַּמְדָן הֵם צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁל הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן, וְעַל יְדֵי הַחֲזָרָתָן לִמְקוֹמָן, זֶה חֵלֶק מֵהַחֲזָרַת הַשְּׁכִינָה מִגָּלוּתָהּ, וְתִקּוּן הַטָּעוּת שֶׁנָּפְלָה בִּידֵי הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן לְצָרֵךְ הוֹרָדַת שֶׁפַע לָעוֹלָם. וְסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר שֶׁאוֹתָם לַמְדָנִים יוֹצִיאוּ מִתְּפִיסָתָם אֶת כָּל הָאוֹר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל צַדִּיקֵי עֶלְיוֹן שֶׁנִּשְׁבָּה בְּיָדָם עֵקֶב לִמּוּדָם וְיִתְגַּלּוּ בְּקָלוֹנָם, וְהַצִּבּוּר יִפְּנֶה אֶל צַדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁיָּאִירוּ לְבַדָּם.

וְיֵדַע כָּל יִשְׂרָאֵל כִּי יֵשׁ בּוֹ שְׁתֵּי נְפָשׁוֹת, נֶפֶשׁ אֱלֹקִית בְּחִינַת צַדִּיק תַּחְתּוֹן וְנֶפֶשׁ בְּהֵמִית בְּחִינַת לָבָן שֵׁד יְהוּדִי, וְלָכֵן כָּל יִשְׂרָאֵל הַלּוֹמֵד תּוֹרָה צָרִיךְ לְהַזְהֵר לִלְמֹד לִשְׁמָהּ וְלֹא לַחְלֹק עַל גְּדוֹלֵי הַדּוֹר וְצַדִּיקֵי הָאֱמֶת, וְלִהְיוֹת מוּדָע כִּי בַּתּוֹרָה יֵשׁ עַרְמוּמִיּוֹת שֶׁנִּדְבְּקָה בָּהּ מֵהַטָּעוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן. וּכְדֵי שֶׁיַּצְלִיחַ לִלְמֹד לִשְׁמָהּ יִתָּאֵר לְעַצְמוֹ אֶת הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן שֶׁכָּרֵעַ הוּא עוֹסֵק בְּתוֹרָתוֹ וְכָכָה יִמָּנַע מִלְּצַעֲרוֹ וְיִזְכֶּה לִדְבֹק בּוֹ וּלְהִתְקַדֵּשׁ.

העולה מן התורה:

- מִי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ מִתְחַבֵּר אֶל הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן שֶׁחִדֵּשׁ אֶת הַתּוֹרָה וְשִׁפְתוֹתָיו מְדוֹבְבוֹת בַּקֶּבֶר. וְאִם לוֹמֵד תּוֹרָה לֹא לִשְׁמָהּ עַל מְנָת לְקַנְטֵר וּלְהִתְגָּאוֹת, הַדָּבָר גּוֹרֵם לְצַעַר לְאוֹתוֹ צַדִּיק עֶלְיוֹן.
- וְאַף עַל פִּי שֶׁהַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן חִדֵּשׁ אֶת הַתּוֹרָה לִשְׁמָהּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִפִּיל אוֹתוֹ לִשְׁגִיאָה דַּקָּה עַל מְנָת לְהוֹצִיא מֵהַקְּלִפָּה שֶׁפַּע גַּשְׁמִי לָעוֹלָם, וְלָכֵן בַּתּוֹרָה דָּבְקָה עַרְמוּמִיּוּת, וְיֵשׁ עַל יִשְׂרָאֵל לְהִזָּהֵר כְּשֶׁהוּא לוֹמֵד תּוֹרָה וְחוֹשֵׁב שֶׁהִיא תָּגֵן עָלָיו וּתְטַהֵר אוֹתוֹ, שֶׁאִם יִלְמַד לֹא לִשְׁמָהּ הוּא יִנָּק מֵאוֹתָהּ עַרְמוּמִיּוּת וְיָצֵר לַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן.
- וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִגְרֹם לְאוֹתוֹ לַמְדָן לֹא לִשְׁמָהּ לַחְלֹק עַל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, כִּי אֵלֶּה יַפְעִילוּ חֶסֶד שֶׁיְּקַבְּלוּ וְלֹא יַעֲנוּ, וּבְכָךְ יְתַקְּנוּ אֶת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּשְׁבּוּ בְּלִמּוּדוֹ שֶׁל הַשֵּׁד יְהוּדִי, בְּחִינַת גָּלוּת הַשְּׁכִינָה, וְיַעֲלוּ אֶת הַלִּמּוּד מַעְלָה לְשָׁרְשׁוֹ, וְלַקְלִפָּה לֹא יִהְיֶה מֵהֵיכָן לִינוֹק וְהִיא תִּפּוֹל.
- וְכֵיוָן שֶׁבְּכָל יְהוּדִי יֵשׁ נֶפֶשׁ אֱלֹקִית (צַדִּיק תַּחְתּוֹן הַלּוֹמֵד לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לַה' יִתְבָּרַךְ) וְנֶפֶשׁ בְּהֵמִית (שֵׁד יְהוּדִי הַלּוֹמֵד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ), צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְאַמֵּץ לִלְמֹד לִשְׁמָהּ, עַל יְדֵי שֶׁבְּכָל תּוֹרָה שֶׁלּוֹמֵד יְדַמֶּה מוּלוֹ אֶת הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן שֶׁחִדֵּשׁ אוֹתָהּ, שֶׁאוֹתוֹ צַדִּיק נִמְצָא כָּעֵת לְיָדוֹ וְנוֹשֵׁק לוֹ וּמִתְחַבֵּר עִמּוֹ עַל יְדֵי הַלִּמּוּד, וְלָכֵן יִלְמַד לִשְׁמָהּ כְּדֵי לֹא לְצַעֵר אֶת אוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁנִּמְצָא לְיָדוֹ.

- וְכַאֲשֶׁר יִלְמַד לִשְׁמָהּ, יְגַלֶּה כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׁלַח אֵלָיו לַמְּדָנִים שֶׁטָּעוּ שֶׁיַּחְלְקוּ עָלָיו, וְעָלָיו לְקַבֵּל הַיִּסּוּרִים בְּאַהֲבָה עַל מְנָת לְחַלֵּץ אֶת תּוֹרַת הַצַּדִּיק הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּמְצֵאת בְּגָלוּת בְּפִיהֶם וּלְהָבִיא לְתִקּוּנָהּ.

.

אשרי העם

לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא עַד שֶׁיְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן, וּשְׁבִירָתָהּ הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה. כִּי אִיתָא בַּזֹּהַר (פינחס רכד.) : 'רוּחָא נָחֵת לְשַׁכְּדָּ חָמִימָא דְּלִבָּא, וְכַד נָחֵת רוּחָא, לִבָּא מְקַבֵּל לָהּ בְּחֶדְוָה דְּנְגוּנָא דְּלֵיוָאֵי'. 'רוּחָא' - זֶה בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁהוּא רוּחַ נְדִיבָה, עַל יָדוֹ מְקָרְרִין חֲמִימוּת תַּאֲוַת מָמוֹן. וְזֶה בְּחִינַת (תהלים עו) : ''יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים'' - שֶׁהָרוּחַ מְמַעֵט תַּאֲוַת הַנְּגִידוּת וְהָעֲשִׁירוּת. 'נְגוּנָא דְּלֵיוָאֵי' - זֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, שֶׁשָּׁמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וְאֵינוֹ אָץ לְהַעֲשִׁיר. כִּי הַנְּגִינָה זֶה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם פא) : ''שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף''. 'חֶדְוָה' - זֶה שֶׁשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, וְזֶה בְּחִינַת קְטֹרֶת, שֶׁמְּקַשֵּׁר חֲמוּם הַלֵּב עִם הָרוּחַ, וְזֶה (משלי כז) : ''וּקְטֹרֶת

יְשַׂמַּח לֵב", וְזֶה בְּחִינַת (דברים לג): "יָשִׂימוּ קְטוֹרָה בְּאַפֶּךָ", שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת קְטֹרֶת הַנַּ"ל נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת (בראשית ג): "בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל".

בּוֹרֵא עוֹלָם מַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית. אַךְ כְּמוֹ בְּכָל רְאִיָּה, כַּאֲשֶׁר הַחֵפֶץ קָרוֹב יוֹתֵר אֶל הָעַיִן כָּךְ אֶפְשָׁר לִרְאוֹת אוֹתוֹ טוֹב יוֹתֵר, כָּךְ כַּאֲשֶׁר אָנוּ טוֹרְחִים לְהִתְקָרֵב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר, אָנוּ זוֹכִים לְהַרְגִּישׁ יוֹתֵר אֶת הַהַשְׁגָּחָה הַפְּרָטִית שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמִּסְתַּכֵּל עָלֵינוּ וּמַשְׁגִּיחַ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית וַהֲדוּקָה יוֹתֵר.

נִמְצָא כִּי הַדָּבָר תָּלוּי בָּנוּ וּבַהֲכָנָה שֶׁלָּנוּ, לְמִשּׁוֹךְ אֵלֵינוּ הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית גְּלוּיָה יוֹתֵר. אֲבָל יֵשׁ כַּמּוּבָן מַחְסוֹמִים שֶׁאֲנַחְנוּ בָּנִינוּ שֶׁמַּרְחִיקִים אוֹתָנוּ מִן ה' יִתְבָּרַךְ, וּבָהֶם תַּאֲוַת הַמָּמוֹן שֶׁנֶּחְשֶׁבֶת כְּעֲבוֹדָה זָרָה, וְכֵיוָן שֶׁעֲבוֹדָה זָרָה שְׁקוּלָה לִכְפִירָה בַּתּוֹרָה כֻּלָּהּ, שֶׁעוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ אֱלֹהִים אֲחֵרִים, כָּךְ בְּתַאֲוַת הַמָּמוֹן אָנוּ מַמְלִיכִים אֶת הַכֶּסֶף עָלֵינוּ וּמַרְחִיקִים עַצְמֵנוּ מִן ה' יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן מַרְגִּישִׁים פַּחוֹת בְּהַשְׁגָּחָה הַפְּרָטִית שֶׁלּוֹ עָלֵינוּ.

וּכְדֵי לִשְׁבֹּר אֶת תַּאֲוַת הַמָּמוֹן יֵשׁ לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה. הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית שֶׁל הָאָדָם כְּרוּכָה רַבּוֹת אַחַר הַמָּמוֹן מִכָּל שְׁאָר הַתַּאֲוֹוֹת כֵּיוָן שֶׁהִיא שִׁעְבְּדָה אֶת כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף לְהַשִּׂיג אֶת הַמָּמוֹן הַנַּ"ל וְהוּא נָסוּךְ בְּדָמָהּ, וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר הִיא מִתְבַּקֶּשֶׁת לִמְסֹר מִן הַמָּמוֹן הַזֶּה לְצֹרֶךְ מִצְוָה, הִיא מַרְגִּישָׁה כְּאִלּוּ תּוֹלְשִׁים מִמֶּנָּה אֵיבָר מַמָּשׁ. אַךְ הָאֱמֶת הִיא שֶׁבְּכָל מִצְוָה שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים אוֹתוֹ אֵיבָר בּוֹ נֶעֱשְׂתָה הַמִּצְוָה הוֹפֶךְ מֻרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, וְכֵיוָן שֶׁבִּנְתִינַת הַמָּמוֹן לִצְדָקָה כָּל הַגּוּף מַרְגִּישׁ אֶת הַמִּצְוָה בְּהִפָּרְדוֹ מִן הַמָּמוֹן, כָּךְ כָּל הַגּוּף וְהַנְּשָׁמָה הַבַּהֲמִית כֻּלָּהּ הוֹפְכִים לְמֻרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה וּמִתְקָרְבִים אֶל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ.

וְעַל יְדֵי שֶׁמַּרְבֶּה בְּמַתָּן צְדָקָה הוּא שׁוֹבֵר אֶת תַּאֲוַת הַמָּמוֹן וְאָז הוּא יָכוֹל לָשֵׂאת וְלָתֵת בֶּאֱמוּנָה, כִּי תַּאֲוַת הַמָּמוֹן מַעֲבִירָה אוֹתוֹ עַל דַּעְתּוֹ וְעַל דַּעַת קוֹנוֹ וְהוּא מְרַמֶּה וּמְשַׁקֵּר וּמְעַגֵּל פִּנּוֹת, כְּשֶׁהוּא מְתָרֵץ לְעַצְמוֹ שֶׁכְּךְ כֻּלָּם עוֹשִׂים וְזוֹ פַּרְנָסָה וְהוּא עוֹשֶׂה זֹאת לָזוּן אֶת בָּנָיו וְזוֹ בִּכְלָל מִצְוָה ! אֲבָל כַּאֲשֶׁר תַּאֲוַת הַמָּמוֹן נִשְׁבֶּרֶת וְהוּא מֵבִין כִּי ה׳ יִתְבָּרַךְ הוּא זָן וּמְפַרְנֵס אוֹתוֹ, מַדּוּעַ שֶׁלֹּא יִשָּׂא וְיִתֵּן בֶּאֱמוּנָה, וְכִי יֵשׁ מִישֶׁהוּ שֶׁיָּכוֹל לָקַחַת מִמֶּנּוּ כִּמְלֹא נִימָה ? וְכִי הוּא יָכוֹל לָקַחַת מֵאֲחֵרִים שֶׁלֹּא בְּצֶדֶק ?

כַּאֲשֶׁר אָדָם נִפְטָר לִפְנֵי מַתַּן תּוֹרָה, הַשְּׁאֵלָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּשְׁאַל הָיְתָה הַאִם נָשָׂא וְנָתַן בֶּאֱמוּנָה, וְאַחֲרֵי מַתַּן תּוֹרָה זוֹ הַשְּׁאֵלָה הַשְּׁנִיָּה, לְאַחַר שֶׁשּׁוֹאֲלִים אִם קָבַע עִתִּים לַתּוֹרָה. מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה הוּא מַמָּשׁ הַקְרָבַת קָרְבָּן עֲבוּר ה׳ יִתְבָּרַךְ שֶׁמַּקְרִיב אֶת תַּאֲוַת הַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ וּמַרְאֶה אֶת אֱמוּנָתוֹ בַּה׳ יִתְבָּרַךְ, וּכְמוֹ כְּשֶׁהָיָה מֵבִיא קָרְבָּן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְהַלְוִיִּם שָׁהָיוּ שָׁרִים הָיוּ מַעֲלִים אֶת הַקָּרְבָּן אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּךְ כְּשֶׁנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בֶּאֱמוּנָה הַדָּבָר עוֹלֶה הַשָּׁמַיְמָה לְרֵיחַ נִיחוֹחַ לַה׳ יִתְבָּרַךְ.

וְזֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מָשִׁיחַ, שֶׁאָז יִתְבַּטֵּל חֶמְדַּת הַמָּמוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיהו ב) : ״בַּיּוֹם הַהוּא יַשְׁלִיךְ הָאָדָם אֵת אֱלִילֵי כַסְפּוֹ וְאֵת אֱלִילֵי זְהָבוֹ״. וזה בחינת (איכה ד) : ״רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה׳׳׳. ׳וְכָל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדָה זָרָה זֹאת שֶׁל מָמוֹן בָּעוֹלָם, חָרוֹן אַף בָּעוֹלָם׳ (עיין סנהדרין קי״ג ועיין ספרי פ׳ ראה), וּכְפִי הַבִּטּוּל שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה זֹאת - כֵּן נִתְבַּטֵּל הֶחָרוֹן אַף, בִּבְחִינַת ״רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה׳׳׳, וּנְתְמַשֵּׁךְ חֶסֶד בָּעוֹלָם, בִּבְחִינַת (תהלים יח) : ״וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ״. וּכְשֶׁיִּתְגַּלֶּה חֶסֶד הַזֶּה, יִתְמַשֵּׁךְ

הַדַּעַת, שֶׁהִיא בִּנְיָן הַבַּיִת, בִּבְחִינַת (שם ח) : "וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (פינחס רכ.) : 'וִימִינָא דָּא זְמִין לְמִבְנֵא בֵּי מִקְדָּשָׁא - כִּי הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת בַּיִת, כְּמַאֲמָר חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ברכות לג) : 'מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה, כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ' וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינוֹת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁל לֶעָתִיד לָבוֹא, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (עיין זוהר בהעלותך קנב) שֶׁלֶּעָתִיד יִתְגַּלֶּה אוֹרָיְתָא דְּעָתִיקָא סְתִימָאָה, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל, שֶׁהוּא מֹשֶׁה מָשִׁיחַ (זוה"ק בראשית כה כז), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי כא) : "עִיר גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם".

אָמְנָם לֶעָתִיד לָבוֹא תִּתְמַלֵּא הָאָרֶץ דֵּעָה, כִּי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ יְבַטֵּל אֶת הָעֲבוֹדָה זָרָה וּבְתוֹכָהּ אֶת תַּאֲוַת הַמָּמוֹן שֶׁהִיא הָעֲבוֹדָה הַזָּרָה שֶׁל יָמֵינוּ, וְאָז יִהְיֶה חִבּוּר שָׁלֵם בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל לְבוֹרֵא עוֹלָם, חִבּוּר שֶׁבּוֹ הַמָּשִׁיחַ יוּכַל לְהוֹרִיד פֵּרוּשִׁים עֲמוּקִים חֲדָשִׁים לַתּוֹרָה שֶׁלֹּא נֶאֶמְרוּ קוֹדֶם כִּי לֹא הָיָה לָנוּ אֶת הַכֵּלִים לְהָבִין אוֹתָם. עִמֶּק זֶה נִמְצָא בִּסְפִירַת "כֶּתֶר" שֶׁהִיא הַסְּפִירָה הַגְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר שֶׁאֵין לָנוּ מַגַּע וְקֶשֶׁר עִמָּהּ בְּצִמְצוּמִים שֶׁאָנוּ חַיִּים בָּהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה עִם תַּאֲוַת הַמָּמוֹן שֶׁלָּנוּ.

וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ, יוּכַל לְקַבֵּל תּוֹרָה, וְלְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הַתּוֹרָה לְתַלְמִיד שְׁאָר בְּנֵי אָדָם, כִּי הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה בָּא מִיחוּדָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם א) : "שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ" וְכוּ', 'אָבִיךָ - דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, 'וְאִמֶּךָ' - דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל (זהר יתרו פה. פינחס ריג.), וְיִחוּדָם עַל יְדֵי הַעֲלָאַת נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין, וְהֶחָכָם יָכוֹל לְקַח הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין, בִּבְחִינַת (שם יא) : "וּלְקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם", וְעַל יְדֵי הַיִּחוּד הַזֶּה נוֹלָד הַתּוֹרָה, וּכְשֶׁעוֹלֶה הֶחָכָם עִם הַנְּפָשׁוֹת,

בִּבְחִינַת "עִיר גְּבָרִים עָלָה חָכָם", עַל יְדֵי זֶה - "וַיֵּרֶד עֹז מִבְטָחָה".

אֲבָל צַדִּיקֵי הָאֱמֶת וְהַחֲכָמִים שֶׁל יָמֵינוּ הַמְקָרְבִים אֶת יִשְׂרָאֵל לַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, יוֹדְעִים לְהַעֲלוֹת אֶת הָרְצוֹנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהִתְקַדֵּשׁ בִּפְנֵי בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁיְּרַחֵם עֲלֵיהֶם, וּבְכָךְ נַעֲשֵׂית הַמְתָּקַת דִּינִים הַנִּמְתָּחִים בְּשֶׁל הָעֲבוֹדָה הַזָּרָה וְהָעֲוֹנוֹת שֶׁל הָאֲנָשִׁים. כֵּיוָן שֶׁאוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל דָּבַק בַּצַּדִּיק, וּלְכָל יְהוּדִי יֵשׁ חֵלֶק בַּתּוֹרָה כּוֹלֵל בַּתּוֹרָה שֶׁל "כֻּתֶּרֶת", אֲזַי עַל יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק מְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹרִיד לַצַּדִּיק אֶת הַחֵלֶק הַמַּתְאִים לְאוֹתוֹ יְהוּדִי, וּכְשֶׁזֶּה בָּא לִלְמֹד מִמֶּנּוּ הוּא יְקַבֵּל מֵה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ.

וְנֶפֶשׁ - זֶה בְּחִינַת רָצוֹן, שֶׁכָּל אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם הַבָּאִים לְחָכָם הַדּוֹר, כָּל אֶחָד וְאַחַד יֵשׁ לוֹ אֵיזֶהוּ רָצוֹן, וְהַצַּדִּיק לוֹקֵחַ כָּל הָרְצוֹנוֹת וְעוֹלֶה עִמָּהֶם, וְאַחַר כָּךְ - "וַיֵּרֶד עֹז מִבְטָחָה", בְּבְחִינַת (יחזקאל א) : "וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב" ; 'רָצוֹא' - בָּעֲלִיּוֹת הַנְּפָשׁוֹת, 'וָשׁוֹב' - בַּחֲזָרַת הַנְּפָשׁוֹת, עִם הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר (תקון ע, קט.) : 'רָצוֹא' - דָּא נוּרִיאֵל, 'וָשׁוֹב' - דָּא מָטַ"ט שַׂר הַפָּנִים, נוּרִיאֵל - דָּא נוּר דָּלוּק (זהר בראשית כג: ובתקונא שבעין) בַּחֲמִימוּת תַּאֲוַת מָמוֹן, וָשׁוֹב - דָּא מָטַ"ט שַׂר הַפָּנִים, דְּאִיהוּ רְשִׁים בְּשֵׁם מֵשָׁ"ה, דְּאִיהוּ מָשִׁיחַ שֶׁהוּא "רוּחַ אַפֵּינוּ", שֶׁעַל יָדוֹ נִשְׁתַּכֵּךְ הַחֲמִימוּת. וְזֶה : שָׁכָכָה - גִּימַטְרִיָּא מֵשָׁה (זהר בהר קיא: פינחס רלא.), שֶׁהוּא מְשַׁכֵּךְ אֱלִילֵי כֶּסֶף וְזָהָב, רָצוֹא - דָּא רָצוֹן, שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ, וְשׁוּב - דָּא מֹשֶׁה, שֶׁמְּקַבֵּל הַתּוֹרָה.

וְכַאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל בָּאִים לְחָכָם הַדּוֹר מִתּוֹךְ רָצוֹן לְהִתְקָרֵב אֶל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, יוֹדֵעַ הַצַּדִּיק לְהוֹרִיד לְכָל אֶחָד מֵהֶם אֶת הָרוּחַ הַמַּתְאִימָה שֶׁתְּקָרֵר אֶת הַחֲמִימוּת שֶׁל תַּאֲוַת הַמָּמוֹן, הִיא הָעֲבוֹדָה הַזָּרָה שֶׁמַּרְחִיקָה אוֹתוֹ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלִזְכּוֹת עַל יְדֵי כָּךְ שֶׁהַצַּדִּיק יוּכַל לְהוֹרִיד לוֹ מֵהַתּוֹרָה הָעֶלְיוֹנָה הַמַּתְאִימָה לוֹ וּלְשׁוֹרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ. וּמִכָּאן שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְטַהֵר לְגַמְרֵי בְּטֶרֶם מַגִּיעַ לַצַּדִּיק, אֶלָּא מַגִּיעַ אַף עַל פִּי שֶׁאוֹחֵז בְּתַאֲווֹת שֶׁלּוֹ אֶלָּא שֶׁאוֹחֵז בְּמַקְבִּיל בְּרָצוֹן עָז לְהִטָּהֵר וּלְהִתְקָרֵב לְבוֹרֵא עוֹלָם, וְעַל יְדֵי הָרָצוֹן לְהִתְקָרֵב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ, הֶחָכָם יִתֵּן לוֹ אֶת הַכֵּלִים לְהַחְלִישׁ אֶת הַתַּאֲווֹת הָאֲחֵרוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ וּלְהִתְעַלּוֹת בְּהֶתְאֵם לִרְצוֹנוֹ לְהִטָּהֵר, וְעַל זֶה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ.

וְעַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ הַשְׂגָּחָה... נִמְצָא כְּשֶׁחָכָם מֵבִיא תּוֹרָה כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁמֵּבִיא כֹּחַ הָרְאוּת שֶׁל הַשְׂגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ, וְכָל אֶחָד כְּפִי קִרְבָתוֹ אֶל הַתּוֹרָה כֵּן הַשְׂגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו. כִּי עִקַּר כֹּחַ הָרְאוּת, מֵחֲמַת שֶׁמַּכֶּה בַּדָּבָר הַנִּרְאֶה, וְחוֹזֵר כֹּחַ הָרְאוּת מֵחֲמַת הַהַכָּאָה לָעֵינַיִם, וְנִצְטַיֵּר הַדָּבָר הַנִּרְאֶה בָּעֵינַיִם, וְאָז הָעֵינַיִם רוֹאִים אֶת הַדָּבָר הַנִּרְאֶה, כִּי הָרְאוּת מֵבִיא אֶת הַדָּבָר לְתוֹךְ הָעֵינַיִם. אֲבָל כְּשֶׁהַדָּבָר הַנִּרְאֶה הוּא רָחוֹק, אָז קֹדֶם שֶׁמַּגִּיעַ כֹּחַ הָרְאוּת לְהַדָּבָר הַנִּרְאֶה, מִתְפַּזֵּר בְּתוֹךְ הָאֲוִיר וְנִתְעַכֵּר, וְאֵין מַגִּיעַ בְּהַכָּאָה עַל הַדָּבָר, וְעַל יְדֵי זֶה אֵין חוֹזֵר הָרְאוּת לָעֵינַיִם, וְאָז אֵין הָעֵינַיִם רוֹאִין, כִּי עִקַּר הָרְאוּת הוּא מֵחֲמַת הַהַכָּאָה. וְזֶה (תהלים פ) : "שׁוּב נָא הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה" - שֶׁיָּשׁוּב הַבָּטָה שֶׁמַּבִּיט מִשָּׁמַיִם עָלֵינוּ, יָשׁוּב עַל יְדֵי הַהַכָּאָה, יָשׁוּב הָרְאוּת לְעֵינָיו, וְאָז : 'וּרְאֵה', כִּי הָרְאִיָּה עַל יְדֵי הֲשָׁבַת הַהַבָּטָה. וְזֶה בְּחִינַת : "וְהַחַיּוֹת

רָצוֹא וָשׁוֹב״, וְהַחַיּוֹת - הֵינוּ הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הַחַיִּים, ׳רָצוֹא׳ - בִּבְחִינַת הַבָּטָה מֵעִלָּא לְתַתָּא, ׳וָשׁוֹב׳ - בִּבְחִינַת הַכָּאַת הָרְאוּת בַּדָּבָר הַנִּרְאֶה, וְנֶחֱזַר לַעֵינַיִם וְנִצְטַיֵּר בָּעֵינַיִם, כִּי הָעֵינַיִם הֵם כְּמַרְאָה לְטוּשָׁה שֶׁנִּתְרָאֶה בָּהֶם כָּל דָּבָר שֶׁעוֹמֵד כְּנֶגְדּוֹ. וְעַל יְדֵי שֶׁאֲנַחְנוּ קְרוֹבִים אֶל הַתּוֹרָה, נִמְצָא שֶׁאֲנַחְנוּ קְרוֹבִים אֶל הָרְאוּת, וְעַל יְדֵי זֶה כֹּחַ הָרְאוּת נֶחֱזַר לְעֵינָיו, וּנְתָרְאִים וּנְצְטַיְּרִים אֲנַחְנוּ בְּעֵינָיו. אֲבָל הָעַכּוּ״ם, מֵחֲמַת שֶׁהֵם רְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה, הֵם רְחוֹקִים מֵהַשְׂגָּחָתוֹ, וְהַשְׂגָּחָתוֹ אֵין מַגִּיעַ עֲלֵיהֶם בְּהַכָּאָה. נִמְצָא הַשְׂגָּחָתוֹ עַל הָעַכּוּ״ם בַּחֲצִי הָרְאוּת, בִּבְחִינַת רָצוֹא, וְעָלֵינוּ הַשְׂגָּחָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת.

וְעַל יְדֵי שֶׁהַחֲכָם מוֹרִיד לַמִּתְקָרֵב אֶת הַחֵלֶק הַמַּתְאִים לוֹ מֵהַתּוֹרָה לְמַעְלָה, הָרֵי הוּא מִתְקָרֵב בְּכָךְ יוֹתֵר לַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּמְמַּילָא הוּא מִתְחַבֵּר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם טוֹב יוֹתֵר, כֵּיוָן שֶׁהַתּוֹרָה מְכִילָה אֶת רְצוֹנוֹתָיו שֶׁל הַבּוֹרֵא וְעַל יְדֵי שֶׁהוּא מִתְיַחֵד עִם הַתּוֹרָה הוּא מִתְיַחֵד עִם בּוֹרֵא עוֹלָם עַצְמוֹ מַמָּשׁ. וְעַל יְדֵי הִתְקָרְבוּת זוֹ הוּא זוֹכֶה לִרְאוֹת וּלְהַרְגִּישׁ בְּהַשְׂגָּחָה פְּרָטִית יוֹתֵר, כְּמוֹ חֵפֶץ שֶׁמְּקָרְבִים לָעַיִן וְאָז הִיא מִתְמַקֶּדֶת בּוֹ יוֹתֵר, כָּךְ בּוֹרֵא עוֹלָם מִתְמַקֵּד יוֹתֵר כְּבָיְכוֹל בְּמִי שֶׁטּוֹרֵחַ לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ אֵלָיו וְאֶל הַשְׂגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית. וּבָזֶה אָנוּ מִתְבַּדְּלִים מִן הַגּוֹיִם שֶׁהֵם רְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה וּמְמַּילָא הֵם מַרְחִיקִים אֶת עַצְמָם מֵהַשְׂגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ.

וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּנָא דְּמָרְכַּבְתָּא עִלָּאָה וּמָרְכַּבְתָּא תַּתָּאָה - שֶׁעַל יְדֵי הֶחְכָּם שֶׁלּוֹקֵחַ הַנְּפָשׁוֹת וְעוֹלֶה עִמָּהֶם, וַיֵּרֶד עַד מִבְטָחָה, נַתְתִּקְנוּ שְׁנֵי הַמַּרְכָּבוֹת.

וְזֶה תִּקּוּן מֶרְכָּבָה עֶלְיוֹנָה וּמֶרְכָּבָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהָעֶלְיוֹנָה מֶרְכֶּבֶת מִבְּחִינוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה וְהַתַּחְתּוֹנָה מֶרְכֶּבֶת מִבְּחִינוֹת נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל יְדֵי שֶׁהַחָכָם מַעֲלֶה אֶת הַנְּשָׁמוֹת בִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁיִּרְאֶה בִּרְצוֹנָן לִדְבֹּק בּוֹ, יִתְעוֹרֵר הָרָצוֹן לְחֶסֶד וּלְהוֹרָדַת שֶׁפַע עַל נְשָׁמוֹת אֵלֶּה מֵהַתּוֹרָה שֶׁל "עָתִיק" (פֶּתֶר). וְיִשְׂרָאֵל שֶׁבָּא לְחָכָם הַדּוֹר וְרוֹצֶה לִדְבֹּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ גַּם רְצוֹנוֹת וְתַאֲוֹת נְמוּכוֹת, וְעַל יְדֵי שֶׁהַחָכָם מַעֲלֶה אֶת הָרְצוֹנוֹת הַטּוֹבִים, הוּא מֵאִיר לַנְּשָׁמָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצֵאת בַּחֹשֶׁךְ, וְהִיא מַבְחִינָה וּמִתְבַּיֶּשֶׁת בָּרְצוֹנוֹת הֲלֹא טוֹבִים שֶׁלָּהּ, וְגַם אֶת הַבּוּשָׁה הַזּוֹ מַעֲלֶה הֶחָכָם כְּלַפֵּי מַעְלָה וּמוֹרִיד שֶׁפַע נוֹסָף כְּנֶגְדָּהּ לְטַהֵר אֶת נִשְׁמָתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

אַךְ צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מְאֹד וּלְחַזֵּר אַחַר חָכָם כָּזֶה, וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּזַכֶּה לִמְצֹא חָכָם כָּזֶה, שֶׁיְּקַבֵּץ הַנְּפָשׁוֹת, בִּבְחִינַת: "וְלִקַּח נְפָשׁוֹת חָכָם", וְיַעֲלֶה אוֹתָם וְיוֹרֵד עִמָּהֶם תּוֹרָה. כִּי גַּם הֶחָכָם בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר שֶׁיַּעֲשֶׂה זֹאת בְּשֵׂכֶל אֶחָד, כִּי הֵם שְׁנֵי שִׂכְלִיִּים: מָה שֶּׁמְּקַבֵּץ הַנְּפָשׁוֹת הוּא שֵׂכֶל אֶחָד, וּמָה שֶּׁמַּעֲלֶה אוֹתָם וּמוֹרִיד עֹז מִבְטָחָה הוּא שֵׂכֶל אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת שִׁין שֶׁל שְׁלשָׁה רָאשִׁים וְשִׁין שֶׁל אַרְבָּעָה רָאשִׁים, שֶׁהַשִּׁנֵּי שִׁינִין הֵם הַשְּׁנֵי שִׂכְלִים.

וְצָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְהִתְפַּלֵּל עַל מְנָת לִמְצֹא חָכָם כָּזֶה שֶׁיּוֹדֵעַ לֶהָרִים אֶת נִשְׁמָתוֹ לַבּוֹרֵא וּלְהוֹרִיד תּוֹרָה כְּנֶגְדָּהּ, כִּי קָשֶׁה לִמְצֹא אָדָם שֶׁמְּתֻקָּן בְּעַצְמוֹ כָּל כָּךְ מִתַּאֲוֹת הַמָּמוֹן וְדָבוּק בְּבוֹרֵא עוֹלָם, עַד שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי שִׂכְלִים, כְּלוֹמַר שְׁתֵּי יְדִיעוֹת גְּדוֹלוֹת - כְּיצַד לְהַעֲלוֹת אֶת רְצוֹנוֹתָיו שֶׁל הַמִּתְקָרֵב בִּפְנֵי בּוֹרֵא עוֹלָם וְכֵיצַד לְהוֹרִיד מֵהַתּוֹרָה

הָעֶלְיוֹנָה לַמִּתְקָרֵב לְפִי הַחֵלֶק שֶׁלּוֹ בְּאוֹתָהּ תּוֹרָה. וּשְׁנֵי שְׂכָלִים אֵלֶּה הֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵי אוֹתִיּוֹת הַשִּׁי״ן שֶׁבַּתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, זֶה שֶׁל שְׁלוֹשָׁה רָאשִׁים (חָכְמָה בִּינָה דַּעַת) שֶׁזֶּה הַעֲלָאַת הָרְצוֹנוֹת לְמַעְלָה, וְזֶה שֶׁל אַרְבָּעָה רָאשִׁים (חָכְמָה בִּינָה חֶסֶד גְּבוּרָה), שֶׁל הוֹרַדַת הַתּוֹרָה חֲזָרָה מַטָּה לַמִּתְקָרֵב. כִּי הַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הֵם כְּנֶגֶד חָכְמָה הַקְּרוֹבָה לַכֶּתֶר, שֶׁמְּרִימָה אֶת נִשְׁמַת הָאָדָם לְמַעְלָה וּמוֹרִידָה מִן הַתּוֹרָה הָעֶלְיוֹנָה לְמָטָּה.

העולה מן התורה:

- עַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת הַמָּמוֹן מַשִּׂיג אָדָם לְעַצְמוֹ הַשְׂגָּחָה פְּרָטִית מֵהַשֵּׁם, כִּי תַּאֲוַת הַמָּמוֹן הִיא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁמַּרְחִיקָה אוֹתוֹ מֵהַשֵּׁם.
- כְּדֵי לִשְׁבֹּר אֶת תַּאֲוַת הַמָּמוֹן יֵשׁ לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה, וְאָז אֶפְשָׁר לָשֵׂאת וְלָתֵת בֶּאֱמוּנָה.
- וְעַל יְדֵי הַעֲבָרַת תַּאֲוַת הַמָּמוֹן מִן הָעוֹלָם בִּימֵי הַמָּשִׁיחַ תֵּרֵד לָנוּ תּוֹרָה עַתִּיקָה וְנֶעֱלֶמֶת מִסְּפִירַת "כֶּתֶר".
- וְגַם הַיּוֹם אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִתּוֹרָה זוֹ, עַל יְדֵי שֶׁהוֹלְכִים לֶחָכָם שֶׁבַּדּוֹר, שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַעֲלוֹת לְמַעְלָה אֶת הָרְצוֹנוֹת שֶׁלָּנוּ לְהִתְקָרֵב לַה' וּלְהוֹרִיד כְּנֶגְדָּם אֶת הַחֵלֶק שֶׁלָּנוּ בַּתּוֹרָה הָעַתִּיקָה, שֶׁעוֹזֶרֶת לָנוּ לְהִטָּהֵר, וְגַם מְאִירָה לָנוּ עַל שְׁאָר הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁלָּנוּ וּלְבַקֵּשׁ לְתַקֵּן עַצְמֵנוּ.
- וְעַל יְדֵי הִתְקָרְבוּת לַתּוֹרָה נִמְצָאנוּ מְקָרְבִים עַצְמֵנוּ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁמְּקָרְבִים חֵפֶץ לָעַיִן שֶׁרוֹאָה יוֹתֵר טוֹב, כָּךְ מְקַבְּלִים הַשְׂגָּחָה פְּרָטִית וּשְׁלֵמָה יוֹתֵר.
- וְצָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁה' יְקָרֵב אוֹתָנוּ לְחָכָם צַדִּיק כָּזֶה שֶׁיֵּדַע לְהַעֲלוֹת אֶת רְצוֹנוֹתֵינוּ וּלְהוֹרִיד לָנוּ תּוֹרָה שֶׁתָּאִיר וּתְסַיַּע לָנוּ לְקַבֵּל הַשְׂגָּחָה פְּרָטִית.

להמשיך שלום

לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְשָׁרְשׁוֹ הַיְנוּ לְיִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים כח): "לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד".

כַּאֲשֶׁר ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, הָיָה זֶה עַל יְדֵי צִמְצוּם אוֹר אֵינְסוֹף בְּמֶרְכָּזוֹ, שָׁם נוֹצַר כַּדּוּר שֶׁל עוֹלָם בְּתוֹךְ עוֹלָם בְּתוֹךְ עוֹלָם, שֶׁהָאוֹר אֵינְסוֹף מְסָבִיב נִכְנַס פְּנִימָה בְּצוּרָה שֶׁל קַו הַהוֹלֵךְ וּמִצְטַמְצֵם, וּבְמֶרְכָּז הַכַּדּוּר שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת נִמְצָא עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה שֶׁלָּנוּ וְהַקְּלִפּוֹת, שָׁם הָאוֹר הוּא בְּהַסְתָּרָה. כָּל עוֹלָם כָּזֶה מֵרְכָּב מֵעֶשֶׂר מַדְרֵגוֹת, עֶשֶׂר נְקוּדוֹת בָּהֶן הָאוֹר שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם הוֹלֵךְ וּמִצְטַמְצֵם בְּטֶרֶם הוּא יוֹרֵד אֶל הָעוֹלָם שֶׁבְּתוֹכוֹ. הַסְּפִירָה

הַנְּמוּכָה בְּיוֹתֵר בְּכָל עוֹלָם הַמַּעֲבִירָה אֶת הָאוֹר לָעוֹלָם שֶׁבְּתוֹכוֹ - הִיא סְפִירַת הַמַּלְכוּת. שֵׁשֶׁת הַסְּפִירוֹת מֵעָלֶיהָ הֵן חג"ת נה"י (חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת נֶצַח הוֹד יְסוֹד) הַנִּקְרָאִים גַּם זָעִיר-אַנְפִּין.

הָאוֹר בְּכָל סְפִירַת מַלְכוּת נִקְרָא "שְׁכִינָה", כִּי הוּא הַמַּעֲבָר שֶׁל הָאוֹר מִלְמַעְלָה אֵלֵינוּ בָּעוֹלָם שֶׁלָּנוּ הַפְּנִימִי, וְהוּא הַחִבּוּר שֶׁלָּנוּ דֶּרֶךְ הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים יוֹתֵר וְעַד לָאוֹר אֵינְסוֹף שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם. כַּאֲשֶׁר יֵשׁ פְּגַם בַּחִבּוּר בֵּין סְפִירַת הַמַּלְכוּת לְזָעִיר-אַנְפִּין הַשֶּׁפַע הַיּוֹרֵד מִלְמַעְלָה לְמָטָּה זֶה נִקְרָא "גָּלוּת הַשְּׁכִינָה", שֶׁסְּפִירַת הַמַּלְכוּת כְּבָיְכוֹל אֵינָהּ בִּמְקוֹמָהּ וְהַמַּעֲבָר שֶׁל הָאוֹר מַטָּה נִפְגָּם. דָּבָר זֶה גּוֹרֵם לְהִתְחַזְּקוּת הַקְּלִפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים שֶׁמְּעוֹרְרִים דִּינִים וּמִלְחָמָה בָּעוֹלָם.

וּכְדֵי לְמָשׁוֹךְ שָׁלוֹם לְעוֹלָם, צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֶת הַכָּבוֹד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּלוֹמַר אֶת סְפִירַת הַמַּלְכוּת, לַשֹּׁרֶשׁ שֶׁלָּהּ שֶׁהוּא סְפִירַת גְּבוּרָה שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ הַיִּרְאָה, שֶׁכֵּן כָּל הַקְּלִפּוֹת נוֹצְרוּ בְּעִקְבוֹת הַצִּמְצוּם שֶׁל הָאוֹר בִּיצִיאָתוֹ מֵהַמַּלְכוּת, וּבַסְּפִירוֹת מֵעָלֶיהָ אֵין צִמְצוּם וְאֵין קְלִפּוֹת, וְלָכֵן עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלֶה אֶת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ, שָׁם אֵין אֲחִיזָה לַחִיצוֹנִים וְהַדִּינִים נוֹפְלִים וְהַשָּׁלוֹם חוֹזֵר לָעוֹלָם.

וְאִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת אֶת הַכָּבוֹד אֶלָּא עַל יְדֵי תּוֹרַת חֶסֶד, "וְתוֹרַת חֶסֶד" - אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוכה מט:) "זֶהוּ הַלּוֹמֵד תּוֹרָה עַל מְנָת לְלַמְּדָהּ", כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (יתרו סט.)... נִמְצָא, זֶהוּ כְּבוֹדוֹ כְּשֶׁבְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם מִחוּץ לַקְּדֻשָּׁה מְקָרְבִין אֶת עַצְמָן לִפְנִים מֵהַקְּדֻשָּׁה - הֵן גֵּרִים שֶׁמְּגַיְּרִין, הֵן בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁגַּם הֵם הָיוּ מִבַּחוּץ - וּכְשֶׁמְּקָרְבִין וּמַכְנִיסִים אוֹתָם לִפְנִים, זֶהוּ כְּבוֹדוֹ.

וְעַכְשָׁו הַכָּבוֹד בַּגָּלוּת, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד אֵצֶל הָעַכּוּ"ם, וַאֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁפָלִים וְנִבְזִים. וּלְעָתִיד לָבוֹא, שֶׁיִּתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ מִבֵּין הַחֹשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיהו מ) : "וְנִגְלָה כְּבוֹד ה'" וְכוּ', כִּי אָז יַטּוּ כֻּלָּם "לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד" (צפניה ג)... וְכָבוֹד נִקְרָא אוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל מג) : "וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ".

אַךְ כֵּיצַד מַעֲלִים אֶת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ? עַל יְדֵי חֶסֶד בֵּין בְּנֵי אָדָם, שֶׁהוּא לִלְמֹד עַל מְנָת לְלַמֵּד. כַּאֲשֶׁר אָדָם פּוֹעֵל לְלַמֵּד וְלַקָּרֵב רְחוֹקִים מִן ה' יִתְבָּרַךְ אֶל תּוֹרָתוֹ וּלְהַמְלִיךְ אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם, בְּכָךְ מִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁמּוֹלִךְ גַּם עַל הַתַּחְתּוֹנִים, בָּעוֹלָם הַנָּמוּךְ וְהָרְחוֹק מִמֶּנּוּ בְּיוֹתֵר, שֶׁהֲרֵי בְּכָל שְׁאָר הָעוֹלָמוֹת מַכִּירִים כָּל הַמַּלְאָכִים וְהָאוֹפַנִּים בִּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ, אֲבָל כָּאן בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה שֶׁה' מוֹלִךְ בְּהַסְתָּרָה, כַּאֲשֶׁר אָדָם מֵבִין בְּדַעְתּוֹ וּמְגַלֶּה אֶת הַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ וּמַמְלִיךְ אוֹתוֹ עָלָיו, הֲרֵי זֶה הַכָּבוֹד הָאֱמִתִּי שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

וְהָרְחוֹקִים, בֵּין אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁמִּתְגַּיְּרִים וּבֵין יְהוּדִים שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים וּמִתְקָרְבִים אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם, עַל יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה, שֶׁהַמְלַמֵּד עוֹשֶׂה עִמָּהֶם חֶסֶד, הֵם מַגְדִּילִים אֶת שֵׁם מַלְכוּתוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְגוֹרְמִים לוֹ נַחַת רוּחַ עֲצוּמָה בַּעֲבוּרָתָם. בְּעִקַּר שֶׁכְּעֵת הַכָּבוֹד שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת שֶׁהוּא מְבֻזֶּה אֵצֶל הַגּוֹיִם, וְכָל אֶחָד שֶׁמִּתְקָרֵב אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם מַחְזִיר אֶת הַשְּׁכִינָה מִגָּלוּתָהּ.

וְאִי אֶפְשָׁר לְקָרֵב אֶת הַגֵּרִים עִם בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה, אֶלָּא עַל יְדֵי תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ה) : "יָפוּצוּ מַעְיְנוֹתֶיךָ חוּצָה", שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׁקוֹת אוֹתָם שֶׁהֵם מִבַּחוּץ, לְהוֹדִיעַ

לָהֶם הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָּהּ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אבות ו) : 'אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה'. וְזֶהוּ (ירמיה טו) : "וְאִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל", וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בבא מציעא פה.) : 'אֵלּוּ שֶׁמְּקָרְבִין בְּנֵי אָדָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ', כִּי זֶהוּ נִקְרָא "מוֹצִיא יָקָר" הֵינוּ כָּבוֹד "מִזּוֹלֵל" - מִזִּילוּתָא דְּגָלוּתָא. וְזֶה (תהלים קיג) : "רָם עַל כָּל גּוֹיִם ה'", הֵינוּ כְּשֶׁהַעַכּוּ"ם מוֹדִין וּמְשַׁבְּחִין לַה', אֲזַי "עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ", אֲזַי נִתְעַלֶּה הַכָּבוֹד מֵהַחֹשֶׁךְ. וְאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְהִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה - הֵן לְרִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, הֵן לַגֵּרִים - אֶלָּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּאִירִין לָהֶם אֶל מָקוֹם שֶׁהֵם שָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב : "יָפוּצוּ וְכוּ' חוּצָה" - 'יְחוּצָה' דַּיְקָא כִּי הַתּוֹרָה הֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת כְּנֶגֶד שִׁשִּׁים רִבּוֹא נְשָׁמוֹת, וְיֵשׁ לְכָל הַנְּשָׁמוֹת שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה בְּמַחְשָׁבָה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּי 'יִשְׂרָאֵל עָלוּ בְּמַחְשָׁבָה תְּחִלָּה' (בראשית רבה א). וְעַל יְדֵי זִוּוּג הַנְּשָׁמוֹת נִבְרָאִים נִשְׁמוֹת גֵּרִים (עיין זוהר שלח קסח.), וּכְשֶׁנִּתְעוֹרְרִים הַנְּשָׁמוֹת עַל יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהוֹצִיא מִפִּיו וּמִתְנוֹצְצִים זֶה לָזֶה - זֶה בְּחִינַת זִוּוּג, שֶׁזֶּה מְקַבֵּל הֶאָרָה מִזֶּה. וְעַל יְדֵי הַזִּוּוּג שֶׁל הִתְנוֹצְצוּת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּמַּחְשָׁבָה נִבְרָאִים נִשְׁמוֹת גֵּרִים. גַּם הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כָּל זְמַן שֶׁשָּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו (כִּי נִקְרָא 'פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל', נִמְצָא שֶׁשָּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עַל כָּל פָּנִים עָלָיו עֲדַיִן, מַאֲחַר שֶׁנִּקְרָא פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל), 'אַף עַל פִּי שֶׁחָטָא, יִשְׂרָאֵל הוּא' (סנהדרין מד.), יֵשׁ לוֹ אֲחִיזָה וְשֹׁרֶשׁ בְּמַחְשָׁבָה עֶלְיוֹנָה, וְעַל יְדֵי הַהִתְנוֹצְצוּת הִתְנוֹצֵץ גַּם שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ בֵּין שְׁאָר הַשָּׁרְשִׁים, וּמַגִּיעַ הֶאָרָה לְזֶה הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, וְעַל יְדֵי הֶאָרָה הַזֹּאת חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה.

כְּדֵי לְקָרֵב יְהוּדִים רְחוֹקִים וְעַכּוּ"ם שֶׁיִּתְגַּיְּרוּ (כְּלוֹמַר שֶׁיִּבְרְאוּ אֶת נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים), **זֶה עַל יְדֵי הַלִּמּוּד שֶׁמְּלַמְּדִים אֲחֵרִים. לֹא רַק הַהַשְׁפָּעָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵהַלּוֹמְדִים מִמֶּנּוּ יְשִׁירוּת, עַל**

יְדֵי שֶׁהוּא מַסְבִּיר לָהֶם וּמַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם, אֶלָּא עֶצֶם הַלִּמּוּד עַצְמוֹ מַשְׁפִּיעַ גַּם עַל יְהוּדִים רְחוֹקִים וְגֵרִים שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא פָּגְשׁוּ אֶת הַמְלַמֵּד וְלֹא שָׁמְעוּ אֶת הַלִּמּוּד.

יְצִירַת גֵּרִים נוֹצֶרֶת עַל יְדֵי הַלִּמּוּד, כִּי נִשְׁמוֹת הַמְלַמֵּד וְהַלּוֹמְדִים מִתְחַכְּכִים זֶה בָּזֶה בָּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים בְּחִינַת זִוּוּג, וְיוֹצְרִים נִשְׁמוֹת גֵּרִים חֲדָשׁוֹת, וַאֲזַי מִתְעוֹרֵר גּוֹי לָמָּטָּה שֶׁמְּכִינִים אוֹתוֹ לָשֵׂאת אֶת הַנְּשָׁמָה הַזּוֹ וְהוּא מִתְגַּיֵּר וּמִצְטָרֵף לְעַם יִשְׂרָאֵל עַל מְנָת שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁנּוֹצְרָה מֵהַלִּמּוּד שֶׁל הַיְּהוּדִים תִּכָּנֵס בּוֹ, וְהוּא מַמְלִיךְ אֶת בּוֹרֵא עוֹלָם עַל עַצְמוֹ.

וְקֵרוּב רְחוֹקִים נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַלִּמּוּד, כִּי הַלִּמּוּד עַצְמוֹ עוֹלֶה מַעְלָה וּמֵאִיר אֶת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה לְמַעְלָה, וְכֵיוָן שֶׁלְּכָל יְהוּדִי יֵשׁ אוֹת בַּתּוֹרָה כְּנֶגֶד שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, רַק שֶׁאֵצֶל הַיְּהוּדִי הָרָחוֹק הָאוֹת הַזּוֹ כְּבוּיָה בּוֹ, וְכַאֲשֶׁר לוֹמְדִים וּמְלַמְּדִים תּוֹרָה, הַלִּמּוּד מַדְלִיק אֶת הָאוֹתִיּוֹת לְמַעְלָה, וּבְכָךְ גּוֹרֵם שֶׁיִּדְלְקוּ לְמָטָּה בְּלִבּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ יְהוּדִי רָחוֹק, וַיִּכָּנְסוּ בּוֹ הִרְהוּר תְּשׁוּבָה לְהִתְקָרֵב אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נדרים פא.): 'מִפְּנֵי מָה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין בְּנֵיהֶם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים? מִפְּנֵי שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה' - שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם, וּבִפְרָט תַּלְמִיד חָכָם, לְבָרֵךְ וּלְהָאִיר בְּלִמּוּד תּוֹרָתוֹ בְּשֹׁרֶשׁ הַנְּשָׁמוֹת, הַיְנוּ בְּמַחְשָׁבָה תְּחִלָּה, כִּי שָׁם שֹׁרְשֵׁנוּ. נִמְצָא, כְּשֶׁמַּבִּיא הֶאָרָה וּבְרָכָה לְתוֹךְ תְּחִלַּת הַמַּחְשָׁבָה וְעַל יָדוֹ מִתְנוֹצְצִין וּמִתְבָּרְכִין הַנְּשָׁמוֹת, נִמְצָא כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ נְשָׁמָה לְבָנוֹ בְּוַדַּאי הוּא מַמְשִׁיךְ נְשָׁמָה בְּהִירָה וְזַכָּה, וְעַל יְדֵי זֶה גַּם בְּנוֹ יִהְיֶה תַּלְמִיד

חָכָם. אֲבָל כְּשֶׁאֵין מֵאִיר וּמְבָרֵךְ אֶת הַתְּחָלָה עַל יְדֵי לִמּוּדוֹ, אָז כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ נְשָׁמָה לְבִנּוֹ, הַנְּשָׁמָה הִיא בְּבְחִינַת (שיר השירים ה) : "אֲנִי יְשֵׁנָה", וְאֵינָהּ מְאִירָה - מִפְּנֵי זֶה לֹא יִהְיֶה בְּנוֹ תַּלְמִיד חָכָם, וְזֶה מִפְּנֵי שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה, הַיְנוּ שֹׁרֶשׁ הַנְּשָׁמוֹת, בְּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחְשָׁבָה תְּחִלָּה.

כְּמוֹ שֶׁהַלִּמּוּד מֵאִיר עַל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְיוֹצֵר הִרְהוּר תְּשׁוּבָה בָּרְחוֹקִים, וְכֵן הַנְּשָׁמוֹת מִתְחַכְּכוֹת זוֹ בַּזּוֹ וְיוֹצְרוֹת נִשְׁמוֹת גֵּרִים, הֲרֵי כַּאֲשֶׁר אָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה בְּקְדֻשָּׁה הוּא יָכוֹל לִמְשׁוֹךְ נְשָׁמָה גְּבוֹהָה גַּם לְזַרְעוֹ שֶׁלּוֹ, כְּלוֹמַר עַל יְדֵי שֶׁהַלִּמּוּד שֶׁלּוֹ מֵאִיר, הוּא מַשְׁפִּיעַ אֵיזוֹ נְשָׁמָה תֵּרֶד לִבְנוֹ מֵהָעוֹלָם הַבָּא וְלִמְשֹׁךְ אֵלָיו נְשָׁמָה גְּבוֹהָה. אֲבָל צָרִיךְ לְזָכוֹת לִלְמֹד תּוֹרָה כָּזוֹ מְאִירָה שֶׁתּוֹרִיד לוֹ נְשָׁמָה גְּדוֹלָה לְזַרְעוֹ.

וְאֵין אָדָם זוֹכֶה לְתוֹרָה, אֶלָּא עַל יְדֵי שִׁפְלוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (ערובין נד) : "וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה", שֶׁיִּשְׁתַּבֵּר גַּאֲוָתוֹ מֵאַרְבַּע בְּחִינוֹת שִׁפְלוּת. כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ לִפְנֵי גְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ, וְלִפְנֵי בְּנֵי אָדָם כְּעֶרְכּוֹ, וְלִפְנֵי קְטַנִּים מִמֶּנּוּ, וְלִפְעָמִים, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ קָטָן שֶׁבַּקְּטַנִּים - וְצָרִיךְ לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ כְּנֶגֶד מַדְרֵגַת עַצְמוֹ, וְיִדְמֶה בְּעֵינָיו שֶׁהוּא לְמָטָּה מִמַּדְרֵגָתוֹ, בְּבְחִינַת (שמות טז) : "שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו".

כְּדֵי לְזָכוֹת לְתוֹרָה שֶׁתָּאִיר וְתוֹרִיד נְשָׁמוֹת גְּבוֹהוֹת, צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּשִׁפְלוּת, כְּלוֹמַר עַל הַלּוֹמֵד לִשְׁבֹּר אַרְבַּע בְּחִינוֹת גַּאֲוָה - לְהַרְגִּישׁ שִׁפְלוּת מִמִּי שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ, מִמִּי שֶׁשָּׁוֶה לוֹ, מִמִּי שֶׁקָּטָן מִמֶּנּוּ, וּבְחִינָה רְבִיעִית לְהַקְטִין עַצְמוֹ מִמַּדְרֵגָתוֹ עַצְמוֹ, וְזֶה כְּנֶגֶד 3 קְלִפּוֹת טֻמְאָה שֶׁל "אֵשׁ מִתְלַקַּחַת" "עָנָן גָּדוֹל" וְ"רוּחַ סְעָרָה", וּבְחִינָה רְבִיעִית

הִיא קְלִפַּת "נֹגַהּ" שֶׁבְּשׁוֹנֶה מִשְּׁלֹשׁ הָאֲחֵרוֹת הִיא מְעֹרֶבֶת מְטוֹב וְרַע בְּיַחַד וְלֹא רַק רַע.

עַל יְדֵי הַשִּׁפְלוּת הוּא לוֹמֵד לִרְאוֹת אֶת הַטּוֹב בְּכָל אֶחָד, כִּיוָן שֶׁקָּשֶׁה לְאָדָם לְהַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ לִפְנֵי אַחֵר, גַּם אִם הוּא גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, כָּל שֶׁכֵּן אִם הוּא שָׁוֶה לוֹ אוֹ פָּחוֹת מִמֶּנּוּ. אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁמְּחַפֵּשׂ בּוֹ נְקוּדָה מְיֻחֶדֶת לוֹ שֶׁאֶפְשָׁר לְכַבְּדוֹ וּלְהַעֲרִיכוֹ עָלֶיהָ, קַל לוֹ לֹא לְהִתְנַשֵּׂא מֵעָלָיו וְלָתֵת לוֹ כָּבוֹד, וְכָךְ מַרְגִּיל עַצְמוֹ גַּם לִרְאוֹת אֶת הַטּוֹב שֶׁבְּכָל אֶחָד, גַּם בְּעַצְמוֹ. וְעַל יְדֵי הַקְּטָנַת עַצְמוֹ, כְּלוֹמַר שֶׁמַּעֲרִיךְ וּמוֹדֵעַ לַכִּחוֹת וְלַיְכוֹלוֹת שֶׁלּוֹ וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא מִתְנַשֵּׂא וּמַחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמוֹ, הֲרֵי שֶׁהוּא הוֹפֵךְ כְּלִי לְקַבֵּל שֶׁפַע גָּדוֹל מִלְמַעְלָה.

וְהִתְנוֹצְצוּת שֶׁהַנְּשָׁמוֹת מִתְנוֹצְצִין וּמְאִירִין וּמְעוֹרְרִין אֶת הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה וּמוֹלִידִין נִשְׁמוֹת גֵּרִים - זֶה מְכֻנֶּה בַּשֵּׁם פַּלְגָּא, כִּי עֲדַיִן רְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאֹד וְיָכוֹל לִהְיוֹת לָהֶם מְנִיעוּת רַבּוֹת, וְצָרִיךְ לָהֶם יְגִיעוֹת רַבּוֹת כְּדֵי לְהַפְשִׁיט מֵהֶם הַבְּגָדִים צוֹאִים שֶׁהִלְבִּישׁוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זכריה ג) : "הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים", כִּי אֵלּוּ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים הֵם מוֹנְעִים אוֹתָם מִלַּחְזֹר לַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֵם מַפְסִיקִים כְּמוֹ נָהָר הַמַּפְסִיק, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַלֵּךְ דֶּרֶךְ אוֹתוֹ הַנָּהָר, וְצָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים... עַל יְדֵי שֶׁמַּפְשִׁיטִין וּמַשְׁלִיכִין מֵעֲלֵיהֶם הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים נִתְבַּטְּלִים כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַמָּסָכִים הַמַּבְדִּילִים בֵּינָם לְבֵין הַקְּדֻשָּׁה.

וְצָרִיךְ יִשְׂרָאֵל הָרָחוֹק לָדַעַת כְּשֶׁהוּא מַרְגִּישׁ הִתְעוֹרְרוּת לְהִתְקָרֵב וּמַגְלֶה פִּתְאוֹם מְנִיעוֹת בְּהִתְקָרְבוּתוֹ, שֶׁהַהִתְקָרְבוּת שֶׁלּוֹ נֶעֱשְׂתָה עַל יְדֵי יְהוּדִי

שְׁלָמַד וְלִמֵּד תּוֹרָה וְהֵאִיר אֶת הָאוֹת שֶׁלּוֹ בַּתּוֹרָה שֶׁל מַעְלָה, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קְלִפּוֹת הַדְּבֵקוֹת בּוֹ וְרוֹצוֹת לְהִכָּנֵס עִמּוֹ לַקְּדֻשָּׁה, וְזֶה לֹא נִתַּן כְּיָנִן שֶׁאֵין לַקְּלִפּוֹת נְגִיעָה עִם הַקְּדֻשָּׁה. לָכֵן הַמְּנִיעוֹת הָרַבּוֹת שֶׁסּוֹבֵל מֵהֶם הַמִּתְקָרֵב נוֹעָדוּ לְטַלְטְלוֹ כְּדֵי לְנַעֵר מֵעָלָיו אֶת הַקְּלִפּוֹת עַל מְנָת שֶׁיִּכָּנֵס לַקְּדֻשָּׁה לְבַדּוֹ וּבְלִי "הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים" הֵן הַקְּלִפּוֹת וְהָעֲוונוֹת שֶׁנִּדְבְּקוּ בּוֹ.

וְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ יָכוֹל לֵידַע הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד לְשׁוֹרֵשׁ הַיִּרְאָה, לְפִי הַכָּבוֹד שֶׁמְּכַבֵּד אֶת יִרְאֵי הַשֵּׁם, כֵּן עָלָה הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הַכָּבוֹד, בִּבְחִינַת (שם טו) : "וְאֶת יִרְאֵי ה' יְכַבֵּד". כִּי כָּל זְמַן שֶׁהַכָּבוֹד הוּא בְּגָלוּת, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ הוּא מְזַלְזֵל בְּיִרְאֵי הַשֵּׁם, וְכָל אֶחָד לְפִי תִּקּוּנוֹ אֶת הַכָּבוֹד, כֵּן הוּא מְכַבֵּד יִרְאֵי הַשֵּׁם. וְעִקַּר הַדָּבָר - שֶׁיְּכַבֵּד יִרְאֵי הַשֵּׁם בְּלֵב שָׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קדושין לב:) : "דָּבָר הַמָּסוּר לַלֵּב, נֶאֱמַר בּוֹ וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹקֶיךָ", וְשָׁם עִקַּר הַכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיהו כט) : "בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי וְלִבּוֹ רִחַק מִמֶּנִּי".

כַּאֲשֶׁר הַלּוֹמֵד תּוֹרָה רוֹצֶה לָדַעַת מָה חֶלְקוֹ בְּהַעֲלָאַת הַכָּבוֹד שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם לְשׁוֹרֶשׁ הַיִּרְאָה, יִבְדֹּק בְּעַצְמוֹ עַד כַּמָּה הוּא מְכַבֵּד אֶת יִרְאֵי ה', כִּי כַּאֲשֶׁר הַיִּרְאָה חוֹזֶרֶת לִמְקוֹמָהּ, גַּם כְּבוֹד יִרְאֵי ה' עוֹלֶה, כִּי הֵם דְּבֵקִים בּוֹ וּבְתוֹרָתוֹ וְהַכָּבוֹד שֶׁלָּהֶם הוּא הַכָּבוֹד שֶׁלּוֹ. וְזֶה שֶׁלָּמַד רַבִּי עֲקִיבָא מֵהַפָּסוּק "אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ תִּירָא" לְרַבּוֹת בַּמִּלָּה "אֶת" גַּם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁיֵּשׁ לִירָא וּלְכַבְּדָם כְּמוֹ אֶת בּוֹרֵא עוֹלָם כִּבְיָכוֹל, כִּי כְּבוֹדָם הוּא כְּבוֹדוֹ. וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר הַלּוֹמֵד רוֹאֶה שֶׁהוּא עַצְמוֹ מְכַבֵּד אֶת יִרְאֵי ה', מַרְאִים לוֹ מִשָּׁמַיִם שֶׁהַלִּמּוּד שֶׁלּוֹ עָשָׂה אֶת חֶלְקוֹ בְּהַחְזָרַת הַיִּרְאָה

לְשָׁרְשָׁהּ. וְעִקָּר הַכָּבוֹד שֶׁיְּחוּשׁ לְיִרְאֵי ה׳ צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּלִבּוֹ שֶׁזֶּה רַק ה׳ רוֹאֶה, וְלֹא רַק בְּמַעֲשִׂים כְּלַפֵּי חוּץ.

כְּשֶׁמַּחֲזִיר הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ, הַיְנוּ לְיִרְאָה כַּנַּ״ל וְאָז נִשְׁלָם פְּגָמֵי הַיִּרְאָה וְאָז זוֹכֶה לְשָׁלוֹם. וְיֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי שָׁלוֹם: יֵשׁ שָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו, כִּי תְּחִלָּה צָרִיךְ אָדָם לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו, כִּי לִפְעָמִים אֵין שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים לח): ״אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי״. וְעַל יְדֵי הַיִּרְאָה זוֹכֶה לְשָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו... כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם לד): ״כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו״. כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו, אָז יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל. כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי הַיִּרְאָה, בִּבְחִינַת (משלי לא): ״אִשָּׁה יִרְאַת ה׳ הִיא תִּתְהַלָּל״, כִּי הַתְּפִלָּה בִּמְקוֹם קָרְבָּן (שו״ע או״ח סי׳ צח סעיף ד). וּבְקָרְבַּן כְּתִיב בֵּהּ (ויקרא כא): ״כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב״, וּכְשֶׁאֵין בּוֹ מוּם... אָזַי יִקְרַב לַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ תָּמַהּ. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּחַנָּה (שמואל א א): ״וְחַנָּה הִיא מְדַבֶּרֶת עַל לִבָּהּ״ - עַל יְדֵי הַיִּרְאָה זָכְתָה לִתְפִלָּה, כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה הוּא בַּלֵּב כַּנַּ״ל, וְעַל יְדֵי תְּפִלָּה זוֹכֶה לַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי, הַיְנוּ שְׁלֵמוּת הָעוֹלָמוֹת, כִּי עַל שֵׁם זֶה תְּפִלָּה נִקְרָא קָרְבָּן, עַל שֵׁם קֵרוּב הָעוֹלָמוֹת לִשְׁלֵמוּתָן.

כַּאֲשֶׁר הָאָדָם מַחְזִיר אֶת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ אָזַי הוּא מֵבִיא לְשָׁלוֹם בְּעַצְמוּתָיו וְיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי, כִּי כָּל עוֹד אֵין לוֹ שָׁלוֹם פְּנִימִי בְּעַצְמוּתָיו (שֶׁכֵּן הָעֲוונוֹת נֶחְקָקִים עַל עַצְמוּתָיו, עֵץ תּוֹרָה ד) **נֶחְשָׁב כְּמוּם, וְכֵיוָן שֶׁתְּפִלָּה הִיא בִּמְקוֹם קָרְבָּן וְאָסוּר לְהַקְרִיב בָּעַל מוּם, לָכֵן עַל יְדֵי שֶׁהֶחְזִיר הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ וְיֵשׁ שָׁלוֹם בְּעַצְמוּתָיו אָז הַמּוּם עָבַר וְהוּא יָכוֹל לְהַקְרִיב, כְּלוֹמַר תְּפִלָּתוֹ מִתְקַבֶּלֶת. וְכַאֲשֶׁר תְּפִלָּתוֹ מִתְקַבֶּלֶת הוּא מוֹשֵׁךְ שָׁלוֹם לֹא רַק לְעַצְמוֹ אֶלָּא לָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כֵּיוָן שֶׁעַל יְדֵי הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד לִמְקוֹמוֹ יֵשׁ שָׁלוֹם**

בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וּמְמַּילָא יָכוֹל לִמְשׁוֹךְ שֶׁפַע גַּם לָעוֹלָם שֶׁלָּנוּ לְמָטָּה.

העולה מן התורה:

- ◌ַל יְדֵי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה אָדָם יוֹצֵר נִשְׁמוֹת גֵּרִים וּמְיַצֵּר הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה לִיהוּדִים רְחוֹקִים.
- עַל יְדֵי שֶׁמְּלַמֵּד תּוֹרָה לַאֲחֵרִים מְקַיֵּם חֶסֶד וּמַחֲזִיר אֶת כְּבוֹד הַמַּלְכוּת לִמְקוֹמָהּ.
- כְּדֵי לִזְכּוֹת לְתוֹרָה (לִלְמֹד וּלְלַמֵּד) צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּשִׁפְלוּת לִשְׁבֹּר 4 קְלִפּוֹת גַּאֲוָה, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁיַּקְטִין עַצְמוֹ בְּ-4 מַדְרֵגוֹת: כְּלַפֵּי צַדִּיק, בֵּינוֹנִי, רָשָׁע וְעַצְמוֹ.
- עַל יְדֵי לִמּוּד בְּשִׁפְלוּת מוֹשֵׁךְ נְשָׁמוֹת גְּבוֹהוֹת לְבָנָיו.
- הַגֵּרִים וְהַחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה בִּזְכוּת לִמּוּד הַתּוֹרָה יֵשׁ לָהֶם "בְּגָדִים צוֹאִים" בְּחִינַת קְלִפּוֹת מֵהָעַוונוֹת שֶׁלָּהֶם, וְהֵם צְרִיכִים לִדְבֹּק בְּעַקְשָׁנוּת בְּהִתְקָרְבוּת לַקְּדֻשָּׁה, עַד שֶׁיִּקָּרְעוּ בְּגָדִים אֵלֶּה מֵעֲלֵיהֶם וְיִכָּנְסוּ לַקְּדֻשָּׁה.
- עַל יְדֵי שֶׁמַּרְגִּישׁ שֶׁעָלָה הַכָּבוֹד בְּלִבּוֹ כְּלַפֵּי יִרְאֵי ה', יֵדַע שֶׁאָכֵן הוּא מַחְזִיר אֶת הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ.
- עַל יְדֵי הַחֲזָרַת הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ זוֹכֶה לְשָׁלוֹם בְּעַצְמוֹתָיו, בֵּין הַגּוּף לָנֶפֶשׁ, וְאָז יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בִּשְׁלֵמוּת וְלִמְשֹׁךְ שָׁלוֹם לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

ואתם תהיו לי

מִי שֶׁרוֹצֶה לִטְעֹם טַעַם אוֹר הַגָּנוּז, הַיְנוּ סוֹדוֹת הַתּוֹרָה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד, צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת מִדַּת הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ.

כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם הוּא בָּרָא אוֹר מְיֻחָד בּוֹ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן. בְּאוֹר זֶה הָיוּ מַעֲלוֹת שֶׁה׳ יִתְבָּרַךְ לֹא חָפֵץ שֶׁיִּהְיוּ לַאֲנָשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם יֵצֶר רַע וַיִּרְשָׁיעוּ, וְלָכֵן הוּא גָּנַז אוֹתוֹ וּבִמְקוֹמוֹ בָּרָא בַּיּוֹם הָרְבִיעִי אֶת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמְּאִירָה לְעוֹלָמֵנוּ עַד הַיּוֹם.

הָאוֹר הַמְּקוֹרִי שֶׁיָּאִיר בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נִגְנַז בְּתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעִמָּם נִבְרָא הָעוֹלָם. מִכֵּיוָן שֶׁאוֹר זֶה הוּא אוֹר הָאֵינְסוֹף, צָרִיךְ כְּלִי שֶׁהוּא אֵינְסוֹף שֶׁיָּכִיל אוֹתוֹ וְאֵלֶּה הָאוֹתִיּוֹת שֶׁלְּכָל אוֹת יֵשׁ

אֵינְסוֹף וְרָבְדִים שֶׁמְּכִילִים אֶת הָאוֹר. כָּךְ לְדֶגֶמָא הָאוֹת א׳ בְּמִילּוּיָהּ הִיא אָלֶ״ף, וְמִילּוּיָן אָלֶ״ף לָמֶ״ד פֵּ״א וְכֵן הָלְאָה עַד אֵינְסוֹף, וְכֵן שְׁאָר הָאוֹתִיּוֹת.

וְכֵיוָן שֶׁבַּתּוֹרָה טָמוּן הָאוֹר הַגָּנוּז, הָרֵי עַל יְדֵי הִתְעַסְּקוּת בָּהּ אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִן הָאוֹר הַזֶּה וּלְגַלּוֹת בְּכָךְ אֶת רָזֵי הַתּוֹרָה שֶׁיִּתְגַּלּוּ לֶעָתִיד לָבוֹא כַּאֲשֶׁר יָבוֹא מָלְךְ הַמָּשִׁיחַ וְיִבָּטֵל יֵצֶר הָרַע וְיִהְיֶה הֶחֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹר זֶה. אַךְ כָּעֵת שֶׁאָנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְיֵשׁ יֵצֶר רַע וְיֵשׁ הַפְרָעוֹת, צָרִיךְ לְבַצַּע מִסְפַּר צְעָדִים עַל מְנָת שֶׁנִּהְיֶה רְאוּיִים לְטְעֹם מִן הָאוֹר הַגָּנוּז וּמִסְתְּרֵי הַתּוֹרָה.

הַשָּׁלָב הָרִאשׁוֹן הוּא לְהָשִׁיב אֶת מִדַּת הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ. כֵּיוָן שֶׁהָאוֹר נִגְנַז מִפְּנֵי הָרְשָׁעִים שֶׁנָּפְלוּ בְּיַד הַיֵּצֶר, הָרֵי שֶׁהַדְּרִישָׁה הָרִאשׁוֹנָה (עַל מְנָת לְהַוּוֹת כְּלִי רָאוּי לְקַבֵּל מִן הָאוֹר הַזֶּה) הִיא לְתַקֵּן אֶת מִדַּת הַיִּרְאָה[16].

וּבַמֶּה מַעֲלִין אֶת הַיִּרְאָה? בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי כט): ״מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ״, וְאָרֶץ הוּא בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים עו): ״אֶרֶץ יָרְאָה״, הַיְנוּ שֶׁיִּשְׁפֹּט אֶת כָּל עֲסָקָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם קיב): ״יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט״, הַיְנוּ שֶׁיִּשְׁפֹּט וְיָדִין בְּעַצְמוֹ כָּל

---

16 בְּהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הָאוֹר דֶּרֶךְ הַסְּפִירוֹת עוֹבֵר הָאוֹר מִסְּפִירַת בִּינָה לִסְפִירַת גְּבוּרָה וּמִתַּחְתֶּיהָ לַמַּלְכוּת (הַקָּו הַשְּׂמְאלִי), וְנִמְצָא שֶׁהַיִּרְאָה בְּשָׁרְשָׁהּ הִיא בִּסְפִירַת בִּינָה שָׁם אֵין צִמְצוּם וְאֵין נְגִיעָה לַקְּלִפּוֹת וְלַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְלָכֵן כְּשֶׁהַיִּרְאָה עוֹלָה לְשָׁרְשָׁהּ אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מֵהָאוֹר הַגָּנוּז מִבְּלִי לְהִפָּגַע. רַבֵּנוּ כּוֹתֵב שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַיִּרְאָה הוּא בַּדַּעַת כְּלוֹמַר ״סְפִירַת הַדַּעַת״, וְיֵשׁ לוֹמַר כִּי בְּסֵדֶר שָׁלוֹשׁ הַסְּפִירוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת חַב״ד (חָכְמָה בִּינָה דַּעַת) שֶׁהַחָכְמָה הִיא הָאוֹר שֶׁמַּגִּיעַ מֵהָאֵינְסוֹף, הַבִּינָה הִיא שֶׁמְּפָרֶקֶת לִפְרָטִים עַל יְדֵי הִתְבּוֹנְנוּת וְהַדַּעַת הִיא שֶׁמּוֹרִידָה אֶת הַהֲבָנָה לִפְרָטִים מַעֲשִׂיִּים לַסְּפִירוֹת שֶׁמִּתַּחְתֶּיהָ, וְהִיא הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁל הַעֲבָרַת הָאוֹר לִסְפִירַת גְּבוּרָה הִיא הַיִּרְאָה.

עָסָקָיו, וּבָזֶה יָסִיר מֵעָלָיו כָּל הַפְּחָדִים, וְיַעֲלֶה בְּחִינַת יִרְאָה בָּרָה וּנְקִיָּה, וְתִשָּׁאֵר אַךְ יִרְאַת הַשֵּׁם וְלֹא יִרְאָה אַחֶרֶת. כִּי כְּשֶׁאֵין אָדָם דָּן וְשׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ, אֲזַי דָּנִין וְשׁוֹפְטִין אוֹתוֹ לְמַעְלָה, כִּי 'אִם אֵין דִּין לְמָטָּה - יֵשׁ דִּין לְמַעְלָה' (דברים רבה ה). וּכְשֶׁשּׁוֹפְטִין אֶת הָאָדָם בְּמִשְׁפָּט דִּלְעֵלָּא, אֲזַי הַדִּין נִתְלַבֵּשׁ בְּכָל הַדְּבָרִים, וְכָל הַדְּבָרִים נַעֲשִׂים שְׁלוּחִים לַמָּקוֹם לַעֲשׂוֹת בָּזֶה הָאִישׁ מִשְׁפָּט כָּתוּב... אֲבָל כְּשֶׁשּׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ, וּכְשֶׁיֵּשׁ דִּין לְמָטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה, וְאֵין הַיִּרְאָה מִתְלַבֵּשׁ בְּשׁוּם דָּבָר לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ נִתְעוֹרֵר. וְזֶהוּ (תהלים נ) : "וְשָׂם דַּרְכּוֹ" - מִי שֶׁשָּׂם אֹרְחוֹתָיו (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה סוטה ה:), הַיְנוּ שֶׁשּׁוֹפֵט אֹרְחוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות כא) : "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים" (עיין ב"ר פ' כו משפטים פ' ל) עַל יְדֵי זֶה "אַרְאֶנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹקִים" - זֶה בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת יב) : "אֶת הָאֱלֹקִים יָרָא", הַיְנוּ בְּחִינַת יִרְאָה עוֹלָה מֵהַקְּלִפָּה וּמֵהָאֱמוּת עַל יְדֵי מִשְׁפָּט, כִּי מִתְּחִלָּה הָיְתָה נִתְלַבֵּשׁ בַּקְּלִפָּה. וְזֶהוּ שֶׁהָאָדָם מְפַחֵד אֶת עַצְמוֹ מֵאֵיזֶה דָּבָר, מִשַּׂר אוֹ מִגַּנָּבִים וּשְׁאָר פְּחָדִים - זֶה הוּא שֶׁהַיִּרְאָה נִתְלַבֵּשׁ בְּזֶה הַדָּבָר, כִּי אִם לֹא הָיָה נִתְלַבֵּשׁ הַיִּרְאָה בְּזֶה הַדָּבָר, לֹא הָיָה כֹּחַ בְּזֶה הַדָּבָר לְהַפְחִיד אֶת הָאָדָם.

עַל מְנָת לְהַעֲלוֹת אֶת הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ, חָשׁוּב לְאָדָם לֶאֱחֹז בְּמִדַּת הַהִתְבּוֹדְדוּת, בָּהּ אָדָם עוֹשֶׂה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ עַל מָה שֶׁקָּרָה לוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם וְעוֹשֶׂה דִּין לְעַצְמוֹ. כֵּיוָן שֶׁבְּכָל יוֹם אָדָם אָמוּר לְמָסוֹר דִּין וְחֶשְׁבּוֹן בַּשָּׁמַיִם לְבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה, וְאֵין אָדָם נִשְׁפָּט פַּעֲמַיִם עַל אוֹתוֹ דָּבָר, הָרֵי שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהוּא מִתְבּוֹדֵד וְעוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ דִּין לְמָטָּה, מִמֵּילָא לֹא דָּנִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה עַל אוֹתָם מַעֲשִׂים.

מַטָּרַת הַדִּין בְּשָׁרְשָׁהּ הִיא שֶׁהָאָדָם יְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו וְאוֹרְחוֹתָיו וְיַעֲלֶה עַל דֶּרֶךְ הַיָּשָׁר, שָׁם יִגִּיעַ אֶל בּוֹרֵא

עוֹלָם. כַּאֲשֶׁר אָדָם עוֹשֶׂה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ לְעַצְמוֹ, עַל מְנָת לִבְדּוֹק אֶת מַעֲשָׂיו הֵיכָן טָעָה וְכֵיצַד יָכוֹל הוּא לְתַקֵּן, נִמְצָא כִּי הוּא מְבַצֵּעַ אֶת מַטָּרַת הַדִּין, וּמִמֵּילָא אֵין טָעַם לָדוּן אוֹתוֹ לְמַעְלָה פַּעַם שְׁנִיָּה. זֹאת כַּמּוּבָן כְּשֶׁהַמַּטָּרָה שֶׁל הַהִתְבּוֹדְדוּת הִיא לַשּׁוּם אֶת אוֹרְחוֹתָיו וְלֹא כְּדֵי לְנַסּוֹת לְהִתְחַמֵּק מֵהַדִּין לְמַעְלָה, כָּךְ אָדָם מַבְטִיחַ שֶׁהַדִּין שֶׁעוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ לְמָטָּה הוּא אֲמִתִּי, וּמִמֵּילָא עַל דִּין אֲמִתִּי לֹא מְעָרְעָרִים בַּשָּׁמַיִם.

וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם דָּן אֶת עַצְמוֹ וְשָׂם אֶת מַעֲשָׂיו הוּא זוֹכֶה לִירְאַת הָרוֹמֵמוּת, שֶׁהוּא יָרֵא מֵה׳ מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ וְלֹא מִפַּחַד מֵעֹנֶשׁ, כִּי הוּא לֹא מְחַפֵּשׂ פְּטוֹר מֵעֲנִישָׁה אֶלָּא מְבַקֵּשׁ לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹן ה׳ וּלְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו עַל מְנָת לִדְבֹּק בּוֹ.

אַךְ אִם אוֹתוֹ אָדָם לֹא עוֹשֶׂה דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לְעַצְמוֹ, עוֹשִׂים לוֹ דִּין בַּשָּׁמַיִם, וְאָז אֶת הַיִּרְאָה שֶׁהָיָה אָמוּר לְהַשִּׂיג כְּלַפֵּי ה׳ יִתְבָּרַךְ, מַלְבִּישִׁים בְּתוֹךְ אֲנָשִׁים וְגוּפִים גַּשְׁמִיִּים שֶׁגּוֹרְמִים לוֹ לְפַחַד וְיִרְאָה מִפְּנֵיהֶם, וּפַחַד זֶה נוֹעָד לְעוֹרֵר אוֹתוֹ לְהִתְבּוֹנֵן וְאָז יִתְעַלֶּה מִיִּרְאַת הָעֹנֶשׁ לְיִרְאַת הָרוֹמֵמוּת.

וְשֹׁרֶשׁ הַיִּרְאָה הוּא דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּעֵץ הַחַיִּים, שֶׁמַּנְצֵפַ״ךְ הוּא בְּדַעַת דְּזְעִיר אַנְפִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ב): ״אָז תָּבִין יִרְאַת ה׳ וְדַעַת אֱלֹקִים תִּמְצָא״. וְעִקַּר הַדַּעַת הוּא בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים כט): ״וְלֹא נָתַן ה׳ לָכֶם לֵב לָדַעַת״. גַּם שָׁם עִקַּר הַיִּרְאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ זַ״ל (קדושין לב:): דָּבָר הַמָּסוּר לַלֵּב, נֶאֱמַר בּוֹ: ״וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹקֶיךָ״ הַיְנוּ שֶׁיֵּדַע מִמִּי יִתְיָרֵא, הַיְנוּ לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד יִרְאַת הָרוֹמֵמוּת (עי׳ לקמן סימן קנד).

צָרִיךְ הָאָדָם גַּם לָדַעַת כִּי אֵין יִרְאָה לְלֹא דַּעַת, כִּי "אֵין בּוּר יָרֵא חֵטְא" (אבות פ"ב מ"ה). יִרְאָה מַגִּיעָה עַל יְדֵי הִתְבּוֹנְנוּת בְּגַדְלוּתוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן הַיִּרְאָה נִמְצֵאת בְּלִבּוֹ שֶׁל הָאָדָם, כְּלוֹמַר שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּדַעְתּוֹ זוֹכֶה שֶׁהַיִּרְאָה תִּכָּנֵס לְלִבּוֹ, וְאָז יוּכַל לְהִתְקָרֵב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ וְאֶל הָאוֹר הַגָּנוּז.

וְכֵיוָן שֶׁיִּרְאָה הִיא דָּבָר הַמָּסוּר לַלֵּב, רַק בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁהוּא בּוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב יוֹדֵעַ לְמִי יֵשׁ יִרְאַת הָרוֹמֵמוּת כְּלַפָּיו וּלְמִי לֹא. וּרְצוֹנוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאָדָם יִשְׁתַּמֵּשׁ בַּדֵּעָה שֶׁנִּתְּנָה לוֹ, עַד שֶׁנֶּאֱמַר בַּגְּמָרָא כִּי לֹא מְרַחֲמִים עַל הַחָסֵר דַּעַת (ברכות לג.), וְהַכַּוָּנָה עַל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת וּבוֹחֵר לֹא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא אֵינְסוֹף וְאַהֲבָתוֹ הִיא אֵינְסוֹפִית, וְלָכֵן כָּל הַמַּרְחִיק עַצְמוֹ מִן ה' יִתְבָּרַךְ מַרְחִיק עַצְמוֹ מִן הָאַהֲבָה וְהָרַחֲמִים, וְזֶה שֶׁלֹּא מְרַחֲמִים עַל הַחָסֵר דַּעַת, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁלֹּא מִתְבּוֹנֵן הוּא מִתְרַחֵק וּמְמֵילָא הוּא לֹא יָכוֹל לָחוּשׁ אֶת אַהֲבָתוֹ וְרַחֲמָיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ בְּגָלוּי אֶלָּא רַק בְּהַסְתָּרָה.

אֲבָל עַל יְדֵי יִרְאַת הָרוֹמֵמוּת זוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם וּמְמֵילָא לָחוּשׁ בְּאַהֲבָתוֹ וּבְרַחֲמָיו, וּכְשֶׁדַּעְתּוֹ וְיִרְאָתוֹ מִתְרַחֲבִים הוּא יָכוֹל לְהִתְקַדֵּם עוֹד שָׁלָב לִקְרַאת קַבָּלַת טְעִימָה מֵהָאוֹר הַגָּנוּז וְרָזֵי הַתּוֹרָה.

וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לִבְחִינַת דַּעַת, זוֹכֶה לְהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ח) : "אֲנִי חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה", שֶׁשִּׁכּוּנַת הַתּוֹרָה אֵצֶל בַּר דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דניאל ב) : קַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא 'יָהֵב חָכְמְתָא לְחַכִּימִין'. אֲבָל יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת תּוֹרָה : יֵשׁ בְּחִינַת נִגְלֶה וּבְחִינַת נִסְתָּר. אֲבָל לִבְחִינַת נִסְתָּר אֵינוֹ זוֹכֶה אֶלָּא לֶעָתִיד לָבוֹא, אֲבָל בְּזֶה

הָעוֹלָם זוֹכֶה לִבְחִינַת נִסְתָּר עַל יְדֵי תְּפִלָּה בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ, וְלִתְפִלָּה זוֹכֶה - עַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבַּנִּגְלֶה, כִּי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בַּנִּגְלֶה הִיא בְּחִינַת סִינַי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ברכות סד.): 'סִינַי וְעוֹקֵר הָרִים, הַי מִנַּיְהוּ עָדִיף? וְהַשִּׁיבוּ: סִינַי עָדִיף, כִּי הַכֹּל צְרִיכִין לְמָרֵי חָטְיָא'. וְהַתּוֹרָה שֶׁבַּנִּגְלֶה הַכֹּל צְרִיכִין לָהּ, אֲבָל הַתּוֹרָה שֶׁבַּנִּסְתָּר - זְעִירִין אִנּוּן דְּצָרִיכִין לֵהּ. וּבְחִינַת סִינַי הוּא בְּחִינַת שִׁפְלוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוטה ה.), שֶׁהַנִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל הֶהָרִים, וְלֹא נָתַן הַתּוֹרָה אֶלָּא עַל הַר סִינַי. וַחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אָמְרוּ (שם ה.), שֶׁתְּפִלַּת הַשָּׁפֵל אֵין נִמְאֶסֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים נא): "לֵב נִשְׁבָּר" וְכוּ'. וְעַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ, שֶׁמְּבַטֵּל כָּל גַּשְׁמִיּוּתוֹ וְאֵין גְּבוּל, וּכְשֶׁאֵין גְּבוּל, אֲזַי יָכוֹל לְהַשִּׂיג הַתּוֹרָה שֶׁלָּעֲתִיד, שֶׁהִיא אֵינָהּ גְּבוּל וְאֵין נִתְפֶּסֶת בִּגְבוּל.

עַל יְדֵי הַהִתְבּוֹנְנוּת וְהַהַגָּעָה לִבְחִינַת דַּעַת, הוּא זוֹכֶה לְהַגִּיעַ לְיִרְאַת שָׁמַיִם. הַפָּסוּק אוֹמֵר כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן חָכְמָה לַחֲכָמִים, וְאִם כֵּן קָשֶׁה מֵהֵיכָן הִגִּיעָה הַחָכְמָה הָרִאשׁוֹנִית? עַל זֶה נֶאֱמַר (תהלים קיא): "רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה'". לָכֵן עַל יְדֵי הַהִתְבּוֹנְנוּת שֶׁזּוֹכֶה לְיִרְאַת הָרוֹמֵמוּת שֶׁהִיא נֶחְשֶׁבֶת לַחָכְמָה הָרִאשׁוֹנִית בִּזְכוּתָהּ מְקַבֵּל חָכְמָה נוֹסֶפֶת לְהָבִין אֶת הַתּוֹרָה בַּנִּגְלֶה.

בְּעִקְבוֹת לְמוּד וַהֲבָנַת הַתּוֹרָה בַּנִּגְלֶה מִתּוֹךְ הִתְבּוֹנְנוּת וְיִרְאַת שָׁמַיִם, הוּא זוֹכֶה שֶׁהַתּוֹרָה מַשְׁפִּיעָה עָלָיו, שֶׁכֵּן הִיא מְכִילָה אֶת הָאוֹר הַגָּנוּז, וּבְהִיוֹתוֹ יָרֵא שָׁמַיִם הוּא נוֹגֵעַ בָּאוֹר הַנַּ"ל וְזוֹכֶה לִשְׁפָלוּת וַעֲנָוָה.

עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁפָלוּת וַעֲנָוָה בִּלְמוּדוֹ אֶת הַתּוֹרָה מִתּוֹךְ יִרְאָה, הוּא מְבַטֵּל אֶת עַצְמוּתוֹ וְגַשְׁמִיּוּתוֹ, וְלָכֵן

בִּזְמַן הַתְּפִלָּה הוּא מִתְפַּשֵּׁט מִגְּבוּלוֹתָיו וְדָבֵק בָּאֵינְסוֹף, וְאָז זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ וּלְקַבֵּל חָכְמָה עִילָּאִית לְהָבִין וְלִטְעֹם מֵרָזֵי הַתּוֹרָה, שֶׁכֵּן הַתּוֹרָה שֶׁבַּנִּסְתָּר אֵין לָהּ גְּבוּל, וְלָעָנָו וְיָרֵא שָׁמַיִם אֵין גְּבוּלוֹת כִּי בְּטֵל עַצְמוֹ, וְרָאוּי לְהָכִיל אֶת אוֹתָהּ הַתּוֹרָה, וְאָז טוֹעֵם מֵהָאוֹר הַגָּנוּז לֶעָתִיד לָבוֹא.

העולה מן התורה:

- עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת וְהִתְבּוֹנְנוּת אָדָם עוֹשֶׂה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ וְמִשְׁפָּט לְעַצְמוֹ לְמָטָּה, וּבְכָךְ מְבַטֵּל מִשְׁפָּט לְמַעְלָה.
- עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט הוּא זוֹכֶה לְיִרְאַת הָרוֹמֵמוּת, וּמוֹנֵעַ מִמִּשְׁפַּט שְׁלְמַעְלָה לְהַכְנִיס לוֹ יִרְאָה מִדְּבָרִים אֲחֵרִים.
- עַל יְדֵי שֶׁמְּחַבֵּר אֶת הַיִּרְאָה לָדַעַת, שֶׁהוּא מִתְבּוֹנֵן וְלוֹמֵד, זוֹכֶה לַחָכְמָה לְהָבִין הַתּוֹרָה שֶׁבַּנִּגְלֶה.
- עַל יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁבַּנִּגְלֶה מִתּוֹךְ יִרְאָה זוֹכֶה לִשְׁפָלוּת וּמְבַטֵּל גַּשְׁמִיּוּתוֹ וּרְצוֹנוֹת גּוּפוֹ.
- עַל יְדֵי הַשִּׁפְלוּת וְהַבִּטּוּל זוֹכֶה לִתְפִלָּה בְּמְסִירוּת נֶפֶשׁ.
- עַל יְדֵי תְּפִלָּה בְּמְסִירוּת נֶפֶשׁ בְּשִׁפְלוּת וּבִטּוּל, זוֹכֶה לְסִתְרֵי תּוֹרָה.

רבי יוחנן משתעי

וַחֲזִינָא הָאי כַּוָּרָא - שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, הַמְּכֻנֶּה בְּשֵׁם דָּג, כַּיָּדוּעַ (עיין מאורי אור ערך דג). דְּאַפִּיק רֵישֵׁהּ מִמַּיָּא, וְדַמְיָא עֵינֵהּ כִּתְרֵי סְהֲרֵי, וְנָפִיץ מַיָּא מִתְּרֵי אוּסְיָא כִּתְרֵי מַבְרֵי דְּסוּרָא - כִּי אֵי אֶפְשָׁר לַצַּדִּיק לִהְיוֹת מַחְשַׁבְתּוֹ מְשׁוֹטֶטֶת תָּמִיד בְּחָכְמוֹת עֶלְיוֹנוֹת, כִּי לִפְעָמִים צָרִיךְ לָצֵאת לַחוּץ לַעֲסֹק בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מנחות צט.): 'פְּעָמִים בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זוֹ הִיא קִיּוּמָהּ'. וְכַד אַפִּיק רֵישָׁא מִמַּיָּא - הַיְנוּ כַּד מַפִּיק אֶת עַצְמוֹ מֵחָכְמוֹת עֶלְיוֹנוֹת, אֲזַי: וְדַמְיָא עֵינֵהּ כִּתְרֵי סְהֲרֵי - כִּי פְּקִיחַת עֵינַיִם מְכַנִּים עַל שֵׁם הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית ג): "וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם". וּכְשֶׁעוֹסֵק בְּחָכְמָתוֹ, אֲזַי עֵינָיו בִּבְחִינַת שֶׁמֶשׁ, וּכְשֶׁמְּסַלֵּק אֶת עַצְמוֹ מֵחָכְמָה עֶלְיוֹנָה, הֲוָה זֶה כְּמוֹ בִּיאַת שֶׁמֶשׁ, וּכְשֶׁבָּא הַשֶּׁמֶשׁ אֲזַי נִשְׁתָּאֲרִים עֵינָיו בִּבְחִינַת סְהֲרֵי, כִּי סְהֲרָא אֵין מְאִירָה אֶלָּא כַּד נְסִתַּלֵּק הַשֶּׁמֶשׁ. וְזֶה בְּחִינַת: 'וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ' - לִפְעָמִים מְאִירוֹת

כַּשֶּׁמֶשׁ, כַּד אֲנַחְנוּ דְּבֵקִים בְּחָכְמָה, וְלִפְעָמִים מְאִירוֹת כַּיָּרֵחַ, כַּד מְסַלְּקִין אֶת עַצְמֵנוּ מִלְּשׁוֹטֵט בְּחָכְמָה.

רַבֵּנוּ מְגַלֶּה לָנוּ יְסוֹד חָשׁוּב לְגַבֵּי עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק וּמַמָּנָּה נִלְמַד עַל הָעֲבוֹדָה שֶׁל כֻּלָּנוּ. הַצַּדִּיק מְחֻבָּר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם בְּיִחוּד גָּדוֹל וּבִדְבֵקוּת מַמָּשׁ.

הָאוֹר אֵינְסוֹף שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹבֵר בֵּין כָּל הַסְּפִירוֹת מִסְּפִירַת חָכְמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ וְהוֹלֵךְ וּמִצְטַמְצֵם עַד לַסְּפִירָה הָאַחֲרוֹנָה מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת יָרֵחַ. הַצַּדִּיק מְבַקֵּשׁ לִדְבֹּק בְּבוֹרֵא עוֹלָם בַּעֲבוֹדָתוֹ, וְלַעֲלוֹת עַד לִסְפִירַת הַחָכְמָה, בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ, כְּלוֹמַר בָּעֲבוֹדָה שֶׁלּוֹ הוּא דָּבֵק וּמִתְיַחֵד עִם בּוֹרֵא עוֹלָם.

אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהִשָּׁאֵר בָּעֲבוֹדָה בְּרָמָה כָּזוֹ כָּל הַזְּמַן, כִּי הַנְּשָׁמָה שֶׁל הָאָדָם יְכוֹלָה לְהִתְנַתֵּק מִגּוּפוֹ, וְלָכֵן יֵשׁ פְּעָמִים שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הַפְסָקָה מֵחִבּוּר זֶה עַל מְנָת לִצְבֹּר כֹּחוֹת לַעֲמוֹד בּוֹ, וְזֶהוּ "בִּטּוּלָהּ לְשֵׁם קִיּוּמָהּ", וְכַאֲשֶׁר הוּא מוֹצִיא עַצְמוֹ מִיָּם הַחָכְמָה, הוּא הוֹפֵךְ מִבְּחִינַת שֶׁמֶשׁ לִבְחִינַת יָרֵחַ, וְזֶהוּ מַצָּב "שֵׁינָה", כְּלוֹמַר כְּמוֹ שֶׁהַשֵּׁינָה חֲשׁוּבָה לָנוּ כֵּיוָן שֶׁהַמֹּחַ נָח בָּהּ וְנִרְגַּע וְהַגּוּף מוֹשֵׁךְ לְעַצְמוֹ כֹּחוֹת חֲדָשִׁים, כָּךְ גַּם יְצִיאַת הַצַּדִּיק מִיַּם הַחָכְמָה מוֹעִילָה לוֹ לְהַמְשִׁיךְ לְהִתְחַבֵּר מֵחָדָשׁ אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם.

וְכֵיוָן שֶׁהַצַּדִּיק לֹא רוֹצֶה לְהִתְנַתֵּק מֵהַדְּבֵקוּת בְּבוֹרֵא עוֹלָם בְּשִׁיּוּטוֹ בְּיַם הַחָכְמָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכְרִיחַ אוֹתוֹ לַעֲסֹק בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, עַל מְנָת לִכְפּוֹת עָלָיו אֶת אוֹתָהּ הַפְסָקָה הַנְּחוּצָה לוֹ לְשֵׁם אֲגִירַת כֹּחוֹת בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלּוֹ.

וְנָפִיץ מַיָּא מִתְּרֵי אוּסְיָא - הֵם בְּחִינַת תְּרִין מְשִׁיחִין (עיין זוהר פנחס רמו: רנב:), שֶׁאֲלֵיהֶם הָעַכּוּ"ם יִדְרְשׁוּ וְיִמְשְׁכוּ אֶת עַצְמָם אֲלֵיהֶם,

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיהו ב) : "וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם". וְזֶה : 'תְּרֵי נְהָרוֹת דְּסוּרָא'. 'סוּרָא' - זֶה בְּחִינַת עַכּוּ"ם, עַל שֵׁם עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות לב) : "סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ", וְהֵם נִכְלָלִים בִּשְׁתֵּי אֻמּוֹת : עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל. וְעַל יְדֵי אֵלּוּ תְּרֵין מְשִׁיחִין, שֶׁהֵם תְּרֵי אוּסָיָא, בְּחִינַת (איכה ד) : "רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה'", עַל יָדָם יִגָּאֲלוּ וְיִמָּשְׁכוּ כְּנָהֲרוֹת אֶצְלָם לִלְמֹד דְּבַר ה'. וּתְרֵין אֻמִּין, עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, אִנּוּן תְּרֵין עֲנָנִין דְּמַכְסִין עַל הָעֵינִין, שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְהָאִיר תָּמִיד בִּבְחִינַת שֶׁמֶשׁ. וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ הַצַּדִּיק לְבַטֵּל אֶת דְּבֵקוּתוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הָאֻמִּין עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל עַל עֵינָיו, וְיִתְבַּטֵּל, חַס וְשָׁלוֹם, חָכְמָתוֹ לְגַמְרֵי. אֲבָל עַל יְדֵי תְּרֵין מְשִׁיחִין, שֶׁנִּפּוּצוּ מַעְיְנוֹתֵיהֶם חוּצָה, וְיֵהָפֵךְ לְכֻלָּם שָׂפָה בְּרוּרָה, אָז יִתְקַיֵּם (ישעיהו ט) : "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה", וְאָז לֹא יִצְטָרֵךְ לְבַטֵּל מִדְּבֵקוּתוֹ

וְיָדוּעַ כִּי כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם נִכְנָסוֹת תַּחַת שְׁתֵּי קְלִפּוֹת - קְלִפַּת "יִשְׁמָעֵאל" וּ"קְלִפַּת עֵשָׂו", כִּי יִשְׁמָעֵאל יָצָא מֵאַבְרָהָם שֶׁהוּא מִדַּת הַחֶסֶד, וְעֵשָׂו יָצָא מִיִּצְחָק שֶׁהוּא מִדַּת הַגְּבוּרָה, וְנִמְצָא שֶׁיִּשְׁמָעֵאל הוּא קְלִפַּת פְּסֹלֶת הַחֶסֶד וְעֵשָׂו הוּא קְלִפַּת פְּסֹלֶת הַגְּבוּרָה, וְהֵם שֶׁמַּפְרִיעִים לָנוּ בְּאַהֲבַת ה' (חֶסֶד) וּבְיִרְאָה מִמֶּנּוּ (גְּבוּרָה).

וְהַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ הֵן כַּעֲנָנִים הַמְכַסִּים אֶת הָעֵינַיִם שֶׁל הַצַּדִּיק וּמְבַלְבְּלוֹת אוֹתוֹ, וְאִם לֹא יוֹצִיא עַצְמוֹ מִיַּם הַחָכְמָה מֵעֵת לְעֵת, הָעֲנָנִים הַלָּלוּ יְכוֹלוֹת לְהוֹרִיד אוֹתוֹ מִכָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁלּוֹ, וְלָכֵן הַצַּדִּיק צָרִיךְ לַעֲבוֹר מִמַּצָּב שֶׁל "חָכְמָה" בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ, לְמַצָּב שֶׁל "מַלְכוּת" בְּחִינַת יָרֵחַ, שֶׁהִיא אֱמוּנָה. כִּי בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אֱמוּנָה תְּמִימָה אֵין לַקְּלִפּוֹת נְגִיעָה, וְהַצַּדִּיק יָכוֹל לִצְבֹּר כֹּחוֹת מֻחְדָּשׁ עַל מְנָת לְהִתְגַּבֵּר וְלַחֲזֹר לִדְבֵק בְּבוֹרֵא עוֹלָם בְּיַם הַחָכְמָה מִבְּלִי שֶׁהַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ יַזִּיקוּ לוֹ.

אֲבָל לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁיָּבוֹאוּ מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁיְּתַקֵּן אֶת הַחֶסֶד וּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף שֶׁיְּתַקֵּן אֶת הַגְּבוּרָה, הַלְּבָנָה תָּאִיר כְּמוֹ הַשֶּׁמֶשׁ,

כְּלוֹמַר יוּכְלוּ לְהִשָּׁאֵר כָּל הַזְּמַן בְּיַם הַחָכְמָה מִבְּלִי שֶׁתִּהְיֶינָה קְלִפּוֹת שֶׁתַּפְרַעְנָה לָהֶם וְתוֹרִיד אוֹתָם מִדַּרְגָּתָם.

דִּבְרֵי רַבֵּנוּ אֵינָם רַק עַל הַצַּדִּיק בִּלְבַד אֶלָּא עַל כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ שֶׁחוֹוֶה תְּקוּפוֹת שֶׁל קַטְנוּת מוֹחִין וּמַרְגִּישׁ יְרִידָה זְמַנִּית מִדַּרְגָּה גְּבוֹהָה שֶׁאָחַז בָּהּ קוֹדֶם, כְּגוֹן לְאַחַר תְּקוּפָה שֶׁעָסַק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְווֹת רֻבּוֹ כְּכֻלּוֹ, וּפִתְאוֹם נֶעֶרְמוּ סְבִיבוֹ מְנִיעוֹת הַפְּרָעוֹת וְאִלּוּצִים הַמַּכְרִיחִים אוֹתוֹ לְהוֹצִיא מִמֵּרַב זְמַנּוֹ וְכֹחוֹ לְעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהוּא חָשׁ יְרִידָה רוּחָנִית בְּשֶׁל כָּךְ. אַל לָנוּ לְפוּל בְּרוּחֵנוּ וּלְהַרְגִּישׁ כִּי "נָפַלְנוּ", אֶלָּא לָדַעַת כִּי אִם נִהְיֶה כָּל הַזְּמַן בִּדְבֵקוּת לְלֹא הַפְסָקָה, קְלִפּוֹת יִשְׁמָעֵאל וְעֵשָׂו יִדְבְּקוּ בָּנוּ בְּיֶתֶר עֹז כִּי הֵן רוֹצוֹת לִינוֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה שֶׁלָּנוּ, וּבְחִבּוּר זֶה שֶׁלָּהֶן אֵלֵינוּ הֵן יְכוֹלוֹת לְהוֹצִיא אוֹתָנוּ לְגַמְרֵי מֵהַדֶּרֶךְ.

וְלָכֵן בִּזְמַן שֶׁאָנוּ מַרְגִּישִׁים שֶׁיֵּשׁ יְרִידָה בִּדְבֵקוּת וּבְלִמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁלָּנוּ, עָלֵינוּ לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהַקְּלִפּוֹת לֹא יְכוֹלוֹת לִינוֹק מִמֶּנָּה, וְעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה נִצְבּוֹר כֹּחוֹת וְנִתְעַלֶּה חֲזָרָה לִדְבֵק בַּה' יִתְבָּרַךְ.

העולה מן התורה:

- הַצַּדִּיק דָּבֵק בְּבוֹרֵא עוֹלָם עַל יְדֵי שֶׁשּׂוֹחֶה בְּיַם הַחָכְמָה בְּלִמּוּד וּבִתְפִלָּה.
- קְלִפַּת יִשְׁמָעֵאל (פְּסֹלֶת הַחֶסֶד) וּקְלִפַּת עֵשָׂו (פְּסֹלֶת הַגְּבוּרָה) מְבַקְּשִׁים לְהַדְבֵּק בַּצַּדִּיק בְּעֵת חִבּוּרוֹ אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם כְּדֵי לִינוֹק מִמֶּנּוּ קְדֻשָּׁתוֹ, וּבִזְמַן זֶה הַקְּלִפּוֹת יְכוֹלוֹת לְהַכְנִיס בּוֹ בִּלְבּוּלִים וּלְהַפִּיל אוֹתוֹ מִמַּדְרֵגָתוֹ.
- הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְאַלֵּץ אֶת הַצַּדִּיק לַעֲסֹק בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְלָצֵאת מִיָּם הַחָכְמָה.
- עַל יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק יוֹצֵא מִתּוֹךְ יָם הַחָכְמָה, הוּא צוֹבֵר כֹּחוֹת לְהַכְנִס חֲזָרָה אֶל יָם הַחָכְמָה מִבְּלִי שֶׁיִּנָּזֵק מֵהַקְּלִפּוֹת.
- מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף וּמָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד יְתַקְּנוּ אֶת הַקְּלִפּוֹת וְיִהְיֶה נִתָּן לִדְבֹק בְּבוֹרֵא עוֹלָם לְלֹא הַפְסָקָה.
- אָדָם שֶׁמַּרְגִּישׁ יְרִידָה בִּדְבֵקוּת בְּבוֹרֵא עוֹלָם, וְחָשׁ בְּקַטְנוּת מוֹחִין, אוֹ שֶׁנֶּאֱלַץ פִּתְאוֹם לַעֲסֹק יוֹתֵר בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה בְּמָקוֹם בְּרוּחָנִיּוּת, יִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה עַל מְנָת לִצְבֹּר כֹּחוֹת לְהִתְעַלּוֹת מֵחָדָשׁ, בִּידִיעָה כִּי אֵין לַקְּלִפּוֹת יְכֹלֶת לִינוֹק מֵאֱמוּנָה כְּמוֹ מֵחָכְמָה.

ויהי הם מריקים שקיהם

כִּי יִרְאָה וְאַהֲבָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל, כִּי אִם עַל יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר, כִּי הַצַּדִּיק הַדּוֹר הוּא הַמְּגַלֶּה הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה. כִּי הַצַּדִּיק מְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ תָּמִיד לְגַלּוֹת הָרְצוֹנוֹת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי יֵשׁ בְּכָל דָּבָר רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הֵן בְּכָל הַבְּרִיאָה, דְּהַיְנוּ מָה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רָצָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּכָלָל, וְכֵן בִּפְרָטֵי הַבְּרִיאָה, בְּכָל דָּבָר וְדָבָר בִּפְרָט, יֵשׁ רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רָצָה שֶׁזֶּה הַדָּבָר יִהְיֶה כָּךְ ׃ בַּתְּמוּנָה הַזֹּאת וּבַכֹּחַ הַזֶּה וּבַטֶּבַע הַזֹּאת, וְדָבָר אַחֵר יֵשׁ לוֹ תְּמוּנָה אַחֶרֶת וְכֹחַ אַחֵר וְטֶבַע וְהַנְהָגָה אַחֶרֶת. וְהַצַּדִּיק מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ תָּמִיד אַחַר אֵלּוּ הָרְצוֹנוֹת, לְהַשִּׂיג וְלֵידַע רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר... וְהַצַּדִּיק מְחַפֵּשׂ תָּמִיד אַחַר אֵלּוּ

הָרְצוֹנוֹת וּמַשִּׂיג וּמוֹצֵא אוֹתָם עַל יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמּוֹצֵא בְּיִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט וּבְפִרְטֵי פְּרָטִיּוּת. כִּי כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ: 'בְּרֵאשִׁית - בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּקְרָא רֵאשִׁית' (ויק"ר פל"ו) כִּי 'יִשְׂרָאֵל עָלָה בַּמַּחְשָׁבָה תְּחִלָּה' (ב"ר פ"א), דְּהַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צָפָה הַהִתְפָּאֲרוּת וְהַשַּׁעֲשׁוּעִים שֶׁיְּקַבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישע"יהו מט): "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר", וּבִשְׁבִיל זֶה בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם. נִמְצָא, שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ נִבְרָא רַק בִּשְׁבִיל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיִּתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל, וְזֶה הָיָה כְּלָל הַבְּרִיאָה, דְּהַיְנוּ שֶׁכְּלָל הַבְּרִיאָה הָיָה בִּשְׁבִיל כְּלָל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיְּקַבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל. וְכֵן פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה הוּא בִּשְׁבִיל פְּרָטֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הִתְפָּאֲרוּת בִּפְרָטִיּוּת, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִמּוֹ בִּפְרָטִיּוּת, וַאֲפִלּוּ בַּפָּחוּת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו, כִּי נִקְרָא פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ בּוֹ הִתְפָּאֲרוּת פְּרָטִי, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִמּוֹ בִּפְרָטִיּוּת. וְכֵן בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, כִּי יֵשׁ בְּכָל אֵיבָר וְאֵבֶר וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הִתְפָּאֲרוּת אַחֵר. וְיֵשׁ לִפְעָמִים שֶׁאֵיזֶה פָּחוּת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה נַעֲנוּעַ עִם הַפֶּאָה שֶׁלּוֹ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לוֹ הִתְפָּאֲרוּת גָּדוֹל גַּם מִזֶּה.

הַצַּדִּיק מְגַלֶּה אֶת הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה שֶׁל ה' עַל יְדֵי שֶׁהוּא מְגַלֶּה אֶת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַם יִשְׂרָאֵל.

הַצַּדִּיק יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקוּת בְּכָל דָּבָר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַיֶּה כָּל פְּרָט וּפְרָט בַּבְּרִיאָה, וְגַם בָּנָה אֶת הַמִּבְנֶה שֶׁל הָעוֹלָמוֹת שֶׁהַבְּרִיאָה תִּתְקַיֵּם עַל פִּי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁלּוֹ בְּיִשְׂרָאֵל. כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה הִיא כְּנֶגֶד הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ בִּכְלָל יִשְׂרָאֵל, פְּרָטִיּוּת הַבְּרִיאָה הִיא כְּנֶגֶד הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל,

וְתַכְלִית קִיּוּם פְּרָטֵי פְּרָטִים שֶׁל הַבְּרִיאָה הוּא כְּנֶגֶד הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ בִּפְרָטֵי פְּרָטָיו שֶׁל כָּל יְהוּדִי.

עַל יִשְׂרָאֵל לָדַעַת כִּי בּוֹרֵא עוֹלָם לֹא רַק שֶׁמִּתְפָּאֵר בְּכָל יְהוּדִי וִיהוּדִי בִּפְנֵי עַצְמוֹ, אֶלָּא בְּכָל אֵיבָר וּבְכָל פְּעֻלָּה שֶׁל יְהוּדִי בִּפְנֵי עַצְמָהּ, גַּם אִם בַּמִּכְלוֹל עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ הַרְבֵּה לְשַׁפֵּר וְהַיְהוּדִי עַצְמוֹ לֹא מַחְשִׁיב אֶת פְּעֻלּוֹתָיו שֶׁלּוֹ. כָּךְ יְכוֹלָה לִהְיוֹת מְצִיאוּת שֶׁיְּהוּדִי יִהְיֶה שָׁבוּר נַפְשִׁית וְגַשְׁמִית שֶׁיִּשְׁכַּב כָּל הַיּוֹם בַּמִּטָּה לְלֹא כֹּחוֹת לְהִתְרוֹמֵם לַעֲבוֹד אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ, וְכָל מָה שֶׁהוּא מְסֻגָּל לַעֲשׂוֹת זֶה לְנַעְנֵעַ אֶת פְּאַת רֹאשׁוֹ כְּלַפֵּי שְׁמַיָּא לְמַעַן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וּלְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֵשׁ הִתְפָּאֲרוּת עֲנָקִית בְּנִעְנוּעַ הַפֵּאָה הַזּוֹ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת בִּפְנֵי כָּל הַמַּלְאָכִים וְהָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, רְאוּ מָה יְהוּדִי זֶה עוֹשֶׂה לְמַעֲנִי.

וְכַאֲשֶׁר הַצַּדִּיק זוֹכֶה לְהִתְבּוֹנֵן לְהַפְנִים וְלִרְאוֹת כִּיצַד בּוֹרֵא עוֹלָם מִתְפָּאֵר בְּכָל יְהוּדִי וִיהוּדִי, הֲרֵי שֶׁהוּא זוֹכֶה לִרְאוֹת אֶת הָאֱלֹקוּת בְּכָל דָּבָר וּמַדּוּעַ ה׳ יִתְבָּרַךְ בָּרָא בִּפְרָטֵי הַבְּרִיאָה דַּוְקָא בְּצוּרָה כָּזוֹ וְלֹא אַחֶרֶת וּלְהָבִין מֵהָאֱלֹקוּת עַצְמָהּ. עַל יְדֵי הֲבָנָה זוֹ הוּא מַצְלִיחַ לִמְשׁוֹךְ מְאוֹרוֹת הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה לַה׳ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַהִתְבּוֹנְנוּת וְהַהֲבָנָה בָּרֹאשׁ יוֹצְרִים אֶת הָרֶגֶשׁ בַּלֵּב.

וְעַל יְדֵי הִתְקָרְבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לַצַּדִּיקִים, גַּם הֵם מַצְלִיחִים בְּאֶמְצָעוּתוֹ לְהַרְגִּישׁ בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה, כִּי הַיִּרְאָה תָּבוֹא עַל יְדֵי שֶׁיִּתְפַּעֵל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהִתְפָּאֲרוּתוֹ בּוֹ וְיִתְמַלֵּא בְּיִרְאַת הָרוֹמְמוּת, וְהָאַהֲבָה תָּבוֹא מֵהַהֶעָנוּת שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם לְעַמּוֹ הַמַּמְלִיךְ אוֹתוֹ עָלָיו, וְנִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיק מוֹשֵׁךְ יִרְאָה וְאַהֲבָה לְכָל יְהוּדִי הַמִּתְקָרֵב אֵלָיו,

מִתּוֹךְ הַהִתְבּוֹנְנוּת וְהַהֶבְנָה עַד כַּמָּה בּוֹרֵא עוֹלָם מִתְפָּאֵר בְּכָל יְהוּדִי, וְהוּא עוֹזֵר לַיְּהוּדִי הַמִּתְקָרֵב אֵלָיו לְהָבִין וּלְהַרְגִּישׁ עַד כַּמָּה בּוֹרֵא עוֹלָם מִתְפָּאֵר בּוֹ וְאוֹהֵב אוֹתוֹ.

כִּי בֶּאֱמֶת מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּוַדַּאי הַכֹּל יְרֵאִים וַחֲרֵדִים, אַךְ אַף עַל פִּי כֵן בְּיוֹם הֻלֶּדֶת הַמֶּלֶךְ, בְּיוֹם גְּנוּסְיָא דְּמַלְכָּא, שֶׁלּוֹבֵשׁ הַמֶּלֶךְ בִּגְדֵי הִתְפָּאֲרוּת, אָז נִתְגַּלֶּה הַיִּרְאָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁגַּם קֹדֶם הַכֹּל הָיוּ יוֹדְעִים מֵהַמֶּלֶךְ, עִם כָּל זֶה מִתְפַּעֵל נֶפֶשׁ הֲרוֹאֶה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כַּיָּדוּעַ... וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק מְגַלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יוֹם הֻלֶּדֶת הַמֶּלֶךְ, יוֹם גְּנוּסְיָא דְּמַלְכָּא, דְּהַיְנוּ שֶׁנּוֹלַד בְּחִינַת הַמַּלְכוּת. כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַמַּלְכוּת הוּא רַק עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁמְּקַבְּלִין מַלְכוּתוֹ, כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם... וְאָז, בְּיוֹם הֻלֶּדֶת הַמַּלְכוּת, יוֹם גְּנוּסְיָא דְּמַלְכָּא, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אָז מִתְפַּעֵל נֶפֶשׁ הֲרוֹאֶה, וְנִתְגַּלֶּה וְנוֹפֵל יִרְאָתוֹ עַל כֻּלָּם... כִּי כֵן דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ בְּיוֹם גְּנוּסְיָא דְּמַלְכָּא שֶׁלּוֹבֵשׁ בִּגְדֵי הִתְפָּאֲרוּת, שֶׁאָז נוֹפֵל יִרְאָה גְּדוֹלָה עַל כֻּלָּם וְהַכֹּל חֲרֵדִים וְזוֹחֲלִים מִפָּנָיו, שֶׁאַחַר כָּךְ מְגַלֶּה הַמֶּלֶךְ רְצוֹנוֹ לְכָל אֶחָד וְאַחַד, וּמְחַלֵּק וְנוֹתֵן מַתָּנוֹת לְכָל אֶחָד וְאַחַד לְפִי כְּבוֹדוֹ, כְּפִי רְצוֹן הַמֶּלֶךְ וְאַהֲבָתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַהֲבָה. וּכְמוֹ שֶׁעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמְּגַלִּין הַצַּדִּיקִים, שֶׁמִּתְפָּאֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִם יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי זֶה הֵם מְגַלִּין הָרְצוֹנוֹת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר וְדָבָר כַּנַּ"ל, כֵּן בְּיוֹם גְּנוּסְיָא דְּמַלְכָּא, שֶׁאָז הוּא הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת, אֲזַי הוּא הִתְגַּלּוּת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אַחַר כָּךְ הוּא מְגַלֶּה רְצוֹנוֹ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וְנוֹתֵן לָהֶם מַתָּנוֹת וּמְרוֹמֵם קַרְנָם, לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָאַהֲבָה, כִּי מִתְחִלָּה, בְּעֵת הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת, נָפַל

פַּחְדּוֹ וְיִרְאָתוֹ עַל כֻּלָּם. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁרוֹאִים רְצוֹן הַמֶּלֶךְ וְקִרְבָתוֹ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, עַל יְדֵי זֶה מִתְקָרְבִים אֵלָיו וְאוֹהֲבִים אוֹתוֹ.

בּוֹרֵא עוֹלָם הוּא הַמֶּלֶךְ שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה וְכָל הָעוֹלָמוֹת, וְכֻלָּם יְרֵאִים מִן הַמֶּלֶךְ, אֲבָל בְּיוֹם הַהַכְתָּרָה שֶׁלּוֹ כְּשֶׁהוּא יוֹצֵא אֶל הַצְּבוּר עִם כָּל פָּמַלְיָא שֶׁל הָאַרְמוֹן בְּמִלֹּא הֲדָרוֹ, אָז כֻּלָּם רוֹאִים אֶת הַמַּלְכוּת בְּשִׂיאָה וְנוֹפֶלֶת עֲלֵיהֶם יִרְאַת הָרוֹמֵמוּת מִפְּנֵי גַּדְלוּתוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ. וּבַיּוֹם הַגְּנוּסְיָא שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא יוֹצֵא הַחוּצָה אֶל הַצְּבוּר שֶׁמְּקַבֵּל אוֹתוֹ בְּיִרְאָה וְכָבוֹד, הַמֶּלֶךְ חוֹנֵן אֶת כֻּלָּם וּמְחַלֵּק מַתָּנוֹת כִּי רוֹצֶה שֶׁיִּשְׂמְחוּ בְּיוֹם הַהַכְתָּרָה שֶׁלּוֹ, וְאָז כֻּלָּם מִתְמַלְּאִים אֵלָיו אַהֲבָה וְהַעֲרָצָה.

כָּךְ כַּאֲשֶׁר יְהוּדִי עוֹשֶׂה פְּעֻלָּה עֲבוּר בּוֹרֵא עוֹלָם, וַאֲפִילּוּ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת שֶׁהוּא יָכוֹל רַק לְנַעְנֵעַ בְּפֶאָה שֶׁבְּרֹאשׁוֹ, הֲרֵי בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה הוּא מַמְלִיךְ אֶת בּוֹרֵא עוֹלָם עָלָיו וּמְמַלְּא זֶה הוֹפֵךְ לַיּוֹם הַגְּנוּסְיָא שֶׁל הַמֶּלֶךְ, כִּי הוּא הִכְתִּיר אוֹתוֹ כְּמַלְכּוֹ וְעָמָל עֲבוּרוֹ. אֲזַי הַמֶּלֶךְ יוֹצֵא אֵלָיו בְּמִלֹּא הֲדָרוֹ לְהִתְפָּאֵר בּוֹ וּלְקַבֵּל אֶת פָּנָיו עַל שֶׁהִכְתִּיר אוֹתוֹ, וְאוֹתוֹ יְהוּדִי אָמוּר לְהִתְמַלֵּא בְּיִרְאָה בִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁעוֹטֵף אוֹתוֹ עַל מַעֲשָׂיו, וּלְהִתְמַלֵּא בְּאַהֲבָה עַל הַמַּתָּנוֹת שֶׁהַמֶּלֶךְ מֵבִיא לוֹ בְּיוֹם הַגְּנוּסְיָא שֶׁלּוֹ.

וּכְשֶׁנִּחְשַׁף אֵצֶל אֶחָד הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה... זֶה מֵחֲמַת שֶׁנִּחְשַׁף אֶצְלוֹ אוֹר הַצַּדִּיק, שֶׁמִּמֶּנּוּ מְקַבְּלִין יִרְאָה וְאַהֲבָה כַּנַּ״ל. כִּי לִפְעָמִים יֵשׁ שֶׁנִּחְשַׁף אֵצֶל אֶחָד אוֹר הַצַּדִּיק, וְאֵינוֹ זוֹכֶה לְהָבִין וְלִרְאוֹת אוֹרוֹ הַגָּדוֹל. וְאַף שֶׁהוּא אֵצֶל הַצַּדִּיק, אֵינוֹ יָכוֹל לִטְעֹם וּלְהָבִין וְלִרְאוֹת אוֹרוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁעַל יָדוֹ יוּכַל לָבוֹא לְתַכְלִית

הַטּוֹב... כְּשֶׁנִּחְשָׁךְ אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁהוּא מֵאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת מִכָּל שֶׁכֵּן בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַף עַל פִּי כֵן אֶצְלוֹ אֵינוֹ מֵאִיר כְּלָל, אַדְרַבָּא הוּא חֹשֶׁךְ אֶצְלוֹ - וְזֶה מֵחֲמַת עֲכִירַת הַמַּעֲשִׂים וּכְסִילוּת הַשֵּׂכֶל, שֶׁעַל יְדֵי מַעֲשִׂים רָעִים נִתְחַשֵּׁךְ שִׂכְלוֹ בִּכְסִילוּת, דְּהַיְנוּ דֵּעוֹת נִפְסָדוֹת וְחָכְמוֹת נָכְרִיוֹת... כִּי עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים אֵינָם יְכוֹלִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ כְּלָל בְּשִׂכְלָם לְהֵיטֵיב כִּי אִם לְהָרַע, וְעַל יְדֵי כְּסִילוּת הַשֵּׂכֶל עַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לִרְאוֹת וּלְהָבִין אוֹר הַצַּדִּיק.

אַךְ מַדּוּעַ אֲנַחְנוּ לֹא חָשִׁים בַּיִּרְאָה וְאַהֲבָה כַּאֲשֶׁר אָנוּ כְּבָר קָמִים וְעוֹשִׂים פְּעֻלּוֹת עֲבוּר הַבּוֹרֵא, וַאֲפִילּוּ אִם זָכִינוּ לִמְצוֹא צַדִּיק אֱמֶת שֶׁרוֹאֶה אֶת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּנוּ אָנוּ עֲדַיִן לֹא זוֹכִים לִרְאוֹת זֹאת בְּעַצְמֵנוּ וּלְהַרְגִּישׁ אֶת הָאוֹר מֵהַצַּדִּיק וְאֶת הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה מֵה' יִתְבָּרַךְ. מָה מַפְרִיעַ לָנוּ?

אֶלָּא שֶׁמַּעֲשָׂיו שֶׁל אָדָם מַשְׁפִּיעִים עָלָיו, וְכַאֲשֶׁר אָדָם פּוֹגֵם הוּא יוֹצֵר מֵעֵין מַסָּכִים וּקְלִפּוֹת סְבִיבוֹ שֶׁמּוֹנְעִים מֵהָאוֹר שֶׁל הַצַּדִּיק לַחְדֹּר אֵלָיו, וְגַם כַּאֲשֶׁר אוֹתוֹ יְהוּדִי עוֹשֶׂה פְּעֻלּוֹת אֲשֶׁר יְיַצְּרוּ הִתְפָּאֲרוּת גְּדוֹלָה בּוֹ בַּשָּׁמַיִם הוּא לֹא זוֹכֶה לִרְאוֹת זֹאת, כִּי הָאוֹר שֶׁל הַצַּדִּיק כָּבוּי אֶצְלוֹ וְאֵין מָה שֶׁיְּעוֹרֵר וִיחַיֶּה אוֹתוֹ לְהָבִין אֶת חֲשִׁיבוּתוֹ אֵצֶל הַבּוֹרֵא וְאֶת הַהִתְפָּאֲרוּת בּוֹ עַל מְנָת לִשְׁאֹב מִשָּׁם כּוֹחַ לְהִטָּהֵר וְלִדְחוֹת אֶת הַקְּלִפּוֹת מֵעָלָיו, וְלִזְכּוֹת לְהַגְשִׁים אֶת תַּכְלִיתוֹ וְאֶת תַּכְלִית הַבְּרִיאָה שֶׁמִּתְקַיֶּמֶת בִּזְכוּת הַמַּעֲשִׂים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בִּכְלָלִיּוּת בִּפְרָטִיּוּת וּבְפִרְטֵי פְּרָטִיּוּת.

כִּי כַּאֲשֶׁר יְהוּדִי יַפְנִים וְיַרְגִּישׁ שֶׁבְּנַעֲנוּעַ פְּאָה אַחַת הוּא יָכוֹל לְהַחֲיוֹת עוֹלָמוֹת שְׁלֵמִים וּלְעוֹרֵר הִתְפָּאֲרוּת

אַדִּירָה בַּשָּׁמַיִם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁהוּא יִשְׁאַב כֹּחוֹת לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת רַבּוֹת וּגְדוֹלוֹת יוֹתֵר. וְלָכֵן אוֹתָם מַסָּכִים שֶׁנּוֹצְרוּ מֵעָוֹונוֹתָיו מְבַקְּשִׁים לְהַרְחִיק מֵעֵינָיו אֶת הָאוֹר וְהַהֲבָנָה הַזּוֹ בְּכְדֵי שֶׁחָלִילָה לֹא יָבִין אֶת חֲשִׁיבוּתוֹ בְּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהָאוֹר יִכְבֶּה אַט אַט, וְלֹא יִמְצָא בְּכֹחוֹתָיו לָקוּם וְלַעֲשׂוֹת טוֹב, חַס וְשָׁלוֹם.

אַךְ כֵּיצַד נִתֵּן לְתַקֵּן אֶת הַדָּבָר, אִם עֶצֶם הַהִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיק לֹא תָּמִיד מַסְפֶּקֶת בִּשְׁבִיל הָאוֹר שֶׁיַּחְדֹּר לְאוֹתָן קְלִפּוֹת הַמַּקִּיפוֹת אוֹתוֹ?

וְהַתְּקוּן לָזֶה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל כְּסִילוּת הַשֵּׂכֶל הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת מִוְּבֵחַ, כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַכְּסִילוּת דְּהַיְנוּ הַקְּלִפּוֹת הוּא רַק מִבְּחִינַת מִוְּבֵחַ (עין זהר תרומה קלט), הַיְנוּ בְּחִינַת אֲכִילָה, כִּי 'שֶׁלְּחָנוֹ שֶׁל אָדָם מְכַפֵּר כְּמִוְּבֵחַ' (ברכות נה), וּמִשָּׁם עִקַּר יְנִיקָתָם. וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ אַחַר אֲכִילַת אִישׁ הַכָּשֵׁר, בְּהֶכְרַח שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בִּלְבּוּל הַדַּעַת קְצָת אַחַר הָאֲכִילָה, וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁיְּנִיקַת הַכְּסִילוּת הוּא מִשָּׁם. אַךְ צָרִיךְ שֶׁלֹּא לִתֵּן חִיּוּת לְהַקְּלִפּוֹת, כִּי אִם כְּדֵי חִיּוּנוֹ בְּצִמְצוּם וְלֹא יוֹתֵר. וְאָז כְּשֶׁהַמִּוְּבֵחַ כְּתִקּוּנוֹ, הַיְנוּ שֶׁהָאֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת כָּרָאוּי, אֲזַי נִכְנָעִים הַקְּלִפּוֹת, הַיְנוּ הַכְּסִילוּת, כִּי אֵינוֹ נוֹתֵן לָהֶם כֹּחַ וְחִיּוּת, כִּי אִם כְּדֵי חִיּוּנוֹ בְּצִמְצוּם, שֶׁזֶּה מֻכְרָח לִתֵּן לָהֶם, כַּיָּדוּעַ, אֲבָל אֵינוֹ נוֹתֵן לָהֶם שׂוּם כֹּחַ וְחִיּוּת יוֹתֵר מִכְּדֵי חִיּוּתָם. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי אֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת נִכְנָע הַכְּסִילוּת וְנִתְרוֹמֵם הַשֵּׂכֶל... אֲבָל כְּשֶׁאוֹכֵל כְּזוֹלֵל וְסוֹבֵא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פֶּגֶם הַמִּוְּבֵחַ, אֲזַי יוֹנְקִים הַקְּלִפּוֹת דְּהַיְנוּ הַכְּסִילוּת יוֹתֵר מֵהָרָאוּי, וַאֲזַי מִתְגַּבֵּר הַכְּסִילוּת עַל הַשֵּׂכֶל. אֲבָל עַל יְדֵי אֲכִילָה כָּרָאוּי נִכְנָעִין כַּנַּ"ל.

וְהַתְּשׁוּבָה לְכָךְ מַסְבִּירָה גַּם עַל עִנְיַן יְרִידַת הָרוּחָנִיּוּת וִירִידַת הַדּוֹרוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ בַּשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת, כִּיָּון שֶׁעִקַּר הַקִּיּוּם וְהַיְנִיקָה שֶׁל הַקְּלִפּוֹת הוּא מֵהָאֲכִילָה שֶׁל הָאָדָם. אָדָם לֹא יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם לְלֹא אֲכִילָה וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל יֵשׁ אֲחִיזָה לַקְּלִפּוֹת בּוֹ, וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁאֲנָשִׁים מַרְגִּישִׁים כְּבֵדוּת וּבִלְבּוּל מְעַט לְאַחַר סְעוּדָה דְּשֵׁנָה. אָמְנָם הָאֹכֶל הוֹפֵךְ לְדָם וְלַנֶּפֶשׁ וּלְאַחַר עִכּוּלוֹ הוּא מְשַׁמֵּשׁ דַּוְקָא כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַכְּסִילוּת וְהַהַפְרָעוֹת שֶׁל אוֹתָן קְלִפּוֹת.

כָּל זֹאת כַּאֲשֶׁר הָאֲכִילָה הִיא כְּשֶׁרָה, כְּלוֹמַר לֹא רַק מִבְּחִינַת כַּשְׁרוּת כַּמּוּבָן, אֶלָּא גַּם מִבְּחִינַת כַּמּוּת שֶׁאוֹכֵל כְּפִי שֶׁהַגּוּף בֶּאֱמֶת צָרִיךְ, וְלָכֵן לֹא נִשְׁאַר עֹדֶף לַקְּלִפּוֹת לִינוֹק מִמֶּנּוּ וְהַכְּבֵדוּת לְאַחַר הָאֲכִילָה הוֹפֶכֶת לְכֹחוֹת מְחַדְּשִׁים לְהִלָּחֵם בַּכְּסִילוּת. אֲבָל כַּאֲשֶׁר אוֹכְלִים יוֹתֵר מִדַּי, הֲרֵי שֶׁהָעוֹדְפִים הֵם מְקוֹר יְנִיקָה נוֹסָף לַקְּלִפּוֹת וְהַבִּלְבּוּל וְהַמְּנִיעוֹת וְהַחֹשֶׁךְ אֵצֶל אוֹתוֹ אָדָם רַק מִתְגַּבְּרוֹת.

וְכָךְ רָאִינוּ בְּדוֹרוֹת עָבְרוּ שֶׁהָיָה רָעָב וַאֲנָשִׁים אָכְלוּ פַּעֲמַיִם בְּיוֹם וְרַק כְּדֵי קִיּוּם, אָז הָרוּחָנִיּוּת פָּרְחָה בְּרֵבָּה, וְאִלּוּ כָּעֵת בְּעִידָן שֶׁל שֹׂבַע שֶׁאֲכִילָה הָפְכָה לְחֵלֶק מֵהַתַּרְבּוּת וְרֻבֵּנוּ סוֹבְלִים מֵאֲכִילָה יְתֵרָה, הֲרֵי אָנוּ בְּמוֹ יָדֵינוּ נוֹתְנִים כֹּחַ לְקְלִפּוֹת לְמְנוֹעַ מֵהָאוֹר לְהִכָּנֵס פְּנִימָה.

וְכִיָּון שֶׁהַשֻּׁלְחָן מְשַׁמֵּשׁ כְּמִזְבֵּחַ כְּלַפֵּי ה' יִתְבָּרַךְ, הֲרֵי שֶׁבַּאֲכִילָה יְתֵרָה זוֹ נוֹצַר פְּגַם בַּמִּזְבֵּחַ, וְזֶה בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ שֶׁהִקְרִיבוּ דְּבָרִים לֹא רְאוּיִם עַל הַמִּזְבֵּחַ, כָּךְ גַּם הַזּוֹלֵל וְסוֹבֵא וְאוֹכֵל מֵעֵבֶר לַנִּדְרָשׁ פּוֹגֵם בַּמִּזְבֵּחַ, וְזֶה מֵסִיר מִמֶּנּוּ אֶת הַשְּׁכִינָה וַאֲנַחְנוּ לֹא יְכוֹלִים לִרְאוֹת אֶת

הָאוֹר שֶׁל הַצַּדִּיק וְאֶת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם בָּנוּ וּבְמַעֲשֵׂינוּ, בִּגְלַל הַחֹשֶׁךְ שְׁאָנַחְנוּ יוֹצְרִים סְבִיבֵנוּ.

וּלְהַשְׁלִים פְּגַם הַמִּזְבֵּחַ הוּא עַל יְדֵי גֵּרִים, כִּי כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה אֵין לָהֶם כֹּחַ כִּי אִם מִפְּגַם הַמִּזְבֵּחַ. וְזֶה שֶׁכָּתוּב (מלאכי א) : "וּבְכָל מָקוֹם מֻקְטָר מֻגָּשׁ לִשְׁמִי", כִּי אַף שֶׁהֵם עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, כָּל כֹּחָם הוּא בָּא מִפְּגַם חֶלְקֵי הַמִּזְבֵּחַ. וְעַל כֵּן אָמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ : מֻקְטָר מֻגָּשׁ לִשְׁמִי, כִּי כֹּחָם הוּא מֵהַנִּיצוֹץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנָּפַל לְשָׁם. וְעַל יְדֵי הַגֵּרִים, עַל יְדֵי שֶׁכָּל אֶחָד מַשְׁלִיךְ אֱמוּנָתוֹ וְהוֹלֵךְ אַחַר אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעַ הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁנַּעֲשָׂה מִפְּגַם חֶלְקֵי הַמִּזְבֵּחַ, וַאֲזַי חוֹזְרִין נִיצוֹצֵי חֶלְקֵי הַמִּזְבֵּחַ לִמְקוֹמָם וְנִשְׁלָם הַמִּזְבֵּחַ.

וְכֵיוָן שֶׁפְּגַם בַּמִּזְבֵּחַ חַשִּׁיב כְּעֲבוֹדָה זָרָה, הַתִּקּוּן שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי שֶׁעוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה יַכִּירוּ בִּגְדֻלָּתוֹ שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם וְיִתְגַּיְּרוּ, וּבְכָךְ יְתַקְּנוּ אֶת פְּגַם הַמִּזְבֵּחַ שֶׁנּוֹצַר מֵעֲבוֹדָה זָרָה, וּמִמֵּילָא יִשְׂרָאֵל עַצְמוֹ יוּכַל לְקַבֵּל מֵהָאוֹר שֶׁל הַצַּדִּיק וְלִרְאוֹת אֶת הִתְפָּאֲרוּת ה' יִתְבָּרַךְ בּוֹ וּלְהִתְעַלּוֹת.

אֲבָל כֵּיצַד מְיַצְּרִים גֵּרִים? מָה גַּם שֶׁנֶּאֱמַר כִּי הֵם קָשִׁים לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפַּחַת וְאָנוּ לֹא מְמַהֲרִים לְצָרֵף גֵּרִים לְעָם יִשְׂרָאֵל, אִם כֵּן מָה יִמְשׁוֹךְ גּוֹי שֶׁרָחוֹק מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לִרְצוֹת וּלְהִצְטָרֵף לְעָם יִשְׂרָאֵל וּלְהִתְעַקֵּשׁ כְּנֶגֶד הַדְּחִיוֹת וְהַמְנִיעוֹת שֶׁיִּתְקֵל בָּהֶם בַּהַתְחָלָה עַד שֶׁיַּשְׁלִים אֶת גֵּרוּתוֹ וְיִתַּקֵּן אֶת הַמִּזְבֵּחַ?

אַךְ אֵיךְ אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת גֵּרִים, וַהֲלֹא הֵם רְחוֹקִים מְאֹד מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, וּמֵאַיִן בָּא זֹאת שֶׁיָּבוֹא לָהֶם עַל

הַדַּעַת שֶׁיִּתְגַּיְּרוּ: אַךְ דַּע, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינוֹת (משלי יט) "הוֹן יֹסִיף רֵעִים רַבִּים", הַיְנוּ עַל יְדֵי צָדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לְתַלְמִיד חָכָם, שֶׁהוּא כָּלוּל מִכַּמָּה נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. כִּי בֶּאֱמֶת אֵיךְ אֶפְשָׁר לְעַכּוּ"ם לָבוֹא לֶאֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל, וַהֲלֹא הֵם רְחוֹקִים מְאֹד מִיִּשְׂרָאֵל: וְאֵיךְ אֶפְשָׁר לְדַבֵּר לָהֶם שֶׁיִּשְׁמְעוּ וְיָבוֹאוּ לְהֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה: אַךְ כְּמוֹ כְּשֶׁאָחָד רָחוֹק מְאֹד מֵחֲבֵרוֹ, וְאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר אֵלָיו שֶׁיִּשְׁמַע, צָרִיךְ לִכְתֹּב לוֹ כְּתָב - כֵּן צָרִיךְ לִשְׁלֹחַ בְּחִינַת כְּתָב לָהֶם, עַד שֶׁיּוּכְלוּ לִשְׁמֹעַ אַף שֶׁהֵם רְחוֹקִים, כִּי עִקַּר חוּשׁ הַשְּׁמִיעָה הוּא מֻחָמָשׁ שֶׁאוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר נֶחְקָקִים בָּאֲוִיר, וְהָאֲוִירִים מַכִּים זֶה בָּזֶה עַד שֶׁבָּא לָאָזֶן הַשּׁוֹמֵעַ. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהָאֲוִיר נָח וְזַךְ וְצָלוּל, אֲזַי כְּשֶׁמְּדַבֵּר אֶחָד שֶׁיָּכוֹל לְדַבֵּר, אֲזַי נִשְׁמָע הַדִּבּוּר לְמֶרְחוֹק, כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ. אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ רוּחַ סְעָרָה, אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לַחֲבֵרוֹ לִשְׁמֹעַ, כִּי הָרוּחַ מְבַלְבֵּל וּמַפְרִיד חֶלְקֵי הָאֲוִירִים וּנְתִפַּזְּרִים, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַחֲבֵרוֹ לִשְׁמֹעַ אֲפִלּוּ הַקּוֹל, מִכָּל שֶׁכֵּן הַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ. וְעַל יְדֵי צָדָקָה הוּא לוֹקֵחַ נְפָשׁוֹת, כִּי לוֹקֵחַ לְעַצְמוֹ רֵעִים וְאוֹהֲבִים... נִמְצָא שֶׁכָּל מָה שֶׁנּוֹתֵן צָדָקָה לְיוֹתֵר אֲנָשִׁים, עַל יְדֵי זֶה הוּא קוֹנֶה לוֹ רֵעִים יוֹתֵר, וְעַל יְדֵי זֹאת הָאַהֲבָה שֶׁקּוֹנֶה עַל יְדֵי הַצְּדָקָה עַל יְדֵי זֶה נִזְדַּכֵּךְ הָאֲוִיר. וְכָל מָה שֶׁנּוֹתְנִים לְיוֹתֵר אֲנָשִׁים צְדָקָה, וְקוֹנֶה אַהֲבָה עִם יוֹתֵר אֲנָשִׁים, עַל יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה יוֹתֵר הָאֲוִיר הַנּחַ וְהַזָּךְ... כִּי כְּשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה לְאִישׁ אֶחָד, נִמְצָא שֶׁקּוֹנֶה לוֹ אוֹהֵב אֶחָד, וַאֲזַי נִתְדַּבֵּק רוּחוֹ בְּרוּחוֹ וַנַּעֲשֶׂה שֶׁטַח קָטָן שֶׁל אֲוִיר הַנּחַ וְהַזָּךְ. וּכְשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה לִשְׁנֵי אֲנָשִׁים נַעֲשֶׂה שֶׁטַח יוֹתֵר גָּדוֹל שֶׁל אֲוִיר הַנּחַ וְהַזָּךְ. וְכֵן כָּל מָה שֶׁמְּרַבֶּה לִתֵּן לְיוֹתֵר אֲנָשִׁים, וְקוֹנֶה לוֹ רֵעִים וְאוֹהֲבִים יוֹתֵר, בִּבְחִינַת "הוֹן יֹסִיף רֵעִים רַבִּים", נִתְגַּדֵּל וְנִתְרַבֶּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר הַשֶּׁטַח שֶׁל הָאֲוִיר הַנּחַ וְהַזָּךְ. וְעַל כֵּן הָעִקָּר לִתֵּן צְדָקָה לַצַּדִּיקִים

אֲמִתִּיִּים וְלַעֲנָיִים הֲגוּנִים, שֶׁכְּלוּלִים מִכַּמָּה נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי בָּזֶה הוּא מַגְדִּיל מְאֹד הַשֵּׂטַח שֶׁל הָאֲוִיר הַנּוֹחַ וְהַזָּךְ כַּנַּ״ל, כִּי בַּצְּדָקָה שָׁנוֹתֵן לָהֶם לִבַּד הוּא קוֹנֶה לוֹ רֵעִים רַבִּים מְאֹד, כִּי הֵם כְּלוּלִים מֵהַרְבֵּה נְפָשׁוֹת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְרַבֶּה בְּיוֹתֵר בְּחִינַת הָאֲוִיר הַנּוֹחַ וְהַזָּךְ כַּנַּ״ל.

אֲמוֹת הָעוֹלָם רְחוֹקִים מְרֻחָק רַב מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וּמִמֵּילָא לֹא יְכוֹלִים לְקַבֵּל וְלִשְׁמֹעַ אֶת דִּבְרֵי תּוֹרַת הָאֱמֶת שֶׁלָּנוּ שֶׁתַּעֲשֶׂה עֲלֵיהֶם רֹשֶׁם. אֲבָל עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעוֹשֶׂה יִשְׂרָאֵל הוּא מְנַקֶּה אֶת הָאֲוִיר וּמְסַיֵּעַ לְקוֹל הָאֱמֶת לְהַגִּיעַ לְמֻרְחָקִים גְּדוֹלִים יוֹתֵר עַד אֻמּוֹת הָעוֹלָם.

לַקּוֹל יֵשׁ תְּכוּנָה שֶׁהוּא תָּמִיד מִתְפַּשֵּׁט וְהוֹלֵךְ וּלְעוֹלָם לֹא מַפְסִיק, וּבֶחָלָל הַחִיצוֹן אֶפְשָׁר לִשְׁמוֹעַ עוֹד קוֹלוֹת שֶׁיָּצְאוּ מֵהַכּוֹכָב שֶׁלָּנוּ לִפְנֵי שָׁנִים רַבּוֹת, כִּי הַקּוֹל כָּל הַזְּמַן נָע בָּאֲוִיר. וְכַאֲשֶׁר אָנוּ מְמַלְּאִים אֶת הָאֲוִיר בַּשֵּׂטַח בִּדְבָרִים וַחֲפָצִים הֵן בּוֹלְעִים מִן הַקּוֹלוֹת וּמַפְרִיעִים לוֹ לְהִשָּׁמַע בְּעָצְמָה לְמֻרְחָקִים, וְאִלּוּ כַּאֲשֶׁר מְפַנִּים וּמְנַקִּים אֶת הַשֵּׂטַח, הַקּוֹל יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְמֻרְחָק גָּדוֹל יוֹתֵר כְּשֶׁהוּא בָּרוּר צָלוּל וְחָזָק וְעוֹד אֲנָשִׁים יְכוֹלִים לִשְׁמוֹעַ אוֹתוֹ.

הַמַּחְסוֹם הָרוּחָנִי שֶׁמּוֹנֵעַ מֵהַקּוֹל לָנוּעַ הוּא שִׂנְאָה וֶאֱנוֹכִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בָּאֲוִיר, וְכַאֲשֶׁר נוֹתְנִים צְדָקָה מַרְבִּים אַהֲבָה בֵּין הַנּוֹתֵן לַמְקַבֵּל וְזֶה מְנַקֶּה מִן הָאֲוִיר, וּכְכָל שֶׁמַּרְבִּים בִּצְדָקָה הֲרֵי שֶׁהָאֲוִיר מִתְנַקֶּה יוֹתֵר. וְאִם נוֹתְנִים אֶת הַצְּדָקָה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁהֵן נְשָׁמוֹת כְּלָלִיּוֹת שֶׁתְּלוּיוֹת בָּהֶם נְשָׁמוֹת שֶׁל הַרְבֵּה יְהוּדִים אֲחֵרִים, הֲרֵי כָּל מַעֲשֶׂה כָּזֶה נֶחְשָׁב כְּמִסְפַּר פְּעָמִים שֶׁל צְדָקוֹת, בְּהֶתְאֵם לְמִסְפַּר הַנְּשָׁמוֹת הַקְּשׁוּרוֹת בְּאוֹתוֹ צַדִּיק וּבִפְעֻלָּה זוֹ

הָאָוִיר מִתְנַקֶּה וְדִבּוּרֵי הָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיק מַגִּיעִים לְמֻרְחָקִים עַד לָאֻמּוֹת הָעוֹלָם הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְתוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה.

וַאֲזַי כְּשֶׁהָאָוִיר נֹחַ וְזַךְ, אֲזַי כְּשֶׁמְּדַבֵּר זֶה שֶׁיָּכוֹל לְדַבֵּר דִּבּוּר הַיִּשְׂרְאֵלִי, הַיְנוּ דִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ, אֲזַי זֶה הַדִּבּוּר נִכְתָּב וְנֶחְקָק בְּהָאָוִיר... וַאֲזַי הוֹלֵךְ הַדִּבּוּר וְנִשְׁמָע לְמֻרְחוֹק, בִּבְחִינַת (אסתר ט): "וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינוֹת", כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָאָוִיר נֹחַ וְזַךְ, יְכוֹלִים לִשְׁמֹעַ לְמֻרְחוֹק, וַאֲזַי זֶה הַדִּבּוּר נִכְתָּב בְּסִפְרֵיהֶם שֶׁל הָעַכּוּ"ם, מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ, וַאֲזַי מוֹצְאִים הָעַכּוּ"ם בְּסִפְרֵיהֶם הֶפֶךְ אֱמוּנָתָם, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ כַּמָּה גֵּרִים שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ מֵחֲמַת זֶה, מֵחֲמַת שֶׁמָּצְאוּ בְּסִפְרֵיהֶם הֶפֶךְ אֱמוּנָתָם. וּמֵאַיִן בָּא זֹאת, שֶׁיִּמְצְאוּ עַתָּה מָה שֶׁהוּא מִתְנַגֵּד לֶאֱמוּנָתָם? אַךְ זֶה בָּא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁנֶּחְקַק וְנִכְתָּב בְּהָאָוִיר, בִּבְחִינַת "לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר", וְהָאָוִיר הָיָה זָךְ וְנֹחַ עַל יְדֵי בְּחִינַת "הוֹן יֹסִיף רֵעִים רַבִּים", עַד שֶׁהָלַךְ הַדִּבּוּר, בִּבְחִינַת "וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינוֹת", וְנֶחְקַק וְנִכְתָּב שָׁם בְּסִפְרֵיהֶם, וְעַל יְדֵי בְּחִינָה זֹאת מָצְאוּ בְּסִפְרֵיהֶם הֶפֶךְ אֱמוּנָתָם וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּיְּרוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּסַפְּרִין מִכַּמָּה גֵּרִים שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ עַל יְדֵי זֶה, עַל יְדֵי שֶׁמָּצְאוּ בְּסִפְרֵיהֶם הֶפֶךְ אֱמוּנָתָם, וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל.

וְאָז דִּבּוּרָיו שֶׁל הַצַּדִּיק לֹא רַק שֶׁמַּגִּיעוֹת לְמֻרְחָקִים אֶלָּא נִכְנָסִים בְּרֹאשָׁם שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁכּוֹתְבִים אֶת סִפְרֵי הָאֱמוּנָה שֶׁלָּהֶם וְהֵם מַכְנִיסִים לְתוֹךְ הַסְּפָרִים אֶת הָאֱמֶת שֶׁהוּא נֶגֶד אֱמוּנָתָם מַמָּשׁ. וְאָז קָמִים גּוֹיִם שֶׁקּוֹרְאִים אֶת סִפְרֵי אֱמוּנָתָם וּמוֹצְאִים שָׁם בְּדִיּוּק הַהֶפֶךְ מֵאֱמוּנָתָם וְחוֹקְרִים וְשׁוֹאֲלִים וְאָז מוֹצְאִים אֶת הָאֱמֶת וּמְבַקְּשִׁים לְהִתְגַּיֵּר. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הַצַּדָּקָה סִיְּעוּ לְדִבְרֵי

הַצַּדִּיק לְהַגִּיעַ לְסִפְרֵי הָאֱמוּנָה שֶׁל הַגּוֹיִם וּמִשָּׁם לִמְשׁוֹךְ אֶת נִפְשׁוֹת הַגֵּרִים שֶׁיִּרְצוּ לְהִצְטָרֵף אֵלֵינוּ.

אַךְ מֵאַיִן בָּא, שֶׁאֵלּוּ דַּיְקָא יִמְצְאוּ בְּסִפְרֵיהֶם הֶפֶךְ אֱמוּנָתָם וְיַחְזְרוּ וְיַכִּירוּ אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל, וְהָאֲחֵרִים אֵינָם מוֹצְאִים כְּלָל וְנִשְׁאָרִים בֶּאֱמוּנָתָם. אַךְ דַּע, שֶׁזֶּה מֵחֲמַת בְּחִינַת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ תַּחַת יָדָם, הַיְנוּ בְּחִינַת חֶלְקֵי נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַכָּבוּשׁ אֶצְלָם, כִּי כָּל הַטּוֹב הוּא רַק בְּחִינַת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים הָעַכּוּ״ם וְאֵינָם מַנִּיחִים לְיִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת מִצְווֹת... נִמְצָא שֶׁהַטּוֹב שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת הוּא כָּבוּשׁ תַּחַת יָדָם. וְכֵן כְּשֶׁמּוֹנְעִין אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי גְּרָמָא שֶׁגּוֹרְמִין, עַל יְדֵי הַמִּסִּים וְאַרְנוֹנִיּוֹת שֶׁמְּטִילִין עֲלֵיהֶם, וְכֵן עַל יְדֵי שֶׁמּוֹנְעִין טוֹבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה נִכְבָּשׁ הַטּוֹב תַּחַת יָדָם, דְּהַיְנוּ חֶלְקֵי נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וּבַּתְּחִלָּה זֶה הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ אֶצְלָם זוֹכֵר שֶׁבָּא מִמְּקוֹם קָדוֹשׁ וְעֶלְיוֹן מְאֹד, אַךְ אַחַר כָּךְ הֵם מִתְגַּבְּרִין עַל זֶה הַטּוֹב וְכוֹבְשִׁים אוֹתוֹ תַּחַת יָדָם, עַד שֶׁנִּתְפַּס וְנִקְשָׁר אֶצְלָם, עַד שֶׁהַטּוֹב בְּעַצְמוֹ שׁוֹכֵחַ מַעֲלָתוֹ. וְעַל יְדֵי הַדִּבּוּר הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁיּוֹצֵא וְנִכָּתֵב בְּסִפְרֵיהֶם כַּנַּ״ל, אָזַי זֶה הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ שָׁם מוֹצֵא אוֹתוֹ בְּסִפְרֵיהֶם, דְּהַיְנוּ שֶׁמּוֹצֵא שָׁם הֶפֶךְ אֱמוּנָתָם, וְאָזַי נִזְכָּר זֶה הַטּוֹב אֶת מַעֲלָתוֹ, אֵיךְ שֶׁבָּא מִמְּקוֹם עֶלְיוֹן מְאֹד, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא חֶלְקֵי נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת נִבְרְאוּ בִּשְׁבִילָם... וְאָזַי מַתְחִיל זֶה הַטּוֹב לְהִצְטַעֵר וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ עַל אֲשֶׁר נָפַל מִמְּקוֹם גָּבוֹהַּ כָּזֶה וְעַתָּה הִיא כְּבוּשָׁה בְּיָדָם, וְיָבוֹא, חַס וְשָׁלוֹם, לְכְלְיוֹן וְהֶפְסֵד, וְרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ וְלַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ. וּמֵחֲמַת שֶׁכְּבָר נִקְשָׁר וְנִתְפַּס מְאֹד הַטּוֹב אֶצְלָם בְּקִשְׁרֵי קְשָׁרִים, עַל כֵּן כְּשֶׁמַּתְחִיל הַטּוֹב לַחֲזֹר,

אֲזַי מוֹשֵׁךְ וְתוֹלֵשׁ עִמּוֹ עוֹד מֵהָרַע שֶׁלָּהֶם, וְזֶה הוּא בְּחִינַת הַגֵּרִים שֶׁבָּאִים לְהִתְגַּיֵּר, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע שֶׁנִּתְלַשׁ מֵהֶם עִם הַטּוֹב, עַל יְדֵי שֶׁחָזַר הַטּוֹב לִמְקוֹמוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַטּוֹב לַחְזֹר בְּעַצְמוֹ, מֵחֲמַת גֹּדֶל הַהִתְקַשְּׁרוּת שֶׁנִּתְקַשֵּׁר וְנִתְהַדֵּק שָׁם מְאֹד, וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתְלַשׁ עִמּוֹ מֵהָרַע, וְזֶה הוּא בְּחִינַת הַגֵּרִים... וְדַע שֶׁלִּפְעָמִים, כְּשֶׁהָרַע רוֹאֶה שֶׁהַטּוֹב מִשְׁתּוֹקֵק וּמַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ וְרוֹצֶה לַחְזֹר לִמְקוֹמוֹ, אֲזַי הֵם מִתְגַּבְּרִים עַל הַטּוֹב בְּיוֹתֵר וּמְבִיאִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַעֲלָמָה יְתֵרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבִיאִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ פְּנִימִיּוּת מַחְשְׁבוֹתָם, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּתְחִילִים לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת עַל זֶה הַטּוֹב, וְעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיסִים אֶת הַטּוֹב בְּתוֹךְ הֶעְלֵם וְהֶסְתֵּר יוֹתֵר, בִּפְנִימִיּוּת מַחְשְׁבוֹתָם, וַאֲזַי יוֹצֵא הַטּוֹב עַל יְדֵי הוֹלָדָה שֶׁמּוֹלִידִים, כִּי הַטּוֹב הוּא גָּנוּז וְנֶעְלָם בִּפְנִימִיּוּת מַחְשְׁבוֹתָם וּמֹחָם כַּנַּ"ל, וּמִשָּׁם הַהוֹלָדָה, וְעַל כֵּן יוֹצֵא הַטּוֹב בְּזֶרַע הַיִּלּוֹדִים, וַאֲזַי אֵין כֹּחַ בְּהָרַע שֶׁל הַיִּלּוֹדִים לְהִתְגַּבֵּר עַל הַטּוֹב שֶׁבְּתוֹכָם, וַאֲזַי יוֹצֵא הַטּוֹב עַל יְדֵי הַיִּלּוֹדִים וְנַעֲשׂוּ גֵּרִים.

אַךְ נִשְׁאֶלֶת עוֹד שְׁאֵלָה, אִם הָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיק מַגִּיעָה עַד לְסִפְרֵי אֱמוּנָתָם שֶׁיִּכָּתֵב בָּהֶם הֶפֶךְ מָה שֶׁהֵם מַאֲמִינִים, כִּיצַד אִם כֵּן לֹא כֻּלָּם רוֹאִים זֹאת וּבָאִים לְהִתְגַּיֵּר? אֶלָּא שֶׁאֵלֶּה שֶׁכֵּן רוֹאִים אֶת הָאֱמֶת הֵם כָּאֵלֶּה שֶׁשָּׁבוּי תַּחְתָּם נִיצוֹץ יְהוּדִי, שֶׁנִּכְבָּשׁ עַל יְדֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם בְּכָל הַשָּׁנִים שֶׁכָּבְשׁוּ וְשָׁלְטוּ עַל יִשְׂרָאֵל וּמָנְעוּ מֵהֶם לְקַיֵּם תּוֹרָה וּמִצְווֹת. וּבַתְּחִלָּה אוֹתוֹ נִיצוֹץ קָדוֹשׁ בִּקֵּשׁ לָצֵאת מֵהַשִּׁבְיָה וְלַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ אַךְ לֹא יָכוֹל הָיָה עַד שֶׁנִּתְיָאֵשׁ וְשָׁקַע בֵּין הַגּוֹיִם.

וְכַאֲשֶׁר גּוֹי שֶׁכּוֹבֵשׁ נִיצוֹץ כָּזֶה תַּחַת יָדָיו רוֹאֶה בְּסִפְרָיו הֶפֶךְ אֱמוּנָתוֹ, הַנִּיצוֹץ הַקָּדוֹשׁ מִתְעוֹרֵר וְנִזְכָּר

בְּמָקוֹרוֹ הַקָּדוֹשׁ וּמִתְמַלֵּא צַעַר עָרְגָה וְכִסּוּפִים לַחֲזֹר לְמָקוֹרוֹ, עַד שֶׁהוּא עוֹקֵר עַצְמוֹ מִן הַגּוּפִים וְגוֹרֵר עִמּוֹ אֶת הַגּוּי הַמַּחֲזִיק בּוֹ וּמַכְנִיס אוֹתוֹ עִמּוֹ לַקְּדֻשָּׁה כְּשֶׁהוּא מִתְגַּיֵּר.

וּפְעָמִים שֶׁהַקְּלִפּוֹת רוֹאוֹת אֶת הַמַּחְשָׁבוֹת שֶׁל הַגּוּי הַמִּתְבַּלְבֵּל מִדִּבְרֵי הָאֱמֶת שֶׁהֵם הֶפֶךְ אֱמוּנָתוֹ בְּסִפָּרָיו, וְהֵם מִתְגַּבְּרִים עָלָיו לְכִבּוֹשׁ אֶת הָרַעְיוֹנוֹת שֶׁלּוֹ בְּתוֹךְ מֹחוֹ עַל מְנָת שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה דָּבָר עִם מַחְשְׁבוֹתָיו. אֲבָל כֵּיוָן שְׁזַרְעוֹ שֶׁל אָדָם יוֹצֵא מִמֹּחוֹ, נִמְצָא שֶׁכַּאֲשֶׁר הַקְּלִפּוֹת דָּחֲפוּ אֶת הַמַּחְשָׁבוֹת פְּנִימָה לְמַעֲמַקֵּי מֹחוֹ הֵם יָרְדוּ אֶל זַרְעוֹ וְנוֹלַד וָלָד שֶׁהַנִּיצוֹץ קָרוּחַ בּוֹ וְלַקְּלִפּוֹת יֵשׁ אֲחִיזָה חַלָּשָׁה בּוֹ וְאוֹתוֹ בֵּן הוּא זֶה שֶׁמִּתְגַּיֵּר.

וּמִכָּאן יִלְמַד כָּל יְהוּדִי שֶׁיִּהְיֶה שָׁבוּי תַּחַת כָּל קְלִפָּה וְטֻמְאָה שֶׁתִּהְיֶה, בְּחִינַת קְלִפַּת עַכּוּ״ם, אִם יְעוֹרֵר עַצְמוֹ לְהַכִּיר בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁבּוֹ וִיבַקֵּשׁ וְיִכְסוֹף לְהֵעָקֵר מֵאֲחִיזַת הַמָּקוֹם הַנָּמוּךְ אֵלָיו נִקְלַע וּלְהִתְקָרֵב חֲזָרָה לְמָקוֹר הַקְּדֻשָּׁה, הוּא יַצְלִיחַ לָצֵאת מִשָּׁם וְלַעֲקוֹר עִמּוֹ נִיצוֹצוֹת קְדֻשָּׁה אֲחֵרִים הַכְּבוּשִׁים שָׁם וְנִדְבָּקוּ בּוֹ וְלַעֲלוֹת אֶת כֻּלָּם חֲזָרָה לַקְּדֻשָּׁה יָחַד אִתּוֹ.

נִמְצָא שֶׁהַצְּדָקָה לַצַּדִּיק יוֹצֶרֶת דִּבּוּר שֶׁנִּכְנָס לְסִפְרֵי הַגּוֹיִם הֶפֶךְ אֱמוּנָתָם וְגוֹרֵם לְגֵרִים וְהוֹצָאַת נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּכְבְּשׁוּ אֵצֶל הָעַכּוּ״ם וְהַדָּבָר הוּא תִּקּוּן פְּגַם הַמִּזְבֵּחַ שֶׁנּוֹצַר מֵעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם וּמִפְּגַם אֲכִילָה שֶׁלָּנוּ, וְאָז יְכוֹלִים אָנוּ לְהַדְבֵּק בַּצַּדִּיק וּלְקַבֵּל מֵהָאוֹר שֶׁלּוֹ וְלִרְאוֹת דַּרְכּוֹ עַד כַּמָּה ה׳ יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּנוּ וּבְכָל פְּרָט

וּפְרָט שֶׁבָּנוּ, וְזֶה מְסַיֵּעַ לָנוּ לִזְכּוֹת בְּיִרְאַת וְאַהֲבַת ה׳ יִתְבָּרַךְ.

העולה מן התורה:

- בּוֹרֵא עוֹלָם מִתְפָּאֵר בְּכָל יְהוּדִי וִיהוּדִי, בִּכְלָלִיּוּת בִּפְרָטִיּוּת וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, עַד שֶׁכָּל מַעֲשֶׂה קָטָן שֶׁעוֹשִׂים עֲבוּר הַבּוֹרֵא עוֹשֶׂה רַעַשׁ גָּדוֹל בַּשָּׁמַיִם.
- עַל יְדֵי כָּל מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁעוֹשִׂים עֲבוּר ה׳ יִתְבָּרַךְ אֲנַחְנוּ מַמְלִיכִים אוֹתוֹ, וְהַמֶּלֶךְ יוֹצֵא אֵלֵינוּ בְּרֹב הֲדָרוֹ וּמְחַלֵּק לָנוּ מַתָּנוֹת, וְאָנוּ אֲמוּרִים לְהִתְמַלֵּא בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה כְּאַחַת.
- צַדִּיק הָאֱמֶת זוֹכֶה לִרְאוֹת אֶת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל הַבּוֹרֵא בָּנוּ וּבְזְכוּת זֹאת לִרְאוֹת אֶת הָאֱלֹקוּת בַּבְּרִיאָה וּמַדּוּעַ ה׳ יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּךְ וְלֹא אַחֶרֶת.
- עַל יְדֵי דְּבֵקוּת בַּצַּדִּיק אָנוּ אֲמוּרִים לִרְאוֹת בְּעַצְמֵנוּ אֶת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל הַבּוֹרֵא בָּנוּ וּלְהִתְמַלֵּא גַּם אֲנַחְנוּ בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה לַה׳ יִתְבָּרַךְ.
- עַל יְדֵי הָעֲוונוֹת שֶׁלָּנוּ נוֹצָרוֹת קְלִפּוֹת וְהֵן יוֹנְקוֹת אֶת כֹּחָן מֵאֲכִילָה לֹא כְּשֵׁרָה שֶׁלָּנוּ, וְעַל יְדֵי זְלִילָה וּסְבִיאָה אָנוּ פּוֹגְמִים בַּשֻּׁלְחָן שֶׁהוּא בְּחִינַת מִזְבֵּחַ, וְהַקְּלִפּוֹת גּוֹרְמוֹת לָנוּ לִכְסִילוּת וְחֹשֶׁךְ שֶׁאָנוּ לֹא רוֹאִים אֶת הָאוֹר שֶׁל הַצַּדִּיק וְלֹא אֶת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ בָּנוּ.
- תִּקּוּן פְּגַם הַמִּזְבֵּחַ שֶׁמּוֹנֵעַ מֵאִתָּנוּ לִרְאוֹת אֶת הָאוֹר וְהַהִתְפָּאֲרוּת נַעֲשָׂה עַל יְדֵי יְצִירַת גֵּרִים.
- עַל יְדֵי רִבּוּי בִּצְדָקָה אֲנַחְנוּ מְנַקִּים אֶת הַזִּהוּם הָרוּחָנִי בָּאֲוִיר וְדִבְרֵי הַצַּדִּיקִים מַגִּיעִים לִמְקוֹמוֹת רְחוֹקִים, וְכָל צְדָקָה לְצַדִּיק שֶׁהוּא נֶפֶשׁ כּוֹלֶלֶת שֶׁקְּשׁוּרִים בּוֹ נְשָׁמוֹת יְהוּדִים

אַחֵרִים נֶחְשֶׁבֶת הַצְּדָקָה לְכַמָּה מַעֲשֵׂי צְדָקָה נִפְרָדִים וְהָאֲוִיר מִתְנַקֶּה יוֹתֵר וְדִבְרֵי הַצַּדִּיק מַגִּיעִים עַד לְסִפְרֵי הָאֱמוּנָה שֶׁל הַגּוֹיִם וְנִכְתֶּבֶת שָׁם הָאֱמֶת שֶׁהוּא הֶפֶךְ אֱמוּנָתָם.

- יֶשְׁנָם גּוֹיִם שֶׁתַּחַת יָדָם כְּבוּשִׁים נִיצוֹצוֹת קְדֻשָּׁה יְהוּדִיִּים מִשָּׁנִים עָבְרוּ שֶׁהָיִינוּ תַּחַת שִׁעְבּוּדָם, וְכַאֲשֶׁר הַגּוֹי קוֹרֵא בְּסִפְרָיו אֶת דִּבְרֵי הַצַּדִּיק שֶׁהֵם הֶפֶךְ אֱמוּנָתוֹ, הַנִּיצוֹץ נִזְכָּר בְּשָׁרְשׁוֹ וְכוֹסֵף לְהִצְטָרֵף חֶזְרָה לַמָּקוֹר הַבָּרוּךְ שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, וּכְשֶׁהוּא נֶעֱקָר מִמְּקוֹמוֹ הוּא גּוֹרֵר אִתּוֹ אֶת הַגּוֹי עַצְמוֹ שֶׁמִּתְגַּיֵּר וּמֵבִיא לְתִקּוּן פְּגַם הַמִּזְבֵּחַ.
- פְּעָמִים שֶׁהַקְּלִפּוֹת מִתְגַּבְּרוֹת עַל מַחְשְׁבוֹתָיו שֶׁל הַגּוֹי וְדוֹחֲפוֹת אוֹתוֹ פְּנִימָה לִמְחוֹ, וְהֵן עוֹבְרוֹת מִשָּׁם לְזַרְעוֹ וְהַיֶּלֶד שֶׁנּוֹלַד לוֹ מוֹשֵׁךְ עִמּוֹ אֶת נִיצוֹץ הַקְּדֻשָּׁה מִבְּלִי שֶׁלַּקְּלִפּוֹת תִּהְיֶה אֲחִיזָה חֲזָקָה בּוֹ וְאוֹתוֹ וָלָד מִתְגַּיֵּר.
- וּבְכָל יְהוּדִי יֵשׁ בְּחִינַת נִיצוֹץ כָּבוּשׁ, שֶׁכַּאֲשֶׁר יְהוּדִי נֶעְצָב אֶל לִבּוֹ עַל הַמָּקוֹם הַטָּמֵא אֲלָיו נִקְלַע וְכוֹסֵף לַחְזֹר וּלְהִדָּבֵק בַּקְּדֻשָּׁה, הוּא מְקַבֵּל כֹּחוֹת וְסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא לַעֲלוֹת חֶזְרָה וְלַעֲקוֹר עִמּוֹ נִיצוֹצוֹת נוֹסָפִים מִן הַקְּלִפָּה וְלַהֲבִיאָם לִפְנֵי ה׳ יִתְבָּרַךְ.

רבי יונתן משתעי

דַּע כִּי לְכָל דָּבָר יֵשׁ תַּכְלִית וְלַתַּכְלִית יֵשׁ עוֹד תַּכְלִית אַחֵר, גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ. לְמָשָׁל: תַּכְלִית בִּנְיַן הַבַּיִת - כְּדֵי שֶׁיְּהֵא לָאָדָם מָקוֹם לָנוּחַ, וְתַכְלִית הַמְּנוּחָה - כְּדֵי שֶׁיּוּכַל בַּכֹּחַ הַזֶּה לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם, וְתַכְלִית הָעֲבוֹדָה וְכוּ'... וְדַע, שֶׁהַתַּכְלִית שֶׁל הַבְּרִיאָה הוּא שֶׁנַּעֲשׂוּ עוֹלָם הַבָּא. וְאִי אֶפְשָׁר לְקָרֵב זֹאת הַתַּכְלִית לְמַחְשָׁבוֹת בְּנֵי אָדָם, כִּי זֹאת הַתַּכְלִית עָלָיו נֶאֱמַר (ישעיהו סד): "עַיִן לֹא רָאָתָה זוּלָתֶךָ" וְכוּ'. אֲבָל צַדִּיקֵי הָאֱמֶת, גַּם הֵם יְכוֹלִים לִתְפֹּס בְּמַחְשַׁבְתָּם תַּכְלִית עוֹלָם הַבָּא.

עַל מְנָת שֶׁאָדָם יַצָּלִיחַ לְהַגִּשִׁים יְעָדִים בְּחַיָּיו הוּא חַיָּב לַחְשֹׁב מֵרֹאשׁ אֶת הַמְּהַלְּכִים הַמִּתְבַּקְּשִׁים עַל מְנָת לְהַגִּיעַ אֶל הַמַּטָּרָה. כְּכָל שֶׁהוּא יְקָרֵב יוֹתֵר אֶת הַמַּטָּרָה אֶל

הַשֵּׂכֶל עַל יְדֵי שְׁלַבֵּי הַבִּינַיִם כָּךְ הוּא יִתְקָרֵב יוֹתֵר אֶל הַמַּטָּרָה. לְכָל דָּבָר יֵשׁ תַּכְלִית וְלַתַּכְלִית יֵשׁ תַּכְלִית אַחֶרֶת גְּבוֹהָה מְאֹד עַד לַמַּטָּרָה עַצְמָהּ, נִמְצָא שֶׁסּוֹף הַמַּעֲשֶׂה (הַמַּטָּרָה שֶׁהֻגְדְּרָה) בָּא בְּמַחְשָׁבָה תְּחִלָּה - סִימוֹן הַמַּטָּרָה בְּרֹאשֵׁנוּ וּבְנִיַּת תָּכְנִית שְׁלַבִּים לְטַפֵּס בְּצוּרָה מְסֻדֶּרֶת אֶל הַיַּעַד, כְּשֶׁבְּכָל שָׁלָב אָנוּ מְצַיְּרִים אֶת הַמַּטָּרָה הַסּוֹפִית בְּרֹאשֵׁנוּ, וּבְכָךְ מְסַיְּעַ הַדָּבָר לְהִתְמַקֵּד בַּדֶּרֶךְ וּלְהַצְלִיחַ.

אַךְ מָה עוֹשִׂים כַּאֲשֶׁר הַמַּטָּרָה הַסּוֹפִית לֹא נִתֶּנֶת לְתֵאוּר בָּרֹאשׁ, אֵיךְ נַגִּיעַ לְסוֹף מַעֲשֶׂה אִם אֵין מַחְשָׁבָה תְּחִלָּה? מֵאַחַר וְכָל תַּכְלִית הַבְּרִיאָה הִיא שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, הֲרֵי שֶׁעַל יְדֵי שֶׁאָדָם יַחְשֹׁב עַל תַּכְלִית זוֹ הוּא יוּכַל לַחְשֹׁב גַּם עַל הַשְׁלַבִּים שֶׁבַּדֶּרֶךְ וְלִצְעֹד אֶל הַמַּטָּרָה. אֶלָּא שֶׁהַתַּכְלִית עַצְמָהּ לֹא מוּבֶנֶת לָאָדָם, וְכִי כֵּיצַד הוּא יָכוֹל לְצַיֵּר אֶת עִנְיַן שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כְּשֶׁאֵין לוֹ מֻשָּׂג אֲפִילוּ מָה לְדַמְיֵן? הֲרֵי הַנָּבִיא עַצְמוֹ אָמַר "עַיִן לֹא רָאֲתָה זוּלָתֶךָ", כְּלוֹמַר אִישׁ לֹא רָאָה אֶת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כְּדֵי לְתָאֵר לָנוּ אוֹתוֹ שֶׁנּוּכַל לְשַׁוּוֹת אוֹתוֹ מוּל עֵינֵינוּ וְלָצֵאת לַדֶּרֶךְ.

אֶלָּא רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהַצַּדִּיקִים הֵם מְעַטִּים וּפְזֵר אוֹתָם בְּכָל הַדּוֹרוֹת.

בְּכָל דּוֹר יֵשׁ צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חִבּוּר חָזָק לְבוֹרֵא עוֹלָם וְהֵם יְכוֹלִים לְתַפֵּס בַּמַּחְשָׁבָה שְׁלָהֶם אֶת תַּכְלִית עוֹלָם הַבָּא. וְלָכֵן יֵשׁ חֲשִׁיבוּת לְהִדָּבֵק בְּצַדִּיקֵי הָאֱמֶת אֲשֶׁר נִשְׁמוֹתֵינוּ כְּלוּלוֹת בְּשָׁרְשָׁן אֲלֵיהֶם, וְהֵם יְכוֹלִים לַעְזוֹר לָנוּ לְהַשִּׂיג מִתַּכְלִית זוֹ לְפִי שׁוֹרֶשׁ הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ.

וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְפִי שָׁרְשׁוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּתוֹךְ נִשְׁמַת הַצַּדִּיק כֵּן מְקֻבָּל מִמֶּנּוּ גַּם כֵּן זֹאת הַתַּכְלִית, כְּפִי הֲפָרַת הַכַּעַס בְּרַחְמָנוּת. הַיְנוּ כְּשֶׁבָּא אָדָם לְכָלָל

כַּעַס, לֹא יִפְעַל בְּכַעְסוֹ שׁוּם אַכְזָרִיּוּת, וְאַדְרַבָּא, יַמְתִּיק הַכַּעַס בְּרַחֲמָנוּת, בִּבְחִינַת: "בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר" (חבקוק ג), וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה עֲטָרָה לָעֲנָוִים, הַבּוֹרְחִים מִכָּבוֹד וּשְׂרָרָה וְעוֹשִׂין עַצְמָן כְּשִׁירַיִם, וּכְשֶׁנִּתְעַטְּרִין בַּעֲטָרָה שֶׁל רַחֲמָנוּת, בִּבְחִינוֹת (תהלים קג): "הַמְעַטְּרֵכִי חֶסֶד וְרַחֲמִים", אֲזַי מְקַבְּלִין אֶת הַכָּבוֹד וְהַשָּׂרָרָה בְּעַל כָּרְחָם. וְזֶה בְּחִינוֹת (ישעיהו כח): "לַעֲטֶרֶת צְבִי לִשְׁאָר עַמּוֹ" - 'לְמִי שֶׁמֵּשִׁים עַצְמוֹ כְּשִׁירַיִם' (מגילה טו:).

אֲבָל עַל מְנָת שֶׁנּוּכַל לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיקִים וְהֵם יִרְצוּ לְקָרֵב אוֹתָנוּ וּלְהַנְהִיג אוֹתָנוּ וְלַעֲזֹר לָנוּ לְהַשִּׂיג מֵהַתַּכְלִית, הַדָּבָר תָּלוּי בְּכָךְ שֶׁהָאָדָם יִתְגַּבֵּר עַל הַכַּעַס שֶׁיֵּשׁ בּוֹ וְיַמְתִּיק אוֹתוֹ. וּכְבָר הִרְבּוּ חֲזַ"ל בִּגְנוּת הַכַּעַס וְהִשְׁוּוּ אוֹתוֹ לַעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא הִפּוּךְ הָאֱמוּנָה בְּאֵל אֶחָד וּמַרְחִיק מֵאִתָּנוּ אֶת הַשְּׁכִינָה. וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר אָדָם מִתְגַּבֵּר עַל הַכַּעַס שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הוּא פּוֹעֵל פְּעֻלָּה גְּדוֹלָה שֶׁל אֱמוּנָה.

אַךְ מֵעֵבֶר לְכָךְ, הַהִתְגַּבְּרוּת עַל הַכַּעַס מְעוֹרֶרֶת רַחֲמָנוּת בַּצַּדִּיקִים לְהִתְקָרֵב אֵלֵינוּ וְלַקָּרֵב אוֹתָנוּ וְלַעֲזֹר לָנוּ לְהִתְקָרֵב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ. וְלִכְאוֹרָה לֹא מוּבָן, מַדּוּעַ דַּוְקָא הִתְגַּבְּרוּת עַל כַּעַס מְצַדְּנוּ תִּגְרֹם לַצַּדִּיקִים לְהִתְקָרֵב וְלַקָּרֵב וּלְהַנְהִיג אוֹתָנוּ בְּרַחֲמִים?

כִּי זֶה שֶׁהַצַּדִּיק בּוֹרֵחַ מֵהַשָּׂרָרָה וְהַכָּבוֹד וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם, זֹאת הַמַּחְשָׁבָה בָּא לָהֶם מִבְּחִינַת הַסְתָּרַת פְּנֵי הַשֵּׁם, עַל יְדֵי מְעוּט אֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי לְפִי רֹב הַכְּפִירָה, חַס וְשָׁלוֹם, כֵּן הַסְתָּרַת פְּנֵי הַשֵּׁם, וְאֵין רוֹצֶה לְהַנְהִיג אוֹתָם. וְהַהַסְתָּרָה הַזֹּאת הִיא

בְּחִינוֹת כַּעֲסוֹ וַחֲרוֹן אַפּוֹ, הַבָּא עַל יְדֵי עֲבוֹדַת אֱלִילִים, כְּמַאֲמָר: כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדַת אֱלִילִים בָּעוֹלָם, חֲרוֹן אַף בָּעוֹלָם (ספרי פרשת ראה). וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין עֲבוֹדַת אֱלִילִים בָּעוֹלָם, אֶלָּא שֶׁהָאֱמוּנָה אֵין כָּל כָּךְ בִּשְׁלֵמוּת, אָז גַּם כֵּן הַחֲרוֹן אַף וְהַסְתָּרָתוֹ לְפִי הִתְמַעֲטוּת הָאֱמוּנָה. וּמֵחֲמַת שֶׁחֲרוֹן אַפּוֹ כְּרֶגַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים ל): "כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ", עַל יְדֵי זֶה אֵין נִרְגָּשׁ, אֶלָּא כְּשֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדַת אֱלִילִים בָּעוֹלָם, אֲבָל בִּלֹּא עֲבוֹדַת אֱלִילִים, אֶלָּא בְּחִסָּרוֹן מִשְּׁלֵמוּת אֱמוּנָה, אָזַי בְּוַדַּאי אֵינוֹ נִרְגָּשׁ מְעַט הַחֲרוֹן אַף שֶׁבְּחֵלֶק הָרֶגַע, וְאֵין נִכָּר הַסְתָּרַת פְּנֵי הַשֵּׁם. אֲבָל הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁל הַחֲרוֹן אַף כְּשֶׁבָּא לְהַצַּדִּיקִים, אָזַי מַסְתִּירִים פְּנֵיהֶם מֵהָעוֹלָם וְאֵינָם רוֹצִים לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם. וּמֵחֲמַת שֶׁהַחֲרוֹן אַף הוּא מְעַט מִן הַמְּעַט מֵחֵלֶק הָרֶגַע, עַל יְדֵי זֶה אֵינָם תּוֹלִים הַסְתָּרַת פְּנֵיהֶם בְּרֹגֶז, אֶלָּא תּוֹלִים הַסְתָּרַת פְּנֵיהֶם בְּקַקְטְנוּתָם, וְעוֹשִׂים עַצְמָן כְּשִׁירִים וְאוֹמְרִים שֶׁאֵינָם רְאוּיִין לְהַנְהִיג הָעוֹלָם. וּבֶאֱמֶת גַּם הֵם אֵינָם יוֹדְעִים וּמַרְגִּישִׁים אֶת הַחֲרוֹן אַף, כִּי הוּא מְעַט מִן הַמְּעַט.

וְהָעִנְיָן הוּא שֶׁיָּדוּעַ כִּי עֲבוֹדָה זָרָה גּוֹרֶמֶת לַחֲרוֹן אַף מִצַּד ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּרַחֲמָיו וְאַהֲבָתוֹ מְחַיֶּה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת וְאֶת כָּל הַבְּרִיּוֹת, וּבָעוֹלָם שֶׁלָּנוּ יֵשׁ רַבִּים שֶׁלַּמְרוֹת שֶׁבְּמַהֲלָךְ חַיֵּיהֶם מְקַבְּלִים כָּל הַנִּצְרָךְ לָהֶם מִן ה' יִתְבָּרַךְ הֵם מוֹדִים לֶאֱלִילֵי שֶׁקֶר שֶׁבָּרְאוּ מִדִּמְיוֹנָם כְּאִלּוּ הֵם נָתְנוּ לָהֶם אֶת הַשֶּׂפַע הַזֶּה.

כְּפִיּוּת טוֹבָה הִיא תְּכוּנָה מְגֻנָּה וּשְׁנוּאָה מְאֹד בַּשָּׁמַיִם. וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר אֲנָשִׁים עוֹבְדִים עֲבוֹדָה זָרָה וְכוֹפְרִים בַּטּוֹבָה שֶׁבּוֹרֵא עוֹלָם עָשָׂה עֲבוּרָם וְלֹא רַק שֶׁלֹּא מוֹדִים לוֹ אֶלָּא כּוֹפְרִים בּוֹ וּמוֹדִים לְמִישֶׁהוּ אַחֵר שֶׁהִמְצִיאוּ מִדִּמְיוֹנָם

הָעֶלְבּוֹן הוּא כָּפוּל וְגוֹרֵם לַחֲרוֹן אַף גָּלוּי, וְכָךְ ה׳ יִתְבָּרַךְ נִפְרָע מֵעוֹבְדֵי הָאֱלִילִים בְּגָלוּי.

אֲבָל יֶשְׁנוֹ דָּבָר הַדּוֹמֶה בַּרַעְיוֹן לַעֲבוֹדָה זָרָה וְהוּא פְּגַם בֶּאֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ לַאֲנָשִׁים בְּבוֹרֵא עוֹלָם, כִּי הַמַּהוּת שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה הִיא שֶׁיֵּשׁ עוֹד כֹּחַ בָּעוֹלָם מִלְּבַד בּוֹרֵא עוֹלָם, וְאִלּוּ פְּגַם בֶּאֱמוּנָה הוּא גַּם כֵּן מַחֲשָׁבָה שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם שֶׁבּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ פּוֹעֵל חַס וְשָׁלוֹם.

וּבְעוֹד עֲבוֹדָה זָרָה הִיא כְּפִירָה בְּגָלוּי וְגוֹרֶרֶת חֲרוֹן אַף גָּלוּי, פְּגַם בֶּאֱמוּנָה הוּא מֵעֵין כְּפִירָה נִסְתֶּרֶת אַף מֵעֵינֵי הָאָדָם עַצְמוֹ שֶׁפְּגוּם בֶּאֱמוּנָה, וְהִיא גוֹרֶרֶת חֲרוֹן אַף סְמוּי שֶׁאֵינוֹ מֵרָגֵשׁ יְשִׁירוֹת בָּעוֹלָם.

אֶלָּא שֶׁהַצַּדִּיקִים מְחַבְּרִים אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם בְּשׂוֹרֵשׁ נִשְׁמָתָם, וְלָכֵן חֲרוֹן הָאַף שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ נִכְנָס לְתוֹכָם. אֶלָּא שֶׁבְּשׁוֹנֶה מֵחֲרוֹן אַף גָּלוּי עַל עֲבוֹדָה זָרָה גְּלוּיָה שֶׁהַצַּדִּיקִים רוֹאִים כִּי זֶה חֲרוֹן אַף שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חֲרוֹן הָאַף שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם מִפְּגַם בֶּאֱמוּנָה נִסְתָּר גַּם מֵעֵינֵי הַצַּדִּיקִים עַצְמָם, וְהֵם מִתְרַחֲקִים מִן הַצִּבּוּר וְלֹא מְבַקְּשִׁים לְהִתְקָרֵב וְלַקָּרֵב. אַף הֵם אֵינָם מְבִינִים שֶׁהַדָּבָר נוֹבֵעַ מֵחֲרוֹן אַף הַסָּמוּי שֶׁל ה׳ וְהֵם בְּעַנְוָתָנוּתָם תּוֹלִים זֹאת בְּעַצְמָם שֶׁאֵינָם רְאוּיִם לְלַמֵּד וּלְהַנְהִיג וְלָכֵן נִסְתָּרִים מִן הַצִּבּוּר.

אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁנִּמְתָּק הָרֹגֶז וְהֶחָרוֹן אַף עַל יְדֵי רַחֲמָנוּת כַּנַּ״ל, אָז נִמְתָּק הַחֲרוֹן אַף שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַצַּדִּיקִים עַל יְדֵי הָרַחֲמָנוּת, וְאָז הָרַחֲמָנוּת גּוֹבֵר עֲלֵיהֶם, וּמְרַחֲמִים עַל הָעוֹלָם וְנִתְרַצִּים בְּהַנְהָגָתוֹ, וּמְקַבְּלִים עַל עַצְמָן הַשְׁרָרָה שֶׁל הַהַנְהָגָה, וּבָזֹאת הָרַחֲמָנוּת הֵם מַנְהִיגִים אֶת הָעוֹלָם, בִּבְחִינַת (ישעיהו מט) : ״כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם״.

נִמְצָא שֶׁזֹּאת הָרַחְמָנוּת הִיא עֲטָרְתָּם, שֶׁמְּעַטֵּר אוֹתָם בְּמִדַּת מַלְכוּת וּמַנְהִיג.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר אָדָם כּוֹבֵשׁ אֶת כַּעֲסוֹ, הֲרֵי מִלְבַד שֶׁזֶּהוּ צָעַד שֶׁל אֱמוּנָה, כִּי אָדָם מַאֲמִין מְקַבֵּל הַכֹּל בְּאַהֲבָה, הֲרֵי שְׁכִּבִישַׁת הַכַּעַס שֶׁל הָאָדָם גּוֹרֶרֶת מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה אֶת כְּבִישַׁת הַכַּעַס וְהֶחָרוֹן אַף שֶׁל ה'. וְכַאֲשֶׁר חֲרוֹן הָאַף שֶׁל ה' מִתְמַתֵּק גַּם הוּא, אָז הַצַּדִּיקִים מִתְמַלְּאִים פְּתָאוֹם בְּרַחֲמִים עַל הָעָם בְּשֶׁל מַצָּבוֹ הַיָּרוּד, וְהֵם מִתְגַּבְּרִים עַל עַנְוָתָנוּתָם וּמְבַקְּשִׁים לְהַנְהִיג רוּחָנִית אֶת הַצֹּאן, לְהִתְקָרֵב וְלַקָּרֵב. וְעַל יְדֵי כָּךְ זוֹכִים הַמִּתְקָרְבִים לְהָבִין וְלִתְפֹּשׂ מֵהַתַּכְלִית עַל פִּי שׂוֹרֶשׁ נִשְׁמָתָם וּלְתַקֵּן אֶת הַפְּגָמִים בֶּאֱמוּנָתָם.

וְלִפְעָמִים חוֹשֵׁב אָדָם בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַחְמָנוּת עַל הָעוֹלָם וְרוֹצֶה בְּהַנְהָגָתוֹ, וּבֶאֱמֶת זֶהוּ הָרוֹדֶף אַחַר הַכָּבוֹד וְתוֹלֶה רְדִיפָתוֹ בְּרַחְמָנוּת, וּבֶאֱמֶת הוּא רָחוֹק מֵרַחְמָנוּת הַזֶּה. כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין לָאָדָם אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו, בְּוַדַּאי אֵין לוֹ לְקַבֵּל הַמְּלוּכָה וְהַהַנְהָגָה... אֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁיְּפַשְׁפֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ שֶׁפֹּא יִשָּׁאֵר אֶצְלוֹ אֱמוּנוֹת שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהַאֲמִין... וְשָׁיְהֶיהָ "תָּמִים עִם ה' אֱלֹקָיו" (דברים יח), אָז הָרַחְמָנוּת בֶּאֱמֶת וְלוֹ רָאוּי לְהַנְהִיג. אֲבָל מִי שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת וְנִדְמֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַחְמָנוּת עַל הָעוֹלָם וְרוֹצֶה לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם - זֶה בְּחִינַת (סוטה מט:) : וְהַמַּלְכוּת תֵּהָפֵךְ לְמִינוּת, כִּי מְעַט הַמִּינוּת פּוֹגֵם בְּמַלְכוּת בִּבְחִינַת הַהַנְהָגָה וּמְהַפְּכָהּ לְמִינוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּהַפֵּךְ אֶת הַמַּלְכוּת לְעַצְמוֹ שֶׁהוּא מִין מְעַט.

הַנְהָגַת הַצַּדִּיקִים מַגִּיעָה מֵרַחְמָנוּת טִבְעִית שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כְּלַפֵּי עַם יִשְׂרָאֵל וְלֹא מִרְצוֹן לְהַנְהִיג, וְלָכֵן כָּל עוֹד חֲרוֹן

אַף ה׳ הַנִּסְתָּר קַיָּם, הֵם חוֹשְׁבִים בְּעַנְוְתָנוּתָם שֶׁאֵינָם רְאוּיִם לְהַנְהִיג וּמְבַקְּשִׁין לִבְרֹחַ מֵהַכָּבוֹד וְהַשָּׂרָה, וּפְעָמִים רַבּוֹת נִגְרָרִים אֵלֶיהָ נֶגֶד רְצוֹנָם, כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהִתְוַכֵּחַ עִם בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁיִּשְׁלַח כָּל אָדָם אַחֵר בִּמְקוֹמוֹ לִגְאוֹל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. וְרַק אַהֲבָתָם הָרַבָּה לְעָם יִשְׂרָאֵל מִתְגַּבֶּרֶת עַל עֲנָוָה זוֹ, בְּעִקָּר שֶׁאֲנָשִׁים כּוֹבְשִׁים כַּעֲסָם וּמַמְתִּיקִים אֶת הַחָרוֹן הַנִּסְתָּר שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ, וְאָז הֵם מְבַקְּשִׁים לְהוֹרוֹת לָנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ.

אַךְ פְּעָמִים יֵשׁ אֲנָשִׁים הַפּוֹעֲלִים הָפוּךְ, כְּלוֹמַר בְּלִבָּם טָמוּן רָצוֹן עָז לְכָבוֹד וּשְׂרָרָה, וְהֵם מְתַרְגְּמִים זֹאת לְרַחְמָנוּת עַל הָעוֹלָם, וּמְבַקְּשִׁים לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם ״כְּדֵי לִדְאֹג לְכֻלָּם״, כְּשֶׁבְּעֶצֶם הָרָצוֹן הַפְּנִימִי שֶׁלָּהֶם הוּא הָפוּךְ לַחֲלוּטִין.

אוֹתָם אֲנָשִׁים יְכוֹלִים בְּמוּדָע לַחְשֹׁב שֶׁהֵם בֶּאֱמֶת מַקְרִיבִים מֵעַצְמָם וּמוֹסְרִים נֶפֶשׁ לְטוֹבַת הַכְּלָל וְיַחַפְּשׂוּ תַּפְקִידֵי הַנְהָגָה וּלְהַחְלִיט הַחְלָטוֹת עֲבוּר רַבִּים, אַף עַל פִּי שֶׁבְּתַפְקִיד אַחֵר יָכְלוּ לְקַבֵּל יוֹתֵר שָׂכָר וּפַחוֹת בְּזִיּוֹנוֹת וְאוֹיְבִים, וְזֶה מְשַׁמֵּשׁ הוֹכָחָה בַּעֲבוּרָם כִּי הֵם בֶּאֱמֶת מְבַקְּשִׁים לְטוֹבַת הַכְּלָל, אַךְ בֶּאֱמֶת שֶׁהָרָצוֹן אֵינוֹ אֱמִתִּי כְּלָל וְהֵם כֵּן מְחַפְּשִׂים כָּבוֹד וּשְׂרָרָה שֶׁמְּסַפֵּק אוֹתָם בְּצוּרָה אַחֶרֶת מִתַּפְקִיד שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יוֹתֵר כֶּסֶף אַךְ פַּחוֹת סְפּוּק, כְּהַחְלָטוֹת עֲבוּר אֲחֵרִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מֶלֶךְ.

וְאוֹתָם אֲנָשִׁים לוֹקִים בֶּאֱמוּנָתָם, וְכָל עוֹד אֵין אֱמוּנָתָם שְׁלֵמָה בְּתַכְלִית וּבִתְמִימוּת, נִמְצָא כִּי כָּל הָרַחְמָנוּת שֶׁלָּהֶם הִיא מַעֲטֶפֶת לָרָצוֹן אַחֵר לִשְׂרָרָה וְכָבוֹד, שֶׁלֹּא כְּמוֹ צַדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֱמוּנָה שְׁלֵמָה

וְכָל הָרָצוֹן שֶׁלָּהֶם לְהַנְהִיג בָּא מֵאַהֲבָה לְעָם שֶׁמְּאַבֵּד אֶת הַדֶּרֶךְ לְלֹא רוֹעֶה שֶׁיַּנְהִיג אוֹתוֹ וְיִטְרַח עֲבוּרוֹ כְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּדוֹרוֹ.

וְדַע שֶׁהָאֱמוּנָה הִיא מַחְזֶקֶת תָּמִיד בַּמַּלְכוּת וְהַהַנְהָגָה שֶׁלֹּא יִקַּח אוֹתָהּ זָר שֶׁאֵין רָאוּי לָהּ. וְדַע שֶׁעִקַּר הַמַּלְכוּת - שָׂרְשָׁהּ בְּחָכְמָה, בִּשְׁבִיל כְּדֵי לֵידַע אֵיךְ לְהַנְהִיג וְלִמְלֹךְ. לָכֵן יֵשׁ לְכָל מֶלֶךְ חֲכָמִים וְיוֹעֲצִים, כִּי בָּזֶה תִּכּוֹן מַלְכוּתוֹ וְיִתְקַיֵּם מְדִינָתוֹ. וְזֶה בְּחִינוֹת (דברים לג) : "וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ, בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם", הַיְנוּ עַל יְדֵי רָאשֵׁי עָם, שֶׁהֵם הַמֹּחִין וְהַחָכְמָה, עַל יָדָם תִּכּוֹן בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, וְעַל יְדֵי אַהֲבַת הַחֲכָמִים תִּכּוֹן הַמַּלְכוּת. וּכְשֶׁבָּא לַמֶּלֶךְ אֵיזֶהוּ שִׂנְאָה עַל הַחֲכָמִים - יָדוּעַ לֶהֱוֵי לֵהּ, שֶׁמִּן הַשָּׁמַיִם יוֹרִידוּהוּ מִמַּלְכוּתוֹ, כִּי אֵין קִיּוּם לָעוֹלָם בְּלֹא הַחָכְמָה, בִּבְחִינַת (משלי כט) : "מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ", וְהַמִּשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת חֲכָמִים, בִּבְחִינַת (ויקרא כו) : "וְאִם אֶת מִשְׁפָּטַי תִּגְעַל נַפְשְׁכֶם", וְדָרְשׁוּ (בתו"כ. ומובא בפרש"י שם) : 'זֶה הַשּׂוֹנֵא אֶת הַחֲכָמִים'. נִמְצָא זֶה שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה בְּשִׁלֵּמוּת... כְּשֶׁבָּא לִקַּח לְעַצְמוֹ הַמַּלְכוּת וְהַהַנְהָגָה וְהוּא אֵין רָאוּי לָהּ אֲזַי הָאֱמוּנָה שֶׁסְּבִיב הַהַנְהָגָה הַמַּחֲזִיק בְּהַהַנְהָגָה שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהּ זָר, הוּא מַפִּיל לְאִישׁ זֶה לִשְׁנֵאת חֲכָמִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ הַמַּלְכוּת וְהַמַּנְהִיגוּת, וּבְוַדַּאי לֹא יִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ כִּי עִקַּר הַמַּלְכוּת תָּלוּי בַּמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל.

כַּאֲשֶׁר בּוֹרֵא עוֹלָם בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, הוּא יָצָר אוֹתָם בְּמִבְנֶה שֶׁל סְפִירוֹת, כַּאֲשֶׁר אוֹר אֱלוֹקִי עוֹבֵר בֵּין עוֹלָם לְעוֹלָם וּבֵין סְפִירָה לִסְפִירָה וּמִצְטַמְצֵם עַד לְרָמָה בָּהּ יְכוֹלָה לִהְיוֹת בְּרִיאָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ מַחֲשָׁבָה שֶׁל יְשׁוּת שֶׁחוֹשֶׁבֶת שֶׁהִיא נִבְדֶּלֶת מִבּוֹרֵא עוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲפִילוּ לִבְחֹר כְּבְיָכוֹל לִכְפֹּר בְּבוֹרֵא עוֹלָם וְקִיּוּמוֹ, לְמֵרוֹת שֶׁאֵין

עוֹד מִלְּבַדּוֹ. הַסְּפִירָה הָעֶלְיוֹנָה בְּיוֹתֵר הִיא סְפִירַת הַחָכְמָה שֶׁהִיא הַקְּרוֹבָה בְּיוֹתֵר לָאוֹר אֵינְסוֹף שֶׁיּוֹרֵד וּמִצְטַמְצֵם וְנִסְתָּר מִסְּפִירָה לִסְפִירָה. הַסְּפִירָה הַנְּמוּכָה בְּיוֹתֵר הִיא סְפִירַת הַמַּלְכוּת שֶׁמְּמֻנָּה יוֹצֵא הָאוֹר בְּצִמְצוּמוֹ וּמִתַּחְתֶּיהָ יֵשׁ מְצִיאוּת שֶׁל קְלִפּוֹת חֹשֶׁךְ וְהַסְתָּרָה.

אַךְ כֵּיוָן שֶׁקָּו הָאוֹר יוֹרֵד מֵאוֹר אֵינְסוֹף דֶּרֶךְ כָּל הַסְּפִירוֹת, גַּם הָאוֹר שֶׁיּוֹצֵא מִסְּפִירַת מַלְכוּת וּמְחַיֶּה אֶת הָעוֹלָם שְׁלָנוּ, מְחֻבָּר בְּשָׁרְשׁוֹ לָאוֹר אֵינְסוֹף שֶׁנִּכְנַס בִּסְפִירַת חָכְמָה. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי אֱמוּנָה אָדָם יָכוֹל לַעֲלוֹת עַל הַקָּו אֶת כָּל הַסְּפִירוֹת מַמְלָכוּת וְעַד לַחָכְמָה שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ הָאֱמוּנָה[17].

וְכֵיוָן שֶׁשֹּׁרֶשׁ הָאֱמוּנָה הוּא בַּחָכְמָה, וְעִקַּר הַמַּלְכוּת הִיא גַּם בַּחָכְמָה, נִמְצָא שֶׁהָאֱמוּנָה שׁוֹמֶרֶת שֶׁהַמַּלְכוּת

---

[17] וְכוֹתֵב בָּעַל הַתַּנְיָא (פרק יט) כִּי בְּכָל יְהוּדִי יֵשׁ נֶפֶשׁ אֱלֹקִית שֶׁמְּקוֹרָהּ מֵאֱלוֹקַּ מֵעַל וְנֶפֶשׁ בַּהֲמִית מִקְּלִפַּת נֹגַהּ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ טוֹב וְרַע. וְאַף שֶׁפְּעָמִים רַבּוֹת הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית יְכוֹלָה לִהְיוֹת חֲזָקָה וְלִשְׁלֹט בְּאִפֵּן מֻחְלָט בְּדִבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁל אָדָם בְּמִרְדָּף אַחַר תַּאֲוֹתֶיהָ וְנַפְשׁוֹ הָאֱלֹקִית נִמְצֵאת בְּ"מַצַּב שֵׁינָה", הֲרֵי יֵשׁ בָּהּ אַהֲבָה מְסֻתֶּרֶת לְבוֹרֵא עוֹלָם מֵעֶצֶם טִבְעָהּ, וְלָכֵן בְּמַצַּב שֶׁל מִבְחָן אֱמוּנָה הִיא יְכוֹלָה לְהִתְעוֹרֵר אַף בְּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְהָרֵיקִים שֶׁבָּהּ וְהֵם יִמְסְרוּ נֶפֶשׁ עֲבוּר בּוֹרֵא עוֹלָם ! וּמַסְבִּיר בָּעַל הַתַּנְיָא שֶׁהַשֵּׂכֶל שֶׁלָּנוּ שֹׁרְשׁוֹ בִּסְפִירַת בִּינָה, מִלְּשׁוֹן הִתְבּוֹנְנוּת וַהֲבָנָה, וְאִלּוּ הָאֱמוּנָה שָׁרְשָׁהּ בִּסְפִירַת חָכְמָה שֶׁמִּמֶּנָּה, כְּלוֹמַר הָאֱמוּנָה הִיא מֵעַל לַשֵּׂכֶל וְהַדַּעַת, וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר אָדָם מִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָתוֹ הוּא יָכוֹל לְהִתְעַלּוֹת מֵעַל לְמִגְבְּלוֹת הַשֵּׂכֶל וְלִדְבֹּק יְשִׁירוֹת בְּבוֹרֵא עוֹלָם. וְיֹכֶלֶת זוֹ קַיֶּמֶת בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, גַּם בְּאֵלֶּה שֶׁהַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית שׁוֹלֶטֶת בָּהֶם בַּיּוֹם יוֹם וְהוֹרִידָה אוֹתָם לְעִמְקֵי שְׁאוֹל עַד שֶׁנִּקְרָאִים רְשָׁעִים גְּמוּרִים בִּידֵי הָעוֹלָם, גַּם הֵם יְכוֹלִים לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה לְשָׁרְשָׁהּ בְּחָכְמָה וְלִדְבֹּק בְּיִחוּד גָּמוּר בְּבוֹרֵא עוֹלָם !

וְהַהַנְהָגָה בָּעוֹלָם הַזֶּה תִּפּוֹל בַּיָּדַיִם הַמַּתְאִימוֹת. וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁהַמַּנְהִיגִים תָּמִיד מַקִּיפִים אֶת עַצְמָם בַּחֲכָמִים, כִּי הַחָכְמָה הִיא שֶׁרְאוּיָה לִשְׁרָרָה.

וְכַאֲשֶׁר אָדָם לֹא רָאוּי וּפָגוּם בֶּאֱמוּנָה מְבַקֵּשׁ לִתְפֹּס אֶת הַשִּׁלְטוֹן וְאֶת הַשְׁרָרָה, הָאֱמוּנָה גּוֹרֶמֶת לוֹ לְשַׁנֵּאת חֲכָמִים, וְזֶה סִימָן בַּשָּׁמַיִם שֶׁמְּבַקְּשִׁים לְהוֹרִיד אוֹתוֹ מִגְּדֻלָּתוֹ, כִּי אֵין מַלְכוּת לְלֹא חָכְמָה.

וְכָךְ רָאִינוּ אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים כְּמוֹ אֲלֶכְסַנְדֶּר יַנַּאי שֶׁהָיָה מֶלֶךְ גָּדוֹל לְבֵית חַשְׁמוֹנַאי, וְכֵיוָן שֶׁהָיָה לוֹ פְּגַם בָּאֱמוּנָה קִבֵּל לְשׁוֹן הָרַע עַל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם וְהָרַג בָּהֶם, וְסוֹפוֹ שֶׁבָּנָיו נִלְחָמוּ בֵּינֵיהֶם עַל הַיְרוּשָׁה לְאַחַר מוֹתוֹ וְגָרְמוּ לְרוֹמָא לְהִתְעָרֵב וְלָקַחַת אֶת הַשִּׁלְטוֹן, וְאַף זַרְעָם הֶרְחַק מֵהַמְלוּכָה, וְהוֹרְדוּס שֶׁהָיָה צֶאֱצָא שֶׁל אָדָם אֱדוֹמִי שָׁלַט עַל יִשְׂרָאֵל בִּמְקוֹמָם, וְזַרְעוֹ הַפָּסוּל הִמְשִׁיךְ לִשְׁלוֹט עַד חֻרְבַּן בַּיִת שֵׁנִי וְהַיְצִיאָה לַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה וְאַרְכַּת הַשָּׁנִים.

> אֲבָל אִם כֵּן זֶה הַמַּחֲזִיק בַּמַּלְכוּת מִתְגַּבֵּר בְּאַפִּיקוֹרְסוּת וּמִינוּת, עַד שֶׁמַּפְרִיד אֶת הָאֱמוּנָה מֵהַנְהָגָה, מִבְּחִינַת הַמַּלְכוּת, מִלְּהַחֲזִיק בַּמַּלְכוּת - אֲזַי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּתְקַיֵּם הַמַּלְכוּת בְּיָדוֹ, כִּי אֵין מִי שֶׁיַּפִּיל אוֹתוֹ לְשִׁנְאַת חֲכָמִים, כִּי הָאֱמוּנָה נִפְרָדָה מֵהַמַּלְכוּת.

אַךְ בֶּאֱמֶת אָנוּ יְכוֹלִים לִרְאוֹת מַנְהִיג יְהוּדִי לֹא רָאוּי שֶׁמַּחֲזִיק בִּשְׁרָרָה תְּקוּפָה אֲרֻכָּה, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר בְּאַפִּיקוֹרְסִיּוּת וּמִינוּת, שֶׁפּוֹגֵם בֶּאֱמוּנָה שֶׁל הָעָם שֶׁתַּחַת הַנְהָגָתוֹ, וְעַל יְדֵי שֶׁמַּרְחִיק אוֹתָם מֵהָאֱמוּנָה בְּאֵל אֶחָד הָרֵי הוּא גּוֹרֵם לַחֲרוֹן אַף שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁגּוֹרֵם לְצַדִּיקֵי הָאֱמֶת לְהִתְרַחֵק מֵאִתָּנוּ וְלֹא לָקַחַת אֶת הַהַנְהָגָה, וְאָז הָאֱמוּנָה נִפְרֶדֶת מֵהַמַּלְכוּת, כְּלוֹמַר אֵין הַתַּעֲרֻבוּת

מִשָּׁמַיִם לְהַטִּיל בּוֹ שִׁנְאַת חֲכָמִים שֶׁתַּפִּיל אוֹתוֹ מִן הַשִּׁלְטוֹן וְהוּא יָכוֹל לִשְׁלוֹט שָׁנִים רַבּוֹת.

לָכֵן אֵין זֶה מַפְתִּיעַ לִרְאוֹת בְּעַם יִשְׂרָאֵל תְּקוּפוֹת אֲרֻכּוֹת שָׁנִים שֶׁל שִׁלְטוֹן לֹא מַאֲמִין, כִּי הוּא מְבַסֵּס אֶת שִׁלְטוֹנוֹ עַל יְדֵי הַרְחָבַת חֹסֶר הָאֱמוּנָה בָּעָם עַצְמוֹ, וְדָבָר זֶה מְחַזֵּק אֶת הַשִּׁלְטוֹן כִּי הוּא מַרְחִיק אֶת הַצַּדִּיקִים וְאֶת הָאֱמֶת מִן הָעָם בְּשֶׁל חֲרוֹן הָאַף שֶׁל ה׳ עַל פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאֵין הִתְעָרְבוּת לְהַפִּיל אֶת אוֹתוֹ שַׁלִּיט מֵעַל יִשְׂרָאֵל.

וְכָךְ רָאינוּ כֵּיצַד יֵרָבְעָם בֶּן נְבָט שֶׁהָיָה תַּלְמִיד חָכָם וְנִבְחַר עַל יְדֵי בּוֹרֵא עוֹלָם לְהַנְהִיג עֲשָׂרָה שְׁבָטִים מִכְּלָל יִשְׂרָאֵל וְלִהְיוֹת הַמֶּלֶךְ הָרִאשׁוֹן שֶׁל מַמְלֶכֶת יִשְׂרָאֵל, הָיָה בּוֹ פְּגַם אֱמוּנָה שֶׁל כָּבוֹד וְרָצוֹן לְהִשְׁתָּרֵר וּלְהַנְהִיג לְשֵׁם כָּבוֹד זֶה וְלֹא רַק מֵרַחֲמָנוּת עַל הָעָם כְּפִי שֶׁשִּׁכְנֵעַ אֶת עַצְמוֹ, וּפְגָם זֶה הֵבִיא אוֹתוֹ לְהַחֲטִיא אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל בָּעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל עִגְלֵי זָהָב.

וְכֵיוָן שֶׁהִשְׁרִישׁ בְּמַמְלֶכֶת יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֲבוֹדָה הַזָּרָה וּפְגַם בֶּאֱמוּנָתָם, כָּךְ כָּל מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל יָכְלוּ לְהַמְשִׁיךְ וּלְהַנְהִיג לַמְרוֹת שֶׁלֹּא הָיוּ רְאוּיִם, וְאַף עַל פִּי שֶׁהָרְגוּ זֶה בָּזֶה וְתָפְסוּ אֶת הַשִּׁלְטוֹן, הָעָם עַצְמוֹ לֹא קָם וּבִקֵּשׁ לַחְזֹר וּלְהִתְאַחֵד עִם מַמְלֶכֶת יְהוּדָה תַּחַת מֶלֶךְ מִבֵּית דָּוִד וְלַעֲבֹד אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ בִּירוּשָׁלַיִם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָּל מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל לָמְדוּ מִיָּרָבְעָם בֶּן נְבָט לְהַחְדִּיר בָּעָם אֶת הָאֶפִּיקוֹרְסִיּוּת וְהַמִּינוּת לְהַבְטִיחַ אֶת הֶמְשֵׁךְ שִׁלְטוֹנָם.

וּבֶאֱמֶת מַלְכֵי הָעַכּוּ״ם אַף עַל פִּי שֶׁמּוֹלְכִים עָלֵינוּ אֵין בְּמַלְכוּתָם מִבְּחִינַת מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל וְלֹא נָגְעוּ בָּהּ, כִּי מִי

שֶׁרוֹצֶה לִגַּע בָּהּ - זֶה וְזֶה לֹא נִתְקָרְבוּ בְּיָדָם, הַיְנוּ אֲפִלּוּ מַלְכוּתָם עַל הָאֻמּוֹת הָעוֹלָם נִטְלָה מֵהֶם, כִּי הָאֱמוּנָה שֶׁמַּבִּיב מַלְכוּתֵנוּ מַפִּיל אֶת חָכְמָתָם, שֶׁמַּלְכוּתָם תָּלוּי בָּהֶם כַּנַּ"ל.

וּמַסְבִּיר רַבֵּנוּ כִּי אֵין לָנוּ לְהִתְבַּלְבֵּל עִם הָעֲבָדָה שֶׁבְּמֶשֶׁךְ אַלְפַּיִם שָׁנוֹת גָּלוּת שָׁלְטוּ בָּנוּ כִּבְיָכוֹל אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁהֵם כּוֹפְרִים וּמִינִים בִּפְנֵי עַצְמָם, כִּי הַשִּׁלְטוֹן שֶׁלָּהֶם הָיָה שִׁלְטוֹן גַּשְׁמִי בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא פָּגַם בָּאֱמוּנָה וּבַמַּלְכוּת. וְלִרְאָיָה, כָּל מַלְכוּת שֶׁבִּקְּשָׁה לִפְגֹּעַ בָּאֱמוּנָה שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל עַצְמָהּ, הָאֱמוּנָה הֵגֵנָּה עַל עַצְמָהּ וְהִפִּילָה אֶת אוֹתָן מַעֲצָמוֹת עַד שֶׁאִבְּדוּ אֶת הַשִּׁלְטוֹן שֶׁלָּהֶם עַל כָּל הַמְּדִינוֹת שֶׁהָיוּ תַּחְתָּן בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהִתְרַסְּקוּ וְנֶעֶלְמוּ, כֵּיוָן שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַבָּא וְשַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, הָרֵי בְּכָל הִתְעָרְבוּת כָּזוֹ הֵם נִדְחִים וְהָאֱמוּנָה מַרְחִיקָה וּמַכָּה בָּהֶם לְבַל יִתְקָרְבוּ אֵלֶיהָ.

כִּי אֱמוּנָתֵנוּ סוֹבֶבֶת אֶת הַמַּלְכוּת וְשׁוֹמֶרֶת אוֹתָהּ מִלְּגַע בָּהּ זָר, וּמַפִּיל אֶת רוֹדְפֶיהָ לִשְׁנָאַת חֲכָמִים. אִם לֹא שֶׁתְּקָפָה יָד הַמִּינוּת עַל הָאֱמוּנָה עַד שֶׁמַּפִּיל אֶת הָאֱמוּנָה, וְאָז יָכוֹל לְקַבֵּל מַלְכוּתֵנוּ חַס וְשָׁלוֹם... אֲבָל דַּע שֶׁמִּן הַשָּׁמַיִם אֵין מַנִּיחִים אוֹתוֹ לִקַּח אוֹתָהּ... הַיְנוּ עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה... וְאוֹתִיּוֹת נִשְׁלָמִים עַל יְדֵי אֱמוּנָה בְּבְחִינַת (צפניה ג) : "אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְּרוּרָה" וְכוּ', הַיְנוּ עַל יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת "לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה'", עַל יְדֵי זֶה אֶהְפֹּךְ שָׂפָה בְּרוּרָה, בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר. וּשְׁלֵמוּת הָאוֹתִיּוֹת זֶה בְּחִינַת הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַנִּבְרָאִים, כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת נִבְרְאוּ עַל יְדֵי אוֹתִיּוֹת... וְאוֹתִיּוֹת הֵם בְּמַלְכוּת וּמַנְהִיגוֹת הַנַּ"ל, בְּבְחִינַת 'מַלְכוּת פֶּה' (בְּפִתְחַ אֵלִיָּהוּ), כִּי עִקַּר הַהַנְהָגָה עַל יְדֵי הַדִּבּוּר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַנְהִיג

וּלְצַוּוֹת אֶלָּא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר. נִמְצָא עַל יְדֵי הַשְּׁלֵמוּת אוֹתִיּוֹת אֱמוּנָה שֶׁבְּמַלְכוּת, עַל יְדֵי זֶה הַצַּדִּיקִים יוֹדְעִים אֶת הַתַּכְלִית שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, כִּי הַצַּדִּיקִים הַמַּנְהִיגִים אֶת הָעוֹלָם בְּבְחִינַת "צַדִּיק מוֹשֵׁל" (שמואל ב כג), הֵם אוֹחֲזִים בְּמִדַּת הַמַּלְכוּת, וְעַל יְדֵי אֲחִיזָתָם בְּמַלְכוּת אוֹחֲזִים בָּאוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהּ, וְעַל יְדֵי אֲחִיזָתָם בָּאוֹתִיּוֹת הַשְּׁלֵמִים הֵם אוֹחֲזִים בַּתַּכְלִית, שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת הָאוֹתִיּוֹת... בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא... הַצַּדִּיקִים מַשִּׂיגִים הַתַּכְלִית, שֶׁהוּא עָלְמָא דְּאָתֵי כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (משלי ג) : "בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ" שֶׁיּוֹכַל אָדָם לְהַשִּׂיג הַתַּכְלִית בְּכָל דָּבָר, כִּי כָּל דָּבָר נִבְרָא בְּאוֹתִיּוֹת, וּבְכָל אוֹת יֵשׁ בּוֹ שְׁלֵמוּת... בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהִיא הַתַּכְלִית.

אֲבָל גַּם בְּקֶרֶב יְהוּדִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִירָה חוֹפְשִׁית וְנֶפֶשׁ אֱלֹקִית שֶׁיֵּשׁ לָהּ קֶשֶׁר לְתַכְלִית בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, וְיָכוֹל לִתְפֹּס אֶת הַשִּׁלְטוֹן וְהַשְׁרָרָה עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַמִּינוּת, גַּם הוּא לֹא יִתְפֹּס הַהַנְהָגָה לְעוֹלָם, כִּי הָאֱמוּנָה לֹא מַתִּירָה לְנַתֵּק אֶת יִשְׂרָאֵל מִבּוֹרֵא עוֹלָם וּמֵהַתַּכְלִית וּלְהֶאֱבֵד חַס וְשָׁלוֹם.

צַדִּיקֵי הָאֱמֶת מְדַבְּרִים דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה הַמַּרְכָּבִים מֵאוֹתִיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. וְיָדוּעַ כִּי בּוֹרֵא עוֹלָם בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵאוֹתִיּוֹת הַא"ב שֶׁהֵן מֵאוֹר אֵינְסוֹף וְהֵן הַחֹמֶר הַמַּרְכִּיב אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְהַדִּבּוּרִים שֶׁלָּהֶם מַשְׁפִּיעִים עַל הָעוֹלָם. וְנִמְצָא שֶׁדִּבּוּרֵי הָאֱמוּנָה שֶׁל הַצַּדִּיק הֵם שְׁמַסְיְעִים בְּיָדוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק לְהָבִין וּלְקַבֵּל מֵהַתַּכְלִית שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, דָּבָר שֶׁיּוֹכַל לְהַעֲבִיר לַדְּבֵקִים בּוֹ.

וְלָכֵן כְּכָל שֶׁמִּתְקָרְבִים אֶל הַגְּאוּלָה דִּבּוּרֵי הַצַּדִּיקִים מִתְפַּשְּׁטִים וְהָאֱמוּנָה מִתְחַזֶּקֶת לְקַבֵּל אֶת הַשְּׂרָרָה בַּחֲזָרָה מִפְּנֵי הַמְּנִים, וְיוֹתֵר אֲנָשִׁים מְבַקְּשִׁים לְתַקֵּן אֶת אֱמוּנָתָם, וּמַמְתִּיקִים בְּכָךְ אֶת חֲרוֹן הַאַף שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וּבְכָךְ הַצַּדִּיקִים מִתְמַלְּאִים רַחֲמִים לְהַנְהִיג אֶת הָעָם וּלְהָבִיא אֶת הַדִּבּוּר לִשְׁלֵמוּת, עַד שֶׁבְּסוֹף הַמַּעֲשֶׂה הָעוֹלָם יָבוֹא לְתִקּוּנוֹ וְכֻלָּם יִשְׁמְעוּ אֶת דִּבּוּרֵי הָאֱמֶת שֶׁהַצַּדִּיקִים מְבִיאִים לָנוּ וְיַכִּירוּ בְּגָדְלָתוֹ שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם, וְעַל יְדֵי הַהִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיק וְהִתְפַּשְּׁטוּת הָאֱמוּנָה יִזְכּוּ גַּם הֵם לְהָבִין וְלִתְפֹּס מֵהַתַּכְלִית, כָּל אֶחָד עַל פִּי שׂרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ.

העולה מן התורה:

- כְּדֵי לְהַצְלִיחַ לְהַגִּיעַ לְיַעַד מְסֻיָּם, עָלֵינוּ לְתַכְנֵן אֶת כָּל הַשְׁלַבִּים בַּדֶּרֶךְ אֵלָיו וּנְדַמְיֵן אֶת הַיַּעַד בְּמַחְשַׁבְתֵּנוּ לְאֹרֶךְ כָּל הַדֶּרֶךְ עַד לְהַגָּעָה אֵלָיו.
- תַּכְלִית הַבְּרִיאָה הִיא שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא אַךְ דָּבָר זֶה לֹא נִתַּן לְתִפְיסָה בְּרֹאשֵׁנוּ, אֶלָּא לַצַּדִּיקִים יֵשׁ הֲבָנָה בַּתַּכְלִית וְלָכֵן יֵשׁ לְהִתְקָרֵב אֶל צַדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁנִּשְׁמוֹתֵינוּ קְשׁוּרוֹת בָּהֶם, כְּדֵי שֶׁנִּתְפֹּס גַּם אָנוּ מֵהַתַּכְלִית עַל פִּי שֹׂרֶשׁ נִשְׁמָתֵנוּ.
- פְּגַם בָּאֱמוּנָה שֶׁלָּנוּ גּוֹרֵם לַחֲרוֹן אַף נִסְתָּר שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּכְנַס בַּצַּדִּיקִים, וְהֵם בְּעַנְוָתָנוּתָם מִתְרַחֲקִים מֵאִתָּנוּ כִּי חוֹשְׁבִים שֶׁאֵינָם רְאוּיִם לְהַנְהִיג, וְלֹא מְבִינִים כִּי הָרִחוּק נוֹבֵעַ מִכַּעַס ה׳ יִתְבָּרַךְ עַל הַפְּגָמִים בָּאֱמוּנָה.
- עַל יְדֵי שֶׁאֲנַחְנוּ כּוֹבְשִׁים אֶת כְּעָסָנוּ, אָנוּ גּוֹרְמִים בְּכָךְ שֶׁגַּם בּוֹרֵא עוֹלָם יִכְבֹּשׁ אֶת חֲרוֹן הָאַף שֶׁלּוֹ, וְאָז הַצַּדִּיקִים מִתְמַלְּאִים בְּרַחֲמִים עָלֵינוּ וּמִתְגַּבְּרִים עַל עַנְוָתָנוּתָם וּמַנְהִיגִים אוֹתָנוּ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וּמְסַיְּעִים לָנוּ לְהִתְחַבֵּר אֶל הַתַּכְלִית.
- יֵשׁ הַפְּגוּמִים בָּאֱמוּנָה שֶׁחוֹשְׁבִים כִּי הֵם מְלֵאִים רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל וּמְבַקְּשִׁים לְהַנְהִיגוֹ, אֶלָּא שֶׁהָרָצוֹן הַפְּנִימִי הָאֲמִתִּי שֶׁלָּהֶם הוּא לְכָבוֹד וּשְׂרָרָה וְאֵינָם רְאוּיִם.
- כֵּיוָן שֶׁהָאֱמוּנָה מְחֻבֶּרֶת לַחָכְמָה שֶׁהִיא שֹׂרֶשׁ הַמַּלְכוּת, כָּל הַמְבַקֵּשׁ לִמְלֹךְ צָרִיךְ חֲכָמִים שֶׁיְּיַעֲצוּ לוֹ, וְכַאֲשֶׁר מִשָּׁמַיִם נִמְצָא שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהַנְהִיג מַפִּילִים אֶת אוֹתוֹ אָדָם לְשִׂנְאַת חֲכָמִים, וּבְכָךְ מְבִיאִים לְהוֹרָדָתוֹ מֵהַשְׂרָרָה.

- כַּאֲשֶׁר אוֹתָם הַמְבַקְשִׁים לְהַנְהִיג מַצְלִיחִים לְהִתְגַּבֵּר בְּמִינוּת וְאֶפִּיקוֹרְסִיוּת וּמַדִּיחִים אֶת עַם יִשְׂרָאֵל וּפוֹגְמִים בֶּאֱמוּנָתָם, אָז הֵם מַפְרִידִים אֶת הָאֱמוּנָה מֵהַמַּלְכוּת, וְכִבְיָכוֹל יְכוֹלִים לִתְפֹּס אֶת הַשִּׁלְטוֹן וּלְהִתְבַּסֵּס אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָם רְאוּיִם.
- אַךְ מְשָׁמַיִם לֹא מַנִּיחִים לְלֹא רְאוּיִם לִתְפֹּס אֶת הַשִּׁלְטוֹן, וּכְכָל שֶׁמִּתְקָרְבִים אֶל הַגְּאוּלָה, דִּבּוּרֵי הָאֱמוּנָה וְהָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיקִים מִתְפַּשְׁטִים בָּעוֹלָם. דִּבּוּרֵי הָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם הַבְּנוּיִים מֵאוֹתִיּוֹת הַקֹּדֶשׁ שֶׁמַּרְכִּיבוֹת אֶת הָעוֹלָם, מַשְׁפִּיעִים עַל הָעוֹלָם וּמְתַקְּנִים פְּגָמִים בֶּאֱמוּנָה וְיוֹצְרִים רָצוֹן אֱצֶל רְחוֹקִים לְהִתְקָרֵב וּלְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה.
- עַל יְדֵי דִּבּוּרֵי הָאֱמֶת זוֹכֶה הַצַּדִּיק לְהָבִין וְלִתְפֹּס מִתַּכְלִית הַבְּרִיאָה וְשַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, וְכָל הַמִּתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בְּתַכְלִית זוֹ, יִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק וּלְקַבֵּל גַּם הוּא תְּפִיסָה מִתַּכְלִית זוֹ עַל פִּי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ.

תפילה לחבקוק

כִּי קָשֶׁה לְהָעוֹלָם: עַל מָה צָרִיךְ לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק לִשְׁמֹעַ מִפִּיו, הֲלֹא אֶפְשָׁר לְעַיֵּן בַּסְּפָרִים דִּבְרֵי מוּסָר? אַךְ בָּאֱמֶת הוּא תּוֹעֶלֶת גָּדוֹל, כִּי יֵשׁ חִלּוּק גָּדוֹל בֵּין הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ וּבֵין הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי אַחֵר הָאוֹמֵר בִּשְׁמוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ מִפִּי שְׁשָׁמַע מִפִּי הַשּׁוֹמֵעַ, כִּי יוֹרֵד בְּכָל פַּעַם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא רָחוֹק מִפִּי הַצַּדִּיק. וְכֵן בֵּין הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצַּדִּיק לַמְעַיֵּן בַּסֵּפֶר הוּא חִלּוּק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר.

רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ פּוֹתֵחַ וּמְסַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בַּחֲשִׁיבוּת שֶׁל לִמּוּד מִפִּי הַצַּדִּיק עַצְמוֹ, שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם לִטְרֹחַ לִנְסֹעַ אֶל

הַצַּדִּיק, לִרְאוֹת וְלִשְׁמֹעַ מִפִּיהוּ יְשִׁירוֹת, וְלֹא לְהִסְתַּפֵּק בְּלִמּוּד וְעִיּוּן מִתּוֹךְ סְפָרִים.

כַּאֲשֶׁר אָדָם מַעֲבִיר שְׁמוּעָה מֵאֶחָד לַשֵּׁנִי, הַדִּבּוּר נִכְרָךְ בְּתוֹךְ הַמְדַבֵּר וְנִמְצָא כִּי הַדִּבּוּר שֶׁיּוֹצֵא מִפִּי הַצַּדִּיק עוֹבֵר שִׁנּוּי וְיוֹרֵד דַּרְגָּה, וְאֵינוֹ זֶהֶה לַדִּבּוּר שֶׁיָּצָא מִפִּי הַצַּדִּיק בִּפְנֵי שׁוֹמְעָיו. וְאַף אִם יַעֲבִירוּ אֶת דְּבָרָיו מִילָּה בְּמִילָּה, הֲרֵי הַדִּבּוּר הוּא כְּחַ שֶׁל הַנְּשָׁמָה, וְכַאֲשֶׁר אָנוּ שׁוֹמְעִים מִפִּיו שֶׁל הַצַּדִּיק יְשִׁירוֹת אָנוּ שׁוֹמְעִים אֶת נִשְׁמָתוֹ שֶׁלּוֹ וּבְכָךְ יֵשׁ הַשְׁפָּעָה אַחֶרֶת שֶׁל הַדְּבָרִים עָלֵינוּ, מֵאֲשֶׁר שֶׁהַשְׁמוּעָה תַּעֲבוֹר דֶּרֶךְ אָדָם נוֹסָף. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה כַּאֲשֶׁר הוּא קוֹרֵא מִתּוֹךְ סֵפֶר.

וְלָכֵן אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָנוּ סְפָרִים שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁדִּבְרֵיהֶם מֵחַיֵּי מֵתִים מַמָּשׁ, עֲדַיִן עָלֵינוּ לְחַפֵּשׂ אַחַר צַדִּיק חָכָם הֶחַי בַּדּוֹר, שֶׁאָנוּ יְכוֹלִים לִשְׁמוֹעַ מִפִּיו וּלְהִתְחַבֵּר אֶל תּוֹרָתוֹ.

כִּי צָרִיךְ לְזַכֵּךְ אֶת הַפָּנִים, שֶׁיּוּכַל כָּל אֶחָד לִרְאוֹת אֶת פָּנָיו בַּפָּנִים שֶׁלּוֹ כְּמוֹ בְּמַרְאָה, עַד אֲשֶׁר בְּלֹא תּוֹכֵחָה וּבְלֹא מוּסָר יִתְחָרֵט חֲבֵרוֹ תֵּכֶף עַל מַעֲשָׂיו רַק מִמַּה שֶׁמַּבִּיט בַּפָּנִים שֶׁלּוֹ, כִּי עַל יְדֵי שֶׁמַּבִּיט בַּפָּנִים שֶׁלּוֹ יִרְאֶה אֶת עַצְמוֹ כְּמוֹ בְּמַרְאָה, אֵיךְ פָּנָיו מֻשְׁקָע בַּחֹשֶׁךְ.

עוֹד מוֹסִיף רַבֵּנוּ כִּי אָדָם שֶׁמְּזַכֵּךְ עַצְמוֹ וְעוֹבֵד עַל מִדּוֹתָיו וּמִתְחַבֵּר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם, הֲרֵי הַדָּבָר מַשְׁפִּיעַ עַל פָּנָיו שֶׁהוֹפְכִים לְמַרְאָה רוּחָנִית כְּלַפֵּי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹגְשִׁים בּוֹ, וְכָךְ עַל יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת עַל הַצַּדִּיק מֵיַּד אָדָם רוֹאֶה אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁלֹּא מוּאָרִים בּוֹ עַצְמוֹ בְּשֶׁל פְּגָמִים שֶׁעָשָׂה וְהוּא מְתַקֵּן. נִמְצָא שֶׁפְּנֵי הַצַּדִּיק הָפְכוּ לְאוֹר רוּחָנִי הַמֵּאִיר לְאוֹתָם מְקוֹמוֹת חֲשׁוּכִים שֶׁל אֵלֶּה הַבָּאִים אֵלָיו, וְזוֹ סִבָּה נוֹסֶפֶת לָבוֹא אֶל הַצַּדִּיק וְלֹא לְהִסְתַּפֵּק בִּשְׁמוּעוֹת

מֵאֲחֵרִים וּבַסְּפָרִים, כִּי פְּנֵי הַצַּדִּיק עַצְמוֹ מְסַיְּעִים בְּיַד הַבָּאִים אֵלָיו לְתַקֵּן אֶת עַצְמָם וּלְהִתְעַלּוֹת.

וְרָאִיתִי פְּעָמִים רַבּוֹת כֵּיצַד אֲנָשִׁים נִגְּשׁוּ לְרַב צַדִּיק שֶׁהִכַּרְתִּי, וּלְלֹא שַׂיְכוּת לַמִּגְזָר שֶׁהֵם שַׂיָּכִים אֵלָיו וּלְרָמָתָם הָרוּחָנִית בְּחַיֵּי הַיּוֹם יוֹם, כֻּלָּם הִרְגִּישׁוּ צֹרֶךְ לִפְתֹּחַ אֶת הַשִּׂיחָה בְּאֵיזוֹ מִצְוָה שֶׁהֵם עָשׂוּ, כִּי הָאוֹר שֶׁל הַצַּדִּיק הֵאִיר לָהֶם מַיִּד מָה בֶּאֱמֶת חָשׁוּב בַּחַיִּים, וְאַף עַל פִּי שֶׁבָּאוּ לְהִתְיַעֵץ בְּעִנְיָנִים גַּשְׁמִיִּים, וְרַבִּים מֵהֶם גַּם בָּאוּ בְּוִכּוּחִים קַטְנוֹנְיִים וּמְיֻתָּרִים, עֶצֶם הַהִסְתַּכְּלוּת בְּאוֹתוֹ צַדִּיק הֵאִירָה לָהֶם מִיַּד פְּנִימָה וְהָיָה חָשׁוּב לָהֶם לְהַרְאוֹת לָרַב שֶׁאֵינָם עוֹסְקִים רַק בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְגַם הֵם מְבִינִים וְעוֹסְקִים בְּמִצְוֹות.

כִּי גָּדֵל יְקַר הָעֵרֶךְ שֶׁל לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם... וְעַל יְדֵי לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ רוֹמְמָנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת, שֶׁכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת הָעַמִּים נוֹפְלִים עַל יְדֵי לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, הַיְנוּ שֶׁהֵרַע שֶׁיֵּשׁ לְהַלָּשׁוֹן שֶׁל הָאֻמָּה אֲחִיזָה בּוֹ נִתְבַּטֵּל וְנוֹפֵל עַל יְדֵי לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, וְאֵין לוֹ שְׁלִיטָה עַל יִשְׂרָאֵל, וְזֶה בְּחִינַת: 'לָשׁוֹן נוֹפֵל עַל לָשׁוֹן'. וְהֵרַע הַכּוֹלֵל, שֶׁכָּל הָרָעוֹת שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹן כְּלוּלִין בּוֹ, דְּהַיְנוּ תַּבְעֵרֶת הַמְּדוּרָה שֶׁל תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹן מְשֻׁקָּעִין וּכְלוּלִין בּוֹ, נוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל וְאֵין לוֹ שְׁלִיטָה עַל יְדֵי לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ... וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ, בִּבְחִינַת "וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ" (כמו שדרשו רַבּוֹתֵינוּ ז"ל זבחים קטו)... כִּי בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ תָּלוּי תִּקּוּן הַבְּרִית, בִּבְחִינַת "מִכָּאן שֶׁנֶּאֱסַר לָהֶם עֲרָיוֹת", כִּי זֶה בְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת, הַיְנוּ תִּקּוּן הַבְּרִית וּשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה.

רַבֵּנוּ כָּעֵת עוֹבֵר לְדַבֵּר עַל הַדֶּרֶךְ בָּהּ יֵשׁ לָלֶכֶת עַל מְנָת שֶׁנִּזְכֶּה לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו שֶׁגַּם אָנוּ נִזְכֶּךְ וְנָאִיר בְּפָנֵינוּ אֶל כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַחֲשׁוּכִים בָּנוּ וּלְתַקֵּן אוֹתָם. רַבֵּנוּ פּוֹתֵחַ בְּעִנְיַן בְּרִית הַלָּשׁוֹן וְכוֹרֵךְ אוֹתָהּ עִם תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי שְׁמִירַת הַלָּשׁוֹן וּשְׁמִירַת הַבְּרִית כְּרוּכִים זֶה בָּזֶה וּמַשְׁפִּיעִים זֶה עַל זֶה.

כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ נִבְרְאָה לְפִי דִּבּוּרוֹ שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁהוּא זָךְ וּמְתֻקָּן, לְלֹא קִלְקוּל וּלְלֹא אֲחִיזָה שֶׁל הַקְּלִפּוֹת בְּשׁוּם דָּבָר בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת בָּהֶן הַדִּבּוּר עָבַר, מֵעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁל טֻמְאָה אֵין קֶשֶׁר אֲלֵיהֶם וְעַד לָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַתַּחְתּוֹן שֶׁלָּנוּ, הַכֹּל הָיָה שָׁלֵם. זֶה מַרְאֶה כִּי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בִּשְׁלֵמוּתָהּ שֶׁעַל יָדָהּ בָּרָא ה׳ אֶת הָעוֹלָם, אֵין לָהּ שִׁיּוּךְ לַטֻּמְאָה וְאֵין לַקְּלִפּוֹת אֲחִיזָה בָּהּ, וְלָכֵן עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אָדָם יָכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ וְלִבְרֹא טוֹב בָּעוֹלָם כְּמוֹ בּוֹרֵא עוֹלָם עַצְמוֹ, וְזוֹ הַשֻּׁתָּפוּת שֶׁל הָאָדָם בַּבְּרִיאָה שֶׁה׳ יִתְבָּרַךְ אִפְשֵׁר לָנוּ.

שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הִיא עַל יְדֵי דִּבּוּר שָׁלֵם, בִּתְפִלָּה בְּלִמּוּד תּוֹרָה וּבְהִתְבּוֹדְדוּת, שֶׁלֹּא כְּרוּכִים בּוֹ דְּבָרִים לֹא נִצְרָכִים וּוַדַּאי לֹא דִּבְרֵי אִסּוּר. וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם מְמַעֵט בַּדִּבּוּרִים לַנִּצָּרֵךְ לוֹ בִּלְבַד דּוּמְרַבֶּה בְּדִבּוּרִים שֶׁל קְדֻשָּׁה, לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁלּוֹ נֶחְשֶׁבֶת בִּשְׁלֵמוּת.

וְכֵיוָן שֶׁהַדִּבּוּר הוּא הַלְּבוּשׁ הַפְּנִימִי שֶׁל הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ, הֲרֵי שֶׁשְּׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מַצְבִּיעָה עַל הַחֵלֶק הַטָּהוֹר בְּתוֹכֵנוּ שֶׁלַּקְּלִפּוֹת אֵין נְגִיעָה בּוֹ וְהִיא הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית שֶׁקְּיֶמֶת בַּיְּהוּדִי מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ (אוֹ יוֹם גִּיּוּרוֹ) וְעַד יוֹם מוֹתוֹ. כַּאֲשֶׁר הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית הִיא שֶׁאוֹחֶזֶת בְּכָל לְבוּשֵׁי הַנֶּפֶשׁ (הַמַּחְשָׁבָה, הַדִּבּוּר וְהַמַּעֲשֶׂה) הֲרֵי שֶׁלְּאוֹתוֹ יְהוּדִי אֵין קֶשֶׁר וְשַׁיָּכוּת לַטֻּמְאָה, וְהוּא מְחֻבָּר בִּשְׁלֵמוּת לְבוֹרֵא עוֹלָם.

טֻמְאַת הָעֲרָיוֹת וּפְגָם הַבְּרִית וְהַנְּאוּף הֵם הַקָּשִׁים וְהַמְּטַמְּאִים בְּיוֹתֵר הַמַּרְחִיקִים אֶת הָאָדָם מִן ה׳ יִתְבָּרַךְ. כְּנֶגֶד לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ יֵשׁ 70 לְשׁוֹנוֹת שֶׁל עַם זָר, וּבְכָל לָשׁוֹן כָּזוֹ כְּרוּכָה תַּאֲוָה לְאִסּוּר אַחֵר, אֲבָל מִכְלוֹל כָּל הַשָּׁפוֹת יַחְדָּיו מִתְחַבֵּר לְתַאֲוַת הַנְּאוּף שֶׁהִיא הַתַּאֲוָה הַיְדוּעָה וְהַקָּשָׁה מִכֻּלָּן וְנִמְצֵאת בְּכָל הָאֻמּוֹת. לָכֵן כַּאֲשֶׁר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ נִפְגֶּמֶת, וְלַקְּלִפּוֹת יֵשׁ אֲחִיזָה בִּיהוּדִי, הוּא יָכוֹל לִפּוֹל לְתַאֲוַת עֲרָיוֹת וּמִשָּׁם לְכָל הָעֲבֵרוֹת כֻּלָּן.

וְהָפוּךְ, גַּם מִי שֶׁנִּמְצָא בַּדִּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה וּמְבַקֵּשׁ לְהִתְעַלּוֹת וּלְהִתְקַדֵּשׁ, עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית הוּא מַצְלִיחַ לְשַׁחְרֵר עַצְמוֹ מֵהַקְּלִפָּה שֶׁל מִכְלוֹל כָּל לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם וּלְהַגִּיעַ אֶל שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁתְּחַבֵּר אוֹתוֹ אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם.

כְּפִי שֶׁצִּיְּנוּ שֶׁהַדִּבּוּר הוּא הַלְּבוּשׁ הַפְּנִימִי שֶׁל הַנֶּפֶשׁ, הָרֵי דִּבּוּרֵי לְשׁוֹן עַם זָר הֵן יְצוּג שֶׁל הַקְּלִפּוֹת מֵהֵן נוֹבְעוֹת הַנְּפָשׁוֹת הַבְּהֵמִיּוֹת שֶׁל הַגּוֹיִם, שֶׁהֵן טְמֵאוֹת מִיְּסוֹדָן וְאוֹתָם עַמִּים פְּגוּמִים בַּבְּרִית וּשְׁטוּפִים בְּתַאֲוָה זוֹ לְצַד שְׁאָר הַתַּאֲוֹת, וְאֵין לָהֶן כָּל נְגִיעָה וְשַׁיָּכוּת לִקְדֻשָּׁה כְּמוֹ הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית שֶׁל הַיְּהוּדִי.

וְדַע, שֶׁאִשָּׁה כְּסִילוּת הַזֹּאת, שֶׁהוּא כְּלָלוּת הָרַע שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹן, אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לִינֹק מֵאִשָּׁה חֲכָמָה, מִלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַנַּ״ל, אֶלָּא עַל יְדֵי בְּחִינַת ׳עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע׳, שֶׁעַל יָדוֹ הוּא מְפַתֶּה אֶת הַלָּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּמֵטִיל בָּהּ זֻהֲמָא. וְעֵץ הַדַּעַת, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁנֵי כֹּחוֹת שֶׁהֵן טוֹב וְרַע, הוּא אֶמְצָעִי בֵּין לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא אִשָּׁה חֲכָמָה, שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב, וּבֵין לָשׁוֹן שֶׁל שִׁבְעִין עַמְמִין, שֶׁכֻּלּוֹ רַע. וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע זֶה לָשׁוֹן תַּרְגּוּם, שֶׁהוּא אֶמְצָעִי

בֵּין לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּבֵין לָשׁוֹן שֶׁל שִׁבְעִין עַמָּמִין. וּלְשׁוֹן עַמָּמִין, כְּשֶׁרוֹצִים לִינֹק מִלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לִינֹק מִמֶּנּוּ אֶלָּא עַל יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם... כִּי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם יֵשׁ בּוֹ טוֹב וְרַע - לִפְעָמִים הוּא בְּחִינַת מַשְׂכִּיל, וְלִפְעָמִים הוּא בְּחִינַת מְשַׂכֵּל... וְעִקַּר בְּנִינָהּ וּשְׁלֵמוּת שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אֵינוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁמַּפִּילִין הָרַע שֶׁל הַתַּרְגּוּם וּמַעֲלִין אֶת הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ... וְעַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אֶת הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּמַפִּילִין הָרַע שֶׁבּוֹ, נוֹפְלִין כָּל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹן, בִּבְחִינַת 'לָשׁוֹן נוֹפֵל עַל לָשׁוֹן'...

אַךְ אִם אֵין נְגִיעָה וְשַׂיָּכוּת בֵּין הַטֻּמְאָה וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁל 70 אֻמּוֹת לַקְּדֻשָּׁה שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, כֵּיצַד בְּכָל זֹאת יְהוּדִים נוֹפְלִים מִדַּרְכָּם וּמוֹצְאִים עַצְמָם בַּאֲחִיזַת קְלִפַּת הַטֻּמְאָה? כֵּיצַד יָכוֹל יְהוּדִי לִפּוֹל לִפְגָם הַבְּרִית וּלְטֻמְאַת נְאוּף וַעֲרָיוֹת, אִם אֵין לָהֶן שַׂיָּכוּת לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְלַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית שֶׁל הַיְּהוּדִי?

אֶלָּא בֵּין קְדֻשַּׁת הַיְּהוּדִי לְטֻמְאַת הַגּוֹי יֵשׁ גּוֹרֶם מְתַוֵּךְ, חֵלֶק שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טוֹב וְרַע גַּם יָחַד הַנִּמְצָא בְּתוֹךְ הַיְּהוּדִי וְעוֹלָמוֹ. אִם לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הִיא שְׁלֵמוּת הַטָּהֳרָה וּלְשׁוֹנוֹת עַם זֶר הֵן מְכִלּוֹל הַתַּאֲוֹת הָרָעוֹת בִּלְבַד, עַד שֶׁאֵין שַׂיָּכוּת בֵּינֵיהֶן, הֲרֵי שֶׁיֵּשׁ לָשׁוֹן מְתַוֶּכֶת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ טוֹב וְרַע וְהִיא לָשׁוֹן הָאֲרַמִּית הַנִּקְרֵאת "תַּרְגּוּם".

לָשׁוֹן זוֹ מְכִילָה צַד נִסְתָּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, וְזֶה הַטּוֹב שֶׁבָּהּ, וְאָכֵן לַתּוֹרָה עַצְמָהּ יֵשׁ תַּרְגּוּם לַאֲרַמִּית שֶׁקִּבַּלְנוּ בְּסִינַי וְהִיא עַצְמָהּ אֶחָד מִשִּׁבְעִים הַפֵּרוּשִׁים וְהַפָּנִים לַתּוֹרָה. מִצַּד שֵׁנִי הִיא מְכִילָה בַּתּוֹרָה קֶשֶׁר אֶל שָׁפוֹת זָרוֹת שֶׁאֵינָן לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, וְזֶה הָרַע שֶׁבָּהּ. וְעַל יְדֵי לִמּוּד

הַתַּרְגוּם אָנוּ בוֹרְרִים אֶת הַטּוֹב שֶׁבָּהּ וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה.

זוֹ הַסִּבָּה שֶׁהַגְּמָרָא וְהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ נִכְתְּבוּ רֻבָּן בִּלְשׁוֹן תַּרְגוּם וְלֹא בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי הַלִּמּוּד בָּהֶם נוֹעָד לְבָרֵר אֶת הַנִּיצוֹצוֹת וּלְהַפְרִיד בֵּין הַטּוֹב וְהָרַע שֶׁהִתְעָרְבְבוּ בְּעִקְּבוֹת חֵטְא אֲכִילַת פְּרִי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע, וְעַל יְדֵי הִתְעַסְּקוּת בִּלְשׁוֹן זוֹ בִּדְבָרֵי קְדֻשָּׁה, בְּעֹמֶק פְּשַׁט הַתּוֹרָה לְהִלָּכוֹתֶיהָ וּבַסּוֹדוֹת הַגְּנוּזִים בָּהּ, אָנוּ מְתַקְּנִים אֶת הַתַּרְגוּם שֶׁיְּנַתֵּק הַקֶּשֶׁר עִם לְשׁוֹנוֹת הָאֱמוּת וְיִתְחַבֵּר וְיִתְבַּטֵּל בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁתַּגִּיעַ לִשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי בֵּרוּר זֶה.

וְכָךְ רָאִינוּ שֶׁדְּבָרִים שֶׁנִּכְתְּבוּ בִּלְשׁוֹן תַּרְגוּם בַּתְּפִלָּה וּבַסְּלִיחוֹת מַצְרִיכִים מְנָיָן שֶׁבּוֹ יֵשׁ הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה, עַל מְנָת לְאַפְשֵׁר לְהַגִּיעַ לְבֵרוּר הַטּוֹב מֵהָרַע שֶׁבּוֹ וּלְחַבְּרוֹ מִיַּד אֶל שָׁרְשׁוֹ לְמַעְלָה. כְּמוֹ כֵן יֵשׁ לָנוּ מִצְוַת קְרִיאַת פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגוּם, וְדַוְקָא פְּעָמַיִם מִקְרָא וּפַעַם אַחַת תַּרְגוּם, עַל מְנָת שֶׁהַתַּרְגוּם יִתְבַּטֵּל בְּתוֹךְ לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְהַטּוֹב שֶׁבּוֹ יַעֲלֶה לְמַעְלָה וְיִתָּקֵן.

וְכֵיוָן שֶׁהַדִּבּוּר בִּלְשׁוֹן זוֹ הוּא לְבוּשׁ פְּנִימִי שֶׁל הַנֶּפֶשׁ, לְשׁוֹן הַתַּרְגוּם מְיַצֶּגֶת אֶת הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁל הַיְּהוּדִי. בְּשׁוֹנָה מֵהַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁל הַגּוֹיִם שֶׁמַּגִּיעָה מֵאַחַת מֵהַשֶּׁלֶשׁ הַקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת: "עָנָן גָּדוֹל" "אֵשׁ מִתְלַקַּחַת" וְ"רוּחַ סְעָרָה", שֶׁהֵן רַק רַע וְטָמֵא, הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁל הַיְּהוּדִי מַגִּיעָה מִקְּלִפַּת "נֹגַהּ" שֶׁבָּהּ יֵשׁ טוֹב וְרַע מְעֹרָבָבִים, וְהִיא שׁוֹכֶנֶת בְּגוּף הַיְּהוּדִי לְצַד הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית הַמְבַקֶּשֶׁת לְהָאִיר לָהּ וּלְהַלְחֵם בָּהּ עַל מְנָת לְהַכְרִיחַ אוֹתָהּ לִבְרֹר אֶת הַטּוֹב מֵהָרַע וְלֹא לְהֵפֶךְ חָלִילָה.

וְכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ בַּנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁל הַיְּהוּדִי גַּם רַע, הָרֵי הִיא מְסֻגֶּלֶת לִשְׁטֹף אֶת הַיְּהוּדִי בְּתַאֲווֹת, תְּחִלָּה בְּהֶתֵּר כִּי גַּם לְנֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁל הַיְּהוּדִי אֵין שַׂיָּכוּת לְטֻמְאָה שֶׁל הַקְּלִפּוֹת הַקָּשׁוֹת, כַּאֲשֶׁר אָדָם יִתְנַהֵג בִּפְרָאוּת וּבְהֵמִיּוּת בַּמֻּתָּר לוֹ, אִם בַּאֲכִילָה שֶׁל אֹכֶל כָּשֵׁר אַךְ בְּתַאֲוָה וְרַעֲבָתָנוּת, וְאִם בְּהִתְנַהֲגוּת שֶׁל נְאוּף וּפְרִיצוּת עִם אִשְׁתּוֹ הַמֻּתֶּרֶת לוֹ, וְעַל יְדֵי הִתְנַהֲגוּת זוֹ תִּהְיֶה לוֹ שַׂיָּכוּת לַקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת שֶׁיִּמְשְׁכוּ אוֹתוֹ לַעֲבוֹר אֶת הַגְּבוּל וְלַעֲשׂוֹת אֶת אוֹתָן תַּאֲווֹת בְּאִסּוּר גָּמוּר.

וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר אָדָם גּוֹדֵר אֶת עַצְמוֹ בַּמֻּתָּר לוֹ וּמִתְאַמֵּץ לִשְׁמוֹר עַל בְּרִיתוֹ, הָרֵי שֶׁלַּקְּלִפּוֹת הַרְבֵּה יוֹתֵר קָשֶׁה לֶאֱחֹז בּוֹ, כִּי הַנַּאוּף הוּא הַפֶּתַח הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר וְהַחִבּוּר הֶחָזָק בְּיוֹתֵר לְכָל הַקְּלִפּוֹת יַחְדָּיו, וְהַגָּדֵר בּוֹ הוּא מַחְסוֹם שֶׁל הַפִּרְצוֹת בָּהֶן הַקְּלִפּוֹת מְבַקְּשׁוֹת לְהִתְחַבֵּר לִקְדֻשָּׁה, וְאוֹתוֹ אָדָם יָכוֹל לְהִתְעַלּוֹת מֵחָדָשׁ וּלְהִשְׁתַּחְרֵר מֵאַחִיזַת הַטֻּמְאָה וּלְהִתְקַדֵּשׁ. וְעַל זֶה אָמְרוּ חַזַ"ל (ויקרא רבה כד, ו): שֶׁכָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא בּוֹ גֶּדֶר עֶרְוָה, אַתָּה מוֹצֵא קְדֻשָּׁה.

וְזֶה בְּחִינַת מִקְרֶה לַיְלָה (דברים כג). שֶׁהָרוּחַ סְעָרָה, הַיְנוּ הָרוּחַ שְׁטוּת, הַיְנוּ הַשִּׁבְעִים לָשׁוֹן, עוֹלֶה עַל יְדֵי תַּרְגּוּם, עַל יְדֵי תַּרְדֵּמָה, עַל יְדֵי שֵׁנָה, וְיוֹנֵק מִלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, מֵרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, מִבְּרִית קֹדֶשׁ. כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, מְקָרֵר אֶת חֲמִימוּתוֹ בְּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, בְּבְחִינַת (תהלים לט) "חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי וְכוּ', דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי", שֶׁמְּקָרֵר חֲמִימוּתוֹ בְּדִבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ... אֲבָל מִי שֶׁאֵין לוֹ שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, אֲזַי הָרוּחַ סְעָרָה מְקָרֵר אוֹתוֹ בְּמִקְרֶה לַיְלָה בַּשֵּׁנָה... כִּי עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ נִצּוֹלִין מִמִּקְרֶה לַיְלָה כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ זוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל, כִּי

עִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא עַל יְדֵי תַּרְגּוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה וְשֵׁנָה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין אֶת בְּחִינַת הַתַּרְגּוּם, בְּחִינַת הַתַּרְדֵּמָה כַּנַּ״ל, וְעַל כֵּן אָז נִצּוֹלִין מִמִּקְרֶה לַיְלָה שֶׁבְּתַרְדֵּמָה כַּנַּ״ל.

וְצָרִיךְ לָדַעַת שֶׁהַמַּאֲבָק בֵּין הַקְּלִפּוֹת לַקְּדֻשָּׁה עַל בְּרֵרַת הַטּוֹב מֵהָרַע אוֹ לְהֶפֶךְ הַיְנוּ מַאֲבַק שֶׁנִּמְשָׁךְ כָּל הַזְּמַן. לָכֵן אָדָם שֶׁלֹּא פּוֹעֵל לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ וְלִבְרֹר אֶת הַטּוֹב מִן הָרַע, מַשְׁאִיר אֶת שְׂדֵה הַקְּרָב לְכֹחוֹת הַטֻּמְאָה הַחִיצוֹנִים לִדְחֹף אוֹתוֹ לְבֵרוּר אֶת הָרַע מִתּוֹךְ הַטּוֹב.

כַּאֲשֶׁר אָדָם שׂוֹמֵר עַל שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שְׁבוּרֵר אֶת הַטּוֹב מִתּוֹךְ הָרַע, הוּא מְקָרֵר אֶת רוּחַ הַקְּלִפּוֹת הַמְבַקְּשׁוֹת לְחַמְּמוֹ כָּל הַזְּמַן לְדַבֵּר עֲבֵרָה וְלִשְׁטֹף אוֹתוֹ בְּתַאֲוֹת הָעֲרָיוֹת כְּמִכְלוֹל כָּל הַתַּאֲוֹוֹת כֻּלָּן. וְאִם אוֹתוֹ אָדָם לֹא מַשְׁגִּיחַ בָּעִנְיָן, הֲרֵי שֶׁאִי שְׁלֵמוּת הַקֹּדֶשׁ מְסַיַּעַת בְּיַד כֹּחוֹת הַטֻּמְאָה לַחֲבֹר אֶל הַחֵלֶק בְּתוֹכוֹ שֶׁבּוֹ הַטּוֹב וְרַע מְעֹרָבָבִים וְלִבְרֹר הָרַע מִתּוֹךְ הַטּוֹב, עַד שֶׁמּוֹשְׁכִים אֶת אוֹתוֹ יְהוּדִי אֶל הַצַּד שֶׁלָּהֶם, וּבְעִקָּר עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא הַפֶּתַח הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר בּוֹ יְכוֹלִים לִפְרֹץ כֹּחוֹת הַטֻּמְאָה אֶל תּוֹךְ לִבּוֹ שֶׁל הַיְּהוּדִי וְלִכְבֹּשׁ אוֹתוֹ חָלִילָה.

לָכֵן עַל הַיְּהוּדִי לְהִתְגַּבֵּר כָּל הַזְּמַן וְלִהְיוֹת עַל הַמִּשְׁמָר, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ בַּעֲבוֹדַת בֵּרוּר הַטּוֹב מִתּוֹךְ הָרַע שֶׁבּוֹ וְהִתְקַדְּשׁוּתוֹ, עַל יְדֵי שְׁמִירַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּשְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁמַּרְחִיקִים אֶת הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁלּוֹ מִצַּד הַקְּלִפּוֹת וּמְקָרְבִים אוֹתָהּ לָנֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית שֶׁבּוֹ, וְזוֹכֶה הַיְּהוּדִי לְהִתְקַדֵּשׁ וּלְתַקֵּן כָּל מָה שֶׁפָּגַם, כִּי הוּא מִתְנַתֵּק מֵאֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וְהַטֻּמְאָה בָּהּ הָיָה, שֶׁהֲרֵי

הַקְּלִפּוֹת הָאוֹחֲזוֹת בּוֹ לֹא יְכוֹלוֹת לְהִכָּנֵס עִמּוֹ לַקְּדֻשָּׁה וְנוֹתָרוֹת בַּחוּץ.

וּכְשֶׁמַּעֲלֶה הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם וּמַשְׁלִים אֶת הַלָּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, עַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרִין וְנִתְגַּדְּלִין הַכֹּחַ שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי כָּל דָּבָר יֵשׁ בּוֹ כַּמָּה צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת, שֶׁבּוֹ נִבְרָא זֶה הַדָּבָר, וְעַל יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ עַל יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, עַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרִין וְנִתְגַּדְּלִין הַכֹּחַ שֶׁל אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר וְדָבָר... כִּי כְּפִי הַשְׁלֵמוֹת שֶׁמַּשְׁלִים אֶת הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת וּבִטּוּל תַּאֲוַת נָאוֹף, כֵּן נִתְגַּדֵּל וְנִתְעוֹרֵר כֹּחַ ה' שֶׁבַּמַּעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל (עיין זוהר פנחס רמה.).

יָדוּעַ כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם מֵאוֹר הַיּוֹצֵא מֵהָאֵינְסוֹף, וּמְלֵבֵשׁ בְּכֵלִים הָעֲשׂוּיִם עַצְמָם מֵאוֹר וְהוֹלְכִים וּמִתְעַבִּים עַד לְצוּרָתָם הַנִּרְאֵית כְּחֹמֶר גַּס וְעָב בָּעוֹלָם הַגַּשְׁמִי שְׁלָנוּ. וְהָאוֹר הַזֶּה הָעוֹבֵר בֵּין כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵהָרוּחָנִי וְהַדַּק בְּיוֹתֵר וְעַד לָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַגַּס שְׁלָנוּ וְלַקְלִפּוֹת שֶׁמִּתַּחְתָּיו, מֵרָכָב מֵאוֹתִיּוֹת הא"ב שֶׁהֵן כֵּלִים שֶׁל אוֹר רוּחָנִי הַמֵּכִיל בְּתוֹכוֹ אוֹר אֵינְסוֹף.

וְכֵיוָן שֶׁאוֹתִיּוֹת הַא"ב שֶׁל לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ מַרְכִּיבוֹת וּמְחַיּוֹת אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, נִמְצָא שֶׁכַּאֲשֶׁר יְהוּדִי מְדַבֵּר בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, הוּא יוֹצֵר צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת קְדוֹשִׁים הַמִּתְחַבְּרִים לְמַעֲשֶׂה הַבְּרִיאָה עַצְמָהּ וּמְשַׁנִּים וּמַשְׁפִּיעִים עַל הָעוֹלָם לְטוֹבָה. וְכֵן הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁל אוֹתוֹ יְהוּדִי נוֹבְעִים מִנִּשְׁמָתוֹ הַמְחֻבֶּרֶת לָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, גַּם הֵם צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁל אוֹר אֵינְסוֹף וּמַשְׁפִּיעִים עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת.

וּלְהַבְדִּיל אִם אָדָם פּוֹגֵם בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מַמָּשׁ, אוֹ פּוֹגֵם בְּמַעֲשָׂיו וּבְעִקָּר בַּבְּרִית קֹדֶשׁ, הֲרֵי שֶׁהוּא יוֹצֵר צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת רָעִים וּטְמֵאִים הַמַּשְׁפִּיעִים לְרָעָה עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְדָבָר זֶה הוּא אַף וְרַק בִּיהוּדִי שֶׁהַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית וְהַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁלּוֹ שְׁתֵּיהֶן בַּעֲלוֹת חֲבוּר פְּנִימִי לָאוֹר אֵינְסוֹף שֶׁמְּחַיֶּה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, מָה שֶּׁאֵין כֵּן אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁלָּהֶן נֶפֶשׁ בְּהֵמִית טְמֵאָה מִן הַקְּלִפּוֹת שֶׁאֵין לָהּ קֶשֶׁר וְשַׁיָּכוּת לָאוֹר אֵינְסוֹף, וְגַם הַמַּעֲשִׂים הָרָעִים וְהַמְזַעְזְעִים בְּיוֹתֵר שֶׁיַּעֲשׂוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּמִילְיוֹנֵי נְפָשׁוֹת שֶׁיִּסְבְּלוּ בְּגִלְגֻּלָם, הַשְׁפָּעָתָם לֹא חוֹרֶגֶת מִגְּבוּלוֹת מִישׁוֹר הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי שֶׁלָּנוּ.

וּמִי שֶׁיָּכוֹל לְהִתְעוֹרֵר הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבְּכָל מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, אֲזַי אֲכִילָתוֹ וּשְׁתִיָּתוֹ וְכָל תַּעֲנוּגָיו אֵינוֹ אֶלָּא מֵהִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, בִּבְחִינַת (רות ג) : ״וַיֹּאכַל וַיֶּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ״... שֶׁהָיְתָה אֲכִילָתוֹ וּשְׁתִיָּתוֹ מֵהִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהָאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרָכוֹת הַמָּזוֹן, כִּי הַמָּזוֹן נִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, עַל יְדֵי שֶׁמְּעוֹרְרִין וּמְאִירִין אֶת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, וּמִשָּׁם צְרִיכִין שֶׁתִּהְיֶה עִקַּר הָאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּשְׁאָר הַתַּעֲנוּגִים כַּנַּ״ל. וְכָל חָכָם פָּשׁוּט (פרוש, שֶׁהוּא חָכָם לְבַד אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צַדִּיק) יָכוֹל לֵידַע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבּוֹ נִבְרָא הַדָּבָר הַזֶּה שֶׁאוֹכֵל. כִּי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ הַכֹּחַ שֶׁל מְתִיקוּת וּמְרִירוּת, חֲרִיפוּת וּמְלִיחוּת, שֶׁזֶּה מְרַכֵּךְ וְזֶה מַקְשֶׁה, זֶה מַגְדִּיל וְזֶה מַקְטִין, זֶה מְכַוֵּץ וְזֶה מַרְחִיב, וְיוֹדֵעַ הִתְחַלְקוּת הָאוֹתִיּוֹת... וְיוֹדֵעַ הָאוֹתִיּוֹת הַשַּׁיָּכִים לְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, וְיוֹדֵעַ כֹּחַ שֶׁל כָּל סְפִירָה, שֶׁזֶּה רַךְ וְזֶה קָשֶׁה וְכוּ׳, אֲזַי עַל יְדֵי שֶׁטּוֹעֵם אֵיזֶה דָּבָר אוֹ רוֹאֶה אֵיזֶה

דָּבָר, הוּא יוֹדֵעַ וּמֵבִין הַצֵּרוּפֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁבּוֹ נִבְרָא זֶה הַדָּבָר. כִּי כָּל דָּבָר נִשְׁתַּנֶּה בְּטַעֲמוֹ וְרֵיחוֹ וּתְמוּנָתוֹ - הַכֹּל לְפִי צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁשָּׁקַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּחָכְמָתוֹ וּבִרְצוֹנוֹ הַפָּשׁוּט כָּךְ וְכָךְ אוֹתִיּוֹת שֶׁיִּבָּרֵא בָּהֶם דָּבָר זֶה, וְכָךְ וְכָךְ אוֹתִיּוֹת שֶׁיִּבָּרֵא בָּהֶם דָּבָר זֶה... וּמִי שֶׁהוּא חָכָם לְבַד, יָכוֹל לְהָבִין כָּל זֹאת בְּחָכְמָתוֹ, שֶׁיֵּדַע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר כַּנַּ"ל - אֲבָל שֶׁיַּרְגִּישׁ וְיִתְעַנֵּג רַק מֵהַצֵּרוּפֵי אוֹתִיּוֹת, בְּבְחִינַת "וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ" כַּנַּ"ל, זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם לְמִי שֶׁהֵבִיא שְׁלֵמוּת בְּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, וְהֵבִיא הִתְנוֹצְצוּת חָדָשׁ בְּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁל כָּל דָּבָר, הַיְנוּ בְּהָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר - זֶה יָכוֹל לְקַיֵּם "וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ" כַּנַּ"ל.

יָדוּעַ כִּי כָּל דָּבָר גַּשְׁמִי בָּעוֹלָם שֶׁלָּנוּ מֻרְכָּב מִצֵּרוּף אַחַר שֶׁל יְסוֹדוֹת שֶׁבַּטֶּבַע, כְּגוֹן כְּלוֹר וְנִתְרָן שֶׁיִּיצְרוּ מֶלַח, וְחַמְצָן וּמֵימָן שֶׁיִּיצְרוּ מַיִם וְכוּ'. וְיֵשׁ בַּטֶּבַע דְּבָרִים מֻרְכָּבִים יוֹתֵר שֶׁמְּכִילִים מִסְפָּר רַב יוֹתֵר שֶׁל יְסוֹדוֹת. וְכָל יְסוֹד שֶׁכָּזֶה אַחֲרַאי לִתְכוּנוֹת אֲחֵרוֹת בְּאוֹתוֹ חֹמֶר, אִם לַעֲשׂוֹתוֹ קַלִּיל יוֹתֵר אוֹ כָּבֵד יוֹתֵר, נוֹזְלִי אוֹ מוּצָק וְכוּ'. וּמֻמְחִים מִתְּחוּם הַכִּימְיָה יְכוֹלִים לְזַהוֹת בְּכָל חֹמֶר אֶת הַיְסוֹדוֹת הַמַּרְכִּיבִים אוֹתוֹ וּמְמִילָא לְאַבְחֵן אֶת תְּכוּנוֹתָיו עַל פִּיהֶם.

כָּךְ גַּם מִבְּחִינָה רוּחָנִית מֻרְכָּב כָּל דָּבָר בָּעוֹלָם מִצֵּרוּפֵי אוֹתִיּוֹת אֲחֵרִים, כַּאֲשֶׁר לְכָל אוֹת יֵשׁ אֶת הַתְּכוּנוֹת שֶׁלָּהּ, וְהַצֵּרוּפִים שֶׁלָּהֶם יוֹצְרִים חֻמָּרִים שׁוֹנִים בַּעֲלֵי תְּכוּנוֹת אֲחֵרוֹת. וְגַם כָּאן יְכוֹלִים לִהְיוֹת חֲכָמִים שֶׁיִּלְמְדוּ אֶת הַחָכְמָה הַנִּסְתָּרֹת הַזּוֹ שֶׁל הֶרְכְּבֵי הָאוֹתִיּוֹת וְלָדַעַת בְּכָל דָּבָר מֵאֵלּוּ אוֹתִיּוֹת הוּא מֻרְכָּב. אֲבָל אִם לְאוֹתוֹ חָכָם אֵין נְגִיעָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה, יְדִיעָתוֹ לֹא תְּתָרְגַּם לְהַרְגָּשָׁה, כִּי

כַּאֲשֶׁר הוּא יֹאכַל עֻגָה בְּתַאֲוָה הוּא יֵדַע בְּחָכְמָתוֹ מֵאֵלּוּ אוֹתִיּוֹת הָעֻגָּה הַזּוֹ מֵרְכֶּבֶת וּמָה מֵבִיא לָהּ אֶת הַטַּעַם הַזֶּה וְלֹא אַחֵר, אֲבָל הוּא לֹא יִטְעַם טָעַם רוּחָנִי שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הַמַּרְכִּיבוֹת אֶת הָעֻגָּה, אֶלָּא הוּא יַרְגִּישׁ אֶת הַטַּעַם שֶׁל הַקֻּצֶפֶת וְהַשׁוֹקוֹלָד!

לְעֻמָּתוֹ הַצַּדִּיק הוּא שֶׁמִּתְחַבֵּר אֶל חָכְמָתוֹ, וְעַל יְדֵי שְׁמִירַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּשְׁמִירַת הַבְּרִית הוּא מִתְחַבֵּר אֶל הָאוֹתִיּוֹת הַמַּרְכִּיבוֹת כָּל דָּבָר בַּבְּרִיאָה, וְאַף מַשְׁפִּיעַ עַל הַבְּרִיאָה עַצְמָהּ בְּדִבּוּרוֹ וּמַעֲשָׂיו, וְכַאֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה וּפוֹעֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא לֹא חָשׁ בַּטַּעַם וּבָרֵיחַ שֶׁל הַחֹמֶר הַגַּשְׁמִי, אֶלָּא בָּאֱלֹקוּת וְהַבְּחִינוֹת הָרוּחָנִיּוּת וְהָאוֹתִיּוֹת הַמַּרְכִּיבוֹת אֶת אוֹתוֹ דָּבָר. בְּחִינָה זוֹ הִיא שֶׁמְּבִיאָהּ אוֹתוֹ לְדַרְגָּה בָּהּ פָּתַחְנוּ אִתָּהּ אֶת הַתּוֹרָה:

וּמִי שֶׁאוֹחֵז בְּמַדְרֵגָה זוֹ... מְזֻיָּה מֵאִיר לִבּוֹ. כִּי שָׁם הַלֵּב הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל וְנִזּוֹן מִשּׁוּפְרָא דְּשׁוּפְרָא (עיין זוהר פנחס רט"ז: ובדף רכ"א:) מִל"ב אֱלֹקִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת ל"ב אֱלֹקִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וְעַל יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹר שֶׁמְּקַבֵּל הַלֵּב מִל"ב אֱלֹקִים הַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה מִתְנוֹצֵץ פָּנָיו בָּאוֹר הַזֶּה, בִּבְחִינַת (משלי טו): "לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב פָּנִים", וּכְשֶׁפָּנָיו מְאִירוֹת בְּהִזְדַּכְּכוּת הַזֶּה, אֲזַי יוּכַל הָאַחֵר לִרְאוֹת פָּנָיו בַּפָּנִים הַזֶּה כְּמוֹ בְּמַרְאָה, וּלְהִתְחָרֵט וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (דברים ה): "פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם", הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ עִמָּכֶם דִּבּוּר ה', הַיְנוּ שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, עַל יְדֵי זֶה מִתְנוֹצֵץ הַפָּנִים וּמְאִירוֹת כָּל כָּךְ, עַד שֶׁיּוּכַל לְהִתְרָאוֹת פָּנִים בְּפָנִים... וְזֶהוּ הַחִלּוּק בֵּין הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הָרַב, אוֹ מִפִּי הַתַּלְמִיד, אוֹ מִפִּי הַסֵּפֶר. כִּי הַצַּדִּיקִים

הֵם "גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עֹשֵׂי דְּבָרוֹ" (תהלים קג), שֶׁהֵם עוֹשִׂים וּבוֹנִים הַדִּבּוּר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַיְנוּ הַלָּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, בִּבְחִינוֹת "נִמְלַךְ בְּנִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם" (בראשית רבה פרשה ח), כִּי עַל יְדֵי הַשַּׁעֲשׁוּעִים שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיְּקַבֵּל מִנִּשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים, עַל יְדֵי זֶה "בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם" (תהלים לג), הַיְנוּ שֶׁנַּעֲשָׂה הַדִּבּוּר שֶׁל לָשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם בְּבְחִינַת "עֹשֵׂי דְבָרוֹ", שֶׁהֵם עוֹשִׂים הַדִּבּוּר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁיְּדַבֵּר וְיִבְרָא אֶת הָעוֹלָם. וְכָל זֶה הָיְתָה קוֹדֶם הַבְּרִיאָה. גַּם עַכְשָׁו, כְּשֶׁרוֹצִים הַצַּדִּיקִים לִשְׁמֹעַ אֵיזֶה דִּבּוּר מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֵם עוֹשִׂים תְּחִלָּה אֶת הַדִּבּוּר וּבוֹנִים אוֹתוֹ, הַיְנוּ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים זוֹכִים לִשְׁמֹעַ דִּבּוּרִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, נִמְצָא שֶׁאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים נִתְהַוּוּ וְנִבְנוּ עַל יָדָם... נִמְצָא מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ מִפִּיו בְּעַצְמוֹ, מְקַבֵּל דִּבּוּר לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת, הַיְנוּ בְּיִרְאָה, כִּי זֶה הַלָּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ יֵשׁ לוֹ שְׁלֵמוּת מֵחֲמַת בְּחִינַת "לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ", כִּי שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר תַּלְיָא בְּיִרְאָה, וְהַיִּרְאָה תַּלְיָא בְּאוּדְנִין כַּנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ מִפִּי אַחֵר הוּא רָחוֹק מִזֶּה הַשְּׁלֵמוּת, כִּי כְּבָר יָרַד מִמַּדְרֵגָתוֹ.

עַל יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק אוֹחֵז בְּמִדָּה זוֹ שֶׁל הַפְנָמַת הַחָכְמָה שֶׁל יְדִיעַת הָאוֹתִיּוֹת הַמַּרְכִּיבִים כָּל דָּבָר, כְּשֶׁהוּא שׁוֹמֵר עַל לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ וְעַל הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת, הֲרֵי שֶׁהוּא מִתְחַבֵּר בְּיִחוּד עֶלְיוֹן עִם בּוֹרֵא עוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת וְאֵין לַקְלִפּוֹת וְלַסִּטְרָא כָּל נְגִיעָה בּוֹ. שְׁלֵמוּת זוֹ מִתְבַּטֵּאת בְּכָךְ שֶׁהָאוֹר שֶׁבְּתוֹכוֹ מֵאִיר אֶת פָּנָיו, וְכַאֲשֶׁר רוֹאִים אֶת הַצַּדִּיק וְשׁוֹמְעִים אֶת הַדִּבּוּרִים יוֹצְאִים יְשִׁירוֹת מִפִּיו, הַדָּבָר מַשְׁפִּיעַ עַל הַשּׁוֹמֵעַ וְהַמִּתְבּוֹנֵן בְּצוּרָה שׁוֹנָה לְגַמְרֵי מֵאֲשֶׁר הָיָה שׁוֹמֵעַ מִפִּי אַחֵר אוֹ מִפִּי סְפָרִים.

כִּי הַצַּדִּיק מַגִּיעַ לִשְׁלֵמוּת זוֹ עַל יְדֵי שֶׁהוּא שָׁלֵם גַּם בִּירְאַת הַשָּׁמַיִם שֶׁלּוֹ, וְעַל יְדֵי שֶׁמַּגִּיעִים אֶל הַצַּדִּיק וְרוֹאִים אוֹתוֹ וְשׁוֹמְעִים מִמֶּנּוּ, מִתְחַבְּרִים וְיוֹנְקִים גַּם מִיִּרְאַת הַשָּׁמַיִם שֶׁלּוֹ, וְאָז הַדִּבּוּרִים שֶׁלּוֹ נִכְנָסִים בְּטָהֳרָתָם פְּנִימָה לְתוֹכֵנוּ וְגַם אֲנַחְנוּ מִתְחַזְּקִים בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וְעוֹלִים דַּרְגּוֹת בִּשְׁמִירַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּשְׁמִירַת הַבְּרִית, וּמַצְלִיחִים בְּכָךְ לִבְרֹר אֶת הַטּוֹב מֵהָרַע שֶׁבָּנוּ וְלַעֲלוֹת עוֹד שְׁלַבִּים בַּקְּדֻשָּׁה לִקְרַאת הַתִּקּוּן שֶׁלָּנוּ וְשֶׁל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ.

העולה מן התורה:

- הָעוֹלָם נִבְרָא בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַנְּפֶשׁ הָאֱלֹקִית שֶׁל הָאָדָם, וְכָל אוֹת וְתֵבָה יוֹצְרִים מְצִיאוּת וּמַגְדִּירִים אֶת הַדָּבָר הַנִּבְרָא, וְיֵשׁ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַכֹּחַ לְבַטֵּל אֶת הַטֻּמְאָה שֶׁל 70 הַלְּשׁוֹנוֹת שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם.
- כָּל לָשׁוֹן זָרָה אַחֲרָאִית עַל תַּאֲוָה אַחֶרֶת, וְהַשִּׁלּוּב שֶׁל כֻּלָּן יוֹצֵר אֶת תַּאֲוַת הַנִּאוּף, וּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ יֵשׁ לָהּ הַכֹּחַ לְבַטֵּל גַּם אֶת הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִית וּשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית.
- 70 הַשָּׂפוֹת הֵן כְּנֶגֶד 3 קְלִפּוֹת טְמֵאוֹת: "רוּחַ סְעָרָה" "אֵשׁ מִתְלַקַּחַת" וְ"עָנָן גָּדוֹל" וְאֵין לָהֶן חִבּוּר לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, וְהֵן מְקוֹר הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁל הַגּוֹיִם.
- הַטֻּמְאָה לֹא יְכוֹלָה לִנְגּוֹעַ בַּקְּדֻשָּׁה, אֶלָּא צְרִיכָה "מְתַוֵּךְ" שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִפַּת "נֹגַהּ" שֶׁל טוֹב וְרַע מְעֹרָבִים וְזוֹ לְשׁוֹן הַתַּרְגּוּם (אָרָמִית), כְּנֶגֶד הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁל הַיְּהוּדִי.
- מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מְקֻרָּר אֶת חֲמִימוּת הַתַּאֲוָה, אַךְ מִי שֶׁאֵין לוֹ שְׁלֵמוּת לָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, הַקְּלִפָּה מְטַמְּאָה אוֹתוֹ בְּקֶרִי לַיְלָה.
- כְּשֶׁמַּעֲלֶה אֶת הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם הוּא מַשְׁלִים אֶת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם וּמַגְדִּיל אֶת הַכֹּחַ שֶׁל אוֹתִיּוֹת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּמְבַטֵּל תַּאֲוַת הַנִּאוּף.
- מִי שֶׁמְּעוֹרֵר הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת רוֹאֶה אֶת הָאֱלֹקוּת שֶׁבְּכָל דָּבָר וְהוּא מִתְעַנֵּג מֵהָאוֹתִיּוֹת וְאוֹר אֵינְסוֹף שֶׁמַּרְכִּיבִים אֶת הַדְּבָרִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה.

- אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ חֲכָמִים שֶׁיְּכוֹלִים לִלְמֹד וְלָדַעַת בְּכָל דָּבָר מָה הַיְּסוֹד הַמַּרְכִּיב אוֹתוֹ, הֵם עֲדַיִן לֹא יִתְעַנְּגוּ עַל הַצַּד הָרוּחָנִי שֶׁבַּדָּבָר, אֶלָּא אִם כֵּן הִגִּיעוּ לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְשָׁבְרוּ אֶת תַּאֲוַת הָעֲרָיוֹת.
- הַצַּדִּיק שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְשָׁבַר אֶת תַּאֲוַת הָעֲרָיוֹת, הָאוֹר הָאֱלֹקִי מֵאִיר בּוֹ, וּכְשֶׁמַּגִּיעִים לִשְׁמוֹעַ מֵהַצַּדִּיק וְרוֹאִים אֶת פָּנָיו הוּא הוֹפֵךְ לָנוּ לְמַרְאָה וְאָנוּ רוֹאִים בּוֹ מָה שֶׁיֵּשׁ אֶצְלֵנוּ לְתַקֵּן מִבְּלִי שֶׁיּוֹכִיחַ אוֹתָנוּ אוֹ יִתֵּן לָנוּ מוּסָר.
- הַצַּדִּיק שֶׁשָּׁלֵם בִּבְרִית הַלָּשׁוֹן וּבִבְרִית הַיְּסוֹד, מְזַכֵּךְ אֶת פָּנָיו כָּךְ שֶׁכָּל אֶחָד שֶׁיִּסְתַּכֵּל בְּפָנָיו הַצַּדִּיק יָאִיר לוֹ וְיִרְאֶה מָה יֵּשׁ לְתַקֵּן בְּעַצְמוֹ מִבְּלִי שֶׁיּוֹכִיחוּ אוֹתוֹ וְיִתְחָרֵט עַל מַעֲשָׂיו.
- לָכֵן יֵּשׁ עִנְיָן לָלֶכֶת דַּוְקָא אֶל הַצַּדִּיק וְלִשְׁמֹעַ הַתּוֹרָה מִפִּיו, וְלֹא לְהִסְתַּפֵּק בַּסְּפָרִים אוֹ שׁוֹמֵעַ מִפִּי שׁוֹמֵעַ, כִּי פָּנָיו שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁאָיְרוּ וְהַדִּבּוּרִים הַיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ בִּשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מְסַיְּעִים לָנוּ לְהִתְעַלּוֹת וּלְהִתְקַדֵּשׁ בִּשְׁלֵמוּת הַלָּשׁוֹן וּשְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁלָּנוּ.

תשעה תיקונין

דַּע שֶׁיֵּשׁ נְשָׁמָה בָּעוֹלָם, שֶׁעַל יָדָהּ נִתְגַּלֶּה בֵּאוּרֵי וּפֵרוּשֵׁי הַתּוֹרָה, וְהִיא מְסֻבֶּבֶת בְּיִסּוּרִין: 'פַּת בַּמֶּלַח תֹּאכַל, וּבַמַּיִם בִּמְשׂוּרָה תִּשְׁתֶּה, כִּי כָּךְ דָּרְכָּה שֶׁל תּוֹרָה' (אבות פרק ו). וְכָל מִפְרְשֵׁי הַתּוֹרָה הֵן מְקַבְּלִין מִזֹּאת הַנְּשָׁמָה. וְזֹאת הַנְּשָׁמָה כָּל דְּבָרֶיהָ כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל וְלִשְׁאֹב מֵימֵי הַתּוֹרָה, אֶלָּא מִי שֶׁדְּבָרָיו כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, בִּבְחִינַת (ירמיה כג): "הֲלוֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ". וּכְשֶׁהַנְּשָׁמָה הַזֹּאת נוֹפֶלֶת מִבְּחִינַת "הֲלוֹא כֹּה דְּבָרִי כָּאֵשׁ", וְאֵין דְּבָרֶיהָ כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, וּדְבָרֶיהָ נִצְטַנְּנִין, אֲזַי נִסְתַּלֶּקֶת, וּכְשֶׁנִּסְתַּלֶּקֶת אֲזַי נִסְתַּלֵּק בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה הַנִּמְשֶׁכֶת עַל יָדָהּ, וַאֲזַי כָּל מִפְרְשֵׁי הַתּוֹרָה אֵין יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג שׁוּם בֵּאוּר הַתּוֹרָה, וְאָז נִתְעוֹרֵר מְרִיבָה עַל הַצַּדִּיקִים, כִּי עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי

הִסְתַּלְקוּת בֶּאוּרֵי הַתּוֹרָה, כִּי הַבֶּאוּר הוּא תֵּרוּץ עַל קֻשְׁיוֹת וּמְרִיבוֹת.

נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים הֵן נְשָׁמוֹת מְיֻחָדוֹת וּמוּעָטוֹת אֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁמַר אֶצְלוֹ וּפִזֵּר אוֹתָן בֵּין הַדּוֹרוֹת. נֶפֶשׁ הַצַּדִּיק הִיא נֶפֶשׁ כּוֹלֶלֶת אֲשֶׁר כְּרוּכִים בָּהּ נִשְׁמוֹת שֶׁל אֲחֵרִים אֲשֶׁר עוֹלִים וּמִתְעַלִּים עַל יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק עַצְמוֹ עוֹלֶה בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁל עַצְמוֹ, מֵעֶצֶם הֱיוֹת הַנִּשְׁמוֹת הַפְּרָטִיוֹת שֶׁלָּהֶן כְּלוּלוֹת בְּנַפְשׁוֹ הַכּוֹלֶלֶת שֶׁל הַצַּדִּיק.

וְגַם בֵּין הַצַּדִּיקִים יֵשׁ דְּרָגוֹת בְּנִשְׁמוֹתֵיהֶם, וְהַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים יוֹתֵר הֵן בַּעֲלֵי נְפָשׁוֹת כּוֹלְלוֹת גְּדוֹלוֹת יוֹתֵר שֶׁתְּלוּיוֹת בָּהֶם נְשָׁמוֹת שֶׁל יְהוּדִים רַבִּים יוֹתֵר, וְאַף שֶׁל צַדִּיקִים הַקְּטַנִּים מֵהֶם.

וְכָךְ בְּכָל דּוֹר יֵשׁ נְשָׁמָה גְּבוֹהָה מְאֹד שֶׁסּוֹבֶלֶת יִסּוּרִים שֶׁמְּתוֹכָם זוֹכָה לִלְמֹד וּלְהָבִיא לָעוֹלָם תּוֹרָה גְּבוֹהָה מְאֹד שֶׁהָיְתָה נֶעֱלֶמֶת מֵהָעוֹלָם, וְכָךְ כָּל הַמְּפָרְשִׁים וְלוֹמְדֵי הַתּוֹרָה זוֹכִים לְהִתְחַבֵּר אֶל הַתּוֹרָה הַזּוֹ לְאַחַר שֶׁהוּא מוֹרִידָהּ לָעוֹלָם. הַצַּדִּיק זוֹכֶה בְּחַיָּיו לִפְתֹּחַ פֶּתַח לְמָקוֹם מְמֻנּוּ דּוֹלִים אֶת חִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה הַגְּבוֹהָה הַזּוֹ, וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר אוֹתוֹ צַדִּיק נִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, אָז גַּם הַפֶּתַח שֶׁהוּא פָּתַח נִסְגַּר וְנֶעֱלְמָה מֵהָעוֹלָם הַגִּישָׁה לַשֶּׁפַע הָאֱלֹקִי שֶׁהוּא הוֹרִיד לָעוֹלָם, וְנוֹצָרוֹת מְרִיבוֹת וּמַחְלוֹקוֹת עַל צַדִּיקִים. בֶּאוּרֵי הַתּוֹרָה הֵן תֵּרוּצִים עַל קֻשְׁיוֹת וּמְרִיבוֹת הָעוֹלוֹת בַּלִּמּוּד, וּמְרִיבוֹת הַקְּדֻשָּׁה הֵן שֶׁמַּחֲיוֹת אֶת מְרִיבוֹת הַטֻּמְאָה הַיּוֹנְקוֹת מֵהֶם, וְלָכֵן כָּעֵת בְּהִסְתַּלְקוּת הַנִּשְׁמָה הַמְיֻחֶדֶת נִסְגַּר הַפֶּתַח שֶׁמְּמֻנּוּ נִמְצְאוּ בֶּאוּרִים לְמַחֲלוֹקוֹת

בַּקְּדֻשָּׁה, מִמֵּילָא הַמַּחְלוֹקוֹת בַּשְּׁמָאָה מִתְגַּבְּרוֹת וְכָךְ נוֹצָרוֹת מַחְלוֹקוֹת וּמְרִיבוֹת עַל מְבָאֲרֵי הַתּוֹרָה.

מִכָּאן לְמֵדִים כִּי אוֹתָהּ נְשָׁמָה גְּבוֹהָה שֶׁהוֹרִידָה לָעוֹלָם בֵּאוּרֵי תּוֹרָה גְּבוֹהִים שֶׁפָּתְרוּ מַחְלוֹקוֹת בַּקְּדֻשָּׁה וְכָל מְפָרְשֵׁי וּמְבָאֲרֵי הַתּוֹרָה הִצְלִיחוּ בִּזְכוּתָהּ וּבִזְכוּת הַשֶּׁפַע הָאֱלֹקִי שֶׁהֵבִיאָה עִמָּהּ לַבְּאֵר וּלְתָרֵץ מְרִיבוֹת וּמַחְלוֹקוֹת - אוֹתָהּ נְשָׁמָה הֵבִיאָה שָׁלוֹם לָעוֹלָם.

כִּי כָּל הַמִּלְחָמוֹת וְהַמְּרִיבוֹת בַּשְּׁמָאָה הֵן קְלִפּוֹת הַיּוֹנְקוֹת חִיּוּתָן מִמַּחְלוֹקוֹת וּמְרִיבוֹת בַּקְּדֻשָּׁה, בְּחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁאֵינָם מְבֹאָרִים וּמְתֹרָצִים וְאֵינָם מֻכְרָעִים לַהֲלָכָה. וְלָכֵן הִסְתַּלְּקוּת שֶׁל צַדִּיק גָּדוֹל כָּזֶה מַשְׁפִּיעָה עַל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי יֵשׁ הִתְגַּבְּרוּת שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּת הַנְּשָׁמָה, וְיֵשׁ צֹרֶךְ לִפְתֹּחַ מֻחְדָּשׁ אֶת הַחִלּוֹן שֶׁנִּסְגַּר עִם הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק.

וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה צָרִיךְ מִתְּחִלָּה לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ כַּנַּ"ל. וְהַדִּבּוּר נִמְשָׁךְ מִלֵּב הָעֶלְיוֹן, בְּחִינַת (תהלים עג) "צוּר לְבָבִי". וְצָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ בִּתְפִלָּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ נִכְמְרוּ רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו, וְנִפְתַּח לֵב הָעֶלְיוֹן דִּבּוּרִים, וְעַל יְדֵי הַדִּבּוּר מַמְשִׁיךְ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה גַּם כֵּן מִשָּׁם... וְהַלֵּב נִכְמָר בְּרַחֲמִים וּמַשְׁפִּיעַ דִּבּוּרִים חַמִּים, בְּבְחִינַת (שם לט) : "חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ - דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי", וּבַלֵּב הַזֶּה כְּתוּבִים כָּל בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה, בְּבְחִינַת (משלי ג) : "כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ". וּמִי שֶׁרוֹצֶה לִקַּח אֵיזֶה בֵּאוּר, צָרִיךְ לוֹ לִקַּח מֵהַלֵּב הַנַּ"ל בִּתְפִלָּה, בְּבַקָּשָׁה כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִמְּפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה, קֹדֶם שֶׁמַּתְחִיל לַבְּאֵר אֵיזֶה בֵּאוּר, צָרִיךְ לוֹ מִתְּחִלָּה לִשְׁפֹּךְ תְּפִלָּתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי

לְעוֹרֵר לֵב הָעֶלְיוֹן לְהַשְׁפִּיעַ עָלָיו דְּבוֹרִים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, וְאַחַר כָּךְ יַתְחִיל לְבָאֵר, כִּי אַחַר כָּךְ נִפְתָּח הַצּוּר וַיָּזוּבוּ מֵימָיו, הַיְנוּ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה.

מַסְבִּיר רַבֵּנוּ כִּי בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁאוֹתָהּ נְשָׁמָה גְּבוֹהָה הוֹרִידָהּ לָעוֹלָם בִּימֵי חַיּוּתָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה הִגִּיעוּ מִמְּקוֹם רוּחָנִי הַנִּקְרָא "לֵב עֶלְיוֹן", וּמִשָּׁם נִמְשְׁכוּ הַדִּבּוּרִים שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהֶחְיוּ אֶת הָעוֹלָם וְהִרְבּוּ אֶת בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵבִיאוּ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. וְלָכֵן יֵשׁ צֹרֶךְ לִפְתֹּחַ אֶת הַלֵּב הָעֶלְיוֹן לְהוֹרִיד מִשָּׁם בֵּאוּרֵי תּוֹרָה חֲדָשִׁים לְהַמְשִׁיךְ אֶת עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁנִּסְתַּלֵּק.

וְהַדֶּרֶךְ לִפְתֹּחַ אֶת הַלֵּב הָעֶלְיוֹן הִיא עַל יְדֵי תְּפִלָּה. הַתְּפִלָּה הַיּוֹצֵאת מִן הַלֵּב נִכְנֶסֶת אֶל הַלֵּב, הוּא הַלֵּב הָעֶלְיוֹן, כִּי הָרַחֲמִים הֵם בַּלֵּב, וְכַאֲשֶׁר יְהוּדִי מִתְפַּלֵּל לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, הוּא מְבַקֵּשׁ בְּרַחֲמָיו שֶׁיִּתֵּן לוֹ מִן הַתּוֹרָה הַזּוֹ עַל מְנָת שֶׁיּוּכַל לְפָרֵשׁ וּלְבָאֵר אֶת הַתּוֹרָה כְּפִי חֶלְקוֹ בָּהּ, וְעַל יְדֵי זֶה לַעְזוֹר לְחַזֵּק אֶת הַקְּדֻשָּׁה בָּעוֹלָם וּלְסַיֵּם מִלְחָמוֹת וּמְרִיבוֹת בַּקְּדֻשָּׁה וּבַטֻּמְאָה גַּם יָחַד.

וּכְבָר אָמְרוּ חַז"ל (מגילה ו:): "לְאוֹקְמֵי גִּירְסָא סַיַּעְתָּא מִן שְׁמַיָּא הֵיא", כְּלוֹמַר "לְהַעֲמִיד אֶת הַגִּרְסָא" - לְהָבִין וּלְהַחְזִיק בַּלִּמּוּד וּבְבֵאוּר הַתּוֹרָה שֶׁאָדָם לוֹמֵד, לְזֶה צָרִיךְ עֶזְרָה מִשָּׁמַיִם, וְאִם לֹא יִתְפַּלֵּל אָדָם עַל תּוֹרָתוֹ, לֹא יִזְכֶּה לְקַבֵּל מֵאוֹתוֹ מָקוֹם גָּבוֹהַּ אֶת חִדּוּשֵׁי וּבֵאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁהַצַּדִּיק הֵבִיא לְעוֹלָם בְּחַיּוּתוֹ. אֲבָל אִם יִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּאִיר עֵינָיו בְּתוֹרָתוֹ, יָכוֹל לְהַפְעִיל רַחֲמִים בַּשָּׁמַיִם שֶׁיִּפְתְּחוּ אֶת הַלֵּב הָעֶלְיוֹן אֲלָיו וְהוּא יִזְכֶּה לְהוֹרִיד לָעוֹלָם שֶׁפַע שֶׁל בֵּאוּרֵי תּוֹרָה.

אֲבָל כְּדֵי שֶׁהַתְּפִלּוֹת שֶׁלּוֹ יִעָנוּ מַהֵר יוֹתֵר וּבָעָצְמָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר, יֵשׁ לַיְהוּדִי אֶפְשָׁרוּת לְפָעֵל בַּנְּדוֹן:

וְיֵשׁ חִלּוּק בֵּין בְּאוּר שֶׁאָדָם מְבָאֵר בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ לְבֵין בְּאוּר שֶׁאָדָם מְבָאֵר לָרַבִּים, כִּי כְּשֶׁדּוֹרֵשׁ בָּרַבִּים, וְקוֹדֶם הַבְּאוּר הוּא מְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם נִשְׁמוֹתֵיהֶם וְשׁוֹפֵךְ שִׂיחוּ וּתְפִלָּתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי ׳הֵן אֵל כְּבִיר לֹא יִמְאָס׳ (איוב לו) (ועיין ברכות ח)...

כַּאֲשֶׁר אָדָם מוֹסֵר נֶפֶשׁ עֲבוּר אֲחֵרִים וּמְשַׁעְבֵּד עַצְמוֹ וְתוֹרָתוֹ וְלוֹמֵד עַל מְנָת לְלַמֵּד, הֲרֵי שְׁנִשְׁמוֹת הַמְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ נִכְרָכוֹת בּוֹ, וְכַאֲשֶׁר הוּא מִתְפַּלֵּל לְקַבֵּל בְּאוּרֵי תּוֹרָה הוּא מְבַקֵּשׁ גַּם בִּשְׁמָם וּתְפִלָּתוֹ נֶחְשֶׁבֶת כִּתְפִלַּת צִבּוּר.

בְּשָׁמִים יֵשׁ הִתְיַחֲסוּת אַחֶרֶת לְמִי שֶׁמּוֹסֵר וּמַפְקִיר אֶת עַצְמוֹ עֲבוּר הַצִּבּוּר וּמַעֲנִיק לַאֲחֵרִים. שֶׁכֵּן כַּאֲשֶׁר אָדָם מְבַקֵּשׁ לְעַצְמוֹ דָּנִים אִם מַגִּיעַ לוֹ וְאִם יֵשׁ לוֹ זְכֻיּוֹת מַסְפִּיקוֹת, אוּלָם כַּאֲשֶׁר יֵשׁ צִבּוּר שֶׁעוֹמֵד מֵאֲחוֹרָיו וּמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, לְעִתִּים יִתְּנוּ לוֹ גַּם אִם לֹא מַגִּיעַ לוֹ רַק בְּגָלַל שֶׁמַּגִּיעַ לְמִישֶׁהוּ אַחֵר מִתַּלְמִידָיו לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ.

וְזֶהוּ הַחִלּוּק בֵּין הַלּוֹמֵד מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר וּבֵין הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הֶחָכָם עַצְמוֹ, כִּי הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הֶחָכָם עַצְמוֹ, בְּוַדַּאי נִתְקַשֵּׁר נִשְׁמָתוֹ עִם נִשְׁמַת הֶחָכָם בְּשָׁעַת תְּפִלָּתוֹ כַּנַּ״ל, וְיֵשׁ לְזֶה הָאָדָם חֵלֶק בַּבְּאוּר הַזֶּה, כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נִתְוַסֵּף קְדֻשָּׁה לְמַעְלָה, וְכָל תְּפִלָּה הַיּוֹצֵאת מֵהַרְבֵּה נְשָׁמוֹת הִיא מוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה לְמַעְלָה וּמְעוֹרֶרֶת בְּיוֹתֵר לֵב הָעֶלְיוֹן כַּנַּ״ל, וְלֵב הָעֶלְיוֹן שׁוֹפֵךְ מֵימֵי הַבְּאוּר בְּיוֹתֵר - הַכֹּל לְפִי רֹב אֲנָשִׁים, כֵּן יוֹתֵר קְדֻשָּׁתוֹ... גַּם כָּל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים הָעוֹמְדִים בִּשְׁעַת הַדְּרוּשׁ, נִכְנָע רִשְׁעָתָם עַל יְדֵי הַטּוֹב שֶׁבְּחָכָם הַדּוֹרֵשׁ, וּלְפִי הַהַכְנָעָה, כֵּן נִכְנָעִים הָאוֹיְבִים, הַיְנוּ הַקְּלִפּוֹת הַשּׁוֹכְנִים סְבִיב לֵב הָעֶלְיוֹן... וְזֶה בְּחִינַת מַטֵּה, שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

לְמֹשֶׁה: "קַח אֶת מַטֶּךָ וְהַקְהֵל אֶת הָעֵדָה". 'מַטֵּה' - זֶה בְּחִינַת מָמְשֶׁלֶת וְכֹחַ הַצַּדִּיק שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ, שֶׁעַל יָדוֹ נִכְנָעִים כָּל הָאוֹיְבִים, הֵן לְמָטָּה הֵן לְמַעְלָה. וְזֶהוּ (תהלים קי) : "מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח ה' מִצִּיּוֹן", הַיְנוּ הַמִּצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁהֵן צִיּוּנִים לִדְבָרִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁמֵּהֶם נַעֲשֶׂה מַטֶּה עֹז לְהַכְנִיעַ אוֹיְבִים. וְזֶה: "וְרִדֵה בְּקֶרֶב אֹיְבֶיךָ". נִמְצָא, מִי שֶׁהוּא אֵצֶל הֶחָכָם בִּשְׁעַת בֵּאוּר הַתּוֹרָה, נִמְצָא שָׁנִכְנָע הָרַע שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל...

הַקֶּשֶׁר בֵּין הַתַּלְמִידִים לַצַּדִּיק חָשׁוּב מְאֹד לִשְׁנֵי הַצְּדָדִים. עַל יְדֵי שֶׁהַתַּלְמִידִים מַגִּיעִים לִשְׁמוֹעַ מִפִּיו שֶׁל הַצַּדִּיק בְּעַצְמָם הֵם קוֹשְׁרִים אֶת נִשְׁמָתָם בְּנִשְׁמָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, וְאָז תְּפִלָּתוֹ לְקַבֵּל בֵּאוּרֵי תּוֹרָה מִתְחַזֶּקֶת וְהוּא יָכוֹל לְהוֹרִיד תּוֹרָה גְּבוֹהָה מִלֵּב עֶלְיוֹן אֲשֶׁר כֻּלָּם יוּכְלוּ לְקַבֵּל מִמֶּנָּה, וְנִמְצָא כִּי הַתַּלְמִידִים מְסַיְּעִים לַצַּדִּיק בִּתְפִלָּתוֹ וּבְקַבָּלַת בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן, וְהֵם עַצְמָם נֶהֱנִים מִכָּךְ, כִּי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא מְקַבֵּל מַתְאִימָה לְפִי הַתַּלְמִידִים שֶׁנִּקְשְׁרוּ בְּנַפְשׁוֹ וְהִיא מְסַיַּעַת לָהֶם בַּמִּלְחָמָה נֶגֶד הַקְּלִפּוֹת שֶׁלָּהֶם.

מִכְּיוָן שֶׁנַּפְשׁוֹת הַתַּלְמִידִים נִקְשְׁרוּ בְּנֶפֶשׁ הַצַּדִּיק, לֹא רַק שֶׁתְּפִלָּתוֹ הָפְכָה לִתְפִלַּת צִבּוּר, אֶלָּא שֶׁהַנְּשָׁמוֹת שֶׁלָּהֶם נִמְצָאוֹת בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ גַּם כֵּן, וְלָכֵן כְּשֶׁהַלֵּב הָעֶלְיוֹן נִפְתָּח לִתְפִלָּה זוֹ, הַבֵּאוּרִים הַיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ יַתְאִימוּ לַתַּלְמִידִים שֶׁיִּשְׁמְעוּ אֶת הַתּוֹרָה מֵהַצַּדִּיק וְשֶׁנִּשְׁמוֹתֵיהֶם הִצְטָרְפוּ לִתְפִלָּתוֹ לְבֵאוּרִים אֵלֶּה, וְנִמְצָא כִּי הַתּוֹרָה מַתְאִימָה לֹא רַק לִנְשָׁמַת הַצַּדִּיק אֶלָּא לִנְשָׁמוֹת הַתַּלְמִידִים שֶׁמְּקַבְּלִים מִמֶּנּוּ וְהִיא מְסַיַּעַת לָהֶם לְהַכְנִיעַ אֶת הַקְּלִפּוֹת שֶׁלָּהֶם וּלְהִטַּהֵר וּלְהִתְעַלּוֹת בַּעֲבוֹדַת ה'.

לָכֵן חָשׁוּב לָבוֹא וְלִשְׁמֹעַ מִפִּי הַצַּדִּיק עַצְמוֹ, כִּי בִּזְמַן הַלִּמּוּד שֶׁיּוֹשְׁבִים מוּלוֹ, הַתּוֹרָה הַיּוֹרֶדֶת לוֹ הִיא לְפִי נְשָׁמוֹת הַשּׁוֹמְעִים וּבְהֶתְאֵם לְתִקּוּנָם שֶׁלָּהֶם, וְנִמְצָא שֶׁמִּי שֶׁלֹּא מַגִּיעַ לִשְׁעוּר וְשׁוֹמֵעַ אַחַר כָּךְ מִפִּי אַחֵר אוֹ קוֹרֵא בְּכְתָב, אֵין לְכָךְ אוֹתָהּ הַשְׁפָּעָה, שֶׁכֵּן בִּזְמַן הַדִּבּוּר עַצְמוֹ הַתּוֹרָה מֻשְׁפַּעַת מֵהָאֲנָשִׁים הַמַּרְכִּיבִים אֶת הַקָּהָל הַשּׁוֹמֵעַ, וְהִיא פּוֹעֶלֶת בְּצוּרָה מֻיְטָבִית עֲלֵיהֶם לְהָסִיר אֶת הָרַע שְׁבְּתוֹכָם.

וּכְשֶׁמִּתְפַּלֵּל קֹדֶם הַדְּרוּשׁ צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּתַחֲנוּנִים, וַיְבַקֵּשׁ מֵאֵת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַתָּנַת חִנָּם וְלֹא יִתָּלֶה בִּזְכוּת עַצְמוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁעַכְשָׁו נִתְעוֹרֵר מַטֵּה עֵזּוֹ שֶׁל עַבּוֹדָתוֹ, אֵין זֶה הַמַּטֶּה כְּדֵי לְהִתְגָּאוֹת, אֶלָּא כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּעֵדָה, כִּי בָּרַבִּים יֵשׁ בָּהֶם טוֹבִים וְרָעִים, וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּרָעִים כַּנַּ"ל. אֲבָל לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲמֹד כְּדָל וּכְרָשׁ וַיְדַבֵּר תַּחֲנוּנִים, וְלֹא יִתָּלֶה בְּשׁוּם זְכוּת... וּבִזְכוּת הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין זוֹכִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קה): "וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם" וכו'. אֲבָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא אַחַת מִשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁבָּאִים עַל יְדֵי יִסּוּרִין (ברכות ה), וְעִקַּר הַיִּסּוּרִים הֵם הַמּוֹנְעִים הָרְשָׁעִים, מוֹצְאֵי דִּבַּת הָאָרֶץ. וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ מִתְּחִלָּה אֵלּוּ הָרְשָׁעִים וְלַעֲנֹשׁ אוֹתָם בְּחַרְבָּא וּקְטָלָא, וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין אַחַר כָּךְ לֵילֵךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכֹחַ הַזֶּה לַעֲנֹשׁ אֶת הָרְשָׁעִים אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא כְּשֶׁמְּקַבְּלִין אֶת הַכֹּחַ הַזֶּה מֵאֱדוֹם, כִּי זֶה הַכֹּחַ שֶׁלּוֹ, בְּבְחִינַת "וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה" (בראשית כז), וְהוּא יוֹנֵק מִמַּיִם (עיין זוהר פנחס רטו).

כָּעֵת רַבֵּנוּ מַסְבִּיר בְּיֶתֶר הָרְחָבָה אֶת הַחֲשִׁיבוּת שֶׁל תְּפִילַת הַצַּדִּיק אֲשֶׁר מְבַקֵּשׁ לִמְשׁוֹךְ חָכְמָה מִלֵּב עֶלְיוֹן עֲבוּרוֹ וַעֲבוּר כָּל הַתַּלְמִידִים הַקְּשׁוּרִים בּוֹ. הַצַּדִּיק צָרִיךְ

לְהַנְהִיג אֶת הָעֵדָה בְּעָצְמָה וְלַעֲמֹד בְּרֹאשָׁם בַּמִּלְחָמָה נֶגֶד הַקְּלִפּוֹת וְהָרְשָׁעִים, אֲבָל מוּל בּוֹרֵא עוֹלָם עָלָיו לִהְיוֹת בְּהַכְנָעָה, כִּי רַק עַל יְדֵי הַהַכְנָעָה הוּא יָכוֹל לְקַבֵּל אֶת הַשֶּׁפַע הַנָּחוּץ מִלְמַעְלָה לְהוֹבִיל אֶת הָאֲנָשִׁים לַמִּלְחָמָה נֶגֶד הַכֹּחוֹת הַטְּמֵאִים שֶׁמְּנַסִּים לִשְׁלוֹט בָּנוּ וּלְהַרְחִיק אוֹתָנוּ מִבּוֹרֵא עוֹלָם.

וְרָאִינוּ מַנְהִיגִים גְּדוֹלִים כְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּכְדָוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁהִנְהִיגוּ אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל בְּיַד רָמָה, אֲבָל הִתְנַהֲגוּ בַּעֲנָוָה וְשִׁפְלוּת וְהִתְפַּלְּלוּ בִּבְטוּל מֻחְלָט אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם, וְלָכֵן זָכוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם וְהִמְלִיךְ אוֹתָם בְּיַד רָמָה עַל הָעֵדָה וְהִצְלִיחַ אֶת מַלְכוּתָם. לְעֻמָּתָם קָמוּ מְלָכִים שֶׁהִתְגָּאוּ בִּגְדֻלָּתָם כְּיֶרֶבְעָם בֶּן נְבָט וְאַחְאָב בֶּן עָמְרִי שֶׁמָּלְכוּ בְּמַמְלֶכֶת יִשְׂרָאֵל וְשָׁלְטוּ עַל עֲשָׂרָה שְׁבָטִים, וְאִבְּדוּ אֶת חֶלְקָם בָּעוֹלָם הַבָּא.

וְלָכֵן אָמְרוּ חֲזַ"ל (ברכות לד:) שֶׁבַּתְּפִלָּה אָדָם רָגִיל כּוֹרֵעַ רַק בְּבִרְכַּת "מָגֵן אַבְרָהָם" ו"מוֹדִים", וְאִלּוּ כֹּהֵן גָּדוֹל כּוֹרֵעַ בְּכָל בְּרָכָה וּבְרָכָה, וּמֶלֶךְ כּוֹרֵעַ בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה וְנִשְׁאַר בִּכְרִיעָתוֹ עַד סוֹף הַתְּפִלָּה ! כְּכָל שֶׁהַמִּתְפַּלֵּל הוּא אִישׁ גָּדוֹל יוֹתֵר שֶׁהַרְבֵּה אֲנָשִׁים נִמְצָאִים תַּחַת אַחֲרָיוּתוֹ, הוּא צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּהַכְנָעָה וּבִטּוּל גְּדוֹלִים יוֹתֵר עַל מְנָת שֶׁיִּזְכֶּה לְשֶׁפַע גָּדוֹל מִלְמַעְלָה.

וְדַע שֶׁעַל יְדֵי כֹּחוֹת הָרוּחָנִיּוּת הַנִּבְרָאִים מֵאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁחִדֵּשׁ, הַכֹּחוֹת הָאֵלּוּ הֵן הֵן מַלְאָכִים מַמָּשׁ, וְהֵן מְקַבְּלִין הַכֹּחַ מֵאֱדוֹם כְּדֵי לַעֲנֹשׁ הָרְשָׁעִים בְּחַרְבָּא וּקְטָלָא, וְהֵן נִבְרָאִים בִּבְחִינַת (תהלים סח:) "אֲדֹנָי יִתֵּן אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב", וְהֵן מַעֲנִישִׁין אֶת הָרְשָׁעִים, בִּבְחִינַת (שם צא:) "כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ וכו', עַל שַׁחַל

וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ" וְכוּ'. וְאֵלּוּ הַכֹּחוֹת הָרוּחָנִיּוֹת, הַיְנוּ הַמַּלְאָכִים, הֵן לְפִי הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה. וְהִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה - לְפִי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּתְוַסֵּף לְמַעְלָה כַּנַּ"ל, לְפִי רִבּוֹת הַקְּדֻשָּׁה, כֵּן נִמְשָׁךְ רִבּוּי הַתּוֹרָה, וּלְפִי רֹב הַתּוֹרָה, כֵּן רִבּוּי הַמַּלְאָכִים הַנַּ"ל. וְכֵן לְהֶפֶךְ, הַיְנוּ שֶׁלִּפְעָמִים הַקְּדֻשָּׁה כָּל כָּךְ מֵעֶטֶת, עַד שֶׁהַמַּלְאָכִים הַנִּבְרָאִים מִחִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה הֵם מְעוּטֵי כֹּחַ, שֶׁאֵין כֹּחַ בְּיָדָם לַעֲנוֹשׁ אֶת הָרְשָׁעִים בְּחַרְבָּא וּקְטָלָא, וְאֵין לָהֶם כֹּחַ אֶלָּא לְהַכְנִיעַ אֶת הָרְשָׁעִים בִּלְבַד וּלְהָבִיא מֹרֶךְ בִּלְבָבָם, אֲבָל לֹא לַעֲנוֹשׁ אוֹתָם בְּחַרְבָּא לְהַעֲבִיר אוֹתָם. וְלִפְעָמִים גַּם לְהַכְנִיעַ אוֹתָם בִּלְבַד אֵין כֹּחַ לַמַּלְאָכִים הָאֵלּוּ, שֶׁכָּל כָּךְ הֵם מְעוּטֵי כֹּחַ מֵחֲמַת מְעוּט הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְאֵין לָהֶם אֶלָּא הַכֹּחַ הַזֶּה, לְעוֹרֵר כֹּחַ הָאֱמוּנוֹת עַל הָרְשָׁעִים הַמּוֹצִיאֵי דִּבַּת הָאָרֶץ. כְּמוֹ עַכְשָׁו בַּגָּלוּת, שֶׁאֵין לָנוּ כֹּחַ לַעֲנוֹשׁ בְּעַצְמֵנוּ אֶת הָרְשָׁעִים אֶלָּא בְּדִינֵיהֶם, בִּבְחִינַת (חבקוק א) : "רָשָׁע מַכְתִּיר אֶת הַצַּדִּיק, עַל כֵּן יֵצֵא מִשְׁפָּט מְעֻקָּל", כִּי הָרָשָׁע מְסַבֵּב אֶת הַצַּדִּיק, וְאֵין לָנוּ כֹּחַ בְּעַצְמֵנוּ לִדְחוֹת אוֹתוֹ אֶלָּא בְּמִשְׁפְּטֵיהֶם, לָדוּן אוֹתוֹ בְּדִינֵיהֶם וּלְקַבֵּל מֵהֶם כֹּחַ לְרַדֵּף אֶת הָרָשָׁע... וְלִפְעָמִים גַּם זֶה הַכֹּחַ אֵין לָהֶם, וְאֵין לָהֶם כֹּחַ לֹא לַעֲנוֹשׁ כַּנַּ"ל, וְלֹא לַעֲנוֹשׁ בְּדִינֵיהֶם כַּנַּ"ל, וְלֹא לְהָבִיא מֹרֶךְ בִּלְבָבָם, וְאֵין לָהֶם כֹּחַ אֶלָּא לְהַשְׁתִּיק אוֹתָם בִּלְבַד שֶׁלֹּא לְדַבֵּר סָרָה בְּפָנֵינוּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְכַנְּסוּ דִּבְרֵיהֶם בְּאָזְנֵי הֲמוֹן עַם. וְלִפְעָמִים גַּם זֶה הַכֹּחַ אֵין לָהֶם - הַכֹּל לְפִי מְעוּט הַקְּדֻשָּׁה... וּלְפִי רִבּוֹת הַקְּדֻשָּׁה כֵּן רִבּוּי הָאֲרַת הַתּוֹרָה, וּלְפִי רֹב הָאֲרַת הַתּוֹרָה, כֵּן נִתְרַבּוּ כֹּחוֹת הַמַּלְאָכִים, וּלְפִי כֹּחוֹת הַמַּלְאָכִים, כֵּן יָכוֹל לַעֲנוֹשׁ אֶת הָרְשָׁעִים מוֹצִיאֵי דִּבָּה.

עַל יְדֵי הַתְּפִלּוֹת בְּהַכְנָעָה מוֹרִיד הַצַּדִּיק תּוֹרָה מִלֵּב עֶלְיוֹן וּבְכֹחַ זֶה הוּא מַצִּילִים לְהַלָּחֵם בְּכֹחוֹת הַטֻּמְאָה

וּבַקְּלִפּוֹת. וּכְכֹחַ הַתְּפִלּוֹת הָאֵלֶּה כֵּן עֹמֶק הַתּוֹרָה הַיּוֹרֶדֶת מִלֵּב עֶלְיוֹן וְהַמַּלְאָכִים הַנִּבְרָאִים מִמֶּנָּה וְהַלּוֹחֲמִים בְּכֹחוֹת הַטֻּמְאָה.

וְכָךְ יֵשׁ דַּרְגּוֹת שֶׁל מַלְאָכִים בְּעָצְמָתָם כְּנֶגֶד כֹּחַ הַתּוֹרָה הַיּוֹרֶדֶת מִלֵּב עֶלְיוֹן. הַדַּרְגָּה הַגְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר הִיא תּוֹרָה עָצְמִתִית הַיּוֹצֶרֶת מַלְאָכִים הַמַּפִּילִים אֶת כָּל אוֹיְבֵינוּ וּמַעֲנִישִׁים אֶת הָרְשָׁעִים בְּכֹחַ הַחֶרֶב וּמַעֲבִירִים אוֹתָם מִן הָעוֹלָם. וּפְעָמִים שֶׁהַמַּלְאָכִים לֹא חֲזָקִים כָּל כָּךְ, וּמַסְפִּיקִים רַק לִיצוֹר פַּחַד בְּלֵב הָרְשָׁעִים שֶׁלֹּא יָקוּמוּ עָלֵינוּ אֲבָל לֹא לְהַעֲבִירָם מִן הָעוֹלָם. וּפְעָמִים שֶׁחֲזָקִים פַּחוֹת עַד שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ אֶלָּא לְעוֹרֵר כֹּחַ הָאֻמּוֹת וְשֶׁהֵם יַעֲנִישׁוּ אֶת הָרְשָׁעִים שֶׁבָּהֶם עֲבוּרֵנוּ. וּפְעָמִים שֶׁכֹּחָם כֹּה מוּעָט שֶׁהוּא רַק מַשְׁתִּיק אוֹתָם שֶׁלֹּא יַשְׁפִּיעוּ עָלֵינוּ מִתַּרְבּוּתָם וְיַכְנִיסוּ אֶת טֻמְאָתָם בְּתוֹכֵנוּ, וּפְעָמִים אֵין בְּכֹחָם לַעֲצֹר גַּם אֶת זֶה, הַכֹּל תָּלוּי בְּכֹחַ הַתּוֹרָה הַיּוֹרֶדֶת.

לָכֵן עַל כָּל יְהוּדִי לְהִתְחַזֵּק עַל מְנָת לְהָסִיר אֶת הַטֻּמְאָה וּלְחַזֵּק אֶת כֹּחוֹת הַקְּדֻשָּׁה, עַל יְדֵי שֶׁיִּתְחַבֵּר אֶל צַדִּיק כָּנוּעַ וְעָנָו, שֶׁיְּבַקֵּשׁ לְהַעֲנִיק וְלִדְאֹג לוֹ מִכֹּחַ הָאַהֲבָה וְהַקֶּשֶׁר בֵּינֵיהֶם, וְיִכְלֹל כֻּלָּם בִּתְפִלּוֹתָיו כְּלַפֵּי ה׳ יִתְבָּרַךְ אֶל הַבְּחִינָה שֶׁל לֵב עֶלְיוֹן, וּבוֹרֵא עוֹלָם יוֹרִיד לוֹ תּוֹרָה גְּדוֹלָה שֶׁתָּסִיר אֶת הַקְּלִפּוֹת הַתּוֹקְפוֹת אֶת קְהַל שׁוֹמְעָיו. וּכְכָל שֶׁיִּרְבּוּ הַתַּלְמִידִים לְחַזֵּק זֶה אֶת זֶה לָבוֹא אֶל הַצַּדִּיק לִלְמֹד מִמֶּנּוּ, כָּךְ תֵּרֵד בִּתְפִלּוֹתָיו תּוֹרָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר כִּנְשָׁמוֹת שׁוֹמְעֵי לִקְחוֹ וְתָסִיר אֶת קְלִפָּתָם.

נִמְצָא שֶׁכֹּחוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק תָּלוּי בַּיְּהוּדִים שֶׁבָּאִים לִשְׁמוֹעַ וּלְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְהוּא מַצְלִיחַ לְהוֹרִיד תּוֹרָה גְּדוֹלָה

בִּזְכוּת נְשָׁמָתָם שֶׁהוֹפְכִים אֶת תְּפִלָּתוֹ לִתְפִלַּת רַבִּים וְלָכֵן זוֹכִים לְהוֹרִיד תּוֹרָה רַבָּה וַחֲזָקָה יוֹתֵר כַּמִּסְפָּר הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים לְקַבֵּל, וּמַצְלִיחִים יָחַד הַמְּלַמֵּד וְהַלּוֹמְדִים לְיצוֹר אֶת אוֹתָם מַלְאָכִים שֶׁיְקַבְּלוּ אֶת הַכֹּחַ אַף לְהַכְרִית אֶת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה מִן הָעוֹלָם.

העולה מן התורה:

- יֵשׁ בַּעֲלֵי נְשָׁמוֹת גְּדוֹלוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁמְּזֻכָּכוֹת בְּיִסּוּרִים וּמוֹרִידִים תּוֹרָה גְּדוֹלָה מִבְּחִינָה רוּחָנִית הַנִּקְרֵאת "לֵב עֶלְיוֹן", וְכָל מְבָאֲרֵי הַתּוֹרָה יוֹנְקִים אֶת בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה מִמֶּנָּה.
- בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה פְּרוּשָׁם תֵּרוּצִים עַל מַחְלוֹקוֹת, וְנִמְצָא שֶׁתּוֹרָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק פּוֹתֶרֶת מַחְלוֹקוֹת בַּקְּדֻשָּׁה וּמְמַלְּא גַּם מַחְלוֹקוֹת בַּטֻּמְאָה הַיּוֹנְקוֹת מֵהֶן וְנִמְצָא שֶׁמֵּבִיא שָׁלוֹם לָעוֹלָם.
- כַּאֲשֶׁר צַדִּיק בָּעַל נְשָׁמָה גְּדוֹלָה עוֹבֵר מִן הָעוֹלָם, הָרֵי שֶׁבְּחִינַת הַלֵּב עֶלְיוֹן נִסְגֶּרֶת וְאָז רַבִּים הַמַּחְלוֹקוֹת מִצַּד הַקְּלִפָּה וְהַטֻּמְאָה נֶגֶד מְבָאֲרֵי הַתּוֹרָה וְהַקְּדֻשָּׁה.
- עַל מְנָת לִפְתֹּחַ אֶת "הַלֵּב הָעֶלְיוֹן" וְלִמְשֹׁךְ שֶׁפַע וְתוֹרָה דֻּגְמַת הַצַּדִּיק בָּעַל הַנְּשָׁמָה הַגְּדוֹלָה, יֵשׁ לְהִתְחַבֵּר אֶל חָכָם עָנָו וְכָנוּעַ, וְלִלְמֹד מִמֶּנּוּ יְשִׁירוּת.
- הֶחָכָם צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּהַכְנָעָה כְּלַפֵּי בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁיִּפְתַּח לוֹ אֶת הַלֵּב הָעֶלְיוֹן עֲבוּר הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ.
- הַקָּהָל צָרִיךְ לִדְבֹּק בָּחָכָם וּבְכָךְ לְזַכּוֹת אוֹתוֹ שֶׁנִּשְׁמוֹתֵיהֶם יִצְטָרְפוּ לִתְפִלָּתוֹ וְתֶחֱשַׁב תְּפִילַת רַבִּים וְלֹא תָּשׁוּב רֵיקָם וְיִפְתַּח לוֹ לֵב עֶלְיוֹן.
- הַתּוֹרָה שֶׁתֵּרֵד לְחָכָם מֵהַלֵּב הָעֶלְיוֹן הִיא בְּהֶתְאֵם לְשֹׁרֶשׁ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל קְהַל שׁוֹמְעָיו שֶׁל הֶחָכָם שֶׁצֵּרְפוּ לִתְפִלּוֹתָיו, וְעַל יְדֵי שֶׁיִּלְמְדוּ מִמֶּנּוּ עֶצֶם הַדִּבּוּר שֶׁל הַתּוֹרָה הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ יַכְרִית אֶת הַקְּלִפּוֹת הַדְּבֵקוֹת בָּהֶם וְיָסִיר מֵהֶם אֶת טֻמְאָתָם.

- עַל יְדֵי שֶׁמַּגִּיעַ לִשְׁמוֹעַ אֶת הַתּוֹרָה מִפִּי הַצַּדִּיק, הַתּוֹרָה שֶׁיּוֹרֶדֶת לַצַּדִּיק מֵהָאֱמֶת לַשּׁוֹמֵעַ לְהַכְרִית אֶת הַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּמְצָאוֹת עָלָיו, מָה שֶּׁאֵין כֵּן שֶׁשּׁוֹמֵעַ מִפִּי אַחֵר אוֹ קוֹרֵא בְּסֵפֶר.
- כְּכָל שֶׁיִּרְבּוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁיִּצְטָרְפוּ לִלְמֹד מִן הֶחָכָם הֵעָנוּ, כָּךְ תִּפְלוֹתָיו בְּהַכְנָעָה כְּלַפֵּי ה׳ יִתְבָּרַךְ יָבִיאוּ לְתוֹרָה גְּבוֹהָה וַחֲזָקָה יוֹתֵר, שֶׁבּוֹרַאת מַלְאָכִים אֲשֶׁר יְכוֹלִים לְהַכְנִיעַ וְאַף לְהַכְרִית אֶת קְלִפּוֹת הַטֻּמְאָה וְאֶת הָרְשָׁעִים הַקָּמִים עָלֵינוּ.

עתיקא תמיר וסתים

כְּתִיב (תהלים קלט) : ״אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי״. כִּי יֵשׁ שֵׂכֶל שֶׁאָדָם מַשִּׂיג אוֹתוֹ עַל יְדֵי הַקְּדָמוֹת רַבּוֹת, וְהַשֵּׂכֶל הַזֶּה מְכֻנֶּה בְּשֵׁם ׳אָחוֹר׳, וְיֵשׁ שֵׂכֶל שֶׁבָּא לְאָדָם בְּלֹא שׁוּם הַקְדָּמָה, אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁפַע אֱלֹקִי, וְזֶה מְכֻנֶּה בְּשֵׁם ׳קֶדֶם׳, בְּשֵׁם פָּנִים. וְהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב נוֹלָד מֵחֲמַת תְּנוּעַת הַשֵּׂכֶל, כִּי טֶבַע הַתְּנוּעוֹת שֶׁמּוֹלִיד חֹם, וּלְפִי מְהִירוּת תְּנוּעוֹת הַשֵּׂכֶל, כֵּן מוֹלִיד חֹם בַּלֵּב. נִמְצָא עַל יְדֵי שֶׁפַע אֱלֹקִי, שֶׁהַשֵּׂכֶל נִשְׁפָּע לָאָדָם בִּמְהִירוּת, שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשׁוּם הַקְדָּמָה, עַל יְדֵי זֹאת הַמְּהִירוּת שַׂלְהֶבֶת הַלֵּב עוֹלָה תָּמִיד מֵאֵלֶיהָ.

לְכָל יְהוּדִי יֵשׁ נְפָשׁ אֱלֹקִית הַמְחֻבֶּרֶת לְבוֹרֵא עוֹלָם אֲשֶׁר מָקוֹם מוֹשָׁבָהּ הוּא בְּמוֹחוֹ שֶׁל הַיְּהוּדִי, וְעַל יְדֵי

הִתְבּוֹנְנוּת בְּשִׂכְלוֹ יָכוֹל הַיְּהוּדִי לְהַכִּיר אֶת בּוֹרְאוֹ וּלְהִתְרוֹמֵם בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלּוֹ. אַךְ כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּם נֶפֶשׁ בְּהֵמִית שֶׁמְּקוֹם מוֹשָׁבָהּ בַּלֵּב הָאַחֲרַאי לְהַעֲבִיר אֶת הַדָּם לְכָל מָקוֹם, הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית חוֹדֶרֶת אֶל הַמַּחְשָׁבָה שֶׁל הָאָדָם וּבְשִׂכְלוֹ קָיִם מַאֲבַק בֵּין שְׁנֵי כֹּחוֹת הַלָּלוּ, כַּאֲשֶׁר אֶחָד מְבַקֵּשׁ לְקָרְבוֹ אֶל ה' יִתְבָּרַךְ וְהַשֵּׁנִי מַרְחִיקוֹ.

הַהִתְבּוֹנְנוּת הָרְגִילָה שֶׁל הָאָדָם נִקְרֵאת בְּשֵׁם "אָחוֹר". זֶהוּ הַמַּצָּב בּוֹ הָאָדָם מַפְעִיל אֶת שִׂכְלוֹ לִלְמֹד דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ אֶל הַיֵּדַע בּוֹ הוּא חָפֵץ. כְּךְ גַּם בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לִלְמֹד מִקְצוֹעַ כְּגוֹן רְפוּאָה אוֹ הַנְדָּסָה זֶה מַצְרִיךְ מִמֶּנּוּ שָׁנוֹת לִמּוּד רַבּוֹת, לִמּוּד מִקְצוֹעוֹת בָּסִיס וְיֵדַע רִאשׁוֹנִי עָלָיו הוּא בּוֹנֶה אֶת שְׁאָר מַדְרֵגוֹת הַיְּדִיעָה וְהַשֵּׂכֶל עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְעֹמֶק הַיֵּדַע אוֹתוֹ הוּא בִּקֵּשׁ לִרְכֹּשׁ לְעַצְמוֹ.

עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה כַּאֲשֶׁר אָדָם מִתְבַּקֵּשׁ לִדְבֹּק בָּאֱלֹקוּת, לְהִתְחַזֵּק בְּרוּחָנִיּוּת וּלְהִתְעַמֵּק בְּתוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמְּכִילָה אֶת אוֹר הָאֵינְסוֹף. כְּדֵי לִרְכֹּשׁ יְדִיעוֹת בַּתּוֹרָה בַּשֵּׂכֶל בְּחִינַת "אָחוֹר" אָדָם צָרִיךְ לַעֲמֹל בְּמֶשֶׁךְ שָׁנִים, לִלְמֹד וּלְשַׁנֵּן וְלַעֲלוֹת מַעְלָה מַעְלָה בְּכָל שְׁבִילֵי הַתּוֹרָה, מֵהַתַּנַ"ךְ לַמִּשְׁנָיוֹת וּמֵהַתַּלְמוּד לַהֲלָכָה.

אֲבָל יֵשׁ גַּם שֵׂכֶל בְּחִינַת "קֶדֶם". מְדֻבָּר בְּשֶׁפַע אֱלוֹקִי הַמַּגִּיעַ אֶל הַיְּהוּדִי בְּמְהִירוּת רַבָּה, וְכֵיוָן שֶׁמְּהִירוּת יוֹצֶרֶת חֹם זֶה מְחַמֵּם אֶת כָּל עֲבוֹדַת ה' שֶׁלּוֹ. כְּשֵׁם שֶׁאָדָם שָׂרָץ וּפוֹעֵל בְּמְהִירוּת חֹם גּוּפוֹ עוֹלֶה, שֶׁכֵּן הַלֵּב מִתְאַמֵּץ וְהַדָּם הַחַם זוֹרֵם בְּכָל גּוּפוֹ, כָּךְ גַּם הַשֶּׁפַע הָאֱלֹקִי שֶׁמַּשְׁפִּיעַ עַל שִׂכְלוֹ יוֹרֵד אֶל הַלֵּב וּמְחַמֵּם אֶת כָּל הַגּוּף וְהַנְּשָׁמָה אֶל עֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, וְהוּא מִתְעַלֶּה בְּמְהִירוּת וּבְעָצְמָה גְּבוֹהוֹת יוֹתֵר.

אֲבָל לְהַגִּיעַ לִבְחִינַת שָׂפָע אֱלֹקֵי הַנַּ״ל, אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לָזֶה, אֶלָּא שֶׁיְּקַדֵּשׁ אֶת פִּיו וְחָטְמוֹ וְעֵינָיו וְאָזְנָיו, וְהֵן הֵן מְאִירִין לוֹ שָׂפָע אֱלֹקֵי הַנַּ״ל. הַיְנוּ שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִלְּהוֹצִיא שֶׁקֶר מִפִּיו, וְיִהְיֶה לוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹטֶם, בְּבְחִינַת (ישעיהו יא) : ״וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה׳״, וְיִהְיֶה לוֹ אֱמוּנַת חֲכָמִים, הַתָּלוּי בַּאָזְנַיִן, בִּבְחִינַת (משלי כב) : ״וּשְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים״, וַיִּעַצֵּם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרָע, כִּי הֵן הֵן הַמְּעוֹרְרִין אֶת שָׂפָע אֱלֹקֵי הַנַּ״ל לָבוֹא, כִּי הַפֶּה וְהַחֹטֶם וְהָעֵינַיִם וְהָאָזְנַיִם תְּלוּיִים בַּמֹּחַ, וְהֵן מְעוֹרְרִין אֶת הַמֹּחַ שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת קֶדֶם, בִּבְחִינַת פָּנִים... וְהֵן הֵן שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, כִּי פֶּה וּתְרֵין נַקְבָּא חֹטְמָא וּתְרֵין עֵינִין וּתְרֵין אֲדָנִין הֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, ׳וּמְנָרְתָּא - דָּא רֵישָׁא׳ (עיין בהקדמת התיקונים יג), הָיְינוּ הַמֹּחַ, וּפְנֵי הַמְּנוֹרָה - הַיְנוּ שָׂפָע אֱלֹקֵי הַנַּ״ל...

אַךְ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְשָׂפָע אֱלוֹקִי כַּנַּ״ל שֶׁיְּחַמֵּם אֶת הַלֵּב בַּעֲבוֹדַת ה׳, עַל הַיְּהוּדִי לִבְנוֹת כְּלִי קִבּוּל רוּחָנִי שֶׁיִּהְיֶה מְסֻגָּל לְהָכִיל אוֹר כֹּה גָּדוֹל. כְּלִי הָרוּחָנִי הַנַּ״ל נִבְנֶה עַל יְדֵי הִתְקַדְּשׁוּת פָּנָיו שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעַת קְנֵי הַמְּנוֹרָה שֶׁהָיְתָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְהֵאִירָה אוֹר רוּחָנִי גָּדוֹל שֶׁהֵאִיר אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ.

בְּפָנָיו שֶׁל הָאָדָם יֵשׁ שִׁבְעָה פְּתָחִים כְּנֶגֶד שִׁבְעַת קְנֵי הַמְּנוֹרָה: הַפֶּה, שְׁנֵי נְחִירֵי הָאַף, שְׁנֵי עֵינַיִם וּשְׁנֵי אָזְנַיִם. כָּל אֶחָד מֵהָאֵיבָרִים הַלָּלוּ מְסַמֵּל בְּחִינָה רוּחָנִית אַחֶרֶת שֶׁצָּרִיךְ הַיְּהוּדִי לְקַדֵּשׁ וּלְזַכֵּךְ, עַל מְנַת שֶׁיִּבְנֶה כְּלִי רוּחָנִי שֶׁיְּקַבֵּל אֶת הַשֶּׁפַע הָאֱלֹקִי.

הַפֶּה שֶׁל הָאָדָם מְיַצֵּג אֶת הַחֲשִׁיבוּת שֶׁל אֲחִיזָה בְּמִדַּת הָאֱמֶת, שֶׁכְּפִי שֶׁהֶעִידוּ חַז״ל הוּא הַחוֹתָם שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם. הָעוֹלָם הַבָּא נִקְרָא ״עוֹלָם הָאֱמֶת״ כֵּיוָן שֶׁאֵין

לַשֶּׁקֶר אֲחִיזָה בּוֹ, שְׁהֲרֵי הַשֶּׁקֶר שַׁיָּךְ לִקְלִפּוֹת הַטֻּמְאָה וְהֵן לֹא יְכוֹלוֹת לִדְבֹּק בַּקְּדֻשָּׁה. נִמְצָא שֶׁאָדָם שֶׁאוֹחֵז בְּמִדַּת הָאֱמֶת וּמְקֻדָּשׁ אֶת פִּיו, יֵשׁ לוֹ חִבּוּר אֶל עוֹלָם הָאֱמֶת בּוֹ לַקְּלִפּוֹת אֵין אֲחִיזָה וְשַׂיָּכוּת.

כַּאֲשֶׁר אָדָם מְבַקֵּשׁ לִשְׁמוֹר עַל הָאֱמֶת וְלֹא לְשַׁנּוֹת בְּדָבָרָיו וְלוּ בִּמְעַט, הַדָּבָר יַצְרִיךְ מִמֶּנּוּ הִתְבּוֹנְנוּת רַבָּה בְּיוֹצֵא מִפִּיו וְהַשְׁפָּעָה עַל מַעֲשָׂיו, שֶׁכֵּן אִם יִפְעַל בְּצוּרָה שְׁלִילִית לֹא יוּכַל לְשַׁקֵּר כְּדֵי לְהַסְתִּיר זֹאת, וְנִמְצָא שֶׁמִּדַּת הָאֱמֶת מְקֻדֶּשֶׁת אוֹתוֹ בְּדִבּוּר וּבְמַעֲשֶׂה וּמְחַזֶּקֶת אֶת שִׂכְלוֹ, שֶׁהוּא כָּל הַזְּמַן חַד וְעוֹמֵד עַל הַמִּשְׁמָר לֹא לְהִכָּשֵׁל בִּלְשׁוֹנוֹ.

נְחִירֵי הָאַף הַמְּשַׁמְּשִׁים אֶת הָאָדָם לְהָרִיחַ מְרַמְּזִים עַל יִרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁהֲרֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּיִרְאָתוֹ הַגְּדוֹלָה יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחוּשׁ רוּחָנִי זֶה לְהָרִיחַ עַל כָּל אָדָם אֶת מַעֲשָׂיו וְאֶת תְּקוּנוֹ הַשָּׁלֵם לְמַעֲשָׂיו. כְּשֵׁם שְׁיֵּשׁ רֵיחַ גַּשְׁמִי לַבְּרִיאָה, כָּךְ יֵשׁ רֵיחַ רוּחָנִי טוֹב וְרַע בְּהֶתְאֵם לְמַעֲשָׂיו שֶׁל הָאָדָם בָּעוֹלָם. אָדָם בָּעַל יִרְאַת שָׁמַיִם גְּבוֹהָה יָכוֹל לְהָרִיחַ אֶת הֲרֵיחוֹת הַנַּ"ל וּלְהַזְהֵר מֵאָדָם אוֹ מָקוֹם, אַף עַל פִּי שֶׁהָעַיִן וְהָאֹזֶן לֹא רוֹאוֹת וְלֹא שׁוֹמְעוֹת שׁוּם דָּבָר מְסֻכָּן. זֶהוּ חִבּוּר גָּבוֹהַּ יוֹתֵר אֶל מְצִיאוּת הַבּוֹרֵא בְּהַסְתָּרָה שֶׁל הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי.

בְּכָל אָדָם יֵשׁ אַהֲבָה מֻסְתֶּרֶת לַה' יִתְבָּרַךְ שְׁנִּטְבְּעָה בּוֹ בְּנַפְשׁוֹ הָאֱלֹקִית. עַל יְדֵי הִתְבּוֹנְנוּת עַל גְּדוֹלָתוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, כְּפִי שֶׁדַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם יְכוֹלָה לְהַשִּׂיג, זוֹכֶה אָדָם לִיצוֹר יִרְאָה בְּלִבּוֹ, שֶׁהִיא יִרְאַת הָרוֹמֵמוּת - יִרְאָה שֶׁל כָּבוֹד וְהִתְפַּעֲלוּת, כְּפִי שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם כְּשֶׁהוּא פּוֹגֵשׁ בְּדָבָר גָּדוֹל וּמַרְשִׁים מִמֶּנּוּ. יִרְאָה זוֹ חֲסֵרָה לָנוּ כְּלַפֵּי ה' יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא אֵינְסוֹף, שֶׁזֶּהוּ גֹּדֶל שֶׁאָנוּ לֹא מַצְלִיחִים לְהָכִיל

בְּתוֹכֵנוּ, וְלָכֵן לִנְמָלָה לְדֻגְמָא אֵין יְרָאָה מֵהַר אוֹ מֵהַיָּם הַגָּדוֹל, כִּי הִיא לֹא מְסֻגֶּלֶת בְּשֶׂל קַטְנוּתָהּ לְהָבִין וּלְהָכִיל אֶת קִיּוּמָם וְאֶת אַפְסוּתָהּ כְּלַפֵּיהֶם.

אֲבָל כֵּיוָן שֶׁלְּאָדָם יֵשׁ נֶפֶשׁ אֱלֹקִית שֶׁהִיא אֵינְסוֹפִית בְּעַצְמָהּ וּמָקוֹם מוֹשָׁבָהּ בַּשֵּׂכֶל, אָדָם יָכוֹל לִלְמֹד לְהִתְבּוֹנֵן וּלְהַגִּיעַ לַהַשָּׂגוֹת שֶׁבְּעַל חַיִּים אֵינוֹ מְסֻגָּל, וּלְהָבִין בָּרֹאשׁ גַּם מָה שֶּׁגָּדוֹל מִדַּי לָעַיִן וְלָאֹזֶן מִלְּהָכִיל, וְזֶה בְּחִינַת "רֵיחַ", שֶׁהַנְּשָׁמָה מַפְעִילָה אֶת הַחוּשׁ לִקְלֹט דָּבָר שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ מִדַּי עֲבוּר הָאֵיבָרִים הַגַּשְׁמִיִּים שֶׁלָּנוּ. כָּךְ הַיְּהוּדִי מְסֻגָּל לְהַגִּיעַ לְעוֹד וְעוֹד הַשָּׂגוֹת בָּאֱלֹקוּת שֶׁיִּמְשְׁכוּ אֵלָיו יִרְאַת שָׁמַיִם.

הָאָזְנַיִם מְיַצְּגִים אֶת הַחֲשִׁיבוּת שֶׁל אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁכֵּן אֶת דִּבְרֵיהֶם אָנוּ שׁוֹמְעִים דֶּרֶךְ אָזְנֵינוּ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבַקֵּשׁ מִכָּל יְהוּדִי לְהַפְעִיל אֶת שִׂכְלוֹ, לִלְמֹד וּלְהָבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, אַךְ בָּד בְּבַד הוּא דּוֹרֵשׁ מֵאִתָּנוּ לְהִתְיַעֵץ לִלְמֹד וּלְהַאֲמִין בַּחֲכָמִים שֶׁל הַדּוֹר שֶׁהֵם מַמְשִׁיכֵי הַשְּׁמוּעָה תַּלְמִיד מֵרַב עַד לְמֹשֶׁה מִסִּינַי.

הַצַּדִּיק זוֹכֶה לְסַיְּעָתָא דִּשְׁמַיָּא מְיֻחֶדֶת כֵּיוָן שֶׁהוּא מַפְקִיר אֶת עַצְמוֹ לַצִּבּוּר וְרוֹצֶה לְקָרֵב אֶת שׁוֹמְעֵי לִקְחוֹ לְבוֹרֵא עוֹלָם. וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר אָדָם מוֹצֵא צַדִּיק אֱמֶת שֶׁכָּזֶה שֶׁכָּל מָה שֶׁחָשׁוּב לוֹ זֶה לַעֲזוֹר לְעוֹד וְעוֹד יְהוּדִים לְהַכִּיר אֶת בּוֹרְאָם וּלְהִתְעַלּוֹת בַּעֲבוֹדַת ה', הֲרֵי שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁל אוֹתָם יְהוּדִים נִכְלֶלֶת בִּנְשָׁמָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק, וְעַל יְדֵי שֶׁהֵם מִתְיַעֲצִים עִמּוֹ וּמַקְשִׁיבִים לוֹ, הֲרֵי הוּא הוֹפֵךְ צִנּוֹר הַמְּחַבֵּר בֵּין אוֹתָם יְהוּדִים לְבוֹרֵא עוֹלָם שֶׁשָּׁם בְּפִי הֶחָכָם אֶת הַדְּבָרִים שֶׁהֵם צְרִיכִים לִשְׁמוֹעַ.

וְאַף שֶׁכָּל יְהוּדִי מִתְבַּקֵּשׁ לְהִתְעַלּוֹת בַּתּוֹרָה וְלִלְמֹד אוֹתָהּ עַל כָּל חֲלָקֶיהָ עַד שֶׁיִּהְיֶה בֶּן תּוֹרָה בְּעַצְמוֹ וְיֵדַע לִפְסֹק וּלְהַחְלִיט, עֲדַיִן צְרִיכָה לִהְיוֹת לוֹ אֱמוּנַת חֲכָמִים תְּמִימָה, כִּי בִּזְכוּת הָאֱמוּנָה הַתְּמִימָה הַזּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ סִיָּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא מְיֻחֶדֶת וְלֹא נוֹתֵן לַקְּלִפּוֹת לְהַכְשִׁילוֹ.

הָעֵינַיִם הֵן הַחַלּוֹנוֹת שֶׁדַּרְכָּם מְנַסִּים כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לִפְרוֹץ אֶל תּוֹךְ מֹחֵנוּ. וּכְבָר אָמְרוּ חֲזַ"ל שֶׁהָעֵינַיִם הֵם הַסַּרְסוּר לַעֲבֵרָה (מד"ר יז), שֶׁמּוֹשְׁכִים מַרְאוֹת אֲסוּרִים מִבַּחוּץ וּמַחְדִּירִים אוֹתָם אֶל הַלֵּב שֶׁיַּחְמֹד בָּהֶם. וְעַל כָּךְ יֵשׁ צִוּוּי מְיֻחָד בַּתּוֹרָה (במדבר טו): "וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם".

כֵּיוָן שֶׁלַּעֵינַיִם יֵשׁ אֶת הַהַשְׁפָּעָה הַחֲזָקָה בְּיוֹתֵר עַל הַנְּשָׁמָה, חָשׁוּב מְאֹד לִשְׁמוֹר אוֹתָם שֶׁלֹּא יַבִּיטוּ בְּשׁוּם דָּבָר רַע, כִּי כָּל מָה שֶׁלֹּא מְקָרֵב אוֹתִי אֶל ה' יִתְבָּרַךְ מַרְחִיק אוֹתִי מִמֶּנּוּ. וְלָכֵן לֹא רַק שֶׁאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל עַל דְּבָרִים אֲסוּרִים, אֶלָּא גַּם מַרְאוֹת לֹא טוֹבִים יְכוֹלִים לְהַקָּהוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶם עֲבֵרָה, וַאֲפִילוּ דְּבָרִים שֶׁל בַּטָּלָה וְחוֹלִין לְלֹא תּוֹעֶלֶת וְצֹרֶךְ, פּוֹגְעִים בָּאָדָם בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלּוֹ. הַכְּלָל הוּא כָּל מָה שֶׁלֹּא מְקָרֵב אוֹתִי אֶל ה' - מַרְחִיק אוֹתִי מִמֶּנּוּ. וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר עֵינָיו לֹא מִסְתַּכְּלוֹת עַל דָּבָר שֶׁהוּא מְיֻתָּר וְלֹא לַצֹּרֶךְ, כָּל שֶׁכֵּן לֹא עַל דָּבָר שֶׁהוּא אָסוּר, זוֹכֶה הָאָדָם לְהִתְקַדֵּשׁ וּלְהִתְקָרֵב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ.

וְכֵיוָן שֶׁכָּל הַחוּשִׁים הַנַּ"ל מְחַבְּרִים אֶל הַמֹּחַ, כְּמוֹ קָנֵי הַמְּנוֹרָה אֶל הַמְּנוֹרָה, כָּךְ הַמִּדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁל הַדְּבֵקוּת בָּאֱמֶת, יִרְאַת שָׁמַיִם, אֱמוּנַת חֲכָמִים וּשְׁמִירַת הָעֵינַיִם מְחַבְּרִים כֻּלָּם אֶל הַשֵּׂכֶל, וְהוּא זוֹכֶה לְהָכִין כְּלִי קִבּוּל

לְקַבֵּל שֵׂכֶל עֶלְיוֹן בְּחִינַת "קֶדֶם", שֶׁהוּא שֵׂפַע אֱלוֹקִי שֶׁיִּחַמֵּם אוֹתוֹ בְּאַהֲבַת ה' וְיַעֲלֶה אוֹתוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ.

וְשֵׂפַע אֱלֹקֵי חַנִּ"ל, הוּא בְּחִינַת מַקִּיפִין, שֶׁהַשֵּׂכֶל הַזֶּה הוּא גָּדוֹל עַד לִמְאֹד, עַד שֶׁאֵין הַמּוֹחַ יָכוֹל לְסָבְלוֹ וְאֵין נִכְנָס בַּמּוֹחַ, אֶלָּא הוּא מַקִּיף אֶת הָרֹאשׁ. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים כַּמָּה חָכְמוֹת עֲמֻקוֹת, שֶׁאֵין יְכֹלֶת בַּמּוֹחַ הָאֱנוֹשִׁי לְהָבִין עַל בֵּרְיוֹ, כְּמוֹ כַּמָּה וְכַמָּה מְבוּכוֹת שֶׁאָנוּ נִבוֹכִים בָּהֶם, כְּמוֹ הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה, שֶׁאֵין מֹחַ שֶׁל אֱנוֹשִׁי יָכוֹל לְהָבִין אֶת הַיְדִיעָה הַזֹּאת, וְהַשֵּׂכֶל הַזֶּה הוּא בְּחִינַת מַקִּיף, שֶׁאֵין נִכְנָס בְּפְנִימִיּוּת הַמּוֹחַ כִּי אִם מַקִּיף אוֹתוֹ מִבַּחוּץ, וְהַשֵּׂכֶל הַפְּנִימִי מְקַבֵּל חִיּוּתוֹ מֵהַמַּקִּיף הַזֶּה. וְדַע, שֶׁזֶּה עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה, כָּל זְמַן שֶׁהַשֵּׂכֶל אֵין כָּל כָּךְ גָּדוֹל לְהָבִין הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה, אֲזַי כֹּחַ הַבְּחִירָה עַל מְקוֹמוֹ, כִּי יֵשׁ בְּיָדוֹ כֹּחַ לִבְחֹר הַחַיִּים אוֹ הַפּוּכוֹ, אֲבָל כְּשֶׁיִּכָּנֵס הַמַּקִּיף הַזֶּה לְפָנִים, וְאָז יִתְגַּדֵּל הַשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי וְיִתְגַּבֶּה לָאֱנוֹשִׁי הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה, אָז יִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה, כִּי אָז עַל יְדֵי גְּדוּלוֹ שֶׁל הַשֵּׂכֶל יֵצֵא מִגֶּדֶר הָאֱנוֹשִׁי וְיַעֲלֶה לְגֶדֶר מַלְאָךְ, וְאָז יִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה. וְזֶה זֶה עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה, זֶה שֶׁאֵין יוֹדֵעַ הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה...

אוֹר הָאֵינְסוֹף מַקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ, וּבְנוֹסָף עוֹבֵר קַו פְּנִימִי הַיּוֹצֵא מֵאוֹר הָאֵינְסוֹף אֶל תּוֹךְ הָעוֹלָמוֹת הַפְּנִימִיִּים הַבְּנוּיִים כְּכַדּוּר בְּתוֹךְ כַּדּוּר, דֶּרֶךְ הָעוֹלָמוֹת הָרוּחָנִיִּים וְעַד לָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי שֶׁלָּנוּ שֶׁהוּא הַפְּנִימִי בְּיוֹתֵר וּבוֹ הָאוֹר הוּא עָב וְגַס וְלוֹבֵשׁ צוּרָה וּדְמוּת שֶׁל חֹמֶר, וְשָׁם יֵשׁ גַּם קְלִפּוֹת וְטֻמְאָה. כֵּיוָן שֶׁהָאוֹר עוֹבֵר דֶּרֶךְ עוֹלָמוֹת וְדֶרֶךְ סְפִירוֹת בְּכָל עוֹלָם שֶׁהֵם כֵּלִים רוּחָנִיִּים מֵאוֹר הַכּוֹלְאִים בְּתוֹכָם מִן הָאוֹר הָעוֹבֵר

וּמַעֲבִירִים אוֹר מְצַמְצָם לַסְּפִירָה וְלָעוֹלָם שֶׁמִּתַּחְתֵּיהֶם, הֲרֵי שֶׁהָאוֹר הַפְּנִימִי הוֹלֵךְ וּמִצְטַמְצֵם עַד שֶׁבְּעוֹלָמֵנוּ הוּא בְּהַסְתָּרָה מַמָּשׁ.

אֲבָל כֵּיוָן שֶׁבּוֹרֵא עוֹלָם הוּא אֵינְסוֹף וְהוּא בְּכָל מָקוֹם, נִמְצָא שֶׁהָאוֹר שֶׁלּוֹ הוּא מַקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת מִבַּחוּץ, וְנִמְצָא שֶׁבְּכָל הַבְּרִיאָה יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת שֶׁל אוֹר וְשֶׁפַע אֱלֹקִי - אוֹר פְּנִימִי וְאוֹר חִיצוֹנִי. וּבְעוֹד שֶׁהָאוֹר הַפְּנִימִי הוֹלֵךְ וּמִצְטַמְצֵם מֵעוֹלָם לְעוֹלָם וּמִסְּפִירָה לִסְפִירָה, הָאוֹר הַמַּקִּיף נִשְׁאַר בִּשְׁלֵמוּתוֹ לְלֹא צִמְצוּם.

כְּדֵי מִסְּפִירַת חָכְמָה שֶׁהִיא הָעֶלְיוֹנָה בְּיוֹתֵר וּמְקֻבֶּלֶת יְשִׁירוּת מֵאוֹר אֵינְסוֹף יוֹרֵד אוֹר מַקִּיף גָּדוֹל מְאֹד שֶׁל שֵׂכֶל אֱלֹקִי עַד לְעוֹלָם וְלַסְּפִירָה הַתַּחְתּוֹנִים בְּיוֹתֵר וְהֵם בְּחִינַת "שֵׂכֶל מַקִּיף" לַנִּמְצָאִים מִתַּחְתֵּיהָ.

כְּלוֹמַר לְכָל יְהוּדִי יֵשׁ שֶׁפַע שֶׁל אוֹר אֱלֹקִי וְשֵׂכֶל עֶלְיוֹן הַנִּמְצָאִים כָּל הַזְּמַן סְבִיבֵנוּ וְלֹא נִכְנָסִים אֶל מֹחֵנוּ, אֶלָּא בְּהֶתְאֵם לַהֲכָנוֹת שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים נִכְנָס שֵׂכֶל מַקִּיף וְהוֹפֵךְ לִפְנִימִי וּמוּבָן, וּמִיַּד מַגִּיעַ שֵׂכֶל מַקִּיף חָדָשׁ שֶׁאָנוּ רוֹצִים לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ. וְהַסִּבָּה שֶׁאֵין כָּל הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף נִכְנָס בְּרֹאשֵׁנוּ מִיַּד כִּי אָז תִּתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה הַחוֹפְשִׁית, כִּי עִנְיַן הַבְּחִירָה נוֹבֵעַ מִסֶּפֶק, אוּלַי לִבְחֹר כָּךְ וְאוּלַי אַחֶרֶת, אֲבָל בָּרֶגַע שֶׁיֵּשׁ יְדִיעָה מֻחְלֶטֶת אֵין כְּבָר אֶפְשָׁרוּת בְּחִירָה כִּי הָאֱמֶת הִיא אַחַת...

וְלִפְעָמִים יֵשׁ שֶׁהַמֹּחִין וְהַשֶּׁפַע אֱלֹקִי הוּא בְּהֶעֱלֵם, בִּבְחִינַת עִבּוּר, וְאָז יָפָה צְעָקָה לָאָדָם, בֵּין בַּתְּפִלָּה בֵּין בַּתּוֹרָה, כְּשֶׁנִּתְעַלֵּם הַמֹּחִין, כִּי הֶעְלֵם הַיְנוּ עִבּוּר - זֶה בִּבְחִינַת (דברים לב): "צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי", כְּמוֹ (ישעיהו לז): "וְכֹחַ אַיִן לְלֵדָה", כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁתָּשׁ כֹּחָהּ מִלֵּילֵד, וּבְשָׁעָה שֶׁהִיא כּוֹרַעַת לֵילֵד רָאמַת עַי"ן קָלִין, כְּמִנְיָן

תֵּבוֹת שֶׁבְּמִזְמוֹר ״יַעַנְךָ״, וְאָז מוֹלֶדֶת (זהר פינחס רמט:).
וְהַשִּׁבְעִין קָלִין הֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה קוֹלוֹת שֶׁאָמַר דָּוִד עַל הַמַּיִם, שֶׁכָּל אֶחָד כָּלוּל מֵעֶשֶׂר. וְהַצְּעָקָה שֶׁאָדָם צוֹעֵק בִּתְפִלָּתוֹ וּבְתוֹרָתוֹ, כְּשֶׁנִּסְתַּלְּקִין הַמֹּחִין בִּבְחִינַת עִבּוּר - אֵלּוּ הַצְּעָקוֹת הֵם בְּחִינַת צַעֲקַת הַיּוֹלֶדֶת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת שֶׁל הַמֹּחִין אֵיךְ נִתְעַלְּמוּ, הוּא מַאֲזִין צַעֲקָתֵנוּ, וְהַצְּעָקָה הוּא בְּמָקוֹם צַעֲקַת הַשְּׁכִינָה, כְּאִלּוּ הַשְּׁכִינָה צוֹעֶקֶת, וְאָז מוֹלֶדֶת הַמֹּחִין. וְזֶה בְּחִינַת: 'הַקּוֹל מְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה' (עיין ברכות כד: ובהראי"ש ורבנו יונה שם, ובשו"ע סי' קא. ובסי' ס"א סע' ד), הַיְנוּ הַמֹּחִין...
שֶׁצָּרִיךְ לְצַעֵק כְּדֵי לְהוֹצִיא אוֹר הַפָּנִים הַנַּ"ל מֵהֶעְלֵם אֶל הַגָּלוּי. וְהַגָּלוּי זֶה בְּחִינַת לֵדָה, וְאָז אַחַר הַלֵּדָה 'דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב' (בכורות ו:)... וּכְשֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה וְאֵין מֵבִין בָּהּ שׁוּם חִדּוּשׁ, זֶה מֵחֲמַת שֶׁהַמֹּחִין וְהַשֵּׂכֶל שֶׁל הַתּוֹרָה וְהַלִּמּוּד הַזֶּה הֵן בִּבְחִינַת עִבּוּר... וְאָז צָרִיךְ לְצַעֵק הַקְּלִין הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (בראשית כז): ״הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב״ - כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת יַעֲקֹב צָרִיךְ לוֹ הַקְּלִין, כְּדֵי לְהוֹצִיא הַמֹּחִין בִּבְחִינַת לֵדָה...

נִמְצָא כִּי גְּדִילָתוֹ שֶׁל אָדָם נוֹבַעַת מֵהֲפִיכַת שֵׂכֶל מַקִּיף לְשֵׂכֶל פְּנִימִי עַל יְדֵי שֶׁמְּקַדֵּשׁ אֶת הַמִּדּוֹת שֶׁהִזְכַּרְנוּ לְעֵיל שֶׁהֵן קֶנֶי הַמְּנוֹרָה שֶׁתָּאִיר לוֹ. אֲבָל יֵשׁ שֵׂכֶל גָּבוֹהַּ יוֹתֵר שֶׁהוּא נִקְרָא בְּחִינַת ״שֵׂכֶל עִבּוּר״, שֶׁהוּא נִסְתָּר כְּמוֹ הָעֻבָּר בְּמֵעֵי אִמּוֹ. שֵׂכֶל זֶה נִקְרָא שֵׂכֶל מַקִּיף דְּמַקִּיף, כְּלוֹמַר כְּדֵי שֶׁאוֹר וְשֶׂפַע אֱלֹקִי כָּזֶה יִכָּנֵס אֵלֵינוּ צְרִיכִים לִהְיוֹת שְׁנֵי שְׁלָבִים: הֲפִיכַת הַשֵּׂכֶל מֵעִבּוּר לְמַקִּיף, וּלְאַחַר מִכֵּן מִמַּקִּיף לִפְנִימִי.

הָאוֹר הַנִּסְתָּר וְהַגָּדוֹל יוֹתֵר בְּחִינַת עִבּוּר הוּא עַל יְדֵי צְעָקָה. כַּאֲשֶׁר אִשָּׁה יוֹלֶדֶת, בִּשְׁעַת הַלֵּידָה שֶׁהִיא שְׁעַת

סַכָּנָה הַדִּינִים נִמְתָּחִים עָלֶיהָ, וְזֶה מְרֻמָּז בַּדָּם הַיּוֹצֵא מִמֶּנָּה, כִּי אָדָם הוּא צָבָע הַדִּין, וְאָז ה' שׁוֹמֵעַ צַעֲקוֹתֶיהָ וּמְרַחֵם עָלֶיהָ וּמַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים וְיוֹצֵא הַוָּלָד לָעוֹלָם, וְהַדָּם הוֹפֵךְ לְחָלָב, שֶׁמְּרֻמָּז בַּצֶּבַע הַלָּבָן לְחֶסֶד, וְהָעֵבָר יוֹצֵא לָעוֹלָם.

כָּךְ גַּם בִּבְחִינַת שֵׂכֶל הָעִבּוּר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהוֹרִיד שֶׁפַע אֱלֹקִי גָּבוֹהַּ מֵעַל גְּבוֹהַּ וּלְהַעֲנִיקוֹ לָאָדָם, וּלְשֵׂם כָּךְ צָרִיךְ לִגְרֹם לָאָדָם שֶׁיִּפְעַל כְּנֶגֶד הַדִּינִים הַמּוֹנְעִים אֶת הוֹרָדַת הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל לָעוֹלָם. וְהַפְּעֻלָּה הַנִּצְרֶכֶת הִיא אוֹתָהּ צְעָקָה, כְּמוֹ צַעֲקַת הַיּוֹלֶדֶת הַמְעוֹרֶרֶת רַחֲמִים בַּשָּׁמַיִם וּמְבַטֶּלֶת אֶל כָּל הַדִּינִים.

עַל מְנַת שֶׁהַיְּהוּדִי יְצַעֵק מִדָּם לִבּוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵבִיא אוֹתוֹ לְמַצָּב שֶׁל קַטְנוּת מוֹחִין, כַּאֲשֶׁר הַיְּהוּדִי נִמְצָא בִּמְצוּקָה וַאֲפִילוּ הַלִּמּוּד וְהַתְּפִלּוֹת הָרְגִילוֹת לֹא מוֹעִילוֹת לוֹ, אָזַי צוֹעֵק מִדָּם לִבּוֹ וְזֶה מְעוֹרֵר רַחֲמִים בַּשָּׁמַיִם וּמְבַטֵּל אֶת הַדִּינִים הַמְקַטְרְגִים, וְכָךְ שֵׂכֶל הָעִבּוּר בָּא לָעוֹלָם וְהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל מַקִּיף, שֶׁאוֹתוֹ נִתַּן לְהַכְנִיס פְּנִימָה עַל יְדֵי קִדּוּשׁ שִׁבְעַת הַקָּנִים, הֵן אַרְבַּע הַמִּדּוֹת שֶׁהֵזְכִּרוּ לָעֵיל.

כָּל אֶחָד וְאַחַד לְפִי בְּחִינָתוֹ יֵשׁ לוֹ פְּנִימִי וּמַקִּיף, וְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, מָה שֶׁחָנָנוֹ הַשֵּׂם שֶׁיַּכְנִיס הַמַּקִּיף לְפָנִים וּלְהָבִין וּלְחַדֵּשׁ אֵיזֶה דָּבָר, הַיָּשָׁר מְחֻיָּב שֶׁיִּגְלֶה וְיַכְנִיס זֹאת הַהֶבְנָה שֶׁל הַסְּגֻלָּה, שֶׁהָיָה אֶצְלוֹ סְגֻלָּה, שֶׁיִּגְלֶה לְעֻמַּת סְגֻלָּה וּלְהֵיטִיב מִטּוּבוֹ לַאֲחֵרִים...

לְכָל אָדָם יֵשׁ שֶׁפַע אֱלֹקִי שֶׁהֵכִינוּ עֲבוּרוֹ עוֹד מִלִּפְנֵי שֶׁבָּא לָעוֹלָם, וְהַגִּישָׁה אֵלָיו הִיא בַּעֲבוֹדָה וּבִשְׂלָבִים, כַּאֲשֶׁר הוּא מְקֻדָּשׁ עַצְמוֹ בְּאַרְבַּעַת הַדְּבָרִים עַל מְנַת לְהַכְנִיס אֶת הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף הַקָּרוֹב אֵלָיו פְּנִימָה, וְכֵן

בְּצָעָקוֹת בִּשְׁעַת קַטְנוּת מוֹחִין מוֹרִיד שֶׁפַע אֱלֹקִי מִבְּחִינַת עִבּוּר לִבְחִינַת מַקִּיף שֶׁיִּהְיֶה בַּר הַשָּׂגָה עֲבוּרוֹ וְכָךְ יַמְשִׁיךְ לְהִתְעַלּוֹת הָלְאָה.

כֵּיוָן שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל כְּרוּכִים זֶה בָּזֶה, וְכוּלָּנוּ מְחֻבָּרִים לָאֵינְסוֹף, הֲרֵי שֶׁיֵּשׁ הַשְׁפָּעָה שֶׁל הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף וְהַפְּנִימִי שֶׁל כָּל אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ, וְהַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁלּוֹ הוּא הַפְּנִימִי שֶׁל חֲבֵרוֹ, שֶׁלּוֹ יֵשׁ שֵׂכֶל מַקִּיף מִשֶּׁלּוֹ וְכֵן הָלְאָה. וְלָכֵן בְּכָל פַּעַם שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהַשָּׂגָה וְשֶׁפַע אֱלֹקִי חָדָשׁ, כְּשֶׁשֵּׂכֶל מַקִּיף הוֹפֵךְ לַפְּנִימִי, הוּא צָרִיךְ לְהַעֲבִיר זֹאת הָלְאָה לַאֲחֵרִים, וְכָךְ לְסַיֵּעַ לַאֲחֵרִים לְהִתְעַלּוֹת בִּזְמַן שֶׁהוּא פּוֹעֵל לְהַשִּׂיג אֶת הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף הֶחָדָשׁ שֶׁלּוֹ לְהָפְכוֹ לִפְנִימִי.

עִנְיָן זֶה כָּלוּל בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁכֵּן הַחֲכָמִים הֵם אֵלּוּ שֶׁהָאוֹר הַפְּנִימִי שֶׁלָּהֶם הוּא מַקִּיף שֶׁלָּנוּ וּפְעָמִים אַף בְּחִינַת עִבּוּר עֲבוּרֵנוּ, וְלָכֵן עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים בָּהֶם, אָנוּ מְאַפְשְׁרִים לָהֶם לְסַיֵּעַ לָנוּ לְהִתְעַלּוֹת וְלַהֲפֹךְ אֶת הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁלָּנוּ לַפְּנִימִי.

כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַגָּלוּת אֵינוֹ אֶלָּא לְפִי עֵרֶךְ חִסָּרוֹן הַדַּעַת, וּכְשֶׁנִּשְׁלַם הַדַּעַת, אֲזַי נִשְׁלַם כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת, בִּבְחִינַת (נדרים מא:) 'אִם דַּעַת קָנִיתָ מָה חָסַרְתָּ', וּכְתִיב (ישעיהו ה:) "לָכֵן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דָעַת" (עיין סנהדרין צב:). וְעִקַּר הַחַיִּים נִצְחִיִּים יִהְיֶה לָעָתִיד מֵחֲמַת הַדַּעַת, שֶׁיִּרְבֶּה הַדַּעַת, שֶׁיֵּדְעוּ הַכֹּל אֶת ה', וְעַל יְדֵי הַדַּעַת יִכָּלְלוּ בְּאַחְדּוּתוֹ, וְאָז יִחְיוּ חַיִּים נִצְחִיִּים כָּמוֹהוּ, כִּי עַל יְדֵי הַיְדִיעָה נִכְלָלִים בּוֹ, כְּמַאֲמָר הֶחָכָם: 'אִלּוּ יְדַעְתִּיו - הָיִיתִיו'. וְעִקַּר הַיְדִיעָה יִהְיֶה לָעָתִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם יא) : "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה", וּמֵחֲמַת

הַדַּעַת לֹא יֶחְסַר כָּל טוֹב, וְיִהְיֶה כֻּלּוֹ טוֹב, כְּמַאֲמָר חֲזַ"ל (פסחים נ) : 'אַטוּ הָאִידָּנָא לָאו אֶחָד הוּא? וְתֵרְצוּ : לָעָתִיד כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב'...

וְנִמְצָא כִּי הַמַּסָּע הָאִישִׁי שֶׁל כָּל אֶחָד אַחַר הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף הַבָּא שֶׁלּוֹ לְהָפְכוֹ לִפְנִימִי, וְהַחִבּוּר בֵּין הַנְּשָׁמוֹת כְּשֶׁמְּסַיְּעִים אֶחָד לַשֵּׁנִי לְהִתְעַלּוֹת וּלְהַגִּיעַ לַהַשָּׂגוֹת, אֵלֶּה מְזָרְזִים אֶת הַגְּאוּלָה, כִּי עַל יְדֵי מַסְלוּל הַהִתְקַדְּשׁוּת וְהַהִתְקָרְבוּת שֶׁל כָּל פְּרָט בְּעַם יִשְׂרָאֵל אָנוּ זוֹכִים לְהוֹרִיד עוֹד שֶׁפַע אֱלֹקִי לָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת "יְדִיעַת ה'", וּבְכָךְ נִכְלָלִים בְּבוֹרֵא עוֹלָם. וְזוֹ בְּחִינַת לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁתִּתְמַלֵּא הָאָרֶץ דֵּעָה וּמִמֵּילָא לֹא יִהְיֶה יֵצֶר רַע כִּי הַיְדִיעָה הִיא שֶׁתְּבַטֵּל אֶת הַבְּחִירָה בְּרָע, וְכוּלָּנוּ נִתְיַחֵד עִם בּוֹרֵא עוֹלָם בְּיִחוּד עֶלְיוֹן.

העולה מן התורה:

- ◌ֵאוֹר אֵינְסוֹף יוֹרֵד שֶׁפַע אֱלֹקִי וְשֵׂכֶל אֲשֶׁר הַזּוֹכֶה בָּהֶם מְחַמֵּם אֶת לִבּוֹ לַעֲבוֹדַת ה׳ וְדָבֵק בּוֹ וּמִתְעַלֶּה.
- הַשֶּׁפַע הָאֱלֹקִי הַנַּ״ל מַקִּיף אֶת מֹחוֹ שֶׁל הַיְּהוּדִי שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהָכִיל אוֹתוֹ וְעָלָיו לִבְנוֹת כֵּלִים רוּחָנִיִּים לְשֵׁם כָּךְ, לְהָפְכוֹ מִשֵּׂכֶל מַקִּיף לְשֵׂכֶל פְּנִימִי.
- לְשֵׁם הַכְנָסַת שֵׂכֶל הַמַּקִּיף לְמֹחוֹ שֶׁל הָאָדָם, עָלָיו לְהִתְחַזֵּק בְּאַרְבַּע מִדּוֹת חֲשׁוּבוֹת: (א.) אֲמִירַת הָאֱמֶת וּדְבֵקוּת בָּהּ, הַמַּשְׁפִּיעָה עַל הַהִתְנַהֲגוּת שֶׁלָּנוּ בְּהֶתְאֵם, (ב.) הִתְחַזְּקוּת בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וְהִתְבּוֹנְנוּת בִּגְדֻלַּת ה׳, אֲשֶׁר הַהַשָּׂגוֹת בָּהּ יוֹצְרוֹת יִרְאַת הָרוֹמֵמוּת מֵהַהִתְפַּעֲלוּת, (ג.) הִתְחַזְּקוּת בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, אַף עַל פִּי שֶׁאָנוּ נִדְרָשִׁים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשִׂכְלֵנוּ שֶׁלָּנוּ, צְרִיכִים לְהִסְתַּיֵּעַ בְּאֵלּוּ שֶׁלָּהֶם שֵׂכֶל פְּנִימִי גָּדוֹל יוֹתֵר, שֶׁיְּסַיְּעוּ בְּיָדֵינוּ לְהַשִּׂיג אֶת מַטָּרָתֵנוּ, (ד.) הִתְחַזְּקוּת בִּשְׁמִירַת הָעֵינַיִם בְּרִאוֹת כָּל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְקָרֵב אוֹתָנוּ לַה׳ יִתְבָּרַךְ, מִמַּרְאוֹת אֲסוּרִים וְעַד דִּבְרֵי חֵלִּין וּשְׁטוּת לְלֹא תוֹעֶלֶת שֶׁנִּזְקָק רַב גַּם הוּא.
- כַּאֲשֶׁר יֵשׁ שֵׂכֶל גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, בְּחִינַת עִבּוּר שֶׁהוּא מַקִּיף דְּמַקִּיף, יֵשׁ לְהִתְמוֹדֵד עִם זְמַנִּים שֶׁל מְצוּקָה וְקַטְנוּת דְּמוֹחִין, בָּהֶן נִצְעָק לְבוֹרֵא עוֹלָם לְרַחֲמִים, אָז יִתְבַּטְּלוּ הַדִּינִים עַל אוֹתוֹ שֵׂכֶל וְנָבִיא אוֹתוֹ לָעוֹלָם, מֵעִבּוּר לְמַקִּיף, וְעַל יְדֵי הִתְקַדְּשׁוּת בְּאַרְבַּע הַמִּדּוֹת נַעֲבִיר אוֹתוֹ מִמַּקִּיף לִפְנִימִי.

- בְּכָל שָׁלָב בּוֹ אָנוּ מִתְעַלִּים הָלְאָה יֵשׁ לְהֵיטִיב לַאֲחֵרִים סְבִיבֵנוּ, כִּי מִכְלוֹל הַיְדִיעָה שֶׁל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל הוּא שֶׁיָּבִיא לְהוֹרָדַת הַשֶּׁפַע הַכְּלָלִי וְהַפָּצַת יְדִיעַת ה׳ בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא הַמְּצִיאוּת שֶׁל הַגְּאוּלָה הַשְּׁלֵמָה וְאַחֲרִית הַיָּמִים.

חותם בתוך חותם

דַּע שֶׁיֵּשׁ חוֹתָם וְיֵשׁ חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם. חוֹתָם הוּא - כִּי יֵשׁ מוֹכִיחֵי הַדּוֹר, וְהֵם בְּחִינוֹת רַגְלַיִן, וְנִקְרָאִים רַגְלַיִן, עַל שֵׁם שֶׁהֵם לִמּוּדֵי ה', הַיְנוּ שֶׁלּוֹמְדִין כְּבָיָכוֹל אֶת ה', שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ עֵצוֹת. וְהֵם הוֹלְכִים בִּשְׁלִיחוּתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, לְהוֹכִיחָם וּלְהַחְזִירָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים בְּחִינוֹת רַגְלַיִן, עַל שֵׁם הָעֵצָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י (שמות יא) עַל "וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ" - 'הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ'. וְעַל שֵׁם הַהֲלִיכָה, שֶׁהוֹלְכִים בִּשְׁלִיחוּתוֹ לְהוֹכִיחַ כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גּוֹזֵר גְּזֵר דִּין בָּעוֹלָם, וְהַדִּין הוּא הַתּוֹרָה, כִּי צָרִיךְ לִהְיוֹת דִּין תּוֹרָה, וּמַחֲמַת שֶׁהֵם לִמּוּדֵי ה', הוּא מִתְיַעֵץ עִמָּהֶם וּמְנַלֶּה לָהֶם הַדִּין תּוֹרָה שֶׁנִּגְזַר עַל הַדּוֹר. וְהֵם מְכַסִּים זֶה הַדִּין תּוֹרָה וְחוֹתְמִין אוֹתוֹ, בְּבְחִינַת (שיר השירים ד) "מַעְיָן חָתוּם", שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנּוּ הַחִיצוֹנִים, שֶׁלֹּא יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, דִּין אַכְזָרִי...

וְהֵם, כְּשֶׁנִּגְלָה לָהֶם הַדִּין תּוֹרָה, הוֹלְכִים וּמוֹכִיחִים הַדּוֹר, כְּדֵי לְהַחְזִירָם לַמּוּטָב לְהַמְתִּיק הַדִּין. וַאֲפִלּוּ בִּשְׁעַת מוּסַר נִזְהָרִין לְהַחְתִּים וּלְהַסְתִּיר, שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנּוּ הַחִיצוֹנִים, בְּבְחִינַת (איוב לג) : "וּבְמִסְתָּרָם יַחְתִּם", וְעַל שֵׁם זֶה הֵן בְּחִינַת חוֹתָם. וְאֵלּוּ הַלִּמּוּדֵי ה' מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם... כִּי הוֹלְכִים לְתַשֵּׁר וְלַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וּלְפָנָיו יִתְבָּרַךְ מַקְטִינִים הַדָּבָר וּמַמְלִיצִים טוֹב בַּעֲדָם, וְלִפְנֵי יִשְׂרָאֵל מַגְדִּילִים הַחֵטְא מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ אֵצֶל מֹשֶׁה, שֶׁאָמַר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (שמות לב) : "לָמָּה ה' יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ", וּלְיִשְׂרָאֵל אָמַר (שם) : "אַתֶּם חֲטָאתֶם חֲטָאָה גְדֹלָה" (עיין מ"ר דברים פ"א וזוהר נח סז:)... וּכְשֶׁהָרַע שֶׁל הַדּוֹר גּוֹבֵר עַל הַחוֹתָם הַנַּ"ל וּמְקַלְקֵל אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נִתְקַלְקֵל שָׁלוֹם הָעוֹלָם, וְנַעֲשֶׂה גֵּרוּשִׁין וּמַחְלֹקֶת בָּעוֹלָם, הֶפֶךְ הַשָּׁלוֹם, בְּבְחִינַת (איוב יח) "וּמִתֵּבֶל יְנַדֶּהוּ" (עיין רַשַׁ"י פ' מְצוֹרָע עַ"פּ תהי' בנדתה), כִּי מֵחוֹתָם נַעֲשָׂה נִדָּת, כִּי הֵם בְּמִסְפַּר הַשָּׁוֶה, כַּמּוּבָא.

הַחוֹתָם שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם הוּא אֱמֶת, וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת מִדַּת הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט, שֶׁעוֹמֶדֶת עַל הָאֱמֶת. אֲבָל בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַנַּשְׁמִי שֶׁיֵּשׁ אֲחִיזָה לַקְּלִפּוֹת וְלַטֻּמְאָה, נַעֲשֶׂה עִוּוּת הַדִּין עַל יְדֵי בְּנֵי הָאָדָם, וְהַדָּבָר גּוֹרֵם לְמִידַּת הַדִּין לְהִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה וְלִגְזֹר חֲלִילָה גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת.

אַךְ יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁבּוֹרֵא עוֹלָם אוֹהֵב אֶת מִדַּת הַדִּין הוּא אוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן הוּא פּוֹדֵר אֶת הַצַּדִּיקִים הַמּוּעָטִים בְּכָל הַדּוֹרוֹת, כְּדֵי שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁמִּדַּת הַדִּין תִּמָּתֵחַ יִהְיוּ בַּדּוֹר הַצַּדִּיקִים אֲשֶׁר יוּכְלוּ לִפְעֹל לְטוֹבַת עַם יִשְׂרָאֵל.

הַצַּדִּיקִים דְּבוּקִים בְּבוֹרֵא עוֹלָם וְעוֹשִׂים רְצוֹנוֹ, וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם כְּיוֹעֲצִים וּמְתַיְּעֵץ עִמָּם בְּכָל פַּעַם שֶׁמִּדַּת הַדִּין נִמְתַּחַת וְהֶחְלִיטָה גְּזֵרָה חֲדָשָׁה. כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׁתֵּף אוֹתָם בְּמַה שֶׁעָשׂוּ עַם יִשְׂרָאֵל וּמָה הַדִּין שֶׁהִתְעוֹרֵר בְּשֶׁל כָּךְ, הַצַּדִּיקִים פּוֹעֲלִים לְעַכֵּב אֶת גְּזַר הַדִּין וְלִגְרֹם לְהַמְתָּקָתוֹ אוֹ בְּטוּלוֹ לְגַמְרֵי.

לְשֵׁם כָּךְ הַצַּדִּיקִים פּוֹעֲלִים בִּשְׁתֵּי דְּרָכִים בָּד בְּבַד. בַּדֶּרֶךְ הָרִאשׁוֹנָה הֵם מַסְתִּירִים אֶת הַדִּין עַצְמוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאחֲזוּ בּוֹ הַחִיצוֹנִיִּים. בְּרֶגַע שֶׁהַדִּין מִתְגַּלֶּה בָּעוֹלָם שֶׁלָּנוּ בּוֹ יֵשׁ קְלִפּוֹת טֻמְאָה, הֲרֵי הֵן נֶאֱחָזוֹת בַּדִּין וְהוֹפְכוֹת אוֹתוֹ לְדִין אַכְזָר. הַסְתָּרַת הַדִּין עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים נִקְרֵאת "חוֹתָם פְּנִימִי", שֶׁחָתְמוּ וְסָתְמוּ אֶת גִּלּוּיוֹ שֶׁל הַדִּין בְּטֶרֶם יִפְגְּעוּ בּוֹ הַקְּלִפּוֹת, וְכָךְ יוּכְלוּ לִפְעֹל לְבָטּוּלוֹ.

בַּדֶּרֶךְ הַשְּׁנִיָּה הַצַּדִּיקִים מְכַתְּתִים רַגְלֵיהֶם מִמְּקוֹם לַמָּקוֹם לְהוֹכִיחַ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל עַל מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁגָּרְמוּ לִמְתִיחַת מִדַּת הַדִּין עֲלֵיהֶם. הֵם חוֹתְמִים אֶת גְּזֵרַת הַדִּין אֲבָל מְבַקְּשִׁים לִגְרֹם לָעָם יִשְׂרָאֵל לְתַקֵּן אֶת מַעֲשֵׂיהֶם עַל מְנָת שֶׁיּוּכְלוּ לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּין שֶׁנִּמְתַּח עֲלֵיהֶם וְאַף לְבַטְּלוֹ לְגַמְרֵי.

הֵם מְנַצְּלִים אֶת חֲשִׁיבוּתָם וּפְעֻלָּתָם כְּיוֹעֲצִים בְּפְנֵי ה' עַל מְנָת לְסַנְגֵּר עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וְכָךְ הֵם מְבַקְּשִׁים לְפַיֵּס אֶת בּוֹרֵא עוֹלָם וּלְהַקְטִין אֶת הָעִוָּלָה בְּעֵינָיו, בְּעוֹד שֶׁכְּלַפֵּי הָעָם הֵם מַגְדִּילִים אֶת חֲמֻרַת הַמַּעֲשִׂים עַל מְנָת שֶׁאֵלֶּה יִתְעוֹרְרוּ לְתַקֵּן. וְכֵן רָאִינוּ בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל, שֶׁעָמַד וּפִיֵּס אֶת בּוֹרֵא עוֹלָם כְּשֶׁהוּא מַקְטִין אֶת פִּשְׁעָם בְּעֵינָיו, בְּעוֹד שֶׁכְּלַפֵּי עַם יִשְׂרָאֵל הוּא מַכְרִיז שֶׁעָשׂוּ עֲוֹלָה גְּדוֹלָה.

אֲבָל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא מַזְכִּיר בִּפְנֵי עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְבַקֵּשׁ לְהַשְׁמִידָם וּלְהַחְלִיפָם, כִּי אֶת הַדִּין עַצְמוֹ יֵשׁ לַחְתֹּם עַל מְנָת לְהַמְתִּיקוֹ וּלְבַטְּלוֹ. מִכָּאן רוֹאִים שֶׁצַּדִּיק אֲמִתִּי שֶׁמְּבַקֵּשׁ לְהוֹכִיחַ, לְעוֹלָם לֹא צוֹעֵק וּמְאַיֵּם וּמְתָאֵר אֶת הָעֲנָשִׁים וְכָל הַגְּזֵרוֹת שֶׁיָּכְלוּ עַל רֹאשָׁם, וְאַדְרַבָּא אֶחָד כָּזֶה מַרְאֶה כִּי אֵינוֹ צַדִּיק וְאֵין ה' יִתְבָּרַךְ מִתְיַעֵץ עִמּוֹ, כִּי ה' מְבַקֵּשׁ לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים וְלֹא לְהָפְכָם לְאַכְזָרִיִּים.

כַּאֲשֶׁר הָרַע שֶׁל הַדּוֹר גּוֹבֵר הוּא מִתְגַּבֵּר חָלִילָה עַל הַחוֹתָם הַפְּנִימִי שֶׁל הַצַּדִּיק וְיָכוֹל לְהָבִיא שֶׁהַחִיצוֹנִים יִינָקוּ מֵהַדִּין, כְּלוֹמַר הַדִּין יִהְיֶה קָשֶׁה וְאַכְזָרִי. לָכֵן כָּל מִי שֶׁמְּעוֹרֵר אֶת הַדִּין עַצְמוֹ גּוֹרֵם לְהֶחָלְשׁוּת הַחוֹתָם.

בִּפְעֻלַּת הַצַּדִּיק וְהוֹכָחַת הָעָם הוּא פּוֹעֵל לְחַזֵּק אֶת הַחוֹתָם הַפְּנִימִי שֶׁהוּא שָׁם עַל הַדִּין, עַל מְנָת שֶׁלַּחִיצוֹנִים לֹא תִּהְיֶה יְנִיקָה מִמֶּנּוּ. אֲבָל כְּדֵי לְהַבְטִיחַ אֶת הַמְתָּקַת הַדִּין וּבְטוּלוֹ צָרִיךְ גַּם אֶת הַחוֹתָם הַחִיצוֹנִי, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם עַל הַדִּין.

וְיֵשׁ חוֹתָם שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִזֶּה הַחוֹתָם, הַיְנוּ בְּחִינוֹת יָדַיִם הַמְקַבְּלִים מוּסַר מֵאֵלּוּ הַמּוֹכִיחִים... וְהַיָּדַיִם - זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁנִּתְקַבֵּל בָּהּ הַמּוּסָר, בִּבְחִינַת "כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' בְּיַד מֹשֶׁה", בְּחִינַת (שמות יז) : "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה". וְזֶה הַחוֹתָם צָרִיךְ שְׁמִירָה יְתֵרָה שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל הָאֱמוּנָה, כִּי כְּשֶׁחָס וְשָׁלוֹם נִתְקַלְקֵל הַחוֹתָם הַחִיצוֹן, יוּכְלוּ לְהִתְקָרֵב לַחוֹתָם הַפְּנִימִי, וְיַקְלְקְלוּ הַחוֹתָם הַפְּנִימִי עַל יְדֵי קִלְקוּל הַחוֹתָם הַחִיצוֹן, שֶׁהוּא הָאֱמוּנָה. וּכְשֶׁחָס וְשָׁלוֹם, נִתְקַלְקֵל זֶה הַחוֹתָם הַיָּדַיִם, נַעֲשֶׂה מִזֶּה כְּפִירוֹת, שֶׁהִיא הֵפֶךְ הָאֱמוּנָה, וְנַעֲשֶׂה אֱמוּנוֹת כָּזְבִיוֹת. כִּי עִקַּר הָעֲבוֹדָה זָרָה אֵין לָהּ כֹּחַ, אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל מֵהַיָּדַיִם אֵלּוּ... וְגַם תִּקּוּנוֹ הוּא גַּם כֵּן רַק עַל יְדֵי בְּחִינַת הַיָּדַיִם, בִּבְחִינַת (בראשית לה) : "וַיִּתְּנוּ אֶל יַעֲקֹב אֵת כָּל אֱלֹקֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר בְּיָדָם", כִּי מ"ח סוֹתָם נַעֲשֶׂה 'נְדָת', בִּבְחִינַת (ישעיהו א) : "יְדֵיכֶם דָּמִים מָלֵאוּ", כִּי יָד בְּמִלּוּאוֹ (כְּזָה: יוד דָּלֶת) הוּא מִסְפַּר 'נְדָת', הַיְנוּ עֲבוֹדַת אֱלִילִים שֶׁמְּטַמְּאָה כַּנִּדָּה (שבת פב).

פְּעֻלַּת הַצַּדִּיק לְיַצֵּר וּלְחַזֵּק אֶת הַחוֹתָם הַפְּנִימִי בְּחִינַת "רְגָלִים". הַחוֹתָם הַחִיצוֹנִי הוּא בְּחִינַת "יָדַיִם", וְהוּא נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּקַבְּלִים אֶת הַתּוֹכֵחָה מֵהַצַּדִּיק, וְנִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בַּצַּדִּיקִים וּבְדִבְרֵיהֶם הֵם מְשַׁנִּים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם וְיוֹצְרִים חוֹתָם בתוך חוֹתָם, וְכָךְ הַחִיצוֹנִים לֹא יְכוֹלִים

לִינוֹק מֵהַדִּין וּלְהָפְכוֹ לְאַכְזָרִי, וְהַצַּדִּיקִים יְכוֹלִים לִפְעֹל לְהַמְתִּיקוֹ וּלְבַטְּלוֹ.

לָכֵן יֵצֶר הָרַע מְבַקֵּשׁ לְהַחְלִישׁ אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁל הַדּוֹר בַּחֲכָמִים, כִּי בְּכָךְ הוּא סוֹדֵק אֶת הַחוֹתָם הַחִיצוֹנִי וְנִשְׁאַר לוֹ רַק חוֹתָם פְּנִימִי לִפְרוֹץ וְלִינוֹק מֵהַדִּין. כָּךְ אָנוּ רוֹאִים בַּדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים שֶׁאֱמוּנַת הַחֲכָמִים נֶחְלְשָׁה וּבַד בְּבַד הַגְּזֵרוֹת הַקָּשׁוֹת מִתְרַבּוֹת, לֹא עָלֵינוּ.

הַפְּגָם בָּאֱמוּנָה מִתְדַּרְדֵּר עַד כְּפִירָה מַמָּשׁ, וְזֶה בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִיא כּוֹפֶרֶת בְּאַחְדּוּתוֹ שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ. כָּךְ אָדָם שֶׁלֹּא מַאֲמִין בְּצַדִּיק וּמְמֵילָא לֹא מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ אֶת הַתּוֹכָחָה, סוֹפוֹ שֶׁהַפְּגָם בָּאֱמוּנָה יָדִיחַ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי מִן הַדֶּרֶךְ וַיִּמְשֹׁךְ עָלָיו גַּם דִּין אַכְזָרִי, שֶׁכֵּן עַל הַדִּין נוֹתַר רַק הַחוֹתָם הַפְּנִימִי שֶׁל הַצַּדִּיק, וְהַחִיצוֹנִים נִלְחָמִים בּוֹ לְשׁוֹבְרוֹ.

וְצָרִיךְ לִרְאוֹת לְמַלֹּאת אֶת הַיָּדִים, שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה, עַל יְדֵי הֶאָרָה מִשִּׁבְעָה רוֹעִים, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת שֶׁל כָּל מַנְהִיגֵי הַדּוֹר... כִּי הֵם רוֹעִים הָאֱמוּנָה לְתַקָּנָה וּלְהַשְׁלִימָהּ. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים רוֹעִים, עַל שֵׁם (תהלים לז) : ״וּרְעֵה אֱמוּנָה״, וְכָל עִקַּר אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל מַמְשִׁיכִין הֵם לְהַדּוֹר... וְאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְאֵלּוּ הָרוֹעִים, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, אֶלָּא עַל יְדֵי עֲזוּת, כְּמַאֲמָר רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אבות פרק ה) : ׳הֱוֵי עָז כַּנָּמֵר׳, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) : ״נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ״, הַיְנוּ, עַל יְדֵי עֲזוּת נִכְנָסִין לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה. **כִּי יֵשׁ רוֹעִים שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְהֵם גַּם כֵּן מְפֻרְסָמֵי הַדּוֹר**, וְכוֹפִין אֲנָשִׁים לִתְחוֹת שִׁעְבּוּדַיְהוּ, וְעִקַּר מַלְכוּתָם הוּא עַל יְדֵי עַזּוּת, כִּי ׳עַזּוּת - מַלְכוּתָא בְּלָא תָּגָא׳ (סנהדרין קז.), וְהֵם כְּכָלְבִים בְּעַזּוּתָם, בִּבְחִינַת (ישעיהו נו) : ״וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נָפֶשׁ וְהֵמָּה רֹעִים״, וְהֵן ׳פְּנֵי הַדּוֹר כִּפְנֵי הַכֶּלֶב׳ (סוטה מט:). וְעַל כֵּן כְּדֵי לְהַנְצֵל מֵהֶם, מִתַּחַת מֶמְשַׁלְתָּם, אִי אֶפְשָׁר רַק עַל יְדֵי עַזּוּת, לַעֲמֹד נֶגֶד עַזּוּתָם. וְאָז : ״נֵהַלְתָּ

בְּעָזְּךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ", שֶׁנִּכְנָס לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה. וְכָל הַקּוֹלוֹת - הֵן שֶׁל צְעָקָה, הֵן שֶׁל אֲנָחָה, הֵן קוֹל שׁוֹפָר, הֵן קוֹל זְמָרָה - כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת עַזּוּת, בִּבְחִינַת (תהלים סח) : "הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז".

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶעֱמִיד לְעַם יִשְׂרָאֵל שִׁבְעָה צַדִּיקֵי עֶלְיוֹן הֵם הָרוֹעִים שֶׁל הָאֱמֶת: אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן יוֹסֵף וְדָוִד. כָּל אֶחָד בְּמַעֲלָתוֹ תִּקֵּן וְהֶעֱמִיד מִדָּה רוּחָנִית בַּסְּפִירוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְהִשְׁפִּיעַ עַל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ: אַבְרָהָם תִּקֵּן אֶת מִדַּת הַחֶסֶד, יִצְחָק תִּקֵּן אֶת מִדַּת הַגְּבוּרָה, יַעֲקֹב תִּקֵּן אֶת מִדַּת הַתִּפְאֶרֶת, מֹשֶׁה תִּקֵּן אֶת מִדַּת הַנֵּצַח, אַהֲרֹן תִּקֵּן אֶת מִדַּת הַהוֹד, יוֹסֵף תִּקֵּן אֶת מִדַּת הַיְסוֹד, וְדָוִד הַמֶּלֶךְ תִּקֵּן אֶת מִדַּת הַמַּלְכוּת.

שִׁבְעַת הָרוֹעִים הֵם נְשָׁמוֹת כְּלָלִיּוֹת, וּבְכָל דּוֹר הֵם מַמְשִׁיכִים מְקֻדָּשָׁתָם עַל צַדִּיקֵי אוֹתוֹ דּוֹר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה דּוֹר לְלֹא רוֹעֶה חָלִילָה. עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מִתְקָרְבִים אֶל הַצַּדִּיקִים וּמַאֲמִינִים בָּהֶם וּבְדִבְרֵיהֶם אָנוּ זוֹכִים לְתַקֵּן אֶת עַצְמֵנוּ וּלְבַטֵּל מֵעָלֵינוּ אֶת הַדִּינִים.

אֶלָּא שֶׁכְּדֵי לִמְצוֹא צַדִּיקֵי אֱמֶת וְלִדְבֹּק בָּהֶם אָנוּ זְקוּקִים לְמִידַּת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה. עַם יִשְׂרָאֵל מַחֲזִיק בְּמִדַּת הָעֲנָוָה וְהַבֹּשֶׁת, וְאִלּוּ עַזּוּת הַפָּנִים הִיא תְּכוּנָה שֶׁבְּדֶרֶךְ כְּלָל שַׁיֶּכֶת לַקְּלִפָּה וְלַטֻּמְאָה, וּכְרוּכָה בְּחֻצְפָּה גַּאֲוָה וְגַסּוּת רוּחַ, שֶׁמַּרְחִיקִים אֶת הַשְּׁכִינָה מִן הָעוֹלָם. אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דּוֹר מִפֶּרְסְמֵי שֶׁקֶר שֶׁלָּהֶם יֵשׁ עַזּוּת דְּטֻמְאָה שֶׁעַזִּים פְּנֵיהֶם כְּכֶלֶב, וְהֵם מְבַקְּשִׁים לַהֲפֹךְ אֶת עַצְמָם לַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁכֻּלָּם יִשְׁתַּעְבְּדוּ לָהֶם, לָכֵן צָרִיךְ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה לִדְבֹּק בְּצַדִּיק הָאֱמֶת.

מְפֻרְסְמֵי הַדּוֹר עַזֵּי הַפָּנִים יְכוֹלִים לִהְיוֹת גְּדוֹלִים וִידוּעִים, בַּעֲלֵי כֹּחַ וּשְׁרָרָה וְעִם תַּלְמִידִים וַחֲסִידִים, אֲבָל דַּוְקָא הֵם מְבִיאִים דִּינִים עַל עַם יִשְׂרָאֵל בִּמְקוֹם לְבַטְּלָם כְּמוֹ צַדִּיקֵי הָאֱמֶת. עַזּוּתוֹ שֶׁל הֶכֶלֶב שֶׁהוּא דּוֹאֵג לְעַצְמוֹ, וְכָךְ מְפֻרְסְמֵי הַשֶּׁקֶר

מְבַקְּשִׁים לִיצוֹר סְבִיבָם הֵילָה שֶׁתַּצְרִיךְ שִׂעְבּוּד לְדַעְתָּם, בְּעוֹד שֶׁהֵם מְבַטְּלִים וְתוֹקְפִים אֲחֵרִים, בֵּין מְפֻרְסְמֵי שֶׁקֶר שֶׁכְּמוֹתָם, וּבֵין צַדִּיקֵי הָאֱמֶת.

לְעֻמַּת זֹאת צַדִּיק הָאֱמֶת מְאַפְיָן בִּשְׁנֵי דְּבָרִים: הוּא לֹא מְדַבֵּר רַע עַל יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם, אֶלָּא רַק עַל מַעֲשִׂים לֹא טוֹבִים מִתּוֹךְ רָצוֹן לְהוֹכִיחַ וּלְתַקֵּן. הַצַּדִּיק גַּם לְעוֹלָם לֹא מְגַדֵּף וּמַתְרִיעַ עַל דִּינִים קָשִׁים עַל עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁכֵּן מַטָּרַת הַצַּדִּיק הִיא לַחְתֹּם אֶת הַדִּין לְהַמְתִּיקוֹ וְלֹא לְפַרְסְמוֹ שֶׁיִּפּוֹל בִּידֵי חִיצוֹנִים שֶׁיְּיַנְקוּ מִמֶּנּוּ וְיַהַפְכוּ אוֹתוֹ לְאַכְזָרִי.

לָכֵן הַצַּדִּיקִים הָרוֹעִים מְבַקְּשִׁים לָרוֹב לְהַסְתִּיר עַצְמָם וְלִבְרֹחַ מִמַּחֲלוֹקוֹת וּמִלְחָמוֹת, וְקָשֶׁה לִמְצוֹא אוֹתָם, וְכַאֲשֶׁר נִדְבָּקִים בָּהֶם וְגוֹרְמִים לָהֶם לְהִתְגַּלּוֹת, מִיַּד קָמִים כָּל מְפֻרְסְמֵי הַשֶּׁקֶר בַּמִּלְחָמָה וְתוֹקְפִים וּמְעַרְעֲרִים אֶת צִדְקוּתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, וְעַל הַחֲסִידִים שֶׁמָּצְאוּ אוֹתוֹ וְדָבְקוּ בּוֹ לְהָגֵן עַל אֱמוּנָתָם וּלְהַחֲזִיק בָּהּ עַל מְנָת שֶׁמְּפֻרְסְמֵי הַשֶּׁקֶר לֹא יַדִּיחוּ אוֹתָם מֵהַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה.

וְכָךְ רָאִינוּ גַּם עִם רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהָלַךְ חָלְקוּ עָלָיו וְהֶעֱלִילוּ עָלָיו עֲלִילוֹת, וְלֹא רַק מִצַּד מִתְנַגְּדֵי חֲסִידוּת, אֶלָּא גַּם מֵאֲנָשִׁים קְטַנִּים וּמְפֻרְסְמֵי שֶׁקֶר מֵחֲסִידוּיוֹת אֲחֵרוֹת. רַבֵּנוּ עַצְמוֹ לֹא בִּקֵּשׁ לִפְתֹּחַ חָצֵר וְלִנְהֹג בְּגִנּוּנֵי כָּבוֹד וְאַדְמוֹ״רוּת, וְגַם כְּשֶׁשָּׁאֲלוּ אוֹתוֹ תַּלְמִידָיו אִם לְהִשָּׁאֵר לְיָדוֹ בְּמוֹעֲדִים שׁוֹנִים אוֹ לָשׁוּב לְבֵיתָם בַּמֻּרְחָקִים לִהְיוֹת עִם בְּנֵי בֵּיתָם, לְעוֹלָם לֹא דָּחַק בָּהֶם אוֹ בִּקֵּשׁ מֵהֶם לְהִשָּׁאֵר אַף עַל פִּי שֶׁחָשׁוּב הָיָה הַדָּבָר לַעֲבוֹדָתוֹ, וּבַשָּׁנָה הָאַחֲרוֹנָה אַף לַהֲצַלַּת חַיָּיו מַמָּשׁ[18].

---

[18] וּמִסֵּפֶר כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָאַחֲרוֹן שֶׁלּוֹ הוּא שָׁאַל עַל כַּמָּה תַּלְמִידִים שֶׁלּוֹ אִם הֵם נִמְצָאִים אֲצָלוֹ וּכְשֶׁאָמְרוּ לוֹ שֶׁהַשָּׁנָה הֵם לֹא הִגִּיעוּ הוּא הֶרְאָה פָּנִים שֶׁל צַעַר

וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְרַחֵם מְאֹד עַל בְּשַׂר הַגּוּף, לְהַרְאוֹת לוֹ מִכָּל הֶאָרָה וּמִכֹּל הַשָּׂגָה שֶׁהַנְּשָׁמָה מַשֶּׂגֶת, שֶׁהַגּוּף גַּם כֵּן יֵדַע מִזֹּאת הַהַשָּׂגָה, בִּבְחִינַת (ישעיהו נח) : "וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם" - 'מִבְּשָׂרְךָ' דַּיְקָא, שֶׁלֹּא תַּעְלִים עֵינֶיךָ מִלְּרַחֵם עַל בְּשָׂרְךָ, הַיְנוּ בְּשַׂר גּוּפְךָ, כִּי צְרִיכִין לְרַחֵם מְאֹד עַל הַגּוּף לְרָאוֹת לְזַכְּכוֹ, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהוֹדִיעַ לוֹ מִכָּל הַהֶאָרוֹת וְהַהַשָּׂגוֹת שֶׁהַנְּשָׁמָה מַשֶּׂגֶת. כִּי הַנְּשָׁמָה שֶׁל כָּל אָדָם הִיא רוֹאָה וּמַשֶּׂגֶת תָּמִיד דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים מְאֹד, אֲבָל הַגּוּף אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵהֶם, עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְרַחֵם מְאֹד עַל בְּשַׂר הַגּוּף, לְרָאוֹת לְזַכְּכוֹ הַגּוּף, עַד שֶׁיּוּכַל הַנְּשָׁמָה לְהוֹדִיעַ לוֹ מִכָּל מָה שֶׁהִיא רוֹאָה וּמַשֶּׂגֶת תָּמִיד כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁהַגּוּף הוּא בִּבְחִינָה זוֹ, הִיא טוֹבָה לְהַנְּשָׁמָה, שֶׁלִּפְעָמִים נוֹפֶלֶת מִמַּדְרֵגָתָהּ. וּכְשֶׁהַגּוּף צַח וְאוֹר, תּוּכַל הַנְּשָׁמָה לְהִתְרוֹמֵם וְלַחֲזֹר לְמַדְרֵגָתָהּ עַל יְדֵי הַגּוּף, הַיְנוּ, עַל יְדֵי תַּעֲנוּגֵי הַגּוּף תּוּכַל לִזְכֹּר וְלַעֲלוֹת לְתַעֲנוּגִים שֶׁלָּהּ, כִּי מֵאַחַר שֶׁהַגּוּף גַּם כֵּן טוֹב וְכָשֵׁר, אֵינוֹ נִלְכָּד בְּהַתַּעֲנוּגִים, וְעַל כֵּן תּוּכַל הַנְּשָׁמָה לַחֲזֹר עַל יְדֵי תַּעֲנוּגֵי הַגּוּף לְמַעֲלָתָהּ, לְתַעֲנוּגִים שֶׁלָּהּ. וְכֵן גַּם כֵּן עַל יְדֵי הָרְשִׁימוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַגּוּף, עַל יְדֵי הֶאָרוֹת שֶׁהֵאִירָה בּוֹ הַנְּשָׁמָה מִקֶּדֶם, תּוּכַל עַתָּה לִזְכֹּר וְלַעֲלוֹת וְלַחֲזֹר לְמַדְרֵגָתָהּ... הַיְנוּ, שֶׁהָאָדָם בְּגוּפוֹ יִרְאֶה וְיֶחֱזֶה הַשָּׂגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁהַנְּשָׁמָה מַשֶּׂגֶת תָּמִיד כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לְהַגּוּף עַזּוּת מִבְּחִינַת "וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ", אֵין הַנְּשָׁמָה יְכוֹלָה לִסְמֹךְ עָצְמָהּ וּלְהִתְקָרֵב אֶל הַגּוּף לְהוֹדִיעַ לוֹ מֵהַהַשָּׂגוֹת שֶׁלָּהּ, כִּי תּוּכַל לְכַבֵּד בְּתֹקֶף וְעַזּוּת הַגּוּף, מָה שֶׁהַגּוּף עָז וְחָזָק בְּהַתַּאֲוֹת. וְצָרִיךְ לִזֶּה עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה - הַיְנוּ קוֹלוֹת הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְשַׁבֵּר עַזּוּת הַגּוּף... וּכְשֶׁמְּשַׁבֵּר עַזּוּת וְתַקִּיפוּת הַגּוּף, עַל יְדֵי זֶה תּוּכַל הַנְּשָׁמָה לְהִתְקָרֵב עַצְמָהּ אֶל הַגּוּף, כִּי לֹא תִּהְיֶה נִלְכֶּדֶתֶּ שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת (תהלים קב) : מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי. עַצְמִי - הִיא הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא עֶצֶם

כְּאִלּוּ דָּבָר חָשׁוּב תָּלוּי בַּדָּבָר, וְכַאֲשֶׁר הִסְתַּלֵּק בְּחוֹל הַמּוֹעֵד סֵכּוֹת שֶׁלְּאַחַר מִכֵּן, הֲבִינוּ כִּי הָיָה זָקוּק לָהֶם לִדְחוֹת גְּזֵרָה מֵעָלָיו, וְאַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁהָיוּ אֲצָלוֹ לְפָנָיו רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְשַׁאֲלוּ אִם לִהְיוֹת אֲצָלוֹ אוֹ עִם מִשְׁפְּחוֹתֵיהֶם, לֹא הוֹרָה לָהֶם דָּבָר כִּדְרָכוֹ שֶׁלֹּא לְכַפּוֹת עַל אָדָם דָּבָר בַּעֲבוֹדַת ה' וּבְהִתְקָרְבוּת אֵלָיו.

הָאָדָם, כִּי עִקַּר עַצְמִיּוּת הָאָדָם, מָה שֶׁנִּקְרָא אֵצֶל הָאָדָם אֲנִי, הוּא הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא עֶצֶם הַקַּיָּם לָעַד. אֲבָל מֵחֲמַת עֲזוּת הַגּוּף בְּתַאֲוֹתָיו, אֲזַי הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא עֶצֶם הָאָדָם רְחוֹקָה מִבְּשָׂרוֹ וְגוּפוֹ, וְעַל יְדֵי קוֹל אֲנָחָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ״ל, עַל יְדֵי זֶה נִשְׁבַּר עֲזוּת גּוּפוֹ, וְאָז מִתְקָרֶבֶת וּמִתְדַּבֶּקֶת הָעֶצֶם לְהַבָּשָׂר, הַיְנוּ הַנְּשָׁמָה לְהַגּוּף... וְעַל יָדָם יוּכַל לָבוֹא לְרוֹעִים הַנַּ״ל.

עַל כָּל יְהוּדִי לָדַעַת כִּי יֵשׁ לוֹ נְשָׁמָה אֱלֹקִית בְּתוֹכוֹ שֶׁהִיא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל, וְלָכֵן הִיא בְּחִינַת צַדִּיק, שֶׁזּוֹכָה הַנְּשָׁמָה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה בְּכָל לַיְלָה וּלְקַבֵּל הֶאָרוֹת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כַּאֲשֶׁר הַנְּשָׁמָה חוֹזֶרֶת אֶל הַגּוּף, הִיא מְבַקֶּשֶׁת לַחֲלֹק עִמּוֹ אֶת הַהֶאָרוֹת שֶׁקִּבְּלָה מִן הַשָּׁמַיִם, אַךְ הַדָּבָר תָּלוּי בְּזִכּוּךְ הַגּוּף שֶׁיִּהְיֶה כְּלִי רָאוּי לְקַבֵּל אֶת הַהַשָּׁגוֹת שֶׁל הַנְּשָׁמָה.

זִכּוּךְ הַגּוּף אֵינוֹ עַל יְדֵי צוֹמוֹת וְתַעֲנִיּוֹת, נַהֲפֹךְ הוּא אָדָם צָרִיךְ לְעַנֵּג אֶת גּוּפוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת, אַךְ בִּקְדֻשָּׁה וְלֹא בְּמוֹתָרוֹת וְתַאֲוָה. לְצַד הַנֶּפֶשׁ הָאֱלוֹקִית יֵשׁ לָאָדָם נֶפֶשׁ בַּהֲמִית שֶׁהִיא מְקֻלְפַּת נוֹגַהּ שֶׁהִיא טוֹב וְרַע, וְלָכֵן הִיא לֹא מִתַּאֲוָה מִטְבָּעָהּ לְדְבָרִים אֲסוּרִים כְּמוֹ נְפָשׁוֹת הַגּוֹיִם מֵהַקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת בִּלְבַד, אֶלָּא הִיא מְבַקֶּשֶׁת לְהִתְנַהֵג בִּבְהֵמִיּוּת בַּמֻּתָּר לָהּ. לֶאֱכוֹל בְּהֶכְשֵׁר אַךְ כְּמוֹ חַיָּה רְעֵבָה, וְכֵן בִּשְׁתִיָּה וּבְשֵׁנָה וּבַעֲרָיוֹת, הַכֹּל בְּגֶדֶר הַמֻּתָּר אֲבָל בְּתַאֲוָה פְּסוּלָה, וְכָךְ לִהְיוֹת "נָבָל" בִּרְשׁוּת הַתּוֹרָה. כַּאֲשֶׁר אָדָם מִתְרַגֵּל לָלֶכֶת עַל הַגְּבוּל וּלְהִתְנַהֵג בְּתַאֲוָה בַּמֻּתָּר לוֹ, לְבַסּוֹף יִפּוֹל גַּם לַקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת וְיַעֲשֶׂה אִסּוּרִים.

לָכֵן חַז״ל בִּקְּשׁוּ לִגְדֹּר לָנוּ גְּדֵרוֹת שֶׁלֹּא נִפּוֹל אַחַר הַבּוֹר. יָחַד עִם זֹאת שְׁבִירַת הַגּוּף וְזִכּוּכוֹ שֶׁהִיא עֲבוֹדָה שֶׁל צַדִּיקֵי מְעַט, אֵינָהּ הַדֶּרֶךְ לְרֹב הָאֲנָשִׁים שֶׁנִּשְׁבָּרִים מִכָּךְ וּמְאַבְּדִים אֶת שִׂמְחַת חַיֵּיהֶם. וְאָמַר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ שֶׁאִם הָיָה יוֹדֵעַ אֶת מַעֲלַת

הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂמְחָה בִּתְחִלַּת דַּרְכּוֹ, לֹא הָיָה מְיַסֵּר אֶת גּוּפוֹ בְּצוֹמוֹת וְתַעֲנִיּוֹת.

רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל גְּדֻלַּת הָאָדָם מִתַּאֲוֹת כַּאֲכִילָה, מָמוֹן וְהַתַּאֲוָה הַיְדוּעָה. יָחַד עִם זֹאת דִּבֵּר עַל חֲשִׁיבוּת הַדְּבָרִים הַנַּ"ל בְּקְדֻשָּׁה, עַד שֶׁהִקְפִּיד מְאֹד עִם חֲסִידָיו שֶׁיִּהַדְּרוּ בַּאֲכִילַת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, שֶׁכֵּן תַּעֲנוּגִים וְשִׂמְחָה בִּקְדֻשָּׁה מַעֲלָתָם גְּבוֹהָה יוֹתֵר.

כַּאֲשֶׁר הַגּוּף עוֹשֶׂה אֶת עִנְיָנוֹ בִּקְדֻשָּׁה וּבְשִׂמְחָה, הַנְּשָׁמָה מְשַׁתֶּפֶת אוֹתוֹ עִם הַהֶאָרוֹת שֶׁלָּהּ שֶׁקִּבְּלָה וְעוֹשָׂה בּוֹ רֹשֶׁם שֶׁל כָּל אוֹתָן הַשָּׂגוֹת. הַדָּבָר מוֹעִיל רַבּוֹת גַּם לַנְּשָׁמָה עַצְמָהּ, כִּי כַּאֲשֶׁר הַנְּשָׁמָה מַגִּיעָה לִשְׁלַבִּים בָּהֶם יֵשׁ נְסָיוֹן וִירִידָה, הִיא מִסְתַּכֶּלֶת בְּגוּף הַמְזֻכָּךְ וְחוֹזֶרֶת לַעֲלוֹת בְּשֶׁל שְׁתֵּי סִבּוֹת: **א.** הַנְּשָׁמָה רוֹאָה אֶת כָּל הַהֶאָרוֹת שֶׁיֵּשׁ עַל הַגּוּף וְנִזְכֶּרֶת בַּהַשָּׂגוֹת שֶׁלָּהּ, **ב.** הַנְּשָׁמָה רוֹאָה אֵיךְ הַגּוּף מִתְעַנֵּג מִצְּרָכָיו הַגַּשְׁמִיִּים בִּקְדֻשָּׁה וְהִיא נִזְכֶּרֶת בַּתַּעֲנוּגִים הָרוּחָנִיִּים שֶׁיֵּשׁ לָהּ בְּחִבּוּר עִם ה' וּמִתְעַלָּה שׁוּב לְמַעְלָה. לָכֵן אִם הַגּוּף מִתְעַנֵּג בְּצוּרָה בְּהֵמִית, אֵין הַנְּשָׁמָה מְשַׁתֶּפֶת אֶת הַגּוּף בָּהֶאָרוֹת שֶׁלָּהּ וְכֵן אֵין הַדָּבָר מַזְכִּיר לָהּ אֶת תַּעֲנוּגֶיהָ הָרוּחָנִיִּים שֶׁנַּעֲשִׂים בִּקְדֻשָּׁה.

עַל יְדֵי כָּךְ שֶׁאָדָם מְזַכֵּךְ אֶת גּוּפוֹ לֶהֱנוֹת לְהִתְעַנֵּג וְלִשְׁמוֹחַ בִּקְדֻשָּׁה, הוּא זוֹכֶה לְהַכְשִׁיר אֶת עַצְמוֹ לִהְיוֹת גַּם כְּלִי קִבּוּל לְקַבֵּל מֵהַשְׁפָּעַת הָרוֹעִים וְהַצַּדִּיקִים, וְכָךְ לְקַבֵּל מֵעֲזוּת הַקְּדֻשָּׁה הַנְּחוּצָה לוֹ לְדָבְקָה בָּהֶם.

וְכֵן בִּכְלָלִיּוּת בְּנֵי הָאָדָם יֵשׁ בְּחִינַת עֵצָם וּבָשָׂר, הַיְנוּ שֶׁהַחֹמֶר הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּשָׁמָה לְהָעָם שֶׁהֵם לְמָטָּה מִמֶּנּוּ, הוּא בְּחִינַת עֵצָם, וְהָעָם הֵם נֶגְדּוֹ בְּחִינַת בָּשָׂר. וּכְשֶׁהֵם בִּבְחִינַת בָּשָׂר, כְּמוֹ בְּשַׂר הַגּוּף בְּעֶצֶם הָאָדָם, הֵם שׁוֹמְעִים הַקּוֹל אֲנָחָה, הַיְנוּ קוֹלוֹ שֶׁל הֶחָכָם, וְשׁוֹבֶרֶת גּוּפָם, בִּבְחִינַת 'אֲנָחָה שׁוֹבֶרֶת' וְכוּ', וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לִסְמֹךְ לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת

בָּשָׂר, בִּבְחִינַת ״מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי״ הַנַּ״ל. אַךְ כְּשֶׁאֵינָם בִּבְחִינַת בָּשָׂר, אֵינָם שׁוֹמְעִים כְּלָל קוֹל הָאֲנָחָה הַנַּ״ל. וַאֲפִלּוּ אִם שׁוֹמְעִים קוֹלוֹ, אֵינָם שׁוֹמְעִים הַקּוֹל בְּעַצְמוֹ, כִּי אִם קוֹל הֲבָרָה.

וּכְשֵׁם שֶׁהַגּוּף מְזַכֵּךְ עַצְמוֹ לְהִתְעַנֵּג וּלְהִתְנַהֵג בִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי לְקַבֵּל מֵהָאָרוֹת הַנִּשְׁמָה, כָּךְ הָעָם הֵם בְּחִינַת ״גּוּף״ כְּלַפֵּי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא ״הַנִּשְׁמָה״, וְכַאֲשֶׁר הֵם מְזַכְּכִים אֶת עַצְמָם הֵם שׁוֹמְעִים אֶת קוֹלוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, וְדִבּוּרָיו עוֹשִׂים בָּהֶם רֹשֶׁם, וְכָךְ הֵם יְכוֹלִים לְקַבֵּל וּלְשַׁנּוֹת דַּרְכֵיהֶם וְלִיצוֹר חוֹתָם חִיצוֹנִי בְּנוֹסָף לַחוֹתָם הַפְּנִימִי שֶׁל הַצַּדִּיק וְלַחְתֹּם אֶת הַדִּין עַל מְנָת לְהַמְתִּיקוֹ וּלְבַטְּלוֹ.

אֲבָל כְּשֵׁם שֶׁגּוּף אֵינוֹ מְזַכֵּךְ לֹא מְקַבֵּל מֵהָאָרוֹת הַנִּשְׁמָה, כָּךְ אָדָם שֶׁלֹּא שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹלוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק בִּבְהִירוּת שֶׁיַּחְדֹּר לְתוֹכוֹ, לֹא זוֹכֶה לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק אֶת הַדֶּרֶךְ לִיצוֹר חוֹתָם חִיצוֹנִי וּלְהַמְתִּיק הַדִּין מֵעָלָיו. וְלָכֵן עַל הָאָדָם לָדַעַת מִמַּה לְהִזָּהֵר וּמֵהֵיכָן מַגִּיעוֹת הַהַפְרָעוֹת הַמּוֹנְעוֹת מִמֶּנּוּ לִשְׁמוֹעַ אֶת קוֹל הַצַּדִּיק.

דַּע, כִּי כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר קוֹל דִּקְדֻשָּׁה, אֲזַי מִתְעוֹרֵר מִמֶּנּוּ קוֹל דִּסְטְרָא אַחֲרָא, כִּי עַל יְדֵי הָעֲבֵרוֹת נִבְרָאִים מְחַבְּלִים, וְהֵם צוֹעֲקִים: הַב לָן מְזוֹנֵי! הַב לָן חַיֵּי! וּכְשֶׁאֵין מִתְגַּבֵּר וּמִתְעוֹרֵר קוֹל דִּקְדֻשָּׁה הֵם נָחִים, אַךְ תֵּכֶף שֶׁמִּתְעוֹרֵר קוֹל דִּקְדֻשָּׁה, הֵם מִתְעוֹרְרִים תֵּכֶף וּמַתְחִילִין לִצְעֹק וּלְקַטְרֵג נֶגְדּוֹ, וְזֶהוּ קוֹל הַהֲבָרָה שֶׁיּוֹצֵא מִקּוֹל הַקְּדֻשָּׁה... הַיְנוּ שֶׁהָעוֹנוֹת צוֹעֲקִין בָּנוּ בְּתוֹכֵנוּ מַמָּשׁ עַל יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר קוֹל דִּקְדֻשָּׁה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵצֶל הַצָּרְפִית (מלכים א׳ יז) : ״בָּאתָ אֵלַי לְהַזְכִּיר אֶת עֲוֹנִי״, הַיְנוּ: כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם אֵלְיָהוּ, וְלֹא הָיְתָה הַקְּדֻשָּׁה גּוֹבֶרֶת כָּל כָּךְ, הָיוּ הָעֲוֹנוֹת שֶׁלָּהּ נָחִים, אַךְ עַל יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר שָׁם קְדֻשַּׁת אֵלְיָהוּ, הָיוּ נִזְכָּרִים וּנִתְעוֹרְרִים עֲוֹנוֹתֶיהָ לִצְעֹק וּלְקַטְרֵג

עָלֶיהָ. וְזֶהוּ: אִם עֲוֹנֵינוּ עָנוּ בָנוּ - שֶׁהָעֲוֹנוֹת צוֹעֲקִין בְּתוֹכֵנוּ. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁאָנוּ צוֹעֲקִים אֵיזֶה קוֹל דִּקְדֻשָּׁה, אֵין אָנוּ זוֹכִין לִשְׁמֹעַ קוֹל דִּקְדֻשָּׁה בְּעַצְמוֹ, לְשַׁבֵּר עַל יָדוֹ עֲזוּת הַגּוּף, כִּי אִם קוֹל הֶבֶל, שֶׁהוּא קוֹל הָעֲוֹנוֹת שֶׁנִּתְעוֹרְרִין נֶגֶד קוֹל דִּקְדֻשָּׁה, וְהֵם צוֹעֲקִים בְּתוֹכֵנוּ: ה' עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ - שֶׁאַתָּה בְּעַצְמְךָ תַּעֲשֶׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ וּתְרַחֵם עָלֵינוּ לְמַעַנְךָ לְבַד. וּכְשֶׁאֵינוֹ בִּבְחִינַת בֶּשֶׂר לְהֶחָכָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֶצֶם, אָזַי אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ הַקּוֹל בְּעַצְמוֹ הַנַּ"ל רַק הַקּוֹל הַהֶבֶל, הַיְנוּ קוֹל הָעֲוֹנוֹת שֶׁנִּתְעוֹרְרִים מִזֶּה הַקּוֹל... נִמְצָא, בֵּין קוֹל אַנְחַת הָאָדָם בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אִם אֵינוֹ בִּבְחִינַת בָּשָׂר, שֶׁהַגּוּף רָחוֹק כָּל כָּךְ מֵהָעֶצֶם הַנִּשָּׁמָה עַד שֶׁאֵינוֹ בִּבְחִינַת בָּשָׂר, וַאֲזַי אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ קוֹל אַנְחָתוֹ, וְכֵן קוֹל אַנְחַת הֶחָכָם, אִם אֵינוֹ בִּבְחִינַת בָּשָׂר לְהֶחָכָם, אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ קוֹלוֹ, כִּי אִם קוֹל הֶבֶל כַּנַּ"ל.

כְּשֶׁאָדָם נִמְצָא רָחוֹק מִבּוֹרֵא עוֹלָם בִּדְרָכָיו וּבְמַעֲשָׂיו, הוּא מִתְחַבֵּר אֶל קְלִפּוֹת טֻמְאָה שֶׁעוֹטְפוֹת אוֹתוֹ וְיוֹנְקוֹת מִקְּדֻשָּׁתוֹ, שֶׁכֵּן גַּם בַּמָּקוֹם הַתַּחְתּוֹן בְּיוֹתֵר בּוֹ יִהְיֶה יְהוּדִי עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ נֶפֶשׁ אֱלֹקִית שֶׁהִיא קְדוֹשָׁה בְּקִדּוּשׁ עֶלְיוֹן וּמְחֻבֶּרֶת לְבוֹרֵא עוֹלָם. כַּאֲשֶׁר הָאָדָם שָׁקוּעַ בַּתַּאֲוֹת שֶׁלּוֹ וְלֹא מְפַנֶּה אֶת לִבּוֹ לִדְבָרֵי קְדֻשָּׁה אֲזַי הַקְּלִפּוֹת הֵן שִׁקֻּטוֹת, שֶׁכֵּן אוֹתוֹ יְהוּדִי נִמְצָא בְּיָדָם וְעוֹבֵד עֲבוּרָם.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר אוֹתוֹ אָדָם שׁוֹמֵעַ קוֹל שֶׁל קְדֻשָּׁה וּמְבַקֵּשׁ לְהִתְעוֹרֵר וּלְהַכְנִיסוֹ אֶל לִבּוֹ, מִיָּד הַקְּלִפּוֹת מִתְעוֹרְרוֹת וּבְעַזּוּת דְּטֻמְאָה שֶׁל הֶבֶל הֵן "נוֹבְחוֹת" בְּאָזְנוֹ, וְהָרַעַשׁ שֶׁהֵן עוֹשׂוֹת גּוֹרֵם לְכָךְ שֶׁהוּא לֹא שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹלוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק בְּצוּרָה בְּרוּרָה שֶׁתִּשְׁבּוֹר אֶת לִבּוֹ וְתִגְרֹם לוֹ לַעֲשׂוֹת שִׁנּוּי גָּדוֹל בְּמַעֲשָׂיו וּבִדְרָכָיו.

לָכֵן אָדָם שֶׁרוֹצֶה לִדְבֹּק בַּצַּדִּיק צָרִיךְ לְהִתְאַמֵּץ וּלְהִתְחַזֵּק בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה לֹא רַק מִפְּנֵי מְפַרְסְמֵי שֶׁקֶר, אֶלָּא מִפְּנֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁיְצַר מֵהָעֲוֹנוֹת שֶׁלּוֹ, כִּי כָּל מְקוֹר חִיּוּתָן וְקִיּוּמָן תָּלוּי בְּכָךְ

שֶׁהוּא לֹא יָשׁוּב מִדַּרְכּוֹ וְהֵן נִלְחָמוֹת בְּכָל הָעֹז עַל חַיֵּיהֶן וְלֹא נוֹתְנוֹת לוֹ אֲפִילוּ לְהַקְשִׁיב לְצַדִּיק הָאֱמֶת וְהָרוֹעֶה הַמְבַקֵּשׁ אֶת טוֹבָתוֹ וּלְהַמְתִּיק אֶת דִּינוֹ, וּבְכָךְ הֵן מַבְטִיחוֹת שֶׁהוּא לֹא יִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָתוֹ מַסְפִּיק כְּדֵי לִיצוֹר חוֹתָם חִיצוֹנִי שֶׁיַּחְתּוֹם אֶת הַדִּין, וְשֶׁיְּנַתֵּק אוֹתָן מִיְּנִיקָתָן מִמֶּנּוּ.

וְלָבוֹא לִבְחִינַת בָּשָׂר - הוּא עַל יְדֵי הַשִּׁמּוּשׁ, עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ אֶת הֶחָכָם, נַעֲשֶׂה בְּחִינַת בָּשָׂר לְהֶחָכָם. וְכֵן עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ הַגּוּף לְהַנְּשָׁמָה בַּעֲשַׂיַּת מִצְווֹת מַעֲשִׂיּוֹת, נַעֲשֶׂה הַגּוּף בְּחִינַת בָּשָׂר לְהַנְּשָׁמָה. וּכְשֶׁהַבָּשָׂר בִּבְחִינָה הַזֹּאת, אָז (ישעיהו מא): "וְלִירוּשָׁלַיִם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן" - מִבְּשַׂר הַנִּמּוֹל הַנַּ"ל נִשְׁלָם יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא "קִרְיָה נֶאֱמָנָה" (שם א), הַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין לָבוֹא לֶאֱמוּנָה, שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִין מַצְדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הַקּוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין עֲזוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת הַגּוּף, וְזוֹכִין לְהִתְקָרֵב וּלְהִתְדַּבֵּק אֲלֵיהֶם, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם קִרְיָה נֶאֱמָנָה כַּנַּ"ל.

עַל מְנָת לְהַגִּיעַ לְדַרְגָּה בָּהּ הַגּוּף יוּכַל לְקַבֵּל מֵהַנְּשָׁמָה וְהָאָדָם מֵהַצַּדִּיק, צָרִיךְ שִׁמּוּשׁ. עַל יְדֵי שֶׁאָדָם מְשַׁמֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק הַדָּבָר עוֹזֵר לְהַכְנִיעַ אֶת קְלִפּוֹת הַטֻּמְאָה הַמְּלֵאוֹת גַּאֲוָה וְלִהְיוֹת כְּלִי קִבּוּל לַצַּדִּיק. וְכֵן רָאִינוּ בַּגְּמָרָא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁכַּאֲשֶׁר הָיָה וִכּוּחַ הִלְכָתִי בֵּין שְׁנֵי אָמוֹרָאִים אוֹ תַּנָּאִים, הָיָה אֶחָד מֵהַצְּדָדִים מְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁנִי שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ שִׁמּוּשׁ בְּטֶרֶם יַעֲנֶה לְקֻשְׁיָתוֹ, כְּגוֹן שֶׁיִּתְלֶה אֶת מְעִילוֹ וְכַדּוֹמֶה. עַל יְדֵי שֶׁשִּׁמֵּשׁ הַצַּדִּיק הָרִאשׁוֹן אֶת הַשֵּׁנִי, מִיַּד הָיָה כְּלִי קִבּוּל רָאוּי יוֹתֵר לְקַבֵּל אֶת הַתְּשׁוּבָה מֵהַשֵּׁנִי לַאֲמִתָּה, וְלֹא לְהַמְשִׁיךְ בְּלַהַט הַוִּכּוּחַ וְהַהִתְנַצְחוּת.

קְלִפַּת הֶכֶלֶב לֹא יְכוֹלָה לְקַבֵּל מָרוּת וּלְהִתְבַּטֵּל וְנוֹבַחַת כַּאֲשֶׁר הַצַּדִּיק מְדַבֵּר. עַל יְדֵי שִׁמּוּשׁ הַצַּדִּיק, הַקְּלִפָּה מִשְׁתַּתֶּקֶת וְדִבְרֵי הַצַּדִּיקִים נִשְׁמָעִים בְּבֵרוּר. וְכֵן הוּא בְּיַחַס בֵּין הַגּוּף לַנְּשָׁמָה. כַּאֲשֶׁר הַגּוּף מְשַׁמֵּשׁ אֶת הַנְּשָׁמָה בַּעֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹות, הוּא הוֹפֵךְ לִכְלִי קִבּוּל לְקַבֵּל מֵהַנְּשָׁמָה וּלְהִזְדַּכֵּךְ.

מִכָּאן לְמֵדִים עַל חֲשִׁיבוּת קִיּוּם הַמִּצְוֹות הַמַּעֲשִׂיּוֹת בַּפֹּעַל, כִּי רַק הֵן מְבַטְּלוֹת אֶת הַגּוּף כְּלַפֵּי הַנְּשָׁמָה, שֶׁכֵּן בְּכָל פַּעַם שֶׁאָדָם מְבַצֵּעַ מִצְוָה מַעֲשִׂית בְּאֶחָד מֵאֵיבָרָיו, אוֹתוֹ אֵיבָר הוֹפֵךְ מֻרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה וְלָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁטָּמוּן בְּאוֹתָהּ מִצְוָה. הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית הִיא שֶׁמַּפְעִילָה אֶת הַגּוּף וּמִתְאַוָּה לַדְּבָרִים הַגַּשְׁמִיִּים, וְכַאֲשֶׁר הִיא מְשַׁמֶּשֶׁת אֶת הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית - הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁל הָאָדָם מִתְקַדֶּשֶׁת וּמִתְעַדֶּנֶת וַאֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת בָּהּ נֶחְלֶשֶׁת, וְהַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית יְכוֹלָה לִפְעֹל וּלְהִתְעַלּוֹת בְּדֶרֶךְ ה׳.

וְלָבוֹא לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ״ל, הוּא עַל יְדֵי שִׂמְחָה, בִּבְחִינַת (נחמיה ח) : ״כִּי חֶדְוַת ה׳ הִיא מָעֻזְּכֶם״, הַיְנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שבת פח) : בְּשָׁעָה שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, יָרְדוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא מַלְאָכִים וְנָתְנוּ שְׁנֵי עֲטָרוֹת בְּרֹאשׁ כָּל אֶחָד וְכוּ׳, וּכְשֶׁחָטְאוּ נִלְקְחוּ וְכוּ׳, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲזִירָם לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר : ״וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם״. נִמְצָא שֶׁנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת ״וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם״ כַּנַּ״ל...

כְּדֵי לְהַשִּׂיג אֶת עַזּוּת הַקְּדֻשָּׁה לְשַׁמֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק וְהַנְּשָׁמָה וּלְבַטֵּל בְּכָךְ אֶת קוֹלוֹת קְלִפַּת הֶכֶלֶב שֶׁמַּפְרִיעוֹת לָאָדָם לְהִתְבַּטֵּל וּלְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק אֶת הַנִּצְרָךְ לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים, צָרִיךְ אֶת מִדַּת הַשִּׂמְחָה.

כַּאֲשֶׁר אָדָם מְדַקְדֵּק בְּמִצְוֹות קָלָה כְּבַחֲמוּרָה וְאֵינוֹ שָׂמֵחַ בַּעֲבוֹדַת ה׳ שֶׁלּוֹ, הֲרֵי שֶׁעִם כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות שֶׁהוּא מְקַיֵּם

הוּא לֹא עָזַב אֶת הַקְּלִפּוֹת וְלוּ בְּמִעַט, אֶלָּא הַכֹּל בָּא מִמָּרָה שְׁחוֹרָה וּמֵהַטֻּמְאָה עַצְמָהּ. אֲנָשִׁים אֵלּוּ לֹא זָכוּ לְהִתְחַבֵּר אֶל צַדִּיק אֱמֶת וּבְדֶרֶךְ כְּלָל מְחֻבָּרִים אֶל מְפֻרָסָם שֶׁקֶר שֶׁמְּדַבֵּר בְּדִינִים וְחוֹלֵק עַל כָּל צַדִּיק שֶׁמְּקֻרָב וּמְלַמֵּד חֲסִידוּת, הֵם אֲנָשִׁים שֶׁקּוֹל הַכֶּלֶב הַנּוֹבֵחַ בְּאָזְנֵיהֶם לֹא מוּכָן לִגְרֹם לָהֶם לְקַבֵּל שֶׁבּוֹרֵא עוֹלָם אוֹהֵב אֶת כֻּלָּם וְשֶׁאֶפְשָׁר לַעֲבוֹד אֶת ה׳ בְּשִׂמְחָה וּמִבְּלִי לָדוּן אַף אֶחָד לְכַף חוֹבָה חָלִילָה, וְהֵם שׁוֹקְעִים בַּטֻּמְאָה וּבַדִּינִים שֶׁל עַצְמָם.

לָכֵן חַיָּב אָדָם לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, כִּי רַק הִיא הַדֶּרֶךְ שֶׁתַּרְאֶה לוֹ שֶׁהוּא לֹא נָפַל לַקְּלִפּוֹת, וְאִם כַּאֲשֶׁר הוּא מְאַבֵּד אֶת הַשִּׂמְחָה בְּכָל מִינֵי חוּמְרוֹת שֶׁקִּבֵּל עַל עַצְמוֹ כַּהֲלָכָה וְעִקַּר הַדִּין, יִבְדֹּק עַצְמוֹ שֶׁלֹּא נָפַל לִידֵי מְפֻרָסָם שֶׁקֶר שֶׁמַּרְחִיקוֹ מִן הָאֱמֶת.

כִּי ״נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע״ הוּא בְּחִינַת נִסְתָּרוֹת וְנִגְלוֹת: נַעֲשֶׂה הוּא בְּחִינַת נִגְלוֹת, הַיְנוּ הַמִּצְווֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְכָל אֶחָד לְקַיֵּם לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, וְנִשְׁמַע הֵיא בְּחִינַת נִסְתָּרוֹת, מָה שֶּׁהוּא גָּבוֹהַּ וְנִסְתָּר מִמֶּנּוּ, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדָה בָּזֶה. לְמָשָׁל: אֵצֶל כָּל מִצְוָה יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁסְּבִיבוֹת הַמִּצְוָה, כִּי מִלְּבַד הַצִּוּוּי הַנֶּאֱמָר בַּתּוֹרָה לְקַיֵּם הַמִּצְוָה, יֵשׁ עוֹד לָזֶה דְּבָרִים בַּתּוֹרָה, כְּגוֹן ״וַיְדַבֵּר ה׳ אֶל מֹשֶׁה״, וּשְׁאָר דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁסְּבִיבוֹת הַמִּצְוָה. וַעֲבוֹדָה שֶׁיֵּשׁ בְּדִבּוּרֵי הַתּוֹרָה הַלָּלוּ שֶׁסְּבִיבוֹת הַמִּצְוָה הֵם בְּחִינַת ׳נִשְׁמַע׳, בְּחִינַת נִסְתָּר, כִּי הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ אָנוּ יְכוֹלִים לְקַיֵּם, אַךְ הָעֲבוֹדָה שֶׁיֵּשׁ בְּאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים אֵין אָנוּ יוֹדְעִים, וְזֶה בְּחִינַת ׳נִשְׁמַע׳ בְּחִינַת נִסְתָּר. וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה: ׳נַעֲשֶׂה׳ הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, הַיְנוּ הַנִּגְלוֹת, מָה שֶׁיּוֹדֵעַ לְקַיֵּם, וְ׳נִשְׁמַע׳ הֵם בְּחִינַת נִסְתָּרוֹת, בְּחִינַת דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם הַדִּבּוּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁסְּבִיבוֹת כָּל מִצְוָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת נִסְתָּר כַּנַּ״ל, שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לַעֲבֹד בָּזֶה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהִיא דְּבֵקוּת, כִּי ׳שְׁמִיעָה תַּלְיָא בִּלְבָּא׳ (תקון נח), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מלכים א

ג: "וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ", וַעֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב זוֹ תְּפִלָּה (תענית ב), הַיְנוּ בְּטוּל וּדְבֵקוּת לָאֵין סוֹף, כִּי אֵין סוֹף הוּא בְּחִינַת מָה שֶׁאֵין בּוֹ תְּפִיסָה, וּמֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ תְּפִיסָה בָּזֶה [הַיְנוּ בְּדִבּוּרֵי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הוּא בְּחִינַת נִסְתָּר כַּנַּ"ל], הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה דְּבֵקוּת, שֶׁהוּא רַק בְּטוּל לְהָאֵין סוֹף.

כְּדֵי לְהִתְעַלּוֹת בַּעֲבוֹדַת ה' וּלְהִתְחַבֵּר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם בֶּאֱמֶת, וּבְכָךְ לְהַרְגִּישׁ אֶת הַשִּׂמְחָה וּלְהִתְחַזֵּק בְּעַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה, צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְחַבֵּר אֶל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא הַמָּקוֹר לְכָל הָרְצוֹנוֹת שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם, וְדֶרֶךְ לִמּוּדָהּ אֶפְשָׁר לְהִתְחַבֵּר אֶל ה' בִּיחוּד עֶלְיוֹן.

בַּתּוֹרָה עַצְמָהּ יֵשׁ שְׁנֵי חֲלָקִים בְּחִינַת "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", וְהֵם הַנִּגְלֶה וְהַנִּסְתָּר. בַּנִּגְלֶה יֵשׁ אֶת הַצִּוּוּיִם, מָה לַעֲשׂוֹת אוֹ לֹא לַעֲשׂוֹת ("נַעֲשֶׂה", בְּחִינַת לְמוּד הַתּוֹרָה לְקַיְּמָהּ), אֲבָל סְבִיב כָּל מִצְוָה יֵשׁ פְּסוּקִים נוֹסָפִים דֶּגְמַת "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה" שֶׁאֵין בּוֹ צִוּוּי, וְאִם כֵּן אֵין אָנוּ יוֹדְעִים מָה אָנוּ אֲמוּרִים לַעֲשׂוֹת עִם הַתּוֹרָה הַזּוֹ, שֶׁכֵּן הָעֲבוֹדָה הַנִּדְרֶשֶׁת מִמִּלִּים אֵלּוּ הִיא נִסְתֶּרֶת, וַאֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיָּאִירוּ לָנוּ כֵּיצַד לַעֲבוֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ גַּם בַּחֲלָקִים אֵלֶּה ("נִשְׁמַע", בְּחִינַת תְּפִלָּה לְהָאִיר לִבֵּנוּ לְקַיֵּם מָה שֶׁנִּסְתָּר).

הַתְּפִלָּה מוֹעִילָה לָנוּ כֵּיוָן שֶׁאוֹתָם חֲלָקִים בַּתּוֹרָה נִסְתָּרִים מֵאִתָּנוּ כִּי אֵין לָנוּ תְּפִיסָה בָּהֶם, וְעַל יְדֵי תְּפִלָּה אָדָם יָכוֹל לְהִדָּבֵק בַּה' יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְבַּטֵּל לָאֵינְסוֹף, וְשָׁם אֵין לוֹ מֻגְבָּלוּת בַּתְּפִיסָה וְיָכוֹל לְהוֹרִיד תּוֹרוֹת גְּבוֹהוֹת יוֹתֵר וּלְהִתְעַלּוֹת עוֹד.

וְיֵשׁ בְּכָל דֶּרֶגְא וְדֶרֶגְא וְכֵן בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, כִּי כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת 'נַעֲשֶׂה', בְּחִינַת תּוֹרָה, הַיְנוּ הַנִּגְלוֹת לוֹ, וּבְחִינַת 'נִשְׁמַע', שֶׁהִיא בְּחִינַת נִסְתָּרוֹת, בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. כִּי מִי שֶׁבָּא לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה מֵהָרִאשׁוֹנָה, אֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהַ'נִּשְׁמַע' שֶׁלּוֹ בְּחִינַת 'נַעֲשֶׂה', וַאֲזַי יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נִשְׁמַע אַחֶרֶת, וְכֵן מִדֶּרֶגְא לְדֶרֶגְא, וְכֵן כָּל אָדָם

לְפִי מַדְרֵגָתוֹ יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. וְכֵן בְּכָל עוֹלָם יֵשׁ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, כִּי מָה שֶׁהוּא לְהָעוֹלָם הַזֶּה בְּחִינַת 'נִשְׁמַע' הוּא לְעוֹלָם הַגַּלְגַּלִּים בְּחִינַת 'נַעֲשֶׂה', וְיֵשׁ לָהֶם בְּחִינַת 'נִשְׁמַע' גָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ, וְכֵן מֵעוֹלָם לְעוֹלָם... וְצָרִיךְ כָּל אָדָם שֶׁיֵּלֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם, עַד שֶׁיִּזְכֶּה בְּכָל פַּעַם לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ בְּכָל פַּעַם מִבְּחִינַת 'נִשְׁמַע', בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁסְּבִיבוֹת הַמִּצְוָה, בְּחִינַת תּוֹרַת ה', יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת 'נַעֲשֶׂה', בְּחִינַת נִגְלֶה, בְּחִינַת תּוֹרָה, בְּחִינַת תּוֹרָתוֹ, וְיִהְיֶה לוֹ בְּחִינַת 'נִשְׁמַע' וְכוּ' גָּבוֹהַּ יוֹתֵר. וְכֵן בְּכָל פַּעַם יֵלֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמִמַּעְלָה לְמַעְלָה, עַד שֶׁיָּבוֹא בְּרֵאשִׁית נְקֻדַּת הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא תְּחִלַּת הָאֲצִילוּת. וְשָׁם יֵשׁ גַּם כֵּן בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, וּבְחִינַת 'נִשְׁמַע' שֶׁיֵּשׁ שָׁם הוּא תּוֹרַת ה' בֶּאֱמֶת, כִּי בְּכָל עוֹלָם וְדַרְגָּא תּוֹרַת ה' הִיא רַק בְּשֵׁם הַמֻּשְׂאָל, כִּי רַק מֻחְמֶּצֶת שֶׁנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ נִקְרָא תּוֹרַת ה', וּכְשֶׁבָּא לְשָׁם נַעֲשֶׂה תּוֹרָתוֹ. אַךְ בְּחִינַת הַ'נִּשְׁמַע' שֶׁבִּתְחִלַּת הָאֲצִילוּת הִיא תּוֹרַת ה' בֶּאֱמֶת, כִּי אֵין גָּבוֹהַּ מִשָּׁם רַק תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ... וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְהַכְּלָל בָּאֵין סוֹף, אֲזַי תּוֹרָתוֹ הוּא תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ וּתְפִלָּתוֹ הוּא תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ.

עָלֵינוּ לָדַעַת כִּי כָּל עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הַיְּהוּדִי בָּעוֹלָם הִיא לִהְיוֹת תָּמִיד בִּתְנוּעָה וּלְהִתְעַלּוֹת כְּלַפֵּי מַעְלָה. אָדָם לֹא יָכוֹל לְהִשָּׁאֵר לְעוֹלָם בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה וְהוּא צָרִיךְ לְקַבֵּל הַשָּׂגוֹת נוֹסָפוֹת וּלְהִתְקָרֵב אֶל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִדְבֵקוּת שְׁלֵמָה וּלְיִחוּד עֶלְיוֹן עִם בּוֹרֵא עוֹלָם וְהִתְבַּטְּלוּת מֻחְלֶטֶת בָּאֵינְסוֹף.

עַל יְדֵי שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּדִבֵקוּת, הוּא זוֹכֶה לִמְשׁוֹךְ לְעַצְמוֹ הַשָּׂגוֹת גְּבוֹהוֹת יוֹתֵר שֶׁהוֹפְכוֹת אֶת "הַנִּסְתָּר" בְּלִמּוּדוֹ לְ"נִגְלֶה", וְאָז הוּא לוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה לְפִי הַהַשָּׂגוֹת הַחֲדָשׁוֹת שֶׁלּוֹ וְנִתְקַל בְּחֵלֶק נִסְתָּר חָדָשׁ שֶׁעֲבוּרוֹ הוּא מִתְפַּלֵּל עַד שֶׁיְּקַבֵּל

הֶאָרוֹת גַּם לְגַבָּיו, וְכָךְ הוּא עוֹלֶה מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה, כְּשֶׁהוּא לוֹמֵד אֶת מָה שֶׁהִשִּׂיג לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְווֹת, וּמִתְפַּלֵּל לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג דְּבָרִים חֲדָשִׁים שֶׁלֹּא יְדוּעִים וּמוּבָנִים לוֹ.

בְּאֶמְצָעוּת עֲבוֹדָה וְהִתְעַלּוּת זוֹ, הוּא מִתְקָרֵב יוֹתֵר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם וְזוֹכֶה לַעֲנָוָה וְשִׂמְחָה שֶׁמַּרְחִיקִים מִמֶּנּוּ אֶת אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת וּמְקָרְבִים אוֹתוֹ אֶל הָאֱמֶת. בַּדַּרְגָּה הָעֶלְיוֹנָה בְּיוֹתֵר בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בְּיוֹתֵר הוּא יִגִּיעַ לַ"תּוֹרָה" וּלַ"תְּפִלָּה" שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם עַצְמוֹ וּבְכָךְ לְהִתְבַּטֵּל בָּאֵינְסוֹף וּלְהִתְיַחֵד עִם בּוֹרֵא עוֹלָם.

וְצָרִיךְ הַיִּשְׂרָאֵל לִשְׁמוֹחַ וּלְהִתְחַזֵּק בַּדֶּרֶךְ עַצְמָהּ, כְּשֶׁיָּחוּשׁ אֶת הַהִתְעַלּוּת בְּכָל דַּרְגָּה וְדַרְגָּה, כְּשֶׁהוּא לוֹמֵד דְּבָרִים חֲדָשִׁים וּמִתְפַּלֵּל בִּדְבֵקוּת לְהָבִין מָה שֶׁלֹּא בַּתְּפִיסָה שֶׁלּוֹ, וּבְכָךְ לְהִתְקָרֵב יוֹתֵר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם וּלְהִתְנַתֵּק מֵהַקְּלִפּוֹת שֶׁנּוֹצְרוּ מֵהָעֲוונוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לִינוֹק מִמֶּנּוּ יוֹתֵר.

אַךְ כְּשֶׁרוֹצִים לָצֵאת מִמַּדְרֵגַת 'נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע' זֶה לְמַדְרֵגַת 'נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע' גְּבוֹהַּ מִמֶּנָּה, צָרִיךְ לִהְיוֹת יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עבודה זרה ד:) : לֹא הָיָה דָּוִד רָאוּי לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה וְכוּ', לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, אֶלָּא שֶׁנָּתַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לָהֶם מִכְשׁוֹל לְטוֹבַת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם, לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה. וְזֶה (ישעיהו ג) : וְהַמַּכְשֵׁלָה הַזֹּאת תַּחַת יָדֶךָ - אִלּוּ דִּבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁאֵין אָדָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם אֶלָּא אִם כֵּן נִכְשָׁל בָּהֶם (שבת קכ וגטין מג). דִּבְרֵי תּוֹרָה - הֵם בְּחִינַת הַדִּבּוּרִים שֶׁסְּבִיבוֹת הַמִּצְוָה, שֶׁהֵם "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה" וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינוֹת נִסְתָּר, בְּחִינוֹת 'נִשְׁמַע', בְּחִינוֹת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. עוֹמֵד עֲלֵיהֶם - זֶה בְּחִינוֹת תְּפִלָּה, כִּי אֵין עֲמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה (ברכות ו:), וְלַעֲשׂוֹת מֵהַדִּבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת 'נִשְׁמַע', יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ בְּחִינוֹת 'נַעֲשֶׂה', עַד שֶׁיִּהְיֶה הָעֲמִידָה, שֶׁהִיא בְּחִינוֹת הַתְּפִלָּה, יִהְיֶה עֲלֵיהֶם, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִינוֹת עֲמִידָה, בְּחִינוֹת תְּפִלָּה, בְּחִינוֹת 'נִשְׁמַע', גְּבוֹהַּ יוֹתֵר, כִּי כְּשֶׁיִּהְיֶה

מֵהַ'נִּשְׁמַע' נַעֲשֶׂה' יִהְיֶה לוֹ 'נִשְׁמַע' גָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא אִם כֵּן נִכְשָׁל בָּהֶם, כִּי לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא צָרִיךְ יְרִידָה תְּחִלָּה, שֶׁהִיא הַמִּכְשׁוֹל.

רַבֵּנוּ מְגַלֶּה כָּאן יְדִיעָה חֲשׁוּבָה שֶׁתְּסַיֵּעַ לָנוּ בַּהֶמְשֵׁךְ הָעֲבוֹדָה שֶׁלָּנוּ, לְאַחַר שֶׁנְּקַבֵּל אֶת הָעֵצוֹת וַנַּעֲבֹד עַל שִׂמְחָה וְעַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה, נְזַכֵּךְ אֶת הַגּוּף וּנְשַׁמֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיקִים, נִלְמַד וַנִּתְפַּלֵּל, וּבְכָל זֹאת נַרְגִּישׁ יְרִידָה בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ, דָּבָר שֶׁיַּחְלִישׁ אֶת דַּעְתֵּנוּ - יֵשׁ לִירִידָה זוֹ סִבָּה, וְהִיא שֶׁזֶּהוּ חֵלֶק מֵהֶמְשֵׁךְ הָעֲלִיָּה שֶׁלָּנוּ!

אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה לְלֹא יְרִידָה בֵּינֵיהֶן. כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ מִתְעַלִּים, אָנוּ מְקַבְּלִים הַשָּׂגוֹת חֲדָשׁוֹת שֶׁאֵין לָנוּ תְּפִיסָה בָּהֶן, וְלָכֵן בִּזְמַן שֶׁנַּעְמֹל עֲלֵיהֶן יְכוֹלָה לִפּוֹל טָעוּת בְּיָדֵינוּ. כַּאֲשֶׁר אָדָם נֶעְצָב וְנִשְׁבָּר מִטָּעֲיוֹתָיו, סִימָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עָדִין גַּאֲוָה שֶׁמַּפְרִיעָה לוֹ לְהַמְשִׁיךְ שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל אוֹר מִמְּקוֹם גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, הַדּוֹרֵשׁ הִתְבַּטְּלוּת גְּדוֹלָה יוֹתֵר.

אֲבָל כְּשֶׁהָאָדָם מֵבִין כִּי הוּא מְבַקֵּשׁ לְהִתְקָרֵב לָאֵינְסוֹף וּלְהִתְבַּטֵּל כְּלַפָּיו, הוּא צָרִיךְ לִמְשׁוֹךְ לְעַצְמוֹ הַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת מֵעַל לִתְפִיסָתוֹ הַנּוֹכְחִית, וְצָרִיךְ לִשְׁבֹּר אֶת כְּלֵי הַקִּבּוּל שֶׁלּוֹ עַל מְנָת לִבְנוֹת אוֹתוֹ מֵחָדָשׁ בְּגֹדֶל אַחַר שֶׁיְּקַבֵּל יוֹתֵר אוֹר, וְאִם כֵּן הוּא לֹא "נָפַל" אוֹ "יָרַד" אֶלָּא הוּא בְּתַהֲלִיךְ שֶׁל "שִׁפּוּצִים לִקְרַאת הָרְחָבָה". וּכְמוֹ שֶׁכְּשֶׁאָדָם מוֹסִיף בַּבִּנְיָה לְבֵיתוֹ בַּתְּחִלָּה יֵשׁ הַרְבֵּה בַּלַּגָּן וְלִכְלוּךְ וְגַם בַּחֲלָקִים שֶׁהָיוּ קַיָּמִים נִהְיָה קָשֶׁה יוֹתֵר לָדוּר, בְּסוֹף הַתַּהֲלִיךְ מְקַבְּלִים בָּיִת גָּדוֹל וְטוֹב יוֹתֵר. אִם כֵּן אֵין מָה לְהֶחְלִשׁ מֵהַיְרִידוֹת וְהַטָּעֲיוֹת שֶׁבֵּין הָעֲלִיּוֹת, אֶלָּא לִשְׁמוֹר עַל הַשִּׂמְחָה וְעַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה, שֶׁכֵּן הָאָבָק וְהַלִּכְלוּךְ סְבִיבֵנוּ הֵם הַסִּימָן שֶׁאָנוּ מַרְחִיבִים אֶת בֵּיתֵנוּ, וְזוֹכִים לְהִתְקָרֵב

יוֹתֵר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם, מָה שֶׁמַּמְתִּיק וִיבַטֵּל מֵעָלֵינוּ אֶת כָּל הַדִּינִים.

העולה מן התורה:

- בּוֹרֵא עוֹלָם מִתְיַעֵץ עִם הַצַּדִּיקִים וּמְגַלֶּה לָהֶם מָתַי יֵשׁ גְּזֵרָה עַל הָעָם מִצַּד מִדַּת הַדִּין.
- הַצַּדִּיקִים מַסְתִּירִים אֶת הַדִּין בְּחוֹתָם פְּנִימִי מִפְּנֵי הַחִיצוֹנִים שֶׁלֹּא יִינְקוּ מִמֶּנּוּ לְהוֹפְכוֹ לְדִין אַכְזָרִי וְיוֹצְאִים לְהוֹכִיחַ אֶת הָעָם שֶׁיַּחְזְרוּ מִדַּרְכָּם הָרָעָה.
- הַצַּדִּיקִים מוֹשְׁכִים אֶת הֶאָרָתָם מִשִּׁבְעַת הָרוֹעִים שֶׁהֶעֱמִיד ה׳ יִתְבָּרַךְ לְעָם יִשְׂרָאֵל, וְיכוֹלִים לְסַיֵּעַ לְיִשְׂרָאֵל לְתַקֵּן אֶת מִדּוֹתֵיהֶם וְלִדְבֹּק בְּבוֹרֵא עוֹלָם, אִם יְקַבְּלוּ מֵהֶם.
- כַּאֲשֶׁר הָעָם מְקַבְּלִים מֵהַצַּדִּיק הֵם יוֹצְרִים חוֹתָם חִיצוֹנִי לָדִין, וְאָז הַדִּין נִסְתָּם חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם וּמִתְמַתֵּק וּמִתְבַּטֵּל.
- כְּדֵי שֶׁאָדָם יוּכַל לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק עָלָיו לְהִתְחַזֵּק בְּעַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה, כִּי יֵשׁ מְפָרְסְמֵי שֶׁקֶר הַמְחַפְּשִׂים לְשַׁעְבֵּד אֶת כֻּלָּם תַּחְתֵּיהֶם, וּמוֹצִיאִים לַעַז עַל צַדִּיקֵי הָאֱמֶת כְּדֵי שֶׁלֹּא נִדְבַּק בָּהֶם.
- וְכֵן הַקְּלִפּוֹת שֶׁנּוֹצְרוּ מֵעֲוונוֹת הָאָדָם מִתְעוֹרְרוֹת לְהַפְרִיעַ לוֹ לְקַבֵּל אֶת דִּבְרֵי הַצַּדִּיק וּלְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמונַת חֲכָמִים, עַל מְנָת שֶׁדִּבְרֵי הַצַּדִּיק לֹא יִסְלְלוּ אֶת דַּרְכָּם לְלִבּוֹ חָלִילָה.
- כַּאֲשֶׁר אָדָם מִתְקַדֵּשׁ בַּמֻּתָּר לוֹ וּמִתְעַנֵּג בִּקְדֻשָּׁה, אֲזַי הַגּוּף הַמַּפְעָל עַל יְדֵי הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית זוֹכֶה לְקַבֵּל מֵהַהֶאָרוֹת וְהַהַשָּׁגוֹת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית, וְהֵן עוֹשׂוֹת בּוֹ רֹשֶׁם. דָּבָר זֶה מְסַיֵּעַ לָנֶפֶשׁ הָאֱלוֹקִית בִּתְקוּפוֹת שֶׁיֵּשׁ יְרִידָה לְצֹרֶךְ עֲלִיָּה, עַל מְנָת לֹא לְהִתָּקַע וּלְהִתְעַלּוֹת מֵחָדָשׁ, כְּשֶׁהִיא מַבִּיטָה

בַּגּוּף וְזוֹכֶרֶת אֶת הַשָּׂגוֹתֶיהָ וְאֶת הַתַּעֲנוּגִים הָרוּחָנִיִּים שֶׁהָיוּ לָהּ בַּחִבּוּר עִם ה' יִתְבָּרַךְ.

- עַל יְדֵי שֶׁאָדָם מְשַׁמֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק וְהַגּוּף מְשַׁמֵּשׁ אֶת הַנְּשָׁמָה עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְווֹת, זוֹכֶה לְהַחְלִישׁ אֶת הַקְּלִפּוֹת שֶׁיּוֹנְקוֹת מִמֶּנּוּ, כִּי הַקְּלִפּוֹת הֵן שֹׂרֶשׁ הַ"אִשּׁוּת" וְהַגַּאֲוָה, וְאִלּוּ הַשִּׁמּוּשׁ הוּא הִתְבַּטְּלוּת וַעֲנָוָה וְכָךְ הַקְּלִפּוֹת נֶחְלָשׁוֹת.
- עַל הַיְּהוּדִי לְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה בְּאַהֲבַת ה' יִתְבָּרַךְ, וְכַאֲשֶׁר הוּא מוֹסִיף עַל עַצְמוֹ עוֹד חוּמְרוֹת וּמִצְווֹת וּמַרְגִּישׁ כִּי הַשִּׂמְחָה נֶעֱלֶמֶת לוֹ, יִבְדֹּק שֶׁאֵינוֹ מֵטֶה עַל יְדֵי הַיֵּצֶר אוֹ לוֹמֵד מִמְּפֻרְסָם שֶׁקֶר, כִּי צַדִּיקֵי הָאֱמֶת אֲמוּרִים לַעְזוֹר לוֹ לְהַמְשִׁיךְ לְהִתְעַלּוֹת בְּשִׂמְחָה, שֶׁכֵּן כְּכָל שֶׁמִּתְעַלֶּה הוּא מִתְחַבֵּר יוֹתֵר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם וְשִׂמְחָתוֹ אֲמוּרָה לִגְדֹּל וְלֹא לָרֶדֶת.
- כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לִלְמֹד בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְהִתְפַּלֵּל עַל הַחֲלָקִים שְׁבָה שֶׁעֲדַיִן נִסְתָּרִים לוֹ, וְכָךְ לִמְשׁוֹךְ הַשָּׂגוֹת חֲדָשׁוֹת וְלַעֲלוֹת מַדְרֵגָה לְדַרְגָּה, וּבְכָךְ כְּכָל שֶׁיִּתְעַלֶּה וְיִתְקָרֵב אֶל הַקְּדוֹשָׁה, יִנָּקֵת הַקְּלִפּוֹת מִמֶּנּוּ תֵּלֵךְ וְתִתְפַּחֵת עַד שֶׁתֵּעָלֵם.
- וְצָרִיךְ לִזְכֹּר כִּי בְּכָל שָׁלָב שֶׁאָדָם מִתְעַלֶּה וּמְקַבֵּל הַשָּׂגוֹת חֲדָשׁוֹת, תָּמִיד זֶה יִלֵּוֶה בְּהַרְגָּשָׁה שֶׁל "יְרִידָה" דַּוְקָא, וְאַל לְאָדָם לְהִתְבַּלְבֵּל, כִּי אֵין זוֹ יְרִידָה כְּלָל אֶלָּא צֹרֶךְ הָעֲלִיָּה, שֶׁהוּא מֵסִיר מִמֶּנּוּ עוֹד מַסָּכִים שֶׁמַּפְרִיעִים לוֹ לִרְאוֹת אֶת הָאֱמֶת, עַד שֶׁדַּעְתּוֹ מִתְיַשֶּׁבֶת וְהוּא רוֹאֶה בְּבֵרוּר תְּמוּנָה גְּדוֹלָה וּרְחָבָה יוֹתֵר.

- בִּזְמַן "יְרִידוֹת" אֵלֶּה שֶׁהוּא מְקַבְּלָן בְּשִׂמְחָה, הוּא שׁוֹבֵר עוֹד מִמִּדַּת הַגַּאֲוָה שֶׁלּוֹ וְלִבּוֹ מִתְרַחֵב יוֹתֵר לְקַבֵּל אֶת דִּבּוּרֵי הָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיק וּלְהִתְקָרֵב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ, וְלַחְתֹּם אֶת כָּל הַדִּינִים בְּחוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם עַד לְהַמְתָּקָתָם וּבְטוּלָם לְגַמְרֵי.

הוי לן כדניתא דילדה

כִּי יֵשׁ פָּנִים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם אַנְפִּין נְהוֹרִין, בְּחִינַת חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי טז) : "בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים", בְּחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים טז) : "שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ", וּכְתִיב (בראשית מה) : "וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב", זֶה בְּחִינַת שִׂמְחָה. וְיֵשׁ פָּנִים דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהֵם אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, מָרָה שְׁחוֹרָה, עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות כ) : "לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי" (עיין זוהר יתרו פז) : וְאִלּוּ בְּנֵי אָדָם הַנּוֹפְלִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן, וְאֵינָם מַאֲמִינִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָכוֹל לְפַרְנֵס אֶת הָאָדָם בְּסִבָּה קַלָּה, וְרוֹדְפִים אַחַר פַּרְנָסָתָם בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת, וְהֵם אוֹכְלֵי לֶחֶם בְּעִצָּבוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) : "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה", וְעַצְבוּת הוּא מָרָה שְׁחוֹרָה, אִלּוּ בְּנֵי אָדָם נִקְשָׁרִים בְּפָנִים דְּסִטְרָא אַחֲרָא, אֱלֹהִים אֲחֵרִים, חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת מִיתָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איכה ג) : "בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי" וְכוּ', וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (יחזקאל ז) : "וּזְהָבָם לְנִדָּה", הַיְנוּ בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ

שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שבת פט) : 'מִנַּיִן לַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁמִּסְתַּמֵּא כְּנִדָּה' שֶׁנֶּאֱמַר "תִּזְרֵם כְּמוֹ דָוָה". אֲבָל אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁמַּשְׁאָם וּמַתָּנָם בֶּאֱמוּנָה, הֵם דְּבֵקִים בְּאוֹר הַפָּנִים דְּקְדֻשָּׁה. כִּי אֵין אֱמוּנָה בְּלֹא אֱמֶת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (בלק קצח:) : הַיְנוּ צֶדֶק הַיְנוּ אֱמוּנָה וְכוּ' [וּמַסִּיק שָׁם אֱמוּנָה אִתְקְרִיאַת כַּד אִתְחַבַּר בְּהּ אֱמֶת, נִמְצָא שֶׁעִקַּר אֱמוּנָה עַל יְדֵי אֱמֶת] וֶאֱמֶת הוּא אוֹר הַפָּנִים כַּיָּדוּעַ...

נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הַיְהוּדִי הִיא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל, וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר הוּא מַרְגִּישׁ אֶת הַיִּחוּד עִם בּוֹרֵא עוֹלָם וּמַרְגִּישׁ אֶת חִבּוּרוֹ וְשַׂיָּכוּתוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ, הוּא מִתְמַלֵּא בְּשִׂמְחָה אַדִּירָה וּמִתְעַנֵּג עַל בּוֹרֵא עוֹלָם תַּעֲנוּגִים אֵינְסוֹפִיִּים. לְמַעֲשֶׂה כָּל בְּרִיאָתָם שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת הַיְהוּדִיּוֹת וַהֲבָאָתָם לָעוֹלָם הַזֶּה הוּא עַל מְנָת שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְעַנֵּג עַל בּוֹרֵא עוֹלָם, וְלָכֵן הָיָה צָרִיךְ לִיצוֹר תְּחוּשָׁה שֶׁל "יֵשׁוּת" וְעוֹלָם גַּשְׁמִי, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מִישֶׁהוּ מֵהַצַּד שֶׁלָּנוּ שֶׁיְּקַבֵּל אֶת הַתַּעֲנוּגִים הַלָּלוּ מִן הַבּוֹרֵא.

מִמֵּילָא כָּל מָה שֶׁחוֹצֵץ וּמַפְרִיעַ לַחִבּוּר בֵּינֵינוּ לַבּוֹרֵא יוֹצֵר תְּחוּשָׁה שֶׁל עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה כִּי הוּא פּוֹגֵעַ בַּיְעוּד שֶׁלָּנוּ וּבְתַכְלִית הַבְּרִיאָה לְהִתְעַנֵּג עַל בּוֹרֵא עוֹלָם, כִּי הוּא מוֹנֵעַ מֵאִתָּנוּ לְהַגִּיעַ לְחִבּוּר שָׁלֵם בּוֹ נוּכַל לִשְׁמוֹחַ בַּה' יִתְבָּרַךְ.

כָּךְ מִי שֶׁמְּחַבֵּר לְבוֹרֵא עוֹלָם מְחַבֵּר לִבְחִינָה עֶלְיוֹנָה הַנִּקְרֵאת "פָּנִים דְּקְדֻשָּׁה", וּכְשֶׁהֵם מְאִירִים לוֹ הוּא נִמְצָא בְּשִׂמְחָה. לְעֻמַּת זֹאת מִי שֶׁמִּתְרַחֵק מִבּוֹרֵא עוֹלָם וּמִן הָאוֹר, מִיָּד נִכְנַס שָׁם חֹשֶׁךְ, וְאֵלֶּה הֵם "פָּנִים דְּסִטְרָא אַחֲרָא", הַפָּנִים שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, כְּלוֹמַר חִבּוּר לְבוֹרֵא עוֹלָם הַמְקַיֵּם הַכֹּל אֲבָל מִדֶּרֶךְ אֲחוֹרִית בָּהּ הָאוֹר לֹא מַגִּיעַ בְּמִלּוּאוֹ וְשָׁם יֵשׁ קִיּוּם לַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵן חֹשֶׁךְ לְהַשְׁפִּיעַ עַל הָאָדָם וּלְהַפִּילוֹ לְמָרָה שְׁחוֹרָה.

אַחַת הַדְּרָכִים לְהִתְקָרֵב אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם אוֹ חָלִילָה לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ עוֹבֶרֶת דֶּרֶךְ מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה. נִסְיוֹן הַפַּרְנָסָה הוּא מֵהַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר כִּי הוּא בָּעַל הַהַשְׁפָּעָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר עַל הָאָדָם בְּעוֹלָם הָעַשְׂיָה הַגַּשְׁמִי, שֶׁכֵּן הַגּוּף מְעֹרָב בַּעֲמַל לְהַשָּׂגַת מָמוֹן וְהַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁל הָאָדָם מִתְעַנֶּגֶת עַל הַמָּמוֹן עֹנֶג רוּחָנִי מִשֶּׁלָּהּ, וְגַם הַנְּשָׁמָה הָאֱלֹקִית שֶׁל הָאָדָם מִתְחַבֶּרֶת לַנִּיצוֹץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁקָּנִים בְּמָמוֹנוֹ שֶׁל הַיְּהוּדִי, וְלָכֵן יֵשׁ חִבּוּר חָזָק בֵּין יְהוּדִי לְמָמוֹן, וְיֵשׁ לַקְּלִפָּה יְכֹלֶת וּמָקוֹם אֲחִיזָה לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם בְּתַאֲוַת מָמוֹן וּמִשָּׁם לְהַפִּילוֹ לְפָנִים שֶׁל סִטְרָא אַחֲרָא.

אַף עַל פִּי שֶׁכָּל יְהוּדִי מַאֲמִין מֵבִין כִּי מַפְתֵּחַ הַפַּרְנָסָה הוּא שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם וְהָאָדָם מְחֻיָּב רַק בְּמִצְוַת הִשְׁתַּדְּלוּת, רֻבָּם לוֹקִים בֶּאֱמוּנָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָכוֹל לִבְחֹר לָהֶם מַסְלוּל פַּרְנָסָה קַל וְנוֹחַ וְהֵם יְגִעִים וַעֲמֵלִים קָשׁוֹת וְטוֹרְחִים רַבּוֹת עֲבוּר מָמוֹנָם, וּבְכָךְ הֵם יוֹצְרִים אֶת הַמְּצִיאוּת שֶׁל קְשָׁיִים בַּפַּרְנָסָה, כִּי עַל יְדֵי שְׁלוּקִים בִּבְטָחוֹן שָׁלֵם בְּכָךְ שֶׁה' זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל וְחוֹשְׁבִים שֶׁגַּם לָהֶם יֵשׁ חֵלֶק עַל יְדֵי הִשְׁתַּדְּלוּתָם, הָרֵי הֵם כְּבָר לֹא מְחֻבָּרִים בִּשְׁלֵמוּת לָאֱמֶת וְשָׁם נִכְנַס חֹשֶׁךְ הַסִּטְרָא אַחֲרָא.

פְּגַם זֶה גּוֹרֵם לַאֲנָשִׁים לְתַאֲוַת מָמוֹן וּמַעֲבִירָם עַל דָּתָם וְדַעְתָּם כְּשֶׁהֵם אַף מְשַׁקְּרִים וּמְרַמִּים וּמַאֲמִינִים כִּי הֵם אֵלֶּה שֶׁעוֹשִׂים לְעַצְמָם אֶת מָמוֹנָם וּבְכָךְ הֵם מַמְשִׁיכִים לְהִתְרַחֵק מִבּוֹרֵא עוֹלָם וּלְהִבָּלַע בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, וְלָכֵן גַּם לֹא מוֹצְאִים מַרְגּוֹעַ לְנַפְשָׁם, בֵּין אִם עֲצוּבִים כִּי לֹא מַשִּׂיגִים אֶת הַמָּמוֹן אֵלָיו הֵם מִתְאַוִּים, וּבֵין אִם הֵם מִתְעַשְּׁרִים אַךְ טוֹרְחִים וּמִתְעַצְּבִים בְּשֶׁל מָמוֹנָם וְלֹא מוֹצְאִים בּוֹ נַחַת, כִּי תַּאֲוַת הַמָּמוֹן לֹא מְאַפְשֶׁרֶת לָהֶם לִשְׂבֹּעַ מִמַּה שֶׁיֵּשׁ בְּיָדָם וּמוֹשֶׁכֶת אוֹתָם לַעֲמֹל וְלִטְרוֹחַ יוֹתֵר וּבְכָךְ לִפּוֹל יוֹתֵר אֶל הַקְּלִפָּה.

אֲבָל מִי שֶׁנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בֶּאֱמוּנָה הָרֵי הוּא מְחֻבָּר אֶל הָאֱמֶת, כִּי הוּא יוֹדֵעַ שֶׁמְּזוֹנוֹתָיו נִכְתְּבוּ לוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְהוּא רַק עוֹסֵק

בְּמִצְוַת הִשְׁתַּדְּלוּת. וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁמִּתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה וּמְחַפֵּשׂ אֶת הָאֱמֶת לַאֲמִתָּה, מֵבִין כִּי אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ וְהַפַּרְנָסָה מִמֶּנּוּ וּמִמֵּילָא הוּא שׁוֹבֵר אֶת הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל תַּאֲוַת הַמָּמוֹן וְנֶהֱנֶה מִמַּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ, וְעַל זֶה אָמְרוּ חַז"ל: "אֵיזֶהוּ הֶעָשִׁיר? הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ", כִּי הַחֵלֶק שֶׁלּוֹ זֶה בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁעִמּוֹ, וְאִם כֵּן הוּא נִמְצָא בְּשִׂמְחָה וְיֵשׁ לוֹ כָּל מָה שֶׁהוּא צָרִיךְ, וְזוֹ הַגְּדָרָה שֶׁל עָשִׁיר אֲמִתִּי, שֶׁמַּרְגִּישׁ שֶׁלֹּא חָסֵר לוֹ כְּלוּם.

וְדָע שֶׁעַל יְדֵי תִּקּוּן בְּרִית קֹדֶשׁ, הוּא נִצּוֹל מִפָּנִים דְּסִטְרָא אַחֲרָא. עַל יְדֵי דָּם בְּרִית, נִתְתַּקֵּן דָּם נְדָּה, תַּאֲוַת מָמוֹן. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זכריה ט): "גַּם אַתְּ בְּדַם בְּרִיתֵךְ", עַל יְדֵי בְּרִית, "שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר". 'בּוֹר דָּא טְחוֹל' (עיין תיקון מח). מָרָה שְׁחוֹרָה, "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה". כִּי בְּרִית הוּא בְּחִינַת מֶלַח הַמַּמְתִּיק מְרִירוּת וְעִצָּבוֹן הַפַּרְנָסָה, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (ויחי רמא:): 'אִלְמָלֵא מִלְחָא לֹא הֲוֵי עָלְמָא יָכְלֵי לְמִסְבַּל מְרִירוּתָא'. וְזֶהוּ (במדבר יח): "בְּרִית מֶלַח עוֹלָם הִיא". וְזֶהוּ (ויקרא ב): "וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹקֶיךָ" - 'אֱלֹקֶיךָ' דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְקַשֵּׁר בָּאֱלֹקוּת, וְנִתְפָּרֵשׁ מֵעֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב יט): "וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹקַּ" (עיין ב"ר פ' מח ובזוהר לך לך צד ובתיקון יט ובתיקון כד:), כִּי עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, מֵאִיר לְעַצְמוֹ אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים. וְזֶה (כתובות סו:) 'מֶלַח מָמוֹן חָסֵר', כִּי עַל יְדֵי מֶלַח, נִתְמַעֵט אֶצְלוֹ תַּאֲוַת מָמוֹן.

רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ מְגַלֶּה לָנוּ כָּאן יְסוֹד חָשׁוּב שֶׁל הַחִבּוּר בֵּין שְׁתֵּי הַתַּאֲווֹת הַגְּדוֹלוֹת בְּיוֹתֵר שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בָּעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַיְכוֹלוֹת לְהוֹצִיאוֹ מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת הַזֶּה וְהַבָּא, וְהֵן תַּאֲוַת הַנֹּאוּף וְתַאֲוַת הַמָּמוֹן. הָאָדָם מִתְאַוֶּה בִּיצָרָיו לְתַאֲוַת הַנֹּאוּף וּפוֹגֵם בַּבְּרִית, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ כִּי תַּאֲוַת הַנֹּאוּף הִיא הַמָּבוֹא וְהַדֶּלֶת לְפוֹל לְתַאֲוַת

הַמָּמוֹן בְּיֶתֶר שְׂאֵת וְאָז כְּמַעַט יִהְיֶה בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי לְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם.

כַּאֲשֶׁר אָדָם מָכוּר לְתַאֲוָה מְסֻיֶּמֶת, אֶפְשָׁר עַל יְדֵי דִּבּוּרִי אֱמוּנָה וְחִזּוּק לְסַיֵּעַ לוֹ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַתַּאֲוָה וּלְהִתְחַבֵּר אֶל הָאֱלֹקוּת שֶׁבּוֹ. וְגַם תַּאֲוַת הַנְּאוּף אֵלֶיהָ הוּא מִתְאַוֶּה בְּיוֹתֵר, גַּם מִשָּׁם אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאוֹ עַל יְדֵי עֲבוֹדָה קָשָׁה, אֲבָל אִם לֹא שׁוֹמֵר עַל בְּרִיתוֹ הוּא נוֹפֵל אֶל תַּאֲוַת הַמָּמוֹן, וּמִשָּׁם צָרִיךְ עֲבוֹדָה אַדִּירָה כְּדֵי לְהַגִּיעַ אֶל לִבּוֹ, כִּי כָּל מִי שֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת הַמָּמוֹן נִסְגַּר לִבּוֹ לְדִבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וְלֹא מְסֻגָּל לְהִתְחַבֵּר אֶל הָאֱמֶת כִּי הוּא בִּידֵי הַפָּנִים שֶׁל סִטְרָא אַחֲרָא שֶׁהֵן חֹשֶׁךְ וְשָׁם לֹא מֵאִיר הָאוֹר הָאֱלֹקִי.

נִמְצָא שֶׁגַּם אָדָם הַלּוֹקֶה בְּתַאֲוַת הַנְּאוּף שֶׁהִיא תַּאֲוָה קָשָׁה מְאֹד, כָּל עוֹד לֹא נָפַל מִשָּׁם לְתַאֲוַת הַמָּמוֹן, עֲדַיִן יִהְיֶה לִבּוֹ פָּתוּחַ לְדִבְרֵי אֱמֶת וְיוּכַל לַחְזֹר, וְעִם יְהוּדִי כָּזֶה יֵשׁ לַעֲבֹד קוֹדֶם כָּל עַל שְׁמִירַת הַבְּרִית, עַל מְנָת לִסְתּוֹם אֶת הַבּוֹר הַנִּמְצָא לְרַגְלָיו הוּא בּוֹר תַּאֲוַת הַמָּמוֹן, שֶׁמִּשָּׁם יִפּוֹל לִיגִיעוֹת וְלַעֲצָבוּת.

וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁרָאִינוּ אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ עַל הַבְּרִית שֶׁנָּפְלוּ לְתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁהִרְחִיקָה אוֹתָם מֵהָאֱמוּנָה, אִם עַל יְדֵי שֶׁהִתְעַשְּׁרוּ וְלִבָּם רָחֵק, וְאִם עַל יְדֵי שֶׁנָּפְלוּ בְּפַרְנָסָתָם לְמַצָּב כַּלְכָּלִי קָשֶׁה וְלֹא מַצְלִיחִים לְהַשִּׂיג מָמוֹן, וְכָל רֹאשָׁם וּמַעְיָנָם כִּיצַד לְהַשִּׂיג כֶּסֶף לְקִיּוּם, וְהֵם חַסְרֵי אֱמוּנָה וּמְנוּחָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הוּא הַמְפַרְנֵס וְלָכֵן הֵם כָּל הַזְּמַן בְּעַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, וְלִבָּם סָגוּר מִלְקַבֵּל דִּבְרֵי אֱמוּנָה חִזּוּק וֶאֱמֶת.

וּפְעָמִים רוֹאִים שֶׁאֲנָשִׁים אֵלֶּה מִתְחַזְּקִים בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית וּמִיַּד הֵם מַתְחִילִים לְהִתְחַבֵּר אֶל הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה, וְגַם אִם מַצָּבָם הַכַּלְכָּלִי לֹא מִשְׁתַּפֵּר בָּאֳמֶת, הֵם יוֹצְאִים אַט אַט מֵהַקְּלִפָּה שֶׁל תַּאֲוַת הַמָּמוֹן וַאֲחִיזָתָהּ, וּמַצְלִיחִים לָצֵאת בִּצְעָדִים מְדוּדִים מִתּוֹךְ הַמָּרָה הַשְּׁחוֹרָה בָּהּ לָקוּ, כִּי נִפְילָתָם לְתַאֲוַת הַמָּמוֹן בָּאָה

בְּשֶׁל הַפְּגִימָה בַּבְּרִית וְהַיְּצִיאָה מִמֶּנָּה הוּא עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית.

וְזֶהוּ (דברים לג) : "וַיִּגְרֹשׁ מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב", מִפָּנֶיךָ דִּקְדֻשָּׁה, "וַיֹּאמֶר הַשְׁמֵד" - לְשׁוֹן שְׁמָד, לָשׁוֹן עֲבוֹדָה זָרָה, הַיְנוּ תַּאֲוַת מָמוֹן. כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים צַדִּיקִים, עַל שֵׁם הַבְּרִית (עיין זוהר לך לך צג.). וּבְשָׁבִיל זֶה כְּשֶׁמִּגְרֹשׁ מִפָּנֶיהֶם דִּקְדֻשָּׁה אֶת הָאוֹיֵב, הוּא מַפִּיל אוֹתָם הָאוֹיְבִים, בְּפָנִים דְּסִטְרָא אַחֲרָא, הַיְנוּ הַשְׁמָד...

עַם יִשְׂרָאֵל הֵם שׁוֹמְרֵי בְּרִית, וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר אֻמּוֹת הָעוֹלָם קָמִים עֲלֵיהֶם לְכַלּוֹתָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְנַצֵּל אֶת פְּרִיצוּתָם בַּעֲרָיוֹת לְהַפִּילָם בְּתַאֲוַת הַמָּמוֹן וּמִמֵּילָא הֵם שׁוֹקְעִים לְיֵדֵי הַקְּלִפָּה וְנוֹפְלִים בִּפְנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְכָךְ רָאינוּ אִמְּפֶּרְיוֹת שֶׁשָּׁלְטוּ בְּכָל הָעוֹלָם וְהִצִּיקוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְכַאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל גָּדְרוּ אֶת עַצְמָם בַּעֲרָיוֹת, אֻמּוֹת הָעוֹלָם לֹא הִסְתַּפְּקוּ בְּכָל מָמוֹנָם וּבִקְּשׁוּ לְהַמְשִׁיךְ וּלְהַרְחִיב אֶת גְּבוּלָם לְעוֹד מְדִינוֹת וְסוֹפוֹ שֶׁהִסְתַּבְּכוּ בְּמִלְחָמוֹת וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁלוֹט עַל כָּל כָּךְ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים וְנָפְלוּ מִגְּדֻלָּתָם.

וּמִכָּאן מַפְתֵּחַ לִישׁוּעָה עֲבוּר כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ אֲנָשִׁים הַקָּמִים עָלָיו, לְהִתְקַדֵּשׁ בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית, וּבְכָךְ נָחְשָׁב צַדִּיק וּמֵחֶלְקוֹ שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם, וּמִמֵּילָא ה' יִתְבָּרַךְ יַפִּיל אֶת אוֹיְבָיו הַפְּגוּמִים בִּבְרִית לְתוֹךְ תַּאֲוַת מָמוֹן וְלָעֲצָבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, בְּעוֹד שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל יִתְעַלֶּה בֶּאֱמוּנָה וּבְשִׂמְחָה בְּחִבּוּרוֹ אֶל הַבּוֹרֵא, וּבְכָךְ יִרְאֶה אֶת יְשׁוּעָתוֹ.

וְזֶה בְּחִינַת מְזוּזָה, כִּי אִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (במדבר פרשה כב) : "לָמָּה נִקְרָא שְׁמָן זוּזִיי מִפְּנֵי שֶׁזָּזִין מִזֶּה לְזֶה". וְזֶה (איוב כב) : "וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ", הַיְנוּ עַל יְדֵי מְזוּזָה, "וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת לָךְ" - עַל יְדֵי זֶה פַּרְנָסָתוֹ מְעוֹפֶפֶת לְךָ. כִּי שַׁדַּי הוּא בְּחִינַת בְּרִית (עיין זוהר פנחס רנז.),

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית לה) : "אֲנִי אֵל שַׁדַּי פְּרֵה וּרְבֵה". וְזֶה שֶׁדָּרְשׁוּ חֲזַ"ל (ירושלמי ברכות פרק א) : שֶׁעֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת הֵם בְּקְרִיאַת שְׁמַע, וְדִבּוּר 'לֹא תַחְמֹד' כְּנֶגֶד 'וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת'. כִּי עַל יְדֵי מְזוּזָה נִתְבַּטֵּל חֶמְדַּת הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל, מֶלַח מָמוֹן חָסֵר : וְזֶהוּ (תהלים נ) : 'וְזִיז', הַיְנוּ מָמוֹן, 'שָׁדַי עִמָּדִי'. עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, עַל יְדֵי מְזוּזָה, זוֹכֶה לִבְחִינַת 'שְׂמַח זְבוּלֻן'... וְזֶה שֶׁאָמְרוּ (שבת לב.) : שֶׁאֲרִיכַת יָמִים עַל יְדֵי מְזוּזָה, כִּי סָמוּךְ לְ"וּכְתַבְתָּם" - "לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם". כִּי עַל יְדֵי אֱמוּנָה בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, בָּא אוֹר הַחַיִּים כַּנַּ"ל...

כֵּיוָן שֶׁתַּאֲוַת הַנְּאוּף וְהַפְּגָם בַּבְּרִית הֵם הַמְּבוֹא לַנְּפִילָה לְתַאֲוַת הַמָּמוֹן, הֲרֵי כָּל הַמָּגֵן עָלַי מִתַּאֲוַת הַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, וְלָכֵן גַּם מְזוּזָה נֶחְשֶׁבֶת לִשְׁמִירַת הַבְּרִית מִבְּחִינָה זוֹ, שֶׁהַמְּזוּזָה נוֹעֶדָה לְהָגֵן עַל מַחְשַׁבְתֵּנוּ שָׁם שׁוֹכֶנֶת הַנֶּפֶשׁ הָאֱלוֹקִית וּמִמֵּילָא נִנָּצֵל מֵהִרְהוּרִים וּמִשָּׁם מִנְּפִילָה לְתַאֲוַת מָמוֹן וַעֲבוֹדָה זָרָה.

מִכָּאן שֶׁיֵּשׁ חֲשִׁיבוּת גַּמּוּבָן לְהַדֵּר בְּמִצְוַת מְזוּזָה, אֲבָל לֹא לִשְׁפֹּחַ כִּי הַחֵלֶק הֶחָשׁוּב בְּיוֹתֵר הוּא לְהַכְנִיס אֶת הַמְּזוּזָה לָרֹאשׁ וְלַלֵּב וְלֹא לְהַשְׁאִיר אוֹתָהּ מְיֻתֶּמֶת עַל מְזוּזַת הַדֶּלֶת.

אָדָם הַיּוֹצֵא מִבֵּיתוֹ בְּתְחִלַּת הַיּוֹם וְחוֹזֵר אֵלָיו בְּסוֹף הַיּוֹם, צָרִיךְ לְהָנִיחַ יָד עַל הַמְּזוּזָה וּלְהַזְכִּיר לְעַצְמוֹ אֶת שְׁתֵּי פָּרְשִׁיּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע הַכְּתוּבוֹת בַּמְּזוּזָה, וּמִמֵּילָא יִזְכּוֹר כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הוּא זֶה שֶׁזָּן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל וְהוּא זֶה שֶׁאַחֲרֵי לְכָל הַמְּאֹרָעוֹת שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו הַיּוֹם, עַל מְנָת שֶׁיּוּכַל לָשֵׂאת וְלָתֵת בֶּאֱמוּנָה וְלֹא לִפּוֹל לְתַאֲוַת הַמָּמוֹן וְלֶאֱמוּנָה הַכּוֹזֶבֶת שֶׁל כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשׂוּ לִי אֶת הֶחָיִל הַזֶּה.

וְכֵן בַּחֲזָרָתוֹ מֵהָעוֹלָם הַחִיצוֹן, יַעְצֹר בַּכְּנִיסָה אֶל הַבַּיִת וְיִזְכֹּר עַל יְדֵי הַמְּזוּזָה כִּי כָּל מָה שֶׁאֵרַע עִמּוֹ הַיּוֹם הָיָה מֵאֵת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וַיִּתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שֶׁהַכֹּל מֵה' וְהַכֹּל לְטוֹבָה, וְכָךְ יוּכַל

לְהִכָּנֵס הַבָּיְתָה עִם מָאוֹר פָּנִים וַחֲמִימוּת בַּלֵּב, וְלֹא יַכְנִיס אֶת כָּל הַמַּחְשָׁבוֹת הַכּוֹזְבוֹת שֶׁל כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי שֶׁגָּרְמוּ לוֹ לִמְרִירוּת וְעַצְבוּת וְיִגְיעָה וְכַעַס בְּמַהֲלַךְ הַיּוֹם כְּשֶׁנָּפַל מִדַּעְתּוֹ שֶׁהַכֹּל מֵהַבּוֹרֵא וְנָפַל אֶל תַּאֲוַת הַמָּמוֹן שֶׁרֹב הַסְּבִיבָה שֶׁלּוֹ שׁוֹרָה בְּתוֹכָהּ וּמַשְׁפִּיעָה עָלָיו.

לָכֵן הַמְּזוּזוֹת הֵן הַמְגִינוֹת עַל הַבַּיִת, כִּי עַל יָדָן דּוֹאֵג הָאָדָם לְהַפְרִיד בֵּין הָרוּחוֹת הָרָעוֹת הַמְנַשְּׁבוֹת בָּעוֹלָם הַחִיצוֹנִי הַשָּׁטוּף בְּתַאֲוֹת הַנְּאוּף וְהַמָּמוֹן, לְבֵין בֵּיתוֹ הַקָּדוֹשׁ וְהַמֻּגָּן בּוֹ הוּא יָכוֹל לְהִתְחַבֵּר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם לְלֹא הַפְרָעוֹת וְלַחֲמָה בַּקְּלִפָּה שֶׁל הַתַּאֲוֹת הַלָּלוּ הַשּׁוֹלְטוֹת בָּרְחוֹב.

וְכָל הַמִּצְוֹות שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אוֹתָם בְּלֹא מָמוֹן, הֵינוּ שֶׁאֵין רוֹצֶה לְהַפְסִיד מָמוֹן בִּשְׁבִיל הַמִּצְוָה, זֶה הַבְּחִינָה נִקְרָא צַדִּיק, וְזֶה צוּיתָ צֶדֶק עֵדֹתֶיךָ. אֲבָל כְּשֶׁחָבִיב כָּל כָּךְ הַמִּצְוָה, עַד שֶׁאֵין מַרְגִּישׁ בְּהֶפְסֵד מָמוֹן, זֹאת הַבְּחִינָה נִקְרָא אֱמוּנָה. כִּי עִקַּר אֱמוּנָה הוּא בְּמָמוֹן, כְּשֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ״ל, שֶׁשָּׁם פָּנִים דִּקְדֵשָׁה. וְזֶה אֱמוּנָה מְאֹד, זֶה מָמוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים ו): ״וּבְכָל מְאֹדֶךָ״ (ברכות נד)... כִּי תִּקּוּן שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן, הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית מִלָּח כַּנַּ״ל... וּכְשֶׁמְּתַקֵּן בְּרִיתוֹ, אִי אֶפְשָׁר לִפֹּל לְתַאֲוַת מָמוֹן...

רַבֵּנוּ מַסְבִּיר, כְּפִי שֶׁבֵּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר (תורה יג), כִּי הַצְּדָקָה מוֹעִילָה אַף הִיא לְתִקּוּן פְּגַם הַבְּרִית, וְלָכֵן יֵשׁ הֶבְדֵּל בֵּין מִצְוֹות שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מִבְּלִי לְבַזְבֵּז עֲלֵיהֶן מָמוֹן לְבֵין מִצְוֹות שֶׁהוּא כֵּן מוֹצִיא מִכַּסְפּוֹ וּמָמוֹנוֹ עֲלֵיהֶן.

בְּכָל מִצְוָה יֵשׁ חִיּוּת רוּחָנִית אֱלֹקִית גְּדוֹלָה אֲשֶׁר הָאָדָם מִתְחַבֵּר אֵלֶיהָ בְּעֵת עֲשֹׂתוֹ הַמִּצְוָה, אֲבָל הַמִּצְוֹות הַמָּמוֹנִיּוֹת הֵן מְחֻבָּרוֹת יְשִׁירוֹת לְפָנִים שֶׁל קְדֻשָּׁה, שֶׁאִם הוּא מוֹצִיא מִכַּסְפּוֹ עַל הַמִּצְוָה וְלֹא מַרְגִּישׁ שֶׁהוּא ״מַפְסִיד כֶּסֶף״ עַל הַמִּצְוָה, סִימָן

שֶׁשָּׁבַר אֶת עִנְיַן הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן וּמֵבִין כִּי כָּל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב הוּא שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם וְלֹא שֶׁלּוֹ, סִימָן שֶׁיָּצָא מִתַּאֲוַת הַמָּמוֹן, וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי הַשָּׁמוּר בְּבְרִיתוֹ לֹא נוֹפֵל לְתַאֲוַת הַמָּמוֹן, וְהַמִּתְחַזֵּק בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית יוֹצֵא מִתַּאֲוָה זוֹ.

כִּי הַמֵּשִׂיקָע בְּתַאֲוַת מָמוֹן אֵינוֹ בּוֹטֵחַ בַּה', כִּי הוּא עוֹבֵד כָּל עַכּוּ"ם... וְעַל כֵּן אֵלּוּ הַמֵּשִׂיקָעִים בַּמָּמוֹן, כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲשִׁירוּת יוֹתֵר, יֵשׁ לוֹ דְּאָגוֹת וְעַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה בְּיוֹתֵר. כִּי הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוֹת שֶׁלּוֹ הוּא בְּבְחִינַת: "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה", שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, מִיתָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָמוֹן וַעֲשִׁירוּת יוֹתֵר, יֵשׁ לוֹ עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה וּדְאָגוֹת יוֹתֵר, כִּי הַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ הוּא מִבְּחִינַת עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל... כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת נִצּוֹל מִזֶּה, כִּי אֵין הַמָּמוֹן מַזִּיק לוֹ, כִּי עָלָיו נֶאֱמַר: "טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹקִים יְמֻלַּט מְמֻנָּה' וְכוּ'... כִּי צָרִיךְ חָכְמָה וְדַעַת גָּדוֹל לְזֶה, שֶׁלֹּא יַזִּיקֵנּוּ הַמָּמוֹן, שֶׁלֹּא יְכַלֶּה יְמֵי חַיָּיו. כִּי רֹב הָעוֹלָם נִלְכָּדוּ בָּזֶה, הֵינוּ בְּתַאֲוַת מָמוֹן, וְהַמָּמוֹן הוֹרֵגְת וּמֵמִית אוֹתָם כַּנַּ"ל. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַנָּצֵל מִזֶּה כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו: "טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹקִים יְמֻלַּט מְמֻנָּה' וְכוּ' כַּנַּ"ל, אַשְׁרֵי לוֹ.

נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית וְהִתְחַזְּקוּת בֶּאֱמוּנָה לֹא נוֹפְלִים אֶל תַּאֲוַת הַמָּמוֹן וְזוֹכִים לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה וּלְהַרְגִּישׁ בְּיִחוּד עִם ה' יִתְבָּרַךְ. אַךְ כֵּיוָן שֶׁאֵלֶּה שֶׁנָּפְלוּ בְּתַאֲוָה זוֹ קָשֶׁה לָהֶם לְקַבֵּל דִּבְרֵי אֱמוּנָה וְלָצֵאת מֵהַמָּקוֹם בּוֹ הֵם נִמְצָאִים וּמֵהָאֲחִיזָה שֶׁל הַפָּנִים שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רַחֵם עֲלֵיהֶם וּפִדֵּר אֶת נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים בְּכָל הַדּוֹרוֹת, כְּדִ שֶׁבְּכָל דּוֹר יִמָּצֵא צַדִּיק הָאֱמֶת הַשָּׁמוּר בַּבְּרִית וּמִתְאַוּוֹת הַנָּאוּף וְהַמָּמוֹן וּמְחֻבָּר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם, וְעַל יְדֵי הַהִתְקָרְבוּת אֶל הַצַּדִּיק יוּכַל לִזְכּוֹת שֶׁיָּאִיר לוֹ לְתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וַיִּתְחַזֵּק בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית וּבֶאֱמוּנָה וְיָצְאוּ מִתַּאֲוַת הַמָּמוֹן אֶל פְּנֵי הַקְּדֻשָּׁה.

העולה מן התורה:

- מִי שֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת הַמָּמוֹן נוֹפֵל מֵהַבְּחִינָה הָרוּחָנִית שֶׁל "פָּנִים דְּקֻדָּשָׁה" שֶׁהֵם שִׂמְחָה וְנוֹפֵל לְעַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, פָּנִים שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא.
- עַל יְדֵי שֶׁנּוֹפֵל בֶּאֱמוּנָתוֹ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ זָן וּמְפַרְנֵס לְכָל, וְשֶׁהוּא יָכוֹל לְפַרְנְסוֹ בְּקַלּוּת וּלְלֹא טֹרַח, אָדָם יָגֵעַ בַּעֲבוֹדָתוֹ לְהַשִּׂיג מָמוֹן וְנִכְשַׁל בֶּאֱמוּנָה כּוֹזֶבֶת שֶׁל "כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשׂוּ לִי אֶת הֶחָיִל הַזֶּה".
- עַל יְדֵי תַּאֲוַת הַנַּאוּף שֶׁאֵינוֹ שָׂמוּר בִּבְרִיתוֹ, נוֹפֵל לְתוֹךְ תַּאֲוַת הַמָּמוֹן, וְלָכֵן שְׁמִירַת הַבְּרִית הִיא דֶּרֶךְ לָצֵאת מִתַּאֲוַת הַמָּמוֹן, כִּי לְאַחַר שֶׁנָּפַל לְתַאֲוַת הַמָּמוֹן לִבּוֹ קָשֶׁה לְקַבֵּל הָאוֹר שֶׁל דִּבְרֵי אֱמוּנָה וֶאֱמֶת, וְצָרִיךְ יְגִיעוֹת עֲצוּמוֹת לְהוֹצִיאוֹ מֵהַבּוֹר, וְעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית יִפְתַּח לִבּוֹ לַדְּבָרִים.
- כַּאֲשֶׁר הַיִּשְׂרָאֵל שׁוֹמֵר עַל בְּרִיתוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַפִּיל אֶת אוֹיְבָיו בְּתַאֲוַת הַמָּמוֹן שֶׁמְּכַלָּה אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.
- וְכֵן מְזוּזָה הִיא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית וְהַצָּלָה מִתַּאֲוַת הַמָּמוֹן, שֶׁאָדָם הַיּוֹצֵא מִבֵּיתוֹ אֶל הָעוֹלָם בַּחוּץ הַמָּלֵא בְּמַחְשָׁבוֹת זָרוּת, מֵנִיחַ יָדוֹ עַל הַמְּזוּזָה וּמַכְנִיס אֶל לִבּוֹ אֶת תָּכְנָהּ שֶׁהִיא קְרִיאַת שְׁמַע וְיִחוּד ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ וְהַכֹּל מִמֶּנּוּ. וְגַם כְּשֶׁחוֹזֵר הַבַּיְתָה בְּסוֹף הַיּוֹם מֵנִיחַ יָדוֹ עַל הַמְּזוּזָה וּמְסַלֵּק אֶת כָּל הַמַּחְשָׁבוֹת וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁדָּבְקוּ בּוֹ בְּמַהֲלַךְ הַיּוֹם וְנִכְנָס עִם אֱמוּנָה וְשִׂמְחָה לְבֵיתוֹ, וּבְכָךְ שׁוֹמֵר אֶת בֵּיתוֹ נָקִי מֵהַשְׁפָּעוֹת זָרוֹת.
- וְכֵן צְדָקָה נֶחְשֶׁבֶת לְתִקּוּן הַבְּרִית וִיצִיאָה מִתַּאֲוַת הַמָּמוֹן, שֶׁהֲרֵי כָּל כֹּחוֹתָיו הַנַּשְׁמִיִּים וְהָרוּחָנִיִּים רֻכְּזוּ לְהַשִּׂיג אֶת הַמָּמוֹן וּנְסוּכִים בּוֹ, וּבָעֵת שֶׁמַּפְרִישׁ אוֹתָם לְמַעַן ה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא שֶׁהוּא מִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה

שֶׁמָּמוֹן זֶה הוּא מֵהַבּוֹרֵא וְלֹא מִפֹּחוֹ וְעֹצֶם יָדוֹ, וְכַאֲשֶׁר אֵינוֹ חָשׁ שֶׁהוּא "מַפְסִיד כֶּסֶף" בְּמִצְוָה זוֹ, סִימָן שֶׁיָּצָא מִתַּאֲוַת הַמָּמוֹן וּמְחֻבָּר אֶל ה' יִתְבָּרַךְ וְהַפָּנִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה.

- וּמִי שֶׁנָּפַל בְּתַאֲוַת הַמָּמוֹן וְקָשֶׁה לוֹ לָצֵאת, יֵשׁ לוֹ לִדְבֹּק בְּצַדִּיק הָאֱמֶת הַנָּקִי מִתַּאֲוּוֹת הַנּאוּף וְהַמָּמוֹן, וְהוּא שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר לוֹ בַּחֹשֶׁךְ וּלְהַרְאוֹת לוֹ אֶת הַדֶּרֶךְ חֲזָרָה לֶאֱמוּנָה וֶאֱמֶת שֶׁהַכֹּל מֵה' יִתְבָּרַךְ וּבְכָךְ לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה.

אמצעותא דעלמא היכא

דַּע, שֶׁיֵּשׁ אוֹר, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִנַּפְשִׁין וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין, וְהוּא אוֹר אֵין סוֹף. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל מַשִּׂיג אוֹתוֹ, אַף עַל פִּי כֵן רְדִיפָה דְּמַחְשָׁבָה לְמִרְדָּף אַבַּתְרֵהּ. וְעַל יְדֵי הָרְדִיפָה, אָז הַשֵּׂכֶל מַשִּׂיג אוֹתוֹ בִּבְחִינַת מְטֵי וְלָא מְטֵי. כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ, כִּי הוּא לְמַעְלָה מִנֶּפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה.

הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית שֶׁל הַיְּהוּדִי הִיא חֵלֶק מֵהָאוֹר אֵינְסוֹף שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בַּתְּחִלָּה הָיִינוּ כֻּלָּנוּ בְּיִחוּד וּבְטוּל גָּמוּר בְּתוֹךְ בּוֹרֵא עוֹלָם, וְכֵיוָן שֶׁהָיָה רְצוֹנוֹ לְהַרְעִיף עָלֵינוּ אַהֲבָה הָיִינוּ צְרִיכִים לִהְיוֹת כְּבְיָכוֹל מֻפְרָדִים מִמֶּנּוּ כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה מְצִיאוּת שֶׁל נוֹתֵן וּמְקַבֵּל. וְאַף עַל פִּי שֶׁבּוֹרֵא

עוֹלָם נִמְצָא מֵעַל לַהַגְדָּרוֹת שֶׁל זְמַן וּמָקוֹם וְאֵין אָצְלוֹ כָּל הֶבְדֵּל וְשִׁנּוּי בֵּין מִלְפָנֵי הַבְּרִיאָה לְאַחֲרֶיהָ, הֲרֵי שֶׁמֵּהַצַּד שֶׁלָּנוּ יֵשׁ מְצִיאוּת שֶׁל זְמַן וּמָקוֹם, שֶׁכְּבָיכוֹל יֵשׁ אוֹתָנוּ וְאֶת בּוֹרֵא עוֹלָם, וְלָכֵן יֵשׁ אֶפְשָׁרוּת לָנוּ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ.

בְּתוֹרַת הַנִּסְתָּר מַסְבִּירִים לָנוּ בְּמָשָׁל לְסַבֵּר אֶת הָאֹזֶן, כִּי בַּתְּחִלָּה הָיָה אוֹר אֵינְסוֹף מְמַלֵּא אֶת הַכֹּל, וְהַבּוֹרֵא פִּנָּה מֵהָאוֹר לַצְּדָדִים וְנוֹצַר מֵעֵין חָלָל בְּמֶרְכָּזוֹ בּוֹ נִבְרָא כַּדּוּר שֶׁל אוֹר וּבְתוֹכוֹ עוֹד כַּדּוּר וּבְתוֹכוֹ עוֹד אֶחָד, אֵלֶּה הָיוּ עוֹלָמוֹת רוּחָנִיִּים שֶׁל אוֹר דַּקִּיק הַמַּקִּיפִים וּמְכִילִים זֶה אֶת זֶה. וְכָל עוֹלָם כָּזֶה מֵרְכָּב עַצְמוֹ מִכַּדּוּרִים זֶה בְּתוֹךְ זֶה שֶׁהֵן הַסְּפִירוֹת, כֵּלִים רוּחָנִיִּים מֵאוֹר. וְאָז מֵאוֹר אֵינְסוֹף הַמַּקִּיף וּמְחַיֶּה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת יָצָא קַו שֶׁל אוֹר שֶׁנִּכְנַס אֶל תּוֹךְ הָעוֹלָמוֹת וְעַד לְלֵב הַכַּדּוּר הָאֶמְצָעִי.

הָאוֹר בְּקַו זֶה הוּא אוֹר הָאֵינְסוֹף שֶׁעוֹבֵר דֶּרֶךְ הָעוֹלָמוֹת וְהַסְּפִירוֹת וְהוֹלֵךְ וּמִצְטַמְצֵם וּמִתְעַבֶּה עַד לָעוֹלָם הַפְּנִימִי בְּיוֹתֵר הוּא עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַגַּשְׁמִי, בּוֹ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלָּנוּ נִמְצָאוֹת בְּתוֹךְ מָה שֶׁנִּרְאֶה כְּגוּף גַּשְׁמִי (לְמַעֲשֶׂה גַּם הוּא אוֹר הַמֶּרְכָּב מֵחֶלְקִיקִים קְטַנִּים הַנָּעִים סְבִיב עַצְמָם וְיוֹצְרִים אַשְׁלָיָה שֶׁל צְפִיפוּת וְחֹמֶר).

נִמְצָא שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאָנוּ נִמְצָאִים כִּבְיָכוֹל בַּמָּקוֹם הַמְּרֻחָק בְּיוֹתֵר מִבּוֹרֵא עוֹלָם וְאוֹר הָאֵינְסוֹף, מֻקָּפִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְהַסְּפִירוֹת, לְמַעֲשֶׂה אָנוּ מְחֻבָּרִים רוּחָנִית בְּקַו אוֹר יָשִׁיר מֵהָעוֹלָם שֶׁלָּנוּ וְעַד לְאוֹר אֵינְסוֹף שֶׁמַּחְזִיק לְכָל הָעוֹלָמוֹת וְהַבְּרִיאָה.

וְכֵיוָן שֶׁהַנְּשָׁמָה שׁוֹאֶפֶת לְהִתְחַבֵּר לְשָׁרְשָׁהּ וּמְקוֹר חִיּוּתָהּ[19], כָּךְ נַפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם רוֹצָה לַעֲלוֹת עַל הַקָּו וּלְהַגִּיעַ אֶל הָאוֹר אֵינְסוֹף. אֲבָל גַּם אִם אָדָם עוֹבֵד עַל עַצְמוֹ, כְּפִי שֶׁיִּפַּרַט בְּתוֹרָה זוֹ בַּהֶמְשֵׁךְ, וְיַעֲלֶה עַל הַקָּו, הוּא לֹא מַגִּיעַ אֶל הָאוֹר אֵינְסוֹף עַצְמוֹ מִתּוֹךְ הַגּוּף, וְזֶה בְּחִינַת "מְטֵי וְלֹא מְטֵי" כְּלוֹמַר "מַגִּיעַ וְלֹא מַגִּיעַ".

כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֵלָיו מַמָּשׁ מִבְּלִי לָצֵאת מֵהַגּוּף וּלְהִתְבַּטֵּל בָּאֵינְסוֹף, שֶׁעַל זֶה אָמְרוּ: "אִלּוּ יְדַעְתִּיו הָיִיתִיו", כְּלוֹמַר אִם הָיִיתִי יוֹדֵעַ וּמֵבִין אֶת בּוֹרֵא עוֹלָם הָיִיתִי הוּא, וְהַכַּוָּנָה שֶׁאֵין לָנוּ דֶּרֶךְ לְהַגִּיעַ לְחִבּוּר שָׁלֵם עִם ה' יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַזֶּה אֶלָּא רַק לְאַחַר שֶׁנִּפָּרֵד מִן הַגּוּף וְנִתְבַּטֵּל בְּתוֹכוֹ וְנִהְיֶה חֵלֶק מִמֶּנּוּ מַמָּשׁ, מָה שֶׁאֵינוֹ אֶפְשָׁרִי לָנוּ בָּעוֹלָם הַמֻּגְבָּל הַזֶּה.

---

[19] וְזוֹ לְשׁוֹן הַתַּנְיָא (פרק יט): וּלְתוֹסֶפֶת בֵּאוּר, צָרִיךְ לְבָאֵר הֵיטֵב מַה שֶּׁכָּתוּב: "נַר ה' נִשְׁמַת אָדָם". פֵּרוּשׁ, שֶׁיִּשְׂרָאֵל הַקְּרוּיִים אָדָם, נִשְׁמָתָם הִיא לְמָשָׁל כְּאוֹר הַנֵּר, שֶׁמִּתְנַעְנַעַ תָּמִיד לְמַעְלָה בְּטִבְעוֹ, מִפְּנֵי שֶׁאוֹר הָאֵשׁ חָפֵץ בַּטֶּבַע לִפָּרֵד מֵהַפְּתִילָה וְלִדָּבֵק בְּשָׁרְשׁוֹ לְמַעְלָה, בִּיסוֹד הָאֵשׁ הַכְּלָלִי שֶׁתַּחַת גַּלְגַּל הַיָּרֵחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּעֵץ חַיִּים. וְאַף שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִכְבֶּה וְלֹא יָאִיר כְּלוּם לְמַטָּה, וְגַם לְמַעְלָה בְּשָׁרְשׁוֹ יִתְבַּטֵּל אוֹרוֹ בִּמְצִיאוּת בְּשָׁרְשׁוֹ, אַף עַל פִּי כֵן בְּכָךְ הוּא חָפֵץ בְּטִבְעוֹ. כָּךְ נִשְׁמַת הָאָדָם, וְכֵן בְּחִינוֹת רוּחַ וְנֶפֶשׁ, חֻפְצָה וְחִשְׁקָה בְּטִבְעָהּ לִפָּרֵד וְלָצֵאת מִן הַגּוּף וְלִדָּבֵק בְּשָׁרְשָׁהּ וּמְקוֹרָהּ, בַּה' חַיֵּי הַחַיִּים בָּרוּךְ הוּא. הֲגַם שֶׁתִּהְיֶה אַיִן וָאֶפֶס וְתִתְבַּטֵּל שָׁם בִּמְצִיאוּת לְגַמְרֵי, וְלֹא יִשָּׁאֵר מִמֶּנָּה מְאוּמָה מִמַּהוּתָהּ וְעַצְמוּתָהּ הָרִאשׁוֹן, אַף עַל פִּי כֵן זֶה רְצוֹנָהּ וְחֻפְצָהּ בְּטִבְעָהּ. וְטֶבַע זֶה הוּא שֵׁם הַמֻּשְׂאָל לְכָל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ בִּבְחִינַת טַעַם וָדַעַת, וְגַם כָּאן, הַכַּוָּנָה שֶׁרְצוֹן וְחֵפֶץ זֶה בַּנֶּפֶשׁ אֵינוֹ בִּבְחִינַת טַעַם וָדַעַת שִׂכֶל מֻשָּׂג וּמוּבָן, אֶלָּא לְמַעְלָה מֵהַדַּעַת וְשִׂכֶל הַמֻּשָּׂג וְהַמּוּבָן. וְהִיא בְּחִינַת חָכְמָה שֶׁבַּנֶּפֶשׁ, שֶׁבָּהּ מֵאִיר אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא.

וְדַע שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ אֲפִלּוּ בִּבְחִינַת מְטִי וְלָא מְטֵי. אֶלָּא עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹוֹת בְּשִׂמְחָה. כִּי עַל יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה נִשְׂלָם הַקְּדֻשָּׁה וּמַעֲלָה הַחִיּוּת וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁבַּקְּלִפּוֹת בִּבְחִינַת אַחַד-עָשָׂר סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת. כִּי הַקְּלִפּוֹת הֵם בְּחִינַת מוֹתָרוֹת וְהֵם בְּחִינַת עַצְבוּת בִּבְחִינַת (משלי יד) : 'בְּכָל עֶצֶב יִהְיֶה מוֹתָר'. וְהֵם תָּקְפָּא דְּדִינָא בִּבְחִינַת (בראשית ו) : "וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ". וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה הִיא בַּלֵּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים ד) : "נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי". וְגָלוּת הַשְּׁכִינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵב שֶׁהוּא שִׂמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עִקַּר גָּלוּתָהּ כְּשֶׁעַצְבוּת שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת גּוֹבְרִים עָלֶיהָ, בִּבְחִינַת : "וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ". וְזֶה הוּא כְּשֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת, כְּתִיב (ישעיה נה) : "כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ". וּבִשְׁבִיל זֶה שֶׁעַל יְדֵי הַקְּטֹרֶת מַעֲלִין מֵהַקְּלִפּוֹת חִיּוּתָם כְּתִיב בָּהֶם (משלי כז) : "וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב". נִמְצָא כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה אָזַי מַעֲלֶה הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא הַמִּצְוָה שֶׁהִיא שִׂמְחַת הַלֵּב מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת דַּעֲשִׂיָּה הָעוֹלָה מִן הַקְּלִפּוֹת.

כְּדֵי לַעֲלוֹת עַל קַו הָאוֹר וּלְהִתְקָרֵב אֶל אוֹר הָאֵינְסוֹף, צָרִיךְ לַעֲבוֹר דֶּרֶךְ הָעוֹלָמוֹת וּבְכָל עוֹלָם לַעֲבוֹר דֶּרֶךְ הַסְּפִירוֹת שֶׁבּוֹ. הַסְּפִירוֹת בְּכָל עוֹלָם מְחֻלָּקוֹת לִקְבוּצוֹת. סֵדֶר הַסְּפִירוֹת הֵן כֶּתֶר חָכְמָה בִּינָה דַּעַת (כֶּתֶר וְדַעַת הֵן אוֹתָהּ סְפִירָה, הַכֶּתֶר הִיא הַפָּן הַחִיצוֹנִי וְהַדַּעַת הִיא הַפָּן הַפְּנִימִי) **חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת נֶצַח הוֹד יְסוֹד מַלְכוּת. הָאוֹר הַיּוֹרֵד בַּקַּו מִלְמַעְלָה לְמָטָּה מַתְחִיל בְּכֶתֶר שֶׁהוּא סְפִירָה חִיצוֹנִית לָעוֹלָם וּמִשָּׁם לַסְּפִירוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם חָכְמָה-בִּינָה-דַּעַת, שֶׁהֵן בְּחִינַת "שֵׂכֶל". הַקְּבוּצָה מִתַּחְתֶּיהָ הִיא חֶסֶד-גְּבוּרָה-תִּפְאֶרֶת שֶׁהֵן בְּחִינַת "יָדַיִם", תַּחְתֵּיהֶן נֶצַח-הוֹד-יְסוֹד שֶׁהֵן בְּחִינַת "רַגְלַיִם" הָאוֹר**

עוֹבֵר דַּרְכָּן עַד לַסְּפִירָה הָאַחֲרוֹנָה בְּאוֹתוֹ עוֹלָם הִיא סְפִירַת הַמַּלְכוּת, וְהִיא מַעֲבִירָה אֶת הָאוֹר בְּצִמְצוּם יוֹתֵר אֶל סְפִירַת הַכֶּתֶר שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁמִּתַּחְתֶּיהָ וְכֵן הָלְאָה.

נִמְצָא שֶׁסְּפִירַת הַמַּלְכוּת הִיא נְקוּדַת הַחִבּוּר בֵּין עוֹלָם עֶלְיוֹן יוֹתֵר לָעוֹלָם מִתַּחְתָּיו, וְאוֹר זֶה מְכֻנֶּה "שְׁכִינָה", כִּי הוּא הָאוֹר שֶׁמְּחַבֵּר בֵּין הָאֵינְסוֹף שֶׁהוּא בּוֹרֵא עוֹלָם לְבֵין יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְצָאִים בָּעוֹלָם הַפְּנִימִי בְּיוֹתֵר, וְכֵיוָן שֶׁבֵּין כָּל עוֹלָם לְעוֹלָם יֵשׁ סְפִירַת מַלְכוּת אַחֶרֶת, אֵלֶּה נִקְרָאִים "דַּרְגּוֹת בַּשְׁכִינָה", אֲבָל עַל יְדֵי הַחִבּוּר לַמַּלְכוּת אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת רוּחָנִית עַל קַו הָאוֹר דֶּרֶךְ כָּל הַסְּפִירוֹת עַד לַכֶּתֶר וְלַמַּלְכוּת מֵעָלֶיהָ לָעוֹלָם שֶׁמֵּעַל וְעַד לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בְּיוֹתֵר.

אַךְ כֵּיצַד עוֹלִים עַל קַו זֶה, מֵאַחַר וּמְדֻבָּר בַּעֲלָיָה רוּחָנִית וְלֹא נְסִיעָה גַּשְׁמִית, שֶׁהֲרֵי אֲנַחְנוּ נִשְׁאָרִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא מִתְנַתְּקִים מִן הַגּוּף? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות כְּאֶמְצָעִי לְהִתְחַבֵּר אֶל הַשְׁכִינָה, מֵאַחַר שֶׁהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות הֵן "לְבוּשׁ" שֶׁל הָרָצוֹן הָאֱמִתִּי שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁלָּבַשׁ צוּרָה שֶׁל דִּינִים וּמִשְׁפָּטִים שֶׁאִם יִקָּרֵה כָּךְ וְכָךְ, ה' רוֹצֶה שֶׁהַדִּין יִהְיֶה כָּךְ וְכָךְ. וְעַל יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה וְקִיּוּם הַמִּצְוֹות אֲנַחְנוּ אוֹחֲזִים בָּרָצוֹן שֶׁל הַבּוֹרֵא.

אֲבָל רַבֵּנוּ מְגַלֶּה כִּי אֵין הַכַּוָּנָה בִּלְמּוּד וְקִיּוּם מִצְוֹות בְּצוּרָה קָרָה וִיבֵשָׁה, אֶלָּא בְּשִׂמְחָה, שֶׁכֵּן רֶגֶשׁ הַשִּׂמְחָה הוּא הַמַּרְכִּיב הָעִקָּרִי לְהִתְחַבֵּר אֶל הַשְׁכִינָה הִיא סְפִירַת הַמַּלְכוּת, וּמִשָּׁם הָאוֹר עוֹלֶה לַסְּפִירוֹת שֶׁמֵּעָלֶיהָ, אֲבָל

כַּאֲשֶׁר אָדָם נִמְצָא וְעוֹבֵד בְּעַצְבוּת זֶה נֶחְשָׁב "גָּלוּת הַשְּׁכִינָה", כִּי אֵין לוֹ חִבּוּר אֶל הַקָּו כְּדֵי לַעֲלוֹת עָלָיו.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ (שבת ל:): "אֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה לֹא מִתּוֹךְ עַצְבוּת וְלֹא מִתּוֹךְ עַצְלוּת וְלֹא מִתּוֹךְ שְׂחוֹק וְלֹא מִתּוֹךְ קַלּוּת רֹאשׁ וְלֹא מִתּוֹךְ שִׂיחָה וְלֹא מִתּוֹךְ דְּבָרִים בְּטֵלִים, אֶלָּא מִתּוֹךְ דָּבָר שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה". כְּלוֹמַר הַחִבּוּר לַשְּׁכִינָה, הִיא הָאוֹר שֶׁבִּסְפִירַת הַמַּלְכוּת, שֶׁתִּשְׁרֶה עַל הַיְּהוּדִי וְיִתְחַבֵּר אֵלֶיהָ, הוּא עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה.

כִּיוָן שֶׁהָאוֹר הוֹלֵךְ וּמִצְטַמְצֵם מֵעוֹלָם לְעוֹלָם, הֲרֵי כְּשֶׁהוּא עוֹבֵר מִסְּפִירַת הַמַּלְכוּת לִסְפִירַת הַכֶּתֶר שֶׁבָּעוֹלָם מִתַּחְתֶּיהָ, יוֹצֵא אוֹר מְצֻמְצָם שֶׁלְּצִדּוֹ יֵשׁ חֹשֶׁךְ שֶׁבּוֹ מִתְהַוּוֹת קְלִפּוֹת, שֶׁאֵינָן יְכוֹלוֹת לַעֲלוֹת מַעְלָה לָעוֹלָם שֶׁמֵּעָלֶיהָן. הַקְּלִפּוֹת הֵן מְקוֹר הָעַצְבוּת וְהַחֹשֶׁךְ, וְהֵן אוֹחֲזוֹת בָּאָדָם וּמַפְרִיעוֹת לוֹ לַעֲלוֹת וּלְהִתְעַלּוֹת רוּחָנִית. וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר אָדָם מִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה בְּעֵת עֲשִׂיַּת הַמִּצְווֹת, הוּא מְשִׁתַּחְרֵר בְּכָךְ מֵאֲחִיזַת אוֹתָן קְלִפּוֹת וּמַצְלִיחַ לַעֲלוֹת עַל קַו הָאוֹר שֶׁבִּסְפִירַת הַמַּלְכוּת וּמֵעָלֶיהָ.

וּכְשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אֵיזֶה מִצְוָה, יֵשׁ כֹּחַ בְּהַמִּצְוָה, לֵילֵךְ וּלְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָמוֹת לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. בְּבְחִינַת (שמות י): "בְּנְעָרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ נֵלֵךְ... בְּצֹאנֵנוּ וּבִבְקָרֵנוּ נֵלֵךְ". וְזֶה בְּחִינַת 'מַלְכוּת' מַלְבִּישׁ נֶצַח הוֹד יְסוֹד', שֶׁהֵם כְּלִי הַהֲלִיכָה. וְזֶה בְּחִינַת (תהלים לז): "תּוֹרַת אֱלֹקָיו בְּלִבּוֹ לֹא תִמְעַד אֲשֻׁרָיו", שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת לְעוֹרֵר. וְזֶה בְּחִינַת (שם סח): "הֲלִיכוֹת אֵלִי מַלְכִּי בַקֹּדֶשׁ" - כְּשֶׁמַּעֲלִין מַלְכוּת לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה, הִיא מַלְבֶּשֶׁת אֶת הֲלִיכוֹת אֵלִי אֶת 'נֶצַח הוֹד יְסוֹד', לֵילֵךְ וּלְעוֹרֵר כָּל הַדְּבָרִים לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְצָרִיךְ לָדַעַת כֵּיוָן שֶׁכָּל הָאוֹר הוּא עַל קַו אֶחָד, הֲרֵי עַל יְדֵי הַתְּנוּעָה עַל הַקַּו שֶׁהַנֶּפֶשׁ מִתְעַלָּה מַעְלָה מֵעְלָה דֶּרֶךְ סְפִירַת הַמַּלְכוּת בְּעֶזְרַת לְמוּד תּוֹרָה וַעֲשִׂיַּת מִצְווֹת בְּשִׂמְחָה, יֵשׁ כֹּחַ בְּאוֹתָהּ מִצְוָה לַעֲשׂוֹת תְּנוּעָה שֶׁתַּעֲלֶה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת שֶׁעַל הַקַּו עַד לָאוֹר אֵינְסוֹף שֶׁמַּקִּיף הַכֹּל.

הָעֲלִיָּה הָרִאשׁוֹנָה הִיא מֵהַמַּלְכוּת אֶל "הָרַגְלַיִם", שֶׁהֵן סְפִירוֹת נֶצַח-הוֹד-יְסוֹד. כְּלוֹמַר עַל יְדֵי עֲבוֹדָה בְּשִׂמְחָה מַתְחִיל תַּהֲלִיךְ הִתְעוֹרְרוּת שֶׁהָאוֹר מְטַפֵּס אֶת שְׁלוֹשׁ קוֹמוֹת הַסְּפִירוֹת: "רַגְלַיִם", "יָדַיִם" וְ"שֵׂכֶל".

וְעַל יְדֵי הַהִתְעוֹרְרוּת, הֵינוּ עַל יְדֵי הֲלִיכָה, נִמְשָׁךְ בְּרָכָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת. וְזֶה בְּחִינַת: 'נֵצַח הוֹד יְסוֹד מַלְבִּישִׁין אֶת חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת', שֶׁהֵם הַיָּדַיִם, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת. וְזֶה בְּחִינַת (בראשית ל): "וַיְבָרֶךְ ה' אֹתְךָ לְרַגְלִי". נִמְצָא שֶׁעוֹלִין הָרַגְלַיִן בִּבְחִינַת יָדַיִם, בִּבְחִינַת (שופטים ד): "וַתִּתֶּלְךָ יַד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָלוֹךְ וְקָשֶׁה". וְעִקַּר הַבְּרָכוֹת מִיָּדַיִם, בִּבְחִינַת (ויקרא ט): "וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם", וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית מט): "מִידֵי אֲבִיר יַעֲקֹב מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל". וְעִקַּר הַבְּרָכָה שֶׁנִּשְׁפָּעִין מֵהַיָּדַיִם, הֵם שֵׂכֶל. וּכְשֶׁבָּאִים לְמָטָּה, נַעֲשִׂים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קמה): "פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן". בְּכֵן מִי שֶׁהוּא בָּעַל נֶפֶשׁ, צָרִיךְ לְכַוֵּן רְצוֹנוֹ, שֶׁיַּמְשִׁיךְ בִּרְכַּת שֵׂכֶל. בִּבְחִינַת (בראשית מח): "שִׂכֵּל אֶת יָדָיו", וּבִבְחִינַת (שמות טו): "מִקְדָּשׁ ה' כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ". וְזֶה בְּחִינַת 'חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת שֶׁמַּלְבִּישִׁין אֶת חָכְמָה בִּינָה דַּעַת.

הָעֲלִיָּה הַשְּׁנִיָּה הִיא לִסְפִירוֹת חֶסֶד-גְּבוּרָה-תִּפְאֶרֶת שֶׁהֵן בְּחִינַת "יָדַיִם". וּמִשָּׁם עוֹלֶה הָאוֹר אֶל הַקּוֹמָה

הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל "הַשֵּׂכֶל" הֵן סְפִירוֹת חָכְמָה בִּינָה וְדַעַת. כְּלוֹמַר עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמְּצָוָה בְּשִׂמְחָה, הַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ שֶׁהִיא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל וּמְקוֹרָהּ בְּאוֹר אֵינְסוֹף מַעֲלֶה אֶת הָאוֹר בַּחֲזָרָה בַּסְּפִירוֹת וְעוֹלֶה מֵעוֹלָם לְעוֹלָם.

7 הַסְּפִירוֹת הַנְּמוּכוֹת חג"ת נהי"מ (חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת נֶצַח הוֹד יְסוֹד מַלְכוּת) נִקְרָאוֹת כֹּחוֹת הָרֶגֶשׁ שֶׁל הַנְּשָׁמָה וְאִלּוּ 3 הַסְּפִירוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת חַבַּ"ד (חָכְמָה בִּינָה דַּעַת) נִקְרָאוֹת כֹּחוֹת הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַנְּשָׁמָה. נִמְצָא כִּי הַהִתְעַלּוּת שֶׁל הָאוֹר עוֹבֶרֶת מִכֹּחוֹת הָרֶגֶשׁ שֶׁל הַנְּשָׁמָה (שִׂמְחָה) אֶל כֹּחוֹת הַשֵּׂכֶל שֶׁמַּשִּׂיגִים הֲבָנוֹת וְהַשָּׂגוֹת חֲדָשׁוֹת בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ הַנּוֹבְעוֹת מֵהַחִבּוּר הַהוֹלֵךְ וּמִתְחַזֵּק עִמּוֹ.

עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה אָדָם יָכוֹל לִמְשׁוֹךְ לְעַצְמוֹ מֵהָאוֹר אֵינְסוֹף אֶת הַשֶּׂפַע הָרָצוּי לוֹ, כִּי קַו הָאוֹר הַמְּחַבֵּר מֵאוֹר אֵינְסוֹף וְעַד אֵלֵינוּ בָּעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הוּא דּוּ-כִּוּוּנִי שֶׁאָנוּ מַעֲלִים אֶת הָאוֹר מַעְלָה בְּחִינַת "אוֹר יָשָׁר" וּמוֹשְׁכִים אֵלֵינוּ שֶׁפַע בְּחִינַת "אוֹר חוֹזֵר", וְכָךְ כְּכָל שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִים לַעֲלוֹת בָּעוֹלָמוֹת עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁבַּמִּצְוָה אָנוּ מִתְחַבְּרִים אֶל סְפִירַת הַמַּלְכוּת שֶׁבְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִים לְטַפֵּס עַד הַחַבַּ"ד שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם וְרוֹכְשִׁים עוֹד הַשָּׂגוֹת שֶׁבִּזְכוּתָן מַמְשִׁיכִים עוֹד יוֹתֵר מַעְלָה וְכֵן הָלְאָה.

וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה לְתוֹךְ בִּרְכַּת הַשֵּׂכֶל, כִּי אֵין לִסְמֹךְ עַל הַשֵּׂכֶל בְּעַצְמוֹ כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת (משלי כח) : "אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת", וּבְחִינַת (שמות יז) : "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה", וּבְחִינַת (שמואל א כד) : "וְקָמָה בְיָדְךָ מַמְלֶכֶת יִשְׂרָאֵל", הַיְנוּ שֶׁיַּמְשִׁיךְ אֱמוּנָה לְתוֹךְ בִּרְכַּת הַיָּדַיִם. וְזֶהוּ בְּחִינַת (שמואל א ב) : "וּבָנִיתִי לוֹ בַּיִת נֶאֱמָן", וְזֶה בְּחִינַת (תהלים פט) : "אֱמוּנָתְךָ בִּקְהַל קְדוֹשִׁים", קֹדֶשׁ זֶה

בְּחִינַת מֹחִין. וְזֶה בְּחִינַת: 'מַלְכוּת דִּיצִירָה נַעֲשָׂה מִמֶּנָּה חָכְמָה בִּינָה דַּעַת דַּעֲשִׂיָּה'.

הַשְׁכִּינָה בָּרָמָה הַנְּמוּכָה בְּיוֹתֵר הִיא סְפִירַת הַמַּלְכוּת בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַנָּמוּךְ, וּלְאַחַר שֶׁטִּפַּסְנוּ בְּכָל הַסְּפִירוֹת בָּעוֹלָם זֶה וְהִגַּעְנוּ לְחַבַּ"ד שֶׁל עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה אָנוּ מְעֻנְיָנִים לַעֲלוֹת לִסְפִירַת הַמַּלְכוּת שֶׁל עוֹלָם הַיְצִירָה הָרוּחָנִי הַנִּמְצָא מֵעַל לְעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה.

וְהָאוֹר שֶׁל סְפִירַת מַלְכוּת בְּעוֹלָם הַיְצִירָה הוּא בְּחִינַת "אֱמוּנָה", וְהוּא נִמְצָא מֵעַל לְ"שֵׂכֶל" שֶׁהוּא בְּחִינַת חַבַּ"ד שֶׁל עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה. וְזֶה מָה שֶׁאוֹמְרִים כִּי "בַּמָּקוֹם בּוֹ הַשֵּׂכֶל נִגְמָר הָאֱמוּנָה מַתְחִילָה", כִּי הַחִבּוּר לְבוֹרֵא עוֹלָם בְּחִינַת אֱמוּנָה נִמְצָא מֵעַל לִסְפִירוֹת הַשֵּׂכֶל שֶׁלָּנוּ בָּעוֹלָם הַגַּשְׁמִי, וְאִם כֵּן עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בַּמִּצְוָה אָנוּ יְכוֹלִים לְמָשׁוֹךְ אֵלֵינוּ אֱמוּנָה חֲזָקָה יוֹתֵר וּבְכָךְ לִדְבֹק בַּה' יִתְבָּרַךְ טוֹב יוֹתֵר וּלְהַמְשִׁיךְ אֶת הָעַלְיָה.

וּבַפְּנִימִיּוּת בִּרְכָאן, שֶׁהוּא דַּקּוּת הַבִּרְכָאן, נִתְבָּרֵךְ מֵהֶם הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַשֵּׂכֶל, שֶׁהִיא בְּחִינַת כֶּתֶר. בְּחִינַת (בראשית כו): "וְאֶהְיֶה עִמְּךָ וַאֲבָרַכְתִּיךָ", כֶּתֶר, הוּא לְשׁוֹן הַמְתָּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב לו): "כַּתַּר לִי זְעֵיר", כִּי כְּשֶׁשּׁוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם אֵיזֶהוּ שֵׂכֶל, אוֹמֵר: הַמַּתֵּן עַד שֶׁאֶתְיַשֵּׁב, וְגַם שָׁם צָרִיךְ אֱמוּנָה, בִּבְחִינַת אָמוֹן מֵפָלָא (עיין תיקון ע). וְזֶה בְּחִינַת 'שֶׁמִּפְּנִימִיּוּת חָסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת, וּמִפְּנִימִיּוּת מַלְכוּת דִּיצִירָה, נַעֲשָׂה כֶּתֶר דַּעֲשִׂיָּה. וְכֵן עוֹלִין הָעוֹלָמוֹת עַד לְמַעְלָה, עַד אֲצִילוּת לְמַעְלָה לְמַעְלָה': וְזֶה (יחזקאל ג): "בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ". 'בָּרוּךְ', זֶה בְּחִינַת יָדַיִם; 'כְּבוֹד ה'', זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה; 'מִמְּקוֹמוֹ', זֶה בְּחִינַת כֶּתֶר.

כְּאֵן אָנוּ מַגִּיעִים לִסְפִירַת "כֶּתֶר". סְפִירָה זוֹ נוֹצֶרֶת מֵהַחִבּוּר בֵּין הַמַּלְכוּת שֶׁל עוֹלָם עֶלְיוֹן לְחַבַּ"ד שֶׁל עוֹלָם מִתַּחְתָּיו, שֶׁהָאוֹר הָעוֹבֵר מִמַּלְכוּת לְחָכְמָה וּבִינָה יוֹצֵר אֶת הָאוֹר שֶׁל דַּעַת שֶׁמַּקְרִין חֲזָרָה מִחוּץ לָעוֹלָם וְיוֹצֵר אֶת סְפִירַת הַכֶּתֶר (וְלָכֵן לֹא מוֹנִים בְּמִנְיַן 10 הַסְּפִירוֹת אֶת כֶּתֶר וְדַעַת יַחְדָּיו, כִּי בְּכֶתֶר וּבְדַעַת עוֹבֵר אוֹתוֹ אוֹר רַק שֶׁבְּכֶתֶר זֶה חִיצוֹנִיּוּת הָאוֹר וּבְדַעַת זֶה פְּנִימִיּוּת הָאוֹר). סְפִירַת הַכֶּתֶר שֶׁנּוֹצְרָה וְעוֹמֶדֶת בֵּין הַמַּלְכוּת שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם לְחַבַּ"ד שֶׁל הָעוֹלָם מִתַּחְתֶּיהָ יוֹצֶרֶת כֹּחַ מְעַכֵּב לַעֲלִיַּת הַנְּשָׁמָה, וְכָךְ בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם, כִּי הַהִתְנַגְּשׁוּת בֵּין הַנְּשָׁמָה הַנִּכְסֶפֶת לְהַגִּיעַ מַעְלָה וּלְהִתְבַּטֵּל לָאוֹר אֵינְסוֹף לְבֵין הַכֶּתֶר שֶׁמְּעַכֵּב זוֹ, נִצֶּרֶת לַתַּהֲלִיךְ הָעֲלִיָּה שֶׁל הַנְּשָׁמָה.

עַל יְדֵי הַהַמְתָּנָה הַשִּׂכְלִ מְיַשֵּׁב בְּתוֹכוֹ אֶת הַהַשָּׂגוֹת שֶׁהוּא מַשִּׂיג בְּטֶרֶם יִתְקַדֵּם הָלְאָה, כִּי אִם רַק יַעֲלֶה לְלֹא עִכּוּבִים הַשִּׂכְלִ לֹא יַסְפִּיק לְעַבֵּד אֶת הַשֶּׂפַע שֶׁהוּא מְקַבֵּל וְנִמְצָא שֶׁאֵינוֹ מַשִּׂיג בֶּאֱמֶת דָּבָר.

וּכְשֶׁעוֹשֶׂה וּמְתַקֵּן אֶת הַמְיַשֵּׁב וְהַמְסַדֵּר, שֶׁהוּא הַכֶּתֶר כָּרָאוּי, וְהַמֹּחִין רוֹדְפִין לְהַשִּׂיג הָאוֹר אֵין סוֹף. וְהַכֶּתֶר מְעַכֵּב אֶת הַשִּׂכְלִ, כְּדֵי לְיַשֵּׁב אֶת הַשִּׂכְלִ. וְעַל יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב, אֲזַי מַכֶּה הַמֹּחִין בְּהַמְיַשֵּׁב וְהַמְסַדֵּר, וְנַעֲשִׂין הֵיכָלִין לְאוֹר אֵין סוֹף. וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא יְדִיעַ וְלָא אִתְיְדָע, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר פָּרָשַׁת נֹחַ (סה.) : 'וּמִגּוֹ הַאי פְּרִיסָא בְּרְדִיפָה דְּהַאי מַחֲשָׁבָה, מְטֵי וְלָא מְטֵי'. וּפְרִיסָא, זֶה הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, שֶׁהוּא פָּרוּס בֵּין הַנֶּאֱצָלִים לְבֵין הַמַּאֲצִיל. 'וְאִתְעֲבִידוּ תְּשַׁע הֵיכָלִין, דְּלָאו אִנּוּן נְהוֹרִין, וְלָא רוּחִין, וְלָא נִשְׁמָתִין, וְלֵית מָאן דְּקַיְּמָא בְּהוּ, וְלָא מִתְדַּבְּקִין, וְלָא מִתְיַדְּעִין'. וְדַע, שֶׁזֶּה תַּכְלִית הַיְּדִיעָה, כִּי תַּכְלִית הַיְּדִיעָה - דְּלֹא יֵדַע. וְזֶה בְּחִינַת (ישעיה נח) :

״וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ״, כִּי אוֹרוֹת אֵלּוּ, הֵם הַצַּחְצָחוֹת, שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַסְּפִירוֹת (עיין פרדס רמונים שער הצחצחות), אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה שֶׁיִּרְדֹּף מַחְשַׁבְתּוֹ לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֵלּוּ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יְכֹלֶת בְּיַד הַשֵּׂכֶל לְהַשִּׂיג אוֹתָם, כִּי לֹא מִתְדַּבְּקִין וְלֹא יְדִיעָן.

וּלְאַחַר הָעִכּוּב בְּכָל עוֹלָם מַגִּיעִים לְבַסּוֹף לְחַבַּ״ד שֶׁל עוֹלָם הָאֲצִילוּת הַגָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר וּמְחוּץ אֵלָיו נִמְצָא אוֹר אֵינְסוֹף, וְהַכֶּתֶר הַנִּמְצָא שָׁם מוֹנֵעַ בְּאֹפֶן מֻחְלָט אֶת הַמַּעֲבָר מִחוּץ לְעוֹלָם הָאֲצִילוּת עַל מְנָת שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל הָאָדָם בָּאֵינְסוֹף, וְהָהִתְנַגְּשׁוּת בֵּין הַנְּשָׁמָה הַנִּכְסֶפֶת לְכֶתֶר הָאֲצִילוּת יוֹצֶרֶת הֵיכָלוֹת שְׁלֵמִים שֶׁל אוֹר אֱלֹקִי הַנִּקְרָא אוֹר הַצַּחְצָחוֹת, וְזֶה בְּחִינַת ״מַגִּיעַ וְלֹא מַגִּיעַ״, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ עַד לַה׳ יִתְבָּרַךְ מַמָּשׁ מִבְּלִי לְהִתְבַּטֵּל בּוֹ, אֲבָל עַל יְדֵי הָרָצוֹן וְהָרְדִיפָה מַגִּיעוֹת הַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל יָכוֹל אַף לְהָכִיל אוֹתָן וּמַגִּיעִים לְשִׂיא הָעֲלִיָּה וְהַהִדַּבְּקוּת בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָאֶפְשָׁרִית בָּעוֹלָם הַזֶּה.

העולה מן התורה:

- אוֹר הָאֵינְסוֹף שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹבֵר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְנִמְצָא שֶׁגַּם הָאָדָם הַנִּמְצָא בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַגַּשְׁמִי בְּתַחְתִּית כָּל הָעוֹלָמוֹת, יֵשׁ לוֹ חִבּוּר יָשִׁיר לְבוֹרֵא עוֹלָם וְלָאוֹר אֵינְסוֹף שֶׁמַּקִּיף וּמְחַיֶּה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת.
- עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מְקַיֵּם מִצְווֹת בְּשִׂמְחָה הוּא מְשִׁתַּחֲרֵר מֵאַחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵן מְקוֹר הָעַצְבוּת, וְנִשְׁמָתוֹ עוֹלָה עַל הַקַּו הַמְחַבֵּר לָאֵינְסוֹף בְּכָל הַסְּפִירוֹת וְהָעוֹלָמוֹת.
- כְּשֶׁהוּא אוֹחֵז בְּשִׂמְחַת הַמִּצְוָה, בְּכָל עוֹלָם יֵשׁ שָׁלָב שֶׁל "כֶּתֶר", עִכּוּב מֵהִתְקַדְּמוּת הָלְאָה עַל מְנָת שֶׁאָדָם יִתְיַשֵּׁב וְיַעֲכֵּל אֶת הַהַשָּׂגוֹת שֶׁהִשִּׂיג עַד כֹּה וְיוּכַל לְהִתְקַדֵּם הָלְאָה.
- בִּשְׁלַב הַמַּעֲבָר לַדַּרְגָּה הַבָּאָה, נִמְשֶׁכֶת לָאָדָם אֱמוּנָה בְּבוֹרֵא עוֹלָם שֶׁמְּקוֹרָהּ מֵעַל לִסְפִירוֹת הַשֵּׂכֶל (חַבַ"ד) שֶׁל הָעוֹלָם בּוֹ נִמְצָא הָאָדָם כָּעֵת, כָּךְ שֶׁהַשִּׂמְחָה בַּמִּצְוָה גּוֹרֶמֶת הֵן לְקַבָּלַת הַשָּׂגוֹת וְהֵן לְהַמְשָׁכַת אֱמוּנָה.

אחוי לן מנא

כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מֵהַמְּדָמָה, וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל. וּכְשֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר הַמְּדָמָה, זֶה בְּחִינַת שְׁרִירוּת לֵב, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ אַחַר הַמְּדָמָה שֶׁבַּלֵּב. וּכְשֶׁיּוֹצֵא מִשְּׁרִירוּת הַלֵּב, וּמְשַׁבֵּר לִבּוֹ הָאֶבֶן - זֶה בְּחִינַת 'שָׁמִיר', שֶׁעַל יָדוֹ נִכְנָע הָאֶבֶן וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ אַחַר תַּאֲוֹוֹת הַמְּדֻמְּיוֹת, וְהוֹלֵךְ אַחַר הַשֵּׂכֶל. וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא הוֹצִיא שִׂכְלוֹ אֶל הַפֹּעַל שֶׁלֹּא הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשִׂכְלוֹ עֲדַיִן - אָז אֶצְלוֹ **הַשֵּׂכֶל בִּכְחַ**. אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר שָׁבַר הַמְּדָמָה, אָז נִתְקוֹמֵם תְּכוּנַת שִׂכְלוֹ. כִּי 'כְּשֶׁזֶּה קָם, זֶה נוֹפֵל' (כמובא ברש"י ריש פרשה תולדות), אֲבָל הַשֵּׂכֶל עֲדַיִן בְּכֹחַ. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁחוֹקֵר בְּשִׂכְלוֹ וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, אֲזַי הַשֵּׂכֶל בְּפֹעַל. וְזֶה בְּחִינַת 'נֹפֶת צוּפִים', בְּבְחִינַת (שיר השירים ד) : "נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ" - שֶׁהוֹצִיא מְתִיקוּת שִׂכְלוֹ מִכֹּחַ אֶל **הַפֹּעַל** [וְזֶה : 'שִׂפְתוֹתַיִךְ', הוּא בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר]. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּשִּׂיג בְּשִׂכְלוֹ כָּל

מָה שֶׁיֵּשׁ בְּיַד אֱנוֹשִׁי לְהַשִּׂיג, אָז שִׂכְלוֹ שָׂב **שִׂכֶל הַנִּקְנֶה**. כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַמְּחֻקָּרִים, שֶׁיֵּשׁ שֵׂכֶל בְּכֹחַ, וְשֵׂכֶל הַפּוֹעַל, וְשֵׂכֶל הַנִּקְנֶה.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָאָדָם כְּפִי שֶׁבָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, עִם כֹּחוֹת הַשֵּׂכֶל וְכֹחוֹת הָרֶגֶשׁ. כֹּחוֹת הַשֵּׂכֶל הֵן הַסְּפִירוֹת הַגְּבוֹהוֹת בְּכָל עוֹלָם וּבָאָדָם: חַבַ"ד (חָכְמָה בִּינָה דַּעַת). כֹּחוֹת הָרֶגֶשׁ הֵן הַסְּפִירוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת חג"ת נהי"מ (חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת נֶצַח הוֹד יְסוֹד מַלְכוּת).

הַנְּשָׁמָה הָאֱלֹקִית שֶׁלָּנוּ נִמְצֵאת בָּרֹאשׁ, וּמִשָּׁם הִיא מְבַקֶּשֶׁת לָרֶדֶת אֶל הַלֵּב, כְּלוֹמַר עַל יְדֵי הַפְעָלַת הַדַּעַת הַנִּכּוֹנָה יוֹצְרִים אֶת הָרֶגֶשׁ הַנָּכוֹן שֶׁיָּבִיא לַפְּעֻלּוֹת הָרְצוּיוֹת. לְעֵמַת זֹאת הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁלָּנוּ נִמְצֵאת בַּלֵּב וּמְבַקֶּשֶׁת לַעֲלוֹת אֶל הָרֹאשׁ, כְּלוֹמַר יֵשׁ רֶגֶשׁ עָז לְתַאֲוָה הַמְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׂכֶל שֶׁיִּמְצָא תֵּרוּצִים וְיַתִּיר לוֹ אֶת הָאָסוּר.

רַבֵּנוּ קוֹרֵא לְיֵצֶר הָרַע "פֹּחַ הַמְּדַמֶּה" כִּי הַפֹּחַ שֶׁלּוֹ הוּא בִּיצִירַת דִּמְיוֹנוֹת, מַחֲשָׁבוֹת טוֹעוֹת וַהֲבָנָה לֹא נָכוֹנָה שֶׁל הַמְּצִיאוּת, וְלָכֵן הַיְּהוּדִי צָרִיךְ לְהִלָּחֵם בּוֹ וּלְנַצֵּחַ אוֹתוֹ עַל יְדֵי שִׁמּוּשׁ בַּשֵּׂכֶל, כִּי כַּאֲשֶׁר יֵשׁ שֵׂכֶל יָשָׁר לָאָדָם, כֹּחַ הַמְּדַמֶּה לֹא מַצְלִיחַ לְהַטְעוֹת אוֹתוֹ.

שֵׂכֶל הָאָדָם הוּא הֶרְכֵּב שֶׁל שְׁלוֹשָׁה כֹּחוֹת כְּנֶגֶד שָׁלוֹשׁ הַסְּפִירוֹת חָכְמָה בִּינָה וְדַעַת. הַפֹּחַ הָרִאשׁוֹן נִקְרָא "שֵׂכֶל בְּכֹחַ" וְהוּא כְּנֶגֶד "חָכְמָה". בִּשְׂלַב זֶה יְהוּדִי מְקַבֵּל רַעְיוֹן מֵאוֹר אֵינְסוֹף אֶל שִׂכְלוֹ שֶׁלּוֹ, אֲבָל מְדֻבָּר בְּרַעְיוֹן מֻפְשָׁט שֶׁהוּא לֹא יָכוֹל לִפְעֹל עִמּוֹ. הָרַעְיוֹן עוֹבֵר לְעִבּוּד בִּסְפִירַת הַ"בִּינָה", שֶׁהִיא נִקְרֵאת "שֵׂכֶל בַּפּוֹעַל", כְּלוֹמַר הָאָדָם מִתְבּוֹנֵן בָּרַעְיוֹן וּמֵבִין אוֹתוֹ וּמְפָרֵק אוֹתוֹ לִפְרָטִים וּפְרָטֵי פְּרָטִים, אָז הוּא יָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת הָרַעְיוֹן לַפּוֹעַל כִּי יֵשׁ לוֹ תָּכְנִית פְּעֻלָּה שְׁלֵמָה. וְאָז הַפְּרָטִים כֻּלָּם מִתְרַכְּזִים אֶל סְפִירַת הַ"דַּעַת", שֶׁיָּכוֹל לְצַמְצֵם אֶת הַפְּרָטִים

לַתַּכְנִית פְּעֻלָּה מְהִירָה הַמְכִילָה בְּתוֹכָהּ אֶת כָּל הַפְּרָטִים, וְלִידִיעָה הַזּוֹ שֶׁנִּמְצֵאת בִּרְאשׁוֹ וְתָמִיד תִּהְיֶה בִּרְשׁוּתוֹ קוֹרְאִים "שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה", שֶׁקָּנָה דַּעַת שֶׁהִיא הַקִּנְיָן הָעִקָּרִי שֶׁיֵּשׁ לִיהוּדִי לִקְנוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי זֶה הַקִּנְיָן הַיְחִיד שֶׁהוּא יִקַּח עִמּוֹ לָעוֹלָם הַבָּא.

וְעִקַּר קִיּוּמוֹ שֶׁל אָדָם לְאַחַר מִיתָתוֹ, אֵינוֹ אֶלָּא שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה, וְזֶה הַשְׁאָרוֹתָיו לְאַחַר הַמִּיתָה. וְזֶה בְּחִינַת אֲמָנָה, כִּי אֲמָנָה - לְשׁוֹן קִיּוּם דָּבָר, כִּי שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה, הוּא קִיּוּם שֶׁל אָדָם לְאַחַר מוֹתוֹ. וְשֵׂכֶל הַנִּקְנֶה נִקְרָא מָה שֶׁאָדָם יוֹדֵעַ הַרְבֵּה דְּבָרִים בִּידִיעָה אַחַת. כִּי קֹדֶם צָרִיךְ לֵידַע הַרְבֵּה הַקְדָּמוֹת קֹדֶם שֶׁיֵּדַע אֵיזֶהוּ דָּבָר, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּשִׂיג אֶת הַדָּבָר, מַשְׁלִיךְ הַקְדָּמוֹתָיו, וְיוֹדֵעַ אֶת הַדָּבָר בִּידִיעָה אַחַת. וְעִקַּר הַמַּעְיָן הַחָכְמָה מִן הַמִּקְדָּשׁ יָצָא, כִּי שָׁם הָיוּ מַקְרִיבִין הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁהֵם הַבְּהֵמִיּוּת וְכֹחַ הַדִּמְיוֹן...

עַל מְנָת שֶׁאָדָם יִרְכֹּשׁ יְדִיעוֹת הוּא צָרִיךְ לִלְמֹד הַרְבֵּה הַקְדָּמוֹת וּפְרָטִים שֶׁחֶלְקָם לֹא קְשׁוּרִים לַנִּצְרָךְ לוֹ, וּלְאַחַר שֶׁהוּא מְסַגֵּן וּמְנַפֶּה אֶת כָּל מָה שֶׁמִּיֶּתֶר, נִשְׁאֶרֶת בְּיָדוֹ יְדִיעָה נְקִיָּה וּבְרוּרָה לְגַבֵּי אוֹתוֹ עִנְיָן, וְכָךְ הוּא רוֹכֵשׁ דַּעַת - יְדִיעוֹת וְחָכְמָה שֶׁאִתָּם הוּא יָכוֹל לִפְעֹל מִבְּלִי שֶׁיַּטְעוּ אוֹתוֹ.

הַחָכְמָה הָרִאשׁוֹנִית שֶׁאוֹתָהּ עִבֵּד לָדַעַת מַגִּיעָה מִשֶּׁפַע רוּחָנִי גָּבוֹהַּ שֶׁל אוֹר אֵינְסוֹף, וּבִזְמַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָאוֹר הַזֶּה הָיָה מְקוֹר הַחָכְמָה בְּתוֹךְ הַמִּקְדָּשׁ עַצְמוֹ, וְלָכֵן הַחָכְמָה בִּזְמַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיְתָה גְּדוֹלָה מְאֹד וְרַבִּים יָדְעוּ אֶת ה' וְלָמְדוּ תּוֹרָה בְּהַרְחָבַת הַדַּעַת, כֵּיוָן שֶׁמְּקוֹר הַחָכְמָה הָיָה קָרוֹב אֲלֵיהֶם.

בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיְתָה עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁעִקָּרָן הֵן בְּהֵמוֹת, כִּי כָּאן הָיָה תִּקּוּן לָנֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁל הָאָדָם שֶׁמַּטְעָה אֶת הַיְּהוּדִי

כְּשֶׁהִיא מַכְנִיסָה בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת וְדִמְיוֹנוֹת וְגוֹרֶמֶת לוֹ לַחֲטֹא. וּכְשֶׁמִּתְקָרְבִים אֶל מְקוֹר הַדַּעַת בַּמִּקְדָּשׁ, הַיְהוּדִי הָיָה מְקַבֵּל דַּעַת וּמִתְחָרֵט עַל מַעֲשָׂיו, וּשְׁחִיטַת הַבְּהֵמָה הָיְתָה כְּנֶגֶד שְׁחִיטַת הַיֵּצֶר וְהַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁהִטְעָתָה אוֹתוֹ וּבִלְבְּלָה אוֹתוֹ בְּדִמְיוֹנוֹת עַד שֶׁחָטָא, וְכָעֵת שֶׁהַבְּהֵמָה נִשְׁחֶטֶת וּמֻקְרֶבֶת, דַּעְתּוֹ שֶׁל הָאָדָם מִתְיַשֶּׁבֶת אֵלָיו וְהוּא רוֹאֶה אֶת הָאֱמֶת הַבְּרוּרָה, שֶׁהִיא הַדְּבֵקוּת בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְקִיּוּם מִצְוֹתָיו.

וְדַע שֶׁבְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם וּבְכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה, יֵשׁ שָׁם דִּמְיוֹנוֹת אֵלּוּ. וְהֵם הֵם הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמִין לַפְּרִי, וְסוֹבְבִים אֶת הַקְּדֻשָּׁה, בְּבְחִינַת (תהלים יב) : 'סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן'. וּכְשֶׁאָדָם נֶעֱתָק מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה, אָז צָרִיךְ לוֹ לֵילֵךְ דֶּרֶךְ אֵלּוּ הַדִּמְיוֹנוֹת, כְּדֵי לְהַגִּיעַ אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְתֵכֶף כְּשֶׁעוֹלֶה לְהַמַּדְרֵגָה, אָזַי נִתְעוֹרְרִין הַקְּלִפּוֹת שֶׁבְּמַדְרֵגָה, וּמְסַבְּבִין אוֹתוֹ. וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ אוֹתָם וּלְשַׁבֵּר אוֹתָם, וּלְטַהֵר אוֹתוֹ הַמָּקוֹם מִקְּלִפּוֹת.

כַּאֲשֶׁר אוֹר הָאֵינְסוֹף עָבַר בֵּין הָעוֹלָמוֹת וְהִצְטַמְצֵם מִסְּפִירָה לִסְפִירָה וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם, בְּמָקוֹם הַצִּמְצוּם וְהַחֹשֶׁךְ נוֹצְרוּ הַקְּלִפּוֹת. נִמְצָא שֶׁהַכֹּחַ הַמְּדַמֶּה נִמְצָא בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה וּבְכָל עוֹלָם וְעוֹלָם עַד לְמַעְלָה מִמָּשׁ בְּמָקוֹם יְצִירַת הַצִּמְצוּם הָרִאשׁוֹן. וְאִם כֵּן, בְּכָל שָׁלָב שֶׁאָדָם יִתְעַלֶּה בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלּוֹ וְיִקַּבֵּל דַּעַת, הוּא יִצְטָרֵךְ לְהִתְמוֹדֵד עִם כֹּחַ מְדֻמֶּה גָּדוֹל יוֹתֵר שֶׁיְּבַקֵּשׁ לָקַחַת מִמֶּנּוּ אֶת הַהַשָּׂגוֹת הַחֲדָשׁוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁעַל יָדָן הוּא הִתְעַלָּה.

עַל יְדֵי שֶׁאָדָם יִתְבּוֹנָן וְיִהְיֶה מוּדָע כִּי כֹּחַ הַמְּדַמֶּה לְעוֹלָם לֹא נֶעְלָם אֶלָּא הוּא מְחֻלָּק לְרַמּוֹת שׁוֹנוֹת בְּהֶתְאֵם לְמַדְרֵגוֹת שֶׁהַיְּהוּדִי עַצְמוֹ מְטַפֵּס בַּעֲבוֹדָתוֹ, הַיְּהוּדִי תָּמִיד יִהְיֶה מוּכָן לְאַחַר כָּל הִתְעַלּוּת שֶׁכֹּחַ הַמְּדַמֶּה יָבוֹא לְתָקְפּוֹ אוֹתוֹ, וְיִהְיֶה עָרוּךְ לַעֲמֹד מוּל הַהִתְקָפָה.

וְדַע שֶׁאֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שָׁוִין זֶה לָזֶה. כִּי כָּל הַנְּשָׁמוֹת הֵם זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה, וְזֶה מַלְבּוּשׁ לָזֶה. וּפְנִימִית שֶׁל תַּחְתּוֹן נַעֲשֶׂה

לְבוּשׁ וְחִיצוֹנִיּוּת לְחִיצוֹנִיּוּת עֶלְיוֹן. נִמְצָא כְּשֶׁאָחָד רוֹצֶה לַעֲלוֹת מִמַּדְרֵגָתוֹ לְמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה, אֲזַי הוֹלֵךְ וְנֶעְתַּק הָאָדָם הָעוֹמֵד בַּמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, וְהוֹלֵךְ וְנֶעְתַּק לַמַּדְרֵגָה הַיּוֹתֵר עֶלְיוֹנָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים בְּמַדְרֵגָה אַחַת. וְאֵינוֹ נֶעֱתָק מֵהָאָדָם הָעֶלְיוֹן, אֶלָּא הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁלּוֹ, וְהַחִיצוֹנִיּוּת נִשְׁאַר. וְגַם הָאָדָם שֶׁבַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה אֵינוֹ נֶעֱתָק וְעוֹלֶה, אֶלָּא הַפְּנִימִיּוֹת. וְהַפְּנִימִיּוֹת שֶׁל הַתַּחְתּוֹן נַעֲשֶׂה חִיצוֹנִיּוּת לְחִיצוֹנִיּוּת עֶלְיוֹן. וְאַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר נִשְׁבַּר הַקְּלִפָּה שֶׁבַּמַּדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה עַל יְדֵי הָאָדָם הָעֶלְיוֹן, אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁפְּנִימִיּוּת שֶׁל הָעֶלְיוֹן נֶעֱתָק מִשָּׁם, וְחִיצוֹנִיּוֹת הַתַּחְתּוֹן עוֹלֶה, אֲזַי הַקְּלִפָּה חוֹזֶרֶת וְנֵעוֹר. כִּי לֹא נִכְנְעַת אֶלָּא לִפְנֵי הָאוֹר הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁל הָעֶלְיוֹן, אֲבָל לִפְנֵי הַתַּחְתּוֹן אֲפִלּוּ לִפְנֵי פְּנִימִיּוֹתָיו, יֵשׁ כֹּחַ בְּיָדָהּ לְהִתְעוֹרֵר כְּנֶגְדּוֹ. וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לוֹ לְשַׁבֵּר אוֹתָהּ וּלְהַכְנִיעַ אוֹתָהּ מֵחָדָשׁ.

לְכָל יְהוּדִי יֵשׁ פְּנִימִיּוּת וְחִיצוֹנִיּוּת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהֵן שְׁנֵי מִינֵי עֲבוֹדוֹת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ, כְּפִי שֶׁנִּסְבִּיר בַּהֶמְשֵׁךְ. אֵין שְׁתֵּי נְשָׁמוֹת יְהוּדִים בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה, שֶׁתּוֹפְסוֹת אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם בָּעוֹלָמוֹת הָרוּחָנִיִּים, וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר יְהוּדִי מִתְעַלֶּה לְמָקוֹם חָדָשׁ, זֶה שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם עוֹלֶה לְמָקוֹם אַחֵר וְנִמְצָא כִּי כָּל נְשָׁמוֹת הַיְּהוּדִים קְשׁוּרוֹת זוֹ בָּזוֹ וְנִמְצָאוֹת בְּתַהֲלִיךְ עֲלִיָּה מַתְמֶדֶת, רַק שֶׁהַכֹּחַ הַמְּדַמֶּה מְבַקֵּשׁ לְצַיֵּר לָהֶם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם יְרִידוֹת וְכִשְׁלוֹנוֹת כְּדֵי שֶׁהֵם יִדְרְכוּ בִּמְקוֹמָם וְיַעַצְרוּ אֶת הָעֲלִיָּה שֶׁל כָּל הַנְּשָׁמוֹת.

בְּכָל עֲלִיָּה כָּזוֹ עוֹלָה פְּנִימִיּוּת הַנְּשָׁמָה שֶׁל הַיְּהוּדִי לְדַרְגָּה מֵעַל וְהַחִיצוֹנִיּוּת שֶׁלּוֹ נִשְׁאֶרֶת בִּמְקוֹמָהּ. הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁלּוֹ עוֹטֶפֶת אֶת הַחִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל נִשְׁמַת הַיְּהוּדִי שֶׁהָיְתָה בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה עַד כֹּה, כְּשֶׁהַפְּנִימִיּוּת שֶׁל אוֹתוֹ יְהוּדִי כְּבָר עָלְתָה מַעְלָה לְדַרְגָּה מֵעַל וְכֵן הָלְאָה.

נִמְצָא שֶׁבְּכָל עֲלִיָּה כָּזוֹ נִתְקַל הַיְּהוּדִי בְּכֹחַ הַמְּדַמֶּה שֶׁל הַיְּהוּדִי שֶׁקָּדַם לוֹ בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה וְגָבַר עָלָיו, וְכָעֵת כְּשֶׁיְּהוּדִי חָדָשׁ נִכְנַס אֶל אוֹתוֹ מָקוֹם, הַכֹּחַ הַמְּדַמֶּה מִתְעוֹרֵר מֵחָדָשׁ לְתָקֵף אֶת הַיְּהוּדִי הֶחָדָשׁ בַּמָּקוֹם, וּמֵטָּל עַל אוֹתוֹ יְהוּדִי לְנַהֵל אֶת אוֹתוֹ מַאֲבַק שֶׁנִּהֵל קוֹדְמוֹ וְנִצַּח אוֹתוֹ.

וּפְנִימִיּוּת וְחִיצוֹנִיּוּת, הֵם שְׁנֵי מִינֵי עֲבוֹדוֹת: עֲבוֹדָה שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמִצְוֹות, הֵם פְּנִימִיּוּת. וַעֲבוֹדַת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּשְׁאָר צָרְכֵי הַגּוּף, הֵם חִיצוֹנִיּוּת. וַעֲבוֹדַת חִיצוֹנִיּוּת, הַיְנוּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, שֶׁל הָאָדָם הָעוֹמֵד בַּמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, הִיא מְאִירָה וּמְשֻׁבַּחַת יוֹתֵר, מֵעֲבוֹדוֹת פְּנִימִיּוֹת, הַיְנוּ תּוֹרָה וּתְפִלָּה, שֶׁל הָאָדָם הָעוֹמֵד בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה. וּבִשְׁבִיל זֶה פְּנִימִיּוּת הַתַּחְתּוֹן נַעֲשֶׂה לָבוּשׁ לְחִיצוֹנִיּוּת הָעֶלְיוֹן...

וּמַסְבִּיר רַבֵּנוּ כִּי הַפְּנִימִיּוּת שֶׁל הַנְּשָׁמָה הִיא הַחֵלֶק שֶׁמְּחֻבָּר לַעֲבוֹדָה הָרוּחָנִית שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, בְּעוֹד שֶׁהַחֵלֶק הַחִיצוֹנִי הוּא הַמְּחֻבָּר לְעִנְיְנֵי הַקִּיּוּם הַגַּשְׁמִי כִּשְׁתִיָּה וַאֲכִילָה. מוּבָן כָּעֵת שֶׁהַחֵלֶק הַפְּנִימִי הוּא זֶה שֶׁעוֹלֶה, כִּי הוּא מְרַמֵּז עַל הַהִתְפַּתְּחוּת הָרוּחָנִית שֶׁל אוֹתוֹ יְהוּדִי. יָחַד עִם זֹאת הַיְּהוּדִי מְגַלֶּה בַּמָּקוֹם הֶחָדָשׁ שֶׁהִגִּיעַ אֲלֵיו כִּי הַחֵלֶק הַחִיצוֹנִי שֶׁל הַיְּהוּדִי שֶׁהָיָה שָׁם לְפָנָיו גָּדוֹל יוֹתֵר מֵהַחֵלֶק הַפְּנִימִי שֶׁלּוֹ שֶׁעָלָה כָּעֵת לְאוֹתוֹ מָקוֹם, כִּי הַשְׁתִיָּה וְהָאֲכִילָה שֶׁל קוֹדְמוֹ הָיוּ קְדוֹשׁוֹת וּטְהוֹרוֹת יוֹתֵר מֵהַתְּפִלָּה וּמֵהַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ בְּדַרְגָּתוֹ הַקּוֹדֶמֶת.

רַבֵּנוּ מְרַמֵּז לָנוּ כָּאן כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְעַלּוֹת בַּתּוֹרָה וּבַתְּפִלָּה וּבַעֲבוֹדַת ה' בִּכְלָל, אִם מְנַתְּקִים אוֹתָן מֵהַפְּעֻלּוֹת הַגַּשְׁמִיּוֹת כְּגוֹן אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, אֶלָּא אָדָם צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ אֶת כָּל פְּעֻלּוֹתָיו, עַד שֶׁגַּם הָאֲכִילָה וְהַשְׁתִיָּה שֶׁלּוֹ תִּהְיֶינָה נְקִיּוּת מִתַּאֲוֹוֹת גַּשְׁמִיּוֹת וְתִהְיֶינָה חֵלֶק טָהוֹר וּבְלִתִּי נִפְרָד מֵעֲבוֹדַת ה'. וְכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ לָנוּ נֶפֶשׁ אֱלֹקִית הֲרֵי כָּל הָאֲכִילָה וְהַשְׁתִיָּה הֵן אָכֵן לְצֹרֶךְ ה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל הַנֶּפֶשׁ

הַבְּהֵמִית הִיא הַכֹּחַ הַמְּדַמֶּה, מַכְנִיסָהּ אֶת הַתַּאֲוּוֹת לְאוֹתָן צְרָכִים וְאוֹתָהּ צָרִיךְ לְזָבּוֹחַ.

עֲבוֹדַת הַיְהוּדִי אֵינָהּ לְבַטֵּל אֶת הַחֹמֶר אֶלָּא לְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת בִּקְדֻשָּׁה וְלֹא לָצוּם וְלִהְיוֹת בְּסִגּוּפִים, כִּי כָּל שֶׁהוּא יַצְלִיחַ לְהִתְחַבֵּר אֶל הַחֵלֶק הָרוּחָנִי שֶׁבַּעֲשִׂיָּתוֹ הוּא יַצְלִיחַ לִגְבֹּר עַל הַכֹּחַ הַמְּדַמֶּה וּלְהַחֲלִישׁ אֶת תַּאֲוּוֹתָיו.

וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת, הַיְנוּ הַדִּמְיוֹנוֹת וְהַמַּחְשָׁבוֹת וְהַתַּאֲוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַמְנִיעוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה, אֶלָּא עַל יְדֵי גְּדֻלּוּת הַבּוֹרֵא. כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁל 'הוֹדוּ לַה' קִרְאוּ בִשְׁמוֹ', שֶׁזֶּה הַמְּזְמוֹר נִתְקַן לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּיְצִירָה, כִּי נִתְעוֹרְרִים נֶגֶד עֲשָׂיָה שֶׁעוֹלָה בַּיְצִירָה, וְעַל יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין גְּדֻלּוּת הַבּוֹרֵא - נִכְנָעִין, עַיֵּן שָׁם. כִּי 'פְּנִימִיּוּת הַיְצִירָה עוֹלָה לַבְּרִיאָה, וּפְנִימִיּוּת עֲשָׂיָה עוֹלָה וּמַלְבִּישׁ לְחִיצוֹנִיּוּת יְצִירָה' עַיֵּן שָׁם. וְהַהִתְגַּלּוּת גְּדֻלּוּת הַבּוֹרֵא, הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לֶעָנִי הָגוּן. כִּי עִקַּר הַגְּדֻלָּה וְהַפְּאֵר הוּא הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין (עיין זוהר בשלח סב: תרומה קנב:)

וְכָפָף וְזָהָב הֵן הֵן הַגְּוָנִין, כִּי גְּוָנִין עִלָּאִין בָּהֶם. וּגְוָנִין עִלָּאִין הַמִּלְבָּשִׁים בְּכָפָף וְזָהָב, אֵין מְאִירִין אֶלָּא כְּשֶׁבָּאִים לָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, כִּי שָׁם מְקוֹמָם... וּבִשְׁבִיל זֶה הָעַכּוּ"ם תְּאֵבִין לְמָמוֹן יִשְׂרָאֵל, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לְהָעַכּוּ"ם כֶּסֶף וְזָהָב הַרְבֵּה, תְּאֵבִים לְדִינָר שֶׁל יְהוּדִי, כְּאִלּוּ לֹא רָאָה מָמוֹן מֵעוֹלָם. וְזֶה מֻחֲמַת שֶׁהַכֶּסֶף וְזָהָב שֶׁיֵּשׁ תַּחַת יָדָם, אֵין הַגְּוָנִין מְאִירִין, וְאֵין הַחֵן שׁוֹרֶה עַל מָמוֹן שֶׁלָּהֶם, כִּי עִקַּר הַפְּאֵר וְהַחֵן לֹא נִתְגַּלָּה אֶלָּא אֵצֶל יִשְׂרָאֵל... אֲבָל דַּע, תֵּכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁהָעַכּוּ"ם מְקַבֵּל מָמוֹן יִשְׂרָאֵל, תֵּכֶף וּמִיָּד נִתְעַלֵּם הַחֵן וְהַפְּאֵר בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן. וּבִשְׁבִיל זֶה הָעַכּוּ"ם בְּכָל פַּעַם תּוֹבֵעַ מָמוֹן אַחַר מִיִּשְׂרָאֵל, וְשׂוֹכֵחַ הַמָּמוֹן שֶׁכְּבָר קִבֵּל, כִּי נִתְעַלֵּם הַחֵן כְּשֶׁבָּא לְיַד הָעַכּוּ"ם... וְעַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתֵן מִמָּמוֹנוֹ, נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ, וְנִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין וּמְאִירִין.

הָעֵצָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנּוֹתֵן רַבֵּנוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל כֹּחַ הַמְּדַמֶּה הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה לִיהוּדִי הָגוּן. כֹּחַ הַכֶּסֶף מְקוֹרוֹ בְּחֶסֶד, וְעַל יְדֵי עֲשִׂיַּת חֶסֶד עִם הַכֶּסֶף מִתְחַבְּרִים אֶל הָאוֹר הָרוּחָנִי שֶׁל סְפִירַת "חֶסֶד" בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהָאוֹר הַזֶּה מֵאִיר בַּכֶּסֶף עַצְמוֹ.

נְתִינַת הַמָּמוֹן שְׁקוּלָה לִזְבִיחַת הַבְּהֵמָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁל הָאָדָם, יְהוּדִי וְגוֹי, כְּרוּכָה אַחֲרֵי הַמָּמוֹן, הִיא שֶׁמַּפְעִילָה אֶת הַגּוּף וְטוֹרַחַת וּמְתְאַמֶּצֶת לְהַשִּׂיג אֶת הַמָּמוֹן וְנִקְשֶׁרֶת בּוֹ בַּעֲבוֹתוֹת שֶׁל אַהֲבָה. כַּאֲשֶׁר אָדָם קוֹנֶה לְעַצְמוֹ דָּבָר עִם הַכֶּסֶף שֶׁלּוֹ אֵין לוֹ שׁוּם בְּעָיָה לְבַזְבֵּז הוֹן רַב גַּם עַל שְׁטֻיּוֹת שֶׁמְּהַנּוֹת אוֹתוֹ, כִּי הַכֶּסֶף לֹא נִלְקָח מִמֶּנּוּ אֶלָּא שִׁנָּה צוּרָה מִשְׁטָרוֹת וּמַטְבְּעוֹת לַחֲפָצִים אוֹ מַאֲכָלִים. אֲבָל כַּאֲשֶׁר הוּא מִתְבַּקֵּשׁ לָתֵת צְדָקָה, כְּלוֹמַר לָתֵת כֶּסֶף מִבְּלִי לְקַבֵּל תְּמוּרָה חֲזָרָה, הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית לֹא מוּכָנָה לְוַתֵּר וְלָתֵת מֵהַכֶּסֶף וְנִלְחֶמֶת מַמָּשׁ עַל כָּל פְּרוּטָה וּפְרוּטָה.

לָכֵן כַּאֲשֶׁר אָדָם כּוֹפֶה אֶת יְצָרוֹ וְנוֹתֵן צְדָקָה, הָאוֹר שֶׁל חֶסֶד מֵאִיר בַּכֶּסֶף הַזֶּה וְשׁוֹבֵר וְזוֹבֵחַ אֶת הַבְּהֵמָה שֶׁבּוֹ שֶׁכְּרוּכָה בַּכֶּסֶף, וּמַכְנִיעַ בְּכָךְ אֶת הַיֵּצֶר שֶׁמְּחַבֵּר אֶל הַחֹמֶר. וְכֵינָן שֶׁלַּיְהוּדִי יֵשׁ נֶפֶשׁ אֱלֹקִית, עַל יְדֵי שֶׁיְּהוּדִי מַפְעִיל אֶת שִׂכְלוֹ וּמִתְבּוֹנֵן בִּגְדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ וּמֵבִין כִּי כָּל הַכֶּסֶף שַׁיָּךְ לְבוֹרֵא עוֹלָם, וְמָה שֶּׁמּוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת לַכֶּסֶף זֶה הָאוֹר הָאֱלֹקִי שֶׁבְּתוֹכוֹ, הוּא כְּבָר לֹא נִמְשָׁךְ לְמַטְבְּעוֹת וְלִשְׁטָרוֹת וּמְבַקֵּשׁ לְהִתְחַבֵּר לְבוֹרֵא עוֹלָם שֶׁהוּא מְקוֹר הָאוֹר שֶׁלּוֹ.

אֲבָל לְגוֹי שֶׁאֵין לוֹ נֶפֶשׁ אֱלֹקִית, הוּא נִמְשָׁךְ אֶל הָאוֹר בְּכַסְפּוֹ שֶׁל הַיְּהוּדִי וְחוֹמֵד אוֹתוֹ לְעַצְמוֹ, וְכַאֲשֶׁר הוּא גּוֹזֵל וּמַעֲבִירוֹ לְיָדָיו מִיָּד הַחֵן וְהָאוֹר שֶׁבּוֹ כָּבִים כִּי מְקוֹר הָאוֹר אֵינוֹ בַּכֶּסֶף אֶלָּא בְּחִבּוּר שֶׁל הַיְּהוּדִי לְבוֹרְאוֹ, וּמִיָּד הַגּוֹי מְבַקֵּשׁ כֶּסֶף אַחֵר שֶׁל יְהוּדִים...

וּבוֹרֵא עוֹלָם בַּחַסָדָיו הָרַבִּים מַחְשִׁיב גַּם אֶת הַכֶּסֶף שֶׁהַגּוֹיִם לוֹקְחִים מֵאִתָּנוּ לִצְדָקָה שְׁנֶאֱמַר (ישעיהו ס, יז): "וְנֹגְשַׂיִךְ צְדָקָה". וְהִיא עוֹשָׂה אֶת פְּעֻלָּתָהּ, כָּךְ שֶׁגַּם יְהוּדִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ נֶפֶשׁ בְּהֵמִית חֲזָקָה שֶׁאֵינָהּ מוּכָנָה לְוַתֵּר עַל הַמָּמוֹן, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ אֲנָשִׁים שֶׁיִּקְחוּ הַמָּמוֹן בְּלֹחַ וְיִתְלְשׁוּ אוֹתָהּ מֵהַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית וּבְכָךְ יַחְלִישׁוּ אוֹתָהּ, כֵּיוָן שֶׁהַדָּבָר נֶחְשָׁב לִצְדָקָה וְאוֹר הַחֶסֶד מֵאִיר עַל הַיְהוּדִי וּמְחַזֵּק אֶת נַפְשׁוֹ הָאֱלֹקִית.

גַּם דַּע שֶׁכְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפָּה הַמְּסַבֶּבֶת שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה כַּנַּ"ל, עַל זֶה צָרִיךְ שֶׁיְּעוֹרֵר שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה עַל עַצְמוֹ. הַיְנוּ שֶׁיִּשְׂמַח עַל יְדֵי שֶׁיִּזְכֹּר שֶׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְזָכָה לְהִתְקָרֵב לַצַּדִּיקִים הַמְּקָרְבִין אוֹתוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה זוֹ, הוּא מְשַׁבֵּר הַקְּלִפָּה וְנִכְנָס לְמַדְרֵגָה שְׁנִיָּה.

הֶעָצָה הַשְּׁנִיָּה לְנַצֵּחַ אֶת כֹּחַ הַמְּדָמָה הִיא הַשִּׂמְחָה בַּעֲבוֹדַת ה', כִּי אֵין שִׂמְחָה כְּמוֹ שִׂמְחַת הַתּוֹרַת הַסְּפֵקוֹת, וְכַאֲשֶׁר אָדָם זוֹכֶה וּמִתְקָרֵב לְצַדִּיק אֱמֶת שֶׁמּוֹרֶה לוֹ אֶת הַדֶּרֶךְ שֶׁלּוֹ בַּעֲבוֹדַת ה' וְכֵיצַד לְהִתְחַבֵּר בְּעַצְמוֹ לְבוֹרֵא עוֹלָם וְלִמְקוֹר הָאוֹר שֶׁמְּחַיֶּה כָּל דָּבָר, בְּמִקּוֹם לְהִמָּשֵׁךְ בִּבְהֵמִיּוּת לַחֲפָצִים וְהַתַּאֲוֹות שֶׁהָאוֹר הַזֶּה מֵאִיר בְּתוֹכָם, אֲזַי אָדָם זוֹכֶה לְהַרְגִּישׁ אֶת אַהֲבַת הַבּוֹרֵא פּוֹעֶמֶת בּוֹ וְהוּא עוֹלֶה בְּדַרְגּוֹת, שֶׁכֵּן כֹּחַ הַמְּדָמָה אֵינוֹ יָכוֹל לְמִי שֶׁמְּחַפֵּשׂ וּמִתְחַבֵּר אֶל הָאֱמֶת וְהָאוֹר.

העולה מן התורה:

- אָדָם צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֹחוֹת הַשֵּׂכֶל עַל מְנָת לִגְבֹּר עַל יֵצֶר הָרַע הוּא כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמְּיַצֵּר בּוֹ סְפֵקוֹת וּשְׁאֵלוֹת וּמַכְנִיס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת לַעֲשׂוֹת עֲבֵרוֹת.
- כֹּחוֹת הַשֵּׂכֶל הֵן הַשֵּׂכֶל בְּכֹחַ (הַחָכְמָה) שֵׂכֶל בַּפֹּעַל (בִּינָה) וְהַשֵּׂכֶל הַנִּקְנֶה (דַּעַת), הָיִינוּ שֶׁאָדָם מַצְלִיחַ לְקַבֵּל הַשָּׂגוֹת וְלִפְרֹק אוֹתָם לִפְרָטִים עַל מְנָת לַהֲבִינָם עַל בֵּרְיָם וְאָז מְרַכֵּז אוֹתָם חֲזָרָה לְרַעְיוֹן שֶׁנִּשְׁאַר בְּמוּחוֹ וְהוּא יָכוֹל לִפְרֹס אוֹתוֹ לִפְרָטָיו מָתַי שֶׁיִּרְצֶה.
- הַשֵּׂכֶל הַנִּקְנֶה (הַדַּעַת) הוּא הָרְכוּשׁ הָאֲמִתִּי שֶׁיֵּשׁ לִיהוּדִי לָקַחַת עִמּוֹ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁמֵּבִין כִּי הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה גּוֹרֵם לוֹ לְהִתְאַוּוֹת לִדְבָרִים גַּשְׁמִיִּים כַּאֲשֶׁר בֶּאֱמֶת הוּא נִמְשָׁךְ לָאוֹר הָאֱלֹקִי שֶׁמְּחַיֶּה אוֹתָם, וְעָלָיו לְבַקֵּשׁ לְהִתְחַבֵּר אֶל הָאוֹר יְשִׁירוֹת.
- כְּדֵי לְהִתְעַלּוֹת מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ גַּם אֶת הַחֹמֶר וְאֶת עֲבוֹדָתְנוּ בָּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְלֹא רַק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, וְאָז אָנוּ עוֹלִים לְדַרְגָּה חֲדָשָׁה, שָׁם יֵשׁ כֹּחַ מְדַמֶּה שֶׁנִּצַּח עַל יְדֵי הַיְהוּדִי שֶׁהָיָה בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה לְפָנֵינוּ וְעָלָה לְדַרְגָּה חֲדָשָׁה מִשָּׁלוֹ, וּכְעֵת הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁלּוֹ מִתְעוֹרֵר לִגְבֹּר עָלֵינוּ, וְאָנוּ צְרִיכִים לִפְעֹל לְהַחְלִישׁוֹ.

רציצא

רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ כָּתַב שְׁתֵּי תּוֹרוֹת (כו, כז) עַל הַשְׁאֵלָה שֶׁשָּׁאֲלוּ חַכְמֵי אַתּוּנָה אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה: "אֶפְרוֹחַ שֶׁמֵּת בְּתוֹךְ קְלִפָּתוֹ, מֵהֵיכָן יָצְאָה רוּחוֹ"? וַעֲנָה לָהֶם: "מֵהֵיכָן שֶׁנִּכְנְסָה". וּבִשְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת הַנַּ"ל יֵשׁ הִתְיַחֲסוּת לַדֶּרֶךְ הַפְּעֻלָּה שֶׁל הַצַּדִּיק וְשֶׁל הַיְּהוּדִי הָרָגִיל בַּעֲבוֹדַת ה', וְכָל אֶחָד יָכוֹל לִלְמֹד מֵחֲבֵרוֹ עַל עֲבוֹדָתוֹ שְׁלוֹ. בַּתּוֹרָה כ"ו כָּתַב רַבֵּנוּ:

"רְצִיצָא דְּמָיֵת בְּבֵיעוּתֵהּ, הֵיכָא נָפֵק רוּחָא"? וְאָמַר לְהוּ: "בְּהַיְנוּ דְּעָל". "רְצִיצָא" זֶה אֶפְרוֹחַ. זֶה בְּחִינַת צַדִּיק, בְּחִינַת (תהלים עב) "יִפְרַח בְּיָמָיו צַדִּיק". שֶׁשָּׁאֲלוּ אוֹתוֹ: הַצַּדִּיק שֶׁמֵּמִית אֶת עַצְמוֹ, וּמוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בְּצַלּוֹתֵהּ וּבָעוּתֵהּ - בְּאֵיזֶה מִן הַמְּקוֹמוֹת מִן הַתְּפִלָּה,

צָרִיךְ לוֹ לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בְּיוֹתֵר: וְהִשִּׁיב לָהֶם: "הֵיכָא דְּעָל", הַיְנוּ אֵיךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהַעֲלוֹת נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה, הַיְנוּ אֵיךְ שֶׁנִּכְנָסִים בּוֹ מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָם כַּיָּדוּעַ, שָׁם צָרִיךְ לוֹ לִמְסֹר נַפְשׁוֹ.

אַחַת הָעֲבוֹדוֹת הָעִקָּרִיוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק הִיא הַתְּפִלָּה, כִּי בַּתְּפִלָּה עַצְמָהּ הוּא מַעֲלֶה נִיצוֹצוֹת וּמְתַקֵּן פְּגָמִים שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם, וְגוֹרֵם לְיִחוּד בֵּין הַשְּׁכִינָה לְבוֹרֵא עוֹלָם. וְשַׁאֲלוּ חַכְמֵי אַתּוּנָה בְּאֵיזֶה חֵלֶק מֵהַתְּפִלָּה צָרִיךְ הַצַּדִּיק לְהִתְעַמֵּק יוֹתֵר, כְּלוֹמַר כֵּיצַד יֵדַע בְּאֵיזֶה חֵלֶק יֵשׁ לוֹ לְתַקֵּן יוֹתֵר? וַעֲנָה לָהֶם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הֵיכָן שֶׁנִּכְנָסוֹת לוֹ מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת.

הַמַּחְשָׁבוֹת הַזָּרוֹת בַּתְּפִלָּה מַגִּיעוֹת לַצַּדִּיק וְלַבֵּינוֹנִי מִשְּׁנֵי מְקוֹמוֹת שׁוֹנִים. בְּעוֹד שֶׁלַּבֵּינוֹנִי הֵן בָּאוֹת מִצַּד הַיֵּצֶר שֶׁרוֹצֶה לְהַפְרִיעַ לוֹ בַּתְּפִלָּה, וְעַל הַבֵּינוֹנִי לְהָסִית אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ מֵהֶן וּלְהִתְרַכֵּז בַּקְּדֻשָּׁה וְאָז מִמֵּילָא הַמַּחְשָׁבוֹת הַזָּרוֹת יִפְלוּ, הֲרֵי שֶׁלַּצַּדִּיק הַמַּחְשָׁבוֹת הַלָּלוּ מַגִּיעוֹת עַל מְנָת שֶׁיִּתַּקֵּן אוֹתָן, וְיַעֲלֶה מֵהֶן אֶת הַנִּיצוֹצוֹת הַשְּׁבוּיִים בָּהֶם.

וּמִכָּאן לְמֵדִים גַּם לַבֵּינוֹנִי עַצְמוֹ, שֶׁאָמְנָם בַּתְּפִלָּה לֹא יַטְעֶה עַצְמוֹ לַחְשֹׁב שֶׁהוּא צַדִּיק שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן אֶת הַמַּחְשָׁבוֹת הַזָּרוֹת אֶלָּא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ לַחְשֹׁב עַל דְּבָרִים אֲחֵרִים[20], אֲבָל כֵּן יִלְמַד כְּלָל עַל עַצְמוֹ שֶׁכָּל מָקוֹם שֶׁקָּשֶׁה

---

[20] וְזוֹ לְשׁוֹן סֵפֶר הַתַּנְיָא (פרק כח): וַאֲפִלּוּ אִם נוֹפְלִים לוֹ הִרְהוּרֵי תַּאֲוֹת וּשְׂאֹר מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת בִּשְׁעַת הָעֲבוֹדָה בַּתּוֹרָה אוֹ בִּתְפִלָּה בְּכַוָּנָה, אַל יָשִׁית לֵב אֲלֵיהֶן, אֶלָּא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶן כְּרֶגַע. וְגַם אַל יְהִי שׂוֹטֶה לַעֲסֹק בְּהַעֲלָאַת הַמִּדּוֹת שֶׁל הַמַּחְשָׁבָה זָרָה כַּנּוֹדָע. כִּי לֹא נֶאֶמְרוּ דְּבָרִים הָהֵם אֶלָּא לַצַּדִּיקִים, שֶׁאֵין נוֹפְלִים לָהֶם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁלָּהֶם, כִּי אִם מִשֶּׁל אֲחֵרִים. אֲבָל מִי שֶׁנּוֹפֵל לוֹ מִשֶּׁלּוֹ, מִבְּחִינַת הָרַע שֶׁבְּלִבּוֹ בֶּחָלָל הַשְּׁמָאלִי, אֵיךְ יַעֲלֶה לְמַעְלָה, וְהוּא עַצְמוֹ מְקֻשָּׁר לְמַטָּה?

לוֹ בַּעֲבוֹדַת ה׳, שָׁם הוּא צָרִיךְ לְתַקֵּן כִּי שָׁם יֵשׁ יוֹתֵר נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁמַּחְכִּים לְתִקּוּנָם עַל יָדוֹ[21]. וְעַל יְדֵי שֶׁהוּא חָשׁ כֵּיצַד הַיֵּצֶר תּוֹקֵף אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם שֶׁהוּא מִתְחַזֵּק בַּקְּדֻשָּׁה, יֵדַע כִּי הוּא צוֹעֵד בַּכִּוּוּן הַנָּכוֹן, אַחֶרֶת הַיֵּצֶר לֹא הָיָה מִתְעוֹרֵר לְהִלָּחֵם בּוֹ וְלַעֲמֹד בְּדַרְכּוֹ, וְיִתְחַזֵּק מֵעֶצֶם הַהַפְרָעוֹת עַצְמָן.

בְּתוֹרָה כ״ז כָּתַב רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ:

כִּי לִמְשֹׁךְ אֶת כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אַחַד, וְכֻלָּם יַשְׁלִיכוּ אֱלִילֵי כַּסְפָּם וּזְהָבָם וְיִתְפַּלְלוּ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד - זֶה הַדָּבָר נַעֲשֶׂה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר לְפִי הַשָּׁלוֹם שֶׁבַּדּוֹר. כִּי עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ בֵּין בְּנֵי הָאָדָם, וְהֵם חוֹקְרִים וּמַסְבִּירִים זֶה לְזֶה הָאֱמֶת, עַל יְדֵי זֶה מַשְׁלִיךְ כָּל אִישׁ אֶת שֶׁקֶר אֱלִילֵי כַּסְפּוֹ, וּמְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לְהָאֱמֶת.

כַּאֲשֶׁר אָדָם רוֹצֶה לְהִתְקָרֵב אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם וְלַעֲבֹד אוֹתוֹ כָּרָאוּי, זֶה עוֹבֵר רַק עַל יְדֵי חִבּוּר עִם אֲנָשִׁים

---

[21] כַּאֲשֶׁר לְאָדָם קָשֶׁה בְּכַמָּה דְּבָרִים סִימָן שֶׁיֵּשׁ תִּקּוּן בְּכַמָּה דְּבָרִים. וּמִי שֶׁמַּרְגִּישׁ שֶׁהַכֹּל קָשֶׁה לוֹ וּבַכָּל יֵשׁ מְנִיעוֹת? כָּאן הַכֹּל נִגְזָר מִפְּנִיעָה אַחֶרֶת, וְהִיא קַטְנוּת אֱמוּנָה שֶׁלּוֹ בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא רוֹדֵף עַצְמוֹ בְּדִינִים וְלֹא מַאֲמִין שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתוֹ לְלֹא תְּנַאי וּמֵכִיל אוֹתוֹ עִם כָּל מַעֲשָׂיו, עַל מְנָת לִשְׁאֹף כֹּחַ לְהִתְחַזֵּק וְלִשְׁמוֹחַ בְּמַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. בִּמְקוֹם זֹאת הוּא חַי בִּרְדִיפוֹת שֶׁגַּם כָּכָה כָּל מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לֹא שָׁוֶה וְלֹא מַסְפִּיק, וּמְמֵילָא אֵין לוֹ רָצוֹן לַעֲשׂוֹת דָּבָר. לְאָדָם אֵין כֹּחוֹת נָפֶשׁ לִפְעֹל כְּשֶׁהוּא חָשׁ שֶׁאֵין לַדָּבָר תַּכְלִית וְתוֹעֶלֶת וְזֶה מַרְפֶּה אֶת יָדָיו. וְלָכֵן בִּמְקֹרֶה זֶה עַל הַיְּהוּדִי לְהִתְחַזֵּק בַּהֲבָנָה כִּי יֵשׁ בּוֹרֵא עוֹלָם וְהוּא אוֹהֵב אוֹתוֹ אַהֲבָה אֵינְסוֹפִית וְחָס עָלָיו בְּרַחֲמִים אֵינְסוֹפִיִּים, וּמְמֵילָא תִּתְעוֹרֵר אַהֲבָה בְּלִבּוֹ לַה׳ יִתְבָּרַךְ וְהוּא יִתְחַזֵּק וְיִתְגַּבֵּר עַל כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁיִּיעַמְדוּ בְּדַרְכּוֹ בְּכָל פְּעָלָה וּפְעֻלָּה שֶׁיַּעֲשֶׂה בַּקְּדֻשָּׁה.

אֲחֵרִים, שֶׁכֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לַעֲבוֹדָה תְּמִמָּה וּשְׁלֵמָה מִפַּחַ עַצְמוֹ. בּוֹרֵא עוֹלָם חִבֵּר אֶת כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁיַּשְׁלִימוּ זֶה אֶת זֶה, וְעַל יְדֵי שֶׁנְּזְקָקִים זֶה לָזֶה נִשְׁמוֹתֵיהֶם מִתְחַבְּרוֹת זוֹ לַזּוֹ וּמִשָּׁם לְבוֹרֵא עוֹלָם שֶׁהוּא בּוֹרֵא כָּל הַנְּשָׁמוֹת, וְהֵן מִתְיַחֲדוֹת עִמּוֹ.

אָמְנָם הַצַּדִּיק יוֹצֵא אֶל הָאֲנָשִׁים וּמִתְחַבֵּר עִמָּם, עַל מְנָת לִכְלֹל אֶת נִשְׁמָתוֹ בְּנִשְׁמָתָם וּבְכָךְ עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ שְׁלֵמָה יוֹתֵר וְנֶחֱשֶׁבֶת כִּתְפִלַּת צִבּוּר וְכֵן הוּא יָכוֹל בְּכֹחוֹ לְהַעֲלוֹת בַּתְּפִלָּה אֶת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁל הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלָיו, אֲבָל זֶה לֹא פּוֹטֵר אֶת עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הַיְהוּדִי הַפָּשׁוּט לְתַקֵּן בְּעַצְמוֹ, וְזֶה עַל יְדֵי דִּבּוּק חֲבֵרִים.

וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר יֵשׁ שָׁלוֹם בֵּין אֲנָשִׁים וְהֵם מְאִירִים פָּנִים זֶה לָזֶה, עַל יְדֵי הַדִּבּוּר בֵּינֵיהֶם הֵם מְבָרְרִים וּמַגִּיעִים אֶל הָאֱמֶת, וְכָךְ הַחִבּוּר שֶׁלָּהֶם אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם הוּא נָקִי מִטָּעֲיוֹת וְהַשְׁפָּעוֹת שֶׁל הַכֹּחַ הַמְּדַמֶּה.

כָּךְ רָאִינוּ (ברכות כח.) שֶׁכַּאֲשֶׁר רַבַּן גַּמְלִיאֵל הֵדַח מִנְּשִׂיאוּתוֹ וּמִינוּ תַּחְתָּיו אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְהוּא פָּתַח אֶת שַׁעֲרֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ לְכָל מִי שֶׁיִּרְצֶה וְלֹא רַק לְ"עִלּוּיִים", אֲזַי הוֹסִיפוּ 700 סַפְסָלִים לְלוֹמְדִים חֲדָשִׁים, וּמֵרִבּוּי הַלִּמּוּד וְהַשָּׁלוֹם הִתְחַדְּשׁוּ חִדּוּשִׁים וְהִתְבָּרְרוּ הַסְּפֵקוֹת וְנִפְסְקוּ שָׁם הֲלָכוֹת בְּרוּרוֹת רַבּוֹת.

וְאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לִבְחִינַת שָׁלוֹם, אֶלָּא עַל יְדֵי הֶאָרַת פָּנִים, הַדְרַת פָּנִים...

הַהִתְחַבְּרוּת שֶׁל יְהוּדִי עִם יְהוּדִי אַחֵר הִיא עַל יְדֵי שֶׁהוּא מֵאִיר לוֹ פָּנִים, כִּי אָז דְּבָרָיו נִשְׁמָעִים. כָּל הַיְהוּדִים מְחֻבָּרִים זֶה אֶל זֶה בְּשׁוֹרֶשׁ נִשְׁמָתָם, וְכַאֲשֶׁר הֵם פְּרוּדִים

זֶה מִזֶּה אִי אֶפְשָׁר לִמְשׁוֹךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם וּמְמֵילָא אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֶל הָאֱמֶת וּלְהִתְחַבֵּר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר אָנוּ מְאִירִים אֶחָד לַשֵּׁנִי הַלְבָבוֹת נִפְתָּחִים יֵשׁ נְכוֹנוּת לְהַקְשִׁיב אֶחָד לַשֵּׁנִי וּלְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְאָז אָנוּ מְקַבְּלִים יְדִיעוֹת נוֹסָפוֹת עַל מָה שֶׁאֲנַחְנוּ כְּבָר יוֹדְעִים, יְכוֹלִים לְהַשְׁווֹת וּלְבָרֵר וּלְתַקֵּן, בִּמְקוֹם לַעֲמוֹד בַּמָּקוֹם עִם מָה שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים עַד כֹּה מִבְּלִי לִבְרֹר אֶת הַטָּעֲיוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּיָדֵינוּ.

וְהַדְרַת פָּנִים זֶה בְּחִינַת דְּרוּשֵׁי הַתּוֹרָה. שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת... וּלְפִי הַהִזְדַּכְּכוּת חָכְמָתוֹ בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת אֵלּוּ הַנַּ"ל, כֵּן הִזְדַּכְּכוּת קוֹל רִנָּתוֹ... וְזֶה (שיר השירים ב) : "הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ", זֶה בְּחִינַת הַדְרַת פָּנִים, 'הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ' - כִּי הַקּוֹל לְפִי הַחָכְמָה שֶׁל דְּרוּשֵׁי הַתּוֹרָה, לְפִי הַשֵּׂכֶל שֶׁל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהוּא דּוֹרֵשׁ בָּהֶם אֶת הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ (עמוס ה) : "דִּרְשׁוּנִי וְחִיוּ", כִּי "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה אֶת בְּעָלֶיהָ". וּכְשֶׁנִּזְדַּכֵּךְ קוֹלוֹ, אָז עַל יְדֵי הַשְׁמָעַת קוֹלוֹ לְבַד בְּלֹא דִּבּוּר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָתוֹ.

כְּדֵי לְהַגִּיעַ לַמָּקוֹם שֶׁאֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְהָאִיר פָּנִים לַשֵּׁנִי, אֲנַחְנוּ צְרִיכִים שֶׁהָאוֹר יָאִיר מִתּוֹכֵנוּ, כִּי קָשֶׁה לָנוּ לְהָאִיר פָּנִים לַשֵּׁנִי כַּאֲשֶׁר יֵשׁ חֹשֶׁךְ בְּתוֹכֵנוּ. וְהָאוֹר שֶׁבְּתוֹכֵנוּ מוּאָר עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. לָכֵן אָדָם שֶׁעָמֵל בַּתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת "הַדְרַת פָּנִים", הַהֶאָרָה הַפְּנִימִית שֶׁל פְּנֵי הָאָדָם עַל יְדֵי הֶאָרַת הַפְּנִימִיּוּת שֶׁל נִשְׁמָתוֹ.

עַל יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה אָדָם מְזַדַּכֵּךְ וּמִתְעַדֵּן כָּךְ שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר לְעַצְמוֹ וְלַאֲחֵרִים, וְלִמְשֹׁךְ לְעַצְמוֹ חַיִּים כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הוּא מִתְחַבֵּר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם. בְּחִבּוּר זֶה קוֹלוֹ

מִזְדַּכֵּךְ שֶׁאֵין הוּא צָרִיךְ לְהַבִּיעַ אֶת עַצְמוֹ בְּמִלִּים, אֶלָּא מֵהַשְׁמָעַת קוֹל בִּלְבַד בּוֹרֵא עוֹלָם מַצִּיל אוֹתוֹ מִכָּל צָרוֹתָיו.

כְּמוֹ שֶׁתִּינוֹק אֵינוֹ מְבַטֵּא אֶת עַצְמוֹ בְּמִלִּים, אַךְ כֵּיוָן שֶׁהוּא מְחֻבָּר בִּנְימֵי נַפְשׁוֹ אֶל אִמּוֹ, הֵיא מְבִינָה מָה הוּא רוֹצֶה וְצָרִיךְ גַּם מִבְּלִי שֶׁיֹּאמַר דָּבָר. כָּךְ גַּם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה אָדָם מִזְדַּכֵּךְ לָרָמַת תִּינוֹק הַיּוֹנֵק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ חִבּוּר חָזָק עִם בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁמֵּגִיב מִיַּד לִצְרָכָיו וּמְסַיֵּעַ בְּיָדוֹ כְּמוֹ הָאֵם לִבְנָהּ.

וּכְמוֹ שֶׁהַבֵּן הַנִּמְצָא בִּידֵי אִמּוֹ וְחָשׁ בְּשָׁלוֹם וּבְטָחוֹן, כָּךְ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה אָדָם מִתְחַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיוֹנֵק בְּטָחוֹן וְשָׁלוֹם פְּנִימִי לְעַצְמוֹ, וּמִמֵּילָא יָכוֹל לִפְעֹל לִמְשׁוֹךְ שָׁלוֹם לָעוֹלָם כֻּלּוֹ.

כָּל נִשְׁמוֹת הַיְּהוּדִים כְּלוּלִים זֶה בָּזֶה וַעֲרֵבִים זֶה לָזֶה, לָכֵן כָּל יְהוּדִי צָרִיךְ לוֹמַר "בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם" וְלִפְעֹל לִמְשִׁיכַת שָׁלוֹם לָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְזֶה עַל יְדֵי הֶאָרַת וְהַדְרַת פָּנִים, לְמוּד הַתּוֹרָה וְדִבּוּק חֲבֵרִים.

וּלְהַדְרַת פָּנִים הַנַּ"ל אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא, אֶלָּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית. בִּבְחִינַת (דברי הימים א טז) : "הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו", כְּשֶׁ"עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ", שֶׁהוּא בְּרִית, הַנִּקְרָא בֹּעַז, וְהוּא חֶדְוָה דְּמַטְרוֹנִיתָא (עיין פרי עץ חיים שער הזמירות פ"א).... וּכְשֶׁפּוֹגֵם בַּבְּרִית, נִפְגָּם קוֹלוֹ. וְיַעֲקֹב שֶׁשָּׁמַר בְּרִיתוֹ, כְּמוֹ (בראשית מט) : "וְרַאשִׁית אוֹנִי", זָכָה לְקוֹל, בִּבְחִינַת (שם כז) : "הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב". וּמִבְּחִינַת קוֹל זוֹכֶה לְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת (שיר השירים א) : "שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה" - לְמֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ (שה"ר פ"א). וּבִשְׁבִיל זֶה, תֵּכֶף אַחַר קוֹל רִנָּה שֶׁל שִׁירַת הַיָּם זָכוּ לְשַׁבָּת שָׁלוֹם (עיין זוהר קרח קעו:). כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) : "וַיָּבֹאוּ מָרָתָה", וְשַׁבָּת בְּמָרָה נִצְטַוָּה (כמו שאמרו רז"ל סנהדרין נו:). וְזֶה (שמות שם) :

"וַתַּעַן **לָהֶם מִרְיָם שִׁ**ירוּ לַה'" רָאשֵׁי תֵּבוֹת "שָׁלוֹם" שֶׁעַל יְדֵי שִׁירָה זָכוּ לְשָׁלוֹם.

וּכְדֵי שֶׁהַתּוֹרָה תָּאִיר בָּנוּ וְנִזְכֶּה לְהַדְרַת פָּנִים אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לִשְׁמוֹר עַל הַבְּרִית. רַבֵּנוּ מַסְבִּיר (תורה כט) כִּי פְּגַם הַבְּרִית פּוֹגֵם בִּסְפִירַת הַיְסוֹד שֶׁאֲמוּרָה לְהַעֲבִיר אֶת הַשֶּׁפַע מִלְמַעְלָה לִסְפִירַת הַמַּלְכוּת מִתַּחְתֶּיהָ שֶׁמְּמָנָּה אֲנַחְנוּ יוֹנְקִים עַל יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה, וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר נִפְגַּם הַחִבּוּר בֵּין הַיְסוֹד לַמַּלְכוּת, לִמּוּד הַתּוֹרָה לֹא מֵאִיר בָּנוּ כָּרָאוּי.

רַבֵּנוּ מַסְבִּיר (שם) שֶׁהַפְּגָמִים שֶׁל שְׁאָר הָעֲבֵרוֹת הֵן בִּסְפִירַת הַמַּלְכוּת, וְאִלּוּ פְּגַם הַבְּרִית הוּא בִּסְפִירַת הַיְסוֹד שֶׁמֶּעֶלֶיהָ, וְכַאֲשֶׁר אָדָם שׁוֹמֵר עַל הַבְּרִית הָרֵי זֶה תִּקּוּן הַכְּלָלִי לַפְּגָמִים שֶׁל כָּל הָעֲבֵרוֹת, כִּי סְפִירַת הַיְסוֹד שֶׁמְּתֻקֶּנֶת מַעֲבִירָה שֶׁפַע לַסְּפִירָה שֶׁמִּתַּחְתֶּיהָ וּמְתַקֶּנֶת אֶת שְׁאָר הַפְּגָמִים.

וְלָכֵן עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית יֵשׁ חִבּוּר מְתֻקָּן בֵּין הַיְסוֹד לַמַּלְכוּת וְהָאוֹר אֵינְסוֹף יוֹרֵד מִלְמַעְלָה דֶּרֶךְ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְעַד לַיְהוּדִי שׁוֹמֵר הַבְּרִית, וְזֶה הַחִבּוּר שֶׁמֵּאִיר בּוֹ וּכְעֵת יָכוֹל לִלְמֹד תּוֹרָה וּלְהִתְחַבֵּר עִם הָאוֹר הַנַּ"ל עַד לְמַעְלָה בַּחֲזָרָה וּלְהִתְיַחֵד עִם בּוֹרֵא עוֹלָם כְּמוֹ תִּינוֹק עִם אִמּוֹ, וְלִמְשֹׁךְ אֵלָיו שָׁלוֹם.

וְדַוְקָא בְּמָרָה קִבְּלוּ שַׁבָּת שָׁלוֹם, כִּי כֵן דֶּרֶךְ הַשָּׁלוֹם לְהִתְלַבֵּשׁ בְּמָרָה, בִּבְחִינַת (ישעיה לח) : "הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר לִי מָר" - כְּמוֹ שֶׁכָּל הָרְפוּאוֹת הֵם בְּסַמִּים מָרִים, כֵּן הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא רְפוּאָה לְכָל הַדְּבָרִים, בִּבְחִינַת (שם נז) : "שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר ה' וּרְפָאתִיו". וְלִפְעָמִים הַחֻלְשָׁה גּוֹבֶרֶת כָּל כָּךְ, עַד שֶׁאֵין יְכֹלֶת בְּיַד הַחוֹלֶה

לִסְבֹּל מְרִירוּת הָרְפוּאוֹת, וְאָז הָרוֹפְאִים מוֹשְׁכִין יְדֵיהֶם מִן הַחוֹלֶה וּמְיָאֲשִׁים אוֹתוֹ - כָּךְ כְּשֶׁהָעַוונוֹת שֶׁהֵם חֹלִי הַנֶּפֶשׁ גּוֹבְרִים מְאֹד, אָז אֵין יָכוֹל לִסְבֹּל מְרִירוּת הָרְפוּאוֹת, וְאָז: "אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה' לָרְשָׁעִים" (ישעיה מח נז). וְזֶה שֶׁשִּׁבַּח חִזְקִיָּה אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִשְׁלִיךְ כָּל חַטֹּאתָיו אַחַר גְּתִפּוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְהַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁלוֹם בִּמְרִירוּת הָרַבֵּה. וְזֶה, הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר לִי מָר (שם לח), הַיְנוּ זֶה יָדוּעַ, כִּי לְשָׁלוֹם צָרִיךְ מְרִירוּת. וְאַתָּה חָשַׂקְתָּ נַפְשִׁי מֵרֶדֶת שָׁחַת (שָׁם פָּתוּב "מִשָּׁחַת בְּלִי", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: מִבְּלִי רֶדֶת שָׁחַת) - כִּי יָדַעְתָּ שֶׁאֵין בִּי כֹּחַ לִסְבֹּל מְרִירוּת לְפִי חָטָאתִי. וְהִשְׁלַכְתָּ אַחַר גַּוְּךָ כָּל חַטָּאַי - כְּדֵי שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ הַשָּׁלוֹם בִּמְרִירוּת כְּפִי יָכְלְתִּי.

וְכַאֲשֶׁר הַיְהוּדִי מְבַקֵּשׁ לְהִתְחַזֵּק וּלְתַקֵּן בְּמַה שֶׁפְּגַם, מִדַּת הַדִּין מְבַקֶּשֶׁת לִפְרֹעַ מִמֶּנּוּ עַל הַפְּגָמִים שֶׁעָשָׂה בְּיִסּוּרִים כְּפִי עֹמֶק הַפְּגִימוֹת שֶׁעָשָׂה. אַךְ לְמַעֲשֶׂה אֵין בַּיְכֹלֶת שֶׁל אָדָם לַעֲמוֹד בְּיִסּוּרִים כְּפִי מַעֲשָׂיו, וּמִצַּד שֶׁנִּי אִי אֶפְשָׁר לִפְתֹּר אוֹתוֹ בְּלֹא כְּלוּם, לָכֵן בּוֹרֵא עוֹלָם עוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד וּמַמְתִּיק לוֹ אֶת הַדִּינִים, כְּשֶׁהוּא מְקַבֵּל יִסּוּרִים בְּכַמּוּת שֶׁהוּא יָכוֹל לְהִתְמוֹדֵד עִמָּם.

וְלָכֵן צָרִיךְ כָּל יְהוּדִי לָדַעַת שֶׁבַּתַּהֲלִיךְ הַהִתְחַזְּקוּת וְהַתִּקּוּן שֶׁלּוֹ יַגִּיעוּ אֵלָיו יִסּוּרִים בַּתְּחִלָּה וּבְהַמְתָּקָה כְּדֵי שֶׁיִּמָּחֲקוּ הַפְּגָמִים שֶׁעָשָׂה. אַךְ אִם הַיְהוּדִי לֹא מְקַבֵּל אוֹתָם בַּהֲבָנָה וְהָכָלָה, אֲזַי מִדַּת הַדִּין דּוֹרֶשֶׁת לָתֵת לָאָדָם אֶת הַיִּסּוּרִים כְּפִי שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ בֶּאֱמֶת עַל מַעֲשָׂיו...

[וְזֶה מָה שֶׁלָּמַדְנוּ בַּהַתְחָלָה מִתּוֹרָה כ"ו שֶׁדִּבְּרָה עַל הַצַּדִּיק, שֶׁהֵיכָן שֶׁיֵּשׁ מְנִיעוֹת שָׁם יֵשׁ לְתַקֵּן, וְאִם כֵּן הַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לַיְּהוּדִי הֵם הַסִּימָן שֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה לְתַקֵּן הַפְּגָמִים שֶׁעָשָׂה].

אַךְ כַּאֲשֶׁר אָדָם מְקַבֵּל אֶת הַיִּסּוּרִים בְּאַהֲבָה, שׁוֹמֵר עַל בְּרִיתוֹ וְלוֹמֵד תּוֹרָה, הוּא זוֹכֶה לְהִתְחַבֵּר אֶל ה׳ יִתְבָּרַךְ וְזוֹכֶה לְשָׁלוֹם לְעַצְמוֹ גּוּפוֹ וְנַפְשׁוֹ, וּמִשָּׁם יָכוֹל לִמְשׁוֹךְ שָׁלוֹם לַסְּבִיבָה:

וְשָׁלוֹם בְּגוּפוֹ (שבת לג: דָּרַשׁ עַל פָּסוּק ״וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם״, שָׁלוֹם בְּגוּפוֹ שָׁלוֹם בְּמָמוֹנוֹ וְכוּ׳) - בְּאַרְבַּע מָרוֹת שֶׁלֹּא תִּתְגַּבֵּר אַחַת עַל חֲבֶרְתָּהּ. שָׁלוֹם בְּמָמוֹנוֹ - שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּא זֶה וְאָכַל אֶת זֶה... שָׁלוֹם בְּתוֹרָתוֹ בְּלֹא קֻשְׁיוֹת.

לְאָדָם יֵשׁ אַרְבַּע מָרוֹת בַּגּוּף: מָרָה אֲדוּמָה מָרָה יְרַקָּה מָרָה לְבָנָה וּמָרָה שְׁחוֹרָה, וְהֵן כְּנֶגֶד אַרְבַּעַת הַיְסוֹדוֹת הָרוּחָנִיִּים הַמַּרְכִּיבִים אֶת הָאָדָם וְאַחֲרָאִים עַל תְּכוּנוֹתָיו: הָאֵשׁ, הָרוּחַ, הַמַּיִם וְהֶעָפָר. כַּאֲשֶׁר אֵין שָׁלוֹם בְּגוּפוֹ, כְּלוֹמַר נִפְגָּם הָאִזּוּן בֵּין הַמָּרוֹת, מַתְחִילִים הַחוֹלָאִים הַנַּפְשִׁיִּים וְהַגּוּפָנִיִּים שֶׁל הָאָדָם. לְדֻגְמָא, בְּהִתְגַּבְּרוּת הַמָּרָה הַשְּׁחוֹרָה שֶׁמְּקוֹרָהּ מִיְּסוֹד הֶעָפָר, אָדָם נִכְנָס לְעַצְבוּת וְדִכָּאוֹן וּשְׁאָר חֻלָּאֵי הַנֶּפֶשׁ.

אָדָם שֶׁשּׁוֹמֵר עַל הַבְּרִית יֵשׁ לוֹ שָׁלוֹם בֵּין הַמָּרוֹת בַּגּוּף, כְּלוֹמַר יֵשׁ לוֹ בְּרִיאוּת הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ. יֵשׁ לוֹ גַּם שָׁלוֹם בְּמָמוֹנוֹ וּבְתוֹרָתוֹ, כִּי הַצְלָחָתוֹ בַּפַּרְנָסָה וּבַלִּמּוּד מְחֻבָּרִים אֶל הַבְּרִית וּבֶרֶגַע שֶׁהוּא שׁוֹמֵר עַל הַבְּרִית תּוֹרָתוֹ מְאִירָה לוֹ וּפַרְנָסָתוֹ מַצְלִיחָה לוֹ (כְּפִי שֶׁרַבֵּנוּ מַסְבִּיר בְּהַרְחָבָה בְּתוֹרָה כט).

נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית יוּכַל לִלְמֹד תּוֹרָה שֶׁתָּאִיר לוֹ מִבִּפְנִים וְיוּכַל לְהִתְחַבֵּר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁיִּשְׁמַע לוֹ מִבְּלִי שֶׁיְּדַבֵּר, כְּאֵם שֶׁמְּבִינָה אֶת תִּינוֹקָהּ, וְלִמְשֹׁךְ שָׁלוֹם מִמָּקוֹר עֶלְיוֹן, וְאָז לְהָאִיר פָּנִים לְאַחֵר

וּלְהַגְבִּיר הַשָּׁלוֹם בָּעוֹלָם, וְאָז עַל יְדֵי הַחִבּוּר לְהַגִּיעַ אֶל הָאֱמֶת וְלִמְשֹׁךְ אֱמוּנָה לָעוֹלָם כֻּלּוֹ.

העולה מן התורה:

- כַּאֲשֶׁר לָאָדָם יֵשׁ הַפְרָעוֹת וּמְנִיעוֹת דַּוְקָא כְּשֶׁעוֹסֵק בִּדְבָרִים שֶׁל קְדֻשָּׁה, זֶהוּ סִימָן כִּי הוּא מְתַקֵּן אֶת דְּרָכָיו, וְלָכֵן מִדַּת הַדִּין שׁוֹלַחַת לוֹ אֶת הַמְּנִיעוֹת שֶׁעַל יְדֵי הַהִתְגַּבְּרוּת עֲלֵיהֶן הוּא מַעֲלֶה אֶת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ בִּגְלַל הַפְּגָמִים.
- כְּדֵי לְמַשּׁוֹךְ אֶת כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹד אֶת ה' שְׁכֶם אֶחָד, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין בְּנֵי אָדָם כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לִלְמֹד וְלַחְקֹר בְּיַחַד עַד שֶׁיַּגִּיעוּ לָאֱמֶת.
- כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לִהְיוֹת בְּשָׁלוֹם זֶה עִם זֶה וְיִרְצוּ לְהַקְשִׁיב וּלְקַבֵּל זֶה מִזֶּה צָרִיךְ שֶׁיָּאִירוּ פָּנִים אִישׁ לְרֵעֵהוּ.
- כְּדֵי שֶׁיָּאִירוּ פָּנִים אִישׁ לְרֵעֵהוּ צָרִיךְ שֶׁיָּאִיר לָאָדָם אוֹר פְּנִימִי עַל יְדֵי שֶׁיַּעֲסֹק בַּתּוֹרָה.
- עַל מְנָת שֶׁהַתּוֹרָה תָּאִיר לוֹ צָרִיךְ אָדָם לִשְׁמוֹר עַל הַבְּרִית, אֲזַי הוּא מְזַדַּכֵּךְ וְעַל יְדֵי הַלִּמּוּד הוּא מִתְחַבֵּר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם וּמוֹשֵׁךְ מִמֶּנּוּ אֶת מִדַּת הַשָּׁלוֹם וְהָאַרַת הַפָּנִים.

בני לן ביתא

הַמִּתְנַגְּדִים הַמְבַזִּים וְהַמְחָרְפִים יִרְאֵי הַשֵּׁם - זֶה מֵחֲמַת שֶׁמְּקַבְּלִים תּוֹרָה מִתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁדַּיָּן יְהוּדָאִין (עיין זוהר פנחס רנג:). כִּי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁדַּיָּן יְהוּדָאִין הֵם מְקַבְּלִים תּוֹרָתָם מֵהַשֵּׁדִין, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם תּוֹרָה נְפוּלָה מֵאַלְפִין נְפוּלִים. וּבְאַלְפִין אֵלּוּ כְּתִיב בִּשְׁלֹמֹה (מלכים א' ה) : "וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וָאָלֶף". כִּי שְׁלֹמֹה זָכָה לָהֶם בְּקֻדֻּשָּׁה, אֲבָל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁדַּיָּן יְהוּדָאִין מְקַבְּלִין מֵהֶם דֶּרֶךְ הַקְּלִפּוֹת. וּבְשָׁבִיל זֶה כָּל דִּבּוּרָם - דֶּרֶךְ מְשַׁל וּמְלִיצָה וּטְעָמִים נִפְלָאִים, כִּי שָׁרְשָׁהּ מֵאֵלּוּ אַלְפִין הַנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים, נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם (ישעיה ז) : "הַמְעַט מִכֶּם הַלְאוֹת אֲנָשִׁים כִּי תַלְאוּ גַּם אֶת אֱלֹקָי". כִּי מְיַגְּעִים אֲנָשִׁים שֶׁבָּאִים לִשְׁמֹעַ דְּרוּשָׁם וְתוֹרָתָם, וַאֲנָשִׁים חוֹשְׁבִים שֶׁיָּבוֹאוּ לְאֵיזֶהוּ תּוֹעֶלֶת עַל יָדָם,

הַיְנוּ שֶׁעָבְדוּ לָדַעַת אֶת ה׳ אֵיךְ לַעֲבֹד. וְהֵם - הָאֲנָשִׁים - אֵין מַשִּׂיגִים שׁוּם תּוֹעֶלֶת, כִּי תּוֹרָתָם שֶׁל אֵלּוּ הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין לָהּ כֹּחַ לְהַדְרִיךְ אֶת הָאָדָם בְּדֶרֶךְ הַטּוֹב, כִּי מְבִישָׁא לָא הָוֵי טָבָא (עיין ברכות כט ב״ר פ׳ כב מצורע פ׳ יט ועיין שבת קכט.). וְלֹא עוֹד, כִּי תַּלְאוּ גַּם אֱלֹקִים - כְּאִלּוּ לוֹאֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִלַּעֲזֹר לָעוֹבְדִים אוֹתוֹ. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם נוֹפְלִים בִּכְפִירוֹת גְּדוֹלוֹת, וְחוֹשְׁבִים, חַס וְשָׁלוֹם, ״לֹא יִרְאֶה וְלֹא יָבִין אֱלֹקִים בְּמַעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם״. עַל יְדֵי זֶה ״אֶת יִרְאֵי ה׳ לֹא יְכַבְּדוּ״, וּמְחָרְפִים וּמְבַיְּשִׁים אוֹתָם. וּבִשְׁבִיל זֶה בּוּשָׁה נִקְרָא עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הושע ט) : ״וַיִּנָּזְרוּ לַבֹּשֶׁת״, כִּי הַבּוּשָׁה וְהַחֲרוּף נַעֲשָׂה מֵהַכְּפִירוֹת.

תּוֹרָה כ״ח הִיא אַחַת הַתּוֹרוֹת הַחֲשׁוּבוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ, בָּהּ הוּא מַרְחִיב לָנוּ עַל עִנְיַן שֵׁדִין יְהוּדָאִין וְהַנָּזֵק שֶׁהֵם עוֹשִׂים לְאֱלֹהָ הַמְנַסִּים לְהִתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֶל צַדִּיקֵי הָאֱמֶת. רַבֵּנוּ הֵבִיא בְּתוֹרָה י״ב אֶת עִנְיַן הַשֵּׁדִים הַיְהוּדִים, שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מְפֻרְסָמֵי שֶׁקֶר הַלּוֹמְדִים שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ וּמִתְחַבְּרִים לְעַרְמוּמִיּוּת שֶׁל הַקְּלִפָּה שֶׁנִּדְבְּקָה בַּתּוֹרָה (רְאֵה שָׁם בְּהַרְחָבָה), וּכְכָל שֶׁהֵם לוֹמְדִים תּוֹרָה יוֹתֵר הֵם מִתְעַצְּמִים בְּרִשְׁעוּתָם יוֹתֵר בְּמָקוֹם שֶׁהַתּוֹרָה תְּטַהֵר אוֹתָם, וְהֵם בְּטוּחִים שֶׁכָּל תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם עַרְמוּמִיִּים כְּמוֹתָם, כֵּיוָן שֶׁהֵם לוֹמְדִים מֵאוֹתָהּ תּוֹרָה וְאִם כֵּן הֵם חוֹשְׁבִים וּמַשְׁחָתִים כְּמוֹתָם.

כָּעֵת רַבֵּנוּ מְגַלֶּה לָנוּ כִּי אוֹתָם מְפֻרְסָמֵי שֶׁקֶר שֵׁדִים יְהוּדִים מִתְחַבְּרִים דֶּרֶךְ הַשֵּׁדִים לְמָקוֹר חָכְמָה רוּחָנִי

עֶלְיוֹן הַנִּקְרָא "אַלְפִּין", שְׁמִמֶּנּוּ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שָׁאַב אֶת חָכְמָתוֹ לְהַמְשִׁיל מְשָׁלִים, לִמְשׁוֹךְ לְבָבוֹת הַשּׁוֹמְעִים וּלְהַסְבִּיר לָהֶם אֲפִילוּ אֶת הָרַעְיוֹנוֹת הַגְּבוֹהִים וְהַנַּעֲלִים בְּיוֹתֵר בְּצוּרָה שֶׁהַיְּהוּדִי הַפָּשׁוּט בְּיוֹתֵר יָבִין אוֹתָם.

אֲבָל הַחִבּוּר שֶׁל אוֹתָם שְׁדִים יְהוּדִים נִקְרָא "אַלְפִּין נְפוּלִין" כִּי הֵם מִתְחַבְּרִים אֶל אוֹתוֹ מָקוֹר דֶּרֶךְ הַטֻּמְאָה, וְלָכֵן הֵם מַצְלִיחִים לִמְשׁוֹךְ אֲלֵיהֶם אֶת הַמְּשָׁלִים וְהַמְּלִיצוֹת וְלִמְשֹׁךְ אַחֲרֵיהֶם רַבִּים שֶׁיִּשְׁמְעוּ אֶת דְּבַר לִקָּחָם וְיֵלְכוּ אַחֲרֵיהֶם, אֲבָל הֵם לֹא מַעֲבִירִים שׁוּם קְדֻשָּׁה בְּדִבּוּרִים אֵלּוּ, וְלֹא מְקַדְּמִים אֶת חֲסִידֵיהֶם בַּעֲבוֹדַת וְיִרְאַת ה' אֶלָּא רַק כְּלַפֵּי חוּץ, בְּמִנְהָגִים וּבִלְבּוּשִׁים, וְאֵלּוּ בְּפָנִים הֵם הוֹפְכִים לְמְחַרְחֲרֵי רִיב, כַּעֲסָנִים וּבַעֲלֵי דִּינִים. זֹאת מִכֵּיוָן שֶׁ"מֻּרְעַ לֹא יֵצֵא טוֹב", וְכֵיוָן שֶׁאוֹתָם שְׁדִים יְהוּדִים מְקַבְּלִים אֶת חִבּוּרָם לְאוֹתוֹ מָקוֹר עֶלְיוֹן דֶּרֶךְ הַסִּטְרָא אַחֲרָא, הַטּוֹב שֶׁבַּדִּבּוּרִים נִשְׁאַר לְמַעְלָה, וְהַשּׁוֹמְעִים לְמָטָּה מְבַזְבְּזִים זְמָנָם לָרִיק בְּלִמּוּדָם אֵצֶל מְפָרְסְמֵי הַשֶּׁקֶר.

וְכָתַב רַבִּי נָתָן עַל תּוֹרָה זוֹ (לקו"ה הַל' ברכת המזון ה) כִּי יֵשׁ לְהִתְפַּלֵּל רַבּוֹת לְבוֹרֵא עוֹלָם שֶׁיִּנָּצֵל מֵהַלִּמּוּדִים הָרָעִים שֶׁנִּמְשָׁכִים מֵאוֹתָם שְׁדִים יְהוּדִים, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל יִשְׂרָאֵל צַדִּיקִים וְרוֹצִים לְהִתְקָרֵב אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם וְלִירָא אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, וּבְעִקָּר הַנְּעָרִים וְהַצְּעִירִים שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְרַחֲקוּ מֵהַשֹּׁרֶשׁ כָּל כָּךְ, וְהַרְבֵּה מֵהֶם מִתְרַחֲקִים בִּגְלַל דֵּעוֹת רָעוֹת וּסְבָרוֹת שָׁקֶר, שֶׁמַּחְלִישִׁים אוֹתָם כְּשֶׁהַשְּׁדִים הַיְּהוּדִים תּוֹקְפִים אֶת עִנְיַן הַתְּפִלָּה בְּכֹחַ וּבִמְסִירוּת נֶפֶשׁ וְתוֹלִים זֹאת בְּצַדִּיקִים גְּדוֹלִים כִּבְיָכוֹל חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁאֲנָשִׁים מַרְפִּים יְדֵיהֶם מִן הַתְּפִלָּה בִּיגִיעָה וּמְזַלְזְלִים בָּהּ כְּאִלּוּ הִיא בְּטוּל תּוֹרָה, וּמְאַבְּדִים אֶת הַקֶּשֶׁר לְבוֹרֵא עוֹלָם

שֶׁיַּצִּיל אוֹתָם מֵאוֹתָם מְפֻרְסָמֵי שֶׁקֶר וִיקָרֵב אוֹתָם לְצַדִּיקֵי הָאֱמֶת.

וְכַאֲשֶׁר אָדָם מַפְסִיק אֶת הַדִּבּוּר עִם בּוֹרֵא עוֹלָם, כָּאן יֵצֶר הָרַע מַכְנִיס בְּלִבּוֹ שֶׁהוּא לֹא יָכוֹל לְהִתְקָרֵב אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם, שֶׁהוּא פָּגוּם וּמֻשְׁחָת וְכָל סְבָרוֹת הַשֶּׁקֶר שֶׁמַּחְלִישׁוֹת אֶת הָאָדָם בַּעֲבוֹדַת ה׳ וְגוֹרְמוֹת לוֹ לִרְדֹּף אֶת עַצְמוֹ בְּדִינִים.

אוֹתָם צְעִירִים הַהוֹלְכִים אַחֲרֵי מְפֻרְסָם הַשֶּׁקֶר חוֹשְׁבִים שֶׁזּוֹהִי דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה, וְכִי אֵין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּבְיָכוֹל אֶת הַפֹּה וַהֲדָרֶךְ לְקָרֵב אוֹתָם בְּדֶרֶךְ אַחֶרֶת, וְכַאֲשֶׁר אוֹתוֹ מְפֻרְסָם שֶׁל שֶׁקֶר פּוֹעֵר פִּיו עַל צַדִּיקֵי הָאֱמֶת וְעַל מְפֻרְסְמֵי שֶׁקֶר אֲחֵרִים כְּמוֹתוֹ, כִּי כֵּן הוּא תָּמִיד נִמְצָא בְּמִלְחָמוֹת וּבָטוּחַ כִּי כֻּלָּם מֻשְׁחָתִים כָּמוֹהוּ, אִם כֵּן הַ״חֲסִידִים״ שֶׁלּוֹ בְּטוּחִים גַּם הֵם כִּי כָּל הָרַבָּנִים הָאֲחֵרִים כֻּלָּם הֵם שַׁקְרָנִים וְרַמָּאִים, וּמְדַבְּרִים בִּגְנוּתָם וּמְחָרְחֲרֵי רִיב וּמָדוֹן, וּמְדַבְּרִים סָרָה עַל צַדִּיקֵי הָאֱמֶת יָחַד עִם מְפֻרְסְמֵי הַשֶּׁקֶר הָאֲחֵרִים. וְכָךְ רַבָּם הַשֵּׁד יְהוּדִי גּוֹרֵם לָהֶם לְהִתְרַחֵק מִבּוֹרֵא עוֹלָם, כִּי הֵם רוֹאִים רַע בְּכָל אָדָם וְחוֹלְקִים עַל גְּדוֹלִים, וּבְטוּחִים שֶׁהֵם קַנָּאִים לָאֱמֶת וְעוֹשִׂים רְצוֹן ה׳ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא מְבִינִים מַדּוּעַ אִם כֵּן מִדַּת הַדִּין מְתוּחָה עֲלֵיהֶם וְיֵשׁ לָהֶם קְשָׁיֵי פַּרְנָסָה, בְּעָיוֹת שְׁלוֹם בַּיִת, צַעַר גִּדּוּל בָּנִים וְנִזְקֵי בְּרִיאוּת וּשְׁאָר מַרְעִין בִּישִׁין.

וְאָז אוֹתָם ״חֲסִידִים״ נִכְנָסִים לִכְפִירָה, כִּי הֵם בְּטוּחִים שֶׁמָּה שֶׁהֵם עוֹשִׂים נִקְרָא ״עֲבוֹדַת ה׳״ וְאִם כֵּן הִיא לֹא עוֹבֶדֶת, כִּי הֵם רַק סוֹבְלִים וּמְצֻטַעֲרִים, רָבִים וְנִפְגָּעִים, עַד שֶׁהֵם מַרְפִּים אֶת יְדֵיהֶם וְנוֹטְשִׁים אֶת דָּתָם וֶאֱמוּנָתָם,

מִתּוֹךְ הֲבָנָה מֵטְעִית כִּי זוֹ הַדֶּרֶךְ הַיְחִידָה לַעֲבוֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְהִיא לֹא מַתְאִימָה לָהֶם. וְגַם מְפָרְסָם הַשֶּׁקֶר רוֹדֵף אֶת אוֹתָם תַּלְמִידִים שֶׁנָּפְלוּ, בְּטַעֲנָה כִּי הֵם מֻשְׁחָתִים וּמְקֻלְקָלִים וְה' יִתְבָּרַךְ הוּא וֶה שֶׁדָּחָה אוֹתָם וְלֹא רוֹצֶה בָּהֶם, כְּשֶׁהָאֱמֶת הִיא שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רַק בִּקֵּשׁ לְהַרְחִיק אוֹתָם מֵאוֹתוֹ מְפָרְסָם שֶׁקֶר לְטוֹבָתָם.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כּוֹעֵס עַל אוֹתָם מְפָרְסְמֵי שֶׁקֶר, כֵּיוָן שֶׁהַנֶּזֶק שֶׁהֵם עוֹשִׂים הוּא גָּדוֹל, שֶׁלֹּא רַק שֶׁאֵינָם מְקַדְּמִים אֶת הַהוֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם בַּעֲבוֹדַת ה', אֶלָּא שׁוֹבְרִים אֶת רוּחָם כִּי הֵם נִתְקָעִים בַּמָּקוֹם וְלֹא מִתְקַדְּמִים, וּמְיָאֲשִׁים אוֹתָם שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִהְיוֹת עַבְדֵי ה' נֶאֱמָנִים וַאֲהוּבִים, וְגוֹרְמִים לָהֶם לִנְטֹשׁ אֶת הַכֹּל וְלָלֶכֶת אַחַר בּוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים, וּלְאַבֵּד בְּכָךְ אֶת עוֹלָמָם וְעוֹלָמוֹ שֶׁל זַרְעָם וְזֶרַע זַרְעָם חָלִילָה. כִּי אוֹתָם תּוֹעִים לֹא מְחַפְּשִׂים אֶת צַדִּיקֵי הָאֱמֶת, מֵאַחַר וְהַשֵּׂד הַיְהוּדִי לִמֵּד אוֹתָם שֶׁכֻּלָּם שָׁוִים וְכֻלָּם רָעִים וְכֻלָּם שַׁקְרָנִים, אִם כֵּן מָה לִי לְהַחְלִיף שֵׂד יְהוּדִי בְּשֵׂד יְהוּדִי אַחֵר?

וְלָכֵן אָנוּ צְרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַגִּיעַ אֶל צַדִּיק הָאֱמֶת, מֵאַחַר שֶׁאִם נְבָרֵר וְנִשְׁאַל נִשְׁמַע דְּבָרִים רָעִים עַל כָּל מְפָרְסָם וּמְפָרְסָם, וְלֹא נֵדַע תָּמִיד לְהַבְדִּיל הַאִם מְדֻבָּר בְּשֵׂד יְהוּדִי שֶׁמַּעֲשָׂיו הָרָעִים נֶחְשָׂפִים עַל יְדֵי הַקְּרוֹבִים אֵלָיו הַיּוֹדְעִים אֶת הָאֱמֶת, אוֹ שֶׁזֶּהוּ צַדִּיק אֱמֶת שְׁנִרְדָּף עַל יְדֵי שֵׂד יְהוּדִי שֶׁרוֹדֵף וּמַפִּיץ עָלָיו שְׁקָרִים אֵלֶּה.

אֲבָל לְרַבֵּנוּ חָשׁוּב לִכְתֹּב אֶת הַדְּבָרִים הַנַּ"ל, כִּי הַרְבֵּה נְעָרִים וּצְעִירִים רוֹצִים לָדַעַת אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, וַעֲלֵיהֶם לָדַעַת אֶת הָאֱמֶת וְלֹא לְהִכָּנֵס בִּתְמִימוּת וְעֵינַיִם עֲצוּמוֹת אֶל עוֹלָם הָאֱמוּנָה, כִּי לֹא יֵדְעוּ לְזַהוֹת בַּזְּמַן אֶת הַשֵּׂדִים

הַיְהוּדִים הַמִּתְחַבְּאִים שָׁם וּמַטָּרָתָם לְסַלֵּק אוֹתָם מִשָּׁם, וּלְגָרְשָׁם מֵעוֹלָם הַחַיִּים חֲזָרָה אֶל הַחֹשֶׁךְ מִמֶּנּוּ בָּאוּ.

וּכְשֶׁיֵּשׁ לְיִרְאֵי הַשֵּׁם חֲרָפוֹת וּבוּשׁוֹת מֵהַכּוֹפְרִים הָאֵלּוּ, עֲצָה עַל זֶה: "וְאָנֹכִי תּוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם" (תהלים כב). לַחֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת, הַסְּגֻלָּה לְזֶה בְּחִינַת תּוֹלָע. שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת הַזֹּאת, מְנַצֵּחַ אוֹתָן. כִּי תּוֹלָע הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איכה ד): "הָאֱמֻנִים עָלֵי תּוֹלָע". וְהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהוּא רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית טו): "וְהֶאֱמִין בַּה'". וּבְחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, מְשַׁבֵּר וּמְבַטֵּל עֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת וְהַבְּזָיוֹנוֹת, וּמִתְגַּבֵּר עַל הַכּוֹפְרִים, בִּבְחִינַת (תהלים כ): "בְּגְבֻרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ". כִּי אַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת (שם פט): "וְחַסְדִּי לֹא אָפִיר מֵעִמּוֹ וְלֹא אֲשַׁקֵּר בֶּאֱמוּנָתִי", בָּיְמִין הַזֹּאת הוּא מִתְגַּבֵּר עַל אוֹיְבָיו, כִּי נַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת (נחום ב): "אַנְשֵׁי חַיִל מְתֻלָּעִים". וּבָזֶה הַחֶסֶד הוּא מְתַקֵּן אֵלּוּ הָאַלְפִּין הַנִּפּוּלִים הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת (שמות כ): "וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים".

וְהַדֶּרֶךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְחַזֵּק אֶת צַדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁסּוֹבְלִים בְּזִיּוֹנוֹת וַחֲרָפוֹת מִשֵּׁדִים יְהוּדִים וְגוֹרְמִים לְמַחֲפְּשֵׁי הָאֱמֶת וְיִרְאֵי ה' לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם הוּא עַל יְדֵי הִתְחַזְּקוּת בֶּאֱמוּנָה.

הַחִבּוּר שֶׁלָּנוּ אֶל אוֹר אֵינְסוֹף הוּא דֶּרֶךְ סְפִירַת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא הַסְּפִירָה הַנְּמוּכָה מִכָּל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת שֶׁמַּעֲבִירִים אֶת הָאוֹר מִבּוֹרֵא עוֹלָם אֵלֵינוּ. סְפִירַת הַמַּלְכוּת הִיא גַּם כְּנֶגֶד אֱמוּנָה וְחֶסֶד. וְלָכֵן כְּדֵי לְהִתְחַזֵּק

וּלְהִתְחַבֵּר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם הוּא עַל יְדֵי הִתְחַבְּרוּת לִסְפִירַת הַמַּלְכוּת, עַל יְדֵי הִתְחַזְּקוּת בֶּאֱמוּנָה וְחֶסֶד.

וְכֵן רָאִינוּ בְּמִזְמוֹר "אָנָּא בְּכֹחַ" בּוֹ יֵשׁ שֶׁבַע שׁוּרוֹת הַמֻּרְכָּבוֹת מִשִּׁבְעָה שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים הָרְמוּזִים בְּרָאשֵׁי תֵּבוֹת, כְּנֶגֶד שֶׁבַע סְפִירוֹת תַּחְתּוֹנוֹת. הַשּׁוֹרָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל "אָנָּא בְּכֹחַ" הִיא רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ אב"ג ית"ץ שֶׁהוּא כְּנֶגֶד אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁהוּא סְפִירַת חֶסֶד, וְהַגִּימַטְרִיָּא שֶׁל הַשֵּׁם הַזֶּה הוּא 506 כְּמִנְיַן "תּוֹלָע", וְזֶה הַחֶסֶד וְהָאֱמוּנָה שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁעִמָּם שִׁבֵּר אֶת הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבִּזְמַנּוֹ, וְעַל יְדֵי הִתְחַזְּקוּת שֶׁלָּנוּ בְּחֶסֶד וֶאֱמוּנָה אָנוּ מְשַׁבְּרִים אֶת הַכְּפִירָה שֶׁמְּפִיצִים הַשֵּׁדִים הַיְהוּדִים וּמְתַקְּנִים אֶת הָאַלְפַּיִן הַנְּפוּלִים, כְּלוֹמַר אֶת הַנֶּזֶק שֶׁעָשׂוּ מְפֻרְסְמֵי הַשֶּׁקֶר בְּדִבְרֵיהֶם שֶׁהוֹלִיכוּ שׁוֹלָל אֶת הַהוֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם.

וְלָבוֹא לְחֶסֶד, אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁיַּכְנִיס תַּלְמִידֵי חֲכָמִים צַדִּיקִים לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. כִּי 'הַמַּכְנִיס אוֹרְחִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים לְתוֹךְ בֵּיתוֹ כְּאִלּוּ הִקְרִיב תְּמִידִין', כְּמַאֲמָר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ברכות י.): 'אִישׁ קָדוֹשׁ עוֹבֵר עָלֵינוּ תָּמִיד' וְכוּ'. וּבָזֶה הַשְּׁמוּשׁ שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם וּמְשַׁמֵּשׁ אוֹתָם, זוֹכֶה לַחֶסֶד הַנַּ"ל, כְּמַאֲמָר (כתובות צו): 'כָּל הַמּוֹנֵעַ תַּלְמִידוֹ מִלְּשַׁמְּשׁוֹ כְּאִלּוּ מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ חֶסֶד'. וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה הַתָּמִיד בָּבֶשׂ, כִּי מִמֶּנּוּ נִתְתַּקְּנוּ הָאַלְפַּיִן, בִּבְחִינַת (ירמיה יא): "וַאֲנִי כְּכֶבֶשׂ אַלּוּף". וְזֶה בְּחִינַת כֶּבֶשׂ - שֶׁכָּבוּשׁ תַּחַת יָד רַבּוֹ וּמְשַׁמֵּשׁ אוֹתָם. וְזֶה תָּמִד - גִּימַטְרִיָּא ד' אַלְפַּיִן שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאַלְפַּיִן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ (משלי כג): "לְמִי מִדְיָנִים לְמִי שִׂיחַ", הַיְנוּ עַל יְדֵי שִׂי"חַ, עַל יְדֵי **חָכָם שֵׂד יְהוּדָאי**, עַל יָדוֹ מְדָנִים, עַל יָדוֹ בָּא הִתְנַגְּדוּת.

הַחֶסֶד הֶחָשׁוּב בְּיוֹתֵר שֶׁיָּכוֹל אָדָם לַעֲשׂוֹת שֶׁיִּקָּרֵב אוֹתָן לַה׳ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי שֶׁיְּשַׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים צַדִּיקִים, יְאָרֵחַ אוֹתָם וִיסַיֵּעַ בְּיָדָם. צַדִּיקֵי הָאֱמֶת הֵם אֲנָשִׁים הָעוֹסְקִים לְתַקֵּן בְּאַלְפִּין הַנְּפוּלִין וְנוֹדְדִים מִמָּקוֹם לְמָקוֹם לְתַקֵּן מָה שֶׁנִּפְגַּע שָׁם, וְכָל הַמְּאָרֵחַ צַדִּיק בְּבֵיתוֹ כְּאִלּוּ כָּנַס לְשָׁם אֶת כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁהַצַּדִּיק עָשָׂה בְּמַסָּעָיו.

כְּלוֹמַר כְּשֵׁם שֶׁעָלֵינוּ לְהִתְרַחֵק מִמְּפָרְסְמֵי שֶׁקֶר וְשֵׁדִים יְהוּדִים, כֵּן אֵין אָנוּ יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם לְלֹא חִבּוּר לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁנְּשַׁמֵּשׁ אוֹתָם וְנִלְמַד מִדַּרְכָּם וְנִשְׁפַּע מֵאוֹרָם.

אַךְ כֵּיוָן שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִים לְהַבְדִּיל בֵּינֵיהֶם מַמָּשׁ, וְעַל כָּל מְפָרְסָם נִשְׁמַע דְּבָרִים רָעִים, בֵּין אִם הֵם אֱמֶת וּבֵין אִם הֵם שֶׁקֶר שֶׁהֵפִיצוּ שֵׁדִים יְהוּדִים, הָרֵי שֶׁאָנוּ זְקוּקִים לְהַרְבֵּה תְּפִלּוֹת שֶׁה׳ יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּה אוֹתָנוּ לְהִתְקָרֵב אֶל צַדִּיקֵי אֱמֶת.

רַבִּי נַחְמָן וְרַבִּי נָתָן הוֹסִיפוּ עוֹד שְׁנֵי סִימָנִים שֶׁל שֵׁד יְהוּדִי, עַל פִּי הַכְּלָל שֶׁ״מֵרַע לֹא יוֹצֵא טוֹב״, וְהוּא שֶׁמְּפָרְסָם שֶׁל שֶׁקֶר לֹא יָכוֹל בֶּאֱמֶת לְקָרֵב אוֹתָנוּ אֶל ה׳ יִתְבָּרַךְ. לָכֵן קוֹדֶם כָּל יֵשׁ לְהַבְחִין אִם אוֹתוֹ מְפָרְסָם מְדַבֵּר בִּגְנוּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי צַדִּיק אֱמֶת לֹא מְדַבֵּר רַע לְעוֹלָם עַל יְהוּדִים אֲחֵרִים, הוּא מְדַבֵּר עַל הַטּוֹבִים בָּהֶם לְחַזֵּק אוֹתָם. כַּאֲשֶׁר אוֹתוֹ מְפָרְסָם מַצִּיג עַצְמוֹ ״קַנַּאי לָאֱמֶת״ וְתוֹקֵף מְפָרְסָמִים אֲחֵרִים וּמִתְעַקֵּשׁ ״לַחְשֹׂף עֲלֵיהֶם אֶת הָאֱמֶת״, יֵשׁ לָדַעַת כִּי כַּנִּרְאֶה הוּא מְפָרְסָם שֶׁקֶר בְּעַצְמוֹ. יִתָּכֵן כִּי הַנִּרְדָּף עַל יָדוֹ הוּא גַּם מְפָרְסָם שֶׁקֶר בְּעַצְמוֹ וְלָאו דַּוְקָא צַדִּיק אֱמֶת, אֲבָל הָרוֹדֵף הוּא וַדַּאי לֹא צַדִּיק אֱמֶת,

כִּי הָרֵי אָמְרוּ חֲזַ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְבַקֵּשׁ אֶת הַנִּרְדָּף, וְלָכֵן צַדִּיק אֱמֶת לְעוֹלָם אֵינוֹ רוֹדֵף.

מִכָּאן שֶׁאִם אַחֵרִי שְׁעוּרִים שֶׁל אוֹתוֹ רַב אֲנַחְנוּ יוֹצְאִים וּמְדַבְּרִים רַע עַל יְהוּדִים אֲחֵרִים, וּמִתְעַסְּקִים בְּמֻפְרָסְמֵי שֶׁקֶר" וּמְחַרְחֲרִים רִיב וּמַחְלוֹקוֹת, הָרֵי שֶׁשָּׁתִינוּ כָּעֵת מִבּוֹר מַיִם מְזֻהָם וְעָלֵינוּ לְהִתְרַחֵק מֵאוֹתוֹ רַב וְלֹא לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יוֹתֵר.

סִימָן אַחֵר הוּא יַחַס אוֹתוֹ מְפֻרְסָם לַתְּפִלָּה. אִם הוּא מַטִּיף רַבּוֹת עַל מַעֲלַת לִמּוּד הַתּוֹרָה וְהַהִתְמָדָה וּבַז לְקְרִיאַת תְּהִלִּים וּתְפִלּוֹת אֲרֻכּוֹת מֵעִמְקֵי הַנֶּפֶשׁ, הָרֵי זֶה שֵׁד יְהוּדִי שֶׁהַהִתְמָדָה שֶׁלּוֹ בַּתּוֹרָה מַגִּיעָה מֵהַמָּרָה הַשְּׁחוֹרָה וְלִמּוּדוֹ הוֹלֵךְ לַסִּטְרָא אַחֲרָא, עִם כָּל הַגְּמָרוֹת וְסִפְרֵי הֲלָכָה שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בְּעַל פֶּה יָשָׁר וְהָפוּךְ. צַדִּיק הָאֱמֶת הוּא תָּמִיד בָּעַל תְּפִלָּה שֶׁשּׁוֹפֵךְ אֶת לִבּוֹ לִפְנֵי קוֹנוֹ וְכָל פְּעֻלָּה שֶׁלּוֹ בַּקְדֻשָּׁה מַתְחִילָה בִּתְפִלָּה לְעֶזְרָה וּמִסְתַּיֶּמֶת בִּתְפִלַּת הוֹדָאָה.

כַּאֲשֶׁר אוֹתוֹ תַּלְמִיד חָכָם שֶׁאָנוּ מִתְקָרְבִים אֵלָיו מֵאִיר אֵלֵינוּ פָּנִים, נִמְצָא תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, לֹא שׂוֹפֵט וְלֹא דָן, לֹא מַזְכִּיר מְפֻרְסְמֵי שֶׁקֶר בִּשְׁמָם וְלֹא מְדַבֵּר סָרָה עַל יְהוּדִים אֲחֵרִים[22], מְעוֹדֵד אוֹתָנוּ תָּמִיד לְדַבֵּר עִם הַבּוֹרֵא בְּעַצְמֵנוּ

---

[22] הַחֲסִידוּת מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ כִּי יֵשׁ בָּאָדָם שְׁתֵּי נְפָשׁוֹת, נֶפֶשׁ בְּהֵמִית וְנֶפֶשׁ אֱלֹקִית. הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית הִיא הַמַּחְבֶּרֶת אוֹתָנוּ אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם וּמְהַוָּה אֶת מָהוּתֵנוּ, וְאִלּוּ הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית הִיא מֵהַקְּלִפָּה וְהִיא אַחֲרָאִית עַל הַמַּעֲשִׂים וְהַדִּבּוּרִים שֶׁלָּנוּ. לָכֵן אָנוּ יְכוֹלִים לִרְאוֹת יְהוּדִים עִם נֶפֶשׁ אֱלֹקִית שֶׁעוֹשִׂים מַעֲשִׂים רָעִים וּמְדַבְּרִים דְּבָרִים מְזִיקִים, וְצַדִּיק הָאֱמֶת יוֹדֵעַ לְהַפְרִיד בֵּין הַיְהוּדִי לְבֵין מַעֲשָׂיו, בֵּין הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית לָנֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁלּוֹ. לָכֵן צַדִּיק אֱמֶת לְעוֹלָם לֹא יְדַבֵּר סָרָה נֶגֶד יְהוּדִים אֲחֵרִים, גַּם אִם הוּא יִפְעַל נֶגֶד מַעֲשֵׂיהֶם, כִּי הוּא מֵבִין שֶׁהַמַּעֲשִׂים בָּאִים מִנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁל אוֹתוֹ יְהוּדִי וְלֹא מִמַּהוּתוֹ,

וְלֹא לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לִמְתַוֵּךְ בֵּינֵינוּ לַה׳ יִתְבָּרַךְ, וַאֲנַחְנוּ רוֹאִים שֶׁעַל יְדֵי שְׂהוּת עִמּוֹ אֲנַחְנוּ בְּעַצְמֵנוּ מְקַבְּלִים מִדּוֹת אֵלּוּ, הרי שהִתְקָרְבְנוּ אֶל צַדִּיק אֱמֶת, וְנִתְפַּלֵּל אֶל ה׳ יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא תֵּצֵא תַּקָּלָה תַּחַת יָדֵינוּ וְשֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם.

וּבְעוֹד שֶׁיִּלָּחֵם לַעֲצֹר אֶת הַנָּזָקִים שֶׁהֵם עוֹשִׂים, בְּאוֹתָהּ נְשִׁימָה הוּא יִתְפַּלֵּל לַחֲזָרָתָם בִּתְשׁוּבָה וְלֹא לְהַזִּיק לָהֶם חַס וְשָׁלוֹם.

העולה מן התורה:

- יֵשׁ מְפֻרְסָמֵי שֶׁקֶר שֹׁדִים יְהוּדִים אֲשֶׁר מְדַבְּרִים יָפֶה וּמוֹשְׁכִים אֶת הַלֵּב אֲבָל לֹא מְקָרְבִים אֶת הַיְהוּדִי לַעֲבוֹדַת ה׳ יִתְבָּרַךְ.
- מְפֻרְסָמֵי הַשֶּׁקֶר בְּטוּחִים שֶׁכָּל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֲחֵרִים הֵם כְּמוֹתָם וְהֵם מְדַבְּרִים סָרָה עַל יְהוּדִים אֲחֵרִים, כִּבְיָכוֹל מִתּוֹךְ "קַנְּאוּת לָאֱמֶת".
- כַּאֲשֶׁר יְהוּדִי מְבַקֵּשׁ לְהִתְקָרֵב אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם, וּבְעִקָּר צְעִירִים וּנְעָרִים שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְרַחֲקוּ מִשָּׁרְשָׁם, יֵצֶר הָרַע יִדְחֹף אוֹתָם אֶל מְפֻרְסָמֵי הַשֶּׁקֶר וְיִגְרֹם לָהֶם לְרַדֵּף צַדִּיקֵי אֱמֶת.
- הַלּוֹמְדִים מִמְּפֻרְסָם שֶׁקֶר לֹא מִתְקָרְבִים בַּעֲבוֹדַת ה׳ יִתְבָּרַךְ, מִתְעַסְּקִים בִּרְדִיפָה אַחַר יְהוּדִים אֲחֵרִים בְּמַסְוֶה שֶׁל קִנְאַת ה׳, וּמוֹשְׁכִים עַל עַצְמָם דִּינִים וּבְעָיוֹת בִּשְׁלוֹם בָּיִת גְּדוֹל בָּנִים בְּרִיאוּת וּפַרְנָסָה.
- כְּדֵי לְהִתְקָרֵב אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם יֵשׁ לְהִתְחַבֵּר אֶל סְפִירַת הַמַּלְכוּת שֶׁמַּהוּתָהּ חֶסֶד וֶאֱמוּנָה. יֵשׁ לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שֶׁבּוֹרֵא עוֹלָם רוֹצֶה בָּנוּ וְלַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם יְהוּדִים אֲחֵרִים.
- הַחֶסֶד הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר הוּא הִתְקָרְבוּת וְשִׁמּוּשׁ שֶׁל צַדִּיק אֱמֶת שֶׁמְּתַקֵּן אֶת הַפְּגָמִים שֶׁל מְפֻרְסָמֵי הַשֶּׁקֶר.
- כְּדֵי לְהַגִּיעַ לְצַדִּיק אֱמֶת וְלֹא לְשֵׁד יְהוּדִי יֵשׁ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת, וְלִבְדֹּק אֶת אוֹתוֹ תַּלְמִיד חָכָם שֶׁאָנוּ רוֹצִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו אִם הוּא שָׂרוּי בְּשִׂמְחָה וְהֶאָרַת פָּנִים, אֵינוֹ דָּן וְשׁוֹפֵט אַף יְהוּדִי, לֹא תּוֹקֵף יְהוּדִים אֲחֵרִים וּמַזְכִּירָם בִּשְׁמָם וְעוֹשֶׂה הַבְדָּלָה בֵּין מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים לְבֵין מַהוּתָם שֶׁל

הַיְהוּדִים הָעוֹשִׂים אוֹתָם, וּמְחַזֵּק אֶת עִנְיַן הַתְּפִלָּה וְהַדִּבּוּר הֵישִׁיר עִם בּוֹרֵא עוֹלָם. כַּאֲשֶׁר אָנוּ מִתְקָרְבִים וּמְשַׂמְּשִׁים צַדִּיק בָּעַל תְּכוּנוֹת כָּאֵלּוּ וְאָנוּ רוֹאִים כִּי גַּם בָּנוּ דְּבֵקוֹת מִדּוֹת אֵלּוּ, הֲרֵי שֶׁזָּכִינוּ שֶׁבּוֹרֵא עוֹלָם קֵרֵב אוֹתָנוּ אֵלָיו דֶּרֶךְ צַדִּיק אֱמֶת.

האי גברא

כִּי לֹא כָּל דִּבּוּר נִקְרָא דִּבּוּר, כִּי דִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל אֵינוֹ נִקְרָא דִּבּוּר, בְּחִינַת (תהלים י) : "אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם". וְעִקָּר מָה שֶׁנִּתְקַבֵּל הַדִּבּוּר, הוּא מֵחֲמַת הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, כִּי טוֹב הַכֹּל חָפֵצִים. וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ טוֹב בְּהַדִּבּוּר, אֲזַי הַדִּבּוּר נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל, אֲבָל כְּשֶׁאֵין טוֹב בְּהַדִּבּוּר אֵינוֹ נִתְקַבֵּל. וְאֵיךְ עוֹשִׂין הַטּוֹב בְּהַדִּבּוּר? הוּא עַל יְדֵי שֶׁלּוֹקְחִין הַדִּבּוּר מֵהַדַּעַת, אֲזַי יֵשׁ בּוֹ טוֹב. אֲבָל כְּשֶׁהַדִּבּוּר בְּלֹא דַּעַת, אֲזַי אֵין בּוֹ טוֹב. בִּבְחִינַת (משלי יט) : "גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב", יְנֶפֶשׁ' הוּא הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) : "וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה", וְתַרְגּוּמוֹ : 'לְרוּחַ מְמַלְלָא'.

בְּכָל דָּבָר בָּעוֹלָם הַגַּשְׁמִי שֶׁלָּנוּ יֵשׁ נִיצוֹץ אֱלוֹקִי שֶׁמְּחַיֶּה אוֹתוֹ. כָּךְ גַּם בַּדִּבּוּרִים שֶׁלָּנוּ שֶׁאֵין בָּהֶם חֹמֶר,

אָדָם מוֹשֵׁךְ לְתוֹכָם אֱלֹקוּת, וְזֶה נִקְרָא "הַטּוֹב" שֶׁבַּדִּבּוּר, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא טוֹב וְהוּא מְחַיֶּה הַכֹּל, נִמְצָא שֶׁבְּכָל דָּבָר וּבְכָל דִּבּוּר יֵשׁ טוֹב שֶׁהוּא הַנּוֹכְחוּת הָאֱלוֹקִית שֶׁבַּדָּבָר.

הָאוֹר הָאֱלֹקִי שֶׁמְּחַיֶּה הַכֹּל מַגִּיעַ דֶּרֶךְ הַסְּפִירוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְעַד לִסְפִירַת הַמַּלְכוּת שֶׁמִּמֶּנָּה הָאוֹר עוֹבֵר אֶל הַבְּרִיּוֹת. הַסְּפִירָה הָעֶלְיוֹנָה בְּיוֹתֵר הִיא חָכְמָה וְהִיא הַמַּחְבֶּרֶת בֵּין אוֹר אֵינְסוֹף לַסְּפִירוֹת שֶׁמִּתַּחְתֶּיהָ. הַסְּפִירָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מֵהַחָכְמָה הִיא סְפִירַת הַבִּינָה, שֶׁאָדָם מִתְבּוֹנֵן לְהָבִין דָּבָר לִפְרָטָיו, וְיַחְדָּיו חָכְמָה וּבִינָה יוֹצְרִים דַּעַת, שֶׁאָדָם יָכוֹל לְהָבִין וְלִפְעֹל עַל פִּי הֲבָנָתוֹ. מֵהַסְּפִירָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל דַּעַת נִמְשָׁךְ הַטּוֹב שֶׁבַּדִּבּוּר שֶׁל הָאָדָם, שֶׁכֵּן הוּא נִמְשָׁךְ מֵהַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה הַמַּחְבֶּרֶת אוֹתָנוּ לְבוֹרֵא עוֹלָם.

לָכֵן אָדָם שֶׁמְּחַבֵּר אֶל הַדַּעַת מוֹשֵׁךְ לְדִבּוּרוֹ אֶת הַטּוֹב הָאֱלֹקִי, וְאָז בְּאֹפֶן טִבְעִי דְּבָרָיו נִשְׁמָעִים וְהוּא יָכוֹל לִפְעֹל וּלְהַשְׁפִּיעַ, וְזֹאת מִכֹּיוָן שֶׁלְּכָל בְּרִיָּה בַּטֶּבַע יֵשׁ מְשִׂיכָה אֶל מְקוֹר בְּרִיאָתָהּ, וּמָקוֹר הַכֹּל הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לָכֵן יֵשׁ מְשִׂיכָה שֶׁל כָּל אָדָם לַטּוֹב הָאֱלֹקִי הַנִּמְצָא בְּכָל דָּבָר[23].

---

[23] מִכָּאן נִתַּן לְלַמֵּד קַו זְכוּת עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין בְּטִבְעָם לְהַמְשִׁךְ לַעֲבֵרוֹת אוֹ רָצוֹן לְהַכְעִיס אֶת הַבּוֹרֵא חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא לְהֶפֶךְ הֵם נִמְשָׁכִים אֶל הַנִּיצוֹץ הָאֱלֹקִי שֶׁמְּחַיֶּה הַכֹּל, גַּם אֶת הַטֻּמְאָה שֶׁבַּקְלִפָּה. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם פְּגַם בַּדַּעַת, נִכְנָס בָּהֶם רוּחַ שְׁטוּת שֶׁהֵם בְּעָצְמָם חֲפֵצִים בְּגוּף הַדָּבָר אוֹ הַמַּעֲשֶׂה וְלֹא בַּנִּיצוֹץ הָאֱלֹקִי הַמְּחַיֶּה אוֹתוֹ, וְכָךְ בְּמָקוֹם לְהִתְחַבֵּר יְשִׂירוּת אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם וּלְהָנוֹת מֵהָאוֹר הָאֱלֹקִי בְּצוּרָה זַכָּה וּמְרֻבָּה, הֵם יוֹנְקִים מִמֶּנָּה דֶּרֶךְ הַקְּלִפָּה שְׁמְּטַמְּאת אוֹתָם וּמַכְנִיסָה אוֹתָם לְעַצְבוּת וְלַחֹשֶׁךְ. כַּאֲשֶׁר יְהוּדִי יְקַבֵּל דַּעַת שֶׁנַּפְשׁוֹ בֶּאֱמֶת חָפְצָה בַּטּוֹב הַמְּחַיֶּה אֶת הַכֹּל וְלֹא בַּחֹפֶץ אוֹ הַמַּעֲשֶׂה בּוֹ נִמְצָא

אֲבָל כַּאֲשֶׁר יֵשׁ פְּגַם בְּסִפְירַת הַמַּלְכוּת, הָאוֹר הַיּוֹרֵד מִסְּפִירַת הַדַּעַת לֹא מַגִּיעַ אֵלֵינוּ וְאָז הַטּוֹב לֹא מַגִּיעַ אֶל הַדִּבּוּר וּדְבָרֵינוּ לֹא נִשְׁמָעִים. עַל מְנָת לְהִתְחַבֵּר אֶל הַדַּעַת יֵשׁ לְתַקֵּן אֶת הַפְּגָמִים בַּמַּלְכוּת, וְלָכֵן יֵשׁ צֹרֶךְ לָדַעַת מָה הֵן שָׁלוֹשׁ הַקְּבוּצוֹת הָעִקָּרִיּוֹת שֶׁל פְּגָמִים בַּמַּלְכוּת וְכֵיצַד נִתַּן לְתַקֵּן כָּל קְבוּצָה וּמְמֵילָא לְהִתְחַבֵּר חֲזָרָה אֶל הַדַּעַת הָעֶלְיוֹנָה.

וּלְהָקִים וּלְרוֹמֵם אֶת הַדַּעַת, הוּא עַל יְדֵי שֶׁבַח הַצַּדִּיקִים. כְּשֶׁמְּשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִין אֶת הַצַּדִּיקִים, עַל יְדֵי זֶה נִתְרוֹמֵם הַדַּעַת. בִּבְחִינַת (דברים לב) : "כְּפֹעַל יָעִיר קִנּוֹ", 'יְעָרֶא' - דָּא רוּחָא (כמובא בתקון ג' מהי"א תקונים), דָּא בְּחִינַת צַדִּיק, בִּבְחִינַת (במדבר כז) : "אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ". יָעִיר קִנּוֹ - שֶׁהוּא מְעוֹרֵר הַמֹּחִין מִתַּרְדֵּמוּתָן, מִבְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, מִבְּחִינַת שֵׁנָה. קִנּוֹ - דָּא "קִנְיָנֶה חָכְמָה קִנְיָנֶה בִינָה" (משלי ד), שֶׁהֵם הַמֹּחִין. וַאֲפִלּוּ מַלְאָכִים כְּשֶׁרוֹצִים לַעֲשׂוֹת דִּבּוּר שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל אֶצְלָם, בִּבְחִינַת : "עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ", אֲזַי הֵם מְשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִין אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תְּחִלָּה, שֶׁהוּא צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּחִינַת (תהלים קמה) : "צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו", וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַדִּבּוּר, בִּבְחִינַת : 'לִשְׁמֹעַ' וְכוּ'. וְזֶה (תהלים קג) : "בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו", הַיְנוּ הַשֶּׁבַח שֶׁמְּשַׁבְּחִין תְּחִלָּה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְאַחַר כָּךְ עַל יְדֵי זֶה : "עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ", שֶׁעוֹשִׂין הַדִּבּוּר שֶׁהוּא נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל.

הַקְּבוּצָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַפְּגָמִים בַּמַּלְכוּת הִיא פְּגַם הַדִּבּוּר. סְפִירַת הַמַּלְכוּת הִיא בְּחִינַת "פֶּה" וּמֵשְׁפַּעַת מֵהַדִּבּוּרִים שֶׁל הָאָדָם. יֶשְׁנָם פְּגָמִים רַבִּים שְׁנַעֲשִׂים עַל

הַטּוֹב, הֵם יִנְטְשׁוּ אֶת הַמַּעֲשִׂים וְהַדְּבָרִים הָרָעִים וְיַחַפְּשׂוּ אֶת הַטּוֹב עַצְמוֹ שֶׁנִּמְצָא בַּחִבּוּר הַיְשִׁיר עִם בּוֹרֵא עוֹלָם.

יְדֵי דִּבּוּר, לֵיצָנוּת רְכִילוּת שְׁקָרִים לָשׁוֹן הָרַע הוֹצֵאתָ דִּבָּה חֲנוּפָה וּסְתָם דְּבָרִים בְּטֵלִים. לְכָל פְּגַם יֵשׁ פְּרָטִים וּפְרָטֵי פְּרָטִים שֶׁל תִּקּוּנִים, אֲבָל בְּתוֹרָה זוֹ מְלַמֵּד רַבֵּנוּ בַּהֶמְשֵׁךְ שֶׁלְּכָל קְבוּצָה כָּזוֹ יֵשׁ תִּקּוּן כְּלָלִי שֶׁכַּאֲשֶׁר אוֹחֲזִים בּוֹ הוּא מְתַקֵּן אֶת הַפְּגָמִים הָרַבִּים שֶׁל הַקְּבוּצָה עַל פְּרָטֵיהֶם.

אָדָם שֶׁרוֹצֶה לְתַקֵּן אֶת פְּגָמֵי הַדִּבּוּר, לְאַחַר שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה וְנִזְהַר לֹא לִפְגֹּם יוֹתֵר מִכָּאן וָהָלְאָה, אֶת הַפְּגָמִים שֶׁכְּבָר הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת נִתַּן לְתַקֵּן כָּל דִּבּוּר בִּפְנֵי עַצְמוֹ עַל פְּרָטָיו, שְׁזֶה קָשֶׁה עַד בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי מַמָּשׁ לְדוֹר חַלָּשׁ כְּמוֹ שֶׁלָּנוּ, בְּעִקָּר שֶׁבְּשֶׁל חֹסֶר הַדַּעַת הַפְּגָמִים הֵם מְרֻבִּים עַל פְּרָטֵיהֶם וּפְרָטֵי פְּרָטֵיהֶם, וְלָכֵן אֶפְשָׁר וְצָרִיךְ לְתַקֵּן עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל פְּגַם הַדִּבּוּר וְהוּא שִׁבְחֵי הַצַּדִּיקִים.

כַּאֲשֶׁר מְדַבְּרִים בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק זֶה מְעוֹרֵר אֶת כֹּחוֹ וְהוּא פּוֹעֵל לְמַעְלָה לְעוֹרֵר אֶת הַמּוֹחִין הָעֶלְיוֹנִים וּלְרוֹמֵם אֶת הַדַּעַת, כְּדֵי לְמָשׁוֹךְ מִמֶּנָּה טוֹב לַדִּבּוּר שֶׁל הָאִישׁ לְמָטָּה הַמְדַבֵּר בְּשִׁבְחוֹ.

הַהַנְהָגָה בַּשָּׁמַיִם, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַמַּלְאָכִים רוֹצִים שֶׁדִּבְּרֵיהֶם יִשָּׁמְעוּ הֵם מְשַׁבְּחִים וּמְהַלְלִים אֶת בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, וּמִמֵּילָא מוֹשְׁכִים טוֹב אֶל דִּבּוּרָם. כָּךְ הָעוֹלָם לְמָטָּה פּוֹעֵל כְּמוֹ בָּעוֹלָם לְמַעְלָה, שֶׁיֵּשׁ לְדַבֵּר בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל צַדִּיק, וְזֶה מְרוֹמֵם אֶת הַדַּעַת לִמְקוֹמָהּ וּמוֹשֵׁךְ טוֹב לַדִּבּוּר שֶׁלָּנוּ.

וְזֶה בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים, הַיְנוּ תִּקּוּן הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה, הוּא בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים. כִּי צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַבְּגָדִים, שֶׁלֹּא יְבַזֶּה אֶת הַבְּגָדִים, רַק לִשְׁמָרָן כָּרָאוּי שֶׁלֹּא יָבוֹא עֲלֵיהֶם שׁוּם כֶּתֶם וּרְבָב. וְכָל מִי שֶׁהוּא גָּדוֹל יוֹתֵר, צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַבְּגָדִים יוֹתֵר.

כִּי כָּל מִי שֶׁגָּדוֹל יוֹתֵר, מְדַקְדְּקִין עִמּוֹ יוֹתֵר. וְעַל כֵּן תַּלְמִיד חָכָם שֶׁנִּמְצָא רַבָּב עַל בְּגָדָיו חַיָּב מִיתָה (שבת קיג), כִּי עִמּוֹ מְדַקְדְּקִין יוֹתֵר. כִּי הַבְּגָדִים בְּעַצְמָם הֵם דָּנִין אוֹתוֹ, בְּבְחִינַת דִּינָא דְּמַלְכוּתָא. כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לְמָאנֵהּ מְכַבְּדוּתָא (שבת קיג.), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת (תהלים כד) : "מֶלֶךְ הַכָּבוֹד". וְהֵם בְּחִינַת 'צֶדֶק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא' (פתח אליהו) שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַבְּגָדִים, בְּחִינַת (איוב כט) : "צֶדֶק לָבַשְׁתִּי". וְהַמְּבָזֶּה אוֹתָם, נִמְצָא שֶׁהוּא כְּמוֹרֵד בַּמַּלְכוּת, וְאָז דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דָּן אוֹתוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה פֵּרוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, בְּבְחִינַת 'נָחָשׁ מַשִּׁיךְ לָהּ לְגַבָּהּ וְאַטִּיל בָּהּ זִיהֲמָא' (עיין זוהר אחרי עט), בְּבְחִינַת דָּם נִדָּה, בְּבְחִינַת (ישעיה סג) : "מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ". וְזֶהוּ בְּחִינַת הַכְּתָם וְהָרְבָב שֶׁנִּמְצָא עַל בִּגְדּוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְרֶדֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת הַנַּ"ל שֶׁהִיא שְׁכִינַת עֻזּוֹ מִקֻּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאָז (ירמיה כה) : "שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ" - עַל נָוֶה דִּילֵהּ (זוהר אחרי עד). וְאָז שׁוֹלֶטֶת שִׁפְחָה בִּיְשָׁא, שֶׁהוּא מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא. בְּבְחִינַת (משלי ל) : "וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ", שֶׁהִיא אִשָּׁה רָעָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֵת רָעָה (עיין זוהר תרומה קנה). כִּי יֵשׁ כ"ח [עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה] עִתִּים, עִתִּים לְטוֹבָה, עִתִּים לְרָעָה (קהלת ג). וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ שִׁפְחָה בִּיְשָׁא, שֶׁהִיא עֵת רָעָה. בְּבְחִינַת (קהלת ט) : "בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים", 'בְּכָל עֵת' דַּיְקָא. 'בְּגָדֶיךָ לְבָנִים', הַיְנוּ בְּלֹא רְבָב, הַיְנוּ בְּחִינַת טָהֳרַת הַשְׁכִּינָה מִנִּדָּתָהּ, בְּבְחִינַת 'דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב' (בכורות ו, נדה ט). וְהָרְשָׁעִים בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם גּוֹרְמִין אַפְרָשׁוּתָא בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, כִּי גּוֹרְמִין לָהּ דָּם נִדָּה, וְאָז הִיא נִקְרֵאת עִיר הַדָּמִים (יחזקאל כב וכד), וְעַל שֵׁם זֶה רְשָׁעִים נִקְרָאִים אַנְשֵׁי דָמִים (תהלים נה). כִּי שס"ה לֹא תַּעֲשֶׂה תְּלוּיִים בְּשס"ה גִּידִים, שֶׁשָּׁם תַּהֲלוּכַת הַדָּמִים. וּלְפִי בְּחִינַת לֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁעוֹבְרִים, כֵּן מְעוֹרְרִים דָּם נִדָּה

לְהַשְׁכִּינָהּ, כִּי כַּמָּה מִינֵי דַּמִּים יֵשׁ (נדה יט). בְּכֵן צָרִיךְ לְהַמְתִּיק אֶת הַדָּמִים הָאֵלּוּ, הַיְנוּ לְתַקֵּן הַלָּאווִין שֶׁהֵם הַגִּידִין, וּלְהַמְשִׁיךְ לָהֶם לַבְּנוּנִית, בִּבְחִינַת: ׳דָּם נֶעְפָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב׳. וְזֶהוּ: בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים - בְּגִידֶיךָ דַּיְקָא, לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם לַבְּנוּנִית.

רַבֵּנוּ מַסְבִּיר כִּי הַבְּגָדִים שֶׁלָּנוּ מְרַמְּזִים לִלְבוּשֵׁנוּ הָרוּחָנִי, וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר יֵשׁ כֶּתֶם עַל בִּגְדוֹ שֶׁל אָדָם מְסַמְּנִים לוֹ מִלְמַעְלָה כִּי יֵשׁ "כְּתָמִים" בְּבִגְדֵי הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ, כְּלוֹמַר פְּגָמִים בִּסְפִירַת הַמַּלְכוּת שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יְדֵי דִּבּוּרָיו וּמַעֲשָׂיו וְלָכֵן עָלָיו לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. וּבָזֶה מֻסְבָּרִים דִּבְרֵי חַזַ"ל שֶׁתַּלְמִיד חָכָם שֶׁנִּמְצָא רָבָב (כְּתָם שֶׁפֶּן) עַל בְּגָדָיו חַיָּב מִיתָה, כִּי תַּלְמִיד חָכָם יוֹדֵעַ אֶת קוֹנוֹ וְיוֹדֵעַ מָה אָסוּר וּמָה מֻתָּר, וְכַאֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ כְּתָם עַל בְּגָדָיו מְסַמְּנִים לוֹ כִּי הוּא פָּגַם בַּמַּלְכוּת, וְכֵיוָן שֶׁהוּא תַּלְמִיד חָכָם שֶׁיּוֹדֵעַ סֵפֶר הָרֵי אֶצְלוֹ אַף שְׁגָגוֹת קְרוֹבוֹת לְמֵזִיד, וְאִם אֵינוֹ נִזְהָר בְּכֶתֶם וְלֹא מְמַהֵר לְנַקּוֹתוֹ, סִימָן כִּי לֹא שָׂם לֵב לְמַעֲשָׂיו שֶׁיֵּשׁ דָּבָר לְתַקֵּן וְלָשׁוּב עָלָיו בִּתְשׁוּבָה, וְאִם כֵּן זֶה חִלּוּל ה׳ מִצִּדּוֹ וְעַל כָּךְ חַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם.

כַּאֲשֶׁר אָדָם פּוֹגֵם בִּסְפִירַת הַמַּלְכוּת, הוּא מְאַפְשֵׁר אֲחִיזָה שֶׁל הַחִיצוֹנִים בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, וּמַכְנִיס טֻמְאָה בִּמְקוֹם קְדֻשָּׁה, וְזוֹ הַקְּלִפָּה שֶׁמּוֹנַעַת מֵהַשֶּׁפַע לְהַגִּיעַ מֵהַסְּפִירוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת אֵלָיו. פְּגָמִים אֵלֶּה נֶחְשָׁבִים כְּמוֹ "דַּמִּים טְמֵאִים" הַנִּכְנָסִים אֶל סְפִירַת הַמַּלְכוּת. כְּשֵׁם שֶׁאִשָּׁה הָרוֹאָה דָּם נִדָּה נִטְמֵאת לְבַעְלָהּ וְנֶאֱלֶצֶת לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ עַד שֶׁתִּהְיֶא נִטְהֶרֶת, כָּךְ הָרְשָׁעִים בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם גּוֹרְמִים לְ"דָם נִדָּה" בַּמַּלְכוּת וְגוֹרְמִים לְרִחוּק בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַשְׁכִינָה (סְפִירַת הַמַּלְכוּת), וּבְעֲצָם מְנַתְּקִים אוֹתָנוּ

מֵהַשֶּׁפַע שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם שֶׁעוֹבֵר דֶּרֶךְ הַחִבּוּר בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַשְּׁכִינָה.

לָכֵן תִּקּוּן הַמַּעֲשִׂים וְהַפְּגָמִים נֶחְשָׁב לְטָהוֹר הַמַּלְכוּת וְהַלְּבָנַת הַדָּמִים, כְּלוֹמַר הַרְחָקַת אֲחִיזַת הַקְּלִפָּה הַטְּמֵאָה מִסְּפִירַת הַמַּלְכוּת, וּמְמֵילָא מִתְחַבְּרִים שׁוּב לַסְּפִירוֹת שֶׁמַּעְלֵיהָ וְעַד לָאוֹר אֵינְסוֹף שֶׁמּוֹרִיד הַכֹּל מִלְמַעְלָה לְמָטָּה.

כְּדֵי "לְנַקּוֹת אֶת הַדָּמִים" יֵשׁ לְהִתְחַקּוֹת אַחַר כָּל הָעֲבֵרוֹת הָעֲוונוֹת וְהַפְּגָמִים שֶׁחוֹצְצִים בֵּינֵינוּ לְבוֹרֵא עוֹלָם וְנֶחְשָׁבִים לְ"מַכְנִיסֵי דָּמִים" לַמַּלְכוּת, וְעַל יְדֵי תִּקּוּן כָּל אֶחָד מֵהֶם אָנוּ מְנַקִּים וּמְלַבְּנִים אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם בַּמַּלְכוּת, עַד שֶׁהִיא מִתְנַקָּה וּמִתְלַבֶּנֶת וְאָנוּ מִתְחַבְּרִים יְשִׁירוֹת אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם מְקוֹר הַטּוֹב.

וּלְתַקֵּן כָּל הָעֲבֵרוֹת בִּפְרָטִיּוּת הֵם רַבִּים מְאֹד, וְכָבֵד עַל הָאָדָם, וְאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן אוֹתָם, כִּי יֵשׁ דִּקְדּוּקִים וּפְרָטִים רַבִּים בְּכָל לָאו וְלָאו. בְּכֵן צָרִיךְ לְתַקֵּן כְּלָלִיּוּת הַגִּידִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת (דברים ד) : "וַיַּגֶּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ" (עיין זוהר וישלח קעו), וְאָז, עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין, נִתְתַּקֵּן מִמֵּילָא כָּל הַלְּאוִין שֶׁעָבַר, וְנִמְשָׁךְ לָהֶם לַבְנוּנִית. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין שֶׁהוּא הַבְּרִית קֹדֶשׁ, 'שַׁדַּי' (עיין לעיל בסי' יא אות ג), עַל שֵׁם שֶׁשָּׁדֵי וְיוֹרֶה כְּחֵץ (עיין רש"י ע"פ ברכות שדים ורחם) לַבְנוּנִית וְתִקּוּנִים לְכָל פְּרָט וּפְרָט כְּפִי צָרְכּוֹ, וַאֲפִלּוּ לַמְּקוֹמוֹת הַצָּרִים וְהַדְּקִים. כִּי יֵשׁ מְקוֹמוֹת צָרִים וְדַקִּים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְשָׁם שׁוּם תִּקּוּן כִּי אִם עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי, שֶׁהוּא זוֹרֵק לַבְנוּנִית וְתִקּוּנִים גַּם לִמְקוֹמוֹת הַצָּרִים וְהַדְּקִים. בִּבְחִינַת (איוב כב) : "וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ" - שֶׁשָּׁדֵי וְיוֹרֶה תִּקּוּנִין לְכָל מְקוֹמוֹת הַצָּרִים. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא בְּרִית : 'זֹהַר הָרָקִיעַ' (עיין מאורי אור). כִּי קוֹדֶם

הַתְּקוּן, אֲזַי הָרָקִיעַ הוּא בְּבְחִינַת (איוב כ) : "יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ". וְאַחַר הַתְּקוּן, אֲזַי מַזְהִיר וּמְטַהֵר אֶת הָרָקִיעַ, בְּבְחִינַת לָשׁוֹן שֶׁל זְהוֹרִית, שֶׁהוּא מַלְבִּין עֲוֹונוֹתֵיהֶן שֶׁל שִׁפְ"ה לְאוִין (עיין יומא סז סח), וּמַשְׁפִּיעַ לַבְּנוּנִית בְּשס"ה גִּידִין, בְּבְחִינַת : 'בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים'. כִּי כָּל הַלַּבְנוּנִית נִמְשָׁךְ מִן הַמּוֹחַ, בְּחִינַת : 'וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן' - 'מִן לְבוּנָא דְּמוֹחָא' (זהר פינחס רלה:). וְעַל יְדֵי תִּקּוּן כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין נִתְרוֹמֵם הַמּוֹחִין, בְּבְחִינַת : "כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ". נִשְׁרָא דָּא רוּחָא, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין, בְּחִינַת (יהושע ב) : "וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ" (עיין זבחים קטז). יָעִיר קִנּוֹ - שֶׁהוּא מְעוֹרֵר 'קִנֵּה חָכְמָה קִנֵּה בִּינָה', מִבְּחִינַת שֵׁנָה. עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף - שֶׁהוּא מְרַחֵף וּמָגֵן עַל הַמּוֹחִין שֶׁהָיוּ מִתְּחִלָּה נִגְזָלִין, בְּבְחִינַת (משלי כח) : "גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ", הֵם הַמּוֹחִין, שֶׁהֵם אַב בְּחָכְמָה (מגילה יג) וְאֵם לַבִּינָה (משלי ב). וְזֶה בְּחִינַת (ברכות ג) : 'תִּינוֹק יוֹנֵק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ' (עיין זוהר פנחס רנח:). 'תִּינוֹק' הַיְנוּ הַמּוֹחִין דְּקַטְנוּת, שֶׁהוּא יוֹנֵק וּנְגַדֵּל מִקַּטְנוּתוֹ, עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי, שֶׁהוּא שָׁדֵי וְיוֹרֶה כְּחֵץ. וְזֶה : אִמּוֹ, דָּא כְּנֶסְיָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי כג) : "וְאַל תָּבוּז כִּי זָקְנָה אִמֶּךָ". פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י : כְּנֶסְיָתְךָ (עיין רש"י משלי א פסוק ח ורש"י ברכות נד ד"ה ואומר), שֶׁשָּׁם נִתְכַּנְסִין וְנִכְלָלִין כָּל הַתִּקּוּנִים. וְזֶה עִקַּר הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, הַיְנוּ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, בְּבְחִינַת (שמות יט) : "וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבֵא אֶתְכֶם אֵלָי". 'נִשְׁרָא' זֶה תִּקּוּן הַכְּלָלִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת : "וַיַּגֶּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ" כַּנַ"ל, הַיְנוּ תִּקּוּן הַבְּרִית. עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא, "וָאָבֵא אֶתְכֶם אֵלַי" - שֶׁנִּתְקָרְבוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַ"ל.

הַקְּבוּצָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁל פְּגָמִים בַּמַּלְכוּת הֵן מֵהָעֲבֵרוֹת שֶׁעָשִׂינוּ בְּשֶׁל הַתַּאֲווֹת הַמְרֻבּוֹת שֶׁלָּנוּ, וְהַתִּקּוּן הַכְּלָלִי הוּא שְׁמִירַת הַבְּרִית, לֹא רַק לְתִקּוּן תַּאֲוַת הָעֲרָיוֹת אֶלָּא כְּלָל הַתַּאֲווֹת. הֲרֵי שֶׁבְּכָל עֲבֵרָה שֶׁעָשִׂינוּ בְּשֶׁל תַּאֲוָה כָּזוֹ אוֹ אַחֶרֶת הַפְּגָם נַעֲשֶׂה בַּשְּׁכִינָה הִיא סְפִירַת הַמַּלְכוּת. אֲבָל פְּגַם הַבְּרִית הוּא כְּנֶגֶד סְפִירַת הַיְסוֹד שֶׁמֵּעָלֶיהָ, וְלָכֵן בְּעוֹד שֶׁלְּתַקֵּן אֶת שְׁאָר הַפְּגָמִים בִּפְנֵי עַצְמָם צָרִיךְ לְתַקֵּן אֶת כֻּלָּם עַל פְּרָטֵי פְּרָטֵיהֶם, דָּבָר שֶׁהוּא קָשֶׁה מְאֹד, הֲרֵי תִּקּוּן הַבְּרִית יָבִיא לְתִקּוּן כְּלָלִי שֶׁל אוֹתָם פְּגָמִים.

סְפִירַת הַיְסוֹד הִיא כְּנֶגֶד הַבְּרִית, כִּי כְּמוֹ הָאָדָם שֶׁיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ טִפָּה מֵהַיְסוֹד וְנִזְרַעַת בְּאִשָּׁה וְשָׁם נוֹצַר וָלָד הַמִּתְפַּתֵּחַ עַל כָּל פְּרָטָיו, כָּךְ סְפִירַת הַיְסוֹד מְרַכֶּזֶת אֶת הָאוֹר שֶׁעוֹבֵר דֶּרֶךְ כָּל הַסְּפִירוֹת מֵעָלֶיהָ וּמַעֲבִירָה אוֹתָן בְּטִפָּה לִסְפִירַת הַמַּלְכוּת וְשָׁם הָאוֹר מִתְפַּתֵּחַ וְעוֹבֵר לָעוֹלָמוֹת שֶׁמִּתַּחַת. כַּאֲשֶׁר פּוֹגְמִים בַּבְּרִית פּוֹגְמִים בִּסְפִירַת הַיְסוֹד, וְלָכֵן כְּשֶׁמְּתַקְּנִים אֶת פְּגַם הַבְּרִית הֲרֵי הָאוֹר שֶׁעוֹבֵר כָּעֵת מִסְּפִירַת הַיְסוֹד לִסְפִירַת הַמַּלְכוּת מְנַקֶּה אֶת כָּל הַדָּמִים הָעֲכוּרִים שֶׁבָּהּ, וּמְלַבֵּן אוֹתָהּ.

וּלְהַסְבִּיר בְּמָשָׁל, כִּבְיָכוֹל שֶׁסְּפִירַת מַלְכוּת מְחֻבֶּרֶת אֵלֵינוּ בְּצִנּוֹרוֹת רַבִּים הַמֵּשְׁפִּעִים מִמַּעֲשֵׂינוּ וְדִבּוּרֵנוּ וְעַל יְדֵי הַפְּגָמִים אֲנַחְנוּ סוֹתְמִים אֶת הַצִּנּוֹרוֹת הַנַּ"ל וְיֵשׁ צֹרֶךְ לַעֲבוֹר צִנּוֹר צִנּוֹר וּלְנַקּוֹתוֹ. אֲבָל כַּאֲשֶׁר מְתַקְּנִים אֶת הַפְּגָם בִּסְפִירַת הַיְסוֹד, כִּבְיָכוֹל מַפְעִילִים צִנּוֹר גָּדוֹל מִלְמַעְלָה שֶׁשּׁוֹפֵךְ "מַיִם מְטַהֲרִים" בְּעָצְמָה לַמַּלְכוּת מִתַּחְתֶּיהָ וּמְנַקֶּה אֶת כָּל הַצִּנּוֹרוֹת מִלְמַעְלָה לְמָטָּה.

כְּשֶׁם שֶׁהַטִּפָּה הַיּוֹצֵאת מֵהָאָדָם מְקוֹרָהּ בַּמּוֹחִין שֶׁלּוֹ, שֶׁנִּיצוֹץ מִנִּשְׁמָתוֹ נִתְלַשׁ וְעוֹבֵר דֶּרֶךְ עַמּוּד הַשִּׁדְרָה וְעַד לְטִפָּה הַיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן כָּל אֵיבָרָיו מִזְדַּעְזְעִים, כָּךְ

הָאוֹר שֶׁל הַיְסוֹד מְקוֹרוֹ בַּמּוֹחִין הִיא סְפִירַת הַדַּעַת שְׁנוֹצְרֶת מִסְּפִירוֹת חָכְמָה וּבִינָה, וְכַאֲשֶׁר מְתַקְּנִים אֶת פְּגַם הַיְסוֹד מְחַזְּקִים אֶת הַחִבּוּר שֶׁלָּנוּ לָדַעַת וְזֶה תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל פְּגָמֵי הַתַּאֲווֹת בַּמַּלְכוּת הַמַּפְרִיעַ לְהוֹרִיד טוֹב אֶל תּוֹךְ דִּבּוּרֵנוּ.

נִמְצָא שֶׁבְּתִקּוּן הַבְּרִית אֲנַחְנוּ מְחַבְּרִים אֶת הַמַּלְכוּת עִם הַסְּפִירוֹת מֵעָלֶיהָ, כְּלוֹמַר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם הַשְּׁכִינָה, וּמְמַּלְא הַחִבּוּר שֶׁלָּנוּ עִם בּוֹרֵא עוֹלָם הוּא יָשִׁיר חָזָק וְזַךְ.

וּבָזֶה תָּלוּי פַּרְנָסָה בְּלִי טֹרַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת (שם טז): "לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם". הַיְנוּ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת (משלי ט): "דֶּרֶךְ הַנָּשֶׁר בַּשָּׁמָיִם". וְזֶה (במדבר יא): "וְהַמָּן כִּזְרַע גַּד הוּא" - 'זֶרַע גָּד', דָּא טִפָּה חִוָּרְתָּא (תקונים תקון כא נב:), הַיְנוּ בְּחִינַת 'וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן' שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁבָּזֶה תָּלוּי פַּרְנָסָה בְּלִי טֹרַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָן, בְּחִינַת 'לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם' כַּנַּ"ל. כִּי פַּרְנָסָה שֶׁהוּא בְּטִרְחָא וּבִכְבֵדוּת, הוּא מֵחֲמַת שֶׁלֹּא תִּקֵּן תִּקּוּן הַכְּלָלִי, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית. כִּי מָאן דְּזָרַק פֵּרוּרִין דְּנַהֲמָא עֲנִיּוּת רָדֵף אַבַּתְרֵהּ, כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּזָרַק פֵּרוּרִין דְּמֹחָא (זהר פינחס רמד:)...

תִּקּוּן הַבְּרִית מְתַקֵּן גַּם אֶת בְּעָיוֹת הַפַּרְנָסָה שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהֵם תּוֹצָר שֶׁל פְּגַם הַבְּרִית. בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כָּתוּב שֶׁכְּשֶׁם שֶׁזִּלְזוּל בְּפֵרוּרֵי לֶחֶם הָרְאוּיִם לְמַאֲכָל גּוֹרֵם לַעֲנִיּוּת, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ שַׂר בַּשָּׁמַיִם שֶׁאַחְרַאי עַל עֲנִיּוּת וְהוּא פּוֹגֵעַ בְּאֵלֶּה הַמְזַלְזְלִים בְּפֵרוּרֵי הַלֶּחֶם, כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁפּוֹגֵעַ בְּפֵרוּרֵי הַמֹּחַ שֶׁיִּסְבֹּל מֵעֲנִיּוּת. הַכַּוָּנָה הִיא לְפִגְם הַבְּרִית,

שֶׁהֲרֵי הַנִּיצוֹץ שֶׁבַּטִּפָּה יוֹצֵא מֵהַמּחַ וְכַאֲשֶׁר אָדָם פּוֹגֵם בִּבְרִיתוֹ הָרֵי שֶׁפִּרּוּרֵי מוֹחִין אֵלֶּה מִנִּשְׁמָתוֹ הוֹלְכִים לְאִבּוּד וְנוֹפְלִים לַקְּלִפָּה, וּמְמַלְּא אוֹתוֹ אָדָם מְקֻלְקָל בַּעֲנִיּוּת וְסוֹבֵל מִטַּרַח פַּרְנָסָה.

וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא תִּקֵּן תִּקּוּן הַכְּלָלִי, וְהַשְּׁכִינָה הִיא בְּבְחִינַת: "מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ", בְּחִינַת דָּם נִדָּה, אֲזַי הַדִּבּוּר אָסוּר. בְּבְחִינַת (תהלים לט): "נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה", שֶׁמֵּאֵלּוּ הַדָּמִים נַעֲשָׂה בְּבְחִינַת 'דּוּמִיָּה'. כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר תָּלוּי בַּתִּקּוּן הַכְּלָלִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת: "וַיַּגֶּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ" כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת: 'בָּתַר דִּשְׁכִיב רַבִּי שִׁמְעוֹן הֲוָה אָמַר חַד לְחַבְרֵהּ: אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ' (זהר ויקרא עט. ודף קה:), כִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה קֶשֶׁת הַבְּרִית (עיין ב"ר פ' לה) בְּחִינַת: "וַיַּגֶּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ", הַיְנוּ כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין. וּכְשֶׁאֵין תִּקּוּן הַכְּלָלִי, אֲזַי הַדִּבּוּר אָסוּר, בְּבְחִינַת: 'נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה', בְּחִינַת: 'אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ' כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁהוּא מְדַבֵּר אָז כְּשֶׁאֵין תִּקּוּן הַכְּלָלִי, הוּא עוֹבֵר עַל: "לֹא תֵלֵךְ רָכִיל בְּעַמֶּךָ" (ויקרא יט), וְהוּא "הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה סּוֹד" (משלי יא). אֲבָל בְּיוֹמוֹי דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲוָה אָמַר חַד לְחַבְרֵהּ: 'פְּתַח פִּיךָ'. כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא קֶשֶׁת הַבְּרִית, אֲזַי הַדִּבּוּר מֻתָּר. כִּי הַדָּמִים כְּבָר נִתְתַּקְּנוּ, בְּבְחִינַת: 'דָּם נָעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב', בְּבְחִינַת: 'בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים': וְזֶה (תהלים ל): "לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם", 'כָּבוֹד', זֶה בְּחִינַת בְּגָדִים כַּנַּ"ל. שֶׁנִּתְלַבְּנִין מִבְּחִינַת: 'מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ', מִבְּחִינַת 'דָּם נִדָּה'. וְאָז: 'וְלֹא יִדֹּם' - כִּי נִמְשָׁךְ לַבְּנוּנִית בְּהַדָּמִים, מִבְּחִינַת: "וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן" כַּנַּ"ל. וְאָז הַדִּבּוּר מֻתָּר, בְּבְחִינַת: 'פְּתַח פִּיךָ'.

תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל שְׁמִירַת הַבְּרִית מַשְׁפִּיעַ אַף הוּא עַל הַדִּבּוּר, שֶׁיֵּשׁ חִבּוּר לָדַעַת וְאֶפְשָׁר לְגַלּוֹת סִתְרֵי תּוֹרָה וּלְהַרְבּוֹת הַמּוֹחִין וִידִיעַת ה' בָּעוֹלָם. וְכָךְ בְּדוֹרוֹ שֶׁל רַבִּי

שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי נֶחְשָׁב רַשְׁבִּ״י לְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁל הַדִּבּוּר כֻּלּוֹ, וּבִזְכוּתוֹ נִתְגַּלּוּ סִתְרֵי תּוֹרָה וְתַלְמִידָיו יָכְלוּ לְגַלּוֹת בְּדִבּוּרֵיהֶם סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, וְאִלּוּ כַּאֲשֶׁר נִסְתַּלֵּק רַבִּי שִׁמְעוֹן מֵהָעוֹלָם הַדִּבּוּר הַזֶּה הוּפְסַק, כֵּיוָן שֶׁפְּגַם הַבְּרִית שֶׁל הַדִּבּוּר הָפַךְ אוֹתָם לְלֹא רְאוּיִים לִשְׁמוֹעַ דִּבּוּרִים אֱלֶה שֶׁל סִתְרֵי תּוֹרָה וְהַתַּלְמִידִים הִתְכַּנְּסוּ לְתוֹךְ עַצְמָם וְלֹא לִמְּדוּ סִתְרֵי הַתּוֹרָה בְּרַבִּים.

נִמְצָא שֶׁלֹּא רַק שִׁבְחֵי הַצַּדִּיק מוֹשְׁכִים אֶת הַטּוֹב מֵהַדַּעַת לַדִּבּוּר, אֶלָּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל פְּגַם הַבְּרִית שֶׁמְּנַקֶּה אֶת הַפְּגָמִים בִּסְפִירַת הַמַּלְכוּת מַשְׁפִּיעַ גַּם הוּא עַל הַדִּבּוּר, שֶׁלֹּא רַק מוֹשֵׁךְ אֵלָיו טוֹב וּדְבָרָיו נִשְׁמָעִים, אֶלָּא זוֹכֶה לְחִדּוּשֵׁי וְסִתְרֵי תּוֹרָה הַנִּכְנָסִים בְּדִבּוּרוֹ וְיָכוֹל לִפְעֹל רַבּוֹת לְהַרְבּוֹת תּוֹרָה וְדַעַת ה׳ בְּיִשְׂרָאֵל.

וְזֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, וְהוּא מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת מָמוֹן, וְגוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ - אֲזַי הוּא מְעוֹרֵר דָּמִים הַנַּ״ל, בְּבְחִינַת: מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ הַנַּ״ל, וְגוֹרֵם דָּם נְדָּה לַשְׁכִּינָה, בְּבְחִינַת (יחזקאל ז): ״וּזְהָבָם לְנִדָּה״. וְזֶהוּ: 'דָּמִים תַּרְתֵּי מַשְׁמַע' (מגלה יד:, ועיין חדושי אגדות שבת קלט ד״ה כי כפיכם), הַיְנוּ דָּם נִדָּה עַל יְדֵי הַמָּמוֹן. בִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָא 'גְּזֵלָה' בְּחִינַת 'בֶּגֶד', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כד): ״וּבָגֶד בּוֹגְדִים בָּגָדוּ״. הַיְנוּ פְּגַם הַבְּגָדִים הַנַּ״ל, בְּחִינַת 'שֶׁנִּמְצָא רָבָב עַל בְּגָדָיו'. וְזֶה שֶׁתִּרְגֵּם יוֹנָתָן (על פסוק ״וּבֶגֶד בּוֹגְדִים בָּגָדוּ״ הנ״ל ובסנהדרין צד): 'בָּזוּזֵי וּבָזוּזֵי דְּבָזוּזֵי', הַיְנוּ בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁכָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ יוֹתֵר הוּא חוֹמֵד יוֹתֵר (קה״ר פ״א, לא): וְזֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן - שֶׁיְּכַוֵּן בְּכָל הִלּוּךְ וְהִלּוּךְ, וּבְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ וּמְדַבֵּר בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁכַּוָּנָתוֹ כְּדֵי שֶׁיַּרְוִיחַ כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה. וְזֶה הוּא

בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הַדָּמִים, כִּי הַצַּדָּקָה הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין, בִּבְחִינַת (הושע י) : "זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה". בִּבְחִינַת 'זֶרַע גָּד', הוּא טִפָּה חִוָּרָא, שֶׁעַל יְדֵי הַתִּקּוּן הַזֶּה נִתְרוֹמֵם הַמֹּחִין, בִּבְחִינַת : 'מֹחָא חִוָּרְתָּא כְּכַסְפָּא' (תיקון ע). וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מַשָּׂא וּמַתָּן, לְהוֹרוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תִּקּוּן לְבְחִינַת בְּגָדִים הַנַּ"ל, לִבְחִינַת דַּמִּים הַנַּ"ל. 'מַשָּׂא', זֶה בְּחִינַת (תהלים לח) : "כִּי עֲוֹנֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי". שֶׁהֵם הַשֵּׁס"ה לָאוִין הַנַּ"ל, שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל הָרֹאשׁ שֶׁהוּא הַמֹּחִין, בִּבְחִינַת : "לֹא תַעֲמֹד עַל דָּם רֵעֶךָ" כַּנַּ"ל, וְהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּגָדִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶה : 'כָּבֵד יִכְבְּדוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת מָלֵךְ הַכָּבוֹד הַנַּ"ל. 'כָּבֵד', הַיְנוּ בְּחִינַת הַדָּמִים, שֶׁהַכָּבֵד מַלֵּא דָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּם נִדָּה הַנַּ"ל. 'וּמַתָּן', הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי, שֶׁהוּא הַצְּדָקָה, בְּחִינַת (משלי יח) : "מַתָּן אָדָם יַרְחִיב לוֹ". בְּחִינַת קֶשֶׁת הַבְּרִית שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, בְּחִינַת (תהלים לז) : "וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן". וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (ראש השנה ו) : 'בְּפִיד' - זוֹ צְדָקָה, שֶׁאָז הַדִּבּוּר מֻתָּר.

הַקְּבוּצָה הַשְּׁלִישִׁית שֶׁל הַפְּגָמִים בִּסְפִירַת הַמַּלְכוּת מְקוֹרָן בְּתַאֲוַת הַמָּמוֹן שֶׁגּוֹרֵם לַעֲבֵרוֹת בְּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלֹּא בֶּאֱמוּנָה, וּמְשָׁם לִגְנֵבוֹת גֶּזֶל הַלְוָאָה בְּרִבִּית וּשְׁאָר מַרְעִין בִּישִׁין. לָכֵן יְהוּדִי שֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה וְנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בֶּאֱמוּנָה וּמַחֲזִיר אֶת גְּנֵבוֹתָיו וּגְזֵלוֹתָיו, כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת הַפְּגָמִים שֶׁכְּבָר עָשָׂה בְּשֶׁל תַּאֲוַת הַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ, יְכַוֵּן בְּכָל פְּעֻלָּה שֶׁלּוֹ לְהַרְוִיחַ דַּמִּים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה זֹאת עַל מְנָת שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֵהֵיכָן לְהַפְרִישׁ צְדָקָה.

הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁל הָאָדָם מְחֻבֶּרֶת אֶל הַכֶּסֶף בְּכָל מַהוּתָהּ וּמַפְעִילָה אֶת כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף עַל מְנָת לְהַרְוִיחַ אֶת הַמָּמוֹן וְלָכֵן מִתְקַשֶּׁה לְהִפָּרֵד מִמֶּנּוּ. כַּאֲשֶׁר אָדָם

מַפְרִישׁ צְדָקָה הוּא הוֹפֵךְ אֶת הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית לְמֻרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה בָּעַל כָּרְחָהּ וּמְקַדֵּשׁ אוֹתָהּ. הַנֶּפֶשׁ הָאֱלוֹקִית קַיֶּמֶת בַּמַּחְשָׁבָה בְּעוֹד שֶׁהַבְּהֵמִית אַחֲרָאִית עַל הַדִּבּוּרִים וְהַמַּעֲשִׂים, וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר אָדָם נוֹתֵן צְדָקָה הוּא עוֹשֶׂה זֹאת עִם הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית, כִּי הַנֶּפֶשׁ הָאֱלוֹקִית גָּבְרָה עָלֶיהָ בַּמַּחְשָׁבָה וְכָפְתָה אוֹתָהּ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה.

מִכָּאן הַכֹּחַ וְהַחֲשִׁיבוּת שֶׁל הַכַּוָּנוֹת בַּמַּעֲשִׂים, כִּי זֶה הַשְׁפָּעַת הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית עַל הַבְּהֵמִית, וְכַאֲשֶׁר אָדָם כְּבָר בִּשְׁלַב הַיְצִיאָה אַחַר הַמָּמוֹן מְנַתֵּק עַצְמוֹ מֵהַתַּאֲוָה הַבְּהֵמִית לִצְבֹּר נְכָסִים וּמְיַעֵד אֶת הַכְנָסוֹתָיו הָעֲתִידִיּוֹת קוֹדֶם כָּל לִצְדָקָה, הֲרֵי הוּא מְתַקֵּן אֶת פְּגַם תַּאֲוַת הַמָּמוֹן, וּמֵבִיא לְהַפְרָשַׁת הַצְדָקָה שֶׁהוֹפֶכֶת אֶת הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית וְהַגּוּף שֶׁלָּנוּ לְמֻרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה.

וְהִנֵּה הַכְּלָל - שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן תְּחִלָּה 'תִּקּוּן הַכְּלָלִי', וְעַל יְדֵי זֶה מְמֵילָא יְתֻקַּן הַכֹּל בִּפְרָט. וְאַף שֶׁתִּקּוּן הַכְּלָלִי הוּא גָּבוֹהַּ וּמְרוֹמָם יוֹתֵר מִתִּקּוּן כָּל דָּבָר בִּפְרָט, עִם כָּל זֶה מֻחְלָטֹת שֶׁתִּקּוּן כָּל דָּבָר, תְּלוּי בְּהַמּוֹחַ, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ לַבְּנוּנִית מִן הַמּוֹחַ, בִּבְחִינַת: 'וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן'. וּלְרוֹמֵם הַמּוֹחַ אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי, בִּבְחִינַת: 'כְּנָשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ' כַּנַּ"ל. עַל כֵּן צָרִיךְ לֵילֵךְ מִתְּחִלָּה אֶל הַמַּדְרֵגָה הַיּוֹתֵר עֶלְיוֹנָה מִזֶּה, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הַכְּלָלִי, כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְרוֹמֵם הַמּוֹחַ, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַן הַכֹּל מְמֵילָא כַּנַּ"ל.

נִמְצָא שֶׁכְּדֵי לְתַקֵּן אֶת כָּל הַפְּגָמִים שֶׁעָשִׂינוּ, יֵשׁ לַעֲשׂוֹת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁמְּתַקֵּן אֶת הַפְּגָמִים עַל פְּרָטֵיהֶם, כִּי הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל דָּבָר תָּלוּי בַּמּוֹחַ, לִמְשׁוֹךְ מִשָּׁם אֶת הָאוֹר כְּלַפֵּי מַטָּה לְתַקֵּן שְׁאָר הָאֵיבָרִים. כָּךְ כְּדֵי לִמְשׁוֹךְ מֵהַדַּעַת

הָעֶלְיוֹנָה אֵלֵינוּ לְמָטָּה, יֵשׁ לְתַקֵּן תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁמְּתַקֵּן אֶת כָּל הַפְּגָמִים שֶׁבִּסְפִירַת הַמַּלְכוּת וּמַפְרִיעִים לָאוֹר לָבוֹא מִלְּמַעְלָה לְמָטָּה, וּבְאֶמְצָעוּת תִּקּוּן זֶה מְמֵילָא הַכֹּל מְתֻקָּן וְיֵשׁ חִבּוּר לְדַעַת עֶלְיוֹן וְנִמְשָׁךְ הַטּוֹב וְהַשֶּׁפַע לְדִבּוּרֵנוּ וּמַעֲשֵׂינוּ וַאֲנַחְנוּ זוֹכִים לְהִתְקָרֵב אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם.

העולה מן התורה:

- כַּאֲשֶׁר אָדָם מְחֻבָּר אֶל דַּעַת עֶלְיוֹן הוּא מוֹשֵׁךְ טוֹב אֶל דִּבּוּרָיו וְהֵם נִשְׁמָעִים.
- בְּשֶׁל הָעֲוונוֹת שֶׁל הָאָדָם יֵשׁ פְּגָמִים בִּסְפִירַת הַמַּלְכוּת וְהַחִבּוּר אֶל הַדַּעַת נִפְגָּם וְלֹא יָכוֹל לִמְשׁוֹךְ שֶׁפַע וָטוֹב לְדִבּוּרוֹ וּמַעֲשָׂיו.
- כֵּיוָן שֶׁקָּשֶׁה לְאָדָם לְתַקֵּן אֶת כָּל הַפְּגָמִים עַל פְּרָטֵי פְּרָטֵיהֶם, יֵשׁ לַעֲשׂוֹת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁמְּתַקֵּן אֶת כְּלָל הַפְּגָמִים.
- לְכָלָל הַפְּגָמִים בַּדִּבּוּר יֵשׁ תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל דִּבּוּרִים עַל שִׁבְחֵי הַצַּדִּיקִים, שֶׁמְּחַזֵּק בְּכָךְ אֶת כֹּחָם לִפְעֹל לְהַעֲלוֹת אֶת הַדַּעַת וְלִמְשׁךְ מִשָּׁם אוֹר שֶׁיְּתַקֵּן אֶת פְּגָמֵי הַדִּבּוּר.
- בְּעוֹד שֶׁכְּלָל פְּגָמֵי הָעֲבֵרוֹת הֵם בִּסְפִירַת הַמַּלְכוּת, פְּגַם הַבְּרִית הוּא בִּסְפִירַת הַיְסוֹד וְלָכֵן תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל שְׁמִירַת הַבְּרִית מֵבִיא לִירִידַת אוֹר חָזָק וּמְתֻקָּן מִסְּפִירַת הַיְסוֹד לִסְפִירַת הַמַּלְכוּת וּמְנַקֶּה וּמְתַקֵּן אֶת הַפְּגָמִים שֶׁנּוֹצְרוּ מֵהָעֲבֵרוֹת שֶׁלָּנוּ.
- שְׁמִירַת הַבְּרִית מוֹעִילָה גַּם לְתַקֵּן לַסּוֹבְלִים מִטְּרַח הַפַּרְנָסָה, כִּי קָשָׁיֵי הַפַּרְנָסָה גַּם הֵם נוֹבְעִים מִפְּגַם הַבְּרִית.
- שְׁמִירַת הַבְּרִית מוֹעִילָה גַּם הִיא לְתִקּוּן הַדִּבּוּר, כִּי מְקוֹר הַטִּפָּה הוּא בַּדַּעַת, וְאָדָם שֶׁשּׁוֹמֵר עַל בְּרִיתוֹ מַעֲלֶה אֶת הַדַּעַת וּמוֹרִיד לְדִבּוּרָיו חִדּוּשִׁים וְסִתְרֵי תּוֹרָה וּמְרַבֶּה דַּעַת ה׳ בְּיִשְׂרָאֵל.
- תִּקּוּן הַכְּלָלִי נוֹסָף הוּא לַפְּגָמִים הַנּוֹצָרִים מִתַּאֲוַת הַמָּמוֹן שֶׁמּוֹבִילִים לְגֶזֶל וּגְנֵבוֹת וְכַדּוֹמֶה. תִּקּוּן זֶה נַעֲשֶׂה בְּרָמַת

הַמַּחְשָׁבָה, שְׁמְכַוֵּן אֶת יְצִיאוֹתָיו לְהַשָּׂגַת מָמוֹן כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֵהֵיכָן לְהַפְרִישׁ צְדָקָה, וּבְעֵת הַפְרָשַׁת הַצְּדָקָה הוֹפֵךְ אֶת גּוּפוֹ וְנַפְשׁוֹ הַבְּהֵמִית לְמֶרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה.

- נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שְׁלוֹשָׁה תִּקּוּנִים כְּלָלִים אֵלֶּה (שִׁבְחֵי הַצַּדִּיק, שְׁמִירַת הַבְּרִית, הַרְוָחַת מָמוֹן לְשֵׁם הַפְרָשָׁה לִצְדָקָה) מְתַקֵּן אֶת הַפְּגָמִים בְּסְפִירַת הַמַּלְכוּת, מַעֲלֶה אֶת הַדַּעַת הָעֶלְיוֹנָה וּמְחַבֵּר בֵּינֵינוּ לָאוֹר הָעֶלְיוֹן וּמְקָרֵב אוֹתָנוּ לַה' יִתְבָּרַךְ.

מישרא דסכינא

הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל יְדֵי צִמְצוּמִים רַבִּים. מֵעִלָּה לְעָלוּל, מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן לְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שֵׂכֶל גָּדוֹל, כִּי אִם עַל יְדֵי הִתְלַבְּשׁוּת בַּשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן. כְּמוֹ הַמְלַמֵּד כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַסְבִּיר שֵׂכֶל גָּדוֹל לְהַתַּלְמִיד, הוּא צָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ אוֹתוֹ בְּשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן וְקָטָן, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הַתַּלְמִיד לַהֲבִינוֹ. דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מַצִּיעַ לוֹ מִתְּחִלָּה הַהַקְדָּמוֹת וְשִׂכְלִיּוֹת קְטַנִּים שֶׁמְּסַבֵּב לוֹ תְּחִלָּה, כְּדֵי לַהֲבִינוֹ עַל יְדֵי זֶה הַמְּכֻוָּן, שֶׁהוּא שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְגָדוֹל.

כָּל יְהוּדִי חָפֵץ בְּנַפְשׁוֹ לִדְבֹּק בְּבוֹרֵא עוֹלָם וּלְקַיֵּם אֶת רְצוֹנוֹ וְזוֹהִי תַּכְלִיתוֹ. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא

אֵינְסוֹף, הֲרֵי רְצוֹנוֹתָיו הֵם אֵינְסוֹפִיִּים וְנִשְׂגָּבִים מִדַּעְתֵּנוּ, וְאִם כֵּן כֵּיצַד יוּכַל הַיְהוּדִי לְקַיֵּם אֶת רְצוֹן הַבּוֹרֵא וּלְהַגִּיעַ לְתַכְלִיתוֹ?

אֶלָּא כְּדֵי לְקַבֵּל הַשָּׂגוֹת אֱלֹקִיּוֹת יֵשׁ צֹרֶךְ לְצַמְצֵם מֵהָרַעְיוֹנוֹת וְהָרְצוֹנוֹת הָאֵינְסוֹפִיִּים וְהַמֻּפְשָׁטִים לְדָבָר שֶׁהַמּוֹחַ מְסֻגָּל לְקַבֵּל וּלְעַבֵּד. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים כַּאֲשֶׁר הָרַב רוֹצֶה לְלַמֵּד אֶת הַתַּלְמִיד רַעְיוֹן גָּדוֹל וּמֻרְכָּב, הוּא מְשְׁתַּמֵּשׁ בִּמְשָׁלִים וְהַקְדָּמוֹת עַל מְנָת לְצַמְצֵם אֶת הָרַעְיוֹן לְדָבָר קָטָן שֶׁהַתַּלְמִיד יוּכַל לְקַבֵּל לְתוֹכוֹ, וּבְעֶזְרַת הַהַקְדָּמוֹת וְהַמְּשָׁלִים וְהַהֶסְבֵּרִים יְפַתֵּחַ אֶת הַגַּרְעִין שֶׁקִּבֵּל וְיִתְקָרֵב אֶל הָרַעְיוֹן הַגָּדוֹל.

נִמְצָא שֶׁהַמַּפְתֵּחַ לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקִיּוֹת חַיָּב לִהְיוֹת כָּרוּךְ בְּצִמְצוּמִים שֶׁמַּלְבִּישִׁים אֶת הַשֵּׂכֶל הַגָּדוֹל, הָרַעְיוֹן וְהָרָצוֹן הָאֵינְסוֹפִי, לְהוֹרִידוֹ אֶל הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן - אֶל דַּעְתּוֹ שֶׁל הַיְהוּדִי שֶׁיּוּכַל לָדַעַת כֵּיצַד לִפְעֹל עַל מְנָת לְקַיֵּם אֶת רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְבַקֵּשׁ מְאֹד מִלַּמֵּד הָגוּן כָּזֶה, שֶׁיּוּכַל לְהַסְבִּיר וּלְהָבִין אוֹתוֹ שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְגָדוֹל כָּזֶה, דְּהַיְנוּ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. כִּי צָרִיךְ לִזֶּה רַבִּי גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד שֶׁיּוּכַל לְהַסְבִּיר שֵׂכֶל גָּדוֹל כָּזֶה, עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן כַּנַּ"ל, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ הַקְּטַנִּים לַהֲבִינוֹ. וְכָל מָה שֶׁהוּא קָטָן בְּיוֹתֵר וּמְרֻחָק בְּיוֹתֵר מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא צָרִיךְ רַבִּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר. כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּעֵת שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְרֵגָה קְטַנָּה מְאֹד, דְּהַיְנוּ בְּמִצְרַיִם, שֶׁהָיוּ מְשֻׁקָּעִים בְּמַ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, הָיוּ צְרִיכִים רַבִּי גָּדוֹל וּמְלַמֵּד גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, דְּהַיְנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם. כִּי כָּל מָה שֶׁהוּא קָטָן וּמְרֻחָק בְּיוֹתֵר צָרִיךְ מְלַמֵּד גָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיִּהְיֶה אֵמָן כָּזֶה, שֶׁיּוּכַל לְהַלְבִּישׁ שֵׂכֶל עֶלְיוֹן כָּזֶה, דְּהַיְנוּ הַשָּׂגָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, לְקָטָן וּמְרֻחָק כְּמוֹתוֹ.

כִּי כָּל מָה שֶׁהַחוֹלֶה נֶחֱלָה בְּיוֹתֵר צָרִיךְ רוֹפֵא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר. עַל כֵּן אֵין לְהָאָדָם לוֹמַר: דַּי לִי אִם אֶהְיֶה מְקֹרָב אֵצֶל אִישׁ נִכְבָּד וְיָרֵא ה' אַף שֶׁאֵינוֹ מַפְלָג בַּמַּעֲלָה, כִּי הַלְוַאי שֶׁאֶהֱיֶה מִקִּדָּם כָּמֹהוּ. אַל יֹאמַר כֵּן, כִּי אַדְרַבָּא כְּפִי מָה שֶׁיֵּדַע אֱנָשׁ בְּנַפְשֵׁהּ גְּדָל פְּחִיתוּתוֹ וְגֹדֶל רְחוּקוֹ שֶׁנִּרְחַק מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מָה שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ. וּכְמוֹ כֵן כָּל מָה שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מְרֻחָק בְּיוֹתֵר צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ לְנַפְשׁוֹ רוֹפֵא גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, הַגָּדוֹל בַּמַּעֲלָה בְּיוֹתֵר, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּחְזִיר וְיְבַקֵּשׁ תָּמִיד לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לְהָרַבִּי הַגָּדוֹל מְאֹד מְאֹד כַּנַּ"ל. כִּי כָּל מָה שֶׁהוּא קָטָן בְּיוֹתֵר צָרִיךְ מְלַמֵּד גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל.

מִכָּאן לְמֵדִים שֶׁחֵלֶק חָשׁוּב בְּקַבָּלַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקִיּוֹת הוּא מְצִיאַת הַמּוֹרֶה שֶׁיֵּדַע כֵּיצַד לְהוֹרִיד לָנוּ אֶת הָרַעְיוֹנוֹת הַגְּדוֹלִים בְּצוּרָה שֶׁנּוּכַל לְהָבִין וּלְקַבֵּל וּלְהִתְעַלּוֹת בַּהֶבְנָה בְּעַצְמֵנוּ, וּכְכָל שֶׁאֲנַחְנוּ רְחוֹקִים יוֹתֵר מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמֵהַשָּׂגָתוֹ, כָּךְ אֲנַחְנוּ צְרִיכִים מוֹרֶה גָּדוֹל יוֹתֵר שֶׁיֵּדַע לְהוֹרִיד לָנוּ יוֹתֵר לְמָטָּה אֶל הַמָּקוֹם בּוֹ אָנוּ נִמְצָאִים.

הַהַגְדָּרָה שֶׁל מְלַמֵּד וְרַבִּי גָּדוֹל אֵינוֹ לְפִי גֹּדֶל הֶחָצֵר וְהַתַּלְמִידִים, וְלֹא מַסְפִּיק הַהַשָּׂגוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּלִּמּוּד שֶׁלּוֹ עַצְמוֹ, אֶלָּא גַּדְלוּתוֹ שֶׁל הָרַב נִמְדֶּדֶת בְּעִנְיַן זֶה בַּיְכֹלֶת שֶׁלּוֹ לְלַמֵּד אֶת הַתַּלְמִידִים וּלְהַסְבִּיר לָהֶם אֶת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן שֶׁנֶּעְדָּר מֵהֶם.

וּכְשֵׁם שֶׁאָדָם שֶׁהוּא חוֹלֶה יוֹתֵר זָקוּק לְרוֹפֵא גָּדוֹל יוֹתֵר שֶׁיְּרַפֵּא אוֹתוֹ, כָּךְ כְּכָל שֶׁאָדָם רָחוֹק יוֹתֵר מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִן הַקְּדֻשָּׁה, הוּא זָקוּק לְרַבִּי גָּדוֹל יוֹתֵר שֶׁיָּכוֹל

לָרֶדֶת אֶל הַמָּקוֹם בּוֹ הוּא נִמְצָא וּלְהוֹרִיד לוֹ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקִיּוֹת בְּצִמְצוּם רַב שֶׁיּוּכַל לְקַלֵּט בַּמָּקוֹם בּוֹ הוּא נִמְצָא וּלְאַט לְאַט לְהִתְרוֹמֵם וּלְהִתְעַלּוֹת.

לָכֵן עַל כָּל יְהוּדִי לִמְצוֹא רַב כָּזֶה וְלִדְבֹּק בּוֹ, אָדָם שֶׁיַּדְרִיךְ אוֹתוֹ וַיֵּדַע לְהַסְבִּיר לוֹ וְלַעֲנוֹת לוֹ בְּצוּרָה הַמִּתְקַבֶּלֶת עַל לִבּוֹ וּמְקֻרֶבֶת אוֹתוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם. כַּאֲשֶׁר הַיְּהוּדִי רָחוֹק יוֹתֵר מֵהַשֵּׁם הוּא צָרִיךְ מְלַמֵּד גָּדוֹל יוֹתֵר שֶׁיּוּכַל לְקָרֵב אוֹתוֹ חֲזָרָה, עַל יְדֵי שֶׁיּוֹרִיד לוֹ אֶת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן מֵהַמְּקוֹמוֹת הַגְּבוֹהִים בְּיוֹתֵר לַתְּהוֹם בָּהּ הוּא נִמְצָא, וְכָךְ הוּא יוּכַל לָצֵאת מֵהַמָּקוֹם בּוֹ הוּא נִמְצָא וּלְהִתְעַלּוֹת בַּקְּדֻשָּׁה.

כִּי כָּל מְצָוָה וּמְצַוֵּה יֵשׁ לָהּ שְׁעוּרִים אֲחֵרִים וּגְבוּלִים, כְּגוֹן מִפְּנֵי מָה הַמִּצְוָה הַזֹּאת מִצְוָתָהּ בְּכָךְ, מִפְּנֵי שֶׁכֵּן חִיְּבָה חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְכֵן מִצְוָה אַחֶרֶת מִצְוָתָהּ בְּכָךְ, לְפִי חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְכָל מִצְוָה וּמְצַוֶּה יֵשׁ לָהּ אוֹתִיּוֹת וְתֵבוֹת וְעִנְיָנִים שֶׁהֵם שְׁעוּרִים וּגְבוּלִים שֶׁמִּצְמַצֵּם בָּהֶן חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן בַּשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל.

גַּם הַמִּצְוֹות שֶׁאָדָם מְקַיֵּם הֵם צִמְצוּם שֶׁל הָרָצוֹן הָאֵינְסוֹפִי שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם, שֶׁצִּמְצֵם אֶת רְצוֹנוֹ הָעֶלְיוֹן לִפְרָטֵי קִיּוּם הַמִּצְוֹות כְּגוֹן טַלִּית וּתְפִילִין, וְכַאֲשֶׁר אָדָם מְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹות כְּפִי שֶׁהוּא לוֹמֵד עַל פִּי הַהֲלָכָה, הֲרֵי בָּזֶה הוּא מְקַיֵּם אֶת רָצוֹן הַבּוֹרֵא הַמִּתְלַבֵּשׁ בְּצוּרַת קִיּוּם הַמִּצְוָה.

מִכָּאן לְמֵדִים עַל חֲשִׁיבוּת קִיּוּם הַמִּצְוֹות בַּפֹּעַל וְלֹא רַק לְמוּד, שֶׁכֵּן לֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה, כִּי בְּעֶצֶם

קִיּוּם הַמִּצְוָה עַל הִלְכוֹתֶיהָ הוּא אוֹחֵז בְּיָדוֹ אֶת רָצוֹן הַשֵּׁם בִּלְבוּשׁ הַמִּצְוָה וְזוֹכֶה לַהַשָּׂגוֹת אֱלֹקִיּוֹת.

וְלָבוֹא לְהַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה, אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי שׁוֹנֵא בָּצַע, שֶׁיִּשְׂנָא הַמָּמוֹן בְּתַכְלִית הַשִּׂנְאָה. כִּי שַׁעֲרָא אֵכְמָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן, הוּא מִסְטְרָא דְּמַלְכוּת. וְכֵן שׁוֹנֵא בָּצַע, הוּא מִסְטְרָא דְּמַלְכוּת (עיין תיקון ע). כִּי הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הוּא בְּחִינוֹת מַלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁבְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם, שֶׁהוּא מַנְהִיג אוֹתוֹ הָעוֹלָם. שֶׁזֶּה הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַהַנְהָגָה וְהַמַּלְכוּת, הוּא בְּחִינַת חָכְמָה וְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן, כְּנֶגֶד הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת... אֲבָל עַל יְדֵי אַהֲבַת מָמוֹן, הוּא נוֹפֵל לְאֵכְמָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא, בְּחִינוֹת: 'שַׁבְּתַאי פַּתְיָא אֵכְמָא' (שם), מָרָה שְׁחוֹרָה, בְּחִינוֹת (בראשית ג) "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה". וְנוֹפֵל לְעִגּוּלָא וְסִבּוּבִים מִסְטְרָא אַחֲרָא, בְּחִינוֹת (תהלים יב): "סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן". שֶׁהוּא מִתְאַוֶּה וּמִשְׁתּוֹקֵק אַחַר הַמָּמוֹן, בְּחִינוֹת (במדבר יא): "שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ" - 'בִּשְׁטוּתָא' (זהר בשלח סב: סג.), הֵפֶךְ הַחָכְמָה.

אֲבָל עַל מְנָת שֶׁיָּבוֹא לְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן, כְּלוֹמַר שֶׁיִּהְיֶה כְּלִי קִבּוּל לְקַבֵּל שֵׂכֶל עֶלְיוֹן מֵהַמְלַמֵּד וּלְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקִיּוֹת, חַיָּב אָדָם לִשְׁבֹּר אֶת תַּאֲוַת הַמָּמוֹן. כַּאֲשֶׁר אָדָם מְבַקֵּשׁ לְהָבִין חָכְמָה עֶלְיוֹנָה עָלָיו לִהְיוֹת מְיֻשָּׁב בְּשִׂכְלוֹ, וְאֵלּוּ מִי שֶׁלּוֹקֶה בְּתַאֲוַת בֶּצַע וְחֶמְדַּת הַמָּמוֹן הָרֵי שֶׁרֹאשׁוֹ וְלִבּוֹ נִמְצָאִים בְּמִרְדָּף אַחַר הַמָּמוֹן, וְאֵין לוֹ אֶת הַלֵּב וְהַשֵּׂכֶל הַפְּנוּי לְקַבֵּל הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת.

אַהֲבַת הַמָּמוֹן גּוֹרֶמֶת לְאָדָם לָרוּץ בְּמַעְגָּלִים כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְעוֹלָם לְיַעַד סוֹפִי, כִּי לְאַחַר שֶׁיַּשִּׂיג

אֶת הַמָּמוֹן שֶׁרָצָה בּוֹ, מִיָּד יֵצֵא בְּמֵרוֹץ לְהַשָּׂגַת מָמוֹן חָדָשׁ וּלְעוֹלָם יִתְפֹּס בְּמַעְגַּל יֵצֶר הָרַע שֶׁל תַּאֲוַת הַמָּמוֹן.

מַעְגַּל זֶה שֶׁל חֶמְדַּת הַמָּמוֹן יָבִיא אוֹתוֹ לְעַצְבוּת כַּעַס וּמְרִמּוּר, כִּי כָּל הַזְּמַן לִבּוֹ מַלֵּא בִּדְאָגוֹת בְּשֶׁל שְׁמִירָה עַל מָמוֹנוֹ וְהַשָּׂגַת מָמוֹן חָדָשׁ, וְגַם כַּאֲשֶׁר הוּא שָׂמֵחַ שֶׁהִשִּׂיג מָמוֹן נוֹסָף, מִיָּד הַשִּׂמְחָה הוֹפֶכֶת לִדְאָגָה לִשְׁמִירָתוֹ וּלְהַשָּׂגַת מָמוֹן אַחֵר בְּנוֹסָף אֵלָיו, וְנִמְצָא כָּל חַיָּיו בִּדְאָגָה וַעֲצָבוּת.

וּמֵאַחַר וְאֵין הַשְׂכֵּינָה שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, הֲרֵי אָדָם שֶׁנִּמְצָא בְּמִרְדָּף בִּלְתִּי פּוֹסֵק אַחֲרֵי מָמוֹן וּמִתּוֹךְ עַצְבוּת כַּעַס וַחֲרָדוֹת, הֲרֵי שֶׁאֵין לוֹ אֶת הַכֵּלִים לְהִתְחַבֵּר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם לְקַבֵּל הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וּלְהִתְעַלּוֹת מִבְּחִינָה רוּחָנִית, כִּי אֵין שֵׂכֶל תַּחְתּוֹן שֶׁיְקַבֵּל אֶת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן.

וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אוֹתוֹ הַחָכְמָה, צָרִיךְ לִרְאוֹת לְהַמְשִׁיךְ לְתוֹכָהּ חִיּוּת, לְהַחֲיוֹת הַחָכְמָה תַּתָּאָה. כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינוֹת הַחָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ, כְּפִי בְּחִינוֹת הַחָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁבְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם. וְעִקַּר הַחִיּוּת הוּא מֵאוֹר הַפָּנִים, בְּחִינוֹת (משלי טז) : "בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים". וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַמַּלְכוּת, בְּחִינוֹת חָכְמָה תַּתָּאָה, אֶל אוֹר הַפָּנִים הַמַּאִיר בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים, כִּי עִקַּר אוֹר הַפָּנִים הוּא שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם טו) : "לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב פָּנִים". וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא מִן הַמִּצְוֹוֹת, כְּמוֹ שכתוב (תהלים יט) : "פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב". וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם ד) : "נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי". וְהַלֵּב שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה הֵם הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים, בְּחִינוֹת (ויקרא כג) : "אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה''' רָאשֵׁי תֵּבוֹת אִמְּי"י כַּמּוּבָא. שֶׁהִיא אֵם לַבִּינָה (משלי ב). וּבִינָא לִבָּא (פתח אליהו). וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹוֹת שֶׁעוֹשִׂין בְּכָל הַשָּׁנָה, הוּא

מִתְקַבֵּץ אֶל הַלֵּב, שֶׁהֵם הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים. וְעַל כֵּן הֵם יְמֵי שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים טז) : "וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ". וְאָז מֵאִיר הַפָּנִים עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה, בִּבְחִינוֹת : "לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב פָּנִים". בִּשְׁבִיל זֶה נִצְטַוֵּינוּ (שם) "שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ", בִּשְׁבִיל לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים. וְזֶה בְּחִינַת (סוכה כו.) : 'חַיָּב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בָּרֶגֶל', כְּדֵי לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים, וּלְהַחֲיוֹת אֶת בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת : וְזֶה (תהלים פה) : "צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ" - 'צֶדֶק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא' (שם). כְּשֶׁמּוֹלִיכִין אוֹתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים. הָעִקָּר עַל יְדֵי בְּחִינוֹת - "וְיָשֶׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו", הַיְנוּ שְׁלָשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה וְכוּ', שֶׁעַל יְדֵיהֶם מְקַבְּלִין מֵאוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינוֹת (שם קמ) : "יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ", "יְשָׁרִים", הֵם "פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב", הֵם מְיַשְּׁבִין וּמְאִירִין וּמְסַדְּרִין אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל.

עַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת הַמָּמוֹן וְקַבָּלַת הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן, יֵשׁ לְמְשׁוֹךְ אֵלָיו שֶׁפַע מִלְמַעְלָה, שֶׁהַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הוּא בְּחִינַת סְפִירַת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא הַנְּמוּכָה מִכֻּלָּן וּמְקַבֶּלֶת אֶת הָאוֹר לְאַחַר הַצִּמְצֻמִים מֵהַסְּפִירוֹת הַגְּבוֹהוֹת יוֹתֵר. הַסְּפִירָה הָעֶלְיוֹנָה בְּיוֹתֵר הִיא סְפִירַת הַחָכְמָה שֶׁמְּחֻבֶּרֶת לָאוֹר אֵינְסוֹף וּלְרָצוֹן הַבּוֹרֵא, וּמִשָּׁם יוֹרֶדֶת לִסְפִירַת הַבִּינָה.

סְפִירַת הַבִּינָה הִיא בְּחִינַת לִבּוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁשָּׁם עַל לִבּוֹ לְהִתְבּוֹנֵן וּלְהָבִין, וּמִסְּפִירָה זוֹ אֶפְשָׁר לְהוֹרִיד אוֹר רוּחָנִי שֶׁל הַשָּׂגוֹת אֱלֹקִיּוֹת הַנִּקְרָא "אוֹר הַפָּנִים" אֶל סְפִירַת הַמַּלְכוּת, אֶל הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן שֶׁלָּנוּ שֶׁנּוּכַל לְהָבִין וְלִפְעֹל בְּהֶתְאֵם וּלְהַגִּיעַ אֶל תַּכְלִיתֵנוּ.

אֶת אוֹר הַפָּנִים הַנַּ"ל אֶפְשָׁר לְקַבֵּל בִּשְׁלֹשֶׁת הָרְגָלִים, מֵאוֹר הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַחַגִּים. אוֹר זֶה נִבְנָה בְּמַהֲלַךְ הַשָּׁנָה מֵהַשִּׂמְחָה שֶׁל הַיְהוּדִי בְּקִיּוּם הַמִּצְווֹת הַיּוֹמְיוֹמִיּוֹת שֶׁלּוֹ, כְּשֶׁהוּא מְפַנֶּה אֶת לִבּוֹ מִתַּאֲוַת הַמָּמוֹן וְהַבֶּצַע וּמְקַיֵּם אֶת רָצוֹן בּוֹרְאוֹ עַל פִּי הַשָּׂגוֹתָיו בְּשִׂמְחָה וּבְרָצוֹן. הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ מִתְקַבֶּצֶת אֶל הָרְגָלִים וְחוֹזֶרֶת אֶל הַיְהוּדִי בְּשֶׁפַע רוּחָנִי הַנִּקְרָא "אוֹר הַפָּנִים".

בָּרְגָלִים אָדָם פּוֹרֵשׁ מִמְּלַאכְתּוֹ הַיּוֹמְיוֹמִית, כְּשֶׁלִּבּוֹ שָׂמֵחַ וְדַעְתּוֹ מְיֻשֶּׁבֶת, אָז אוֹר הַפָּנִים יָכוֹל לְהָאִיר לוֹ וּלְהַכְנִיס בּוֹ אֶת הַכֹּחַ וְהַשֶּׁפַע שֶׁנִּבְנָה מֵהַשִּׂמְחָה שֶׁלּוֹ, וְלָכֵן הָרֶוַח שֶׁמְּקַבֵּל כָּל אָדָם בָּרְגָלִים הוּא בְּהֶתְאֵם לַהַשְׂקָעָה שֶׁלּוֹ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ.

וְכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ חֲשִׁיבוּת לִלְמֹד מֵהָרַב שֶׁיִּסַּיֵּעַ בְּיָדֵינוּ לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקִיּוֹת, יֵשׁ מִצְוָה לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי הָרַב בָּרְגֶל, כְּלוֹמַר כְּשֶׁדַּעְתֵּנוּ מְיֻשֶּׁבֶת וְלִבֵּנוּ רָחָב, וַאֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לִשְׁמוֹחַ רוּחָנִית וְגַשְׁמִית - אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל מֵהָרַב בִּלְמוּד הַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת יוֹתֵר וּלְהִתְעַלּוֹת, וְלִדְלוֹת מֵהַחַג כֹּחוֹת וְעֵצוֹת לְהֶמְשֵׁךְ כָּל הַשָּׁנָה.

וְלִפְעָמִים שֶׁנּוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינוֹת חָכְמָה תַּתָּאָה, לְגָלוּת שֶׁל אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת. כִּי הַמַּלְכוּת הוּא בְּחִינוֹת דָּלֶ"ת, בְּגִין דְּלֵית לָהּ מִגָּרְמָהּ כְּלוּם (זוהר ויחי רלח ורמט) כִּי אִם עַל יְדֵי עַנְפֵי הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַמִּתְפַּשְׁטִין לְשָׁם. וְגַם הִיא כְּלוּלָה מֵאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת, כִּי בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם יֵשׁ בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת, בְּחִינוֹת חָכְמָה תַּתָּאָה, שֶׁהִיא בְּחִינוֹת הַחָכְמָה הַמַּנְהֶגֶת אֶת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְכָל הַחָכְמוֹת שֶׁל הָעַכּוּ"ם כֻּלָּם הֵם תַּחַת הַחָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל, וּמִשָּׁם יוֹנֵק חָכְמָתָם. וּכְשֶׁיּוֹנְקִים, חַס וְשָׁלוֹם, יוֹתֵר מֵהָרָאוּי לָהֶם, אֲזַי מִתְגַּבְּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, וְנַעֲשֶׂה מֶמְשֶׁלֶת

הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, שֶׁהֵם אַרְבַּע גָּלֻיּוֹת. וּמִי יָכוֹל לִסְבֹּל אֶת קוֹל הַצְּעָקָה וְהַזְּעָקָה הַגְּדוֹלָה, כְּשֶׁנּוֹפֵל בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת, בְּחִינוֹת הַחָכְמָה תַּתָּאָה, בֵּינֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, בְּבְחִינוֹת (קהלת ט) : "זַעֲקַת מוֹשֵׁל בַּכְּסִילִים", דְּהַיְנוּ הַזְּעָקָה כְּשֶׁנּוֹפֵל הַמֶּמְשָׁלָה, בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת, בְּחִינוֹת חָכְמָה תַּתָּאָה, בֵּין הַכְּסִילִים. שֶׁהַכְּסִיל רוֹצֶה לְהִתְחַכֵּם, שֶׁרוֹצִים לִינֹק וּלְהַמְשִׁיךְ לְתוֹךְ הַחָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם כְּסִילוּת בֶּאֱמֶת, אֶת בְּחִינוֹת הַחָכְמָה הָאֲמִתִּיּוּת, בְּחִינוֹת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל. וְגַם יֵשׁ עוֹד צְעָקָה גְּדוֹלָה מִזֶּה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל בְּעַצְמוֹ שׁוֹאֵג, בִּבְחִינוֹת (ירמיה כה) : "שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ" - 'עַל נָוֶה דִּילֵהּ' (זוהר אחרי עב:) שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת, שֶׁנּוֹפֵל בַּגָּלֻיּוֹת שֶׁל אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת. וְצָרִיךְ לִרְאוֹת לַחְתֹּךְ וּלְהַבְדִּיל אֶת בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת הַנַּ"ל מֵבֵין הָאַרְבַּע גָּלֻיּוֹת, וּלְהַעֲלוֹתָהּ מִשָּׁם. וְעִקַּר עֲלִיָּתָהּ עַל יְדֵי בְּחִינוֹת הַחֶסֶד, בִּבְחִינַת (ישעיה טז) : "וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא". בְּחִינַת (הושע י) : "קִצְרוּ לְפִי חֶסֶד", שֶׁעַל יְדֵי הַחֶסֶד קוֹצְרִין וְחוֹתְכִין אֶת הַדָּלֶת, בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, וּמַבְדִּילִין אוֹתָהּ מֵהֶם, וּמַעֲלִין אוֹתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים. וְעַל כֵּן אַבְרָהָם הָיָה אִישׁ הַחֶסֶד, וְהָיָה מִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לַעֲשׂוֹת חֶסֶד, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת מֵהֶם. וְעַל כֵּן רָדַף אַבְרָהָם אַחַר הָאַרְבָּעָה מְלָכִים כְּדֵי לְהַכְנִיעָם, שֶׁהֵן בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אַחֲרָא. כִּי אַבְרָהָם הָיָה שׁוֹנֵא מָמוֹן, כִּי מָאַס מָמוֹן סְדוֹם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית יד) : "אִם מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ וכו' וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הֶעֱשַׁרְתִּי אֶת אַבְרָם"...

הַחִבּוּר שֶׁלָּנוּ אֶל הָאוֹר הָאֶלְקִי עוֹבֵר דֶּרֶךְ הָעוֹלָמוֹת הָרוּחָנִיִּים אֲצִילוּת-בְּרִיאָה-יְצִירָה-עֲשִׂיָּה וְעַד לָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי שֶׁלָּנוּ. כָּל עוֹלָם כָּזֶה מֵרָכָב מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁהֵן

כֵּלִים הָעֲשׂוּיִים מֵאוֹר וְדַרְכָּם עוֹבֵר הָאוֹר הָאֱלֹקִי וּמְצַטַּמְצֵם. בְּכָל אֶחָד מֵאַרְבַּעַת עוֹלָמוֹת אֵלּוּ הַסְּפִירָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּיוֹתֵר שֶׁמַּעֲבִירָה אֶת הָאוֹר שֶׁעָבַר מֵאוֹתוֹ עוֹלָם לְעוֹלָם שֶׁתַּחְתָּיו הִיא סְפִירַת הַמַּלְכוּת, נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ אַרְבַּע סְפִירוֹת מַלְכוּת (שֶׁל אַרְבַּעַת הָעוֹלָמוֹת אַבְי"ע) שֶׁמֵּהֶן יוֹצֵא אוֹר מְצֻמְצָם יוֹתֵר לָעוֹלָם שֶׁתַּחְתָּיו.

בִּמְקוֹם הַצִּמְצוּם הַזֶּה נֶאֱחָזוֹת הַקְּלִפּוֹת שֶׁאֵין לָהֶן קֶשֶׁר וּנְגִיעָה לָעוֹלָמוֹת הָרוּחָנִיִּים הָעֶלְיוֹנִים וְהֵן נִדְבָּקוֹת בַּמַּעֲבָר שֶׁל הָאוֹר הַיּוֹצֵא מִסְּפִירַת הַמַּלְכוּת לָעוֹלָם שֶׁמִּתַּחְתֶּיהָ. הָאוֹר בַּמַּלְכוּת נִקְרָא שְׁכִינָה, וַאֲחִיזַת הַקְּלִפָּה בְּאוֹר הַיּוֹצֵא מֵהַסְּפִירָה נִקְרָא גָּלוּת הַשְּׁכִינָה, כִּי הוּא מַפְרִיעַ לְמַעֲבַר הָאוֹר מֵעוֹלָם לְעוֹלָם, וְזֶה בְּחִינַת "אַרְבַּע גָּלֻיּוֹת" שֶׁיֵּשׁ לָנוּ (וּכְנֶגְדָּן בָּעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הָיוּ אֵלֶּה גָּלֻיּוֹת בָּבֶל, פָּרַס וּמָדַי, יָוָן וֶאֱדוֹם), וּמִכֵּיוָן שֶׁהָאוֹר הַיּוֹצֵא מֵהַמַּלְכוּת הוּא צִמְצוּם שֶׁל הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, הוּא סָתוּם בִּפְנֵי הַקְּלִפּוֹת, וְהֵן מִתְיַחֲסוֹת רַק לַצּוּרָה הַחִיצוֹנִית שֶׁל הַחָכְמָה הַתַּחְתּוֹנָה, כְּלוֹמַר פְּשַׁט הַתּוֹרָה לְלֹא עֹמֶק.

וְכָךְ אֻמּוֹת הָעוֹלָם בְּהַשְׁפָּעַת הַקְּלִפּוֹת מְחַקִּים אֶת הַחָכְמָה הַיְּהוּדִית כְּקוֹף אַחֲרֵי בְּנֵי אָדָם, כְּשֶׁהֵן מִתְיַחֲסִים לִפְשָׁט הַמִּלִּים מִבְּלִי לְהָבִין אֶת עֹמֶק הַמִּצְווֹת, וּמְנַסִּים לְהַמְצִיא לָהֶם טַעַם עַל פִּי הַשֵּׂכֶל, וּבְכָךְ מְנַתְּקִים אֶת הַתּוֹרָה מֵהַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה וּמְבוֹרָא עוֹלָם שֶׁטָּמַן בְּמִצְווֹת הַתּוֹרָה אֶת רְצוֹנוֹתָיו הָאֱינְסוֹפִיִּים.

לָכֵן יְהוּדִי הַמִּתְחַקֶּה אַחַר חָכְמוֹת הַגּוֹיִם וּמְנַסֶּה לְהָבִין אֶת הַתּוֹרָה עַל פִּי טְעָמִים שֶׁל שִׂכְלוֹ, הֲרֵי הוּא מִתְנַתֵּק מֵהַחִבּוּר שֶׁאָמוּר לִהְיוֹת לוֹ עִם בּוֹרֵא עוֹלָם עַל יְדֵי הֶעָמֵל בַּתּוֹרָה. וְלָכֵן צָרִיךְ הַיְּהוּדִי לְחַפֵּשׂ אַחַר צַדִּיק אֱמֶת תַּלְמִיד חָכָם שֶׁיֵּדַע לְהוֹרִיד לוֹ אֶת הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה

בְּלִמּוּד הַמִּצְוֹות, וּלְחַבֵּר אוֹתוֹ אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם, וְלֹא יִלְמַד אֶת הַתּוֹרָה כְּעוֹד חָכְמָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ חַס וְשָׁלוֹם.

וְעַל מְנָת לְהִתְגַּבֵּר עַל הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵן בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֵיּוֹת הַגָּלוּת, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד כִּי עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת הַחֶסֶד שֶׁהִיא כְּנֶגֶד הַסְּפִירָה הָרִאשׁוֹנָה בְּשֶׁבַע הַסְּפִירוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת וְהִיא נִמְצֵאת מֵעַל לַאֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת, מַעֲלִים אֶת הַמַּעֲשִׂים עַד לִסְפִירַת חֶסֶד שֶׁל עוֹלָם הָאֲצִילוּת שָׁם הָאוֹר לֹא מְצֻמְצָם וּמְקַבְּלִים מֵהַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה.

וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת הַחֶסֶד הַנַּ״ל, שֶׁעַל יָדוֹ קוֹצְרִין וְחוֹתְכִין וּמַבְדִּילִין אֶת הַדָּלֶ״ת הַנַּ״ל מֵאַרְבַּע גְּלֻיּוֹת שֶׁל הָעַכּוּ״ם, הוּא עַל יְדֵי תּוֹכֵחָה. כִּי עַל יְדֵי פְּתִיחַת פֶּה שֶׁל הַמּוֹכִיחַ, נִתְגַּלֶּה חָכְמָה. וְעַל יְדֵי זֹאת הַחָכְמָה, נִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַחֶסֶד, עַל יְדֵי הַחָכְמָה, כִּי ׳אֵל נַהִירוּ דְּחָכְמְתָא׳ (זוהר לך לך צד.) (עיין זוהר צו לא אחרי סה). כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי לא) : ״פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ״. וְזֶה (תהלים קמא) : ״יֶהֱלְמֵנִי צַדִּיק חֶסֶד וְיוֹכִיחֵנִי״, הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי תּוֹכֵחָה נִתְגַּלֶּה חֶסֶד. וּצְרִיכִין אָנוּ לְקַבֵּל תּוֹכַחְתָּם, אַף עַל פִּי שֶׁתּוֹכֵחָה שֶׁלָּהֶם הִיא לִפְעָמִים דֶּרֶךְ בִּזָּיוֹן שֶׁמְּבַזִּים אוֹתָנוּ, אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין אָנוּ לְקַבֵּל תּוֹכַחְתָּם, כְּדֵי לְקַבֵּל עַל יָדוֹ אֶת הַחֶסֶד, כַּנַּ״ל.

מֵעֵבֶר לַעֲשִׂיַּת חֶסֶד בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, יֵשׁ עִנְיָן לְגַלּוֹת וּלְהַעֲלוֹת אֶת מְקוֹר הַחֶסֶד, וְכֵיוָן שֶׁהָאוֹר יוֹרֵד מִלְמַעְלָה לְמָטָה, הֲרֵי שֶׁסְּפִירַת הַחֶסֶד שֶׁהִיא הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבַּסְּפִירוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְקַבֶּלֶת הָאוֹר מִסְּפִירוֹת חַבַּ״ד (חָכְמָה בִּינָה דַּעַת) שֶׁהֵן הַשָּׁלֹשׁ הַסְּפִירוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וְנִמְצָא שֶׁשֹּׁרֶשׁ הַחֶסֶד טָמוּן בַּחָכְמָה.

וְהַחָכְמָה עַצְמָהּ מִתְגַּלָּה בְּמַה שֶׁמּוֹכִיחַ הַצַּדִּיק אֶת תַּלְמִידָיו. צַדִּיק תַּלְמִיד חָכָם אֲמִתִּי לְעוֹלָם לֹא מוֹכִיחַ אֶת הָרַבִּים וְלֹא מְגַלֶּה אֶת סִרְחוֹנָם כִּי אֵין בְּכָךְ תּוֹעֶלֶת אֶלָּא קִטְרוּג, שֶׁחֲרֵי הוּא אָמוּר לִרְאוֹת רַק אֶת הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. אֲבָל לְתַלְמִידָיו הַקְּרוֹבִים שֶׁתּוֹלִים בּוֹ עֵינֵיהֶם שֶׁיְּסַיֵּעַ בְּיָדָם לְהַגִּיעַ לְתִקּוּנָם הָרֵי הוּא מוֹכִיחָם בְּאֹפֶן אִישִׁי אִישׁ לְפִי מַעֲשָׂיו וְתִקּוּנוֹ. בְּהוֹכָחָה הָאִישִׁית מִתְגַּלָּה הַחָכְמָה וְעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד, כִּי אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים כָּעֵת לְתַקֵּן אֶת הַצָּרִיךְ תִּקּוּן וּלְהַגִּיעַ לְתַכְלִיתֵנוּ.

אֵין חֶסֶד גָּדוֹל יוֹתֵר שֶׁיָּכוֹל אָדָם לַעֲשׂוֹת עִם חֲבֵרוֹ מֵאֲשֶׁר לְחַזֵּק אֶת רוּחוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ עַל דֶּרֶךְ הַיָּשָׁר. אֲבָל לְשֵׁם כָּךְ צָרִיךְ חָכְמָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהוֹכִיחַ כַּאֲשֶׁר אֵין אָנוּ קְשׁוּרִים בְּנַפְשׁוֹ שֶׁל הַמּוּכָח וּמְכַוָּנִים לְלָמְדוֹ לְטוֹבָתוֹ וְהוּא עַצְמוֹ רוֹצֶה בְּכָךְ. אַךְ כַּאֲשֶׁר יֵשׁ נְכוֹנוּת שֶׁל הַצַּד הַשֵּׁנִי לְקַבֵּל מֵאִתָּנוּ, וְכֵן לָנוּ לְקַבֵּל מֵהַשֵּׁנִי, הָרֵי שֶׁהַהוֹכָחָה צְרִיכָה לְהֵעָשׂוֹת בְּחָכְמָה וּבְהַכָּרַת הַנְּפָשׁוֹת הַפּוֹעֲלוֹת עַל מְנָת שֶׁתַּעֲשֶׂה אֶת מְלַאכְתָּהּ.

וּכְבָר כָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (תנינא ח) כִּי מִי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ יִזָּהֵר בִּדְבָרָיו, שֶׁעוֹשֶׂה יוֹתֵר נֶזֶק מִתּוֹעֶלֶת, כְּאָדָם שֶׁמְּזִיז נְבֵלָה מֵתָה מִמְּקוֹמָהּ, שֶׁכָּל עוֹד הָיְתָה מֻנַּחַת שָׁם לֹא הָיָה סִרְחוֹנָהּ מֻרְגָּשׁ וְכָעֵת שְׁמִזְּזָהּ אָזַי רֵיחַ הַנְּבֵלָה מִתְחַזֵּק וּמִתְפַּשֵּׁט בַּמָּקוֹם. כָּךְ גַּם הַמּוֹכִיחַ שֶׁלֹּא פּוֹעֵל כָּרָאוּי רַק מְגַלֶּה אֶת סִרְחוֹנוֹ שֶׁל הַמּוּכָח וְגוֹרֵם לְקִטְרוּג עָלָיו וְעַל מַעֲשָׂיו בְּמָקוֹם לְסַיֵּעַ בְּיָדוֹ לְתַקֵּן עַצְמוֹ.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר הַצַּדִּיק מוֹכִיחַ אֶת תַּלְמִידוֹ בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ, כְּשֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁהַתַּלְמִיד רוֹצֶה וְיָכוֹל לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, הָרֵי זוֹ טוֹבָה גְּדוֹלָה וְחֶסֶד אַדִּיר שֶׁעוֹשֶׂה הַצַּדִּיק עִם

הַתַּלְמִיד, כְּשֶׁהוּא עוֹזֵר לוֹ לְתַקֵּן אֶת דְּרָכָיו וּלְהִתְחַבֵּר אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַתּוֹכֵחָה צְרִיכָה לְהֵאָמֵר בְּנֹעַם כְּדֵי שֶׁהַדְּבָרִים יִשָּׁמְעוּ, פְּעָמִים שֶׁהַצַּדִּיק מוֹכִיחַ גַּם בְּלָשׁוֹן קָשָׁה וּבְבִזְיוֹנוֹת וְעָלֵינוּ לָדַעַת מַדּוּעַ הוּא נוֹהֵג כָּךְ וְלָדוּן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת.

כִּי מָה שֶׁתּוֹכַחְתָּם הוֹלֶכֶת לִפְעָמִים בְּדֶרֶךְ בִּזּוּי, צָרִיךְ לָדוּן אוֹתָם לְכַף זְכוּת. כִּי אֵין אָדָם נִתְפָּס עַל צַעֲרוֹ, כִּי סוֹבְלִים צַעַר גָּדוֹל מֵאִתָּנוּ. כִּי אֲפִלּוּ מָה שֶׁהוּא טוֹב אֶצְלֵנוּ הוּא רָעָה אֵצֶל הַצַּדִּיקִים, וּכְעֵין מָה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יבמות קג): 'כָּל טוֹבָתָן שֶׁל רְשָׁעִים רָעָה הִיא אֵצֶל הַצַּדִּיקִים'. הַיְנוּ כִּי עָסְקִים וְשִׂיחַת חֻלִּין שֶׁלָּנוּ הוּא בְּוַדַּאי רָעָה אֶצְלָם, אֶלָּא אֲפִלּוּ טוֹבוֹתֵינוּ, הַיְנוּ הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּעֶרְכֵּנוּ רַק טוֹב, הוּא רָעָה אֵצֶל הַצַּדִּיקִים בִּבְחִינַת (שם): "וּתְפִלָּתִי בְּרֶעוֹתֵיהֶם", כִּי תְּפִלָּתֵנוּ מְבַלְבֶּלֶת אוֹתָם. כִּי כָּל הָעֵרְבּוּב הַדַּעַת וְכָל הַבִּלְבּוּלִים וְכָל הַשְּׁטוּתִים שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לִפְעָמִים, הַכֹּל נִמְשָׁךְ בִּתְפִלָּתֵנוּ. כִּי כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְכוּ' וְכָל הַמַּחְשָׁבוֹת שֶׁחוֹשֵׁב הָאָדָם לִפְעָמִים, הַכֹּל בָּאִים עַל דַּעְתּוֹ בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה דַּיְקָא, וְהַכֹּל נִשְׁמַע אֵלָיו אָז דַּיְקָא, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל... וְהוּא בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת: אוֹ שֶׁבָּאִים לְהִתְתַּקֵּן מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִים שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה כָּרָאוּי, עַל כֵּן בָּאִים לְהִתְתַּקֵּן. כִּי עַכְשָׁו הוּא הַזְּמַן שֶׁיְּכוֹלִין לְהִתְתַּקֵּן, כִּי יֵשׁ בָּהֶם נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁצְּרִיכִין תִּקּוּן. אוֹ בִּבְחִינָה אַחֶרֶת, מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל, וּבָאִין לְבַלְבֵּל אוֹתוֹ מִתְּפִלָּתוֹ. עַל כָּל פָּנִים בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה דַּיְקָא בָּאִין כָּל הָעֵרְבּוּבִים וְכָל הַבִּלְבּוּלִים שֶׁל הָאָדָם, וְנִשְׁמָעִין אֶצְלוֹ אָז, וּבְשָׁבִיל זֶה נִקְרָאִין הַבִּלְבּוּלִים וְהָעֵרְבּוּבִים תְּהִלָּה כַּנַּ"ל... וְכָל הַתְּפִלּוֹת הָאֵלּוּ עִם כָּל הָעֵרְבּוּבִים בָּאִין אֶל

הַצַּדִּיקִים... כִּי הוּא מוֹרֵחַ וּמַרְגִּישׁ בְּהַתְּפִלּוֹת שֶׁמְּקַבֵּל מֵהֶם, אֶת כָּל אֶחָד וְאַחַד כְּפִי מָה שֶׁהוּא, כִּי כָּל הָעֵרְבּוּבִים שֶׁל כָּל אֶחָד הֵם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיקִים הֵם סוֹבְלִים צַעַר עַל יְדֵי הַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ שֶׁמְּבַלְבְּלִין אוֹתָן כַּנַּ"ל, וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְקַבֵּל תּוֹכָחָתָם אַף שֶׁמְּבַזִּין אוֹתָנוּ כַּנַּ"ל.

וּמָה שֶׁהַצַּדִּיק מוֹכִיחַ אוֹתָנוּ פְּעָמִים גַּם בִּלְשׁוֹן קָשָׁה וּבְבִזְיוֹנוֹת צָרִיךְ לָדוּן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת, כֵּיוָן שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁנַּפְשֵׁנוּ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ, סוֹבֵל מֵהַקְלִפּוֹת שֶׁלָּנוּ וּמֵהַבִּלְבּוּלִים שֶׁבַּתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ שֶׁמַּגִּיעִים אֵלָיו וּמְבַלְבְּלִים אוֹתוֹ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁלּוֹ.

הַמַּחְשָׁבוֹת הַזָּרוֹת שֶׁבָּאוֹת לְאָדָם בַּתְּפִלָּה בָּאוֹת מֵאֶחָד מִשְּׁנֵי מְקוֹמוֹת, אוֹ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן נִיצוֹץ שֶׁהַמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ לְתַקֵּן בִּתְפִלָּה כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶן וּמְכַוֵּן בָּהּ, אוֹ שֶׁהֵן נוֹבְעוֹת מֵהָעֲבֵרוֹת שֶׁלּוֹ וְהֵן טוֹרְפוֹת אֶת תְּפִלָּתוֹ. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ כָּל הַבִּלְבּוּלִים הָאֵלֶּה מַגִּיעִים אֶל הַצַּדִּיק בַּתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ וְהוּא מְצֻטָּעָר עַל מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל תַּלְמִידָיו הַגּוֹרְמִים לְהַפְרָעוֹת אֵלֶּה.

וְלָכֵן הַתּוֹכֵחָה יֵשׁ בָּהּ פְּעָמִים לָשׁוֹן קָשָׁה וּבִזְיוֹנוֹת כֵּיוָן שֶׁהַצַּדִּיק נִמְצָא בְּצַעַר, וְאֵין אָדָם נִתְפָּס בְּצַעֲרוֹ וְלָכֵן עָלֵינוּ לָדוּן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת וּלְקַבֵּל אֶת הַתּוֹכֵחָה עַצְמָהּ מָה עָלֵינוּ לְתַקֵּן, וְלֹא אֶת הַצּוּרָה בָּהּ נֶאֶמְרוּ הַדְּבָרִים, כִּי גַּם בְּצַעֲרוֹ הַצַּדִּיק עֲדַיִן מְכַוֵּן לְטוֹבָתֵנוּ שֶׁלָּנוּ.

אָמְנָם לְכְאוֹרָה אֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹ, לְהוֹכִיחַ אֶת כָּל אֶחָד וְאַחַד. הֲלֹא כָּל הַתְּפִלּוֹת בָּאִין אֶצְלוֹ בְּיַחַד, שֶׁל הַכְּשֵׁרִים וְשֶׁל אוֹתָם שֶׁאֵינָן כְּשֵׁרִים, וְאֵיךְ יוֹדֵעַ אֵיזֶה תְּפִלָּה בָּאָה מִזֶּה אוֹ מִזֶּה, כְּדֵי לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ. אַךְ הוּא יוֹדֵעַ זֹאת, עַל יְדֵי הָעַזּוּת וְהַתּוֹרָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאַחַד,

אִם תְּפִלָּתוֹ הָיְתָה כַּהֹגֶן אִם לָאו. כִּי יֵשׁ שֶׁנִּי מֵינֵי עֲזוּת, כִּי יֵשׁ עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה... וּכְנֶגֶד זֶה, יֵשׁ לְהַפּוּךְ עֲזוּת מִן הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁמִּמֶּשָׁם בָּאִין תּוֹרוֹת אֲחֵרוֹת, שֶׁהֵן תּוֹרוֹת שֶׁלָּהֶן... וְעַל יְדֵי הָעֲזוּת שֶׁהַצַּדִּיק רוֹאֶה בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מָה שֶׁהוּא, אִם יֵשׁ לוֹ עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה אוֹ לְהַפּוּךְ, עַל יְדֵי זֶה הוּא יוֹדֵעַ אִם תְּפִלָּתוֹ הָיְתָה תְּפִלָּה הַכְּשֵׁרָה אוֹ לְהַפּוּךְ... וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק עַל יְדֵי שֶׁרוֹאֶה הָעֲזוּת וְהַתּוֹרָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, עַל יְדֵי זֶה יוֹדֵעַ אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁבִּלְבָּלָה אוֹתוֹ מֵאֵיזֶה מֵהֶם בָּאָה, וְעַל יְדֵי זֶה יוֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ.

הַצַּדִּיק הַמְחֻבָּר לַתַּלְמִיד וְרוֹאֶה עָלָיו אֶת עֲבוֹדָתוֹ בַּתְּפִלָּה וּבַתּוֹרָה, יוֹדֵעַ בִּזְמַן שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל מֵהֵיכָן מַגִּיעַ הַבִּלְבּוּל בִּתְפִלָּתוֹ, וְאָז יָכוֹל לְהוֹכִיחַ אֶת אוֹתוֹ תַּלְמִיד.

כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ מְחֻבָּרִים לְתַלְמִיד חָכָם שֶׁיּוֹדֵעַ לְהוֹרִיד תּוֹרָה גְּבוֹהָה עַד אֵלֵינוּ וּלְהַפְשִׁיט לָנוּ אוֹתָהּ וְזוֹכִים עַל יְדֵי כָּךְ לְהִתְחַבֵּר לַחָכְמָה עֶלְיוֹנָה וּלְבוֹרֵא עוֹלָם, הֲרֵי שְׁנִשְׁמוֹתֵינוּ נְקֻשָּׁרוֹת וְהַתַּלְמִיד חָכָם מִתְרַצֶּה לְהַשְׁקִיעַ בָּנוּ וְלַעֲזֹר לָנוּ. לָכֵן חָשׁוּב לְהִתְחַבֵּר לְתַלְמִיד חָכָם כָּזֶה שֶׁיַּכִּיר אוֹתָנוּ וְיֵדַע לְהוֹכִיחַ אוֹתָנוּ וּלְזַהוֹת בָּנוּ מָתַי אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בִּמְצוּקָה וּבִלְבּוּל וּזְקוּקִים לְהַדְרָכָתוֹ, וְלֹא רַק לִבְרָכָה כְּלָלִית. הַחֲשִׁיבוּת שֶׁל הַהִתְחַבְּרוּת לַצַּדִּיק הִיא בָּרָצוֹן וּבַיְכֹלֶת שֶׁלּוֹ לָתֵת לָנוּ, וּבַיְכֹלֶת וְהָרָצוֹן שֶׁלָּנוּ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְאָז זוֹכִים לְהַרְגִּישׁ אֶת חַסְדֵי הַשֵּׁם דֶּרֶךְ הַחֶסֶד שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ הַצַּדִּיק שֶׁמְּקָרֵב אוֹתָנוּ אֵלָיו וְאֶל בּוֹרֵא עוֹלָם, וְאָנוּ זוֹכִים לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקִיּוֹת וּלְהִתְעַלּוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם.

העולה מן התורה:

- חַיָּב לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקִיּוֹת כָּרוּךְ בְּצִמְצוּמִים שֶׁמַּלְבִּישִׁים אֶת הַשֵּׂכֶל הַגָּדוֹל, הָרַעְיוֹן וְהָרָצוֹן הָאֵינְסוֹפִי, לְהוֹרִידוֹ אֶל הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן - אֶל דַּעְתּוֹ שֶׁל הַיְהוּדִי שֶׁיּוּכַל לָדַעַת כֵּיצַד לִפְעֹל עַל מְנָת לְקַיֵּם אֶת רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.
- חֵלֶק חָשׁוּב בְּקַבָּלַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקִיּוֹת הוּא מְצִיאַת הַמּוֹרֶה שֶׁיֵּדַע כֵּיצַד לְהוֹרִיד לָנוּ אֶת הָרַעְיוֹנוֹת הַגְּדוֹלִים בְּצוּרָה שֶׁנּוּכַל לְהָבִין וּלְקַבֵּל וּלְהִתְעַלּוֹת בַּהֲבָנָה בְּעַצְמֵנוּ, וּכְכָל שֶׁאֲנַחְנוּ רְחוֹקִים יוֹתֵר מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמֵהַשָּׂגָתוֹ, כָּךְ אֲנַחְנוּ צְרִיכִים מוֹרֶה גָּדוֹל יוֹתֵר שֶׁיֵּדַע לְהוֹרִיד לָנוּ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקִיּוֹת יוֹתֵר לְמָטָּה אֶל הַמָּקוֹם בּוֹ אָנוּ נִמְצָאִים.
- מְלַמֵּד וְרַבִּי גָּדוֹל הוּא זֶה שֶׁיָּכוֹל לָרֶדֶת אֶל הַמָּקוֹם בּוֹ הַתַּלְמִיד נִמְצָא וּלְהוֹרִיד לוֹ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקִיּוֹת, שֶׁיַּדְרִיךְ אוֹתוֹ וְיֵדַע לְהַסְבִּיר לוֹ וְלַעֲנוֹת לוֹ בְּצוּרָה הַמִּתְקַבֶּלֶת עַל לִבּוֹ וּמְקֻרֶבֶת אוֹתוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם.
- גַּם הַמִּצְווֹת שֶׁאָדָם מְקַיֵּם הֵם צִמְצוּם שֶׁל הָרָצוֹן הָאֵינְסוֹפִי שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם, שֶׁצִּמְצֵם אֶת רְצוֹנוֹ הָעֶלְיוֹן לְפָרָטֵי קִיּוּם הַמִּצְווֹת כְּגוֹן טַלִּית וּתְפִילִין, וְכַאֲשֶׁר אָדָם מְקַיֵּם אֶת הַמִּצְווֹת כְּפִי שֶׁהוּא לוֹמֵד עַל פִּי הַהֲלָכָה, הֲרֵי בָּזֶה הוּא מְקַיֵּם אֶת רָצוֹן הַבּוֹרֵא הַמִּתְלַבֵּשׁ בְּצוּרַת קִיּוּם הַמִּצְוָה, כִּי בְּעֶצֶם קִיּוּם הַמִּצְוָה עַל הִלְכוֹתֶיהָ הוּא אוֹחֵז בְּיָדוֹ אֶת רָצוֹן הַשֵּׁם בִּלְבוּשׁ הַמִּצְוָה וְזוֹכֶה לַהַשָּׂגוֹת אֱלֹקִיּוֹת.
- עַל מְנָת שֶׁיָּבוֹא לְשֵׂכֶל הַתַּחְתּוֹן, כְּלוֹמַר שֶׁיִּהְיֶה כְּלִי קִבּוּל לְקַבֵּל שֵׂכֶל עֶלְיוֹן מֵהַמְלַמֵּד וּלְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקִיּוֹת, חַיָּב

אָדָם לִשְׁבֹּר אֶת תַּאֲוַת הַמָּמוֹן. כַּאֲשֶׁר אָדָם מְבַקֵּשׁ לְהָבִין חָכְמָה עֶלְיוֹנָה עָלָיו לִהְיוֹת מְיֻשָּׁב בִּשְׁכִלּוֹ, וְמִי שֶׁלּוֹקֵה בְּתַאֲוַת בֶּצַע וְחֶמְדַּת הַמָּמוֹן הָרֵי שֶׁרֹאשׁוֹ וְלִבּוֹ נִמְצָאִים בְּמִרְדָּף אַחַר הַמָּמוֹן, וְאֵין לוֹ אֶת הַלֵּב וְהַשֵּׂכֶל הַפָּנוּי לְקַבֵּל הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת.

- כְּיָון שֶׁיֵּשׁ חֲשִׁיבוּת לִלְמֹד מֵהָרַב שֶׁיִּסַּיַּע בְּיָדֵינוּ לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקִיּוֹת, יֵשׁ מִצְוָה לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי הָרַב בָּרֶגֶל, כְּלוֹמַר כְּשֶׁדַּעְתֵּנוּ מְיֻשֶּׁבֶת וְלִבֵּנוּ רָחָב, וַאֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לִשְׁמוֹחַ רוּחָנִית וְגַשְׁמִית - אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל מֵהָרַב בִּלְמוּד הַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת יוֹתֵר וּלְהִתְעַלּוֹת, וְלִדְלוֹת מֵהַחַג פְּחוֹת וְעֵצוֹת לְהֶמְשֵׁךְ כָּל הַשָּׁנָה.
- יְהוּדִי הַמִּתְחַקֶּה אַחַר חַכְמוֹת הַגּוֹיִם וּמְנַסֶּה לְהָבִין אֶת הַתּוֹרָה עַל פִּי טְעָמִים שֶׁל שִׂכְלוֹ, מִתְנַתֵּק מֵהַחִבּוּר שֶׁאָמוּר לִהְיוֹת לוֹ עִם בּוֹרֵא עוֹלָם עַל יְדֵי הֶעָמֵל בַּתּוֹרָה, וְלָכֵן צָרִיךְ הַיְהוּדִי לְחַפֵּשׂ אַחַר צַדִּיק אֱמֶת תַּלְמִיד חָכָם שֶׁיֵּדַע לְהוֹרִיד לוֹ אֶת הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה בִּלְמוּד הַמִּצְוֹות, וּלְחַבֵּר אוֹתוֹ אֶל בּוֹרֵא עוֹלָם, וְלֹא יִלְמַד בְּעַצְמוֹ אֶת הַתּוֹרָה כְּעוֹד חָכְמָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ חַס וְשָׁלוֹם.
- הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה מִתְגַּלָּה בַּתּוֹכְחָה שֶׁל הַצַּדִּיק אֶת תַּלְמִידָיו הַקְּרוֹבִים שֶׁתּוֹלִים בּוֹ עֵינֵיהֶם שֶׁיִּסַּיַּע בְּיָדָם לְהַגִּיעַ לְתִקּוּנָם, וּמוֹכִיחָם בְּאֹפֶן אִישִׁי אִישׁ לְפִי מַעֲשָׂיו וְתִקּוּנוֹ. בְּהוֹכָחָה הָאִישִׁית מִתְגַּלָּה הַחָכְמָה וְעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד, כִּי אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים כָּעֵת לְתַקֵּן אֶת הַצָּרִיךְ תִּקּוּן וּלְהַגִּיעַ לְתַכְלִיתֵנוּ.
- הַצַּדִּיק הַמְחֻבָּר לַתַּלְמִיד וְרוֹאֶה עָלָיו אֶת עֲבוֹדָתוֹ בַּתְּפִלָּה וּבַתּוֹרָה, יוֹדֵעַ בְּזְמַן שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל מֵהֵיכָן מַגִּיעַ הַבִּלְבּוּל

בִּתְפִלָּתוֹ, וְאָז יָכוֹל לְהוֹכִיחַ אֶת אוֹתוֹ תַּלְמִיד. לָכֵן חָשׁוּב לְהִתְחַבֵּר לְתַלְמִיד חָכָם כָּזֶה שֶׁיַּכִּיר אוֹתָנוּ וְיֵדַע לְהוֹכִיחַ אוֹתָנוּ וּלְזַהוֹת בָּנוּ מָתַי אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בִּמְצוּקָה וּבִלְבּוּל וּזְקוּקִים לְהַדְרָכָתוֹ.

תיקון הכללי

הִתְקַשְּׁרוּת לַצַּדִּיקִים

הֲרֵינִי מְקַשֵּׁר עַצְמִי בָּאֲמִירַת עֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים - תִּקּוּן הַכְּלָלִי, לְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ, וּלְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שׁוֹכְנֵי עָפָר, קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, וּבִפְרָט לְרַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ, הַנַּחַל נוֹבֵעַ מָקוֹר חָכְמָה, רַבֵּינוּ נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא, זְכוּתוֹ תָּגֵן עָלֵינוּ, וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, אָמֵן.

לִפְנֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים אוֹמְרִים:

לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה, נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ. נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ. כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים.

הֲרֵינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת בּוֹרְאִי. לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם, בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

לְאַחַר אֲמִירַת תְּהִלִּים אוֹמְרִים:

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל. וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה. וַיַּעְזְרֵם אֲדֹנָי וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בּוֹ.

טז

מִכְתָּם לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ׃ אָמַרְתְּ
לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ׃ לִקְדוֹשִׁים
אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל חֶפְצִי בָם׃ יִרְבּוּ
עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם וּבַל
אֶשָּׂא אֶת שְׁמוֹתָם עַל שְׂפָתָי׃ יְהוָה מְנָת חֶלְקִי
וְכוֹסִי אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי׃ חֲבָלִים נָפְלוּ לִי
בַּנְּעִמִים אַף נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלָי׃ אֲבָרֵךְ אֶת יְהוָה
אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי׃ שִׁוִּיתִי
יְהוָה לְנֶגְדִּי תָמִיד כִּי מִימִינִי בַּל אֶמּוֹט׃ לָכֵן
שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח׃ כִּי
לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת
שָׁחַת׃ תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת
פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח׃

לב

לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה׃
אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ
רְמִיָּה׃ כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עֲצָמַי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל
הַיּוֹם׃ כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ נֶהְפַּךְ
לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה׃ חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי
לֹא כִסִּיתִי אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָה וְאַתָּה

נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה׃ עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ׃ אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה׃ אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי׃ אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין בְּמֶתֶג וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם בַּל קְרוֹב אֵלֶיךָ׃ רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ׃ שִׂמְחוּ בַיהוָה וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהָרְנִינוּ כָּל יִשְׁרֵי-לֵב׃

מא

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְהוָה׃ יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ וְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ וְאַל תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו׃ יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי כָּל-מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ׃ אֲנִי אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ׃ אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ׃ וְאִם בָּא לִרְאוֹת שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ יִקְבָּץ אָוֶן לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר׃ יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל שֹׂנְאָי עָלַי יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי׃ דְּבַר בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא יוֹסִיף לָקוּם׃ גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר בָּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב׃ וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי

וַהֲקִימֹנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם׃ בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי׃ וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם׃ בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

מב

לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי קֹרַח׃ כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים׃ צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים׃ הָיְתָה לִי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה בֶּאֱמֹר אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃ אֵלֶּה אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי כִּי אֶעֱבֹר בַּסָּךְ אֶדַּדֵּם עַד בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הָמוֹן חוֹגֵג׃ מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו׃ אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח עַל כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר׃ תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ׃ יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי׃ אוֹמְרָה לְאֵל סַלְעִי לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה קֹדֵר אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃ בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃ מַה

תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה תֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי
לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי וֵאלֹהָי׃

נט

לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בִּשְׁלֹחַ שָׁאוּל
וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ׃ הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי אֱלֹהָי
מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי׃ הַצִּילֵנִי מִפֹּעֲלֵי אָוֶן
וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי׃ כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי
יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים לֹא פִשְׁעִי וְלֹא חַטָּאתִי יְהוָה׃ בְּלִי
עָוֹן יֵרוּצוּן וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה לִקְרָאתִי וּרְאֵה׃ וְאַתָּה
יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָקִיצָה לִפְקֹד
כָּל הַגּוֹיִם אַל תָּחֹן כָּל בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה׃ יָשׁוּבוּ
לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב וְיסוֹבְבוּ עִיר׃ הִנֵּה יַבִּיעוּן
בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם כִּי מִי שֹׁמֵעַ׃ וְאַתָּה
יְהוָה תִּשְׂחַק לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל גּוֹיִם׃ עֻזּוֹ אֵלֶיךָ
אֶשְׁמֹרָה כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי׃ אֱלֹהֵי חַסְדִּי יְקַדְּמֵנִי
אֱלֹהִים יַרְאֵנִי בְשׁוּרָי׃ אַל תַּהַרְגֵם פֶּן יִשְׁכְּחוּ עַמִּי
הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי׃ חַטַּאת
פִּימוֹ דְּבַר שְׂפָתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ בגְאוֹנָם וּמֵאָלָה
וּמִכַּחַשׁ יְסֻפָּרוּ׃ כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ
כִּי אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה׃
וְיָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב וְיסוֹבְבוּ עִיר׃ הֵמָּה
יְנִיעוּן לֶאֱכֹל אִם לֹא יִשְׂבְּעוּ וָלִינוּ׃ וַאֲנִי אָשִׁיר

עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס
בְּיוֹם צַר לִי: עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי
אֱלֹהֵי חַסְדִּי:

עז

לַמְנַצֵּחַ עַל יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר: קוֹלִי אֶל
אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְהַאֲזִין אֵלָי:
בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי יָדִי לַיְלָה נִגְּרָה וְלֹא
תָפוּג מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי: אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים
וְאֶהֱמָיָה אָשִׂיחָה וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה: אָחַזְתָּ
שְׁמֻרוֹת עֵינָי נְפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר: חִשַּׁבְתִּי יָמִים
מִקֶּדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמִים: אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלָּיְלָה עִם
לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי: הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח
אֲדֹנָי וְלֹא יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד: הֶאָפֵס לָנֶצַח חַסְדּוֹ
גָּמַר אוֹמֶר לְדֹר וָדֹר: הֲשָׁכַח חַנּוֹת אֵל אִם קָפַץ
בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה: וָאֹמַר חַלּוֹתִי הִיא שְׁנוֹת יְמִין
עֶלְיוֹן: אֶזְכּוֹר מַעַלְלֵי יָהּ כִּי אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם
פִּלְאֶךָ: וְהָגִיתִי בְכָל פָּעֳלֶךָ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה:
אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ מִי אֵל גָּדוֹל כֵּאלֹהִים: אַתָּה
הָאֵל עֹשֵׂה פֶלֶא הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ: גָּאַלְתָּ
בִזְרוֹעַ עַמֶּךָ בְּנֵי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה: רָאוּךָ מַיִם
אֱלֹהִים רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ תְהֹמוֹת: זֹרְמוּ
מַיִם עָבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים אַף חֲצָצֶיךָ

יִתְהַלָּכוּ׃ קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ בְרָקִים תֵּבֵל
רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ׃ בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם
רַבִּים וְעִקְּבוֹתֶיךָ לֹא נוֹדָעוּ׃ נָחִיתָ כַצֹּאן עַמֶּךָ בְּיַד
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃

צ

תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה
הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר׃ בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל
אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד עוֹלָם אַתָּה אֵל׃ תָּשֵׁב
אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם׃ כִּי אֶלֶף
שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה
בַלָּיְלָה׃ זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃
בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ׃ כִּי כָלִינוּ
בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ׃ שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ
עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ׃ כִּי כָל יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ
כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְּמוֹ הֶגֶה׃ יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים
שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל
וָאָוֶן כִּי גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה׃ מִי יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ
וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ׃ לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא
לְבַב חָכְמָה׃ שׁוּבָה יְהוָה עַד מָתָי וְהִנָּחֵם עַל
עֲבָדֶיךָ׃ שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה
בְּכָל יָמֵינוּ׃ שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ
רָעָה׃ יֵרָאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל בְּנֵיהֶם׃

וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ׃

קה

הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו׃ שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו׃ הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃ דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃ זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי פִיו׃ זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃ הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃ זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק׃ וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃ לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃ בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃ וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל עַם אַחֵר׃ לֹא הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃ אַל תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ׃ וַיִּקְרָא רָעָב עַל הָאָרֶץ כָּל מַטֵּה לֶחֶם שָׁבָר׃ שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף׃ עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ׃ עַד עֵת בֹּא דְבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרָפָתְהוּ׃ שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ׃ שָׂמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ

וּמֹשֵׁל בְּכָל קִנְיָנוֹ׃ לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ וּזְקֵנָיו
יְחַכֵּם׃ וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ
חָם׃ וַיֶּפֶר אֶת עַמּוֹ מְאֹד וַיַּעֲצִמֵהוּ מִצָּרָיו׃ הָפַךְ
לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו׃ שָׁלַח מֹשֶׁה
עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ׃ שָׂמוּ בָם דִּבְרֵי
אֹתוֹתָיו וּמֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם׃ שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחְשִׁךְ
וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרוֹ׃ הָפַךְ אֶת מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת
אֶת דְּגָתָם׃ שָׁרַץ אַרְצָם צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי
מַלְכֵיהֶם׃ אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב כִּנִּים בְּכָל גְּבוּלָם׃ נָתַן
גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד אֵשׁ לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם׃ וַיַּךְ גַּפְנָם
וּתְאֵנָתָם וַיְשַׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם׃ אָמַר וַיָּבֹא אַרְבֶּה
וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר׃ וַיֹּאכַל כָּל עֵשֶׂב בְּאַרְצָם וַיֹּאכַל
פְּרִי אַדְמָתָם׃ וַיַּךְ כָּל בְּכוֹר בְּאַרְצָם רֵאשִׁית לְכָל
אוֹנָם׃ וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין בִּשְׁבָטָיו
כּוֹשֵׁל׃ שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם כִּי נָפַל פַּחְדָּם
עֲלֵיהֶם׃ פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ וְאֵשׁ לְהָאִיר לָיְלָה׃
שָׁאַל וַיָּבֵא שְׂלָו וְלֶחֶם שָׁמַיִם יַשְׂבִּיעֵם׃ פָּתַח צוּר
וַיָּזוּבוּ מָיִם הָלְכוּ בַּצִּיּוֹת נָהָר׃ כִּי זָכַר אֶת דְּבַר
קָדְשׁוֹ אֶת אַבְרָהָם עַבְדּוֹ׃ וַיּוֹצֵא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן
בְּרִנָּה אֶת בְּחִירָיו׃ וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם וַעֲמַל
לְאֻמִּים יִירָשׁוּ׃ בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו
יִנְצֹרוּ הַלְלוּיָהּ׃

קלז

עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת
צִיּוֹן: עַל עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ: כִּי שָׁם
שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה
שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְהוָה
עַל אַדְמַת נֵכָר: אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָם תִּשְׁכַּח
יְמִינִי: תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם לֹא
אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי: זְכֹר יְהוָה
לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָם הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ
עַד הַיְסוֹד בָּהּ: בַּת בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם
לָךְ אֶת-גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ: אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ
אֶת עֹלָלַיִךְ אֶל הַסָּלַע:

קנ

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ:
הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ
בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף
וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי
שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה
תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ:

תְּפִלָּה קְצָרָה לְאָמְרָהּ אַחַר אֲמִירַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם עִלַּת הָעִלּוֹת וְסִבַּת כָּל הַסִּבּוֹת אַנְתְּ לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן כָּלָא וְלֵית לְעֵלָּא מִנָּךְ דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בָּךְ כְּלָל. וּלְךָ - דּוֹמְיָה תְּהִלָּה, וּמְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה. אוֹתְךָ אֶדְרֹשׁ אוֹתְךָ אֲבַקֵּשׁ שְׁתַּחְתֹּר חַתִּירָה דֶּרֶךְ כְּבוֹשָׁה מֵאִתְּךָ דֶּרֶךְ כָּל הָעוֹלָמוֹת עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁלִּי בַּמָּקוֹם שֶׁאֲנִי עוֹמֵד, כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלֶה לְךָ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת. וּבַדֶּרֶךְ וְנָתִיב הַזֶּה תָּאִיר עָלַי אוֹרְךָ לְהַחֲזִירֵנִי בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת כְּפִי רְצוֹנְךָ בֶּאֱמֶת, כְּפִי רְצוֹן מִבְחַר הַבְּרוּאִים, לִבְלִי לַחְשֹׁב בְּמַחֲשַׁבְתִּי שׁוּם מַחֲשֶׁבֶת חוּץ וְשׁוּם מַחֲשָׁבָה וּבִלְבוּל שֶׁהוּא נֶגֶד רְצוֹנֶךָ. רַק לְדַבֵּק בְּמַחֲשָׁבוֹת זַכּוֹת צַחוֹת וּקְדוֹשׁוֹת בַּעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת, בְּהַשְׂגָתְךָ וּבְתוֹרָתֶךָ. הַט לִבִּי אֶל עֵדְוֹתֶיךָ וְתַן לִי לֵב טָהוֹר לְעָבְדְךָ בֶּאֱמֶת. וּמִמְּצוּלוֹת יָם תּוֹצִיאֵנִי לְאוֹר גָּדוֹל חִישׁ קַל מְהֵרָה תְּשׁוּעַת אֲדֹנָי כְּהֶרֶף עַיִן לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים כָּל יְמֵי חַיָּתִי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וְאֶזְכֶּה לְחַדֵּשׁ נְעוּרֵי הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ בַּחֹשֶׁךְ לְהַחֲזִירָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְתִהְיֶה יְצִיאָתִי מִן הָעוֹלָם כִּבְיאָתִי בְּלֹא חֵטְא. וְאֶזְכֶּה לַחֲזוֹת בְּנֹעַם אֲדֹנָי וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ כֵּלוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד. אָמֵן נֶצַח סֶלָה וָעֶד.

להצלחת ולרפואת

מור אבי

ר' **אליהו ראובן** הי"ו

בן **יהושע ושרה חג'אמה** ז"ל

ה' יתברך יאריך ימיו בטוב ושנותיו

בנעימים, וירווה נחת מכל יוצאי חלציו

לעילוי נשמת

מרת אמי

האשה היקרה והמסורה,

מרת **שולמית (סוהם) ראובן**

בת **משה ורחל ידגר** ז"ל

נלב"ע כ"ט תמוז ה'תשס"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

להצלחת ולרפואת האשה היקרה

מרת **ברטינה הלבוס** שתחי׳

בת **סלים ונעימה משה** ז״ל

ה׳ יתברך יאריך ימיה בטוב

ושנותיה בנעימים,

ותרווה נחת מכל יוצאי חלציה

לעילוי נשמת

הבעל, האב והסבא המסור

האיש היקר והישר

ה״ה **סביח הלבוס**

בן **שאול וחניני הלבוס** ז״ל

נלב״ע ט״ו כסלו ה׳תשע״ז

ת.נ.צ.ב.ה.

"אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי
כָּל יְמֵי חַיָּי וְשַׁבְתִּי
בְּבֵית ה' לְאֹרֶךְ יָמִים"

לכבוד האדון הנכבד,

אוהב התורה ולומדיה, איש חסד,

אוהב ישראל וצנוע במעשיו

משה (שיקו) דנינו

ובני משפחתו

יהי רצון מלפני ה' יתברך

שתשרה הברכה והשמחה במעונם,

ולעולם תורה וגדולה תהיינה

מנת חלקם

לרפואת

שלומי רפאל בן **רחל**

להצלחת:

משפחת יונה הי"ו

השי"ת ימלא כל משאלות לבם לטובה ולשמחה.

לעילוי נשמת

אברהם יונה

בן **חזנה ועזרא**

שמעון ברדה

בן **מסעודה וחלפו**

מנטינה ברדה

בת **ליזה ושלמה**

יוסף ברדה

בן **מנטינה ושמעון**

אלפונסו ברדה

בן **מנטינה ושמעון**

ת.נ.צ.ב.ה.

להצלחת

משפחת **לב-רן**

ה' יתברך יברך את כל בני
המשפחה באושר ועושר בביתם,
פרנסה בשפע, בריאות איתנה,
שלום בית ונחת רוח יהודית
מכל יוצאי חלציהם

♦ ♦ ♦

להצלחת

משפחת **דוד**

ה' יתברך יברך את כל בני
המשפחה באושר ועושר בביתם,
פרנסה בשפע, בריאות איתנה,
שלום בית ונחת רוח יהודית
מכל יוצאי חלציהם

לעילוי נשמת
האיש היקר והכשר
מורד כהן בן **ורדה** ז"ל
נלב"ע כ"ח טבת ה'תשפ"א

♦ ♦ ♦

לעילוי נשמת
הבחור הצעיר
ירון ז"ל
בן **לילה** תחי'

♦ ♦ ♦

לעילוי נשמת
האיש היקר והכשר
אליהו חיון בן **שמחה** ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

ברכות למשביר

לאוהבי התורה ומוקיריה הנכבדים:

שמואל כהן

חופית כהן

נועה כהן

אביאל-דוד כהן

ליה כהן

לבריאות הצלחה ופרנסה טובה

♦

לעילוי נשמת

מאיר בן **סוהם**

סוהם בת **חתון**

♦

לרפואת

אביבה בת **אורידה**

לזיווג הגון

מירי בת **כרמלה**

ברכות למשביר

לאוהבי התורה ומוקיריה הנכבדים:

משה כהן בן **מזל**

אסנת כהן בת **סוהם**

הרצל כחלון בן **מרומה**

כרמלה כחלון בת **אורידה**

לבריאות הצלחה ופרנסה טובה

♦

לעילוי נשמת

דוד בן **וואסי**

נלב"ע ט"ז בתמוז התש"ס

אורידה בת **מברוכה**

נלב"ע ז' כסלו תשע"א

שמואל (סמי) בן **פרידה**

נלב"ע ה' בתשרי התשנ"ט

מזל (טוני) בת **לידיה**

נלב"ע י"ט באלול התשע"ב

לעילוי נשמת

ניסים בן **משולם** ז"ל

עמליה בת **שמחה** ז"ל

נלב"ע כד חשון ה'תשע"ט

♦♦♦

לבריאות הצלחה ופרנסה טובה,
זיווג הגון ושלום בית,
ולכל הברכות שבתורה:

משפחת הוד

יוחנן סזנה

אורטל צור עטיה בת **דליה**

אביאל אברהם כהן בן **אורטל**

עידן בן **סמדר**

שי בן **גאולה**

עידו בן **כוכבה**